NGA KOLEKSIONI I RISALE-I NURIT

SHKOPI I MUSAIT

Largon errësirat dhe zhduk magjinë e materies

AUTOR

BEDIUZZAMAN
SAID NURSI

P A R A T H Ë N I E

Kush është
Bediuzzaman SAID NURSI
dhe ç'është vepra e tij
"RISALE-I NUR"?

Bediuzzaman Said Nursi u lind në Turqinë Lindore më 1876 dhe ndërroi jetë në 1960 në moshën tetëdhjetë e trevjeçare, pas një jete e një lufte vetmohuese e shembullore për çështjen e Islamit.

Ai qe shkollar i një rangu shumë të lartë, sepse nuk pati studiuar vetëm shkencat tradicionale, por edhe ato moderne. Si rezultat i studimit dhe i aftësive të tij të rralla, që në rini pati fituar epitetin **"Bediuzzaman**" *(Mrekullia e kohës), epitet të cilin ia dhanë dijetarët më të shquar.*

Jeta individuale e Bediuzzamanit kapi dekadat e fundit të kalifatit dhe të Shtetit Osman, të rrëzimit dhe copëtimit të tij pas Luftës së Parë Botërore dhe, pas formimit të Republikës më 1923, përjetoi tridhjetë e shtatë vjetorin e Republikës, vite këto deri më 1950 të njohura për shtypjen antiislame të qeverisë dhe për represionin kundër drejtësisë fetare.

Pas Luftës së Parë Botërore, përpjekjet e Bediuzzamanit në rrugën e Islamit qenë shumë të mëdha. Ai, jo vetëm që u jepte mësim studentëve të tij dhe hynte në debate e diskutime me shkollarë e drejtues nga të gjitha anët e botës islame, por edhe komandoi e drejtoi për afro dy vjet një regjiment vullnetarësh kundër pushtimit rus në Turqinë Lindore në vitin 1914 derisa ra në burg. Gjer në atë kohë, ai kishte kërkuar e studiuar në detaje problemet e Islamit, duke marrë pjesë aktivisht në jetën publike. Sidoqoftë, vitet që panë tranzicionin nga Kalifati në Republikë, panë gjithashtu edhe tranzicionin nga "Saidi i Vjetër në Saidin e Ri". Saidi i Ri u karakterizua nga një tërheqje të tij prej jetës publike dhe u përqëndrua në studim, në adhurim e mendim, sepse ajo që kërkohej tani ishte një luftë e një natyre tjetër.

Pas një periudhe afro dyvjeçare, më 1925, Bediuzzamanani u detyrua të mërgojë në Anadollin Perëndimor dhe 28 vjet me radhë, deri në prag të

dhjetëvjeçarit të fundit të jetës së tij, ai vuajti mërgimin, burgimin, ngacmimin dhe persekutimin prej autoriteteve.

Gjatë viteve në mërgim e izolim vendosi të shkruante **"Risale-i Nur"** *(Mesazhet e Dritës)* dhe përhapjen e tij anembanë Turqisë.

Vetë Bediuzzmani në ligjëratë të drejtë u shpreh: *"Tani unë e shoh qartë se pjesa më e madhe e jetës sime është komanduar e drejtuar jashtë aftësisë së perceptimit tim që do të nxirrte këto mesazhe për t'i shërbyer çështjes së Kur'anit. Sikur e gjithë jeta ime si shkollar të kishte kaluar në parapërgatitjen për këto shkrime, të cilat demonstrojnë mrekullinë e Kur'anit".*

Bediuzzamani e kuptoi çështjen esenciale të rënies së botës islamike, e cila u dobësua pikërisht në themelin e besimit. Ky dobësim i shoqëruar me sulmet e pashembullta kundër atyre themeleve në shekujt e XIX-të dhe XX-të, të ndërmarra nga materialistët, ateistët e të tjerët në emër të shkencës e të progresit, e bënë atë që të kuptonte nevojën urgjente dhe themelore, e cila ishte ruajtja dhe forcimi i besimit. Kërkohej të harxhoheshin të gjitha përpjekjet për të rindëruar godinën e Islamit nga themelet e saja, duke filluar nga **besimi** dhe t'u përgjigjej po me atë gjuhë atyre sulmeve, me një xhihad ma'nevij, ose me *"Xhihadin e fjalës".*

Kështu, në mërgim, Bediuzzamani shkroi një mori veprash të titulluara **"Risale-i Nur"** *("Mesazhet e dritës")*, të cilat do t'i shpjegonin dhe paraqisnin njeriut modern parimet bazë të besimit dhe të vërtetat e Kur'anit. Metoda e tij analizon besimin e mosbesimin dhe demonstron, përmes argumenteve të qarta logjike, se, duke ndjekur metodën e Kur'anit, jo vetëm që është e mundur t'i provosh në mënyrë të arsyeshme të gjitha të vërtetat e besimit, si: ekzistencën e Zotit të Lartësuar, Njësinë e Tij, profetësinë dhe ringjalljen e qënieve të gjalla, por gjithashtu se këto të vërteta kanë të vetmin *shpjegim racional për ekzistencën*, për njeriun dhe universin.

Kështu, Bediuzzamani i demonstroi të vërtetat e fesë më së miri, në formën më të lehtë të të kuptuarit, nëpërmjet krahasimeve, shpjegimeve dhe provave të arsyeshme, të cilat janë të papajtueshme me interpretimet materialiste për ato zbulime moderne, duke i cilësuar ato interpretime materialiste joracionale dhe absurde.

Në të vërtetë Bediuzzamani, me veprat e tij, provoi se zbulimet mahnitëse të shkencës, lidhur me universin, vërtetojnë e përforcojnë të vërtetat e fesë.

Rëndësia e **"Risale-i Nurit"** nuk mund të çmohet, sepse nëpërmjet kësaj vepre, Bediuzzaman Said Nursi luajti një rol të madh në ruajtjen dhe rigjallërimin e besimit islam në Turqi, pikërisht në ditët shumë të

errëta të historisë dhe, në të vërtetë, roli dhe rëndësia e kësaj vepre vazhdon të rritet edhe në ditët e sotme anembane botës. Për më tepër **"Risale-i Nuri"**, veçanërisht, është i përshtatshëm t'u drejtohet jo vetëm muslimanëve, por gjithë njerëzimit për disa arsye:

Së pari: Sepse është shkruar në harmoni me mentalitetin e njeriut modern, qoftë musliman ose jo, i cili ka qenë mbushur e frymëzuar thellë nga filozofia materialiste.

Së dyti: **"Risale-i Nuri",** në mënyrë specifike, u përgjigjet të gjitha pyetjeve dhe dyshimeve që shkakton kjo filozofi; u përgjigjet të gjitha "pse-ve" që arrin të ketë mendja e shëndoshë e njeriut modern. Gjithashtu **"Risale-i Nuri"** shpjegon çështjet e thella të besimit, të cilat më parë vetëm shkollarët e përparuar i studiuan në detaje, në atë mënyrë që çdo njeri, madje dhe ai për të cilin subjekti është i ri, mund të kuptojë, të fitojë diçka pa patur ndonjë vështirësi a shqetësim.

Një arsye tjetër është se duke shpjeguar natyrën e vërtetë të universit dhe qëllimin e njeriut, **"Risale-i Nuri"** tregon se lumturia, në këtë botë dhe në tjetrën, arrihet vetëm nëpërmjet besimit dhe njohjes së Zotit të Lartësuar.

"Risale-i Nuri" gjithashtu tregon dhimbjen e rëndë dhe mjerimin që i shkakton mosbesimi shpirtit dhe ndërgjegjjes së njeriut; dhe se njerëzit të cilët kanë humbur udhën e drejtë përgjithësisht përpiqen t'i shmangin të tjerët duke i bërë të shkujdesur dhe duke i shkëputur nga realiteti. Kështu, duke lexuar këtë vepër, çdo njeri mund të kërkojë strehë në besim.

Bediuzzamani, nëpërmjet **"Risale-i Nuri"** na udhëzon për tek konceptimi i drejtë i Kur'anit dhe i Sunnetit të pastër profetik. Ai na paralajmëron për rrezikun e rënies në bidate, risi, në ekstreme dhe në greminat e çudhëzimit, që rreziqe të tilla janë të shumta në këtë kohë. Ai jep shpjegime të shumta të hollësishme si tek shembulli i trajtesës së *"Ixhtihadit"* e cila është Fjala e Njëzet e Shtatë tek koleksioni i Fjalëve, ku në atë trajtesë theksohet domosdoshmëria e ndjekjes së njërës nga katër shkollat e sheriatit Islam –***Katër medh'hebët***– të cilat përfaqësojnë mendimet e sakta të dijetarëve të mëdhenj të Ehli Sunnetit vel-Xhemaah.

Gjithashtu në Shkreptimën e Katërt të *"Koleksionit të Shkreptimave"* dhe në *"Shkreptimën e Njëmbëdhjetë,"* Bediuzzamani bën një shtjellim të detajuar tek trajtesa *"Rruga e Praktikave të Profetit Muhammed A.S.M. dhe Kundërhelmi ndaj sëmundjes së bidatit"* duke treguar në të domosdoshmërinë e ndjekjes së Sunnetit Profetik si dhe duke paralajmëruar për rreziqet e rënies në kthetrat e sekteve devijuese, në kurthet e lëvizjeve negative që synojnë të realizojnë qëllime të mbrapshta të kësaj dynjaje duke shfrytëzuar fenë dhe paralajmëron për rrezikun e rënies në grackat e grupeve heretike. Gjithashtu, nëpërmjet dhjetëra

trajtesave të ndryshme të **"Risale-i Nurit"**, Bediuzzamani ndriçon për ne në mënyra të ndryshme botëkuptimin e drejtë të Ehli Sunnetit vel-xhemaah, të cilët janë njerëzit e së vërtetës, duke ua mundësuar kështu besimtarëve të të gjitha niveleve në këtë kohë të trazuar të ecin në rrugën e drejtë të Kur'anit e të Sunnetit me një bindje të plotë e të sigurtë dhe duke i shpëtuar ata përfundimisht nga ekstremet.

Kështu, Fjalët e shkruara rreth mistereve të Kur'anit janë ilaçi më i efektshëm dhe balsami më i mirë për plagët e kësaj kohe; janë drita më e dobishme për tërësinë e Islamit i cili është zbuluar para sulmeve të errësirës, dhe janë udhëzuesi më i vërtetë për ata që bredhin të hutuar e të çoroditur në luginat e çudhëzimit. Koleksioni i Fjalëve në këtë kohë, të cilat janë shkreptimat e mrekullisë së Kur'anit, janë si një kundërhelm ndaj çudhëzimit ateist. Atëherë nuk do të ishte e perceptueshme të qëndrosh indiferent ndaj kësaj vepre brilante, **"Risale-i Nurit"**.

Përfundim:

Kur'ani i Shenjtë i drejtohet inteligjencës dhe njeriut të të gjitha niveleve. Ai i kërkon njeriut që ta njohë universin, funksionin e tij, të mësojë për natyrën e vërtetë dhe për qëllimet e krijimit; të mësojë Atributet e Krijuesit të Vetëm dhe detyrat e tij si një krijesë. Kjo është Pikërisht metoda që tregon Bediuzzamani nëpërmjet argumenteve të qarta, se kur kur'ani lexohet në këtë mënyrë, të gjitha bazat e besimit mund të provohen racionalisht.

Kur ndiqet kjo metodë, personi arrin një besim të vërtetë që do të ishte mjaftë i fortë e i qëndrueshëm për t'i bërë ballë çdo dyshimi që buron nga "fytyra" e sulmeve të holla të materialistëve, natyralistëve dhe ateistëve.

Nevoja kryesore e njeriut është nevoja për fe, nevoja për ta njohur e adhuruar Zotin e Plotëfuqishëm me të gjitha Atributet dhe Emrat e Tij të Bukur, është nevoja për t'iu bindur ligjeve të Tij, atyre të manifestuara në univers dhe atyre që u zbuluan nëpërmjet Profetëve të Tij; të pranojë mesazhin e Kur'anit, e librit të fundit të shpallur, i cili u shpjegua nga Profeti i fundit, Muhammedi A.S.M. *(paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të)* dhe të pranojë se Islami është feja e plotësuar e njerëzimit.

Në **"Risale-i Nur"** Bediuzzamani demonstron se nuk ka kundërthënie apo ndarje ndërmjet shkencës e fesë dhe, përparimi i vërtetë e lumturia për njeriun mund të arrihet vetëm në këtë rrugë, në rrugën e Kur'anit.

Paqja qoftë mbi atë që ndjek udhëzimin!

JUSUF SALKURTI

Me Emrin e Tij të Cilit i takon Lavdërimi

Ashtu siç kanë nevojë besimtarët dhe mësuesit e shkollave moderne, në këtë shekull të çuditshëm, për koleksionin “Shkopi i Musait” po ashtu dijetarët dhe hafizët e Kuranit Kerim kanë nevojë të madhe për koleksionin “Dhul Fikar”.

Sepse në trajtesën mbi mrekullitë e Kuranit, për shembull, shumë vërsete, të cilët patën qenë zbuluar para dyshimeve dhe kundërshtimeve, janë treguar se përmbajnë shkreptimat e mrekullisë dhe shumë pika të holla e të larta.

Në emrin e të gjithë studentëve të Risale-i Nurit.

Said Nursi

Me Emrin e Tij të Cilit i takon Lavdërimi

"Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij".

Paqja, mëshira dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ju gjithmonë e përherë!

Duke parë se Risale-i Nuri ka nisur tashmë të shumëfishohet nëpërmjet makinës së shtypit dhe duke parë kthimin e studentëve dhe të mësuesve, të cilët lexojnë filozofinë moderne në shkolla, drejt Risale-i Nurit, duhet të shpjegohet e vërteta vijuese:

Ajo filozofi të cilën e sulmon Risale-i Nuri dhe që e godet fuqishëm është vetëm lloji i filozofisë së dëmshme dhe jo filozofinë në mënyrë absolute.

Sepse lloji i filozofisë dhe i urtësisë që i shërben jetës së shoqërisë njerëzore, moralit, Arritjeve humane, industrisë dhe përparimit, -ajo filozofi- është në harmoni dhe në pajtim me Kuranin; madje një filozofi e tillë i shërben urtësisë së Kuranitdhe nuk e kundërshton atë. Prandaj, Risale-i Nuri nuk e kundërshton dhe nuk konfrontohet me këtë llojë filozofie.

Sa për llojin tjetër të filozofisë, meqënëse ajo e shtyn njeriun në çushëzim, në ateizëm dhe në moçalin e Natyrës, si dhe është shkaku i së keqes, i shthurjes, i pakujdesisë dhe i çudhëzimit; dhe meqenëse me çudirat e saj magjepse ajo kundërshton të vërtetat e mrekullueshme të Kuranit, Risale-i Nuri e sulmon dhe i jep asaj goditje me provat më të fuqishme në krahasimet e përfshira në shumicën e pjesëve të tij. Risale-i Nuri nuk sulmon filozofinë e dobishme dhe të orientuar drejt. Prandaj, antarët e shkollave laike, -sekulariste- mund ta përqafojnë -dhe duhet ta përqafojnë- Risale-i Nurin pa ngurim dhe pa kundërshtim.

Por në mënyrë krejtësisht të pakuptimtë dhe të padrejtë, hipokritët, shtiracakët e fshehtë po kthejnë një numër hoxhallarësh kundra Risale-i Nurit, vepër e cila është një pronë e vërtetë e hoxhallarëve dhe e njerëzve të medreseve -shkollave fetare-; dhe gjithashtu ata shfrytëzojnë edhe krenarinë diturore, egon, tek disa filozofë duke i bërë të dalin kundra Risale-i Nurit; Prandaj e shoh të përshtatshme përfshirjen e kësaj të vërtete, e kësaj pjese, në fillimin e secilit prej këtyre koleksioneve, "Shkopi i Musait" dhe "Dhul Fikar".

Said Nursi

Me Emrin e Tij Të Cilit i Takon Lavdërimi

Shkreptima e Njëzet e Tetë dhe Rrezja e Tetë provuan me të njëjtin numër se imam Aliu (Zoti qoftë i kënaqur me të) dha njoftime për Risale-i Nurin pothuajse në mënyrë të qartë në veprën e tij Xhel Xhelutije.

Gjithashtu në Xhelxheludije, ai parashikoi trajtesën e fundit të Risale-i Nurit me rreshtat:

"Dhe nëpërmjet emrit të Shkopit të Musait errësira do të shpërndahet, do të largohet".

Para dy vitesh, unë pandeha se trajtesa EL-Ajetul Kubra "(Shenja më e madhe") ishte pjesa e fundit e Risale-i Nurit, por tani, qysh në 64 (1944 Pas Krishtit.) ajo u plotësua; dhe meqenëse rreshtat e lartëpërmendura parashikojnë një trajtesë që do të largonte, errësirën do të jepte dritë, dhe do të mohonte magjinë; dhe meqenëse pjesa e parë e këtij koleksioni,

"Frutet e besimit" veproi si mbrojtja jonë në Gjykatë dhe shpërndau, largoi errësirën që kishte rënë mbi ne; dhe pjesa e dytë largoi errësirën e filozofisë, e cila kishte formuar një front kundra Risale-i Nurit, dhe e kishte detyruar grupin e ekspertëve të Ankarasë të nënshtrohej dhe ta vlerësonte atë; dhe meqenëse ndodhen shenja të shumta se ajo do të largonte errësirën e së ardhmes; dhe meqenëse ashtu si Shkopi i Musait a.s. që shkaktoi të vërshonin dymbëdhjetë burime dhe ishte mjeti i njëmbëdhjetë mrekullive, po ashtu koleksioni i tanishëm përbëhet nga njëmbëdhjetë Çështje dritëdhënëse të "Frutave të besimit" dhe njëmbëdhjetë prova të sigurta të "Provës elokuente";
- të gjitha këto më kanë dhënë bindjen se me rreshtat e lartëpërmendur Imam Aliu (Zoti qoftë i kënaqur me të) shikonte drejtëpërdrejtë tek ky koleksion i quajtur "Shkopi i Musait", dhe se ai e parashikonte atë, e brohoriste dhe e lavdëronte.

Said Nursi

PJESA E PARË

Nga Koleksioni ‘Shkopi I Musait’

Një frut prej frutave të burgut të Denizlit

Kjo trajtesë është një mbrojtje e Risale-i Nurit kundër ateizmit dhe mosbesimit absolut. Sepse ne nuk kemi mbrojtje reale për çështjen tonë -në këtë burgun tonë- përveç kësaj mbrojtjeje; dhe ne nuk përpiqemi për asgjë tjetër përveç besimit.

Kjo trajtesë është një kujtesë e një fruti të cilin e prodhoi burgu i Denizlit në dy ditë prej ditëve të bekuara të së premtes.

Said Nursi

Frutet e Besimit

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

“ Kështu (Jusufi) mbeti në burg dhe për ca vite të tjera”(kuran 12 :42).

Sipas kuptimit të brendshëm të këtij vërseti, Jusufi a.s. është model për të burgosurit. Kështu burgu bëhet një lloj prej “shkollës së Jusufit”. Meqenëse një numër i madh prej studentëve të Risale-i Nurit kanë hyrë dy herë në këtë shkollë, atëherë duhet që ata të studiojnë dhe të japin mësim një pjesë prej përmbledhjeve të çështjeve të imanit të cilat i ka provuar Risale-i Nuri, dhe të cilat kanë lidhje me burgun; dhe me qëllim për t’u udhëhequr prej tyre, për të përfituar nga ato, dhe për të rregulluar etikën dhe sjelljet në këtë shkollë të hapur për dhënie edukimi. Dhe ja, ne do të shpjegojmë pesë ose gjashtë prej atyre përmbledhjeve.

Said Nursi

ÇËSHTJA E PARË

Ashtu siç është shpjeguar në "Fjalën e Katërt", në çdo ditë Krijuesi ynë na dhuron kapitalin e njëzet e katër orëve të jetës me qëllim që me të ne të mund të fitojmë të gjitha gjërat e domosdoshme për dy jetët tona, të dynjasë dhe të Ahiretit. Në qoftë se ne shpenzojmë njëzet e tre orë mbi këtë jetë të shkurtër të kësaj dynjaje dhe neglizhojmë për ta shpenzuar orën e vetme të mbetur, e cila është e mjaftueshme për pesë namazet e detyruara, për jetën tonë të përjetshme të Ahiretit, do të kuptohej se ne do të bënim një gabim të madh, sa e paarsyeshme do të ishte kjo. Sigurisht që ne do të vuanim si pasojë e këtij gabimi të rëndë dhe i ashpërsisë së zemrës, dhe do të vuanim dëshpërimin e mendjes dhe të shpirtit si dënim për atë gabim; dhe do të silleshim keq për shkak të dëshpërimit, dhe do të dështonim për të korrigjuar sjelljen për shkak të të jetuarit në një gjendje dëshpërimi, dhe madje do të bënim të kundërtën. Ne mund të bëjmë krahasimin.

Ne duhet të mendojmë se çfarë prove e rëndë por me shumë dobi do të ishte në qoftë se ne do ta shpenzonim një orë të vetme në kryerjen e pesë namazeve të detyruara. Secila nga orët e sprovës dhe nga kohët e vuajtjeve do të transformohej në një ditë adhurimi; është sikur orët kalimtare të fitonin nëpërmjet bekimit të kësaj ore cilësinë e përjetshmërisë; dhe do të bëheshin si orë të përjetshme e të amshuara. Dhe dëshpërimi ynë dhe brenga e shpirtit dhe e zemrës do të zhdukeshin.. Kjo orë ibadeti do të bëhej si shlyerje për gjynahet dhe për gabimet që ishin bërë, të cilat ndoshta qenë shkaku për hyrjen në burg.. Dhe me këtë ne zbulojmë urtësinë e sprovimit tonë me burgim dhe bëhet burgu si një shkollë në të cilën merren mësime të dobishme.. dhe së bashku me vëllezërit tonë në fatkeqësi e sprovë ne gjejmë në të një takim të këndshëm e ngushëllues.

Gjithashtu në "Fjalën e Katërt" u përmend një krahasim midis humbjes së madhe që do të pësonte ai që gulçon pas pjesës së tij të dynjasë dhe që braktis Ahiretin i cili është:

Mund të krahasohet se sa në kundërshtim me interesat e një njeriu do të ishte nëse ai jep pesë ose dhjetë lira prej njëzet e katër lirave që ka në pronësi për të blerë një biletë llotarie, në të cilën marrin pjesë një mijë njerëz bashkë me të -dhe ndoshta mundësia për të fituar është një në një mijë- ndërsa nuk shpenzon vetëm njërën nga njëzet e katër orët që i ka në pronësi për të blerë një biletë e cila e bën atë të fitojë një thesar të

përjetshëm të Ahiretit. Duke ditur se mundësia për ta fituar atë -për besimtarët, punët e të cilëve mbyllen me të mira, që përjetojnë vdekje të lumtura- është me sigurinë nëntëqind e nëntëdhjetë e nëntë prej një mijës; ashtu siç e kanë konfirmuar atë njëqind e njëzet e katër mijë profetët e nderuar dhe të dërguarit, numrat e pallogaritshëm të Evlijave -shenjtorëve- dhe të dijetarëve të pastër si rezultat i zbulesave dhe i ndriçimeve të tyre.

Drejtorët e burgjeve dhe kryegardianët, rojet e burgjeve, dhe madje administratorët e vendit dhe ruajtësit e rendit publik duhet të jenë mirënjohës ndaj këtij mësimi të Risale-i Nurit, sepse të qeverisësh dhe të drejtosh një mijë besimtarë të cilët vazhdimisht kanë në mendje burgun e xhehennemit -Ferrit- është shumë më e lehtë se të qeverisësh dhjetë vetë prej atyre që kanë braktisur namazin dhe që kanë prishur besimin dhe moralet, të cilët mendojnë vetëm për burgjet e dynjasë, që nuk e dallojnë cila është hallall dhe cila është haram dhe që janë mësuar të jetojnë në mënyrë të padisiplinuar.

* * ** * *

NJË PËRMBLEDHJE E ÇËSHTJES SË DYTË

Ashtu siç është shpjeguar mirë në trajtesën "*Udhëzuesi për të rinjtë*", se është aq e sigurtë dhe e qartë se vdekja do të na bie ashtu si nata që do të ndjekë të sotmen, dhe ashtu siç është ky burg një bujtinë e përkohshme i cili nuk boshatiset deri sa të mbushet përsëri; po ashtu edhe dynjaja është si një hotel dhe si një bujtinë në rrugën e karvaneve që udhëtojnë shpejt të cilët zbresin në të për një natë dhe pastaj ikin e vazhdojnë. Sigurisht vdekja që e ka boshatisur më shumë se njëqind herë çdo qytet prej banorëve të saj dhe që i shtyn ata nëpër varreza, patjetër që ajo kërkon diçka më shumë se sa kjo jetë kalimtare dhe më të madhe në lartësi se sa kjo. Risale-i Nuri e ka zgjidhur enigmën e kësaj të vërtete të madhe dhe e ka zbuluar. Një përmbledhje e saj është kjo:

Meqenëse vdekja nuk mund të vritet, dhe as dera e varrit nuk mund të mbyllet, gjëja më e madhe në rëndësi dhe që përbën problemin më të madh për njeriun është shpëtimi prej dorës së xhelatit të vdekjes dhe të shpëtojë prej burgut të vetmuar të varrit. Po, ka zgjidhje, dhe nëpërmjet misterit të Kuranit, Risale-i Nuri e ka provuar atë në mënyrë vendimtare

e me aq siguri sa dy edhe dy bëjnë katër. Një përmbledhje e shkurtër e kësaj është sa vijon:

Vdekja ose është një asgjësim i përjetshëm, një trekëmbësh në të cilin do të ekzekutohen me varrje njeriu dhe të gjithë të dashurit dhe të afërmit e tij, ose ajo -vdekja- është një lirim nga detyra, një pushim nga puna, për të shkuar në një botë tjetër më të mirë; është një pashaportë për të hyrë në pallatet e lumturisë me dëshminë e imanit dhe me dokumentin e tij.Ndërsa varri është ose një burg vetmie i errët dhe një pus i thellë, ose është një derë për tek kopshtet e përjetshëm dhe për tek një vend i ndritshëm gostie pas lirimit prej burgut të dynjasë. Trajtesa "*Udhëzuesi për të rinjtë*" e ka provuar këtë të vërtetë me një krahasim.

Për shembull, trekëmbëshi për varje është vendosur në oborin e këtij burgu dhe është i mbështetur tek muri. Dhe menjëherë pas murit është një zyrë e madhe lotarie, e cila jep bileta për një lojë lotarie në të cilën marrin pjesë të gjithë njerëzit. Ne pesëqind të burgosurit këtu presim radhën tonë që të na bëhet ftesa një e nga një pa përjashtim për tek ajo arenë, tek ai mejdan, me hir e me pahir; shmangia e saj është e pamundur. Ose do të thuhet për gjithësecilin nga ne: "Eja të marrësh dekretin e ekzekutimit tënd me varje dhe ngjitu tek litarët!", ose merr urdhrin për burgun e përjetshëm të vetmisë dhe "hyr prej kësaj dere të hapur," ose thuhet : "Myzhde për ty! Ti ke fituar një biletë e cila të bën të fitosh miliona lira floriri, eja dhe merri!". Dhe ja, ne shohim shpalljet e kësaj ftese të përhapura gjithandej dhe i shohim njerëzit duke u ngjitur tek trekëmbëshi -litarët- njëri pas tjetrit. Ne shohim se disa prej tyre varen, ndërsa të tjerët e bëjnë trekëmbëshin si një shkallë për të aritur tek zyra e dhënies së çmimeve që ndodhet pas murit. Ne tashmë njohim me siguri të plotë se çfarë po ndodh në atë zyrë -sikur ta shikonim me sy- duke u mbështetur në atë që njoftojnë zyrtarët e lartë të asaj zyre, të cilët japin njoftime të vërteta që nuk pranojnë dyshim.

Ndërkaq në burgun tonë hynë dy grupe. Njëri prej tyre mbante vegla muzikore, verë, ëmbëlsira dhe pasta, të cilat në anën e jashtme janë mjalt, ndërsa nga ana e brendshme janë helm, të cilët i kanë futur shejtanët në formë njeriu. Ata na i paraqesin neve dhe përpiqen të na bëjnë që t'i hamë. Ndërsa grupi i dytë mban në duart e tij libra edukativë, shkrime instruktive, ushqime të lejuara dhe pije të bekuara. Ata na i paraqesin si dhurata, dhe që të gjithë së bashku na thonë me sigurinë dhe me seriozitetin më të madh: Ato dhurata e ushqime që u paraqesin grupi i parë, të cilat janë vetëm për provim e testim, në qoftë se i pranoni dhe jeni të kënaqur me to, sigurisht fundi juaj është ekzekutimi me varje në

këtë trekëmbësh para nesh ashtu siç i keni parë të tjerët. Ndërsa në qoftë se ju pranoni dhuratat që ne ua kemi sjellë me urdhrin dhe me emrin e Sundimtarit të këtyre vendeve, dhe në qoftë se do t'i lexoni duatë dhe shkrimet instruktive që ndodhen në ato libra, ju do të jeni të shpëtuar nga ekzekutimi me varrje, dhe do të merrni biletën prej asaj zyre me të cilën do të fitoni një çmim shumë të madh, do të merrni një dhuratë nga Sulltani dhe nderim e mirësi prej tij. Besojeni këtë që po jua themi me aq siguri sikur ta shihnit me sytë tuaj.. Por ruhuni prej atyre ëmbëlsirave helmuese -të ndaluara, të dyshuara- sepse në qoftë se ju do të hani prej tyre, do të ndoten barqet tuaja dhe do të goditeni nga sëmundje të tmerrshme si rezultat i ndikimit të helmeve dhe do të vuani dhimbje të rënda deri ne kohën e ngjitjes suaj tek trekëmbëshi për t'u ekzekutuar me varje.

Ashtu si ky krahasim, për njerëzit e besimit dhe të adhurimit -me kusht që ata të kenë mbyllje të mirë për punët e tyre dhe vdekje të lumtura- Kaderi Hyjnor do t'u japë atyre thesare të pasosura të përjetshme pasi të mbarojë exheli i tyre në dynja. Ndërsa ata që vazhdojnë në ligësi, në akte të paligjshme dhe në mëkate e shthurje, dhe që nuk janë penduar tek Krijuesi për gjynahet e tyre, ata do të ekzekutohen me një asgjësim të përjetshëm -për ata që besojnë në pavdekshmërinë e shpirtit të njeriut, por që marrin rrugën e shthurjes e të ligësisë- dhe marrin vendimin e mjerimit të tyre të përjetshëm me një siguri nëntëdhjetë e nëntë përqind.

Këtë njoftim të sigurt e japin njëqind e njëzet e katër mijë pejgamberët, paqa dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta në duart e të cilëve janë mrekullitë që i konfirmojnë; dhe e japin atë njoftim njëqind e njëzet e katër milionë Evlija -Zoti ua shenjtëroftë sekretin- të cilët i shikojnë në ndriçimet e tyre gjurmët dhe hijet -si një ekran kinemaje- ato çfarë kanë thënë profetët; gjithashtu atë njoftim e japin dijetarë hulumtues të panumërt dhe interpretuesit e ligjit të shenjtë -muxhtehidët e vërtetë- të cilët i kanë vërtetuar pretendimet e tyre me prova vendimtare dhe me argumente të fuqishme duke i provuar në përputhje me arsyen dhe në mënyrë të sigurt e absolute gjërat e thëna prej atyre dy grupeve të shquara të njerëzimit, dhe kanë vënë firmat e tyre mbi to. Atëherë gjendja e atij që nuk u kushton vëmendje njoftimeve të dhëna me unanimitet nga dekretet e këtyre tre komuniteteve dhe grupeve të lartësuara të njerëzve të realitetit, të cilët janë diejt, hënat dhe yjet e njerëzimit dhe udhëheqësit e shenjtë të humanizmit, dhe që nuk merr rrugën e drejtë që ata treguan, -gjendja e tij- do të ishte një humbje e madhe. Çfarë humbje e madhe do të ishte për atë që nuk shfaq interesim ndaj urdhërave të tyre, që nuk

ndjek rrugën e drejtë që të çon në lumturinë e përjetshme nëpërmjet udhëzimeve të tyre, dhe që nuk i kushton vëmendje fundit të tij të dhimbshëm -që arrihet me një siguri nëntëdhjetë e nëntë përqind- në një kohë që ai nuk e ndjek atë rrugë në të cilën ka vetëm një përqind rrezikshmëri, dhe në një kohë që do ta braktiste atë rrugë -me një përqind rrezikshmërie- dhe do ta ndryshonte duke marrë një rrugë tjetër edhe po të ishte më e gjatë, për shkak se një njeri i thotë ka rrezik në të; -gjendja e tij- është si një pijanec i dehur idiot i mjerë i cili ka humbur humanizmin e tij, mendjen, zemrën dhe shpirtin deri në atë shkallë saqë ai injoron dragonjtë e tmerrshëm që shihen nga larg dhe janë duke iu kërdisur, dhe lufton kundra pickimit të mushkonjave duke u dhënë rëndësi vetëm këtyre. Sepse pavarësisht njoftimeve të vërteta të dhëna prej atyre lajmëruesve të panumërt, ai e braktisi më të shkurtërën dhe më të lehtën e dy rrugëve, e cila me sigurinë qind për qind të çon në Parajsë dhe në lumturinë e përjetshme, dhe ka zgjedhur rrugën më të ashpër, më të ngushtë e më të gjatë; e cila është e mbushur plot me vështirësi dhe që me sigurinë nëntëdhjetë e nëntë përqind të çon përfundimisht në burgun e xhehennemit dhe në mjerim të përjetshëm. Ndërsa njeriu -ashtu siç thamë- nuk do ta merrte një rrugë të shkurtër në dynja në të cilën ka vetëm një përqind rrezikshmëri ose në të cilën është burgimi i një muaji të vetëm duke u mbështetur në fjalën e një njoftuesi të vetëm, i cili mund të ishte gënjeshtar. Përkundrazi, ai do të preferonte një rrugë tjetër edhe sikur të ishte e gjatë, ose pa dobi, dhe kjo vetëm që të mos ketë dëm.

Dhe meqenëse e vërteta e çështjes është kjo, atëherë duhet që ne të sprovuarit me burg t'i pranojmë me gjithë kënaqësi e gëzim dhuratat e grupit të dytë me qëllim që të marrim plotësisht hakun ndaj fatkeqësisë së burgut. Domethënë, ashtu si kënaqësia e hakmarrjes së një minuti, ose kënaqësia e hakmarrjes së disa minutave ose e disa orëve në shthurje që mund të na çojë ne në burg, ku disa prej nesh kalojnë në të pesëmbëdhjetë vite, disa të tjerë dhjetë vite, të tjerët pesë vite, ose një vit, ose dy vite ose tre vite dënim, atëherë për inat të burgut, ne duhet të marrim hakun tonë për këtë fatkeqësi duke i transformuar një ose dy orë të jetëve tona të burgut në një ose dy ditë adhurimi, dhe dënimet tona prej dy ose tre vitesh -nëpërmjet dhuratave të grupit të bekuar, karvanit të dytë- në njëzet apo tridhjet vite të jetës së përhershme, dhe dënimin tonë me njëzet apo tridhjet vjet burgim në një mjet faljeje prej miliona viteve prej xhehenemit. Përballë qarjes dhe dëshpërimit të dynjasë sonë, ne duhet t'i bëjmë jetët tona të përhershme të buzëqeshin. Dhe me këtë ne sigurisht që kemi marrë plotësisht hakun tonë ndaj asaj sprove, dhe kemi shfaqur me të vërtetë se burgu është një shkollë edukimi për rregullimin e

moralve e të sjelljeve. Le të shikojnë oficerët e burgut, drejtuesit dhe drejtorët se njerëzit që ata i supozuan se ishin kriminelë, banditë, vrasës, të shthurur, prishës të rendit dhe të dëmshëm për vendin, u bënë studentë të një shkolle të bekuar edukimi në të cilën mësojnë etikën e bukur dhe moralin e shëndoshë dhe u bënë anëtarë të dobishëm për vendet dhe për njerëzit.. Le t' i bëjnë ato shumë falendërime Zotit.

* * *

ÇËSHTJA E TRETË

Kjo është përmbledhja e një ngjarjeje instruktive e cila është përmendur në trajtesën "*Udhëzuesi për të rinjtë*".

Një herë, në njërën nga ditët e festës së republikës po rrija pranë dritares së burgut *Eskishehir* i cili ka pamje nga shkolla e mesme për vajza. Vajzat adoleshente të asaj shkolle luanin e vallëzonin në sheshin dhe në oborrin e shkollës me gëzim e hare. Papritmas m'u shfaq si në një ekran kinemaje -në një ekran jolëndor- gjendja e atyre pas pesëdhjetë viteve: unë pashë se prej atyre pesëdhjetë deri në gjashtëdhjetë vajzave studente, dyzet deri në pesëdhjetë prej tyre ishin bërë pluhur në varrezat e tyre, dhe po vuanin tortura. Dhjetë prej tyre ishin shndërruar në plaka të shëmtuara që kishin mbushur shtatë-tetëdhjetë vite. Fytyrat e tyre ishin shformuar dhe bukuria e tyre ishte prishur, dhe vuanin dhimbje prej shikimeve me përbuzje dhe me shpërfillje prej atyre prej të cilëve ato prisnin admirim e dashuri, meqë ato nuk e kishin ruajtur dëlirësinë në ditët e rinisë së tyre! Po, unë e pashë këtë me siguri të plotë, dhe qava për gjendjen e tyre të dhimbshme. Disa nga shokët e mi të burgut e dëgjuan vajtimin tim dhe erdhën e më pyetën rreth kësaj. Unë u thashë atyre: "Lërmëni vetëm për tani, unë dëshiroj të jem vetëm."

Po, ajo çfarë unë pashë ishte realitet, jo imagjinatë. Ashtu si vera dhe vjeshta që ndiqen nga dimri, po ashtu vera e rinisë dhe vjeshta e pleqërisë ndiqen nga dimri i varrit dhe i Berzahut -botës së ndërmjetme. Nëse do të ishte e mundur që të shfaqeshin ngjarjet që do të ndodhnin pas pesëdhjetë viteve në të ardhmen, në të njëjtën mënyrë siç shfaqen ngjarjet e pesëdhjetë viteve të kaluara në të tashmen, dhe të shfaqeshin ngjarjet e njerëzve të çudhëzimit dhe gjendjet e tyre në të ardhmen, atëherë ata do të qanin me pikëllim dhe do të përshtiroseshin prej kënaqësisë të paligjshme dhe prej atyre gjërave të ndaluara me të cilat ata gëzohen e qeshin në kohën e tanishme.

Ndërsa isha i zhytur në shqyrtim dhe i përqëndruar tek skenat e ekranit shpirtëror që po shfaqeshin para meje në burgun *Eskishehir*, papritmas para meje u mishërua një personalitet kolektiv sikur ai përfaqësonte shejtanin njerëzor dhe bënte thirrje për shthurje, përhapte ligësinë dhe çudhëzimin dhe më thonte: "Ne dëshirojmë që t'i përjetojmë ato, prandaj mos ndërhyni tek ne!". Unë iu përgjigja: Meqenëse ti nuk e kujton vdekjen dhe e zhyt vetveten në ligësi e në çudhëzim për kënaqësi e qejfe, ti duhet ta dish me siguri se -sipas çudhëzimit tënd- e gjithë e

shkuara është e vdekur dhe mosekzistuese; ajo është një varrezë e madhe, e shkretë, e mbushur plot me trupa të kalbur e me kufoma të prishura.

Prandaj në qoftë se ti ke një fije mend dhe në qoftë se ke zemër që nuk të ka vdekur, dhimbjet dhe vuajtjet që burojnë -sipas çudhëzimit tënd- nga vdekja e përjetshme dhe prej llojeve të ndarjeve të panumërta të të afërmve dhe të dashurve të tu të panumërt, e zhdukin atë kënaqësi të pjesshme e të dehur të cilën ti e përjeton tani në një kohë shumë të shkurtër. Ashtu siç është mosekzistuese e shkuara për ty, po ashtu edhe e ardhmja gjithashtu është mosekzistuese për ty, dhe kjo, për shkak të mosbesimit tënd; madje ajo -e ardhmja- është një rrënore e shkretuar, e tmerrshme, e errët dhe e vdekur.. Nuk ka ndonjë prej qënieve të mjera që vjen dhe shfaqet në ekzistencë -duke kaluar nëpërmjet të tashmes- veçse e kap atë xhelati i vdekjes dhe e flak në mosekzistencë. Dhe ti meqenëse je i lidhur me ato botëra -sipas mendjes tënde- atëherë e ardhmja e godet kokën tënde ateiste duke i lëshuar shqetësime të rënda, dhimbje pikëlluese e ankthe tronditëse, saqë i përmbyt krejtësisht kënaqësitë e tua të pjesshme e të shthurura.

Në qoftë se i braktis ligësinë dhe çudhëzimin dhe futesh në sferën e besimit të sigurt e të verifikuar dhe në drejtësi, atëherë ti do të shikoje nëpërmjet dritës së besimit se e shkuara nuk është mosekzistuese dhe as një varrezë që prish e asgjëson gjithçka, por ajo është në fakt një botë ekzistuese e mbushur me dritë -e cila transformohet në të ardhme dhe në një dhomë pritjeje për shpirtrat e pavdekshëm që presin ringjalljen, duke hyrë në *Firdeusin* -xhennetin- e lumturisë së përjetshme i përgatitur për ta; prandaj kjo të bën të përjetosh -ndërsa je akoma në dynja- kënaqësinë e xhennetit shpirtëror sipas shkallës së besimit tënd. Edhe e ardhmja gjithashtu shfaqet nëpërmjet dritës së besimit, jo si një rrënore e shkretë dhe as si një luginë e errët dhe e frikshme, por si vendbanime lumturie të përjetshme të të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit dhe të Gjithëlavdishmit dhe Mirëbërësit, mëshira e të Cilit përfshin çdo gjë dhe Nderimi i të Cilit rrethon gjithçka. Dhe ashtu siç ka shtruar Krijuesi xh.sh. në pranverë e në verë dy tryeza të mbushura plot e përplot me shumëllojshmëri mirësish e ushqimesh, po ashtu Ai ka shtruar sofrat madhështore në ato pallate të larta dhe ka hapur ekspozitat e mirëbërësisë dhe të dhuratave të Tij të përgjithshme atje; dhe njerëzit shtyhen e nxiten për atje.

Po, kështu besimtari i shikon ato nëpërmjet ekranit të besimit -secili sipas shkallës së tij- dhe ka mundësi që të përjetojë diçka prej kënaqësive të asaj bote të përjetshme. Domethënë, kënaqësia e vërtetë pa dhimbje

gjendet vetëm në besimin në Zot; ajo është e mundur vetëm nëpërmjet imanit.

Duke qenë se lidhet me diskutimin tonë, ne do të shpjegojmë këtu me anë të një krahasimi i cili është përfshirë si një shënim tek trajtesa *Udhëzuesi për të rinjtë,* vetëm një dobi të vetme dhe një kënaqësi prej mijërave të tilla të cilat i prodhon besimi edhe në këtë dynja; ai është sa vijon:

Për shembull, përfytyro -o vëlla- se djali yt i vetëm të cilin ti e do shumë ka rënë në shtrat duke vuajtur dhimbjet në agonitë e vdekjes, dhe ti je duke menduar me shumë pikëllim se do të ndahesh përjetësisht prej tij. Përfytyro -ndërsa je në këtë gjendje pikëlluese- papritmas vjen një doktor i aftë si Hazreti Hizri ose si Hazreti Lukmani, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta, dhe i japin fëmijës tënd të dashur një ilaç kundra helmit; dhe fëmija papritmas hap sytë e tij i gëzuar dhe i lumtur me kënaqësinë e jetës. Ti mund të kuptosh se çfarë kënaqësie dhe lumturie do të të jepte kjo.

Po kështu është gjendja tek ata miliona të varrosur në varrezën e së shkuarës të cilët ti i do shumë -ashtu si këtë fëmi- dhe me të cilët ti je i lidhur.

Ndërsa ata janë gati duke u asgjësuar e duke pushuar së ekzistuari në varrezën e së shkuarës -në shikimin tënd-, kur papritmas realiteti i besimit lëshon një dritë nga dritarja e zemrës -ashtu siç bëri Lukmani i urtë me atë fëmijë- tek ajo varrezë e madhe e cila imagjinohet të jetë një vend ekzekutimi. Nëpërmjet asaj drite, të gjithë të vdekurit ngrihen e vijnë në jetë -në Botën e ndërmjetme- duke thirrur me gjuhën e gjendjes: "Ne nuk jemi të vdekur.. dhe as nuk do të vdesim kurrë; ne do të takohemi së shpejti me ju. Po, ashtu siç i jep shërimi fëmijës gëzim e kënaqësi të pakufishme pas dëshpërimit dhe këputjes së shpresës, po ashtu është çështja këtu ç'ka na bën ne të jemi të sigurt se besimi -duke na dhënë gëzim e kënaqësi në këtë dynjanë tonë- provon se realiteti i tij është një bërthamë e tillë saqë në qoftë se do të mishërohej një parajsë private për çdo besimtar, do të shfaqej prej saj -do të dukej- Pema Tuba e asaj fare. Kështu unë i thashë atij shejtani kryeneç në formë njeriu, atij personaliteti kolektiv; dhe në kokëfortësinë e tij ai më tha:

"Të paktën ne mund të jetojmë si kafshët, duke i kaluar jetët tona në gëzim e hare, dhe duke qenë të zhytur në dëfrim e shthurje duke mos menduar rreth këtyre çështjeve të holla e të vështira".

Unë iu përgjigja duke i thënë: "Ti nuk mund të krahasohesh me

kafshën; ti nuk je si kafsha, sepse kafshët nuk mendojnë për të shkuarën e për të ardhmen. Ato nuk ndjejnë as dëshpërime e as hidhërime për të shkuarën, as ankthe e frikësime për të ardhmen. Prandaj, kafsha e gjen kënaqësinë e saj të plotë, dhe falënderon Krijuesin e saj Gjithëbujar; madje edhe kafsha që bëhet gati për t'u therrur nuk ndjen ndonjë gjë përveç dhimbjes së thikës kur kalon sipër fytit të saj; dhe menjëherë sapo të zhduket kjo ndjeshmëri, ajo shpëton prej asaj dhimbjeje. Kjo do të thotë se sa shembull i madh i mëshirës dhe i dhembshurisë Hyjnore është mosbërja të njohur të padukshmen dhe mbulimi -fshehja- e fatkeqësive dhe e katastrofave që do t'i bien dikujt dhe sidomos kafshëve dhe shtazëve.

Por, o njeri, e shkuara dhe e ardhmja jote shfaqen deri në një farë shkalle nga e padukshmja për shkak të arsyes tënde, prandaj ti je krejtësisht i privuar nga rehatia dhe qetësia që gëzojnë kafshët për shkak të vendosjes së perdes së të padukshmes para tyre. Pikëllimet dhe ndarjet e dhimbshme duke ardhur nga e shkuara dhe ankthet dhe frikësimet që burojnë nga e ardhmja e zhdukin kënaqësinë tënde të pjesshme, e largojnë atë dhe të zbresin ty në një shkallë më të ulët se sa kafsha lidhur me kënaqësinë.

Meqenëse realiteti është ky, ose flake tutje mendjen tënde, bëhu kafshë e shpëto, ose eja në vete nëpërmjet besimit; dëgjoje Kuranin, dhe merr kënaqësi të pastër njëqind herë më të madhe se sa ajo e kafshëve edhe në këtë dynja të përkohshme gjithashtu. Duke ia thënë këtë argument unë e heshta.

Megjithatë ai personalitet kolektiv kokëfortë përsëri kundërshtoi duke më thënë: "Të paktën ne mund të jetojmë si ata perëndimorë të cilët janë të pafe".

Unë iu përgjigja: Ti nuk mund të jesh madje as si njerëzit e pafe të Europës; sepse ata në qoftë se mohojnë një profet të vetëm, ata besojnë në profetët e tjerë; madje edhe në qoftë se ata nuk njohin asnjërin prej profetëve, mirëpo mund të kenë besim në Zotin xh.sh.; madje edhe në qoftë se nuk e njohin Zotin xh.sh., ata mund të posedojnë disa cilësi personale të lavdërueshme dhe veçori njerëzore nëpërmjet të cilave ata gjejnë plotësim. Por në qoftë se një musliman mohon profetin e fundit të kohës a.s.m. i cili ishte vula e profetëve, profeti i fundit dhe më i madhi i profetëve; dhe feja dhe shkaku i të cilit janë universalë, dhe në qoftë se do ta mohonte e braktiste fenë e tij dhe do të dilte nga sfera e udhëzimit të tij -që s'ka fe tjetër si ajo në vërtetësi e përbotshmëri-, atëherë ai nuk do të pranonte profet tjetër, dhe ndoshta nuk do të pranonte as edhe

besimin në Zot; sepse ai nuk i njohu të gjithë profetët e tjerë dhe as nuk u udhëzua tek besimi në Zotin veçse nëpërmjet profetit të fundit të kohës a.s.m., nëpërmjet udhëzimit e komunikimit të tij; prandaj nuk do të mbetej në zemrën e tij ndonjë gjë prej atyre pa i besuar atij a.s.m.. Për këtë arsye, qysh në kohët e hershme njerëzit kanë hyrë në islam prej të gjitha feve të tjera, ndërsa kurrë nuk ka ndodhur që të bëhet një musliman i vetëm çifut i vërtetë, as mexhus -pagan- dhe as kristian; por ata musliman që braktisin fenë e tyre mund të bëheshin ateista me morale të prishura dhe me cilësi të korruptuara; dhe ata bëhen të dëmshëm për vendin, kombin dhe për njerëzit". Unë e provova këtë, dhe ai personalitet kolektiv kryeneç nuk mundi t'u ngjasonte as ateistëve të huaj.. Dhe meqenëse nuk gjeti ku të mbështetet, ai u zhduk sysh dhe ra në xhehennem; sa fund i keq!

O shokët e mi që jeni duke studiuar së bashku me mua në këtë shkollë të Jusufit! Meqenëse realiteti është ky, dhe Risale-i Nuri e provon atë aq qartë e në mënyrë vendimtare si drita e diellit saqë qysh prej njëzet vitesh ai e ka thyer kokëfortësinë e kryeneçëve dhe i ka detyruar ata të besojnë, atëherë ne duhet ta ndjekim rrugën e besimit dhe sjelljen e drejtë, e cila është e lehtë, e shëndoshë dhe e dobishme për dynjanë tonë, për të ardhmen tonë, për ahiretin tonë, për vendet tona dhe për kombin tonë. Dhe duhet ta kalojmë kohën tonë të lirë duke recituar suret e Kuranit që ne dimë në vend të zhytjes në fantazitë pikëlluese; ne duhet t'i gjallërojmë kohët tona duke lexuar atë çfarë ne dimë prej sureve të Kuranit në çdo kohë, duke mësuar kuptimet e tij nga vëllezërit tonë që merren me të; dhe të bëjmë faljet kaza që na kanë mbetur pa i kryer në të shkuarën, të cilat duhej t'i kishim bërë; dhe duke përfituar nga cilësitë e mira të njëri-tjetrit ta transformojmë këtë burg në një kopësht të bekuar duke mbjellur në të fidanet e sjelljeve të mira dhe të dalin prej tij pemë të dobishme frutdhënëse. Me vepra të mira si këto, ne duhet të përpiqemi sa më shumë që t'i bëjmë drejtorët dhe gardianët e burgut profesorë udhëzues që të përgatisin në këtë shkollë të Jusufit burra për në xhennet dhe mbikëqyrës të mirë, që t'u japim atyre edukim dhe trajnim të mirë; dhe jo të jenë torturues si *Zebanitë* -engjëjt e Ferrit- duke qëndruar mbi kriminelët dhe vrasësit.

* * *

ÇËSHTJA E KATËRT

Përsëri, ndodhet një shpjegim i kësaj në trajtesën *"Udhëzuesi për të rinjtë"*. Një ditë, vëllezërit e mi, të cilët më ndihmojnë, më pyetën duke më thënë:

Ndonëse kanë kaluar tashmë pesëmbëdhjetë ditë që nga shpërthimi i luftës -dhe tani kanë kaluar shtatë vite- ti nuk ke pyetur asgjë fare për këtë luftë të tmerrshme botërore, e cila e ka zhytur të gjithë botën në kaos, në tronditje e në ankth dhe e cila është lidhur ngushtë me fatin e botës islame dhe ti as nuk ke qenë aspak kureshtar për të ditur rreth asaj, në një kohë që ne shohim disa fetarë dhe dijetarë duke lënë xhematin në xhami dhe duke vrapuar për të dëgjuar radion. A ka ndonjë çështje më të madhe se sa kjo që të preokupton ty? Apo mos vallë është e dëmshme në ndonjë mënyrë që të preokupohesh me të?"

Unë iu përgjigja atyre: Kapitali i jetës është shumë i pakët dhe udhëtimi i jetës këtu është i shkurtër; ndërsa detyrat e domosdoshme dhe misionet me të cilat jemi ngarkuar janë të shumta; këto detyra janë si sfera të ndërfutura njëra brenda tjetrës si rrathë bashkëqendrorë rreth njeriut. Kështu duke filluar nga sfera e zemrës, e stomakut dhe e trupit, nga ajo e shtëpisë së tij, e lagjes në të cilën jeton, e qytetit të tij, e vendit, e tokës, e globit dhe e njerëzimit dhe duke përfunduar tek sfera e të gjitha qënieve të gjalla dhe e të gjithë botës ndodhen sfera të ndërfutura njëra brenda tjetrës. Çdo njeri mund të ketë detyra në secilën nga ato sfera; por më e rëndësishmja dhe më e madhja e detyrave, madje më e vazhdueshmja e më e qëndrueshmja e tyre në lidhje me të, janë në më të vogëlën e atyre sferave dhe në ato që janë më të afërtat me të; ndërsa detyrat e tij më pak të rëndësishme dhe të përkohshme mund të jenë në më të madhen dhe në më të largëtën e atyre sferave. Sipas kësaj analogjie, më të mëdhatë dhe më të vogëlat e detyrave janë në përpjesëtim -në raport- të kundërt me gjërësinë e sferës; domethënë sa më shumë të zvogëlohet -afrohet- sfera, aq më shumë zmadhohet detyra; dhe sa më shumë të zmadhohet -largohet- sfera, aq më shumë pakësohet rëndësia e detyrës..

Por meqenëse sfera më e madhe është tërheqëse dhe joshëse, ajo e bën njeriun të neglizhojë në detyrat e tij më të rëndësishme e të domosdoshme në sferën e vogël e të afërt me të, dhe e preokupon njeriun me gjëra jo të domosdoshme, e drejton mendimin e tij tek punët që nuk i

interesojnë, tek gjëra të parëndësishme e dytësore; kjo ia shkatërron kapitalin e jetës së tij dhe e bën që ta humbasë për kot jetën e tij; kjo e vret jetën e tij të çmueshme mbi gjëra të pavlefshme. Për më tepër, duke ndjekur me kureshtje lajmet e luftës, zemra e një njeriu mund të anojë tek njëra palë midis dy forcave kundërshtare; kështu ai nuk e gjen në veten e tij mohim ndaj padrejtësive dhe tiranisë së asaj pale ndërluftuese. Madje ndjehet i rehatuar për ato; dhe në këtë mënyrë bëhet partner në tiraninë e saj.

Përgjigjja për pikën e parë: Përpara njeriut -dhe sidomos muslimanit - ndodhet një çështje e rëndësishme dhe një ngjarje e madhe e cila është më e madhe se sa lufta që zhvillohet midis shteteve më të mëdhaja për hir të sundimit mbi globin tokësor. Ajo çështje ka një rëndësi aq të madhe saqë në qoftë se çdo njeri do të kishte pasurinë dhe fuqinë e gjermanëve dhe të anglezëve, nuk do të hezitonte që t'i shpenzonte të gjitha ato për hir të fitimit të asaj çështjeje të dëshiruar e të kërkuar. Ajo çështje është ajo të cilën e njoftuan njëqind mijë prej më të shquarve të njerëzimit; dhe e ngritën flamurin e saj yjet dhe udhëzuesit e pakufishëm të njerëzimit duke u mbështetur në mijëra prej dokumenteve të Krijuesit të të gjitë botëve dhe në premtimet e kërcënimet e Tij; madje një grup prej tyre e kanë parë vërtet me sy; ajo çështje është vendimtare për njeriun; ajo është sa vijon:

Që njeriu të fitojë me besimin, ose të humbasë pa të, një pronë madhështore të përjetshme dhe banesa e pallate të mira në kopshtet e xhennetit *Adn* gjerësia e të cilit është sa qiejt dhe toka. Në qoftë se nuk e sigurojnë dokumentin e besimit, ata do ta humbasin atë çështje, dhe kjo është humbja më e përfushtë. Në këtë shekull, shumë janë duke e humbur çështjen për shkak të flamës -murtajës- së materializmit; saqë një i ri prej njerëzve të dijes, të realitetit dhe të zbulesës, zbuloi dhe dëshmoi se, në një vend, prej dyzet vetëve që kishin vdekur, vetëm pak individë shpëtuan me besimin e tyre në agonitë e vdekjes dhe e mbyllën mirë jetën e tyre; ndërsa të tjerët humbën -u shkatërruan! Dëshiroj të di në qoftë se do t'i jepej në shkëmbim ndonjërit prej këtyre sundimi i dynjasë, prona dhe stolia e saj në vend të asaj çështjeje më të madhe, a do të ishte ky shkëmbim i përshtatshëm për atë çka humbi; a do t'ia kompensonte në ndonjë mënyrë? Jo, kurrë!

Meqenëse ne studentët e Risale-i Nurit e dimë se do të ishte thjesht çmenduri në qoftë se do të braktiseshin detyrat të cilat na bëjnë ne ta fitojmë atë çështje të madhe, ose nëse do të neglizhoheshin detyrat e avokatit të çuditshëm i cili i ruan nëntëdhjetë përqind nga humbja e saj,

ose të preokupoheshin me gjëra të tjera të jashtme e me detyra të parëndësishme sikur dynjaja do të ishte e përhershme. Ne jemi të sigurt se në qoftë se gjithësecili nga ne do të kishte mençuri e intuitë njëqind herë më të madhe se sa ajo që ne kemi tani, përsëri do t'i përdornim ato vetëm në rrugën e asaj çështjeje.

O vëllezërit e mi të rinj këtu në këtë fatkeqësi të burgut! Ju akoma nuk e keni studiuar Risale-i Nurin ashtu siç e kanë parë e studiuar vëllezërit e mi të hershëm të cilët hynë në burg me mua. Duke i përmendur ata dhe mijëra studentë si shembulli i tyre si dëshmitarë, unë them këtë: Unë e provoj dhe e kam provuar, se është Risale-i Nuri ai që e fiton atë çështje më të madhe për nëntëdhjetë njerëz prej njëqind prej atyre; ai siguron -fiton- për ta besim të sigurt e të verifikuar, i cili është dokumenti i fitimit dhe dëshmia e tij, që e ka fituar çështjen për njëzet mijë njerëz gjatë njëzet viteve që kaluan. Nuk ka dyshim se ai ka buruar prej mrekullisë shpirtërore të Kuranit dhe është avokati kryesues në mbrojtje të asaj çështjeje të madhe në këtë kohë. Megjithëse këto tetëmbëdhjetë vite armiqtë e mi dhe ateistët e materialistët i kanë mashtruar disa anëtarë të qeverisë me intrigat dhe me komplotet e tyre mizore të shumëllojshme kundra meje dhe i kanë nxitur ata për të na shkatërruar neve dhe na kanë shtyrë neve për në thellësirat e burgjeve ashtu si këtë herë, por ata nuk kanë bërë gjë për t'u përmendur dhe as nuk do të bëjnë në dashtë Zoti xh.sh., sepse ata nuk kanë qenë në gjendje t'i shkaktojnë dëm kalasë prej çeliku të Risale-i Nurit, as nuk kanë prekur pajisjet e tij që arrijnë njëqind e tridhjetë pjesë pajisjesh -Trajtesash- me përjashtim të dy apo tre trajtesave prej tyre.

Prandaj, kushdo që dëshiron të ngarkojë a caktojë një avokat për të mbrojtur çështjen e tij, mjafton të mbrohet me të dhe të kapet pas dritës së tij.

O vëllezër! Mos kini frikë! Risale-i Nuri nuk mund të ndalohet nga qarkullimi, dhe as nuk mund të fshihet e të bllokohet nga shikimi. Me përjashtim të dy apo tre trajtesave, trajtesat e tij janë duke qarkulluar me liri të plotë midis strukturave të shtetit. Në dashtë Zoti do të vijë ajo ditë në të cilën drejtorët dhe gardianët fatlumë do të shpërndajnë Risale-i Nurin tek të burgosurit ashtu siç shpërndajnë tek ta bukën dhe ilaçin, dhe do t'i transformojnë burgjet në shkolla udhëzimi, edukimi dhe reformimi.

* * *

ÇËSHTJA E PESTË

Ashtu siç u përshkrua në detaje në trajtesën "*Udhëzuesi për të rinjtë*", nuk ka dyshim se rinia do të ikë e do të zhduket; ajo do të transformohet në pleqëri e në vdekje, ashtu si vera që ia jep vendin e saj vjeshtës dhe dimrit, dhe ashtu siç ndiqet dita nga nata; edhe kjo është aq e sigurt si shembulli i kësaj të vërtete. Të gjitha urdhëresat qiellore japin sihariqe -lajme të gëzueshme- se në qoftë se rinia kalimtare dhe e përkohshme shpenzohet në vepra të mira, në dëlirësi dhe brenda caqeve të sjelljes së mirë, ajo do ta bënte njeriun të fitojë një rini të pavdekshme, të përjetshme.

Në qoftë se, nga ana tjetër, rinia harxhohet në ligësi e shthurje, atëherë ashtu si zemërimi i një minuti që mund ta shtyejë njeriun në kryerjen e krimit të vrasjes dhe e çon në vuajtjen e miliona minutave prej dënimit të burgut, po ashtu dehja e rinisë, dalldia, shthurja dhe kënaqësia e saj kalimtare -në ato që nuk i ka lejuar All-llahu- i shkaktojnë njerut dhimbje më të shumta e më të thella në pikërisht kënaqësinë e paligjshme, përveç ndëshkimit të tmerrshëm në Ahiret dhe dënimit pikëllues në dynja dhe përveç vuajtjeve dhe ndëshkimeve të thella që burojnë nga zhdukja e kënaqësisë dhe përveç mëkateve dhe dënimeve që vuan në këtë botë. Çdo i ri me mend dëshmon për vërtetësinë e ekzistencës së këtyre dhimbjeve në vetë kënaqësinë prej eksperiencës së vet. Për shembull në dashurinë e ndaluar, ose në ashkun jo në mënyrën e drejtë ka dhimbje që e hidhërojnë kënaqësinë e pjesshme në to; prej tyre janë dhimbja e xhelozisë, dhimbja e ndarjes nga i dashuri, dhimbja e mospërgjigjjes me të njëjtën dashuri.. si dhe shumë hidhërime të tjera të cilat e transformojnë atë kënaqësi të pjesshme në mjalt helmues.

Në qoftë se ti dëshiron të dish se si ato përfundojnë në spitale, për shkak të sëmundjeve që burojnë nga keqpërdorimi i rinisë së tyre; dhe në burgje për shkak të ekseseve -teprive- të tyre, dhe nëpër pijetore -mejhane- nëpër vende të shthurjes dhe në varreza për shkak të dëshpërimit që buron nga boshllkëku dhe mosushqimi i zemrave dhe i shpirtërave të tyre dhe nga moskryerja e funksioneve të tyre të drejta, shko e pyet tek spitalet, tek burgjet, tek pijetoret dhe tek varrezat; ti do të dëgjosh vajtimet dhe ofshamat e dëshpërimit nga goditjet që kanë marrë të rinjtë si dënim për abuzimet në rininë e tyre, për tepritë dhe ekstremet e tyre dhe për kënaqësitë e paligjshme.

Me në krye Kuranin, me shumë nga vërsetet e tij, të gjithë librat qiellorë dhe shkrimet e shenjta japin sihariqe se në qoftë se shpenzohet brenda caqeve të moderimit, rinia është një mirësi e këndshme dhe e

ëmbël, një mjet i fuqishëm për veprat e mira, e cila fiton rezultatin e një rinie të ndritshme e të pavdekshme në Ahiret.

Meqenëse realiteti është ky, dhe meqenëse limitet e së lejuarës janë të mjaftueshme për kënaqësi dhe meqenëse një orë prej kënaqësisë së paligjshme çon ndonjëherë në një dënim prej një ose dhjetë vite burgosjeje, atëherë, sigurisht, është absolutisht e domosdoshme që ta shpenzojmë mirësinë e ëmbël të rinisë me dëlirësi, me ndershmëri dhe në rrugën e drejtë si mirënjohje dhe falënderime ndaj asaj mirësie të shijshme të dhuruar; madje kjo është më e domosdoshmja.

* * *

ÇËSHTJA E GJASHTË NGA FRUTET E BESIMIT

[Kjo përbëhet nga një provë e vetme e shkurtër e shtyllës së besimit në All-llah, për të cilën ndodhen me mijëra argumente të përgjithshme vendimtare që janë shpjeguar në shumë vende në Risale-i Nur]

Në Kastamonu (një qytet në veri të Turqisë) një grup studentësh të shkollave të mesme erdhi tek unë, duke më thënë: ***"Na trego neve rreth Krijuesit, sepse mësuesit tonë nuk flasin për Zotin."***

Dhe unë u thashë atyre: ***"Të gjitha shkencat që ju i studioni, në mënyrë të vazhdueshme flasin për Zotin xh.sh. dhe bëjnë të njohur Krijuesin, secila me gjuhën e saj të veçantë. Mos i dëgjoni mësuesit, dëgjoni ato shkenca."***

Për shembull, një farmaci e pajisur mirë me ilaçe dhe me përgatesa jetësore në çdo kavanoz a shishe, të peshuara në masa të sakta e të çuditshme, padyshim tregon një kimist shumë të aftë dhe një farmacist të urtë e të ditur.

Në të njëjtën mënyrë, me shkallën që është më e madhe, më e plotë dhe më mirë e pajisur se sa farmacia në treg, farmacia e globit tokësor me barnat dhe ilaçet e saja të gjalla në shishet të cilat janë katërqind mijë llojet e bimëve dhe të kafshëve, tregon dhe bën të njohur –madje edhe për sytë që janë të verbër– nëpërmjet masës ose shkallës së shkencës së mjekësisë që ju studioni, të Gjithurtin e Lavdisë, i Cili është Farmacisti i farmacisë madhështore të tokës.

Për të marrë një shembull tjetër, një fabrikë e çuditshme e cila end mijëra lloje tekstilesh prej një materiali të thjeshtë, ajo padyshim bën të njohur fabrikuesin dhe mekanikun e aftë.

Në të njëjtën mënyrë, në cilëndo shkallë që është më e madhe dhe më e plotë se sa fabrika njerëzore, kjo makineri Hyjnore udhë-tuese e njohur si globi tokësor e cila ka qindra e mijëra uzina kryesore, koka, ku në secilën prej tyre ndodhen qindra e mijëra fabrika të përkryera, tregon e bën të njohur nëpërmjet masës ose shkallës së shkencës së inxhinierisë, të cilën ju po e studioni, Fabrikuesin e saj dhe Pronarin.

Dhe, për shembull, një depo, një magazinë ose një dyqan në të cilin janë sjellë dhe rezervuar në mënyrë të rregullt e të sistemuar një mijë e një varietete ushqimesh, pa dyshim kjo bën të njohur një pronar të çuditshëm, një mbikëqyrës të furnizimeve dhe të artikujve ushqimorë.

Në të njëjtën mënyrë, në cilëndo shkallë që është më e madhe dhe më e plotë se sa një depo e tillë apo një fabrikë, kjo ushqimore, ky dyqan ushqimesh i të Gjithëmëshirshmit, i njohur si globi tokësor, kjo anije Hyjnore, kjo depo Hyjnore dhe ky dyqan duke mbajtur mallra e furnizime dhe ushqim të konservuar, i cili në një vit udhëton me rregull rreth një orbite prej njëzet e katër mijë vitesh, dhe duke transportuar grupet e qënieve, që secili grup prej tyre kërkon një lloj të veçantë ushqimi, dhe duke kaluar përmes stinëve në udhëtimin e saj dhe duke e mbushur pranverën me qindra e mijëra nga furnizimet e ndryshme, si një vagon i madh, ua sjell ato krijesave të gjalla të mjera, ushqimi i të cilave ka mbaruar në dimër. Nëpërmjet masës ose shkallës së shkencës së ekonomisë të cilën ju e studioni, kjo depo e tokës bën të njohur dhe bën të dashur administratorin dhe pronarin me shkallën e madhështisë së kësaj depoje në krahasim me atë depo të ndërtuar nga njeriu.

Dhe, për shembull, le të imagjinojmë një ushtri e cila përbëhet nga katërqind mijë lloje kombesh dhe secili lloj a komb ka ushqimin e tij të veçantë e të ndryshëm, përdor armë të ndryshme, vesh uniforma të ndryshme, kryen ushtrime të ndryshme stërvitore, dhe çmobilizimi nga detyrat e tij është i ndryshëm. Në qoftë se kjo ushtri, ky fushim, ka një komandant mrekullibërës i cili i furnizon vetë të gjithë ato kombe të ndryshme, të gjitha furnizimet e tyre të ndryshme, armët, uniformat dhe pajimet pa harruar e ngatërruar asnjërin prej tyre, atëherë sigurisht ushtria e mahnitshme dhe fushimi tregojnë komandantin e jashtëzakon-shëm, dhe e bëjnë atë të dashur me vlerësim e mirënjohje.

Në të njëtën mënyrë, fushimi pranveror i faqes së tokës në të cilën, në çdo pranverë, një ushtrie Hyjnore të rekrutuar rishtazi, që përbëhet prej katërqind mijë lloje të bimëve dhe kafshëve, u jepen të gjithëve uniformat e tyre të ndryshme, racionet e ushqimit, armët, stërvitja dhe çmobilizimi në një mënyrë krejtësisht të plotë e të rregullt nga një komandant i vetëm i përgjithshëm, i cili nuk harron dhe nuk neglizhon asnjërin prej tyre; në cilëndo shkallë, fushimi pranveror i faqes së tokës është më i gjërë dhe më i plotë se sa ushtria njerëzore -kjo nëpërmjet masës ose shkallës së shkencës ushtarake që ti studion- ua bën të njohur njerëzve të vëmendshëm e të ndjeshëm Sundimtarin e tokës, Mbështetësin, Administratorin dhe Koman-dantin më të Shenjtë duke shkaktuar habi dhe brohoritje. E bën Atë të dashur, të vlerësuar dhe të lavdëruar.

Një shembull tjetër: Me miliona drita elektrike që lëvizin e udhëtojnë në çdo anë të një qyteti të mahnitshëm, ku lënda djegëse e asaj fabrike

dhe e atyre llambave elektrike nuk mbaron kurrë, në mënyrë të vetëkuptueshme kjo bën të njohur një mjeshtër çudibërës dhe një elektriçist jashtëzakonisht të talentuar i cili drejton e vë në veprim elektricitetin, i bën llambat lëvizëse, rregullon burimin e energjisë, ndërton fabrikën dhe sjell lëndën djegëse; kjo i bën të tjerët ta përshëndesin, ta duartrokasin dhe ta duan.

Në të njëjtën mënyrë, megjithëse disa nga llambat e yjeve në çatinë e pallatit të botës në qytetin e universit – në qoftë se vlerësohen në mënyrën që thotë astronomia, se ato janë njëmijëherë më të mëdha se sa toka dhe lëvizin shtatëdhjetë herë më shpejtë se sa një gjyle topi, ato nuk e prishin rregullin e tyre, as nuk përplasen me njëra-tjetrën, as nuk shuhen dhe as nuk mbaron lënda e tyre djegëse. Sipas astronomisë, të cilën ju e studioni, këto llamba tregojnë me gishtë-rinjtë e tyre prej drite fuqinë e pafundme të Krijuesit të tyre. Dielli ynë, për shembull, i cili është një milion herë më i madh se globi tokësor dhe një milion herë më i vjetër në moshë, është një llambë dhe sobë në një bujtinë të të Gjithëmëshirshmit të vetëm, me qëllim që të vazhdojë të jetë i ndezur e i ndriçuar, do t'i duhej medoemos aq shumë vaj, sa detet e tokës, aq shumë qymyr sa malet e saj, dhe aq shumë drurë e kërcunj sa njëmijë herë përmasa e tokës, që ai të mos shuhet. Por Ai i cili e ndez dhe e ndriçon atë dhe që ndriçon të gjithë yjet e tjerë të mëdha si ai pa lëndë djegëse, pa dru, pa qymyr dhe duke mos u shuar dhe që i bën ato të udhëtojnë së bashku me një shpejtësi madhështore të pakufishme dhe pa u përplasur me njëri-tjetrin, sigurisht kjo është një fuqi e pafundme dhe një sovranitet madhështor i pakufishëm. Atëherë, ky univers madhështor me llambat elektrike dhe kandilat që ai përfshin, na njoftojnë me dëshminë e yjeve të ndritshëm – sipas masës së shkencës së elektri-citetit që ju po e studioni, Sunduesin, Ndriçuesin, Drejtuesin dhe Autorin e ekspozitës madhështore të gjithësisë; ato e bëjnë atë të Dashur, të Lavdëruar dhe të Adhuruar.

Dhe, për shembull, një libër, në një rresht të të cilit shkruhet hollë e bukur një libër i tërë dhe në çdo fjalë të të cilit shkruhet një sure Kur'ani me një penë të hollë, i cili është më kuptimploti dhe që të gjitha çështjet e të cilit mbështesin njëra-tjetrën; ky libër i mahnitshëm, pa dyshim tregon aftësinë e jashtëzakonshme të shkr-uesit të tij dhe fuqinë e plotë të Autorit të tij. Domethënë, një libër i tillë si ky, padyshim bën të njohur shkruesin dhe autorin e tij së bashku me plotësimet dhe artet e tij, në mënyrë aq të qartë si dita. Ai e bën Atë të vlerësuar me fraza të tilla si: Mashaall-llah, Barekall-llah "Çfarë çudirash ka dashur Zoti xh.sh., "I bekuar është All-llahu!" etj.

Po kështu është libri madhështor i universit. Ne shohim me sytë tonë një penë e cila shkruan në faqen e tokës, që është njëra nga faqet e tij, dhe në pranverë, e cila është një fletë e vetme, treqindmijë lloje bimësh e kafshësh, të cilët janë si treqind mijë libra të ndryshëm, të gjithë së bashku njëri brenda tjetrit, pa gabim apo defekt, pa i ngatërruar ato e pa konfuzion, në mënyrë të përkryer dhe me rregull të plotë. Ndonjëherë shkruan një poemë të shkëlqyeshme prej një fjale të tij, si një pemë, dhe një indeks të plotë të një libri nga një pikë e tij si bërthama.

Ashtu siç shihet qartë para nesh, kjo tregon me siguri se pas tij është një penë rrjedhëse që shkruan, po ashtu, ju duhet të vlerësoni shkallën e domethënies së këtij Kur'ani madhështor i cili është i mbushur pafundësisht plot me kuptime. Në çdo fjalë të tij ndodhen shembuj të shumtë urtësie, shkallën që tregon ky Kur'an madhështor i mishëruar, që është bota, për Krijuesin e tij dhe për shkruesin dhe Autorin e tij, duke e krahasuar me atë libër që u përmend në shembëlltyrë. Dhe kjo në përputhje me masën e shtrirë dhe me vizionin largpamës të shkencës natyrale që ju e studioni dhe të shkencave të leximit dhe të shkrimit që ju i keni praktikuar në shkollë.

Madje, ju kuptoni se duke deklaruar *"Zoti është më i madhi!"* kjo e bën Atë të njohur. Duke shprehur Fjalët *"Lavdia i takon Zotit xh. sh.",* ajo e përshkruan Atë, dhe duke shprehur lavdërime *"I gjithë lavdërimi i takon Zotit xh.sh."*, kjo e bën atë të dashur.

Kështu, çdo shkencë nga qindra të tilla si këto bëjnë të njohur Krijuesin e Gjithëlavdishëm të universit së bashku me Emrat e Tij, secila nëpërmjet masës ose shkallës së saj të gjërë, pasqyrës së saj të veçantë, syve të saj largpamës dhe shikimit kërkues e hulumtues; të gjitha bëjnë të njohur Atributet dhe plotësimet.

Ndërkohë unë u thashë studentëve të rinj: Urtësia në përsëritjen e vërseteve të mëposhtme të Kur'anit bëhet me qëllim që të na japë mësim në këtë çështje, e cila është një provë e ndritshme dhe madhështore e Unitetit Hyjnor, dhe që të bëjë të njohur Krijuesin tonë: رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ *"Krijuesi i qiejve e i tokës" dhe "Ai i krijoi qiejt dhe tokën."*

Unë ua thashë këtë studentëve dhe ata e pranuan plotësisht, duke e vërtetuar atë e duke thënë: *"Falënderime të pafundme i takojnë Zotit xh.sh., sepse ne kemi marrë një të vërtetë absolute dhe një mësim të shenjtë!"*

Dhe unë thashë: **“Njeriu është një makineri e gjallë që pikëllohet nga mijëra dëshpërime e dhimbje të ndryshme dhe merr kënaqësi në mijëra mënyra të ndryshme. Pavarësisht pafuqisë së tij, ai ka armiq të panumërt, materialë e shpirtërorë. Pavarësisht varfërisë së tij të pafundme, ai ka nevoja të pallogaritshme, të jashtme e të brendshme dhe është një krijesë e mjerë që në mënyrë të vazdueshme merr goditjet e vdekjes dhe të ndarjes. Por megjithatë, nëpërmjet besimit dhe adhurimit, ai befas bëhet i lidhur me një Monark aq të Gjithëlavdishëm saqë ai gjen një pikë mbështetje kundra të gjithë armiqëve të tij dhe një burim ndihme për të gjitha nevojat e tij. Si gjithkush, krenohet me nderin dhe rangun e Prijësit të tij tek i cili është lidhur, krenohet me pozitën që e ka tek Ai. Po kështu ju mund ta krahasoni për veten tuaj se sa i kënaqur e mirënjohës, falënderues dhe plot krenari bëhet njeriu kur lidhet nëpërmjet besimit me një të Plotfuqishëm, Fuqia e të Cilit është e pafundme, dhe me një Monark Mëshirëplotë. Duke hyrë në shërbim të Tij nëpërmjet adhurimit me bindje e mirënjohje e transformon exhelin dhe vdekjen për vetveten nga një ekzekutim i përjetshëm me varje në një biletë kalimi dhe në një leje për tek Bota e qëndrueshme.”**

Dhe ashtu siç u thashë vëllezërve të mi studentë, po ashtu u them të burgosurve të goditur nga fatkeqësia: ***“Ai që e njeh Krijuesin dhe që i bindet Atij është fatmadh edhe në qoftë se ai është në burg. Ndërsa ai që e harron Atë është i mjerë dhe i burgosur edhe në qoftë se jeton në një pallat.”*** Madje, një njeri i shtypur, por fatmadh u tha tiranëve të mjerë të cilët po e ekzekutonin: *“Unë nuk po ekzekutohem, por po lirohem dhe po shkoj në lumturi. Veçse ama unë shoh se ju po dënoheni me ekzekutim të përjetshëm, dhe kështu unë po marr hak plotësisht mbi ju.”*

Dhe duke thënë: لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ *“Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut!”*, ai me lumturi dha shpirtin e tij.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

“Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç’na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti.”

* * *

ÇËSHTJA E SHTATË

[Një frut që u poq në një ditë të premte prej ditëve të burgut të Denizlit.]

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Dhe çështja e Orës (çasti i fundit) është sa një "hap e mbyll sytë ose edhe më afër."

"Krijimi i ju të gjithëve dhe ringjallja e ju të gjithëve janë si (krijimi dhe ringjallja) e një njeriu të vetëm."

"Shihni pra te pasojat e Mëshirës së Allahut, se si Ai ringjall tokën pas vdekjes së saj. Sigurisht që (Allahu, i Cili siç ringjalli tokën pas vdekjes së saj) do të ngrejë me siguri të vdekurit (ditën e ringjalljes) dhe Ai është i Gjithëfuqishmi për të gjitha gjërat."

Të burgosurit e burgut të Denizlit që kishin mundësi të merrnin kontakt me mua, e lexuan mësimin në çështjen e gjashtë që u përmend më parë të cilin e pata dhënë një herë me gjuhën e shkencave shkollore për studentët e shkollës së mesme në Kastamonu, të cilët patën ardhur tek unë dhe më kërkuan duke më thënë: "Na trego neve rreth Krijuesit tonë", dhe duke pasë fituar një besim të qëndrueshëm dhe të fortë, ata ndjenë një dëshirë të zjarrtë për Ahiretin. Ata përsëri kërkuan duke më thënë: Na mëso ne gjithashtu rreth Ahiretit me qëllim që të mos çudhëzohemi nga nefset tonë urdhërues për të liga dhe nga shejtanët e kësaj kohe, dhe me qëllim që ato të mos jenë përsëri shkaku për futjen tonë në burg. Kështu duke zbritur tek kërkesa e këtyre, dhe për t'i ardhur në ndihmë nevojës së studentëve të Risale-i Nurit në burgun e Denizlit dhe për dëshirën e madhe të atyre që e lexuan çështjen e gjashtë, unë e pashë si domosdoshmëri për mua që të bëj një shpjegim të përmbledhur për shtyllën e besimit në Ahiretin, si dhe që t'u jap atyre një përmbledhje të shkurtuar të pjesëve të ndryshme nga Risale-i Nuri.

Ashtu siç pyetëm në "çështjen e gjashtë" tokën dhe qiejt për Krijuesin tonë xh.sh. dhe ato na u përgjigjën me gjuhën e shkencave të cilat na e bënë të njohur Krijuesin tonë Gjithëbujar në mënyrë aq të qartë si qartësia e diellit, po ashtu ne do të pyesim së pari Krijuesin tonë rreth të cilit ne kemi mësuar, lidhur me Ahiretin, pastaj do të pyesim profetin tonë më të madh a.s.m., pastaj profetët e tjerë, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta, dhe librat e shenjtë, pastaj melekët dhe pastaj universin. Në këtë shkallën e parë, ne e pyesim Allahun rreth Ahiretit. Ai na

përgjigjet neve nëpërmjet të gjithë profetëve që Ai ka dërguar, nëpërmjet të gjitha dekreteve të Tij dhe nëpërmjet të gjithë Emrave të bukur dhe Atributeve të Tij madhështorë duke na thënë: "Po, Ahireti ekziston, dhe Unë do t'ju dërgoj juve atje". Por meqenëse 'Fjala e Dhjetë' e ka provuar Ahiretin me dymbëdhjetë të vërteta të ndritshme e vendimtare dhe e ka sqaruar atë nëpërmjet treguesit të disa Emrave të bukur Hyjnorë, ne këtu do të aludojmë në mënyrë të përmbledhur për ato tregues, duke i vlerësuar si të mjaftueshme ato shpjegime.

Po, nuk mund të ndodhet ndonjë Sulltan madhështor apo ndonjë sovranitet që nuk i shpërblen ata që i binden dhe që nuk ndëshkon rebelët. Atëherë nuk ka dyshim se Sulltani i Përjetshëm -i Cili është në shkallën e Hyjnisë absolute- i shpërblen ata që formojnë lidhje me Të nëpërmjet besimit dhe të cilët u nënshtrohen me bindje dekreteve të Tij; dhe i ndëshkon ata të cilët mohojnë madhështinë dhe krenarinë e Tij nëpërmjet mohimit dhe mosbindjes. Dhe nuk ka dyshim se ai shpërblim do të jetë në përshtatshmëri me mëshirën dhe me bukurinë e Tij; dhe ai ndëshkim duhet të jetë në përshtatshmëri me krenarinë dhe madhështinë e Tij. Kështu, Emrat Hyjnorë ***Es-Sultanu Ed-Dejan,*** *Sulltani i Drejtë* dhe ***Rabbul-A'lemine,*** *Zoti i të gjitha botëve* u përgjigjen pyetjeve tona rreth Ahiretit.

Gjthashtu, ne shohim me sytë tonë me një shikim të qartë si qartësia e diellit një mëshirë të përgjithshme dhe një dhembshuri gjithëpërfshirëse dhe një bujari të plotë të gjithanshme mbi faqen e tokës. Për shembull, në çdo pranverë ajo mëshirë i stolis të gjitha pemët frutdhënëse dhe bimët, dhe u vesh atyre rroba të blerta sikur të ishin huritë e Xhennetit; ajo u jep duarve të tyre lloje të ndryshme nga të gjitha frutat, dhe ato na i ofrojnë neve duke na thënë: "Urdhëroni, merrni vetë e hani...!". Ti i shikon ato të na japin për të ngrënë mjalt të shijshëm e shërues nëpërmjet duarve të një insekti helmues -nga bleta! Dhe na vesh me mëndafshin e butë të cilin e end një insekt i paduar! Ajo depoziton për ne në një grusht prej farërave të vockëla dhe prej kokrrave me qindra tonelata ushqimi dhe i transformon ato në thesare e furnizime rezervë për ne. Atëherë Ai që zotëron këtë mëshirë të gjërë, këtë dhembshuri të përgjithshme dhe këtë bujari të gjithanshme të plotë, sigurisht nuk do t'i ekzekutojë dhe nuk do t'i asgjësojë shërbëtorët e Tij besimtarë e të dashur për Të, ata të cilët Ai i ushqeu, i zhvilloi, u dha mirësi dhe i nderoi deri në këtë shkallë mirëbërësie, butësie dhe përkujdesjeje. Përkundrazi Ai do t'i shkarkojë ata nga detyrat e tyre në jetën e dynjasë me qëllim që t'i përgatisë ata për shembuj më të ndritshëm e më të mëdhaja mëshire. Dhe duke vepruar në këtë mënyrë, Emrat e bukur Hyjnorë: ***Er-Rahman****, i Gjithëmëshirshmi*

dhe ***El-Kerim,*** *Gjithëbujari* i përgjigjen pyetjes sonë rreth Ahiretit duke na thënë: "Xhenneti është një realitet".

Gjithashtu ne shohim para syve tonë se një Dorë urtësie vepron në të gjitha krijesat në faqen e tokës dhe se një drejtësi është në fuqi me masat e saj. Ato të dyja janë aq të holla e të ndritshme saqë mendja njerëzore nuk mund të përfytyrojë më të mira e më të larta se ato.. Ti shikon se urtësia e parapërjetshme i ka dhuruar njeriut një fuqi memorie -e cila është aq e vogël sa një farë sinapi- dhe shkroi në atë aftësi të kujtesës të gjithë historinë e jetës së tij dhe ngjarje të panumërta që do ta prekin atë sikur ajo të ishte një librari shumë e zvogëluar; ajo urtësi e vendosi atë në një qoshe të trurit të tij; me qëllim që t'ia kujtojë gjithmonë atij ditën e llogarisë, Ditën e Tubimit të madh, në të cilën do të botohen fletët e veprave, si një regjistër. Dhe ti shikon se drejtësia absolute e vendos çdo gjymtyrë të qënies së gjallë në vendin e saj të përshtatshëm; dhe e vendos atë në sistem me balancën më të hollë -duke filluar nga mikrobi për tek hundëbriri, nga bletët tek shqiponjat dhe nga një lule e bukur për tek pranvera e lulëzuar, e cila çel me miliona lule në pranverë.. ti shikon se ajo i jep çdo anëtari një përpjesëtim të ndërsjellë, ekuilibër, rregull dhe bukuri; që të gjitha këto brenda një bukurie të lulëzuar dhe një hijeshie të ndritshme, saqë krijesat janë bërë si modele të mishëruara të bukurisë, të artit dhe të balancimit pa asgjë të kotë; ajo ua jep të gjitha qënieve të gjalla të drejtat e tyre të jetës me balancë të plotë, dhe i bën gjërat e mira të prodhojnë rezultate të mira, dhe gjërat e këqija të prodhojnë rezultate të këqija; dhe qysh nga koha e Ademit a.s. ajo ka bërë që të ndjehet forca dhe përhershmëria e saj nëpërmjet goditjeve shkatëruese që ajo u ka dhënë njerëzve rebelë e tiranë. Sigurisht dhe padyshim, ashtu siç nuk mund të jetë dielli pa dritë, po ashtu urtësia e parapërjetshme dhe drejtësia e përhershme nuk mund të realizohen plotësisht veçse me një jetë tjetër të amshuar. Prandaj Emrat e bukur Hyjnorë ***El-Hakimu,*** *i Gjithurti,* ***El- Hakemu,*** *i Dituri,* ***El-Adlu,****i Drejti,* nuk do ta lejonin kurrë padrejtësinë e tmerrshme, pabarazinë dhe paurtësinë që të shtypurit dhe shtypësit të jenë të barabartë në vdekje; atëherë duhet medoemos që të jetë një jetë tjetër pas vdekjes me qëllim që urtësia dhe drejtësia të përmbushin realitetin e tyre. Dhe kështu ato Emra të bukur Hyjnorë i përgjigjen në mënyrë vendimtare pyetjes sonë rreth Ahiretit.

Gjithashtu ne shohim se çdo qënieje të gjallë i sigurohen nevojat të cilat janë përtej fuqisë së saj për t'i arritur dhe i përmbushen të gjitha kërkesat që ajo i kërkon -nëpërmjet një lloji duaje- qoftë nëpërmjet gjuhës së nevojave të saja të domosdoshme ose nëpërmjet gjuhës së aftësive të saja të natyrshme, dhe i jepen asaj në kohën më të

përshtatshme dhe më të mirë prej një Dore të Mëshirëplotit, mëshira e të Cilit është gjithëpërfshirëse, dhe prej një Gjithëdëgjuesi dëgjimi i të Cilit është Absolut dhe prej një të Dhembshuri dhembshuria e të Cilit është e gjithanshme... Gjithashtu gjejnë përgjigje të gjitha duatë e njeriut të cilat janë të vullnetshme, dhe sidomos duatë e të zgjedhurve, të pastërtive midis njerëzimit, dhe veçanërisht duatë e profetëve, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta, që shumica e atyre duave pranohen në mënyrë të jashtëzakonshme -dhe ato përgjigjje na bëjnë ne të kuptojmë me siguri se prapa perdes është një Gjithëdëgjues dhe Gjithëpërgjigjës i Cili dëgjon ofshamat e atyre që vuajnë dhe duatë e nevojtarëve, dhe u përgjigjet atyre; Ai dëgjon duanë e çdo nevojtari dhe shikon nevojën më të vogël të krijesës më të vogël dhe dëgjon rënkimin e qënies më të dobët duke e përfshirë atë me Dhembshurinë e Tij dhe, duke iu përgjigjur me veprim, e kënaq atë.. Meqenëse çështja është kështu, atëherë duaja për lumturi të përjetshme, për qëndrueshmëri dhe për përjetësi - e cila është duaja më e mirë, më e përgjithshmja, dhe që prek të gjitha qëniet dhe që lidhet me të gjitha Emrat e bukur Hyjnorë dhe me të gjithë Atributet Madhështorë - këtë dua e bën më i miri i krijesave që është njeriu- dhe e përmban atë brenda duave të tij më i madhi i shërbëtorëve dhe më i dashuri i tyre tek Ai, ai profet i nderuar i cili është imami i pejgamberëve, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta të cilët janë diejt e njerëzimit dhe eksploruesit e tij të cilët i thonë *Amin* kësaj duaje të tij; madje çdo besimtar i Ummetit të tij i thotë *Amin* duasë së tij nëpërmjet salevateve të bëra disa herë në çdo ditë mbi të; madje marrin pjesë të gjitha krijesat në duanë e tij duke thënë: "O Zoti ynë! Përgjigjju duasë së tij! Jepe atë çfarë ai kërkon! Edhe ne gjithashtu dëshirojmë atë çfarë kërkon Ai!" -Atëherë prej të gjitha shkaqeve të panumërta të cilat bëjnë të domosdoshme ringjalljen brenda këtyre kushteve të parefuzueshme, nuk ka dyshim se një dua e vetme e profetit Muhammed a.s.m. për përjetshmëri në Ahiret dhe për lumturi të përhershme do të kishte qenë një arsye e mjaftueshme për ekzistencën e Parajsës dhe për krijimin e Ahiretit, të cilat janë aq të lehta për Fuqinë Hyjnore sa krijimi i pranverës. Dhe kështu Emrat e bukur Hyjnorë ***El-Muxhibu, Es-Semiu*** dhe ***Er-Rahimu,*** *Përgjigjësi i lutjes, Gjithëdëgjuesi* dhe *Mëshirëploti* i përgjigjen pyetjes sonë rreth Ahiretit.

Gjithashtu, dukuritë e vdekjes, vdekja universale dhe skenat e ringjalljes në ndryshimin e stinëve në të gjithë tokën tregojnë qartazi -ashtu siç tregon dita për diellin- se prapa perdes është një Krijues i vetëm i Cili e administron globin madhështor të tokës me rregullsinë më të skajshme dhe me një lehtësi të skajshme -ashtu sikur të administronte një

kopësht të vogël, madje sikur të administronte një pemë të vetme me rregullin e saj- dhe e administron pranverën e madhe dhe e stolis atë me aq lehtësi si të administronte një lule të vetme dhe me stolisjen e saj simetrike; dhe shkruan në faqen e tokës treqind mijë prej llojeve të bimëve dhe të kafshëve sikur këto të ishin treqind mijë libra duke shfaqur treqind mijë modele të Ringjalljes dhe shembujt e Tubimit të Madh. Ky Krijues i Gjithëfuqishëm i Cili i shkruan këto modele të përziera e të ndërfutura njëri brenda tjetrit pa çrregullim dhe pa pështjellim, pa harresë, pa gabim, në mënyrë të përkryer, të rregullt e plot kuptim, pavarësisht se të gjitha i ngjasojnë njëra-tjetrës, janë të ndërthurura e të pleksura me njëra-tjetrën -ky Krijues- shfaq brenda lavdisë së madhështisë një fuqi vepruese me një mëshirë të pakufishme dhe me një urtësi të pafundme. Krijuesi xh.sh. me këtë Mëshirën dhe me Urtësinë e Tij e përfshin ekzistencën dhe i jep njeriut një pozitë më të lartë; ka nënshtruar për të universin madhështor duke e bërë si shtëpi e si djep për të; pastaj e ngriti atë në rangun e kalifit në tokë dhe e ngarkoi atë duke i besuar amanetin më të madh të cilën e refuzuan qiejt, toka dhe malet për ta mbajtur; dhe e preferoi atë mbi të gjitha krijesat e tjera; e nderoi atë me bisedimin Hyjnor dhe me adresimin Hyjnor, dhe e bëri si një oficer urdhërues mbi qëniet e tjera të gjalla; dhe meqenëse Ai i ka dhuruar kështu njeriut këtë stacion të lartë, dhe në të gjithë Librat e Tij të shpallur Hyjnorë i ka premtuar atij lumturi të përjetshme dhe jetë të pavdekshme në Ahiret, atëherë sigurisht e padyshim Ai do t'i hapë për të dyert e një lumturie të përjetshme dhe do ta shkaktojë kijametin dhe ringjalljen e të vdekurve, gjë e cila është më e lehtë për fuqinë e Tij se sa pranvera.

Dhe me këtë Emrat e bukur Hyjnorë ***El-Muhji, El-Mumitu, El-Hajju, El-Kajjumu, El-Kadiru*** dhe ***El-Alimu,*** *Jetëdhënësi, Shkaktuesi i vdekjes, i Gjalli i Përjetshëm, Vetekzistuesi i Përhershëm, i Gjithëfuqishmi dhe i Gjithëdituri,* i përgjigjen pyetjes sonë rreth Ahiretit.

Po, me të vërtetë, fuqia Hyjnore e cila i ringjall rrënjët e të gjitha pemëve dhe të bimëve në çdo pranverë dhe që krijon modelet e treqind mijë llojeve të ringjalljes së të vdekurve në të gjitha kafshët dhe bimët, madje shfaq një mijë shembuj të ringjalljes dhe një mijë tregues për të në dy mijë pranvera nëse dikush do ta shikonte me imagjinatë periudhën njëmijëvjeçare të secilit prej komuniteteve të Musait a.s. dhe të Muhammedit a.s.m. që ata i kaluan e të konsideroheshin së bashku! Si mund të konsiderohet e vështirë apo e pagjasë për këtë fuqi absolute që t'i ringjallë trupat dhe ringjalljen trupore? A nuk do të ishte një mijë herë verbim e paarsyeshmëri ta konsideroje atë të pagjasë apo të vështirë?

Pastaj, njëqind e njëzet e katër mijë profetë a.s., të cilët janë më të shquarit e njerëzimit, kanë njoftuar lumturinë e përjetshme dhe përjetshmërinë e Ahiretit me unanimitet dhe duke u mbështetur në mijëra premtime të Zotit të Gjithëfuqishëm; dhe e kanë provuar vërtetësinë e tyre nëpërmjet mrekullive të tyre të ndritshme; gjithashtu, njerëz të panumërt të shenjtërisë, Evlijatë e drejtë e kanë mbështetur të njëjtën vërtetësi nëpërmjet ndriçimeve dhe zbulesave të tyre. Meqenëse kjo është kështu, sigurisht kjo e vërtetë është aq e qartë sa dielli, dhe ata që kanë dyshim për këtë janë të çmendur.

Po, idetë dhe gjykimet e një ose dy ekspertëve në një shkencë apo art lidhur me shkencën e tyre i hedhin poshtë idetë kundërshtuese të dhjetë burrave të cilët nuk janë ekspertë në atë shkencë apo në atë art, madje edhe në qoftë se këta dhjetë burra do të ishin ekspertë në fushat e tjera. E ngjashme me këtë, dy njerëz duke bërë një pohim pozitiv rreth një subjekti, për shembull duke provuar hënën e re të Ramazanit në ditën e dyshimit, ose duke pretenduar se ndodhet një kopësht në tokë në të cilin arrat e kokut u ngjasojnë kutiave të qumështit, dhe e fitojnë çështjen. Sepse njëri duke bërë një pohim pozitiv duhet vetëm ta tregojë vendin ku gjenden arrat e kokut ose të shfaqë një arrë të tillë, dhe kështu e fiton çështjen me lehtësi. Ndërsa mohuesi i cili mohon ekzistencën e atij kopshti nuk mund ta provojë çështjen e tij veçse në qoftë se do të udhëtonte e kërkonte në të gjitha anët e botës dhe ta kërkonte pretendimin e tij në të gjitha vendet. Kështu ai që njofton për xhennetin, për banesën e lumturisë, dhe për përjetshmërinë, i provon ato dhe e fiton çështjen thjesht duke shfaqur një shenjë, ose një aluzion ose një hije prej hijeve të tij nëpërmjet ndriçimit, kurse ata që e mohojnë ekzistencën e xhennetit, do të mund ta fitonin çështjen duke provuar mohimin e tyre vetëm duke e parë të gjithë universin dhe të gjithë kohën nga parapërjetësia për tek paspërjetësia dhe duke i demonstruar ato. Për shkak të kësaj urtësie, dijetarët e vërtetë verifikues kanë rënë dakord mbi një parim themelor i cili është: “Nuk mund të provohet mohimi vendi i të cilit është i papërcaktuar -ashtu si të vërtetat e besimit që përfshijnë të gjithë universin- në qoftë se çështja nuk është e pamundur në vetvete, në esencë.

Si rrjedhojë e kësaj të vërtete të sigurt, ndërsa idetë kundërshtuese të mijëra filozofëve nuk duhet të hedhim as dyshimin dhe as iluzionin më të vogël, mbi një njoftues të vërtetë, mbi një raportim të vërtetë lidhur me çështjen e besimit, ju mund të kuptoni se çfarë çmendurie do të ishte të biesh në dyshim për thjesht mohimin e një grushti filozofësh materialistë mendjet e të cilëve kanë rënë tek sytë e tyre dhe nuk shikojnë veçse

materien; madje kanë vdekur zemrat e tyre dhe nuk i ndjejnë çështjet shpirtërore; ndërsa mbi ato parime kanë rënë dakord njëqind e njëzet e katër mijë shkollarë ekspertë dhe njoftues të vërtetë prej profetëve të vërtetë -paqa qoftë mbi ta- me pohimet e tyre pozitive, si dhe specialistë të panumërt në fushën e realitetit dhe dietarët hetues.

Gjithashtu, ne shohim, si në vetet tona ose në atë që është përreth nesh një mëshirë gjithëpërfshirëse, një urtësi të gjithanëshme dhe një përkujdesje të vazhdueshme mirësie duke përhapur -shpërndarë- dritën e tyre si dita. Gjithashtu ne shohim shenjat e një Hyjnie madhështore dhe dritat e një drejtësie të saktë e të lartë dhe manifestimet e një administrimi krenar e të lavdishëm. Madje ne shohim një 'urtësi' e cila i jep, i bashkangjit pemës aq shumë urtësi sa numri i luleve dhe i frutave të saj; dhe shohim një 'mëshirë' e cila i jep çdo njeriu mirësi e dhurata sa numri i gjymtyrëve, i aftësive dhe i ndjenjave të tij. Ne shohim një 'drejtësi' krenare, dinjitoze e cila u jep goditje njerëzve të pabindur e rebelë si shembulli i popujve të Nuhut, Hudit dhe Salihut, dhe popujve të Adit, Themudit dhe Faraonit; dhe megjithatë -ajo drejtësi- është e këndshme pasi merr në mbrojtje edhe të drejtat e krijesës më të vogël dhe më të dobët; dhe vërseti vijues,

"Dhe nga Treguesit e Tij është se qielli dhe toka qëndrojnë me urdhërin e Tij dhe më pas, kur Ai t'ju thërrasë ju me një thirrje kur ç'të shohesh! Ju do të dilni nga toka (nga varret tuaj për llogari e shpërblim)," e shpreh në mënyrë të mrekullueshme dhe të përmbledhur madhështinë e asaj Hyjnie të gjithëlavdishme dhe dinjitetin e saj absolut. Ashtu si me thirrjen e komandantit të tyre dhe me zërin e borisë, ushtarët e disiplinuar në dy kazerma nxitojnë -hidhen menjëherë- për të marrë armët dhe detyrat e tyre, po ashtu qiejt dhe toka që janë si dy kazerma të mirorganizuara, sapo t'u bëhet thirrja të vdekurve të cilët flenë në ato të dyja, nëpërmjet borisë së Israfilit a.s., ata menjëherë do t'i veshin uniformat e trupave të tyre dhe do të ngrihen në jetë -do të ringjallen.

Duke provuar dhe demonstruar këtë, është e njëjta situatë e shfaqur nga qëniet në kazermat e tokës në pranverë nëpërmjet rënies së borisë nga engjëlli i rrufesë, dhe nga kjo kuptohet madhështia e pafundme e sovranitetit të Hyjnisë. Duke u mbështetur mbi verifikimet e mëparshme, dimensionet dhe qëllimet e asaj mëshire, urtësie, përkujdesjeje, drejtësie dhe të atij sovraniteti të përhershëm, do të realizohen në një botë tjetër; domethënë ato e kërkojnë medoemos ringjalljen, ashtu siç e ka vërtetuar Fjala e Dhjetë; prandaj nuk ka dyshim për ardhjen e Ahiretit. Madje mosardhja e tij është e pamundur në një mijë pamundësi; sepse

mosardhja e tij do të kishte kuptimin që ajo mëshirë pafundësisht e bukur të transformohej në një mizori të shëmtuar; që ai plotësim i pakufishëm urtësie të kthehej në një kotësi pafundësisht e mangët dhe në një harxhim të tepërt të paqëllim; që ajo përkujdesje pafundësisht e ëmbël dhe e këndshme të transformohej në një tradhti të shëmtuar e të hidhur; që ajo drejtësi e saktë e mirëbalancuar dhe e drejtë të kthehej në një tirani të ashpër e mizore; dhe që ai sovranitet i përjetshëm madhështor dhe tërësisht i plotëfuqishëm të binte -të rrëzohej; domethënë ta akuzoje plotësinë e Hyjnisë për pafuqi, paaftësi e mangësi... kjo do të ishte krejtësisht e paarsyeshme dhe një pamundësi e shumëfishtë jashtë limiteve të mundësisë, e pasaktë dhe e papranueshme; sepse të gjithë ata që kanë vetëdije -inteligjencë- e dinë së All-llahu xh.sh. e krijoi këtë njeri në formën më të bukur, në modelin më të përsosur, e zhvilloi në mënyrën më të mirë dhe e pajisi me gjymtyrë, organe dhe me aftësi të holla -si mendja dhe zemra- me të cilat përmallohet dhe aspiron për lumturinë e përjetshme dhe për jetën e amshuar në Ahiret, dhe ato e shtyjnë drejt tyre. Gjithashtu ata kuptojnë se sa padrejtësi e mizori do të ishte në qoftë se fundi i këtij njeriu të nderuar do të ishte mosqënia e përjetshme! Gjithashtu ata do ta kuptonin se sa në kundërshtim me urtësinë do të ishte mosringjallja, duke i bërë të gjitha gjymtyrët dhe aftësitë e tij të natyrshme -të cilat kanë mijëra qëllime e dobi- pa rezultat, pa dobi, pa qëllim dhe pa vlerë në një kohë që Krijuesi i Gjithëlavdishëm ka vendosur qindra urtësi e dobi vetëm në tru! Gjithashtu ata do ta kuptonin pafuqinë e jashtme dhe injorancën e plotëqë janë në kundërshtim të plotë me madhështinë e atij Sovraniteti dhe me plotësinë Hyjnore se, sa në kundërshtim me urtësinë do të ishte mospërmbushja e mijëra premtimeve të Tij! Ruajna Zot! Jo, kurrë nuk mund të ndodhë kjo! Ti mund të bësh analogji me këto edhe për 'përkujdesjen' dhe për 'drejtësinë'.

Dhe kështu Emrat e Zotit xh.sh ***Er-Rahman,*** *i Gjithmëshirshmi****, El-Hakim,*** *i Gjithurti****, El-Adil,*** *i Drejti,* ***El-Kerim,*** *Gjithëbujari* dhe ***El-Hakim,*** *Sunduesi,* prej Emrave të bukur Hynorë i përgjigjen nëpërmjet të vërtetave të lartëpërmendura pyetjes sonë me të cilën ne e pyetëm Krijuesin tonë rreth Ahiretit, dhe ato e provojnë atë në mënyrë të sigurt, të padyshimtë, madje në mënyrë aq të qartë si qartësia e diellit.

Për më tepër, ne vëzhgojmë me sytë tonë një 'ruajtje' gjithëpërfshirëse, e cila sundon mbi çdo gjë të gjallë, dominon mbi çdo ngjarje, ruan format e saj të shumta, regjistron punët dhe detyrat e saj të natyrshme, shënon tesbihatet që ajo i kryen -me gjuhën e gjendjes së saj të natyrshme- ndaj emrave Hynorë... i shënon ato në pllakat e botës së shëmbëllesës, në farërat e saj, në bërthamat dhe në aftësinë e kujtesës, -të

cilat janë shembuj e modele të zvogëluara të ***'Lehul El-Mahfudhit',*** dhe sidomos në kujtesën e njeriut e cila është si një bibliotekë shumë e zvogluar e vendosur në trurin e tij, por në të njëjtën kohë ajo është shumë e madhe; gjithashtu i regjistron ato edhe në pasqyra të tjera lëndore dhe jolëndore, dhe në gjëra të tjera të cilat ato reflektohen. Me të ardhur pranvera -ajo lule e mishëruar e fuqisë Hynore- Atributi 'Ruajtës' na i shfaq ato shkrime jolëndore në formë fizike të dukshme të shikuar dhe shfaq në atë lule më të madhe realitetin e ringjalljes që e përmban dhe e shpreh vërseti Kuranor,

"Dhe kur fletët e shkruara të veprave të çdo njeriu do të hapen"; dhe e shpall atë me gjuhët e miliona e miliona treguesve dhe shembujve, dhe provon për ne në mënyrë të sigurt e me forcën më bindëse se të gjitha gjërat -dhe sidomos gjallesat- nuk u krijuan që të përfundojnë për në asgjësi, as që të bien në mosekzistencë, as që të asgjësohen -dhe veçanërisht njeriu- përkundrazi, ata u krijuan për të fituar pavdekshmëri nëpërmjet përparimit, për t'u futur nëpërmjet pastrimit të nefseve të tyre në botën e jetës së amshuar, dhe për të hyrë nëpërmjet kapaciteteve të tyre të bashkëlindura në një detyrë të përjetshme e cila i pret ata në banesën e përjetshmërisë. Po, të gjitha pemët, rrënjët, farërat dhe bërthamat e të gjitha bimëve të panumërta që vdiqën në kijametin e vjeshtës, sapo të vijë ringjallja e pranverës ato recitojnë vërsetin, *"Dhe kur fletët e shkruara të veprave të çdo njeriu do të hapen"*, nëpërmjet gjuhës së tyre të veçantë dhe shprehin njërin prej kuptimeve të tij me shembujt e detyrave të bashkëlindura që ato kanë kryer në vitet e kaluara, dhe në të njëjtën kohë ato shfaqin madhështinë e 'Ruajtjes' në shtrirjen më të gjërë ashtu siç e përmban vërseti, *"Ai është i Pari që s'ka fillim dhe i Fundit që s'ka mbarim, i Dukshmi dhe i Padukshmi"* dhe na udhëzojnë ne për tek katër të vërteta madhështore në çdo gjë dhe japin prova vendimtare për sigurinë e ringjalljes ashtu si siguria e ardhjes së pranverës dhe po me aq lehtësi.

Po, dritat e këtyre katër Emrave të bukur Hyjnorë dhe manifestimet e tyre ndodhin në të gjitha gjërat nga më e vogla e të pjesshmes për tek më e madhja e universales. Për shembull, nëpërmjet manifestimit të Emrit Hyjnor ***El-Ev-Velu,*** *i Pari që s'ka fillim* një farë -e cila është origjina e pemës- është një program i saktë, i hollë dhe i plotë i pemës dhe një enë e vogël që përmban sistemet e patëmeta të krijimit të saj dhe të gjitha kushtet e formimit të saj duke provuar kështu madhështinë e "*Ruajtjes Hyjnore*".

Atëherë, së bashku me farërat e pemës, frutat e saj manifestojnë Emrin Hyjnor ***El-Ahiru,*** *i Fundit që s'ka mbarim*. Ata janë arka që

përmbajnë indekset e të gjitha detyrave që i ka kryer pema në përputhje me natyrën e saj dhe ligjet e jetës së saj të dytë, duke dëshmuar kështu deri në nivelin më të lartë "*Ruajtjen Hyjnore*".

Forma fizike e pemës, e cila manifeston Emrin Hyjnor ***Edh-Dhahir,*** *i Dukshmi* është një mantel e një veshje, një çështje e dekoruar artistikisht dhe e zbukuruar dhe e stolisur me motive të praruara, si të ishin veshjet me shtatëdhjetë ngjyra të larmishme të Hurive të Xhennetit. Kjo demonstron dukshëm madhështinë e fuqisë, plotësinë e urtësisë dhe bukurinë e mëshirës brenda "*Ruajtjes Absolute Hyjnore*".

Sa për makinerinë brenda asaj peme, e cila manifeston emrin Hyjnor ***El-Batin,*** *i Padukshmi,* ajo është një uzinë e jashtëzakonshme me një sistem të përsosur, madje është një laborator i madh kimik, madje një depo për të furnizuar me ushqime e cila nuk lë pa ushqim asnjërën prej degëve të saj, prej frutav ose gjetheve duke provuar kështu në mënyrë aq të qartë si dielli fuqinë e plotë, drejtësinë, mëshirën e bukur dhe urtësinë brenda *Ruajtjes Hyjnore.*

Dhe ashtu siç shfaq secila nga farërat, frutat, ana e jashtme e pemës dhe ana e brendshme e saj manifestimet e katër Emrave të bukur Hyjnorë ***El-Ev-Vel, El-A'hir, Edh-Dhahir*** dhe ***El-Batin,*** edhe globi tokësor gjithashtu i shfaq ato dhe demonstron në mënyrë të vetëkuptueshme se Krijuesi, Gjithëruajtësi i Gjithëlavdishëm e Gjithëbujar vepron me një fuqi Absolute, me drejtësi, me urtësi dhe me mëshirë; sepse globi tokësor është si një pemë për sa ka të bëjë me ndryshimin e stinëve vjetore. Nëpërmjet manifestimit të Emrit Hyjnor ***El-Ev-Vel,*** *i Pari që s'ka fillim,* të gjitha farërat dhe kokrrat që iu lanë në amanet në vjeshtë *Ruajtjes Hyjnore,* dërgojnë, lëshojnë sythe, rrënjë e degë të pallogaritshme, i mbështesin ato në të gjitha drejtimet, dhe çelin lule të bukura dhe fruta të mirë të pallogaritshëm dhe e veshin tokën me mantelin e zbukuruar të pranverës. Ato farëra dhe bërthama janë listat e parimeve që burojnë nga Kaderi Hyjnor, janë fletët e vogëla të punëve të pemës së verës së kaluar, janë koleksione të zvogëluar në të cilët janë shkruar urdhërat Hyjnorë; madje të gjitha ato farëra e bërthama përfshijnë gjithçka që lidhet me formimin e pemës madhështore të tokës.

Pastaj fundi i pemës vjetore të tokës është -në vjeshtën e dytë- depozitimi i saj në ato enë shumë të vockëla të gjitha detyrat që pema i ka kryer në vjeshtë, të gjitha tesbihatet, lavdërimet dhe dhikrin që ajo i ka recituar përpara Emrave Hyjnorë në përputhje me krijimin e saj, dhe të gjitha fletët e punëve të saj të cilat ajo do t'i botojë në ringjalljen e pranverës së ardhshme. Të gjitha këto ia dorëzon Dorës së urtësisë së të

Gjithëruajtësit të Gjithëlavdishëm dhe duke recituar Emrin e All-llahut ***El-A'hir*** përpara universit me gjuhë të panumërta.

Ndërsa faqja e dukshme e pemës është hapja e saj treqind mijë lloje universale lulesh, të cilat demonstrojnë treqind mijë shembuj dhe shenja të ringjalljes së të vdekurve; dhe është përhapja e saj ato tryeza të shtruara të të Gjithëmëshirshmit Mëshirëplotë dhe të Gjithëfurnizuesit Gjithëbujar; është dhënia e banketeve të saj për të gjitha qëniet e gjalla. Gjithçka që ndodhet në anën e dukshme të asaj peme përmend dhe reciton Emrin Hyjnor ***Edh-Dhahir*** me gjuhët e frutave të saj, të luleve, të ushqimeve dhe të shijeve duke shfaqur aq qartë e shndritshëm si dielli të vërtetën e *"Dhe kur fletët e shkruara të veprave të çdo njeriu do të hapen".*

Fytyra e brendshme e kësaj peme madhështore është një punishte dhe një uzinë e cila vë në lëvizje në mënyrë të saktë e të rregullt numra të pallogaritshëm makinerish të mirorganizuara dhe fabrikash të mirëbalancuara, të cilat gatuajnë e pjekin mijëra tonelata ushqime nga një peshë e vogël dhe ua japin ato të varfërve dhe të miturve. Ajo punon me një saktësi e balancë të tillë saqë nuk lë asnjë vend për ndërhyrjen e rastësisë. Ashtu si disa engjëj të cilët e lavdërojnë All-llahun me një mijë gjuhë, me fytyrën e brendshme të tokës ajo shpall Emrin Hyjnor ***El-Batin*** në njëqind mijë mënyra dhe e provon atë.

Ashtu si lidhur me jetën e saj vjetore, toka është si një pemë, dhe e shpjegon qartë *Ruajtjen Hynore* brenda atyre katër Emrave të bukur Hynorë, dhe e bën atë një çelës për derën e ringjalljes, po ashtu për sa ka të bëjë me jetën e saj të shekujve dhe të epokave, ajo përsëri është si një pemë e mirorganizuar, frutat e së cilës -për të gjithë shekujt dhe epokat dërgohen në tregun e Ahiretit. Kështu e gjithë toka bëhet si një pasqyrë shumë e madhe për manifestimet e atyre katër emrave Hyjnorë, dhe hap një rrugë aq të gjërë për Ahiretin saqë mendjet tona janë të paafta për ta kapur e përshkruar atë: Prandaj mjaftohemi me sa vijon dhe nuk themi më shumë:

Ashtu si akrepat e një ore javore të cilët numërojnë sekondat, minutët, orët dhe ditët që i ngjasojnë njëri-tjetrit, provojnë dhe tregojnë njëri-tjetrin, dhe ai që e sheh lëvizjen e akrepit të sekondave detyrohet të pranojë lëvizjen e të tjerëve; po ashtu ditët, të cilat numërojnë sekondat e kësaj dynjaje, është një orë e madhe e Krijuesit të Gjithëlavdishëm të qiejve dhe të tokës; dhe vitet që numërojnë minutat e saj, dhe shekujt që tregojnë orët e saj, dhe epokat që bëjnë të njohur ditët e saj; që të gjitha këto i ngjasojnë njëra-tjetrës dhe tregojnë e provojnë njëra-tjetrën.

Nga ky këndvështrim ne e shohim tokën të na informojë ne nëpërmjet

shenjave të saja të panumërta për ardhjen e një pranvere të përhershme dhe një mëngjesi të përjetshëm pas këtij dimri të errët të kësaj dynjaje të përkohshme.. ajo informon për këtë me sigurinë e ardhjes së mëngjesit të kësaj nate dhe me sigurinë e ardhjes së pranverës pas këtij dimri. Kështu Emri Hyjnor ***El-Hafidhu,*** *Gjithëruajtësi* së bashku me katër Emrat Hyjnorë -*i Pari, i Fundit, i Dukshmi* dhe *i Padukshmi*- i përgjigjen nëpërmjet të vërtetave të lartëpërmendura pyetjes sonë me të cilën ne e pyetëm Krijuesin tonë rreth ringjalljes.

Gjithashtu, meqenëse ne shohim me sytë tonë dhe kuptojmë se njeriu është fruti përfundimtar dhe gjithëpërfshirës i pemës së universit.. dhe për sa ka të bëjë me realitetin Muhammedan a.s.m., ai është bërthama e saj origjinale... ai është shenja më e madhe e Kuranit të Universit.. madje ai është vërseti, shenja mbajtëse e manifestimeve të Emrit më të madh në atë Kuran të Universit si *ajeti Kursi* në Kuranin e gjithurtë.. është mysafiri më i nderuar në pallatin e Universit.. është funksionari më aktiv i autorizuar për të vepruar mbi banorët e tjerë të pallatit.. është zyrtari, nëpunësi i ngarkuar për të shikuar të ardhurat dhe shpenzimet dhe për mbjelljen dhe kultivimin e kopshteve në lagjen e tokës në qytetin e universit... dhe është ministri i saj më i bujshëm dhe përgjegjësi i pajisur me qindra shkenca dhe mijëra arte.. dhe një inspektor kërkues në mbretërinë e tokës, i dërguar nga ana e Sulltanit të parapërjetshëm dhe të paspërjetshëm dhe një veprues nën vëzhgimin e Tij.. mbikqyrës në rajonin e tokës në vendin e universit, dhe ai që vepron me autoritet sipër saj aktet e të cilit, të pjesshme dhe universale, regjistrohen... është një shërbëtor universal, i ngarkuar me një adhurim të gjërë gjithëpërfshirës... është ai i cili ka marrë amanetin më të madh të cilit iu shmangën qiejt, toka dhe malet për ta mbajtur.. dhe para të cilit janë dy rrugë: në njërën nga ato ai është më i mjeri i qënieve të gjalla, dhe në tjetrën është më fatlumi, njëra është për fatkëqinjtë, dhe tjetra për fatlumët... është vendi i manifestimit të Emrit më të madh të Monarkut të universit dhe një pasqyrë gjithëpërfshirëse e të gjithë Emrave të Tij... është i adresuari i veçantë i Tij, i synuari për adresimin Hyjnor, është ai që e kupton më mirë Fjalën Hyjnore... është më i nevojshmi i qënieve të gjalla të universit... është krijesa e gjallë e mjerë i cili ka dëshira, qëllime dhe dhimbje të pakufishme, ka armiq të panumërt dhe gjëra që e dëmtojnë atë pavarësisht varfërisë së tij të pafundme dhe pafuqisë së tij... ai është më i pasuri lidhur me aftësitë dhe potencialet - midis gjallesave... më i ndjeshmi dhe më i vuajturi lidhur me kënaqësitë e jetës, ku kënaqësitë e të cilit përzihen me dhimbje të tmerrshme.. është më i përmalluari për pavdekshmëri dhe më i nevojshmi për përjetësi, madje është më i denji

për pavdekshmëri... ai lutet për hir të pavdekshmërisë dhe të përjetshmërisë me dua të pakufishme, edhe në qoftë se do t'i jepeshin kënaqësitë e të gjithë botës, dëshira e tij për pavdekshmëri nuk do të ngopej -kënaqej-.. është ai që e do deri në shkallën e adhurimit Atë të cilin i ka dhuruar mirësi dhe e bën Atë të dashur tek të tjerët dhe gjithashtu është i dashur.. ai është mrekullia më e madhe e fuqisë së Krijuesit absolut, e të Kërkuarit përjetësisht, madje është çudia e krijimit, dhe të gjitha aftësitë e tij, të cilat përfshijnë universin, dëshmojnë se ai është krijuar për të shkuar në përjetësi.

Ky njeri, i cili lidhet nëpërmjet këtyre njëzet të vërtetave universale të lartëpërmendura me emrin Hynor ***El-Hak,*** *i Vërteti*, dhe i cili është i lidhur ngushtë me Emrin Hynor ***El-Hafidhu,*** *Gjithëruajtësi* të Cilit nuk mund t'i shmanget asgjë në qiell e në tokë, i Cili shikon nevojën më të papërfillshme të gjallesës më të vogël dhe dëgjon thirrjen e nevojës së saj dhe e ndihmon, dhe duke qenë të lidhura me të gjithë universin veprat e këtij njeriu regjistrohen nga shkruesit e Tij fisnikë.. Ky njeri -ashtu siç kërkohet nga njëzet të vërtetat e lartëpërmendura, me sigurinë më të madhe dhe pa asnjë dyshim do të ketë për të ringjallje dhe gjyq, dhe në përputhje me Emrin Hyjnor ***El-Hakk,*** *i Vërteti*, ai do të marrë shpërblim për shërbimet dhe veprat që ka paraqitur -kryer- dhe do të ndëshkohet për fajet e tij; dhe në përputhje me Emrin Hyjnor ***El-Hafidhu,*** *Gjithëruajtësi*, ai do të merret në pyetje dhe do t'i bëhet thirrja për të dhënë llogari për veprat e tij, të cilat qofshin të pjesshme apo universale që të gjitha janë regjistruar; dhe nuk ka dyshim se para tij do të hapen dyert e një lumturie të përjetshme dhe të një gostie të amshuar, ose dyert e burgjeve të tmerrshëm dhe të mjerimit të përjetshëm; njeriu i cili ka qenë një oficer me komandë mbi specie të shumta të qënieve në këtë botë, dhe që ka ndërhyrë në to dhe ndonjëherë i ka hedhur ato në rrëmujë, -ai njeri- nuk do të mund të hyjë në dhé pa u pyetur kurrë e pa dhënë llogari për veprat e tij, as nuk do mund të shkrihej në fshehtësi pa u ngritur; nuk mund të mos zgjohet prej gjumit të tij.

Sepse nuk mund të pranohet kurrë me arsye, që të dëgjohet një dua më e fshehur se sa zëzëllima e mizës dhe madje ajo në fakt ndihmohet me gjërat më të domosdoshme të jetës, dhe pastaj të mos dëgjohen duatë -lutjet- të cilat kanë fuqi që të trondisin Arshin, qiejt dhe tokën, të cilat nisen nga ato njëzet të vërteta të lartëpërmendura që bëjnë dua duke kërkuar qëndrueshmëri e përjetshmëri. Gjithashtu nuk do të arsyetohej kurrë me mend, madje do të ishte jashtë sferës së mundësisë që të merreshin nëpër këmbë, të shkileshin e të humbisnin krejtësisht ato të drejta të shumta; madje është e pamundur për shkak të mospasjes aspak

kotësi në to -madje as sa krahu i një mize ashtu siç dëshmohet nga rregulli, sistemi dhe përsosmëria e saj- të harxhoheshin krejtësisht kot aftësitë e njeriut të cilat janë të lidhura me ato të vërteta, dhe të shkatërroheshin kot të gjitha shpresat dhe dëshirat e tij të cilat shtrihen për në përjetësi, dhe të shkonin kot të gjitha ato lidhje dhe të vërtetat e shumta të universit të cilat i ushqejnë ato aftësi e dëshira, sepse kjo pamundësi do të ishte një padrejtësi e tillë e tmerrshme dhe një shëmti tiranike e tillë saqë të gjitha qëniet do ta refuzonin dhe do ta hidhnin poshtë duke thënë: Kjo është një pamundësi e njëqindfishtë dhe e papranueshme dhe e pamundur në mijëra aspekte; madje këtë e refuzojnë të gjitha qëniet të cilat dëshmojnë për Emrat e bukur Hyjnorë: ***El-Hak***, *i Vërteti*, ***El-Hafidhu,*** *Gjithëruajtësi****, El-Hakimu,*** *i Gjithurti****, El-Xhemilu,*** *i Gjithëbukuri*, *Hirploti* dhe ***Er-Rahimu,*** *Mëshirëploti*. Dhe kështu na përgjigjen këto Emra të bukur Hyjnorë ***El-Hak, El-Hafidhu, , El-Hakimu, El-Xhemilu*** dhe ***Er-Rahimu*** për pyetjen tonë rreth Ahiretit; dhe ato Emra na flasin duke na thënë: "Ashtu siç jemi ne të vërtetë dhe realitet, dhe të gjitha qëniet që dëshmojnë për ne janë të vërteta, po ashtu ringjallja e të vdekurve është e vërtetë dhe e sigurt.

Po të mos ishte çështja më e qartë se dielli, unë do të shkruaja më shumë, por e shkurtova duke u mjaftuar me shembujt e lartëpërmendur.

Kështu, duke bërë një analogji me çështjet në paragrafet e lartëpërmendur, Secili prej njëqind Emrave të bukur Hyjnorë, madje prej një mijë Emrave të cilët janë orientuar drejt universit e provojnë në mënyrë të vetëkuptueshme nëpërmjet manifestimeve të tyre dhe reflektimeve në qëniet Atë të Cilin ato tregojnë; po ashtu ato e demonstrojnë ringjalljen e të vdekurve dhe Ahiretin, duke i provuar ato në mënyrë të sigurtë.

Gjithashtu, ashtu si nëpërmjet të gjitha dekreteve të Tij në të gjitha shkrimet dhe librat që Ai ka shpallur dhe nëpërmjet të gjithë Emrave të Tij me të cilët Ai përshkruhet dhe ka emëruar Vetveten, Krijuesi ynë na jep ne përgjigje të shenjta e vendimtare për pyetjen me të cilën ne e pyetëm Atë rreth Ahiretit; po ashtu Krijuesi ynë xh.sh. na përgjigjet nëpërmjet gjuhëve të engjëjve të Tij dhe na e bën të njohur Ahiretin në një mënyrë tjetër, sepse melekët thonë:

"Ka pasur qindra ngjarje të sigurta të dëshmuara e të vërtetuara me unanimitet qysh nga koha e Ademit a.s. për takimin tuaj si me qëniet shpirtërore po ashtu edhe me ne; dhe ka shenja e dëshmi të panumërta për ekzistencën dhe për adhurimin tonë dhe për atë të qënieve shpirtërore. Në përputhje mendimi me njëri-tjetrin, ne u kemi thënë udhëheqësve -

profetëve- tuaj kur jemi takuar me ta se ne udhëtojmë nëpër banesa të Ahiretit dhe përmes koridoreve të tyre, dhe ne gjithmonë e themi atë që ne shohim gjatë udhëtimit. Ne ju japim sihariqe dhe nuk kemi asnjë dyshim se holle, sallone të bukur e të përjetshëm dhe pallate të stolisur të bukur dhe banesa me dekore përtej tyre janë bërë gati për të pritur mysafirë të nderuar të rëndësishëm dhe janë përgatitur për ardhjen e tyre. Ne ju japim lajme të sigurta për këtë". Dhe kështu përgjigjen melekët e nderuar rreth pyetjes sonë.

Pastaj Krijuesi ynë Gjithëbujar caktoi për ne mësuesin më të madh.. profesorin më të mirë... modelin më të vertetë dhe udhëzuesin më të drejtë... dhe Ai është Muhammed Hashimiu Arab a.s.m., paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të. Krijuesi e dërgoi atë si vulën e të gjithë profetëve a.s. si profetin e fundit. Atëherë, na duhet -para çdo gjëje- ta pyesim profesorin tonë lidhur me pyetjen që i bëmë Krijuesit tonë xh.sh. rreth Ahiretit me qëllim që të përparojmë e të ngjitemi në njohje nga shkalla e 'njohjes së sigurisë' për tek ato të 'shikimit të sigurisë' dhe të 'sigurisë absolute'; sepse ky profet i dashur i vertetë dhe i mbështetur nga ana e Krijuesit të Gjithëditur me një mijë mrekulli, ashtu siç është ai një mrekulli e Kuranit, i cili provoi për të gjithë botën se Kurani është Fjala e Zotit xh.sh., është libri i Krijuesit të të gjitha botëve, libër i cili nuk përmban asgjë të shtrembër, po ashtu nëpërmjet dyzet aspekteve të tij, Kurani provon se ai ishte i vërtetë dhe i dërguari i Zotit të të gjitha botëve.

Realiteti i Ringjalljes, të cilin ato dy mrekulli e provojnë -njëra gjuha e botës së dukshme, me të cilën është konfirmimi dhe vërtetimi i të gjithë pejgamberëve a.s. dhe i Evlijave, dhe tjetra është gjuha e botës së padukshme e cila përmban e përfshin të gjithë librat qiellorë dhe të gjitha të vërtetat e universit- është aq i sigurtë sa dielli në mesditë.

Ndërsa lidhur me pytjen se përse profetët e mëparshëm a.s. nuk e sqaruan çështjen e Ringjalljes për popujt e tyre ashtu siç e shpjegoi Kurani i gjithurtë? Arsya se pse profetët e mëparshëm nuk shpjeguan ringjalljen me hollësi ashtu si Kurani ishte se në atë kohë njerëzimi ishte në fazën e fëmijërisë së tij, në fazën primitive të nomadizmit. Dhe siç dihet, sqarimi është i përmbledhur, jo i detajuar në mësimet fillestare.

Përmledhja: Meqenëse shumica e Emrave të bukur Hynorë kërkojnë medoemos Ahiretin dhe tregojnë për të, në mënyrë indirekte, duhet medoemos që edhe provat dhe argumentet që tregojnë Emrat e bukur Hyjnorë me rolin e tyre të jenë dëshmi për vërtetimin dhe ndodhjen e Ahiretit.

Dhe meqenëse melekët njoftojnë lidhur me atë çfarë shohin prej banesave të Ahiretit dhe botën e përjetshmërisë, atëherë në mënyrë indirekte duhet medoemos që treguesit dëshmues për ekzistencën e melekëve, për botën e shpirtrave dhe për adhurimin e tyre, edhe ato me rolin e tyre janë tregues e dëshmi që vërtetojnë botën tjetër..

Dhe meqenëse pas unitetit Hynor, gjëja më e rëndësishme që profeti Muhamed a.s.m. pretendoi dhe vërtetoi gjatë jetës së tij ishte Ahireti, atëherë sigurisht të gjitha mrekullitë dhe provat e tij të cilat tregojnë profetësinë e tij dhe vërtetësinë e tij, në mënyrë indirekte dëshmojnë ekzistencën e Ahiretit dhe se ai do të vijë.

Dhe meqenëse një e katërta e Kur'anit është rreth ringjalljes dhe Ahiretit dhe i provon ato me mijra nga vërsetetet e tij dhe jep njoftime për to, atëherë medoemos të gjitha dëshmitë dhe provat të cilat tregojnë të vërtetat e Kuranit, në mënyrë indirekte provojnë ekzistencën e Ahiretit.

Tani shikoni se sa e rrënjosur thellë, sa e fortë dhe e sigurt është kjo shtyllë madhështore e besimit.

* * *

NJË PËRMBLEDHJE E ÇËSHTJES SË TETË

[Në çështjen e shtatë, ne pyetëm disa nivele të qënieve rreth Ringjalljes së të vdekurve, por ne e shkurtuam diskutimin për shkak se përgjigjjet e dhëna nga Emrat e Bukur të Krijuesit na dhanë një siguri të tillë aq të fuqishme saqë nuk lanë më nevojë për pyetje të mëtejshme. Ndërsa në këtë çështje ne do ta përmbledhim njërën prej qindra frutave, dobive dhe rezultateve që i përmbush "Besimi në Ahiretin", duke përfshirë edhe ato që rezultojnë në lumturinë e njeriut si në këtë botë ashtu edhe në tjetrën.

Kurani i shpjegimit të mrekullueshëm nuk lë nevojë për shpjegim të mëtejshëm lidhur me lumturinë e Ahiretit, kështu ne ia referojmë subjektin Kuranit. Dhe duke ia lënë shpjegimet e lumturisë së kësaj bote Risale-i Nurit, ne këtu do të përshkruajmë në formë të përmbledhur tre ose katër prej qindra rezultateve të cilat i realizon "Besimi në Ahiretin" të cilat shikojnë dhe orientohen tek jeta individuale dhe shoqërore e njeriut.]

Fruti i parë

Ashtu si njeriu -në kundërshtim me qëniet e tjera të gjalla- ka lidhje me shtëpinë e tij, po ashtu ai ka lidhje me dynjanë -botën etj; dhe ashtu siç ka lidhje me të afërmit e tij, po ashtu nga natyra ai ka lidhje serioze me njerëzimin -me llojin njerzor. Dhe ashtu siç do ai qëndrueshmëri në dynjanë kalimtare, po ashtu ai, dëshiron me shumë mallëngjim e pasion për pavdekshmëri në botën e përjetësisë; dhe ashtu siç përpiqet vazhdimisht për të siguruar nevojat e stomakut tij për ushqim, po ashtu ai është i detyruar nga natyra -madje përpiqet- për të siguruar ushqime për mendjen e tij, zemrën, shpirtin, dhe për humanizmin etj, dhe t'i marrë ato prej tryezave të shtrira në gjërësinë e dynjasë, madje të shtrira gjer në përjetësi, pasi ai ka shpresa e dëshira të tilla që asgjë përveç lumturisë së përjetshme nuk do t'i kënaqte e t'i ngopte ato. Ashtu siç është përmendur në Fjalën e Dhjetë, në Trajtesën e Ringjalljes, kur isha i vogël i fola imagjinatës sime: "Cilën nga këto të dyja preferon ti? A të kalosh një jetë të lumtur që vazhdon për një milion vite së bashku me sundimin e botës, por atëherë do të pushosh së ekzistuari, dhe e gjitha ajo do të përfundojë në asgjësi, apo dëshiron të jetosh përgjithmonë por të kesh një ekzistencë, një jetë të zakonshme dhe të vështirë?". Unë pashë se imagjinata ime deshi të dytën, dhe duke ndjerë dhimbje nga e para, tha: "Unë dua të jetoj përgjithmonë, edhe sikur të jetoja në Ferr!".

Kështu, meqenëse të gjitha kënaqësitë e kësaj bote nuk e kënaqin, nuk e ngopin, madje as magjinatën, e cila është një shërbyese e natyrës humane, atëherë sigurisht realiteti i natyrës gjithëpërfshirëse njerëzore është e lidhur nga natyra me përjetshmërinë dhe me pavdekshmërinë.

Atëherë, sa thesar i madh, i mjaftueshëm dhe i plotë është "Besimi në Ahiretin" për këtë njeri të lidhur me këto dëshira e shpresa të cilat nuk mbarojnë, ndërkohë që ai nuk ka si kapital veçse një pjesë prej zgjedhjes së pjesshme -vullnetit të lirë- dhe një varfëri absolute!

Dhe ky besim në Ahiretin është për të një bosht për lumturinë e kërkuar dhe për kënaqësinë e dëshiruar. Sa burim ndihme, strehimi, dhe sa mjet ngushëllimi është ky besim përballë dhimbjeve e dëshpërimeve të pafundme të kësaj bote! Sikur ta sakrifikonte njeriu të gjithë jetën e kësaj dynjaje në rrugën e fitimit të këtyre frutave dhe dobive, përsëri kjo do të kishte qenë e lirë!

Fruti i dytë që shikon tek jeta individuale e njeriut:

Ajo që e shqetëson vazhdimisht njeriun dhe që ia bën jetën helm është mendimi i tij i vazhdueshëm për fundin e tij dhe si do jetë hyrja e tij në varr, ashtu siç përfunduan e hynë tek ai -varri- të dashurit dhe të afërmit e tij. Njeriu i mjerë, i cili është i gatshëm të sakrifikonte dhe shpirtin e tij për një mik të dashur të ngushtë, mendon për mijërat, milionat ose për mijëra milionat e miqve prej vëllezërve të tij njerëzor të cilët përfundojnë në asgjësi nëpërmjet vdekjes -asaj ndarjeje të përjetshme pas së cilës nuk ka takim- dhe ky mendim, ky përfundim e bën njeriun të vuajë tortura e dhimbje më të rënda se sa Ferri. Mu në atë pikë, vjen "Besimi në Ahiretin", i hap sytë e tij dhe ia heq perden nga sytë, dhe i thotë: "Shiko!" Ndërkohë ai sheh me besim, dhe duke parë se ato miq kanë shpëtuar prej vdekjes, kalbëzimit dhe rrënimit të përjetshëm dhe se janë duke pritur me gëzim një botë drite, ai merr një kënaqësi të thellë shpirtërore e cila njofton kënaqësitë e Parajsës. Duke u mjaftuar me shpjegimet dhe provat e këtij rezultati që janë bërë në Risale-i Nur, ne e presim shkurt këtu.

Fruti i tretë lidhur me jetën personale të njeriut...

Epërsia, avantazhi dhe dallimi i njeriut mbi qëniet e tjera të gjalla dhe rangu i tij i lartë janë për shkak të cilësive të tij të lartësuara, aftësive të tij të bashkëlindura gjithëpërfshirëse, adhurimit të tij universal dhe për sferat e gjëra të ekzistencës së tij.

Prandaj njeriu i kufizuar vetëm për të tashmen, e cila është e zhveshur nga e shkuara dhe e ka shkëputur lidhjen me të ardhmen, të cilat janë

mosekzistuese, të vdekura dhe të errrëta për të -ky njeri i fiton virtytet si burrërinë, dashurinë, vëllazërinë dhe humanizmin mbi bazën e së tashmes së ngushtë; ato përkufizohen tek ai në përputhje me masat dhe peshat e tij të kufizuara, kështu ai u jep babait të tij ose vëllait të tij ose bashkëshortes ose kombit të tij dhe u shërben atyre në përputhje me ato masa të ngushta, sikur nuk i ka njohur ata më parë dhe siç nuk do t'i shohë kurrë më në të ardhmen pas ndarjes së tyre; dhe kështu ai nuk do të ngjitej kurrë në shkallën e vërtetësisë në besnikëri, as në pozitën e sinqeritetit në shoqëri, as në shkallën e miqësisë së pastër në dashuri dhe as në respektin e pastër në shërbim; sepse gjërësia e atyre virtyteve dhe e plotësimeve u zvogëluan dhe u pakësuan në raport me vetveten e tyre, në mënyrë të përpjesëtuar, dhe atëherë, pikërisht për shkak të arsyes së tij, njeriu është duke rënë në nivelin më të ulët të kafshëve. Por, sapo i vjen "Besimi në Ahiretin" tek ky njeri që ta shpëtojë, ta mbështesë e ta ndihmojë, e transformon atë kohë të ngushtë -që i ngjason varrit- në një kohë të gjërë e shumë të shtrirë saqë ajo përfshin njëherësh të shkuarën dhe të ardhmen, dhe i shfaq atij një ekzistencë të gjërë sa gjërësia e dynjasë, madje një gjerësi që shtrihet nga parapërjetësia për tek paspërjetësia.

Atëherë ngrihet ky njeri për ta respektuar e nderuar babain e tij me kërkesë të atësisë që shtrihet deri në botën e lumturisë dhe në botën e shpirtërave; dhe e përkrah vëllain e tij- me këtë mendim- të vëllazërisë që shtrihet gjer në paspërjetësi; e do gruan e tij, e shoqëron dhe e ndihmon sepse ajo do të jetë një shoqe e bukur për të në Parajsë. Ai nuk do t'i shfrytëzonte detyrat e rëndësishme të cilat janë për lidhje në atë sferë të jetës dhe të ekzistencës për gjëra të pavlefshme të kësaj bote, as për qëllimet e saj të pjesshme dhe as për interesat e saj të papërfillshme. Prandaj ai do të jetë i suksesshëm dhe do të triumfojë me vërtetësinë e plotë, me besnikërinë e sinqertë në lidhjet, në marrëdhëniet dhe në shërbimet e tij; si dhe cilësitë e tij të mira dhe arritjet do të fillojnë të përparojnë e të ngjiten në mënyrë të përpjesëtuar dhe do të lartësohet humanizmi i tij; secila sipas shkallës së vet. Ai njeri i cili nuk mund të ngjitej as tek niveli i harabelit lidhur me marrjen e kënaqësisë nga jeta, u bë tani -në sajë të besimit në Ahiret- mysafiri më i shquar dhe i lumtur në dynja, epror mbi të gjitha kafshët, madje ai bëhet krijesa më e dashur dhe shërbëtori më i nderuar i Krijuesit dhe i Pronarit të universit.

U mjaftuam me kaq në shpjegimin e këtij rezultati meqë atë e ka shpjeguar Risale-i Nuri me prova dhe argumente.

Dobia e katërt e besimit në Ahiretin, e cila shikon tek jeta

shoqërore e njeriut.

Një përmbledhje e këtij rezultati është shpjeguar në Rrezen e Nëntë të Risale-i Nurit; ajo është sa vijon:

Fëmijët të cilët përbëjnë një të katërtën e njerëzimit, nuk mund të jetojnë e të bëjnë jetë humane veçse nëpërmjet 'besimit në Ahiret', dhe mbështesin kapacitetin e tyre human; sepse po të mos ishte ky besim, ata do të detyroheshin t'i kalonin jetët e tyre duke i mbushur me paturpësi, me shqetësime, turbullime e ankthe të dhimbshme; kështu ata nuk do të gëzoheshin me lojërat e tyre dhe as nuk do të ngushëlloheshin me lodrat e tyre; sepse vdekjet e vazhdueshme të cilat godasin përreth tyre fëmijë si ata ndikojnë shumë në vetëdijet e tyre delikate e të ndjeshme, në zemrat e tyre të dobëta, të cilat në të ardhmen do ushqejnë e do të kenë shpresa e dëshira të shumta, dhe në shpirtërat e tyre të prekshëm, të lëndueshëm e të paqëndrueshëm; dhe kështu ata goditen me shqetësim e turbullim, saqë jeta dhe mendja e tyre bëhen si dy mjete torturimi për ta. Por atëherë, nëpërmjet instruktimit në "besimin në Ahiretin" në vend të shqetësimeve dhe lodrave pas të cilave ata ushqehen me qëllim që mos i shohin ato vdekje, ata ndjejnë një gëzim dhe një shtrirje, një qetësim, dhe thonë: "vëllai im -ose shoku im-, i cili ka vdekur, është bërë tani një zog prej zogjve të Xhennetit. Ai është duke fluturuar rreth e qark dhe është duke shëtitur e duke e kënaqur vetveten më shumë se ne. Dhe nëna ime -edhe në qoftë se ka vdekur- veçse ama ajo ka shkuar te mëshira e gjërë Hyjnore; gjithashtu ajo do të më marrë përsëri në kraharorin e saj të butë e të dashur në Parajsë, dhe unë do ta shoh përsëri atë nënë të dhembshur. Kështu fëmijët mund të jetojnë në një gjendje të qetë që i përshtatet humanizmit.

Po kështu pleqtë të cilët përbëjnë një të katërtën e njerëzimit, është vetëm "besimi në Ahiretin" tek i cili ata mund të gjejnë ngushllim përballë shuarjes së afërt të jetëve të tyre, hyrjes së tyre nën dhe, dhe përfundimit të botërave të tyre të bukura e të dashura, që dynjaja e bukur dhe e ëmbël i mbylli dyert e saja në fytyrat e tyre. Ata baballarë të respektuar dhe të mëshirshëm dhe ato nëna vetëflijuese të dhembshura, po të mos ishte "besimi në Ahiretin" do të ndjenin një trazirë e brengë të tillë shpirtërore dhe një shqetësim të zemrës, saqë do të bëhej dynjaja aq e ngushtë për ta si burgu, dhe vetë jeta do të bëhej një torturë e tmerrshme.

Ndërkohë "besimi në Ahiretin" u thotë atyre: "Mos u shqetësoni, o të moshuar! Ju keni një rini të pavdekshme të amshuar e cila është para jush dhe ju pret, dhe keni një jetë të shndritshme, të pafundme e të përjetshme

që ju pret ju. Ju do të bashkoheni me gëzim me fëmijët tuaj dhe me të afërmit që i keni humbur. Të gjitha veprat tuaja të mira janë ruajtur dhe ju do të merrni shpërblim për to".

Kështu, "besimi në Ahiretin" u jep atyre një ngushëllim dhe një gëzim të tillë, saqë në qoftë se ndonjëri prej atyre të moshuarve sikur të mbante peshat e njëqind pleqërive, sikur të përjetonte pleqëri njëqind herë më shumë, ai do t'i duronte duke pritur atë jetë të lumtur Ahireti e cila do t'i ndjekë ato pesha pleqërie.

Po kështu të rinjtë, të cilët përbëjnë një të tretën e njerëzimit, ndoshta nuk e dëgjojnë zërin e mendjeve të tyre të pjesshme. Me ndjenjat e tyre të stuhishme e të rrëmbyera ata jo gjithmonë janë në gjendje të kontrollojnë mendjet e tyre të guximshme dhe përmbysen nga pasionet e tyre. Kështu, në qoftë se këta të rinj humbasin 'besimin në Ahiret" dhe nuk do ta kujtonin dënimin e Xhehennemit, atëherë pasuritë e njerëzve në shoqëri, dinjiteti i tyre, rehatia e njerëzve të dobët dhe nderi i të moshuarve do të kërcënoheshin me rrezik. Ndoshta një i ri prej tyre do të shkatërronte lumturinë e një shtëpie të sigurt e të kënaqur për hir të një minuti kënaqësie, dhe atëherë si rrjedhojë, do të provonte të vuante dënimin me burg për katër apo pesë vite, dhe do të shndërrohej në një gjendje që i ngjason një kafsheje të egër.

Por në qoftë se *'besimi në Ahiret'* i vjen në ndihmë dhe e mbështet, ai menjëherë vjen në vete dhe i flet vetes së tij duke i thënë:

"Pavarësisht se policët e qeverisë dhe sytë -informatorët- e saj nuk mund të më shikojnë dhe unë mund t'u fshihem atyre, por ama melekët e Sulltanit më të madh të Gjithëlavdishëm i Cili zotëron burgun e Xhehennemit, atë burg të madh të përjetshëm, më shohin dhe janë duke më regjistruar të gjitha veprat e mia të liga.. Atëherë unë nuk jam i lirë dhe i pavarur, por jam një mysafir udhëtar i ngarkuar me detyra... Një ditë edhe unë gjithashtu do të jem i vjetër dhe i dobët si shembulli i tyre". Ai papritmas fillon të ndjejë keqardhje, simpati dhe respekt për ata, ndaj të cilëve dëshironte t'u shkilte të drejtat e tyre në mënyrë mizore. Kjo gjithashtu është shpjeguar me prova në Risale-i Nur, kështu duke e vlerësuar atë si të mjaftueshme, ne e presim shkurt këtu.

Gjithashtu, një pjesë tjetër e njerëzimit janë të sëmurët, të shtypurit, të goditurit me fatkeqësi si shembulli ynë, të varfërit dhe të burgosurit të cilët janë dënuar me dënime të rënda; të gjithë këta përbëjnë pjesën më të rëndësishme të njerëzimit. Në qoftë se atyre nuk do t'u vinte në ndihmë *"besimi në Ahiretin"* dhe në qoftë se nuk do të ngushëlloheshin me të, atëherë vdekja të cilën ata e gjejnë vazhdimisht para tyre duke e kujtuar

atë nga sëmundjet, nga poshtërimi të cilin e shohin prej shtypësve -pa pasë mundësi të marrin hakun- dhe nga tradhtia e arrogantëve dhe e zullumqarve, prej të cilëve ata nuk mund ta shpëtojnë nderin e tyre dhe nga dëshpërimi i tmerrshëm për humbjen e pasurive dhe të fëmijëve të tyre në fatkeqësi të rënda nga dëshpërimi i vuajtjes së torturave të burgut për pesë apo dhjetë vite për shkak të një minuti ose dy ose të një apo dy orëve kënaqësie.. që të gjitha këto sigurisht e transformojnë dynjanë në një burg të madh për këta të mjeruar dhe e bëjnë vetë jetën torturë të dhimbshme për ta!

Por sapo t'u vijë atyre në ndihmë 'besimi në Ahiretin' duke i mbështetur me ngushëllim, ata papritmas marrin frymë lirshëm, dhe në përputhje me shkallën e besimit të tyre, dëshpërimi i tyre, ankthi, shqetësimi, tronditja, zemërimi dhe dëshira për hakmarrje qetësohen, ulen e fashiten, ndonjëherë pjesërisht dhe ndonjëherë tërësisht.

Unë madje mund të them se: "Po të mos ishte besimi në Ahiretin ai i cili më mbështeti mua dhe vëllezërit e mi në fatkeqësinë tonë të tmerrshme dhe në këtë hyrjen tonë në burg -pa pasë bërë asnjë faj-, hidhërimi i një dite të vetme do ishte aq i dhimbshëm dhe i rëndë si vetë vdekja; dhe kjo fatkeqësi do të na shtynte ne ta braktisnim edhe jetën duke e flakur. Por falënderime të pafundme qofshin për Zotin, i Cili më bëri mua t'i përballoj dhimbjet e shumë prej vëllezërve të mi të cilët janë më të dashur për mua se sa vetja ime; të duroj humbjen e mijërave prej kopjeve të Risale-i Nurit të cilat i dua më shumë se sytë e mi; të duroj humbjen e librave të mi shumë të çmueshëm e të praruar.. më bëri ta duroj e ta përballoj të gjithë këtë dëshpërim dhe brengë me atë 'besim në Ahiretin', pavarësisht se unë nuk mund ta duroja as dhe fyerjen më të vogël dhe as të mbahesha nën sundim prej dikujt cilido qoftë ai; unë ju betohem -që të qetësoheni- se drita e 'besimit në Ahiretin' dhe forca e tij më dhanë një durim, qëndresë, rezistencë, ngushëllim, vendosmëri dhe më mbushi me entuziazëm për të fituar shpërblimin e një xhihadi të madh në këtë provim deri në atë shkallë, ashtu siç thashë në fillimin e kësaj trajtese, unë e konsiderova veten time të jem në një medrese -shkollë- të mirë që gjithçka në të është mirësi e bukuri; ajo medrese është e denjë t'i jepet titulli ***El-Medresetu El-Jusufie,*** *Shkolla e Jusufit.* Po të mos ishte sëmundja e herëpashershme dhe pezmatueshmëria që burojnë nga pleqëria, unë do të punoja me seriozitet më të madh në mësimet e mia në këtë medrese pasi kam një rehati e qetësi të mendjes. Megjithatë, ne u shmangëm prej subjektit. Shpresoj që ky largim nga tema të falet.

Gjithashtu, "shtëpia e gjithësecilit" është një botë e vogël për të,

madje është një parajsë e zvogëluar për të. Në qoftë se ‘besimi në Ahiretin’ nuk do të ishte sundues e dominues në lumturinë e kësaj shtëpie, atëherë të gjithë anëtarët e asaj familjeje do të vuanin një tronditje të dhimbshme dhe një shqetësim e torturë të rëndë në marrëdhëniet e tyre me njëri-tjetrin, gjithësecili sipas shkallës së dhembshurisë dhe të dashurisë së tij për ta, dhe do të transformohej ajo parajsë në një ferr të padurueshëm, ose ajo do t’ua mpinte mendjet e tyre me dëfrime e shthurje të përkohshme dhe shembulli i tyre në këtë do të ishte si struci, kur e sheh gjahtarin e fsheh kokën e tij në rërë që të mos e shohë gjahtari meqë nuk është në gjendje as të ikë dhe as të fluturojë.

Edhe ata gjithashtu i zhysin kokat e tyre në pakujdesi, me qëllim që të mos i shohë ata vdekja, zhdukja dhe ndarja, duke i bllokuar përkohësisht ndjenjat e tyre në mënyrë të çmendur, sikur të kishin gjetur ilaç për atë nga e cila vuajnë!

Për shembull, nëna -e cila do të sakrifikomte vetveten për hir të fëmijës së saj- sa herë që i sheh fëmijët e saj të zbuluar para rrezikut dridhet vazhdimisht nga frika për ta. Po ashtu edhe fëmijët, kur nuk munden t’i shpëtojnë baballlarët e tyre ose vëllezërit e tyre nga fatkeqësitë e pandërprera do të mbeteshin në shqetësim të vazhdueshëm dhe do të ndjenin frikë të vazhdueshme.

Sipas kësaj analogjie, jeta e asaj familjeje, e cila supozohet se është jetë e lumtur, e humbet lumturinë e saj në këtë dynja të tronditur e kalimtare sepse ajo nuk ua jep lidhjes midis anëtarëve dhe as lidhjes së të afërmve midis njëri-tjetrit -brenda një jete tepër të shkurtër- shoqërimin e vërtetë, besnikërinë e vërtetë, sinqeritetin e plotë dhe shërbimin dhe dashurinë e pastër; madje moralet e mira zvogëlohen, veniten e rrudhen në raport me shkurtimin e vetë jetës, dhe ndoshta ato marrin tatëpjetën dhe humbasin krejtësisht.

Mirëpo, sapo të hyjë në atë shtëpi ‘besimi në Ahiretin’, ajo ndriçohet krejtësisht, sepse atëherë lidhja farefisnore, dhembshuria dhe dashuria që i lidh ato nuk maten brenda një kohe tepër të shkurtër, por maten në përputhje me lidhjet dhe marrëdhëniet që shtrihen në përjetësinë dhe në qëndrueshmërinë e tyre në botën e Ahiretit dhe në lumturinë e përjetshme; atëherë secili nga anëtarët e familjes shfaq respekt të pastër ndaj të tjerëve, u dhuron dashuri të sinqertë, dhe shfaq dhembshuri të vërtetë dhe demonstron shoqërim të sinqertë duke i shpërfillur gabimet e njëri-tjetrit.

Kështu moralet e tyre të mira rriten e lartësohen, dhe lumturia e humanizmit të vërtetë fillon të zbulohet dhe të rrezatojë në atë shtëpi.

Meqenëse edhe kjo gjithashtu është shpjeguar me prova në Risale-i Nur, ne mjaftohemi me atë dhe e shkurtojmë këtu.

Po kështu, çdo 'qytet' në vetvete është një shtëpi e madhe për banorët e tij. Në qoftë se 'besimi në Ahiretin' nuk do të ishte sundues mbi anëtarët e kësaj familjeje të madhe, do të mbisundonin mbi ta urrejtja, interesat vetjake, dredhia, egoizmi, shtirja, hipokrizia, ryshfeti e mashtrimi në vend të bazave të sjelljeve të mira dhe të moraleve të lavdërueshme të cilat janë sinqeriteti, burrëria, zelli, virtyti, dashuria, vetëflijimi, kërkimi i kënaqësisë së Zotit dhe shpërblimi i Ahiretit. Kuptimet e terrorizmit, anarkisë dhe mizorisë do të mbisundonin nën emrin e rregullit, sigurisë dhe të humanizmit që ata shfaqin. Atëherë do të bëhej helm jeta e atij qyteti. Fëmijët do të bëheshin ngatërrestarë, rinia do të lëshohej pas pijeve alkoolike dhe dëfrimeve; të fuqishmit do t'u futeshin aventurave të rrezikshme, duke bërë padrejtësi e shkelje; ndërsa të moshuarit do të nisnin të vajtonin e rënkonin.

Duke bërë analogji me këtë, edhe vendi gjithashtu, është i gjithi një shtëpi shumë e madhe. Atdheu është shtëpia e familjes së kombit. Në qoftë se 'besimi në Ahiretin' do të sundonte në këto shtëpi të mëdhaja, virtytet do të zbuloheshin, shtriheshin dhe bëheshin të qarta në to; do të shfaqeshin respekti i ndërsjellë, mëshira serioze, dashuria e pastër pa kompensim, ndihma e ndërsjellë, shërbimi i vërtetë pa mashtrim, marrëdhëniet shoqërore dhe mirëbërësia, lëmosha pa hipokrizi; virtyti, përnderimi -respekti i madh- pa mendjemadhësi, dhe të gjitha moralet e tjera do të zhvilloheshin.. sepse 'besimi në Ahiretin' u thotë atyre fëmijëve: "Hiqni dorë nga trazirat e ngatërresat! Ndodhet një xhennet për t'u fituar! Mos u largoni prej tij duke u marrë me lojëra!". Ai, nëpërmjet udhëzimit të Kuranit u mëson vetëpërmbajtjen dhe vendos moralet tek ata.

Ai u thotë të rinjve: "Ndodhet zjarri i xhehennemit përpara jush, prandaj hiqni dorë prej pijeve alkoolike dhe prej dëfrimeve!" dhe i sjell ata në vete.

Ai i thotë shtypësit: "Ruhu! Ndodhet një torturë e rëndë; ti do të marrësh goditje!" dhe e bën atë t'i nënshtrohet e t'i bindet drejtësisë.

Ai u flet të moshuarve: "Merrni lajme të gëzueshme! Para jush është një rini e përjetshme plot freski e bukuri; një lumturi Ahireti e përjetshme dhe e vazhdueshme është duke ju pritur; ajo është më e lartë se të gjithë llojet e lumturisë që ju i keni humbur dhe shumë më e madhe se sa ato; prandaj ejani dhe përpiquni që t'i fitoni ato!" kështu ai i transformon lotët e tyre në qeshje e gëzim.

Duke bërë analogji me këto, ‘besimi në Ahiret’ shfaq efektet e tij të mira dhe i dërgon rrezet e dritës së tij tek çdo grup, sido që të jetë, i pjesshëm, universal, i përgjithshëm, i veçantë, i pakët apo i shumtë.

Le të kumbojnë veshët e sociologëve dhe të moralistëve, të cilët janë të interesuar për jetën shoqërore të njerëzimit, le të marrin një shënim të veçantë!

Në qoftë se mijëra dobitë, mirësitë dhe avantazhet e mbetura të ‘besimit në Ahiret’ do të krahasoheshin me këto pesë ose gjashtë të cilat i përmendëm më lartë, do të kuptohej se vetëm besimi është boshti i lumturisë në këtë botë dhe në tjetrën dhe në jetët e të dyjave.

. . .

Duke i vlerësuar si të mjaftueshme përgjigjjet e fuqishme ndaj dyshimeve të dobëta -lidhur me Ringjalljen trupore të përshkruar në Fjalën e Njëzet e Tetë dhe në trajtesat e tjera të Risale-i Nurit, ne vetëm do të tregojmë këtu një aluzion shumë të përmbledhur e të shkurtër, dhe themi:

Shumica e Emrave të bukur Hyjnorë manifestohen në trupësi, e cila është pasqyra më gjithëpërfshirëse e tyre. Më i skajshmi i qëllimeve Hyjnore për krijimin e universit shfaqet në trupësi, dhe ajo është qendra më e pasur dhe më aktive e atyre qëllimeve. Varietetet më të mëdhaja të mirësive të shumëllojshme dhe të përgjithshme Hyjnore qëndrojnë e bëhen të qarta në trupësi.

Pjesa më e madhe e farërave të duave të cilat i bën njeriu nëpërmjet gjuhës së nevojave të tij dhe shumica e bazave të falënderimeve dhe lavdërimeve që ai i paraqet tek Krijuesi i tij Mëshirëplotë gjithashtu burojnë e dalin nga trupësia. Larmia më e madhe e farërave të botërave jolëndore dhe shpirtërore gjithashtu shtrihen dhe janë në trupësi.

Duke bërë analogji me këtë, meqenëse qindra prej të vërtetave universale përqëndrohen në trupësi, Krijuesi Gjithëbujar e shumon trupësinë dhe e shton mbi sipërfaqen e tokës me qëllim që të manifestohen në to ato të vërteta të lartëpërmendura; dhe me një shpejtësi të pafundme dhe me një aktivitet madhështor Krijuesi i Gjithurtë u vesh karvaneve të njëpasnjëshëm të qënieve një ekzistencë duke i dërguar ato në ekspozitën e kësaj bote. Pastaj Ai i shkarkon ato nga shërbimi dhe dërgon qënie të tjera në vendin e tyre në mënyrë të vazhdueshme. Dhe kështu Ai e bën fabrikën e universit të jetë në punë të vazhdueshme dhe në lëvizje të pandërprerë. Duke thurur prodhimet trupore sipër tokës, Ai e bën tokën si një vend kultivimi për Ahiretin dhe fidanishten e Parajsës.

Në fakt, me qëllim që të kënaqë e të qetësojë stomakun fizik -trupor- të njeriut, Ai xh.sh. dëgjon dhe pranon duanë për pavdekshmëri të stomakut të tij të cilën e bën nëpërmjet gjuhës së gjendjes; duke i dhënë rëndësinë më të madhe, dhe me qëllim që t'i përgjigjet Ai përgatit në trupësi numra të pallogaritshëm të llojeve të panumërta të ushqimeve të shijshme të punuara mjeshtërisht si dhe mirësi të çmueshme, të gjitha duke dhënë kënaqësi të ndryshme. Kjo demonstron në mënyrë të vetëkuptueshme dhe të padyshimtë se në Ahiret kënaqësitë më të shumta dhe të ndryshme të Parajsës do të jenë trupore, dhe se mirësitë e banesës së përjetshme të lumturisë, të cilën të gjithë e duan dhe familjarizohen me të, do të jenë trupore.

A do të ishte e mundur dhe a do të arsyetohej me mend që i Gjithëfuqishmi Mëshirëplotë dhe i Gjithëdituri Gjithëbujar i Cili pranon vazhdimisht lutjen e bërë nëpërmjet gjuhës së gjendjes nga stomaku i zakonshëm, i thjeshtë dhe e kënaq atë me ushqime fizike pafundësisht të mrekullueshme, që gjithmonë i përgjigjet në fakt dhe me qëllim -pa ndërhyrjen e rastësisë- të mos pranonte lutjet e përgjithshme dhe duatë e pafundme të njeriut dhe të mos e kënaqte atë përjetësisht -i cili është rezultati më i rëndësishëm i universit, kalifi i Zotit në tokë dhe adhuruesi dhe shërbëtori i dashur, i zgjedhur dhe i nderuar- të cilat ai i paraqet nëpërmjet stomakut më të lartë të humanizmit për kënaqësi trupore, të lartësuara e universale në botën e përjetshmërisë, të cilën ai gjithmonë e dëshiron, me të cilën ai është i njohur, i lidhur dhe të cilën ai e do nga natyra? A do të ishte e mundur që Ai të mos u përgjigjej në fakt atyre duave dhe të mos realizonte Ringjalljen trupore? Jo, kurrë! Kjo është e pamundur në njëqind pamundësi, madje do të ishte krejtësisht absurde, sepse a do të ishte e mundur që Ai të dëgjonte zëzëllimën e një mize dhe të mos dëgjonte gjëmimin e rrufeve? A do të ishte e mundur që Ai të pajiste një ushtar të vetëm të zakonshëm dhe të injoronte të gjithë ushtrinë e madhe? Jo, kjo do të ishte e pamundur dhe absurde.

Po, në përputhje me deklarimin e qartë të vërsetit, *"Dhe në të do të këtë çfarë t'ju dojë shpirti, gjithçka që mund të kënaqë sytë...",* njeriu do të shohë e përjetojë në parajsë në formë të përshtatshme kënaqësi fizike me të cilat ai është më i familjarizuar dhe shembujt e të cilave ai i ka provuar në këtë botë. Sevapi, shpërblimi për falënderimet e sinqerta dhe për adhurimet e veçanta të cilat i kryen secila prej gjymtyrëve të tij, si gjuha, syri dhe veshi dhe gjymtyrët e tjera, do t'u jepet nëpërmjet kënaqësive të posaçme për ato gjymtyrë.

Kurani i shpjegimit të mrekullueshëm i përshkruan aq qartë

kënaqësitë fizike, saqë do të ishte e pamundur të mos pranohet kuptimi i jashtëm, dhe të bëje ndonjë interpretim që të shmang nga kuptimi i jashtëm.

Atëherë, frutat dhe rezultatet e 'besimit në Ahiret' tregojnë se ashtu si realiteti dhe nevojat e stomakut -njërit prej gjymtyrëve të njeriut- janë dëshmi vendimtare për ekzistencën e ushqimit; po ashtu realiteti dhe plotësimet e njeriut, dhe nevojat e tij të bashkëlindura, dëshira për përjetësi dhe aftësitë dhe potencialet e tij kërkojnë rezultatet dhe dobitë e lartëpërmendura të 'besimit në Ahiret', dhe janë prova të sigurta për Ahiretin, Parajsën dhe për kënaqësitë fizike, dhe ato dëshmojnë për ekzistencën e tyre të sigurt. Gjithashtu, realiteti i plotësimeve të universit dhe shenjat e tij krijuese kuptimplote dhe të gjitha të vërtetat e tij që lidhen me të vërtetat e lartëpërmendura humane janë dëshmi për ekzistencën e sigurtë të botës së Ahiretit, ringjalljes së të vdekurve dhe për hapjen e dyerve të Xhennetit dhe të Xhehennemit. Kjo është provuar në mënyrë të shndritshme në Risale-i Nur, dhe veçanërisht në Fjalën e Dhjetë dhe në Fjalën e Njëzet e Tetë -me të dyja stacionet e tyre-, në Fjalën e Njëzet e Nëntë, në Rrezen e Nëntë, dhe në trajtesën e lutjes në Rrezen e Tretë, saqë ato nuk lënë vend për asnjë dyshim.

Duke i referuar lexuesit për tek ato, ne po e presim shkurt këtu këtë tregim të gjatë.

. . .

Përshkrimet e Kuranit lidhur me xhehenemin janë gjithashtu aq të qarta e të shkoqura saqë nuk lënë asnjë nevojë për përshkrime të mëtejshme. Duke ia referuar Risale-i Nurit shpjegimet e detajuara të saj, ne do të shtjellojmë këtu në mënyrë tepër të shkurtuar atë çfarë largon disa dyshime të dobta në dy pika.

Pika e parë

Mendimi për xhehennemin dhe frika prej tij nuk i zhduk kënaqësitë e frutave të lartëpërmendura të besimit; sepse mëshira e pakufishme Hyjnore i thotë njeriut të frikësuar: Eja tek Unë, dhe hyr në derën e Pendesës! Atëherë ekzistenca e Ferrit nuk do të të trembë, por do të t'i bëjë të njohura plotësisht kënaqësitë e Parajsës, dhe do të të bëjë t'i provosh plotësisht ato; ai do të marrë hakun tënd dhe atë të të gjitha krijesave të pakufishme, të drejtat e të cilave janë shkelur, me qëllim që me këtë t'i kënaqë dhe të fusë gëzimin tek ata.

O i mbytur në çudhëzim -dhe që je i pamundur të dalësh prej tij! Ekzistenca e Ferrit është më e mirë për ty se sa asgjësimi i përjetshëm;

dhe ekzistenca e tij është gjithashtu një lloj mëshire për mosbesimtarët; sepse njeriu -madje dhe kafshët me këlyshë- marrin kënaqësi tek kënaqësia dhe lumturia e të afërmve të tyre, fëmijëve dhe të dashurve, dhe-nga një drejtim- janë të lumtur.

Prandaj, o ateist! Për shkak të çudhëzimit tënd, ti ose do të biesh në mosekzistencë tek ekzekutimi yt i përjetshëm, ose do të hysh në Ferr! Sa për mosekzistencën, e cila është e keqe absolute, meqenëse ajo përbëhet nga asgjësimi përfundimtar i të gjithë të dashurve të tu, të afërmve, të paraardhësve dhe të pasardhësve, të cilët ti i do dhe për lumturinë e të cilëve ti bëhesh i lumtur, kjo do t'i shkaktonte shpirtit tënd, zemrës dhe natyrës tënde humane dhimbje dhe tortura një mijë herë më të rënda se sa tortura e Ferrit; sepse po të mos kishte Ferr, nuk do të kishte Parajsë. Nëpërmjet mosbesimit tënd, gjithçka bie në mosekzistencë. Në qoftë se ti futesh në Xhehennem dhe mbetesh brenda sferës së ekzistencës, ata që ti i do dhe të afërmit e tu do të jenë të lumtur në Parajsë, ose ata do të jenë brenda sferave të ekzistencës nën mëshirën e All-llahut xh.sh.. Kjo do të thotë që ti duhet ta mbështesësh idenë e Ekzistencës së Ferrit. Ta kundërshtosh këtë, do të thotë të mbështesësh mosekzistencën, e cila është të mbështesësh eleminimin dhe asgjësimin e të gjithë të dashurve dhe miqve të panumërt!

Po, Xhehennemi është një tokë -banesë- ekzistuese që kryen funksionin e burgut nëpërmjet urtësisë dhe drejtësisë së të Gjithurtit të Gjithëlavdishëm; është një vend i frikshëm dhe i tmerrshëm brenda sferës së ekzistencës e cila është mirësi e pastër. Përveç atë të burgut, ajo banesë -skëterra- ka funksione të tjera dhe detyra të mëdha, përmbush qëllime dhe kryen shumë shërbime që lidhen me botën e Përjetshmërisë. Ai është gjithashtu një vendbanim madhështor për shumë krijesa të gjalla si Melekët e Xhehennemit.

Pika e dytë

Ekzistenca e Xhehennemit dhe tortura e rëndë e tij nuk e kundërshton fare mëshirën e pakufishme, as drejtësinë e vërtetë dhe as urtësinë e balancuar në të cilën nuk ka tepri e harxhim të kotë, përkundrazi, mëshira, drejtësia dhe urtësia kërkojnë dhe bëjnë të domosdoshme ekzistencën e xhehennemit. Sepse të ndëshkosh një tiran i cili shkel e dhunon të drejtat e një mijë të pafajshmive, dhe të vrasësh një kafshë të egër që i kafshon e i bën copa njëqind kafshë frikacake, kjo do të ishte për të shtypurit mëshirë e njëmijëfishtë brenda drejtësisë. Ndërsa që të falësh tiranët dhe t'i lësh të lira ato kafshë të egra, do të ishte një padrejtësi e shëmtuar dhe mungesë mëshire e njëqindfishtë për ata qindra

të mjerë në vend të asaj mëshire të vendosur gabim -jo në vendin e duhur.

E ngjashme me këtë, mohuesi absolut -i cili hyn në burgun e xhehennemit- me kufrin -mohimin- e tij ai mohon të drejtat e Emrave të bukur Hyjnorë, domethënë ai i shkel ato të drejta.. dhe nëpërmjet mohimit të dëshmisë së qënieve për ato Emra, ai shkel të drejtat e tyre gjithashtu, dhe duke mohuar detyrat e lartësuara të tesbihateve të krijesave ndaj Emrave të bukur Hyjnorë ai i shkel të drejtat e tyre, dhe nëpërmjet mohimit të qënies së tyre pasqyra dhe duke mohuar llojet e ibadetit që kryejnë krijesat ndaj manifestimit të Emrave të bukur Hyjnorë, që është qëllimi i krijimit të universit dhe njëri shkak për ekzistencën dhe vazhdimësinë e tij, ai shkel të drejtat e të gjitha krijesave.

Prandaj, mohimi është një krim i madh dhe një padrejtësi e tillë e përpjesëtimeve të mëdha saqë ai nuk mund të falet, dhe meriton kërcënimin e vërsetit, *"Padyshim që All-llahu nuk fal që atij t'i vihen shokë..."*

Përkundrazi, mosflakja këtë njeri në xhehennem, si mëshirë për të, do të kundërshtonte mëshirën, do të ishte në kundërshtim të plotë me të drejtën e këtyre numrave të mëdhenj të krijesave dhe të qënieve, të drejtat e të cilave janë shkelur e dhunuar.

Atëherë, ashtu siç kërkojnë ata ankues ekzistencën e xhehennemit, po ashtu dinjiteti i Madhështisë së Krijuesit dhe madhështia e plotësisë së Tij sigurisht e kërkojnë këtë.

Po, në qoftë se një rebel i përçmuar i cili sulmon njerëzit do t'i thonte sundimtarit Krenar të vendit: "Ti nuk mund të më fusësh në burg!", duke fyer dinjitetin e tij, sigurisht ai sundimtar do të ndërtonte enkas një burg për atë idiot të pasjellshëm në qoftë se nuk do të ndodhej burg në qytet dhe do ta fuste brenda.

Pikërisht në të njëjtën mënyrë, nëpërmjet mosbesimit të tij, mohuesi absolut fyen rëndë dinjitetin e lavdisë Hyjnore, dhe nëpërmjet mohimit të tij ofendon madhështinë e fuqisë së Tij; dhe nëpërmjet agresionit të Tij prek plotësinë e Hyjnisë së Tij. Madje edhe në qoftë se nuk do të ekzistonin ato shkaqe që e bëjnë të domosdoshëm funksionimin e Ferrit dhe shumë arsye për shembujt e urtësisë në ekzistencën e tij; është shenja e atij dinjiteti e madhështie që të krijojë një xhehennem për mohues të tillë si ai, dhe që t'i flakë ata brenda tij.

Për më tepër, vetë natyra e mosbesimit bën të njohur Ferrin! Po, ashtu si në qoftë se do të mishërohej natyra e vërtetë e besimit që do të mund të ndërtonte, me kënaqësitë dhe me mirësitë e bukurisë së saj një xhennet

privat në ndërgjegjen dhe në zemrën e njeriut, që është një xhennet i zvogëluar që në këtë drejtim jep lajme të fshehta për xhennetin e përjetshmërisë i cili e pret atë në Ahiret, po ashtu mohimi -kufri- dhe sidomos kufri absolut -hipokrizia dhe apostazia, felëshimi- janë shkaku i dhimbjeve të errëta e të tmerrshme dhe i torturave shpirtërore saqë në qoftë se do të mishëroheshin, ato do të bëheshin Ferr privat për felëshuesit, dhe në këtë mënyrë njoftojnë për Ferrin e madh në Ahiret i cili është më i tmerrshëm dhe më torturues.

Ne e kemi provuar me prova në Risale-i Nur dhe gjithashtu u aludua për të në fillimin e kësaj çështjeje gjithashtu.

Meqenëse kjo dynja është një tokë e kultivueshme për Ahiretin, atëherë të vërtetat e vogëla që gjenden në të prodhojnë dhe lëshojnë filiza në Ahiret. Kështu, kjo farë helmuese -kufri- tregon, nga ky këndvështrim, atë Pemë të Zekkumit dhe thotë: "Unë jam origjina e asaj Peme dhe thelbi i saj". Atëherë për fatkeqin i cili më mohon mua në zemrën e tij, do të prodhoj për të një shembull privat të asaj peme të mallkuar.

Dhe meqenëse mohimi -kufri- është agresion e shkelje ndaj të drejtave të panumërta, ai sigurisht është një krim i pafundmë dhe meriton ndëshkim të pafundmë. Drejtësia humane e konsideron dënimin me pesëmbëdhjetë vite burgim -afërsisht tetë milion minuta- të jetë drejtësi për vrasjen që ndodh për një minutë, dhe e konsideron këtë dënim të përshtatshëm për të drejtat dhe interesat e përgjithshme, atëherë nuk ka dyshim se një minut i vetëm prej mohimit absolut -duke e konsideruar një minut të vetëm mohimi të barabartë me një mijë vrasje- do të përballet me një torturim përafërsisht tetë miliard minuta; kjo është në përputhje me atë ligj të drejtësisë humane. Atëherë, një person që e kalon një vit të jetës së tij në mosbesim meriton të torturohet një trilion e tetëqind e tetëdhjetë miliard minuta, domethënë të jetë i përshtatshëm për Ferr, duke manifestuar kuptimin e vërsetit, *"Ata do të banojnë në të përgjithmonë"*.

Megjithatë..

Përshkrimet e Kuranit të shpjegimit të mrekullueshëm lidhur me Parajsën dhe Ferrin dhe provat e ekzistencës së tyre në Risale-i Nur -i cili është një koment Kuranor që buron prej Kuranit- nuk lënë asnjë nevojë për ndonjë shpjegim tjetër.

Shumë ajete kuranore si: *" ...dhe që mendojnë thellë për krijimin e qiejve dhe të tokës (duke thënë): "Zoti ynë! Ti nuk e ke krijuar gjithë këtë kotë (pa qëllim). Lavdia të takon Ty! Na ruaj ne prej ndëshkimit të zjarrit."*

"Edhe ata të cilët thonë: Zoti ynë! Largoje prej nesh ndëshkimin e xhehennemit. Vërtet që ndëshkimi i tij është gjithnjë dënim i pandalshëm, i përhershëm". "Vërtet i keq është ai vend (xhehennemi) për të banuar e për të qëndruar në të".

Dhe ajo që përsëritej më shpesh nga profeti Muhammed a.s.m. në duatë e tij në çdo kohë, po ashtu dhe nga profetët e tjerë a.s dhe nga njerëzit e realitetit ishte duaja: ***"Exhir na minen-nar", "Nexh-xhina minen-nar"*** dhe ***"Hal-lisna minen-nar",*** *"Na ruaj prej zjarrit të Ferrit", "Na çliro prej zjarrit të Ferrit"* dhe *"Na shpëto prej zjarrit të Ferrit",* i cili për shkak të zbulesave dhe të ndriçimeve ishte i sigurt... e gjitha kjo na tregon se çështja më e madhe për njerëzimin në tokë është shpëtimi prej zjarrit të xhehennemit.

Xhehennemi është gjithashtu një e vërtetë shumë e gjërë, e madhe dhe shumë e rëndësishme e universit të cilin disa nga njerëzit e ndriçimit, të shikimit dhe të dëshmimit dhe ata të cilët i hetojnë realitetet, e kanë vëzhguar, dhe duke parë disa nga distilimet dhe hijet e tij, kanë bërtitur prej tmerrit të tij: "*Na shpëto prej zjarrit të xhehennemit".*

Po, përplasja dhe ndërfutja e të mirës dhe të keqes në këtë univers, e kënaqësisë dhe e dhimbjes, dritës dhe errësirës, nxehtësisë dhe të ftohtit, bukurisë dhe shëmtisë, udhëzimit dhe çudhëzimit janë për një shembull të madh urtësie. Sepse në qoftë se nuk do të kishte pasë të keqe, e mira nuk do të ishte njohur; në qoftë se nuk do të kishte pasë dhimbje, kënaqësia nuk do të kuptohej. Dritës pa errësirë do t'i mungonte e gjithë rëndësia. Shkallët e nxehtësisë kuptohen nëpërmjet ekzistencës së të ftohtit. Nëpërmjet shëmtisë, një shembull i vetëm i realitetit të bukurisë bëhet një mijë shembuj realitetesh, madje fiton mijëra lloje bukurie dhe shkallë hijeshie. Në qoftë se nuk do të ekzistonte Ferri, shumë nga kënaqësitë e Parajsës do të mbeteshin të fshehura.

Duke bërë analogji me këto, çdo gjë, nga një drejtim, mund të njihet nëpërmjet të kundërtës së saj; dhe një e vërtetë e vetme mund të prodhojë të vërteta të shumta nëpërmjet ekzistencës së të kundërtës.

Meqenëse këto qënie të ndërfutura derdhen, vërshojnë nga kjo botë e përkohshme për tek bota e përjetshme, atëherë sigurisht, ashtu si gjëra të tilla, si e mira dhe kënaqësia, drita dhe bukuria, besimi dhe gjëra të ngjashme me këto të cilat derdhen në Xhennet; po ashtu gjëra të dëmshme si e keqja, dhimbja, errësira, shëmtia, mohimi dhe gjëra të ngjashme me to vërshojnë e bien në xhehennem. Dhe rrymat e këtij universi vazhdimisht të trazuar vërshojnë për tek ato dy pellgje duke u qetësuar e duke u boshatisur tek ato të dyja në fund të udhëtimit -

qarkullimit.

Duke ju referuar për ‘pikat aluduese’ tek fundi i Fjalës së Njëzet e Nëntë, ne mjaftohemi me kaq dhe e ndërpresim diskutimin këtu.

. . .

O shokët e mi studentë këtu në shkollën e Jusufit!

Rruga më e lehtë për të shpëtuar nga burgu i tmerrshëm i përjetshëm -xhehennemi- është që të shfrytëzojmë rastin e qëndrimit tonë në burgun e kësaj bote duke përfituar prej tij. Përveç kësaj, kjo është ajo që i ka shkurtuar duart tona prej shumë gjynaheve dhe na ka shpëtuar neve prej tyre. Atëherë ne duhet të bëjmë *istigfarë* dhe *teube* -të kërkojmë falje dhe të bëjmë pendim- për gjynahet që kemi bërë në të shkuarën, me qëllim që ta transformojmë çdo orë prej orëve të këtij burgu në barasvlerën e një dite të plotë adhurimi.

Pra, ky është rasti më i mirë që mund të kemi për të shpëtuar prej atij burgu të përjetshëm dhe për të fituar Parajsën e ndritshme. Në qoftë se ne do ta humbisnim këtë rast, jetët tona në Ahiret do të qanin ashtu siç po qajnë ato këtu në dynjanë tonë, dhe ne do të merrnim goditjen e vërsetit, *“...Ai ka humbur dynjanë dhe Ahiretin”.*

Ishte festa e Kurban Bajramit -festa e sakrificës- kur po shkruhej ky ‘stacion’. Imagjinata ime më çoi tek një e pesta e njerëzimit duke përsëritur e deklaruar së bashku ***All-llahu Ekber,*** *Zoti është më i madhi,* dhe më shumë se treqind milionë muslimanë e thonë atë bashkërisht: Sikur jehona e ***All-llahu Ekber*** të ngrihej lartë e të zmadhohej sa madhësia dhe gjërësia e globit tokësor dhe sikur toka t’i bënte të gjitha motrat e saja -planetët- udhëtues në hapësirat e qiejve ta dëgjonin këtë fjalë të shenjtë. Dhe më shumë së njëzet mijë haxhillarë në Arefat dhe në festë, deklarojnë së bashku Frazën ***All-llahu Ekber***, këtë që e foli dhe e urdhëroi një mijë e treqind vjet më parë profeti më i nderuar a.s.m. së bashku me *Ehlibejtin* -familjen e tij- dhe me sahabët e nderuar. Unë e ndjeva plotësisht, madje u binda plotësisht se ato jehona, zëra e deklarime, që të gjitha ishin një përgjigje në formën e një adhurimi të gjërë universal për manifestimin e Hynisë universale nëpërmjet madhështisë së titujve sublim të All-llahut ***Rabbil-Erdi, Rabbil-Aleminë****, “Krijuesi, mbështetësi i tokës, Krijuesi i të gjitha botëve”.*

Pastaj pyeta veten: jam kureshtar të di në qoftë se kjo Frazë e shenjtë ***All-llahu Ekber*** ka ndonjë lidhje me çështjen tonë, Ahiretin. Papritmas m’u shfaq se kjo Frazë së bashku me Fjalët e tjera të bekuara e të mira **-*Subhanall-llah, El Hamdu lil-lah, ve la-i lahe il-lAll-lah*-** dhe të tjera të

ngjashme me këtë prej fjalëve të shenjave të Islamit, padyshim të sjellin ndërmend Ahiretitn qoftë në mënyrë të pjesshme ose universale dhe tregojnë realizimin e tij.

Për shembull, një aspekt i kuptimeve të ***All-llahu Ekber*** është se 'Fuqia Hyjnore' dhe 'Njohja Hyjnore' janë më të mëdhaja se çdo gjë; asgjë absolutisht nuk mund të dalë prej sferës së njohjes së Tij, as nuk mund të ikë apo të shpëtojë prej kontrollit të Fuqisë së Tij.

Ai xh.sh. është më i madh se sa çdo gjë e madhe të cilën ne e kemi frikë më shumë dhe që e zmadhojmë. Domëthënë Ai është më i madh se sa bërja e Ringjalljes së të vdekurve, duke na shpëtuar neve nga mosekzistenca, dhe duke na dhënë lumturi të përjetshme. Ai është më i madh se çdo gjë e çuditshme apo e paimagjinueshme e cila del jashtë sferës së mendjes sonë, saqë ashtu siç shprehet qartë nga vërseti,

"Krijimi i ju të gjithëve dhe ringjallja e ju të gjithëve janë si (krijimi dhe ringjallja) e një njeriu të vetëm." ringjallja e njerëzimit është më e lehtë për fuqinë e Tij se sa krijimi i një njeriu të vetëm. Është në lidhje me këtë kuptim që kur çdokush përballet me fatkeqësi të rënda ose me ndonjë gjë të madhe ose me ndonjë sipërmarrje të madhe, thotë: ***All-llahu Ekber, All-llahu Ekber*** duke e bërë këtë Frazë si burim ngushëllimi, forceje dhe mbështetjeje për vetveten.

Po, kjo frazë dhe dy shoqet e saja, domethënë ***Subhanall-llah, vel Hamdu lil-lah*** janë indeksi i të gjitha adhurimeve dhe farat dhe përmbledhjet e namazeve rituale -ashtu siç u tregua në Fjalën e Nëntë; dhe me qëllim që të mbështesin, ngulisin dhe të thellojnë kuptimin e namazit, ato përsëriten në tesbihatet që i ndjekin faljet. Ato janë një përgjigje e fuqishme për pyetjet që burojnë nga çudia, kënaqësia dhe nga frika që ndjen njeriu prej gjërave të çuditshme, të bukura dhe të jashtëzakonshme që ai i sheh në univers, dhe të cilat e bëjnë atë të bëjë falënderime dhe të ndihet i druajtur prej madhështisë së tyre.

Për më tepër, në fundin e Fjalës së Gjashtëmbëdhjetë përshkruhet se si në një ditë feste një ushtar i thjeshtë dhe një mareshall futen në praninë e mbretit, ndërsa në herët e tjera ushtari ka kontakt me mareshallin vetëm se nëpërmjet shkallës së oficerit dhe nëpërmjet stacionit të tij. E ngjashme me këtë, në një mënyrë të ngjashme me njohjen e Evlijave të drejtë, një njeri që bën haxhin fillon të njohë Zotin e tij të Vërtetë nëpërmjet titullit ***Rabbil Erdi ve Rabbil A'leminë.***

Sa herë që hapen nivelet e madhështisë Hyjnore në zemrën e tij, Fraza ***All-llahu Ekber*** u përgjigjet pyetjeve të përsëritura të çuditshme e

të ethshme të cilat e mposhtin shpirtin e tij.

Për më tepër në fund të shkreptimës së trembëdhjetë përshkruhet se si fraza ***Allahu Ekber*** u përgjigjet në mënyrën më efektive dredhive finoke të shejtanit duke i prerë ato nga rrënjët, si dhe i përgjigjet shkurt por fuqishëm çështjes sonë rreth Ahiretit.

Po, ashtu si kjo frazë ***Allahu Ekber*** që i përgjigjet pyetjes sonë rreth Ahiretit në mënyrë konçize dhe njëkohësisht të fuqishme, po ashtu edhe fraza ***El-Hamdu Lilah***, *i gjithë lavdërimi i takon Allahut*, gjithashtu na kujton Ringjalljen. Ajo na thotë: "Unë nuk do të kisha asnjë kuptim po të mos kishte Ahiret. Sepse unë them: Allahut i takojnë të gjitha lavdërimet dhe falënderimet që janë paraqitur nga parapërjetësia për tek paspërjetësia, prej cilitdo që ato të jenë dhënë dhe për cilindo, sepse lumturia e përjetshme është origjina dhe kulmi i të gjitha mirësive; dhe është pikërisht ajo e cila e bën mirësinë mirësi të vërtetë që nuk zhduket dhe nuk kalon; dhe është ajo e cila i shpëton të gjitha krijesat e vetëdijshme prej fatkeqësive të mosekzistencës dhe i çliron prej saj; prandaj vetëm lumturia e përjetshme është ajo që mund të jetë e barasvlefshme me atë kuptimin tim universal.

Po, çdo ditë të gjithë besimtarët duke thënë të paktën njëqind e pesëdhjetë herë pas namazve të detyruara: ***El-Hamdu lil-lah*** ashtu siç urdhërohet nga sheriati, dhe qënia e saj shprehja e lavdërimeve dhe falënderimeve e cila shtrihet prej parapërjetësisë në paspërjetësi, ajo sigurisht është çmimi i paradhënë, i parapaguar për fitimin e lumturisë së përjetshme në xhennet, sepse nuk mund të kufizohet kuptimi i lavdërimeve vetëm tek mirësitë e përkohshme kalimtare të kësaj dynjaje të cilat janë të njollosura e të turbulluara me dhimbje, jo, përkundrazi, madje në qoftë se do ta lidhje pikërisht tek ato mirësi, do të shihje se ato janë vetëm mjete për mirësi të përjetshme të amshuara mbi të cilat është e merituesshme të jepen falënderime.

Sa për frazën e shenjtë ***Subhanall-llah,*** *Lavdia qoftë për Zotin,* me kuptimin e saj të deklarimit të Krijuesit të lartësuar, të pastruar dhe larg çdo ortaku, pa të meta, pa defekte, pa tirani, pa pafuqi, pa mizori, pa nevojë dhe pa dredhi, dhe të gjitha mangësitë që kundërshtojnë plotësinë e Tij, bukurinë dhe lavdinë; ky kuptim të kujton lumturinë e përjetshme dhe tregon Ahiretin dhe Parajsën brenda tij dhe është boshti i lavdisë së Tij xh.sh. i bukurisë, i madhështisë dhe i plotësisë së Sovranitetit të Tij; fraza aludon për to dhe i tregon ato. Sepse ashtu siç është provuar edhe më parë, në qoftë se nuk do të kishte pasë lumturi të përjetshme, atëherë gishtat e akuzës do të drejtoheshin tek madhështia e Tij, tek plotësia,

lavdia, bukuria dhe tek mëshira e Tij, dhe do ta njollosnin me mangësi e të meta; Ruajna Zot! Ai xh.sh është i lartësuar dhe i shenjtëruar pafundësisht dhe larg çdo defekti e mangësie!

Domethënë, ekzistenca e Ahiretit nuk ka dyshim, pasi atë e kërkojnë medoemos sovraniteti i All-llahut, plotësia e Tij, madhështia, bukuria dhe mëshira e Tij xh. sh..

Dhe kështu, këto tre fraza të shenjta së bashku me ***Bismil-lahin*** dhe ***La ilahe il-lAll-llah*** dhe me frazat e tjera të bekuara, secila prej tyre është një farë prej farërave të shtyllave të Imanit, dhe secila prej tyre është një përmbledhje për të vërtetat e shtyllave të Imanit dhe për të vërtetat e Kuranit. Dhe ashtu siç janë këto tre fraza bërthamat dhe farërat e pesë namazeve të përditshme, po ashtu ato janë bërthamat e Kuranit kerim, ashtu siç shihet në fillimin e disa sureve të ndritshme duke shkëndijuar si brilantë e xhevahirë vezullzes. Ato gjithashtu janë burimet e vërteta dhe bazat e Risale-i Nurit, shumica e inspirimeve të të cilit vinin në fillim kur po recitoja tesbihatet që ndiqnin faljet; ato janë farërat e të vëtetave të tij.

Ato gjithashtu janë *virdet* e rrugës Muhammedane, që përmenden menjëherë pas namazit brenda një rrethi shumë të gjerë të shenjtërisë dhe të adhurimit të Muhammedit a.s.m., pasi në çdo namaz më shumë se njëqind milion besimtarë në atë rreth të madh dhikri përsërisin bashkarisht tridhjetë e tri herë ***Subhanall-llah***, tridhjetë e tri herë ***Elhamdu lil-lah*** dhe tridhjetë e tri herë ***Allahu Ekber***.

Sigurisht ti duhet ta kesh kuptuar tani vlerën e madhe të recitimit tridhjetë e tri herë pas pesë namazeve të detyruar, në një rreth të tillë madhështor për përmendjen e Zotit xh.sh. secilën prej atyre frazave të bekuara, që siç u shpjeguan më lartë, janë përmbledhjet dhe farërat edhe të Kuranit, edhe të besimit, edhe të namazeve. Ti gjithashtu ke kuptuar shpërblimin e madh që ato fitojnë.

[Dhe kështu, ashtu si çështja e parë e kësaj trajtese që ishte një mësim i vlefshëm rreth pesë namazeve të detyruara, po ashtu fundi i kësaj trajtese u bë -pa zgjedhjen time- një mësim i rëndësishëm rreth virdeve që ndjekin namazet.]

Lavdi Zotit për mirësitë e Tij.

Lavdi të takon ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtet që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti!"

* * *

ÇËSHTJA E NËNTË

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"I Dërguari (Muhammedi a.s.m.) beson në çfarë i është zbritur atij nga Zoti i tij dhe po kështu besimtarët (besojnë bashkë me të). Gjithësecili prej tyre beson në All-llahun, në melekët e Tij, në Librat e Tij, në të Dërguarit e Tij. (Ata thanë:) "Ne nuk bëjmë asnjë dallim mes njëri-tjetrit prej të Dërguarve të Tij..."

Një pyetje e madhe dhe një gjendje e veçantë shpirtërore duke buruar nga zbulimi i një mirësie të madhe shpirtërore ishin shkaqet për shpjegimin e një çështjeje të gjatë universale rreth këtij vërseti gjithëpërfshirës, të lartësuar e sublim. Ishte si më poshtë vijon:

Në shpirtin tim erdhi kjo pyetje: Përse konsiderohet mosbesimtar ai që mohon një pjesë prej të vëretave të besimit, dhe ai që nuk e pranon një pjesë të tyre nuk mund të jetë mysliman, ndonëse drita e besimit në Zotin dhe në Ahiretin është si dielli që shpërndan e largon çdo errësirë?

Gjithashtu, përse një person i cili mohon njërën nga shtyllat dhe të vërtetat e besimit bëhet apostat -felëshues- dhe kjo e zbret atë në mohimin absolut, dhe ai që nuk e pranon atë del prej sferës së islamit; ndërsa duhet që besimi i tij në shtyllat e tjera -nëse gjendet, nëse besonta shpëtonin atë prej mohimit absolut?

Përgjigjja: Besimi është një e vërtetë e vetme e cila, duke buruar e duke u përbërë prej gjashtë shtyllash, nuk mund të ndahet. Ai është universal dhe nuk mund të ndahet në pjesë. Ai është një tërësi, shtyllat e të cilit nuk pranojnë ndarje, copëzim, sepse secila prej atyre shtyllave të besimit provon shtyllat e tjera me provat që provon vetveten. Ato janë prova shumë të fuqishme për njëra-tjetrën.

Prandaj ai që nuk mund t'i mohojë të gjitha shtyllat së bashku me të gjitha provat e tyre, ai në realitet nuk mund të mohojë asnjërën prej shtyllave të besimit, madje as edhe një të vërtetë të vetme prej të vërtetave të tij, dhe nuk mund t'i mohjë ato; veçse në qoftë se mohuesi do t'i mbyllte sytë e tij dhe të kapej pas mospranimit ose pas refuzimit, dhe atëherë të futej në 'mohimin kryeneç', dhe kjo me kalimin e kohës do ta shtynte për tek mohimi absolut, dhe do të humbiste humanizmin e tij dhe do të shkonte në Ferr; edhe fizikisht edhe mendërisht.

Atëherë në këtë stacion, me përkujdesjen e Zotit, ne do ta shpjegojmë

këtë çështje të lartë në gjashtë pika në formën e përmbledhjeve të shkurtëra, ashtu si tek frutat e besimit kur duke provuar ringjalljen e të vdekurve, provat e shtyllave të tjera të besimit rreth ringjalljes u shpjeguan në formën e përmbledhjeve konçize.

PIKA E PARË

Besimi në Zotin i provon me provat e tij edhe shtyllat e tjera të besimit edhe besimin në Ahiretin, ashtu siç u shpjegua qartë në çështjen e shtatë të frutave të besimit.

Po, sovraniteti i Hyjnisë, fuqia e saj e parapërjetshme, forca e saj e qëndrueshme, pasuria e saj absolute dhe sundimi Hyjnor i vazhdueshëm i paspërjetshëm të cilat e administrojnë këtë univers të pakufishëm -me të gjithë gjërat e tij të domosdoshme- sikur të administronte një pallat apo një qytet... dhe të cilat i drejtojnë të gjitha çështjet e tij në mënyrë të rregullt e të balancuar, dhe e ndryshojnë atë në përputhje me urtësitë e shumta... të cilat i drejtojnë të gjitha grimcat dhe planetet, dhe që i pajisin mizat dhe yjet së bashku si ushtarë të bindur e të disiplinuar të një ushtrie të rregullt.. dhe të cilat i shtyjnë të gjitha ato brenda sferës së komandës dhe të vullnetit për tek një paradë madhështore të përgjithshme për adhurim të sinqertë nëpërmjet një manovreje të lartë, një sprove, provimi dhe stërvitjeje për detyra dhe instruksione për to, nëpërmjet një aktiviteti dhe veprimtarie të vazhdueshme dhe nëpërmjet një lëvizjeje dhe udhëtimi të pandërprerë.. A do të ishte e mundur, ose a do të arsyetohej me mend; madje a do të kishte ndonjë mundësi që të mos ndodhej një vend i përjetshëm, një mbretëri e vazhdueshme dhe një shfaqje e amshuar dhe një manifestim i përjetshëm në një banesë të përhershme si shembulli i kësaj mbretërie të përjetshme dhe si ky sundim i përhershëm i vazhdueshëm? Jo! Ruajna Zot! jo, kurrë, një mijë herë jo!

Atëherë sovraniteti i Hyjnisë xh.sh. dhe madhështia e saj, dhe shumica e Emrave të bukur Hyjnorë -ashtu siç erdhi në çështjen e shtatë- dhe të gjitha dëshmitë dhe provat e domosdoshmërisë së ekzistencës së Tij xh.sh. dëshmojnë e tregojnë Ahiretin dhe e kërkojnë medoemos atë.

Kështu shikoje dhe kupto se çfarë mbështetje të fortë ka ky pol besimi, dhe beso në të sikur ta shihje!

. . .

Pastaj besimi në Zot, ashtu siç nuk mund të jetë pa besimin në Ahiret, po ashtu nuk do të arsyetohej me mend po të ishte ‘besimi në Zotin’ pa ‘besimin në profetët’, ashtu siç u përmend në mënyrë të përmbledhur në trajtesën e Ringjalljes.

A do të ishte e mundur dhe a mund ta pranonte arsyeja që Zoti xh.sh. i Cili e krijoi këtë univers, me qëllim që të shfaqë Hyjninë e Tij dhe denjësinë për t'u adhuruar, si një libër i mishëruar çdo faqe e të cilit shpreh një libër me kuptime dhe çdo rresht i të cilit tregon një faqe me kuptime; dhe e krijoi si një Kuran të mishëruar, të gjitha shenjat krijuese, fjalët dhe madje dhe pikat dhe shkronjat e të cilit janë mrekulli që e shenjtërojnë dhe e lartësojnë.. e krijoi në formën e një xhamie të mëshirës së Tij ana e brendshme e së cilës është zbukuruar me mbishkrime dhe me dekore të panumërta, dhe në çdo qoshe të së cilës janë speciet e qënieve secila e preokupuar me adhurimin e diktuar nga natyra e saj për Krijuesin e tyre të Gjithëmëshirshëm..

A do të ishte e mundur që ky Krijues, i Adhuruari i Vërtetë të mos dërgonte profesorë që t'i jepnin mësim kuptimet që gjenden në atë libër të madh dhe t'i bënin të njohura përmbajtjet e tij.. ose a do të ishte e mundur që Ai të mos dërgonte komentatorë që t'i shpjegonin ajetet -shenjat- e atij Kurani të mishëruar të Krijuesit Absolut?.. Ose a do ishte e mundur që Ai të mos caktonte imamë për atë xhami të madhe që t'u prinim si imamë atyre të cilët e adhurojnë Atë në mënyra dhe në forma të ndryshme ibadeti...? Ose a do të ishte e mundur që Ai të mos i pajiste ato profesorë, komentatorë dhe imamë me dekretet Hyjnore? Jo, Ruajna Zot! Jo, kurrë! Një mijë herë jo!

Pastaj, Krijuesi Mëshirëplotë Gjithëbujar i Cili me qëllim që të shfaqë për qëniet e vetëdijshme bukurinë e mëshirës së Tij dhe mirësinë e dhembshurisë së Tij dhe plotësinë e Hyjnisë së Tij, dhe me qëllim që t'i nxisë ata për ta lavdëruar e falënderuar Atë, e krijoi universin në formën e një shtëpie madhështore gostie, të një ekspozite të madhe të shndritshme, si një vend të mrekullueshëm shëtitjeje në të cilën shfaqen varietete të pafundme prej mirësive të shijshme, dhe janë renditur arte të panumërta të jashtëzakonshme dhe gjëra të mrekullueshme të ndritshme..

A do të ishte e mundur që ky Krijues Mëshirëplotë Gjithëbujar të mos fliste -nëpërmjet profetëve të Tij me ato qënie të vetëdijshme tek kjo gostia e Tij madhështore... dhe a do të arsyetohej me mend që Ai të mos i njoftonte ata për detyrat e tyre të falënderimit dhe për mënyrën e mirënjohjes së tyre ndaj atyre mirësive të mëdha dhe për detyrat e tyre të adhurimit përballë manifestimeve të mëshirës së Tij dhe përballë bërjes së Tij Vetveten të Dashur? Ruajna Zot! Jo, njëqind mijë herë jo!

Pastaj, Krijuesi i Cili e do krijesën dhe artin e Tij, dhe dëshiron të tërheqë admirimin dhe vlerësimin për tek Ai, madje kërkon aprovimin dhe miratimin, siç tregohet nga marrja e Tij parasysh krijimin e mijëra

llojeve të shijeve dhe të kënaqësive të gjuhës; Krijuesi xh.sh. e bën të njohur vetveten nëpërmjet secilës prej krijesave të Tij dhe shfaq një lloj prej bukurisë së Tij jolëndore, i do ato dhe e stolisi këtë univers me çudirat dhe mrekullitë e arteve dhe të krijesave të Tij.

A do të arsyetohej me mend që të mos u fliste ky Krijues Mrekullibërës njerëzve, të cilët janë komandantët e qënieve të gjalla në univers? Dhe a do të ishte e mundur që Ai të mos dërgonte profetë prej atyre të shquarve, dhe të mbeteshin ato arte të holla e të bukura pa vlerësim, dhe të mbetej bukuria e atyre Emrave të bukur të jashtëzakonshëm pa admirim e aprovim, dhe të mbeteshin bërja e Tij Vetveten të njohur e të dashur pa vlerësim e pa asgjë si kompensim? Ruajna Zot! Jo, kurrë! Një mijë herë jo!

Pastaj, Folësi i Gjithëditur i Cili u përgjigjet -në kohën e duhur- duave të të gjitha qënieve të gjalla, duke ua përmbushur nevojat e tyre të natyrshme, dhe duke i ndihmuar e pranuar të gjitha lutjet dhe dëshirat që ngrihen për tek Ai nëpërmjet gjuhës së gjendjes, dhe u flet e u përgjigjet qartë me akt e veprim nëpërmjet mirësive dhe dhuratave të Tij të pafundme, të cilat tregojnë qëllim, zgjedhje dhe dëshirë; a do të ishte e mundur dhe a do të arsyetohej me mend që ky Folës i Gjithëditur të fliste me gjallesën më të vogël me veprim e gjendje, i mjekon sëmundjen e saj dhe e ndihmon me mirëbërësinë e Tij, ia plotëson kërkesat e saj, dhe pastaj të mos takohej me udhëheqësit shpirtërorë të njerëzimit, të cilët janë rezultati më i zgjedhur i universit, kalifi i Tij në tokë, komandantët e shumicës së krijesave në tokë?... ose a do të arsyetohej me mend që Ai të mos fliste me ta me fjalë e gojarisht ashtu siç flet Ai me gjallesat me veprim e me gjendje?... ose a do të ishte e mundur që Ai të mos dërgonte me ta dekretet e Tij, fletët dhe librat e Tij të shenjtë?.. Ruajna Zot! Një mijë herë!

Dhe kështu me sigurinë dhe me provat e Tij të panumërta, ‘Besimi në Zotin’ provon ‘Besimin në profetët’ a.s. dhe ‘Besimin në librat e Tij të shenjtë’.

. . .

Pastaj Ai që e bëri universin që të jehonojë e të këndojë me të vërtetën e Kuranit; ai që e njohu dhe e bëri të njohur në mënyrën më të plotë Atë Krijues Mrekullibërës, që e deshi Atë dhe e bëri të dashur; që përmbushi falënderimet ndaj Tij dhe u tregoi edhe të tjerëve që të bëjnë falënderime ndaj Tij; madje e bëri globin tokësor që të deklarojë ***Subhanall-llah, El-Hamdu lil-lah, Allahu Ekber*** saqë i bëri të dëgjojnë edhe qiejt e lartë... Ai që iu përgjigj manifestimit të Hyjnisë së Krijuesit

me një adhurim të shtrirë universal; që udhëhoqi një të pestën e njerëzimit në numër dhe gjysmën e tij në cilësi gjatë një mijë e treqind viteve dhe që i solli tokën dhe detin në ekzistencë... Ai që thirri me Kuranin Kerim në veshin e universit dhe në të gjithë shekujt përballë qëllimeve Hyjnore, që dha një mësim të madh, që bëri një thirrje fisnike, duke demonstruar detyrën dhe vlerën e njeriut, dhe duke bërë të qartë shkallën dhe pozitën e tij... Ai është Muhammed Emini a.s.m., i vërteti dhe i vërtetuari me anë të një mijë e një mrekullive të tij.

A do të ishte e mundur që të mos ishte ky rob, ky shërbëtor i dashur, i zgjedhur e i përzgjedhur, profeti më i nderuar i Atij të Adhuruari të Vërtetë xh.sh.?... A do të ishte e mundur që të mos ishte ai pejgamberi më i madh i Tij? Ruajna Zot! Jo kurrë! Një mijë herë, jo!

Atëherë, e vërteta e ***Eshhedu en la ilahe il-lAll-llah,*** *Dëshmoj se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut,* provon me argumentet e saj të vërtetën e ***Eshhedu enne Muhammeden Resulull-llah,*** *Dëshmoj se Muhammedi është i dërguari i Zotit.*

. . .

Pastaj, Krijuesi i cili i bëri krijesat e Tij të flasin me njëra-tjetrën me qindra e mijëra gjuhë e mënyra të foluri, i Cili dëgjon fjalën e të gjithave dhe e njeh atë, a do të ishte e mundur që Ai të mos fliste Vetë?... jo, Ruajna Zot! Pastaj, a do të arsyetohej me mend që Ai të mos i shpallte qëllimet e Tij Hyjnore nëpërmjet një libri madhështor si Kurani Kerim i cili u përgjigjet të trija pyetjeve të mëdha para të cilave turbullohen mendjet: Prej nga vijnë këto krijesa? Ku do të shkojnë ato? Dhe përse ato vijojnë karvan pas karvani, ndalojnë për një kohë, dhe pastaj ikin?... jo, ruajna Zot!

Kurani i shpjegimit të mrekullueshëm i cili i ka ndriçuar e rrezatuar trembëdhjetë shekujt... i cili në çdo orë shprehet e shqiptohet me respektin e nderimin më të plotë nga njëqind milionë gjuhë... i cili është skalitur e shkruar në kraharorët e miliona hafizëve me të gjithë lartësinë e shenjtërinë, ai që ka qeverisur me ligjet e tij pjesën më të madhe të njerëzimit, që i ka edukuar e zhvilluar shpirtërat e tyre, që i ka pastruar zemrat e tyre dhe që i ka udhëzuar mendjet e tyre... ai që është mrekulli e përjetshme ashtu siç janë provuar dyzet aspektet e mrekullisë së tij në Risale-i Nur, dhe i cili demonstron një aspekt të mrekullisë së tij për secilën prej dyzet klasave të njerëzimit, ashtu siç u shpjegua në Mektubin e Nëntëmbëdhjetë, Mektubin e kerametit të jashtëzakonshëm... ky Kuran madhështor meritoi me të drejtë të quhet *‘Fjala e All-llahut’*, dhe profeti Muhammed a.s.m. me mijërat e mrekullive të tij u bë një mrekulli e

ndritshme për të.

A do të ishte e mundur që të mos ishte ky Kuran Kerim Fjala e Atij Folësi të parapërjetshëm xh.sh.? Dhe a do të ishte e mundur që ato të mos ishin Dekretet e Atij Krijuesi të përjetshëm? Ruajna Zot! Njëqind herë ruajna Zot! Atëherë, 'Besimi në Zotin' së bashku me argumentet e tij provojnë se Kurani Kerim është "*Fjala e All-llahut xh.sh*.".

. . .

Pastaj, Sulltani i Gjithëlavdishëm i Cili e mbush sipërfaqen e tokës me qënie të gjalla në mënyrë të vazhdueshme dhe e boshatis atë, dhe e mbush këtë botë me qënie të vetëdijshme me qëllim që ta bëjë Vetveten të njohur, të adhuruar dhe të lavdëruar...

A do të ishte e mundur që ky Sulltan i Gjithëlavdishëm t'i linte të zbrazur qiejt dhe yjet, dhe të mos i mbushte ato pallate qiellorë me banorë e me qënie të përshtatshme për to?...

A do të ishte e mundur që ky Sulltan Madhështor ta linte sovranitetin e Hyjnisë së Tij në më të shtrirën e mbretërive të Tij pa dinjitet e madhështi, pa shërbëtorë, pa funksionarë, pa përfaqësues emisarë, pa kontrollues mbikëqyrës, pa shikues admirues, pa rob të nderuar dhe pa subjekte të bindur? Ruajna Zot! Sa numri i melekëve ruajna Zot!

Pastaj, Sundimtari i Gjithurtë dhe i Gjithëdituri Mëshirëplotë i Cili e shkroi këtë univers në formën e një libri regjistroi të gjithë historinë e jetës së çdo pemeje në secilën prej bërthamave të saj; dhe shkroi në farërat e barit, të bimëve dhe të luleve të gjitha detyrat e tyre jetike, dhe regjistroi saktësisht jetët e qënieve të vetëdijshme në memoriet e tyre aq të vogla sa farat e sinapit dhe ruajti me fotografitë e panumërta të gjitha aktet dhe ngjarjet në të gjithë sundimin e Tij dhe në të gjitha epokat e sovranitetit të Tij; i Cili krijoi xhehennemin, urën e Siratit dhe Peshoren më të madhe -shkallët më të larta të drejtësisë- për hir të manifestimit dhe realizimit të drejtësisë, urtësisë dhe mëshirës të cilat janë baza më e rëndësishme e Hyjnisë...

A do të ishte e mundur për këtë Sundimtar të Gjithurtë dhe për këtë të Gjithëditur Mëshirëplotë që të mos i regjistrojë veprat e njeriut të cilat lidhen me qëniet?...

A do të ishte e mundur që Ai të mos i regjistrojë punët e njeriut për shpërblim e ndëshkim dhe të mos i shkruajë gabimet dhe të mirat e tij në pllakat e paracaktimit Hyjnor?

Ruajna Zot! Sa numri i shkronjave të shkruara në Pllakën e Ruajtur të

Kaderit.

Domethënë, e vërteta e ‘Besimit në Zotin’ së bashku me argumentet e saj provojnë të vërtetën e ‘Besimit në Melekë’ ashtu siç provojnë në mënyrë të sigurt të vërtetën e ‘Besimit në Kaderin Hyjnor’. Shtyllat e besimit e provojnë njëra-tjetrën aq qartë siç shfaq dielli ditën, dhe ashtu siç tregon dita diellin.

PIKA E DYTË

Të gjitha mësimet dhe pretendimet e librave qiellorë dhe të shkrimeve të shenjta me në krye Kuranin, dhe pretendimet e të gjithë profetëve -me në krye profetin Muhammed a.s.m.- vërtiten mbi baza të qëndrueshme dhe mbi shtylla të përcaktuara. Ato të gjithë janë përpjekur në mënyrë të vazhdueshme për t’i dhënë mësim tek të tjerët dhe për t’i provuar ato pika bazë. Të gjitha provat dhe dëshmitë të cilat dëshmojnë për profetësinë dhe vërtetësinë e tyre orientohen e shohin tek ato shtylla e baza, duke mbështetur vërtetësinë e tyre. Ato themele e baza janë “besimi në Zotin”, “besimi në melekët e tij”, “në të Dërguarit e tij”, dhe në kaderin, e mira tij dhe e keqja e tij janë prej Allahut xh.sh..

Atëherë është krejtësisht e pamundur të bësh ndarje midis gjashtë shtyllave të besimit, pasi secila shtyllë i provon të gjitha shtyllat e tjera, i kërkon të gjitha ato dhe i bën të domosdoshme. Prandaj, të gjashtë shtyllat janë si një tërësi, një universale të cilat nuk mund të copëtohen në pjesë dhe ndarja e të cilave është jashtë limiteve të mundësisë. Ashtu si pema e bekuar Tuba rrënjët e së cilës shtrihen në qiej, dhe secila nga degët e saj secili frut dhe secila nga gjethet e asaj Peme madhështore mbështeten tek jeta e përjetshme e asaj Peme, dhe askush nuk mund të mohojë jetën e një gjethi të vetëm që lidhet me atë pemë në qoftë se nuk do të mundej të mohonte jetën e asaj peme të dukshme e cila është aq e qartë si dielli; në qoftë se do ta mohonte, atëherë ajo pemë do ta përgënjeshtronte me numrin e degëve të saj, të frutave dhe të gjetheve dhe do ta bënte të heshtë; po ashtu Imani -besimi- me gjashtë shtyllat e tij është e ngjashme me këtë.

Në fillimin e këtij ‘Stacioni’, unë synova t’i shpjegoja gjashtë shtyllat e besimit në tridhjetë e gjashtë pika, secila me pesë nënndarje. Gjithashtu unë synova t’i përgjigjesha e ta shpjegoja më mirë e më shumë pyetjen e madhe që erdhi në fillim. Mirëpo disa pengesa e rrethana të papritura nuk e lejuan këtë. Unë mendoj se pika e parë nuk lë nevojë për sqarim të mëtejshëm për njerëzit inteligjentë, pasi ajo është një kriter i mjaftueshëm për temën.

U kuptua plotësisht se në qoftë se një musliman mohon njërën nga shtyllat e besimit, ai bie në mosbesim absolut. Sepse përballë shpjegimeve të përmbledhura të feve të tjera, islami i shpjegon dhe i shtjellon ato plotësisht e në mënyrë të detajuar, dhe shtyllat e besimit janë të lidhura së bashku. Muslimani i cili nuk e njeh Muhammedin a.s.m. dhe nuk e pranon atë, ai nuk e njeh as Zotin xh.sh. -me Atributet e Tij- dhe nuk e njeh as Ahiretin... atëherë besimi i muslimanit bazohet mbi prova të tilla të fuqishme të patundura dhe të panumërta saqë nuk ka asnjë arsye për mohim. Ato, mjaft thjesht, e detyrojnë arsyen t'i pranojë.

PIKA E TRETË

Një herë unë thashë: ***El-Hamdu lil-lah,*** pastaj kërkova për një mirësi e cila do të ishte e barasvlefshme me kuptimin e saj pafundësisht të gjërë. Papritmas, m'u shfaq fjalia vijuese: ***"****El-hamdu lil-lahi Alal Imani bil-lah, ve ala vahdanijjetihi, ve ala vuxhubi vuxhudihi, ve ala Sifatihi, ve Esma'ihi, hamden biadedi texhe-lijjati Esma'ihi minel- Ezeli ilel Ebedi".*

"I Gjithë lavdërimi qoftë për Zotin për besimin në Zot, dhe për unitetin e Tij, për ekzistencën e Tij të domosdoshme, për Atributet e Tij dhe për Emrat e Tij, sa numri i manifestimeve të Emrave të Tij prej parapërjetësisë për tek paspërjetësia".

Unë hodha vështrimin në të dhe e gjeta plotësisht të përshtatshme për kuptimin... që është sa vijon...

. . .

ÇËSHTJA E DHJETË

NJË LULE E EMIRDAGUT

Një përgjigje shumë e fuqishme për kundërshtimet që ngrihen kundra përsëritjes në Kur'an.

Vëllezërit e mi të dashur e besnikë!

Për shkak të gjendjes sime të mjerueshme, kjo çështje është disi e ngatërruar dhe e pagjashme. Por unë kuptova se nën këto shprehje të ngatërruara, sigurisht ndodhej një lloj shumë i vlefshëm i mrekullisë, por fatkeqësisht unë nuk isha i aftë për ta shprehur atë. Megjithatë, sado të pangjyra të jenë shprehjet, meqenëse lidhen me Kur'anin, ato janë edhe "Adhurim në formë reflektimi" edhe "sedef" për një xhevahir të shenjtë, të lartë e të ndritshëm. Diamanti në dorë është ai që duhet të shikohet dhe jo sedefi a mbulesa e tij e

grisur. Gjithashtu, unë shkrova në një a dy ditë gjatë muajit të Ramazanit ndërsa isha shumë i sëmurë dhe në gjendje të mjerueshme e pa ushqim, nga domosdoshmëria, në mënyrë të përmbledhur e shkurt, dhe duke përfshirë të vërteta e prova të shumta në një fjali të vetme. Prandaj, të mos merren në konsideratë mangësitë e saja. [1]

Vëllezërit e mi të dashur e besnikë!

Ndërsa po lexoja Kur'anin e shpjegimit të mrekullueshëm në muajin e Bekuar të Ramazanit, po reflektoja thellë në kuptimet e tridhjetë e tre vërseteve që aludojnë për Risale-in Nurin në Rrezen e parë, ku cilido vërset prej atyre që më dilte para, unë shikoja se faqja, fleta dhe tregimi i vërsetit gjithashtu shikonin tek Risale-i Nuri dhe tek studentët e tij, nga këndvështrimi i marrjes së tyre një pjesë prej tregimit dhe kuptimit, e sidomos prej vërsetit të *Dritës* tek sureja *En-Nur*; ato vërsete tregojnë e aludojnë me dhjetë gishtërinjtë për Risale-in Nurin; gjithashtu edhe vërsetet e errësirës që vijnë pas atij vërseti, tregojnë e aludojnë drejtpërdrejt për ata që e luftojnë dhe e kundërshtojnë Risale-in Nurin; këto madje, u japin atyre një pjesë më të madhe. Unë kuptova mjaft qartë se ky "stacion" ngrihet nga veçantia për tek përbotshmëria, dhe se një pjesë e asaj përbotshmërie është Risale-i Nuri dhe studentët e tij në këtë shekull.

Vërtet, në lidhje me gjërësinë, lartësinë dhe gjithëpërfshirjen që merr Fjalimi i Kur'anit nga stacioni i gjërë Absolut i Hyjnisë universale, i Folësit të parapërjetësisë, dhe nga stacioni i madh i atij të cilit iu adresua ky libër në emër të të gjitha qënieve nga stacioni i gjërë i udhëzimit të të gjithë njerëzimit në të gjithë shekujt, dhe nga stacioni i shpjegimit më të lartë e gjithëpërfshirës të ligjeve Hyjnore që lidhen me Dynjanë e Ahiretin, me qiejt e tokën, dhe me parapërjetësinë e paspërjetësinë, ato ligje që i përkasin Hyjnisë së Tij si Krijues i universit dhe që përfshijnë të gjitha qëniet; ky fjalim shfaq një mrekulli të tillë të lartë e një gjithëpërfshirje, saqë si niveli i tij i thjeshtë e i dukshëm, që u bën qejfin e i bën të ndihen të nderuar mendjet e thjeshta të njerëzve të zakonshëm – të cilët janë pjesa më e madhe që Kur'ani u adresohet –po ashtu edhe niveli i tij më i lartë– shtresa më e kulturuar dhe e arsimuar–, marrin pjesë prej tij.

Ai sikur i adresohet çdo shekulli e çdo klase të njerëzimit, jo si një pjesë e historisë apo si një mësim nga një tregim historik, por si një pjesë

[1]Ashtu si Çështja e Dhjetë e frutit të burgut të Denizlit, ajo është një lule e vogël e shndritshme e Emirdagut dhe e këtij muaji të Ramazanit të Bekuar. Duke shpjeguar një shembull urtësie për përsëritjen në Kur'an, ajo i largon iluzionet helmuese të njerëzve të çudhëzimit.(Autori)

e një parimi universal, sikur ai të shpallej rishtas. Dhe në mënyrë të veçantë kërcënimet e tij të përsëritura shpesh:

اَلظَّالِمِينَ ۞ اَلظَّالِمِينَ *"për keqbërësit... për keqbërësit"*

dhe paralajmërimet e tij të ashpra për ardhjen e fatkeqësive qiellore e tokësore për shkak të gjynaheve të tyre dhe padrejtësive –përmes këtyre dhe ndëshkimit që u ra popujve të Adit, Themudit dhe Faraonit, ai– me këtë përsëritje- u tërheq vëmendjen për padrejtësitë e pakrahasueshme të këtij shekulli, dhe nëpërmjet përmendjes së shpëtimit të profetëve, si shpëtimi i Ibrahimit a.s. dhe i Musait a.s., ai u jep ngushëllim e qetësi besimtarëve të cilëve u bëhet padrejtësi.

Vërtet, për të gjitha kohët e shkuara dhe epokat e shekujt e kaluar që, nga pikëpamja e pakujdesisë dhe e çudhëzimit, formojnë një vend të lemerishëm e të tmerrshëm të mosekzistencës dhe një varrezë të dhimbshme e të rrënuar, ***Kur'ani i Shpjegimit të Mrekullueshëm*** i tregon çdo shekulli dhe çdo klaseje njerëzore, në formën e faqeve të gjalla instruktive, botët e çuditshme që jetojnë e që janë të pajisura me shpirtëra, dhe botët ekzistuese të Krijuesit Furnizues të cilat lidhen me ne; me një mrekulli të lartë ai ndonjëherë na përcjell neve tek ato kohë dhe disa herë i sjell ato kohë tek ne. Duke gjallëruar e duke i dhënë jetë universit, që nga pikëpamja e çudhëzimit është i pajetë, i mjerë, i vdekur dhe një zonë e shkretë e pafund duke u rrotulluar përmes ndarjes e tatëpjetës, me të njëjtën mrekulli, ky i njëjti **Kur'an i kalibrit të fuqishëm**, i sjell në jetë ato qënie të vdekura, i bën ato të bisedojnë me njëra-tjetrën si nëpunës të ngarkuar me detyra dhe të shpejtojnë për të ndihmuar njëri-tjetrin; ai i instrukton njerëzimin, xhindet dhe engjëjt me urtësinë e vërtetë, të shndritshme e të kënaqshme. Atëherë, ai me siguri fiton shquarsi, dallueshmëri të shenjta Hyjnore e tituj të lartë nderi, si ndodhja e dhjetë të mirave dhe meritave në secilën nga shkronjat e tij dhe ndonjëherë njëqind, njëmijë apo mijëra merita; dhe sikur xhindet e njerëzit të mbliheshin bashkë, qënia e tyre të paaftë për të nxjerrë si shembulli i tij; dhe fjala e tij krejtësisht e përshtatshme me të gjithë njerëzimin e me të gjitha qëniet; dhe qënia e tij i skalitur me entuziazëm e dëshirë të fortë në zemrat e miliona *hafizëve* gjithmonë; mosdhënia e tij mërzitje nga përsëritjet e tij të shpeshta e të shumta; dhe pavarësisht shumë vendeve e fjalive të tij të mbuluara e të fshehura, vendosja e tij në mënyrë të plotë në mendjet e fëmijëve delikatë; dhe qënia e tij i këndshëm si uji i Z*emzemit* në veshët e të sëmurëve dhe të atyre që janë

në grahmat e vdekjes, të cilët shqetësohen edhe nga fjala më e vogël; dhe dhënia e tij lumturi për studentët e tij në këtë botë dhe në tjetrën.

Dhe rrjedhshmëria e stilit të tij, i cili, duke iu përmbajtur e respektuar plotësisht qënien analfabet të përçuesit të tij, nuk lejon fjalë të fryra, artificializëm apo shtirësi, dhe zbritja e tij direkt nga qiejt e demonstron një mrekulli të tillë. Gjithashtu ai tregon një mrekulli të hollë në hijeshinë dhe udhëzimin e mendjeve të thjeshta të njerëzve të zakonshëm duke u bërë qejfin atyre –të cilët përbëjnë shumicën e klasave të njerëzimit– përmes zbritjes e begenisë në shprehjet e tij me qëllim që t'u afrohet shkallëve të tyre të të kuptuarit, e duke hapur përpara tyre fletët e qarta, që shfaqen në mënyrë të vetëkuptueshme si qiejt e toka... dhe duke dhënë mësim mrekullitë e çuditshme të fuqisë dhe rreshtat kuptimplotë të urtësisë nën ato gjëra të zakonshme.

Dhe me qëllim që të bëjë të ditur se ai është gjithashtu një libër lutjeje e faljeje, libër thirrjeje, përmendjeje dhe libër i Njësisë Hyjnore të cilat kërkojnë përsëritje, ai demonstron një llojë mrekullie duke bërë të kuptueshme në një fjali të vetme dhe në një tregim të vetëm, përmes përsëritjeve të tij të këndshme, kuptime të shumta të ndryshme për klasa të shumta të ndryshme të njerëzimit. Gjithashtu, me qëllim që të bëjë të njohur se gjërat më të vogla e më të holla në ngjarjet e zakonshme janë brenda shikimit të Mëshirës së të Gjithëmëshirshmit, brenda sferës së rregullimit të Tij dhe Dëshirës së Tij, ai demonstron një lloj mrekullie duke u dhënë rëndësi edhe ngjarjeve më të vogla që u ndodhën sahabëve, shokëve të profetit Muhammed a.s.m. në themelimin e Islamit dhe në kodifikimin e sheriatit dhe me to ai shfaq rregulla Hyjnore që veprojnë në univers si dhe ligje gjithëpërfshirëse. Përveç kësaj, ai shfaq se ato ngjarje të pjesshme të cilat janë si farëra në themelimin e Islamit e të sheriatit në përgjithësi, do të prodhonin në vijim të kohërave frutat më të rëndësishëm.

Në lidhje me përsëritjen, duke qenë e domosdoshme për shkak të përsëritjes së nevojës, përsëritja e disa vërseteve që, si përgjigje e pyetjeve të shumta të përsëritura gjatë një periudhe njëzet vjeçare dhe që instruktoi nivele të ndryshëm dhe të shumtë njerëzish, nuk është gabim. Ai përsërit fjali që kanë mijëra rezultate dhe përsërit udhëzime që janë përfundime të dëshmive të pafund, të cilat përshkruajnë një revolucion e ndryshim të madh, të tmerrshëm e gjithëpërfshirës që duke shkatërruar plotësisht universin e madh dhe duke ndryshuar formën e tij tek Dita e Gjyqit të madh, do të zhdukë Dynjanë dhe do të themelojë Ahiretin madhështor në vend të tij dhe do të provojë se të gjitha të pjesshmet e të

tërat duke filluar nga atomet gjer tek yjet janë në Dorën e Qënies së Vetme, Krijuesit, dhe nën drejtimin e Tij. Ai gjithashtu i përsërit tek shpjegimi i inatosjes Hyjnore dhe i zemërimit Hyjnor ndaj gjynaheve, padrejtësive të njeriut, te shkelja dhe kundërshtimi i qëllimit të krijimit për shkak të rezultatit të krijimit të universit, ato padrejtësi e gjynahe shkaktojnë trazirën e qënieve dhe bëjnë të zemërohen toka, qiejt dhe elementet; të përsërisësh vërsete të tilla nuk është gabim, por mrekullia më e fuqishme dhe elokuenca më e lartë; është një elokuencë e një stil i ndritur e i qartë që i korrespondon ekzaktësisht kërkesave të rrethanave.

Për shembull, siç është shpjeguar në Shkreptimën e Katërmbëdhjetë të Risale-i Nur, fjalia بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ *"Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti",* duke qenë një vërset i vetëm dhe duke u përsëritur njëqind e katërmbëdhjetë herë në Kur'an, është një e vërtetë e madhe e cila lidh Fronin Hyjnor me tokën dhe ndriçon kozmosin dhe i nevojitet gjithkujt në çdo kohë; ajo sikur të përsëritej me miliona herë, akoma do të kishte nevojë për të. Për të lind nevoja e dëshira jo vetëm çdo ditë si buka, por çdo minut si ajri e drita.

Dhe për shembull, vërseti, اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ *"Dhe sigurisht Furnizuesi yt është i Lartë në Fuqi, i Gjithëmëshirshmi",* që përsëritet tetë herë në Suren, طٰسٓمٓ (sure el-Shuara). Duke e përsëritur këtë të vërtetë që ka fuqinë e mijëra të vërtetave për shkak të rezultatit të krijimit të universit dhe në Emrin e Hyjnisë universale Absolute, duke përmendur shpëtimin e profetëve, historitë e të cilëve tregohen në sure dhe ndëshkimet e popujve të tyre, kjo përsëritje bëhet me qëllim që të sqarojë se Dinjiteti Hyjnor kërkon torturimin e atyre popujve zullumqarë e tiranë dhe se Mëshira Hyjnore, gjithashtu, kërkon shpëtimin e profetëve, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta. Atëherë, ky vërset sikur të përsëritej me mijëra herë, akoma do të shfaqej nevoja e malli për të. Përsëritja këtu është një elokuencë e hollë dhe një mrekulli e lartë e mahnitshme.

Dhe për shembull, vërseti, فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

"Atëherë pra, cilën nga mirësitë e Zotit tuaj ju (njerëz dhe xhinde) e mohoni!"[2] i cili përsëritet në suren *Er-Rrahman*, po ashtu edhe vërseti, وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ *"Mjerë ajo Ditë për mohuesit (e Ditës së ringjalljes)"*[3], në suren *El-Murselat*, bërtasin në fytyrën e të gjithë shekujve duke kërcënuar njerëzimin dhe xhindet dhe shpallin qartë në zonat e qiejve e të tokës se mohimi i mirësive të Zotit nga xhindet e njerëzit, mosbesimi, mosmirënjohja dhe padrejtësitë e tyre shkaktojnë zemërimin e universit dhe e bëjnë tokën e qiejt të inatosen kundër atyre që prishin rezultatet e Krijimit të botës, që mohojnë e i përgjigjen me mospërfillje Madhështisë së rregullit Hyjnor dhe që shkelin në mënyrë agresive të drejtat e të gjitha krijesave. Atëherë, në qoftë se një mësim kaq i përgjithshëm, që lidhet me mijëra të vërteta dhe që ka fuqinë e rëndësinë e mijëra çështjeve, do të përsëritej me mijëra herë, akoma do të ndihej nevoja për të, për përmbledhjen e tij madhështore dhe për elokuencën e bukur e të mrekullueshme.

Dhe për shembul, përsëritja e frazës,

سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنْتَ اَللَّهُمَّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ وَنَجِّنَا مِنْ خَلَصْنَا

Lavdia të takon Ty, nuk ka zot tjetër përveç Teje! Mëshirë! Mëshirë! Na ruaj, na mbro e na shpëto nga zjarri i Xhehenemit!

te duatë e profetit Muhammed a.s.m. të quajtura ***Xhevshen el-Kebir***, të cilat i përshtaten të vërtetës së Kur'anit dhe është një lloj i përmbledhjes që buron prej tij. Meqenëse ai përmban të vërtetën më të madhe si Njësia dhe më të rëndësishmen e tre detyrave më të mëdha të krijesave përpara Hyjnisë, përmendjet e Zotit, lavdërimet, dhe shenjtërimin e Tij; dhe meqenëse çështja më e madhe e njerëzimit është shpëtimi i tij nga Ferri e mjerimi, dhe synimi më i domosdoshëm i adhurimit dhe i pafuqisë njerëzore është duaja, atëherë edhe sikur ajo të përsëritej me mijëra herë, do të ishte akoma pak.

Kështu, përsëritja në Kur'an shikon e synon parime të fuqishme si këto: Ndonjëherë, madje në një faqe, në lidhje me kërkesat e pozitës dhe nevojës për shpjegim dhe në lidhje me kërkesat e elokuencës, ai shpreh të vërtetën e Unitetit Hyjnor ndoshta njëzet herë, në mënyrë të qartë e të nënkuptuar. Përsëritja nuk shkakton mërzi, por ajo ngjall një fuqi

[2] Kur'an 55:13
[3] Kur'an, 77:15

mallëngjimi dhe një ëmbëlsi për përsëritjen e leximit. Përmes përsëritjes elokuenca shton fuqi e lartësi pa shkaktuar mërzi e lodhje. Është shpjeguar në Risale-in Nur me prova vendimtare se sa me vend, të përshtatshme dhe të pranueshme, për sa i përket retorikës, janë përsëritjet në Kur'an.

Urtësia dhe kuptimi i sureve të Kur'anit të Shpjegimit të Mrekullueshëm që u shpallën në Mekë nga ato që u shpallën në Medine, në lidhje me elokuencën, mrekullinë e thukëtinë e stilit, është siç vijon: Në Mekë rreshti i parë i atyre të cilëve Kur'ani u adresohej dhe i atyre që e kundërshtonin atë ishin idhujtarët e kurejshit që ishin analfabetë e të paditur, kështu një stil kaq i fuqishëm e i lartë në lidhje me retorikën ishte i domosdoshëm. Atëherë në shumicën e sureve që u shpallën në Mekë, duke i përsëritur e duke i shprehur shtyllat e besimit dhe shkallët e Njësisë Hyjnore me përmbledhjen më të fuqishme, më të lartë e të mrekullueshme, ai provon aq fuqishëm krijimin e parë, ringalljen, All-llahun dhe Ahiretin, jo vetëm në një faqe të vetme, në një vërset, fjali apo fjalë, por ndonjëherë në një shkronjë përmes mjeteve gramatikore, si duke ndryshuar vendet e fjalëve apo të fjalive, duke bërë një fjalë të pashquar, si dhe përmes heqjes e përfshirjes, saqë gjenitë dhe udhëheqësit e shkencës së retorikës e takuan dhe e shikuan atë me habi. Risale-i Nuri, "Fjala e Njëzet e Pestë" dhe veçanërisht shtojcat e saj, të cilat provojnë shkurtimisht dyzet aspektet e mrekullisë së Kur'anit; gjithashtu komenti i Kur'anit *Isharatul-ixhaz* nga Risale-in Nuri arabisht në mënyrë të mrekullueshme provon aspektin e mrekullisë së Kur'anit në lidhje me renditjen e fjalëve të tij. Në fakt, ato dy trajtesa kanë provuar se në suret që u shpallën në Mekë dhe në vërsetet e tyre janë stilet më të larta të elokuencës dhe mrekullia më e lartë dhe e përmbledhur.

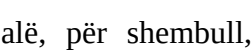
Sa për suret që u shpallën në Medine dhe vërsetet, meqenëse rreshti i parë i atyre të cilëve ato iu adresuan dhe i atyre të cilët i kundërshtuan ato ishin *njerëzit e librit* –çifutët dhe krishterët– të cilët e pranojnë ekzistencën e Zotit, atëherë rregullat e elokuencës, stilet e udhëzimit dhe bazat e thirrjes për te e drejta kërkonin që fjalimi, i cili u adresohej *njerëzve të librit* –çifutëve dhe krishterëve– t'i përgjigjej realitetit të situatës së tyre; kështu, çfarë kërkohej nga ato rregulla nuk ishte shpjegimi i parimeve të larta dhe i shtyllave të besimit në një stil të thjeshtë, të qartë e të hollësishëm, por shpjegimi i çështjeve të veçanta të sheriatit dhe i urdhëresave të tij, të cilat ishin shkak kundërshtie dhe origjinat e shkaqeve të çështjeve dytësore dhe të ligjeve të përgjithshme. Kështu, në suret që u shpallën në Medine dhe në vërsetet, përmes shpjegimeve në stil të detajuar, të qartë e të thjeshtë dhe në mënyrë të

pakrahasueshme shpjegimi tipik për Kur'anin, ai në pjesën më të madhe përmend brenda atyre çështjeve të veçanta dytësore një përmbledhje të fuqishme e të lartë, një konkluzion e provë, një fjali që lidhet me Njësinë Hyjnore, me Emrat Hyjnore ose me Ahiretin; e bën çështjen e veçantë të sheriatit të përgjithshme dhe siguron se ajo përputhet me besimin tek Zoti xh.sh.**.** Ajo pozitë e qartë e ndriçon atë pjesë, e lartëson dhe e përgjithëson. Risale-i Nuri i ka provuar cilësitë, pikat e holla dhe elokuencën e lartë në përmbledhjet e përfundimet, të cilat shprehin Njësinë Hyjnore dhe që vijnë kryesisht te fundet e vërseteve, si,

"Në të vërtetë Zoti është i Gjithëfuqishmi mbi gjithçka." "Sigurisht Zoti ka njohuri për gjithçka", "Dhe Ai është i Gjithëfuqishmi, i Gjithurti", "Ai është i Larti në Fuqi i Gjithëmëshirshmi."

Në shpjegimin e Rrezatimit të Dytë në Dritën e Dytë tek Fjala e Njëzet e Pestë, dhjetë prej shumë pikave të holla e prej cilësive të atyre përmbledhjeve e përfundimeve, ai ka provuar për kryeneçët se tek ato ndodhet një mrekulli më e lartë. Po, në shpjegimin e atyre çështjeve dytësore të sheriatit dhe të ligjeve të jetës sociale, ai i ngre shikimet e atyre të cilëve u adresohet për tek çështjet e larta e të përgjithshme, dhe e transformon stilin e thjeshtë në stil të lartë, tamam sikur ai e kalon lexuesin nga mësimi i sheriatit për tek mësimi i Njësisë Hyjnore, kjo vërteton se Kur'ani është një libër sheriati, rregullash dhe urtësie; gjithashtu ai është libër i parimeve të fesë dhe i besimit, libër lutje, mendimi e thirrje. Dhe përmes mësimit të shumë qëllimeve të udhëzimit Kur'anor në çdo pjesë, ai shfaq një elokuencë brilante e të mrekullueshme, të ndryshme nga ajo e sureve që u shpallën në Mekë.

Ndonjëherë në dy fjalë, për shembull, te *"Zoti i të gjitha botëve"* dhe *"Zoti yt",* ku përmes frazës *"Zoti yt"* ai shpreh Njësinë Hyjnore dhe përmes *"Zoti i të gjitha botëve"* shpreh Unitetin Hyjnor. Duke ditur se Njësia përmban Unitetin. Madje ai stil elokuence mund të shikojë tek një fjali e vetme dhe të

tregojë, si shembull, depërtimin e Njohurisë së Tij tek vendosja e grimcës në beben e syrit dhe vendosja e diellit në mes të qiellit, dhe tek gjithëpërfshirja e Fuqisë së Tij e Cila vendos me një vegël të vetme çdo gjë në vendin e vet, duke e bërë diellin sikur të ishte një sy për qiellin.

Dhe për shembull, pas vërsetit, خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ *"I Cili krijoi qiejt e tokën",*

duke ndjekur vërsetin, يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِ *"Ai ndërfut natën te dita, dhe Ai ndërfut ditën te nata."*[4]

Ai thotë: وَهُوَ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ *"Sigurisht që Ai është i Gjithëdituri i asaj që është në gjokse (në zemrat e njerëzve)."*[5]

Ai thotë: **"*Brenda madhështisë së krijimit të tokës e të qiejve, Ai njeh e rregullon gjithashtu mendimet e zemrës.*"** Dhe përmes shpjegimit të këtij lloji e transformon atë nivel të thjeshtë e të paditur dhe veçanërisht diskutimin që marrin parasysh mendjet e njerëzve të zakonshëm, në një bisedim të lartë, tërheqës e të përgjithshëm për qëllimin e udhëzimit.

***Një pyetje*:** "Meqenëse për arsye se një e vërtetë e rëndësishme ndonjëherë nuk është e dukshme për shikimet sipërfaqësore dhe, meqenëse në disa pozita lidhja nuk njihet në shprehjen e përmbledhjes së lartë që i përket Njësisë Hyjnore apo një parimi të përgjithshëm midis një ngjarjeje të pjesshme e të zakonshme, disa e imagjinojnë se ka mangësi në elokuencë. Për shembull, duke përmendur parimin shumë të lartë, وَفَوۡقَ كُلِّ ذِي عِلۡمٍ عَلِيمٌ *"Por përmbi të gjithë ato që janë të pajisur me dije, është Një i Gjithëdituri (All-llahu)."*[6]

te Hazreti Jusufi a.s., duke strehuar vëllanë e tij me marifet, kjo nuk shfaqet të jetë në ruajtje me elokuencën. Cili është kuptimi i tij dhe urtësia në të?"

***Përgjigjja*:** Në shumicën e sureve të gjata dhe në ato me gjatësi mesatare që secila është si një Kur'an i vogël, dhe në shumë faqe e pjesë

[4] Kur'an, 35:13
[5] Kur'an, 35:38
[6] Kur'an, 12:76

nuk ndiqen vetëm dy apo tre qëllime prej katër qëllimeve të Kur'anit, që janë: *Njësia Hyjnore, profetësia, ringjallja dhe drejtësia me ibadetin*, por secila përmban natyrën e Kur'anit dhe katër qëllimet përnjëherësh. Domethënë, secila prej tyre është libër përmendjeje, besimi, reflektimi, libër sheriati, urtësie dhe libër udhëzimi. Dhe kështu, meqenëse secila përshkruan treguesit madhështorë të Hyjnisë dhe gjithëpërfshirjen e të gjitha gjërave, duke qenë një lloj recitimi i librit madhështor të universit, në çdo diskutim dhe ndonjëherë në një faqe të vetme, Kur'ani ndjek shumë qëllime; ndërsa duke dhënë mësim në njohjen e Zotit, në shkallët e Njësisë Hyjnore dhe në të vërtetat e besimit, edhe në qoftë se me një lidhje të dobët në dukje, ai hap një subjekt tjetër udhëzuesi në pjesën vijuese dhe i bashkangjit lidhje të fuqishme të dobtës. Kështu, stili i korrespondon plotësisht diskutimit që kërkon ajo pozitë dhe rrit nivelin e elokuencës.

***Një pyetje e dytë*:** "Cilat janë urtësia dhe qëllimi i Kur'anit që i provon me mijëra herë Ahiretin, Njësinë Hyjnore dhe shpërblimet e dënimet e njeriut, që tërheq vëmendje për tek ato në mënyrë të qartë, të nënkuptuar e me aluzione dhe i jep ato mësim në çdo sure, në çdo faqe dhe në çdo diskutim?"

Përgjigjja*:** Kur'ani i jep mësim njeriut dhe i tërheq vëmendjen për tek çështjet më të rëndësishme, më domethënëse e më të mëdha që ndodhin midis krijesave e mundësive, dhe për ndryshimet e historisë së universit që lidhet me detyrën e njeriut dhe me mjetet e mjerimit të tij apo të lumturisë – njeriu i cili mori përsipër detyrën e amanetit, si ***kalif, zëvendës i Zotit në tokë–, dhe në të njëjtën kohë Kur'ani zhduk dyshimet e shumta që i vijnë njeriut pa ndërprerje, dhe dërrmon mohimet e llojeve të tërbuara dhe kokëfortësinë. Kështu, Kur'ani e bën njeriun t'i mbështesë e t'i besojë ato revolucione të mëdha dhe që t'u parashtrojë atyre çështjet thelbësore më të domosdoshme të cilat janë aq të mëdha sa revolucionet e ndryshimet, atëherë në qoftë se Kur'ani tërheq vëmendjen e tij për tek ato me mijëra herë dhe me miliona herë, kjo nuk do të quhej kurrë tepri në elokuencë, dhe ato diskutime duhet të lexohen pasi nuk ka më të rëndësishme e më të mëdha se sa ato. Ato nuk shkaktojnë mërzi, dhe nevoja nuk mbaron për t'i përsëritur e lexuar me miliona herë.

Për shembull, meqenëse vërseti,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۝

"Vërtet se ata të cilët besojnë dhe punojnë mirësi e drejtësi, për ta do të jenë kopshtet e begatë nën të cilët rrjedhin lumenj (në Xhnenet). "Ata do të banojnë aty përherë."[7]

ia tregon të vërtetën e njoftimeve të lumturisë së përgjithshme njeriut të mjerë, i cili në çdo minut takon realitetin e vdekjes dhe ky sihariq e shpëton njeriun nga përfytyrimi për vdekjen si një ekzekutim i përjetshëm. Kështu e shpëton atë –botën e tij dhe të gjithë ata që ai i do– nga asgjësimi, madje ai u jep atyre një sovranitet të përhershëm dhe i bën të përfytyrojnë një lumturi të përjetshme. Kështu, në qoftë se ky vërset do të përsëritej me miliarda herë, përsëritja e tij nuk do të konsiderohej kurrë tepri, edhe sikur të vlerësohej sa universi, përsëri elokuenca nuk e humbet vlerën e saj. Kështu, ti shikon se Kur'ani i shpjegimit të mrekullueshëm i cili i trajton shembujt e këtyre çështjeve të vlefshme dhe orvatet të bindë ata të cilëve ai u adresohet, duke vërtetuar me prova vendimtare ndodhjen e revolucioneve dhe ndryshimet e mëdha që do ta shkatërrojnë formën aktuale të universit dhe i bën ato para tyre të lehta e të qarta sikur të ishte ndryshimi i një shtëpie dhe trasnformimi i formës së saj; Kur'ani i mrekullueshëm sigurisht tërheq vëmendjen me mijëra herë për tek këto çështje –në mënyrë të qartë, të nënkuptuar e me aluzione–, dhe kjo nuk është e tepërt, por përtërin mirësinë, ashtu siç përtërihen nevojat esenciale të bukës, ilaçit, ajrit dhe dritës.

Dhe për shembull, siç është provuar në mënyrë vendimtare në **Risale-in Nur**, urtësia e përsëritjes në Kur'an:

إِنَّ الْكَافِرِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ۞ وَالظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

"Vërtet që për keqbërësit është një ndëshkim i dhimbshëm"[8]*, "Për ata që mohuan (All-llahun) për ta do të jetë zjarri i Xhehennemit."*[9]

dhe vërsete të tjera, kërcënimi e paralajmërimi si këto të cilët përsëriten me ashpërsi, egërsi e dhunshëm është se mosbesimi i njeriut është një tejkalim e një shkelje e tillë kundër të drejtave të universit e të shumicës së krijesave, dhe ai shkakton zemërimin e qiejve e të tokës dhe bën të inatosen elementet, saqë ato japin goditje me stuhi, shtrëngata e tufane mbi mohuesit e mbi keqbërësit. Dhe sipas deklarimit të qartë të vërseteve,

---

[7] Kur'an, 5:85
[8] *Kur'an, 14:22*
[9] Kur'an, 35:36

إِذَآ أُلۡقُواْ فِيهَا سَمِعُواْ لَهَا شَهِيقٗا وَهِيَ تَفُورُ ۝ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ ٱلۡغَيۡظِ

"Kur ata të flaken në të (Zjarr), ata do të dëgjojnë të marrë frymë (tmerrësisht) duke u djegur në flakë", "Ai pothuaj shpërthen me vrull..."[10]

Xhehennemi zemërohet keq me ata mohues të padrejtë e të ligj, saqë arrin shkallën e shpërthimit me furi e tërbim. Kështu, në qoftë se Monarku i universit do ta përsëriste në urdhërat e Tij, me zemërim të madh e me ashpërsi, atë krim (mohimin) dhe ndëshkimin e tij me mijëra, miliona apo miliarda herë, akoma ajo nuk do të ishte aspak tepri dhe as mangësi në elokuencë. Duke parë atë krim të përgjithshëm dhe atë shkelje e agresion ndaj të drejtave të pakufishme, dhe sipas urtësisë së shfaqjes së rëndësisë së të drejtave dhe përkujdesjes Hyjnore dhe duke nxjerrë në pah shëmtinë e pafund në mosbesim dhe në ligësinë e atyre mohuesve, ajo nuk përsëritet për humbjen e njeriut dhe vogëlsinë e tij, por për madhësinë e mëkatit të mohuesit dhe madhësinë e krimit të tij të padrejtë.

Pastaj ne shikojmë se me qindra miliona njerëz që prej njëmijë vjetësh, i kanë lexuar çdo ditë ato vërsete të Kur'anit, jo me mërzi, por me dëshirë të madhe, me mall e nevojë. Vërtet, çdo ditë, gjithë kohën, për gjithkënd, një botë zhduket dhe dera e një bote të re hapet për ta. Në përsëritjen e لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ *"Nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut"* me mallin e nevojës për të, me mijëra herë, me qëllim që të ndriçohet secila nga ato botëra kalimtare dhe të shkëlqejnë me dritën e besimit, ajo e bën atë fjali Njësie لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ sikur të ishte një llambë ndriçuese në qiellin e atyre botëve, ditëve dhe e atyre perdeve të ndryshueshme... Në të njëjtën mënyrë, sipas urtësisë së vlerësimit nëpërmjet leximit të Kur'anit, dënimet e atyre krimeve dhe kërcënimet e rrepta të Monarkut të Parapërjetësisë, të cilat dërrmojnë kokëfortësinë e tyre dhe përmes veprimit për të shpëtuar nga kryengritja e shpirtit, që të mos i zhysë në errësirrë ato perde të shumëfishta kalimtare dhe botët e përkohshme shtegtuese, që të mos i bëjnë të shëmtuara imazhet e tyre që reflektohen në pasqyrat e jetëve të tyre dhe që të mos kthejnë kundra tyre ato shikime shoqëruese miqësore të cilat mund të dëshmojnë në favor të tyre, e jo kundra, Kur'ani i përsërit ato në mënyrën më domethënëse. Madje edhe djajtë mposhten e ikin nga imagjinata që të jenë pa vend këto kërcënime kaq të fuqishme, të ashpra e të përsëritura të Kur'anit. Ai tregon se

[10] Kur'an, 67:7-8

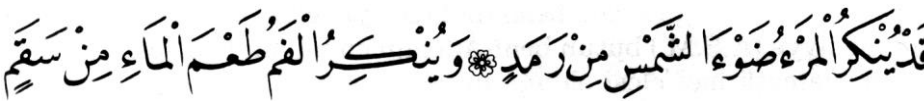
torturat e Xhehennemit janë thjesht drejtësi për mohuesit të cilët nuk u kushtojnë vëmendje atyre.

Dhe për shembull, duke përsëritur shumë herë tregimet e Musait a.s. të cilat përmbajnë shumë shembuj urtësie dhe dobi si Shkopi i Musait, dhe gjithashtu urtësia në përsëritjen e tregimeve të profetëve, paqja dhe bekimet e Zotit xh.sh. qofshin mbi ta, është që të demonstrojë se profetësitë e të gjithë profetëve të tyre janë një provë e profetësisë së Muhammedit a.s.**.** Në përputhje me urtësinë e pamohueshme të pikëpamjes së realitetit të profetësisë së këtij Personaliteti, dhe meqenëse jo gjithkush ka gjithmonë kohë apo aftësi për të lexuar gjithë Kur'anin, ashtu si shtyllat e rëndësishme të besimit, ai i përsërit ato tregime me qëllim që t'i bëjë të gjitha suret e gjata dhe ato me gjatësi mesatare, secilën si një Kur'an të vogël. T'i përsërisësh ato nuk është tepri, por në të vërtetë, ajo kërkohet nga elokuenca, dhe jep mësim se ngjarja e shfaqjes së Muhammedit a.s.m. është ngjarja më e madhe e njerëzimit dhe çështja më e rëndësishme e universit.

Është treguar në mënyrë vendimtare në Risale-i Nur e me prova e tregues të shumtë se përmes dhënies së pozitës më të lartë Personit të profetit Muhammed a.s.m. në Kur'an, dhe duke e bërë مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ *"Muhammedun resulull-llah," Muhammedi është i dërguari i Tij-* i cili përmban katër nga shtyllat e besimit të shoqëruara me لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللهُ *"Nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut,"* se profetësia e Muhammedit a.s.m. është e vërteta më e madhe në univers, se Personi i Muhammedit a.s.m. është më i nderuari i krijesave dhe personaliteti i tij universal kolektiv dhe rangu i tij i shenjtë i njohur si e vërteta Muhammedane është dielli më rrezatues i dy botëve, dhe vlera e tij për këtë pozitë të jashtëzakonshme është provuar gjithashtu. Njëra nga mijëra provat është kjo. Sipas parimit, اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ *"Shkaku është si vepruesi"* me barasvlerën e të gjitha veprave të mira të kryera nga i gjithë komuniteti i tij në të gjitha kohët duke hyrë në librin e tij të punëve të mira, drita që ai solli duke ndriçuar të gjitha të vërtetat e kozmosit; kënaqësia që ai u jep jo vetëm xhindeve, njerëzve, melekëve dhe gjallesave, por gjithashtu edhe universit, qiejve e tokës; dhe lutjet e bimëve të ofruara nga gjuha e prirjes dhe e gatishmërisë së gjendjeve të tyre, dhe lutjet e kafshëve të ofruara nëpërmjet gjuhës së nevojës së tyre të natyrshme; dhe komuniteti i drejtë i atij personaliteti duke i çuar atij

salavate e duke bërë prej lutjeve të mëshirës me salat e selam, dhe përfitime shpirtërore të milionave –dhe së bashku me qëniet shpirtërore e madje miliardat– nga lutjet e pamohueshme janë pranuar, siç dëshmojmë aktualisht me sytë tonë; dhe meqenëse secila nga shkronjat e Kur'anit –që i kalojnë të treqindmijët– fitojnë nga dhjetë, njëqind deri në njëmijë mirësi e fruta prej dritave të pafundme, duke hyrë në librin e veprave të tij vetëm me recitimin e Kur'anit nga i gjithë komuniteti i tij, Dituria e të Gjithëditurit të Vetëm i së Padukshmes parapriu dhe shikoi se realiteti Muhammedan i cili është një personalitet shpirtëror kolektiv, në të ardhmen do të ishte si Pema Tuba e Parajsës. Ishte në përputhje me pozitën që Ai i dha atij një rëndësi të tillë të madhe në Kur'an, dhe në dekretet e Tij tregoi se arritja e ndërmjetësimit të tij *–shefa'atit–* do të jetë vetëm duke ndjekur e aderuar tek Sunneti i tij i nderuar që është çështja më e rëndësishme që lidhet me njeriun. Dhe nga koha në kohë ai mori në konsideratë personalitetin e tij njerëzor dhe gjendjen njerëzore në jetën e tij të hershme, e cila ishte si bërthama e Pemës madhështore të Tubasë.

Kështu, meqenëse të vërtetat e përsëritura në Kur'an janë të kësaj vlere, të gjitha natyrat e shëndosha do ta dëshmonin se, në përsëritjet në Kur'an, është një mrekulli shpirtërore e fuqishme dhe e gjërë; veçse në qoftë se një person është goditur nga një sëmundje e zemrës dhe nga një sëmundje e ndërgjegjjes për shkak të plagëve të materializmit dhe që përfshihet nën rregullin:

Kur syri është sëmurë dritën s'e duron,

As goja me plagë ujin s'e shijon.

* * *

DY SHTOJCA, TË CILAT FORMOJNË NJË PËRFUNDIM TË KËSAJ ÇËSHTJES SË DHJETË

E para: Dymbëdhjetë vjet më parë unë dëgjova se një ateist i tmershëm e kryeneç kishte nxitur një komplot kundër Kur'anit nëpërmjet pasjes së tij të përkthyer. Ai tha: "Kur'ani duhet të përkthehet që të njihet se çfarë malli është." Me fjalë të tjera, duke thënë, le të shohë gjithkush përsëritjet e tij të panevojshme dhe le të lexohet përkthimi në vend të tij, ai kurdisi një komplot të tmerrshëm. Megjithatë provat e pamohueshme të Risale-i Nurit provuan në mënyrë vendimtare se *një përkthim i vërtetë i Kur'anit është i pamundur dhe gjuhët e tjera*, përveçse gjuhës së pasur Arabe *nuk mund t'i ruajnë veçoritë e Kur'anit dhe pikat e holla të elokuencës së tij*. Përkthimet e rëndomta e të pjesshme të njeriut kurrë nuk mund të zënë vendin e fjalëve të mrekullueshme të Kur'anit, që çdo shkronjë e të cilit fiton nga dhjetë deri në njëmijë merita; prandaj, leximi i përkthimit nuk mund të bëhet në vend të tij nëpër xhami. Duke u shpërndarë gjithandej Risale-i Nuri e asgjësoi atë komplot të tmershëm. Unë e mora me mend se ai ishte për shkak të përpjekjeve prej idioti e të çmenduri të hipokritëve për të shuar diellin e Kur'anit, për llogari të djallit, duke i fryrë atij si fëmijët idiotë, pasi morën mësim prej atij ateisti; unë u inspirova që ta shkruaj këtë *"çështjen e dhjetë"* ndërsa isha në një ngushticë të madhe dhe në situatën më të dëshpëruar. Por unë nuk e di realitetin e situatës meqë kam qenë i pamundur të takohem me të tjerët.

Shtojca e dytë: Pas lirimit tonë nga burgu i Denizlit, po rrija një ditë në katin e sipërm të hotelit të famshëm "Shehir." Vallëzimi shumë i hollë, i hijshëm e joshës i gjetheve, i degëve, dhe i rrënjëve të shumë plepave në kopshtet e bukur përballë meje, secili në lëvizje të dalldisur e në ekstazë, si një rreth dervishësh, me prekjen e flladit, më lëndoi zemrën time të dëshpëruar e të zymtë për shkak të ndarjes nga vëllezërit e mi dhe që kisha mbetur i vetmuar. Papritmas, më erdhën ndërmend stinët e vjeshtës e të dimrit dhe një pakujdesi më mposhti. Kështu më erdhi aq keq për ato plepa të bukur e për ato krijesa të gjalla që përkundeshin me gaz e hare, saqë m'u mbushën sytë me lot. Me këtë kujtues të ndarjeve dhe të mosqënies nën perden e zbukuruar të universit, dëshpërimi i botës –i mbushur plot me vdekje e ndarje rëndoi mbi mua. Atëherë, papritmas, Drita të cilën e solli e Vërteta Muhammedane a.s.m. më erdhi në ndihmë

dhe i transformoi atë dëshpërim e dhimbje të pafundme në gëzim. Vërtet që i jam përjetësisht mirënjohës Qënies së Muhammedit a.s.m. për ndihmën e ngushëllimin që prekën atë gjendje në atë kohë. Një shembull i vetëm i shkëlqimeve të pafund të asaj Drite ishte shpëtim për mua, për të gjithë besimtarët dhe për gjithkënd. Ajo ishte kështu:

Ai shikim i pavëmendshëm i shfaqi ato krijesa të bekuara e të bukura në atë periudhe kohe të ishin pa funksion e qëllim dhe lëvizjen e tyre të ishte jo nga gëzimi, por sikur ato dridheshin nga mosekzistenca dhe ndarja duke u shkallmuar për tek shuajtja. Ai shikim i shkujdesur më preku aq shumë ndjenjat e dëshirës për qëndrueshmëri të përhershme, për përmallimin ndaj gjërave të mira, për dashurinë e ekzistencës, për dhembshurinë ndaj llojit njerëzor dhe për dashurinë e jetës, saqë ai e transformoi dynjanë në një llojë Ferri shpirtëror dhe mendjen në një instrument torture. Atëherë, mu në atë pikë, Drita që Muhammedi a.s.m. kishte sjellë si dhuratë për njerëzimin, ngriti perden; ajo shfaqi në vend të shuajtjes, mosqënies, asgjësimit, mungesës së qëllimit, kotësisë, përkohshmërisë dhe ndarjes kuptime e shembuj urtësie sa numri i gjetheve të atyre plepave.

Risale-i Nuri ka provuar se rezultatet e detyrat mund të ndahen në tri lloje:

Lloji i parë është i orientuar e shikon tek Emrat e Krijuesit të Gjithëlavdishëm. Ashtu si një mjeshtër i aftë, i cili në qoftë se prodhon një makineri të çuditshme do të duartrokitej e vlerësohej nga të gjithë për shpikjen e tij dhe do të thonin për të ***Masha'All-llah, Barekall-llah,*** po ashtu ajo makineri me rolin e saj e përshëndet mjeshtrin e saj dhe e lavdëron atë nëpërmjet gjuhës së gjendjes së saj, e duke shfaqur në mënyrë perfekte rezultatet e synuara prej saj. Të gjitha qëniet e gjalla dhe të gjitha gjërat janë makineri të tilla si ajo; ato duartrokasin Mjeshtrin e tyre përmes lavdërimeve të tyre.

Lloji i dytë i shembujve të urtësisë orientohet për tek shikimet e gjallesave dhe të qënieve të vetëdijshme. Secila nga qëniet bëhet një objekt i këndshëm studimi e libër njohurie. Ato i kanë kuptimet e tyre në sferën e ekzistencës në mendjet e qënieve të vetëdijshme, format e tyre i kanë në memoriet e tyre, tek tablotë në Botën e Shëmbëllesës dhe në regjistrat e Botës së Padukshme. Atëherë, ato lënë botën e dukshme e tërhiqen për te bota e padukshme. Domethënë ato lënë ekzistencën e dukshme dhe fitojnë shumë ekzistenca që i përkasin kuptimit të së padukshmes dhe njohurisë.

Po, meqenëse All-llahu xh.sh. ekziston dhe dituria e Tij përfshin e rrethon gjithçka, atëherë në pikëpamjen e realitetit, në botën e besimtarëve, sigurisht nuk ndodhen mosqënie, shuarje, asgjë, asgjësim dhe përkohshmëri. Ndërsa bota e jobesimtarëve është plotë mos-ekzistencë, ndarje, asgjësim e përkohshmëri. Thënia në gjuhën e gjithësecilit:

"Për ata të cilët Allahu ekziston, gjithçka ekziston, ndërsa për ata që Allahu nuk ekziston, për ta nuk ekziston asgjë**,"** e sqaron këtë fakt.

Përmbledhja: Besimi ashtu siç e shpëton njeriun nga asgjësimi i përhershëm në kohën e vdekjes, gjithashtu ai shpëton botën private të gjithësecilit nga errësira e asgjësimit dhe e asgjësë. Ndërsa mosbesimi, dhe sidomos në qoftë se ai është mosbesim absolut, me vdekjen e çon njeriun dhe botën e tij private në mosekzistencë, dhe e flak atë në Ferr – si errësirë. Ai i transformon kënaqësitë e jetës në dhimbje e helme të ashpra.

Le të kumbojnë veshët e atyre që preferojnë jetën e kësaj bote mbi atë të Ahiretit! Le të vijnë ata e të gjejnë një zgjidhje për --këtë, ose le të hyjnë në besim e të shpëtojnë veten e tyre nga kjo humbje e tmerrshme!...

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. vërtet që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti"[11]

Nga vëllai juaj që ka shumë nevojë për duatë tuaja dhe që ju do juve jashtë mase

Said Nursi

* * *

[11] Kur'an, 2:32

Një letër nga Husrevi për ustadh Bediuzzaman Said Nursi lidhur me Çështjen e Dhjetë

Profesori im i dashur dhe i nderuar!

Falënderime të pafundme qofshin për Zotin e Gjithëfuqishëm që ne kemi marrë trajtesën *Një lule e Emirdagut,* Çështjen e Dhjetë e frutave të Denizlit, e cila e ka përmirësuar brengën tonë të ndarjes sonë dymujore dhe dëshpërimin tonë që kemi qenë të pamundur për të komunikuar; ajo rendit virtytet e përsëritjes së vërseteve të mëshirshme, të dhembshura, të lavdishme dhe madhështore në Kuranin Kerim. Të cilat i ngjallin zemrat tona me jetë të freskët dhe i gjallërojnë shpirtërat tonë me fllad të freskët; ajo shpjegon domosdoshmërinë, domethënien dhe arsyen për përsëritjet, dhe gjithashtu është një mbrojtje brilante e Risale-i Nurit. Në të vërtetë, sa më shumë që ne t'i marrim erë kësaj luleje, duke merituar kështu vlerësim e admirim, aq më shumë shtohet malli i shpirtërave tonë për të. Ashtu si, si përballë vështirësive të burgimit tonë nëntë mujor, nëntë çështjet e frutave të besimit shfaqën bukurinë e tyre duke kontribuar për lirimin tonë, po ashtu nëpërmjet tregimit të çudirave të mrekullisë së ngjeshur të Kuranit, Çështja e Dhjetë, lulja e tyre, përsëri shfaqi bukurinë e tyre.

Po, o profesori im i dashur, ashtu si bukuria madhështore dhe e hollë e trëndafilit që e bën shikuesin t'i harrojë gjembat në kërcellin e tij, po kështu kjo lule e ndritshme na ka bërë ne që të harrojmë dëshpërimin e atyre nëntë muajve; ajo i ka bërë ato si asgjë. Mënyra e të shkruarit të saj jo vetëm që i kënaq ata që e studiojnë atë, por ajo çudit mendjen. Prej shumë bukurive që përmban, ajo tregon plotësisht vlerën e përsëritjeve përballë tradhtisë së 'thjeshtimit' të Kuranit në sytë e njerëzve duke e përkthyer atë. Kurani i shpjegimit të mrekullueshëm duke u provuar të jetë aq i ri, i freskët sikur të shpallej rishtas, ndjekësit e tij duke u kapur fort pas tij në çdo shekull, dhe bindja e tyre e plotë ndaj urdhëresave dhe ndalesave të tij; dhe kërcënimet e tij të ashpra të tmerrshme të përsëritura për shtypësit në çdo shekull, dhe vështrimi i tij i mëshirshëm dhe i dhembshur për të shtypurit; dhe midis kërcënimeve të tij të cilat shikojnë këtë shekull; tiranët duke u bërë të qajnë e të bërtasin vazhdimisht për këto gjashtë apo shtatë vitet e fundit nga Ferri qiellor i cili të kujton shembullin e hapësirës më të thellë; dhe studentët e Risale-i Nurit duke qenë në krye të të shtypurve në këtë shekull; dhe qënia e tyre të çliruar nga mjeritë e tyre, personale e të gjithanshme, ashtu siç gjetën çlirim e lehtësim profetët e hershëm; dhe tregimi i saj për goditjet që u jepen të

pafeve, kundërshtarëve të saj, dhe torturat e ferrit; dhe Lulja duke u mbyllur me dy shtojca të bukura e të holla; të gjitha këto e shtyjnë këtë studentin tënd të varfër, Husrevin, për të dhënë i gëzuar falënderime të panumërta. Ashtu siç e kam përmendur për profesorin tim të dashur, unë kurrë nuk e kam përjetuar në jetën time gëzimin dhe lumturinë që ma jep kjo lule e bukur, siç u kam thënë vëllezërve të mi në raste të shumta. Zoti i Gjithëfuqishëm vendosi mbi shpatullat e tyre të dobëta një peshë shumë të rëndë e të madhe. Zoti qoftë i kënaqur me profesorin tonë të dashur, dhe Zoti i bëftë ata të buzëqeshin përjetësisht duke ua lehtësuar peshën e tyre. Amin!

Po, o profesori im i dashur!

Ne jemi gjithmonë të kënaqur me Zotin xh.sh., me Kuranin, me të Dashurin e Tij, me Risale-i Nurin dhe me ty, o profesori ynë i dashur, që je njoftuesi i Kuranit. Ne kurrë nuk pendohemi që të ndjekim ty. Ne nuk kemi absolutisht asnjë qëllim në zemrat tona për të bërë dëm; ne kërkojmë vetëm Zotin dhe kënaqësinë e Tij. Ndërsa koha kalon, mallëngjimi ynë shtohet për t'u takuar me All-llahun brenda limiteve të kënaqësisë së Tij. T'ia referosh Zotit të Gjithëfuqishëm ata të cilët na kanë bërë ne keq, pa përjashtim, dhe t'i falësh ata, dhe t'i bësh mirë gjithësecilit duke i përfshirë edhe ata tiranë, është një shenjë e islamit e ngulitur në zemrat e studentëve të Risale-i Nurit. Ne i paraqesim falënderime të pafundme Krijuesit, i Cili e dha këtë pa kërkimin tonë.

Studenti yt me shumë të meta,

Husrevi

. . .

ÇËSHTJA E NJËMBËDJETË

[Qindra prej frutave të panumërta të pjesshme dhe universale të pemës së shenjtë të besimit, njëra prej të cilave është parasja, një tjetër është lumturia e përjetshme, dhe një tjetër është shikimi i Krijuesit, janë shtjelluar me prova e shpjegime në Risale-i Nur. Atëherë duke ia referuar shpjegimin e mëtejshëm të tyre veprës ***Siraxhun-Nur,*** *Llampës ndriçuese,* këtu ne do të shtjellojmë pak shembuj prej frutave të saj të mira të pjesshëm e të veçantë dhe jo shtyllat e saj universale.]

Njëra nga këto: Një ditë ndërsa po recitoja në një lutje me këtë përmbatje: O Zoti im! "Në përnderim të Xhebrailit, Mikailit, Israfilit dhe Azrailit dhe nëpërmjet ndërmjetësimit të tyre -duke i përdorë ata si *vesile* dhe si *shefatë*- më ruaj mua nga të këqiat e shejtanëve prej xhindëve dhe prej njerëzve... Dhe sa përmenda emrin e Azrailit, përmendja e të cilit i mbush njerëzit me frikë dhe i bën të dridhen nga tmerri, unë përjetova një gjendje të mirë shpirtërore, një kënaqësi tepër të ëmbël dhe një ngushëllim të madh. Ndërkohë falënderova Allahun duke thënë: ***El-Hamdu lil-Lah***, dhe fillova ta doja Azrailin me një dashuri të pastër, sepse ai është njëri prej melekëve që besimi në ekzistencën e tyre është njëra nga shtyllat e imamit. Ne do të tregojmë shumë shkurt vetëm një frut të pjesshëm prej frutave të shumta të këtij aspekti të pjesshëm të besimit në melekët.

Një tjetër: Gjëja më e çmueshme që ka gjithësecili dhe ajo për të cilën ata dridhen më shumë, është shpirti i tyre. Unë ndjeva me siguri një gëzim të thellë përballë dorëzimit të shpirtit një doreje 'të fortë e të besuar' që ta ruajë atë nga kotësia, nga humbja dhe nga asgjësimi. Kjo më dha një kënaqësi të madhe.

Pastaj m'u kujtuan Melekët e ngarkuar me regjistrimin e punëve të njeriut, dhe pashë se ato kishin fruta të mirë e të shijshëm si këto:

Çdo njeri, për hir të përjetësimit të veprave të tij të mira dhe që të mbeten fjalët e vlefshme, përpiqet seriozisht që t'i ruajë e t'i mbrojë ato që të mos humbasin, qoftë nëpërmjet shkrimit, ose poezisë, ose madje edhe nëpërmjet një shiriti kinematografik, dhe sidomos në qoftë se ato vepra do të prodhonin fruta të përhershëm në Parajsë; ai do të përmallohej që t'i ruante ato më shumë..

Kiramul-Katibinë -Melekët Regjistues- qëndrojnë mbi shpatullat e

njeriut me qëllim që ta shfaqin atë në pamjet e përjetshme, që t'i fotografojnë veprat e tij që ato të shfaqen në skena të amshuara dhe që pronarët -autorët- e atyre veprave të shpërblehen dhe të fitojnë çmime të larta të vazhdueshme.. Kjo m'u duk aq e këndshme, e shijshme dhe e ëmbël saqë unë nuk mund ta përshkruaj...

Pastaj, kur 'njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje' më kishin privuar nga të gjitha shkaqet e jetës shoqërore, më kishin izoluar nga çdo gjë që më ngushëllonte, nga librat e mi, nga të dashurit e mi, dhe më kishin lëshuar në vendet e mërgimit dhe të vetmisë, dhe kur isha në një gjendje ngushtësie dhe brengosjeje deri në atë shkallë saqë unë ndjeja se dynjaja po shembej mbi kokën time.. ndërsa isha në këtë gjendje të dëshpëruar, befas një frut prej frutave të shumtë të 'besimit në Melekët' më erdhi në ndihmë; ai frut, ndiçoi të gjitha anët e dynjasë sime dhe i dha dritë të gjithë botës përreth meje, duke e mbushur atë më 'melekë' e me shpirtëra të mirë derisa u përhap kënaqësia e gëzimi në çdo anë.

Gjithashtu ai tregoi se botët e njerëzve të çudhëzimit janë të mbushura me vajtimet e vetmisë, kotësisë, zbrazëtisë dhe të errësirës.

Ndërsa po gëzoja e shijoja kënaqësitë e këtij fruti, imagjinata ime mori një frut prej frutave të shumta të 'besimit në profetët' -i cili i ngjason këtij- dhe në fakt e provoi -e shijoi atë. Dhe papritmas ndjeva se besimi im u zgjerua, u shtua dhe u shtri saqë u bë universal dhe i gjithanshëm, sepse tek unë u ndriçuan të gjithë ato kohë të shkuara dhe ndriçuan me dritën e vërtetimit dhe të besimit në ta, saqë unë ndjeja sikur po jetoja me ta, dhe secili nga profetët u bë si konfirmim me mijëra firma për shtyllat e besimit të cilat i solli dhe për tek të cilat bëri ftesë vula e atyre profetëve -profeti i Fundit të kohës a.s.m., duke i heshtur shejtanët.

Pastaj m'u shfaq një pyetje me përgjigje vendimtare e cila është përfshirë në shkreptimën e Trembëdhjetë, rreth urtësisë së kërkimit mbrojtje All-llahut prej shejtanit -*Hikmetul- Isti adheti*. Në kuptim ajo më pyeti:

Njerëzit e besimit të cilët janë si këto fruta të besimit, dhe si këto dobi e rezultate të ëmbëla me shije të pakufishme, dhe të cilët kanë rezultate të këndshme e të mira të veprave të mira dhe dobitë e tyre të shumta; të cilët kanë përkujdesjen e vazhdueshme prej më të Mëshirshmit të mëshiruesve dhe suksesin dhe mëshirën e Tij.. të gjitha këto u japin atyre forcë e mbështetje; atëherë përse ndodh shpesh që ata mposhten prej njerëzve të çudhëzimit dhe ndonjëherë njëzet prej njerëzve të çudhëzimit i mposhtin dhe shkatërrojnë njëqind prej tyre?..

Për këtë më erdhi ndërmend kjo:

Përse Kurani Kerim mobilizon këtë grumbullim të madh force në favor të njerëzve të besimit duke përmendur mbështetjen që u jep atyre Zoti xh.sh. me Melekë kundra dredhive e vesveseve të dobëta të shejtanit?

Meqenëse Risale-i Nuri e ka shpjeguar urtësinë e kësaj me prova vendimtare, ne do të aludojmë këtu për përgjigjen e asaj pyetjeje në mënyrë shumë të shkurtër: Po, ndonjëherë ndodh që kundër vandalëve ose një barbari të vetëm i cili i përpiqet t'i vërë zjarrin një pallati për ta rrënuar, njëqind burra marrin përsipër mbrojtjen e atij pallati; madje mund të kërkojnë ndihmë edhe tek mbreti apo tek pushteti për ruajtjen e pallatit; sepse qëndrimi në këmbë i pallatit kushtëzohet nga të gjitha kushtet, shtyllat dhe shkaqet që e bëjnë atë të qëndrojë në këmbë; kurse mosekzistenca dhe shkatërrimi i pallatit mund të ndodhë nëpërmjet mosekzistencës së një kushti të vetëm. Kështu, si ky shembull, ne kuptojmë se si shejtanët prej xhindëve dhe njerëzve bëjnë shkatërrime të tmerrshme dhe djegie të mëdha jolëndore nëpërmjet një akti shumë të pakët e të vogël, ashtu siç mund të digjet e rrënohet një pallat shumë i madh me një fije të vetme shkrepëseje.

Po, baza dhe origjina e të gjithë të keqes, ligësive dhe e mëkatëve është mosekzistencë, është shkatërrim. Mosekzistenca dhe shkatërrimi qëndrojnë të fshehura nën ekzistencën e jashtme.

Kështu, duke u mbështetur mbi këtë pikë shejtanët prej xhindëve dhe njerëzve dhe qëniet e këqija mund t'i bëjnë ballë një fuqie të pakufishme me anë të një forcjeje tej mase të dobët, duke i shtyrë njerëzit e së vërtetës dhe të realitetit që në mënyrë të vazhdueshme të kërkojnë strehim tek Dera e mëshirës Hyjnore dhe të përpiqen për të shkuar tek ajo. Prandaj Kurani mobilizon forca të mëdhaja për mbrojtjen e tyre. Ai ua dorëzon duarve të tyre nëntëdhjetë e nëntë Emra të bukur Hynorë dhe lëshon dekrete të fuqishme me qëllim që ata të qëndrojnë të palëkundur e t'u bëjnë ballë atyre armiqve.

Nga kjo përgjigje u bë e dukshme maja -fillimi- i një të vërtete madhështore dhe baza e një çështjeje të madhe. Ajo është si më poshtë vijon:

Ashtu si parajsa që depoziton prodhimet dhe rezultatet e të gjitha botëve të ekzistencës, dhe prodhon filizat e përjetshme të farërave të mbjella në këtë botë, po ashtu xhehennemi i djeg dhe i përcëllon prodhimet e mosekzistencës me qëllim që të shfaqë rezultatet shumë të

dhimbshme të botërave të pakufishme të mosekzistencës dhe të asgjësisë. Dhe midis funksioneve të shumta të tij, fabrika e tmerrshme e xhehennemit pastron botën e ekzistencës prej papastërtive dhe ndyrësive të botës së mosekzistencës. Për tani ne nuk do ta hapim derën e kësaj çështjeje të madhe; në dashtë Zoti ajo do të shpjegohet më vonë.

Po kështu, një pjesë prej frutave të besimit në Melekët lidhet me *Munker* dhe *Nekir* -Melekët pyetës- që marrin në pyetje; ajo është sa vijon:

Një ditë thashë: "Unë sigurisht, ashtu si çdokush tjetër padyshim që do të hyj në varr." Dhe hyra në të me imagjinatë: Ndërsa po më merrte frika prej shkretisë dhe dëshpërimit të atij vendi të ngushtë, të errët, të ftohtë e të vetmuar të varrit, kur befas, dy shokë të bekuar e të nderuar prej grupit *'Munker dhe Nekir'* u shfaqën dhe erdhën tek unë. Ata filluan të debatojnë me mua. Zemra ime dhe varri im u zgjeruan, u ndriçuan dhe u ngrohën; u hapën dritare me pamje nga bota e shpirtërave... u gëzova nga thellësia e shpirtit dhe e falënderova shumë All-llahun për atë situatë që pashë e cila do të realizohet në të ardhmen ndonëse tani e pashë me imagjinatë.

Ashtu sikur vdiq një student gjatë kohës që studionte gramatikën arabe, dhe kur e pyetën *'Munker dhe Nekir'* në varr: "Kush është Zoti yt?, ai u përgjigj: "*kush*" është kryefjala, "*Zoti yt*" është kallzuesi i saj... më pyesni diçka më të vështhirë; kjo është e lehtë!" - sepse ai mendoi se ishte akoma në medrese duke marrë mësimin; ashtu si kjo përgjigje që i bëri të qeshnin melekët dhe shpirtërat që ishin të pranishëm dhe atë Evlija të drejtë të cilit iu zbulua varri dhe pa ngjarjen, madje i solli një buzëqeshje edhe mëshirës Hyjnore; dhe e shpëtoi atë prej ndëshkimit... po ashtu u përgjigj heroi martir prej studentëve të Risale-i Nurit -Hafiz Aliu i ndjerë- i cili vdiq në burg ndërsa ishte duke lexuar e shkruar Trajtesën e 'Frutave të besimit' me entuziazëm të plotë, iu përgjigj pyetjeve të të dy melekëve në varr -ashtu siç u përgjigj në gjykatë me të vërtetat e Trajtesës së "Frutave të besimit", po ashtu unë dhe studentët e Risale-i Nurit do t'u përgjigjemi në dashtë Zoti atyre pyetjeve të cilat do të jenë të mirëfillta -në fakt- në të ardhmen dhe figurative, në kuptim, në të tashmen, do t'u përgjigjemi me provat e ndritshme të Risale-i Nurit dhe me argumentet e tij vendimtarë, duke i bërë melekët që t'i konfirmojnë, t'i vlerësojnë dhe t'i miratojnë ato.

Një shembull tjetër i 'besimit në melekët' që të çon në lumturinë e kësaj botë është ky: Një fëmijë i pafajshëm ndërsa ishte duke marrë mësimin e tij të besimit prej Ilmi Hafizit -fikhut fillestar- kur papritmas

një fëmijë tjetër vjen tek ai duke qarë me rënkim për vdekjen e vëllait të tij të pafajshëm dhe ndërkohë ky e qetësoi dhe e ngushëlloi duke i thënë: "Mos qaj, o vëllai im, por falëndero All-llahun, sepse vëllai yt ka shkuar me melekët, ka kaluar në Xhennet, dhe do të udhëtojë e do të shëtisë atje me liri të plotë ashtu si melekët, dhe do të gjejë kënaqësi e lumturi më mirë se ne; ai do të fluturojë si melekët dhe do të shohë çdo vend". Ai i transformoi vajtimin dhe britmat e tij të brengosura në buzëqeshje e gëzim.

Edhe unë ashtu si ai fëmijë vajtues, në situatën e zymtë të këtij dimri pikëllues, mora lajmin e dy vdekjeve.

Njëra ishte ajo e nipit tim, Fuadit të ndjerë, i cili kishte arritur të dalë i pari në shkollat e larta dhe ishte botuesi i të vërtetave të Risale-i Nurit.

E dyta, ishte motra ime e ndjerë, e quajtur Hanëm, një shkollare e cila shkoi në Haxh dhe vdiq ndërsa po bënte *tavafin*, duke u rrotulluar rreth Qabesë. Këto vdekje të të dy të afërmve të mi më bënë mua të vajtoja si vajtimi për Abdurrahmanin e mjerë, që është përshkruar në Trajtesën për të moshuarit. Atëherë, nëpërmjet dritës së besimit unë pashë -në zemrën time- se Fuadi i pafajshëm dhe Hanëmeja e drejtë kishin si shoqërues melekë dhe huri në vend të shoqërimit të njerëzve, dhe pashë shpëtimin e atyre të dyve prej rreziqeve dhe mëkateve të kësaj bote. Ndërkaq nisa të falënderoja All-llahun -më të Mëshirshmin e mëshiruesve- me një mijë falënderime, i Cili e transformoi atë dëshpërim të rëndë në një ndjenjë kënaqësie e gëzimi... dhe fillova t'i përgëzoj ata, të përgëzoj vëllain tim Abdul Mexhidin -babain e Fuadit- dhe të përgëzoj dhe veten time gjithashtu.

Kjo u shkrua dhe u përfshi këtu me qëllim që këta dy të ndjerë të marrin një lutje për mëshirë.

Të gjitha krahasimet dhe alegoritë në Risale-i Nur përshkruajnë frutat e besimit që kanë si rezultatin e tyre lumturinë në këtë botë dhe në tjetrën. Ato fruta universalë të mëdha shfaqin në dynja lumturinë e jetës dhe bëjnë të përjetohen kënaqësitë e saja gjatë jetës; ato fruta universale e të shtrirë njoftojnë se besimi i çdo njeriu do ta bëjë atë të fitojë në Ahiret një lumturi të përjetshme, madje ai do të prodhojë filiza, do të zhvillohet e zgjerohet atje në atë mënyrë. Pesë prej atyre frutave të shumtë universale i kemi shkruar tek Fundi i Fjalës së Tridhjetë e Nëntë si frutat e Miraxhit, dhe pesë Fruta janë përfshirë si shembuj në Degën e Pestë të Fjalës së Njëzet e Katërt.

Ne thamë në fillim se secila nga shtyllat e besimit ka fruta të shumtë

të ndryshëm, madje ka fruta të panumërt, dhe se tërësia e shtyllave të besimit bashkërisht ka gjithashtu fruta të pakufishëm; një frut i vetëm prej tërësisë së frutave është Parajsa madhështore... tjetri është lumturia e përjetshme... ndërsa një tjetër që është më i ëmbël është shikimi i Krijuesit xh.sh. atje.

Gjithashtu disa nga frutat e besimit që janë boshti për të fituar lumturinë e të dyja botëve janë përshkruar mirë e qartë në krahasimin e përfshirë tek fundi i Fjalës së Tridhjetë e Dytë.

Dëshmia se 'besimi në Kaderin Hyjnor' ka gjithashtu fruta të çmueshëm në këtë dynja, është fakti se thënia "*Ata që besojnë në Kaderin Hyjnor janë të shpëtuar nga brenga, nga mjerimi"*, njihet gjërësisht si një proverbë. Dy fruta të 'besimit në Kaderin Hyjnor' janë shpjeguar në krahasimin e bukur e të hollë tek fundi i Trajtesës rreth 'Kaderit Hyjnor', i cili është rreth dy njerëzve që futen në një kopësht të këndshëm të Pallatit mbretëror... edhe unë vetë në veten time kam përjetuar me mijëra herë dhe kam kuptuar se nuk ka lumturi për jetën e kësaj dynjaje pa besim në Kaderin Hyjnor; po të mos ishte ky besim, do të shkatërrohej krejtësisht lumturia e kësaj bote. Madje sa herë që unë i shihja fatkeqësitë e dhimbshme nga këndvështrimi i besimit në Kaderin Hyjnor, ato fatkeqësi lehtësoheshin e pakësoheshin shumë, dhe pyesja me habi: si mund të vazhdojnë të jetojnë ata që nuk besojnë në Kaderin Hyjnor?

Për njërin prej frutave universalë të shtyllës së besimit -besimit në Melekë- është aluduar në Stacionin e Dytë të Fjalës së Njëzet e Dytë, si më poshtë vijon:

Duke iu lutur Zotit të Gjithëfuqishëm, Azraili a.s. tha:

"Shërbëtorët e Tu do të ankohen prej meje dhe do të zemërohen me mua kur unë të kryej detyrën time të marrjes së shpirtërave në kohën e vdekjes."

Atij iu tha në përgjigje: " Unë do t'i bëj sëmundjet dhe fatkeqësitë një perde për detyrat e tua, kështu që ankesat e shërbëtorëve të Mi do të drejtohen tek ato shkaqe dhe jo tek ti."

Edhe vetë detyra e Azrailit është një perde tjetër prej atyre perdeve me qëllim që ankesat e pajustifikueshme të mos drejtohen tek All-llahu i Gjithëfuqishëm, sepse meqenëse urtësinë, mëshirën, bukurinë dhe dobinë që gjendet në vdekje ndoshta nuk mund t'i shohë gjithësecili pasi shikon tek aspekti i jashtëm i çështjeve dhe fillon të shfaqë kundërshtim e ankesa. Kështu, për hir të kësaj urtësie -domethënë me qëllim që të mos

drejtohen ankesat e pajustifikueshme tek Mëshirëploti Absolut- Azraili a.s. u bë një perde.

Pikërisht në të njëjtën mënyrë, funksioni i të gjithë melekëve, dhe madje detyrat dhe funksionet e të gjitha shkaqeve të jashtme janë perde për dinjitetin e Hyjnisë, me qëllim që dinjiteti dhe shenjtëria e fuqisë Hyjnore dhe gjithëpërfshirja e mëshirës Hyjnore të jenë të ruajtura në gjërat bukuria e të cilave nuk është e dukshme dhe urtësia e të cilave nuk është e kuptueshme; dhe që ato të mos jenë objekt kundërshtimesh dhe, që në shikimin sipërfaqësor fuqia Hyjnore të mos shfaqet se është në kontakt me gjëra të ulëta, të rëndomta e bajate.

Sepse Risale-i Nuri ka provuar në mënyrë vendimtare me dëshmi të panumërta se stampat e Unitetit Hyjnor mbi të gjitha gjërat tregojnë qartë se asnjë shkak nuk ka efekt real dhe as aftësi për të krijuar. Krijimi dhe sjellja në ekzistencë janë të veçanta vetëm për Krijuesin. Shkaqet janë thjesht një perde. Qëniet e vetëdijshme si melekët nuk mund të bëjnë asgjë përveç një lloji detyre vullnetare në përputhje me natyrat e tyre dhe me adhurimin aktiv që quhet 'fitim' dhe është i pjesshëm dhe jo kreativ.

Po, dinjiteti dhe madhështia kërkojnë vendosjen e shkaqeve të jashtme si perde para shikimit të mendjes. Ndërsa Uniteti dhe Njësia kërkojnë që shkaqet të hiqen nga pasja e ndonjë efekti real; ato refuzojnë që shkaqet të kenë ndonjë ndikim real.

Dhe kështu, ashtu si melekët dhe shkaqet e jashtme të vënë në shërbim në veprat e mira, që i përkasin ekzistencës, janë mjete për shenjtërimin Hynor dhe për lartësimin dhe pastrimin e fuqisë Hynore prej mangësisë e tiranisë në gjërat bukuria e të cilave nuk njihet e nuk shihet, dhe për ta ruajtur e shenjtëruar nga të përshkruarit defekt asaj; po ashtu shejtanët prej xhindëve dhe njerëzve dhe elementët e dëmshëm të vënë në shërbim në gjërat e këqija që i përkasin mosekzistencës, edhe këto janë një lloj shërbimi për tesbihatet Hynore dhe një mjet për shenjtërimin, lartësimin, shfajsimin dhe pastrimin e fuqisë Hynore duke e shpëtuar nga të qenurit objekt i ankesave dhe i kundërshtimeve dhe nga akuzat e padrejta për mizori; janë me qëllim që ta shenjtërojnë dhe ta deklarojnë Krijuesin të lirë dhe të pastër prej të gjitha të metave në univers. Sepse të gjitha mangësitë dhe të metat që burojnë nga mosekzistenca ose nga mungesa e aftësisë; ose nga shkatërrimi, ose dështimi për të kryer detyrat, të cilat që të gjitha janë mosekzistuese, janë akte mosekzistuese dhe i përkasin mosekzistencës. Mangësitë, të metat u atribuohen këtyre perdeve të këqia e djallëzore; ankesat dhe kundërshtimet janë të merituesshme t'u drejtohen atyre, dhe ato janë një mjet për Krijuesin e

Gjithëfuqishëm duke e shpallur Atë të lirë e të pastër prej të gjitha mangësive, sepse aktet që i përkasin të këqiave, mosekzistencës dhe shkatërrimit nuk kërkojnë -në origjinë, në fakt- as forcë, as fuqi:

Veprimi i pakët, ose forca e parëndësishme, e pjesshme, madje ndonjëherë edhe neglizhenca për të kryer një detyrë, çojnë në lloje mosekzistenceje dhe shkatërrimi. Prandaj, supozohet se ata autorë të së keqes posedojnë fuqi, por ata nuk kanë në efekt veçse mosekzistencën dhe pafuqinë, përveçse një fitimi të pjesshëm. Meqenese ato të këqija burojnë nga mosekzistenca, bërësit e së keqes konsiderohen si veprues të vërtetë. Në qoftë se ata janë qënie të vetëdijshme, qënie me inteligjencë, meritojnë ta paguajnë shtrenjtë duke provuar pasojat e rënda të punës së tyre. Kjo do të thotë se ata të këqinj shkatërrues janë bërësit e akteve të tyre të këqija. Ndërsa, meqenëse aktet e mira, mirësitë dhe punët e drejta janë ekzistuese, i përkasin ekzistencës, ata të cilët i kryejnë ato, nuk janë bërësit e vërtetë dhe nuk ka ndonjë ndikim real; ata vetëm janë të denjë që të mirat të kalojnë nëpërmjet duarve të tyre dhe t'i afrohen nderimit Hynore. Dhe shpërblimi i tyre për punën e tyre është thjesht nderim e favor Hynor. Kurani Kerim e bën të qartë këtë nëpërmjet dekretit të tij: *"Çfarë do e mirë që të vjen, ajo është prej Allahut, kurse çfarë do e keqe që të bie ty, ajo është nga vetja jote".*

Shkurtazi

Botërat e ekzistencës dhe botërat e pakufishme të mosekzistencës kur përplasen së bashku dhe kur prodhojnë fruta si Xhennetin dhe xhehennemin, dhe kur të gjitha botërat e ekzistencës thonë: ***El-Hamdu lil-lah, El-Hamdu lil-lah*** ndërsa të gjitha botërat e mosekzistencës deklarojnë: ***Subhanall-llah, Subhanall-llah***, madje edhe kur përplasen melekët me shejtanët, dhe të mirat dhe të këqiat; madje dhe kur zhvillohet polemika rreth zemrës ndërmjet inspirimit dhe vesveseve djallëzore.. kur e gjitha kjo ndodh nëpërmjet ligjit gjithëpërfshirës të kundërshtimit -konkurencës- manifestohet befas një frut prej frutave të 'besimit në Melekët' dhe e zgjidh çështjen duke e ndriçuar universin e errësuar dhe duke na shfaqur neve një dritë prej dritave të vërsetit, *"All-llahu është Drita e qiejve dhe e tokës"* dhe ai na tregon neve se sa i ëmbël është ky frut.

Fjala e Njëzet e Katërt dhe Fjala e Njëzet e Nëntë kanë treguar një frut tjetër universal dhe kanë provuar në mënyrë të shndritshme ekzistencën e melekëve dhe detyrat e tyre.

Po, në çdo gjë në univers, të pjesshme dhe universale, në çdo botë të

qënies, është një Hyjni madhështore e mëshirshme e cila e bën vetveten të njohur e të dashur. Sigurisht, është e domosdoshme që t'i përgjigjesh asaj Madhështie, asaj Mëshire, asaj bërje të njohur e të dashur me falënderime dhe me adhurim gjithëpërfshirës të vetëdijshëm, duke i deklaruar ato të jenë të shenjtëruara, të lartësuara, të pastërta dhe të lira prej të gjitha mangësive dhe defekteve.

Meqenëse krijesat e pashpirta të pavetëdijshme dhe elementet e mëdhaja të universit nuk mund ta kryejnë këtë adhurim madhështor, atëherë vetëm melekë të panumërt mund ta kryejnë atë detyrë në vend të tyre... Dhe këta melekë janë ata që mund t'i përfaqësojnë -me të gjithë urtësinë e madhështinë- aktivitetin madhështor të sovranitetit të asaj Hyjnie gjithandej, në çdo qoshe të universit, dhe në çdo pjesë të tij nga toka në plejada dhe nga thellësitë e tokës për tek lartësirat e hapësirës.

Për shembull, nëpërmjet këtij fruti, krijimi i tokës dhe detyrat e saj natyrale, të cilat ligjet e pashpirta të filozofisë i tregojnë të jenë të errëta e të shkreta, janë vendosur në mënyrën më të ndritshme e të familjarizuar mbi shpatullat e -domethënë nën mbikëqyrjen e- Dy melekëve të e quajtur ***Eth-Thaur,*** *Demi dhe* ***Hut****, Peshku.* Dhe një e vërtetë, një substancë e Ahiretit e quajtur ***Sahren,*** *Shkëmbi* dërgohet si një gurë themeltar i përjetshëm i kësaj toke kalimtare, duke aluduar se një pjesë prej tokës do të boshatiset dhe do të transformohet në të ardhmen në një parajsë të përjetshme dhe ai gur themeltar do të bëhet pikë mbështetje për Dy melekët *Demi* dhe *Peshku*. Kjo është transmetuar nga profetët e hershëm të bijve të Israilit, dhe gjithashtu edhe nga Ibnu Abbasi, Zoti qoftë i kënaqur prej tij. Por, fatkeqësisht me kalimin e kohës ky kuptim i shenjtë dhe kjo alegori e hollë u morën si të mirëfillta, u transformuan në një të vërtetë fizike të trupëzuar nga njerëzit e zakonshëm dhe fitoi një formë jashtë limiteve të arsyes. Meqenëse melekët udhëtojnë përmes tokës dhe shkëmbinjve dhe në qendrën e tokës ashtu siç udhëtojnë në ajër, atëherë ato nuk kanë aspak nevojë -dhe as vetë toka nuk ka nevojë- për ndonjë shkëmb fizik të gurëzuar dhe as për dem e peshk fizik të trupëzuar për t'i mbështetur ato! Domethënë, ajo rrëfenjë ishte veçse një alegori. Gjithashtu, për shembull, meqenëse globi tokësor bën tesbihate për All-llahun sa numri i kokave të llojeve që gjenden në të, prej kafshëve, bimëve dhe qënieve të pashpirta... dhe me gjuhët e anëtarëve të atyre llojeve, dhe me numrin e gjymtyrëve të atyre specieve, dhe me numrin e gjetheve dhe frutave të atyre anëtarëve, sigurisht do të jetë një melek i caktuar me dyzet mijë koka dhe me dyzet mijë gjuhë në çdo kokë, secila prej tyre do të shfaqë dyzet mijë tesbihate Hyjnore, të cilat do të paraqesin e bëjnë të njohur këtë adhurim të natyrshëm, të

pavetëdijshëm e madhështor, dhe do ta përfaqësojnë e do ta paraqesin atë me dije e vetëdije tek Prania e Shenjtë Hyjnore, ashtu siç e bëri të ditur njoftuesi i vërtetë pikërisht këtë të vërtetë.

Gjithashtu, ekzistenca dhe natyra e jashtëzakonshme e melekëve si Xhebraili a.s., i cili përcjell e shpall lidhjet Hyjnore me njeriun, që është rezultati më i rëndësishëm i krijimit të universit, dhe Israfili a.s. dhe Azraili a.s. të cilët thjesht përfaqësojnë aktet më madhështore të Krijuesit në botën e qënieve frymore, të cilat janë dhënia e jetës dhe vdekja, lirimi nga detyrat me vdekjen; dhe ata melekë i mbikëqyrin ato me një adhurim të pastër; dhe Mikaili a.s. i cili përfaqëson me vetëdije të plotë llojet e falënderimeve të pavetëdijshme ndaj mirësive të të Gjithëmëshirshmit në rizk -në ushqim- që është sfera më gjithëpërfshirëse dhe më e shtrira, si dhe mëshira më e ëmbël në sferat e jetës; gjithashtu Mikaili a.s. i mbykëqyr ato -ekzistenca- dhe natyra e jashtëzakonshme e melekëve si këta, dhe pavdekshmëria e shpirtërave të tyre kërkohen medoemos nga sovraniteti dhe madhështia e Hyjnisë.

Ekzistenca e tyre dhe ajo e çdo grupi të veçantë prej tyre është aq e sigurt dhe e padyshimtë, si ekzistenca e sovranitetit dhe e madhështisë që shihen në univers aq qartë si dielli. Krahasime të tjera mund të bëhen me këtë për çështjet e tjera lidhur me melekët.

Po, i Gjithëfuqishmi i Gjithëlavdishëm dhe Hirplotë krijoi katërqind mijë specie të qënieve të gjalla në globin tokësor, dhe i krijoi qëniet me shpirt me një bollëk të madh, madje prej substancave të zakonshme e të prishura, duke i mbushur me to të gjitha anët e tokës; dhe i bëjnë ato të deklarojnë me gjuhët e tyre me admirim: ***"Masha'alla, Barekall-llah, Subhanallah"*** përballë mrekullive të artit të Tij xh.sh.. Dhe Ai i Cili i bëri edhe kafshët më të holla të deklarojnë ***"El-Hamdu lil-lah, Esh-Shukru lil-lah"*** dhe ***"All- llahu Ekber"*** ndaj mirësive dhe favoreve të mëshirës së Tij të gjërë, padyshim dhe sigurisht që Ai ka krijuar banorë dhe qënie me shpirtëra të përshtatshëm për qiejt madhështorë, prej atyre që nuk e kundërshtojnë urdhërin e Tij dhe që e adhurojnë Atë vazhdimisht; Ai i mbush me to qiejt duke mos i lënë ato bosh. Ai krijoi shumë lloje të ndryshme të panumërta melekësh, shumë më të mëdhenj në numër se sa llojet dhe speciet e gjallesave. Disa prej tyre janë shumë të vegjël, ata u ngjiten pikave të shiut dhe flokëve të borës, dhe admirojnë artin Hyjnor dhe mëshirën Hyjnore në gjuhët e tyre.

Një grup tjetër prej tyre ngjiten tek yjet udhëtues, dhe në udhëtimet e tyre përmes hapësirës shpallin për të gjithë botën adhurimin e tyre nëpërmjet *tekbireve* dhe *tehlileve* ***-All-llahu Ekber*** dhe ***La ilahe il-lall-***

llah- përpara madhështisë, dinjitetit dhe lavdisë së Hyjnisë.

Unanimiteti dhe pajtueshmëria e të gjithë librave të shpallur qiellorë, dhe e të gjitha feve qysh nga koha e Ademit a.s. lidhur me ekzistencën dhe adhurimin e Melekëve, dhe njoftimet e shumta me unanimitet në të gjitha epokat për bisedimin dhe takimin e njerëzve me melekë, provojnë se ekzistenca e tyre është aq e sigurtë sa ekzistenca e njerëzve të Amerikës të cilët ne nuk i kemi parë kurrë, dhe se melekët kanë lidhje me ne.

Tani eja dhe shijo nëpërmjet dritës së besimit këtë frut të dytë universal; shiko se si ai e mbush universin nga cepi në cep, duke e bërë atë të bukur dhe duke e transformuar atë në një xhami të madhe dhe në një vend të gjërë adhurimi.

Kështu, universi i errët, i ftohtë, i pajetë dhe i shkretë siç e përfytyron shkenca dhe filozofia materialiste- bëhet nëpërmjet besimit një univers me jetë, me vetëdije, i ndriçuar dhe i këndshëm, duke i lejuar njerëzit e besimit të përjetojnë një manifestim të kënaqësive të jetës së pavdekshme, secili sipas shkallës së tij, ndërsa akoma janë në këtë botë.

Përfundim: Meqenëse nëpërmjet mistereve të Unitetit Hynor dhe të Njësisë Hynore, e njëjta fuqi, të njëjtët Emra, e njëjta urtësi, dhe i njëjti art gjenden në çdo pjesë të universit, uniteti i Krijuesit xh.sh. autoriteti, dhënia ekzistencë, Hyjnia, krijueshmëria dhe shenjtëria e Tij shpallen nëpërmjet gjuhëve të gjendjeve të tyre të natyrshme të të gjitha krijesave, të pjesshme dhe universale.

Gjithashtu Ai xh.sh. krijoi Melekë në të gjitha anët e universit -që me anë të gjuhëve të tyre lavdëruese e falënderuese- të kryejnë me vetëdije tesbihatet që i bën çdo krijesë nëpërmjet gjuhës së gjendjes së saj pa vetëdije. Melekët nuk e kundërshtojnë All-llahun në urdhërat që u jep. Përveç adhurimit të pastër, ata nuk bëjnë asgjë; ata nuk sjellin asgjë në ekzistencë; ata nuk mund të ndërhyjnë në asgjë pa leje; madje as nuk mund të ndërmjetësojnë pa leje. Ata manifestojnë në shkallën më të lartë kuptimin e:

"Ata janë vetëm robër të nderuar e të nënshtruar".

"Ata nuk flasin derisa të ketë folur Ai dhe ata punojnë nën komandën e Tij".

PËRFUNDIM

[kjo formon një tregues të shkurtër për një të vërtetë të gjatë lidhur me një pikë të hollë mrekullie me një rëndësi shumë të madhe e cila m'u shfaq pas perëndimit të diellit dhe demonstron qartë parashikimet e mrekullueshme të sures *Felek* lidhur me të padukshmen]

Me Emrin e All-llahut i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"*Thuaj:I mbështetem (All-llahut) Zotit të Agimit (të më ruajë)*
Nga sherri (e keqja) që Ai ka krijuar,
Dhe nga sherri i errësirës (së natës) kur ajo vjen me errësirën e saj.
Dhe nga sherri i atyre që bëjnë magji kur u fryjnë nyjeve,
Dhe nga sherri i ziliqarit kur me zili vepron."

Duke urdhëruar të Dërguarin e Zotit dhe komunitetin e tij a.s.m. për të mbrojtur veten tuaj nga qëniet e këqija dhe nga shejtanët prej xhindëve dhe njerëzëve të cilët përpiqen e luftojnë në univers për llogari të mosqënies", Ky vërset madhështor i mrekullueshëm shikon tek të gjitha epokat, dhe nëpërmjet kuptimit të tij aludues shikon në një shkallë më të lartë tek epoka jonë e çuditshme, madje shikon në mënyrë të qartë, dhe u bën thirrje shërbëtorve të Kuranit që t'i kërkojnë mbrojtje e strehim Allahut. Ky parashikim i mrekullushëm rreth së padukshmes do të shpjegohet shkurtazi në pesë shenja, sa vijon:

Të gjitha vërsetet e kësaj sureje kanë kuptime të shumta. Vetëm lidhur me kuptimin e saj aludues, përsëritja e saj fjalën '*Sherr*' katër herë në pesë fjali; dhe me një lidhje të fuqishme dhe në katër mënyra, tregimi i saj me gisht me të njëjtën datë për katër të këqia të pashembullta, të tmerrshme, të stuhishme lëndore dhe jolëndore të kësaj epoke, revolucionet dhe me përplasjet e saj; dhe dhënia e urdhërit të saj në mënyrë të nënkuptuar: "tërhiquni prej këtyre", sigurisht është udhëzim nga e padukshmja në një mënyrë të përshtatshme për mrekullinë e Kuranit.

Për shembull, fjalia: "*Thuaj: I mbështetem Zotit të Agimit,"* koinçidon me datën 1352 ose 1354 sipas llogaritjes me sistemin *Ebxhed* dhe *Xhefri,* duke aluduar për luftën e dytë botërore, e cila po afrohej, po ziente dhe atëherë shpërtheu për shkak të ambicies dhe lakmisë mbisunduese të përgjithshme të njerëzimit, si dhe për luftën e parë; dhe në efekt i thotë ummetit të Muhammedit a.s.m. *"*Mos hyni në këtë luftë,

por kërkoni strehim tek Krijuesi juaj". Me një tjetër prej kuptimeve të saj aluduese, si një nderim i veçantë për studentët e Risale-i Nurit, të cilët janë shërbëtorët e Kuranit, ajo bën një aluzion për ta se ata do të shpëtonin rreth të njëjtës datë prej Burgut Eskishehir dhe nga një e keqe e madhe, dhe se komplotet për t'i eleminuar ata do të asgjësoheshin. Ishte sikur po i urdhëronte ata në mënyrë simbolike që t'i kërkonin mbrojtje Zotit xh.sh.. Dhe për shembull, Fjalia *"Nga sherri (e keqja) që Ai ka krijuar"* bën 1361 -***ra*** e dyfishuar nuk është llogaritur- tregon duke drejtuar gishtin nëpërmjet datave qoftë sipas kalendarit *Rumi* apo *Hixhrit* për tek kjo luftë e pashoqe, mizore, tiranike dhe shkatërruese.

Duke 'koinçiduar' gjithashtu me studentët e Risale-i Nurit, të cilët punojnë me të gjithë fuqinë e tyre për t'i shërbyer Kuranit, duke shpëtuar prej një komploti të madh për t'i eleminuar ata, nga një fatkeqësi e dhimbshme dhe nga Burgu i Denizlit, ajo gjithashtu shikon tek ata me një kuptim aludues. Me një shenjë të mbuluar, të fshehur, ajo u thotë: "Mbrojeni veten tuaj prej sherrit të krijesave".

Dhe për shembull, duke bërë 1328 në qoftë se shkronjat e dyfishuara nuk llogariten, dhe 1358 në qoftë se ***lami*** llogaritet, fjalia, *".... i atyre që bëjnë magji kur u fryjnë nyjeve"* 'koinçidon' me datat kur për shkak të ambicies dhe lakmisë së tyre, tiranët Europianë të cilët shkaktuan dy luftërat botërore, nxitën... një ndryshim, zëvëndësim të Sulltanit dhe luftërat ballkanike dhe italiane me idenë për të prishur rezultatet e Revolucionit kushtetues, i cili favorizonte Kuranin; atëherë me shpërthimin e luftës së Parë botërore, me anë të diplomatëve politikanë duke fryrë të këqijat e tyre lëndore dhe jolëndore, magjitë, shtrigëritë dhe helmin e tyre në kokat e gjithkujt nëpërmjet gjuhës së radios dhe duke ngulitur planet dhe komplotet e tyre të fshehta në zemrën e fatit njerëzor, ata përgatitën të këqijat që do të shkatërronin mizorisht një mijë vite të progresit të civilizimit që korrespondon ekzaktësisht me kuptimin e "... *e atyre që bëjnë magji kur u fryjnë nyjeve".*

Dhe për shembull, fjalia *"Dhe nga sherri i ziliqarit kur me zili vepron",* bën 1347 -***Ra*** e dyfishuar dhe ***tenvini*** nuk janë llogaritur- dhe koinçidon ekzaktësisht, dhe korrespondon në kuptim, me përmbajtjet e rëndësishme që ndodhen në këtë vend për shkak të trajtimeve të imponuara nga evropianët dhe me ndryshimet që ndodhën në këtë komb fetar për shkak të shtypjes së filozofisë, dhe smirës së madhe, rivalitetit dhe përplasjeve në vende të ndryshme të cilat shtruan rrugën për luftën e dytë botërore. Këto sigurisht janë shkreptimat e parashikimeve të mrekullueshme të kësaj sureje të shenjtë lidhur me të padukshmen.

Një përkujtues

Të gjithë vësetet e Kuranit kanë kuptime të shumtë. Dhe të gjithë kuptimet janë universalë; ato kanë kuptime -domethënie- në çdo shekull. Ato që u diskutuan këtu janë vetëm niveli i tij i kuptimeve aluduese i cili shikon tek shekulli ynë. Brenda atij kuptimi universal epoka jonë është njëra domethënie, njëri kuptim. Por, ajo ka fituar veçanti, dhe e shikon atë dhe datën e saj. Meqenëse këto katër vitet e fundit unë nuk i kam njohur as fazat e luftës, as rezultatet e saj, nëse është shpallur ose jo paqe, dhe nuk kam pyetur, unë nuk kam trokitur tek dera e kësaj sureje të shenjtë për të mësuar se sa aluzione të shumtë përmban ajo për këtë shekull dhe për luftërat e tij. Megjithatë, është provuar dhe shpjeguar në pjesë të ndryshme të Risale-i Nurit dhe veçanërisht tek *Rumuzati Semanije, Tetë simbolet*, se ky thesar përmban dhe shumë mistere të tjerë, kështu duke ua referuar ato lexuesve, unë po e pres shkurt këtu.

Përgjigjja për një pyetje që mund t'i ndodhë ndonjërit.

Në këtë shkreptimë të mrekullisë, në *"Nga sherri (e keqja) e asaj që Ai ka krijuar*" tek fillimi, edhe ***'min'*** (prej) edhe '***sherr-ri'*** (e keqja) duke u llogaritur, dhe në *"Dhe nga sherri i ziliqarit kur me zili vepron"* në fund, vetëm fjala ***sherr-rr*** duke u llogaritur, dhe ***ve-min*** duke mos u llogaritur, dhe duke mos u llogaritur asnjëra prej këtyre fjalëve ***"ve min sherr-rrin nef-fathati fil ukad"*** është një shenjë duke treguar një lidhje shumë të hollë. Sepse ndodhet si e mira ashtu dhe e keqja tek njerëzit, dhe jo e gjithë e keqja i bie gjithësecilit. Duke aluduar për këtë, ***min*** dhe ***sherr-rr*** të cilat janë pjesëtore, nuk llogariten. Por ziliqari është krejtësisht i keq kur ai ka zili, prandaj nuk është nevoja për pjesëtore. Dhe në përputhje me aluzionin e ***"e atyre që bëjnë magji kur u fryjnë nyjeve"*** nuk është nevoja për të llogaritur këtu fjalën '***e keqja'*** sepse të gjitha veprat e atyre magjistarëve dhe e atyre diplomatëve shtriganë të cilët e kanë përflakur globin për hir të interesave të tyre janë thjesht të këqija.

Një shtojcë për një pikë rreth mrekullisë së kësaj sureje

Ashtu si me katër prej pesë fjalive të saj, kjo sure shikon, me kuptimin e saj aludues, tek katër Revolucionet dhe stuhitë më të mëdhaja e të këqija të këtij shekulli, po ashtu me kuptimin e saj aludues dhe sipas llogaritjes me sistemin *Xhefër* nëpërmjet përsëritjes së saj katër herë frazën ***min sherr-rri*** (*nga sherri i)* -dyfishimi nuk është llogaritur- ajo shikon dhe tregon me gisht tek shekulli i grindjes së Xhengiz Hanit dhe Hulagu dhe tek koha e rënies së dinastisë Abaside, e cila ishte fatkeqësia më e tmerrshme e përjetuar nga bota islame.

Po, pa dyshim '***sherr-rr'*** bën 500, dhe '***min'*** është 90. Vërsete të shumta të cilët shohin nga e ardhmja, si Imam Aliu -Zoti qoftë i kënaqur me të- po ashtu edhe Gauthul Aëdham -iu shenjtëroftë sekreti i tij- të cilët aluduan edhe për shekullin tonë, edhe për atë shekull dhe bënë parashikime ekzaktësisht në të njëjtën mënyrë.

Me '***Gŕsik'*** duke bërë 1161 dhe '***Idhŕ vekab'*** duke bërë 810, fjalët '***Gŕsik idhŕ vekab***' nuk shikojnë tek këto kohë, por tek të këqijat lëndore dhe jolëndore të atyre kohëve. Në qoftë se ato do të llogariteshin së bashku, ato bëjnë 1971, dhe njoftojnë për ndonjë të keqe të tmerrshme të asaj date. Në qoftë se të korrat e farrërave të së tashmes nuk korrigjohen -nuk përmirësohen- goditjet sigurisht që do të jenë të tmerrshme.

Një shtesë për Shtojcën e Çështjes së Njëmbëdhjetë

Me Emrin e All-llahut i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

Vëseti, *"Nuk ka detyrim (në fe) vërtet Rruga e Drejtë është bërë e qartë nga rruga e gabuar"*, i cili është një pjesë plotësuese e Ajetit *Kursi*, bën 1350; "*Kushdo që mohon të keqen"-tagutin-* bën 1929 ose 1928; *"dhe beson në All-llahun, ai ka rrokur"* bën 946, duke i korresponduar Emrit 'Risaletu'n Nur*'*. *"Mbajtësin më të sigurt"* bën 1347; "*që nuk thyhet kurrë*" dhe *"All-llahu është Gjithëdëgjuesi, i Gjithëdituri"*, *All-llahu (është Mbrojtësi i atyre që e besojnë Atë)* në qoftë se do të llogariteshin bashkarisht bën 1012, dhe në qoftë se nuk llogariten bashkarisht bën 945, me një dyfishim që nuk llogaritet; "*prej (thellësirave të errësirës) Ai do t'i nxjerrë në dritë"* bën 1372, pa dyfishim; *"Por sa për ata që nuk besojnë, mbështetës (ndihmues) të tyre janë tagutët (të këqinjtë)"* bën 1417; *"(këta i nxjerrin) nga drita dhe i zhysin në errësirë"* 1338, dyfishimi nuk është llogaritur; *"këta janë banorët e zjarrit dhe atje do të banojnë përgjithmonë"* bën 1925, dyfishimi është llogaritur.

Mua m'u shfaq se me kuptimet e tyre aluduese, këto vërsete 'koinçidojnë' ekzaktësisht dhe dy herë edhe me emrin *Risaletun Nur* dhe me formën e luftës së tij; dhe me datën që njerëzit e mosbesimit po përpiqeshin të shuanin dritën e botës së islamit me luftën e vitit 1293 (1876-77); edhe me datën e marrëveshjeve të tmerrshme që po firmoseshin në 1338 duke shfrytëzuar Luftën e Parë Botërore dhe me qëllim që ta zhyste atë në errësirë, në fakt.

Gjithashtu m'u shfaq se drita dhe errësira kundërvihen në mënyrë të përsëritur në këto vërsete, dhe në këtë luftë jolëndore një dritë e cila buron nga drita e Kuranit do të bëhej një pikë mbështetjeje për njerëzit e

besimit. Unë u detyrova ta regjistroja këtë në shkrim. Pastaj unë pashë se lidhja e kuptimit të saj me këtë shekull ishte aq e fuqishme saqë edhe në qoftë se nuk do të kishte pasur asnjë shenjë nëpërmjet koinçidencave, unë përsëri do të kisha qenë i sigurt se këto vërsete po flisnin me ne nëpërmjet kuptimeve të tyre aluduese, ashtu siç shohin ato tek të gjithë shekujt.

Po, **së pari** fjalia tek fillimi *"nuk ka detyrim (në fe, vërtet rruga e drejtë është bërë e qartë) nga rruga e gabuar"* tregon nëpërmjet llogaritjes me sistemin *Ebxhed* dhe *Xhefër* datën 1350 (në qoftë se është Rumi 1934, ose në qoftë se është Hixhri, 1931-2), dhe nëpërmjet kuptimit të tij aludues, thotë: Çështjet e fesë duke u ndarë prej atyre të kësaj bote në atë datë, liria e ndërgjegjjes, e cila është në kundërshtim me forcën dhe me detyrimin në fe dhe me luftën fetare dhe me *xhihadin* e armatosur për fenë, u pranua si një rregull themelor dhe si një parim politik nga qeveritë, dhe ky shtet u bë Republikë laike. Nga ky këndvështrim, *xhihadi* do të jetë një *xhihad* fetar jofizik me shpatën e besimit të verifikuar e të sigurt. Sepse ai shfaq një shkreptimë të mrekullisë duke treguar se një dritë do të shfaqet prej Kuranit e cila do të bëjë të njohur dhe do të parashtrojë e shtjellojë qartë prova aq të fuqishme saqë ato do t'i demonstrojnë gati në mënyrë të dukshme udhëzimin dhe të vërtetat e fesë.

Për më tepër, sa për fjalën ***Halidune*** *-dhe atje do të banojnë përgjithmonë*, duke përsëritur kontrastin -kundërshtinë, përplasjen- ndërmjet dritës dhe errësirës, besimit dhe errësirës -burimi dhe origjina e të gjithë krahasimeve në Risale-i Nur dhe pikërisht si ato- është një shenjë e fshehur se një hero i madh në përpjekje e luftë për '*xhihadin Maënevi'* në atë ditë është Risale-i Nuri, i cili mban emrin e dritës. Sepse shpata e tij jofizike ka zgjidhur me qindra mistere të fesë duke mos lënë asnjë nevojë për shpatat fizike.

Po, falënderime të panumërta i qofshin All-llahut, për njëzet vite Risale-i Nuri e ka demonstruar në fakt këtë parashikim dhe këtë shkreptimë të mrekullisë. Për shkak të këtij misteri të madh, studentët e Risale-i Nurit nuk ndërhyjnë në politikë, as në rrymat politike të botës dhe as në luftën e tyre materiale; nuk u japin rëndësi atyre dhe as nuk ulen në nivelin e përfshirjes me ta. Studentët e vërtetë të tij u thonë armiqve të tyre më të tmerrshëm përballë fyerjeve dhe agresionit të tyre:

"O ju fatkëqinj! Unë po përpiqem t'ju shpëtoj nga asgjësimi dhe t'ju ngre ju prej nivelit më të ulët e më të dhimbshëm të kafshërisë jetëshkurtër për tek lumturia e humanizmit të pavdekshëm, ndërsa ju

punoni për vdekjen dhe për ekzekutimin tim. Kënaqësitë tuaja në këtë botë janë shumë të pakta dhe jetëshkurtëra, dhe dënimet e torturat që ju do të vuani në Ahiret do të jenë shumë të mëdha e të gjata. Për mua vdekja do të jetë një lirim e shkarkim prej detyrave. Shporruni! Unë nuk do të shqetësohem me ju, bëni çfarë të doni!" Ata -studentët e Risale-i Nurit- nuk ndjejnë zemërim për armiqtë e tyre, por ndjejnë mëshirë e keqardhje. Ata përpiqen t'i reformojnë ata, me shpresë që ata të shpëtojnë.

Së Dyti: "*Dhe beson në Allahun, atëherë ai ka rrokur mbajtësin më të sigurtë"*. Këto dy fjali të bekuara kanë një lidhje të fuqishme, dhe sipas llogaritjes me sistemin *Ebxhed* dhe *Xhefër*, e para korrespondon ekzaktësisht me emrin e Risaletun Nur, dhe e dyta korrespondon në kuptim; dhe sipas llogaritjes me sistemin *Xhefer* me qënien e tij duke u realizuar e duke u plotësuar dhe me pushtimet e tij të ndritshme. Këto korrespondenca janë një tregues se në këtë shekull në këtë datë, Risaletun Nur është mbajtësi më i sigurt. Domethënë, është një zinxhir i pathyeshëm me një fuqi shumë të madhe dhe një litar i Zotit ***-Hablull-llah.*** Ato njoftojnë nëpërmjet kuptimeve të tyre aluduese se ata që mbahen e kapen pas tij do të jenë të shpëtuar.

Së Treti: edhe në kuptim edhe sipas llogaritjes me sistemin *Xhefer*, fjalia *"Allahu është Mbrojtësi i atyre që besojnë"* bën një aluzion për Risale-i Nurin, sa vijon:

(Perdja u ul këtu dhe leja nuk u dha për të shkruar. Ajo është shtyrë për një kohë tjetër)

SHËNIM

Arsyeja që leja nuk u dha për të shkruar përkujtuesin e kësaj pike për tani është se ajo prek deri diku politikat e kësaj bote, dhe ne jemi të ndaluar për t'i marrë këto në konsideratë. Po, vërseti "*Por ja, me të vërtetë njeriu i kalon të gjithë kufijtë (në mosbesim, në veprat e ulëta e poshtërsi)"* shikon tek ky 'tagut' dhe tërheq vëmendjen për tek ai...

Said Nursi

. . .

Pjesa e një letre nga Husrevi, heroi i Risale-i Nurit në lidhje me Çështjen e Njëmbëdhjetë prej Frutave të Besimit

Me Emrin e Tij, qoftë Ai i lavdëruar!

"Dhe s'ka ndonjë gjë që të mos e lëvdojë Lartësinë e Tij".

Paqja, mëshira dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ty!

Profesori im i dashur dhe i nderuar!

Me mirësinë e madhe që përmban për këtë komb e për këtë vend, me çështjen e saj të nëntë, Trajtesa 'Frutat e Besimit' nuk qe mjet shpëtimi vetëm për studentët e tij ndërsa ishin në mes të armiqve të tyre më të mëdhenj dhe tmerrësisht kryeneçë, por gjithashtu me Çështjen e saj të Dhjetë dhe të Njëmbëdhjetë ajo lavdëron e duartroket në mënyrë të veçantë studentët e Risale-i Nurit në rrugët e realitetit. Për më tepër, lidhur me rrethanat e varrit tek të cilat ne jemi të sigurtë se do të hyjmë, duke e bërë familjar atë vend nën tokë i cili e bën gjithësecilin të dridhet dhe i cili është burim tmerri për të pakujdesshmit në mënyrë të veçantë ku ne do të takohemi e do të flasim me melekët; ky shoqërim na bëri ne të lumtur, dhe i largoi frikësimet tona të tmerrshme rreth asaj vendqëndreseje të parë, duke na lënë ne të marrim frymë lirshëm.

Në duart e atyre si unë që nuk e kanë parë atë jetë të ndritshme, ajo i ngjason një llambe elektrike rrezet e së cilës penetrojnë në qindra e mijëra vite. Ajo gjithashtu i ngjason një lulishteje modele, aromat dhe erërat e së cilës janë gjithmonë burim kënaqësie.

Po, unë i sugjeroj profesorit tonë të dashur që ashtu si studentët të cilët ia thonë përmendësh mësimet e tyre mësuesit të tyre, edhe ne gjithmonë duhet t'ia përshkruajmë profesorit tonë të dashur shkëlqimin që ne marrim prej Risale-i Nurit. Por tani profesori ynë i dashur nuk po përmbahet nga të folurit.

Profesori im i dashur! Realiteti i Risale-i Nurit, bukuria e Fruteve dhe shkëlqimi i luleve të tij më kanë shtyrë të shpreh pak fjalë, me mirënjohje, në emrin e vendit tim dhe kanë gjallëruar shumë zemra të cilat flasin si zemra ime. Por tani, për shkak të 'lules' së 'Frutit të Njëmbëdhjetë të besimit' hapat e ndërmarra kundra Risale-i Nurit në

zonën tonë dhe duart e ngritura kundra tij, janë bërë më të ashpra e më të forta dhe janë nxitur në akte.

Studenti yt modest Husrevi

Një letër e shkruar në emrin e të gjithë studentëve të Risale-i Nurit në Isparta për të dhënë urime për Ramazanin, e cila është amenduar në trembëdhjetë pjesë.

Me Emrin e Tij, qoftë Ai i lavdëruar!
"Dhe s'ka ndonjë gjë që të mos e lëvdojë Lartësinë e Tij".

Profesori ynë i nderuar, i cili nëpërmjet shkëlqimit të Kuranit dhe të vërtetave të Risale-i Nurit dhe aspiratave të studentëve të tij besnikë vajton duke i pikuar sytë gjak për mirëqënien e botës islame në këtë botë dhe në tjetrën...

I cili në këto ditë të stuhishme të fundit të kohës është i rrethuar me më shumë vuajtje e sëmundje se sa Hazreti Ejjubi a.s., dhe nëpërmjet dritës së Kuranit, provave të Risale-i Nurit dhe përpjekjeve të studentëve të tij punon për të shëruar sëmundjet e botës islame ashtu si Lukmani i urtë, dhe ka provuar me tridhjetë e tre vërsetet e Kuranit dhe me parashikimet e Imam Aliut dhe të Gauth el Aëdham se Risale-i Nuri me pjesët e tij të ndryshme është e vërtetë dhe realitet...

I cili megjithëse vetë është i sëmurë, i moshuar, i dobët dhe në rrethana të mjerueshme, sakrifikon më shumë se çdokush tjetër jetën e tij për botën e islamit dhe u përgjigjet atyre që i bëjnë padrejtësi me të vërtetat e Kuranit dhe me provat e Risale-i Nurit, dhe nëpërmjet besnikërisë së studentëve të Risale-i Nurit me lutje e me vepra të mira...

I cili së bashku me studentët e tij u dërgua në burg për shkak se u botua një nga veprat e tij të rëndësishme -***El-Ajetul Kubra***- dhe nëpërmjet udhëzimit të Kuranit, mësimeve të Risale-i Nurit dhe

entuziazmit të studentëve të tij e transformoi burgun në një *"shkollë të Jusufit*" dhe një vend mësimi, dhe ishte shkaku për të gjithë të paditurit midis nesh që të mësonin aty për të lexuar të gjithë Kuranin, dhe pavarësisht të qënurit i moshuar e i dobët, nëpërmjet fuqisë së shenjtë të Kuranit, ngushëllimeve të Risale-i Nurit dhe qëndresës së vëllezërve të tij, mori mbi vete peshat e të gjithëve prej nesh, dhe nëpërmjet 'Frutave të besimit' dhe 'Fjalës Mbrojtëse' të cilat ai i shkroi, mrekullia e Kuranit të shpjegimit të mrekullueshëm, dhe provat e fuqishme të Risale-i Nurit, dhe sinqeriteti i studentëve të tij, me lejen Hyjnore patën hapur derën e burgut dhe fituam pafajësinë tonë, dhe e bëmë atë ditë një festë për ne dhe për botën islame, dhe duke provuar se Risale-i Nuri është 'Dritë mbi drita' fitoi të drejtën për të që të lexohet e të shkruhet lirshëm deri në fundin e kohës...

I cili ka provuar me mbështetjen e shenjtë të Kuranit të kalibrit më të lartë, dhe me ushqimin tjetër mondan të Risale-i Nurit dhe me oreksin e studentëve të tij- ka provuar se bota islame ka nevojë për Risale-i Nurin ashtu siç ka nevojë për ujë e për ajër; dhe se mijërat prej atyre të cilët i kanë lexuar këto tratesa dhe i kanë shkruar kanë hyrë në varr në një gjendje besimi, dhe kurrë nuk i ka mposhtur dhe nuk i ka ngushtuar studentët të cilët e ndjekin atë, dhe nëpërmjet mësimeve qiellore të Kuranit, parimeve të Risale-i Nurit, zgjuarsisë së studentëve të tij, dhe Çështjes së Dhjetë dhe të Njëmbëdhjetë të 'Frutave të Besimit' dhe të luleve të tij shuajti zjarret e ndarjes që nata dhe dita djegin në zemrat tona, dhe ashtu si uji i jetës dhe uji -pija- e Keutherit i mbushi ata me gëzim e lumturi...

I Cili, në përputhje me disa premtime dhe kërcënime të Kuranit të kalibrit të lartë dhe zbulimeve të sigurta të Risale-i Nurit, të vëzhgimeve të studentëve të tij të ndjerë dhe të atyre që zbulojnë ndodhitë e varrit, e ka shpëtuar vdekjen për besimtarët -gjënë më të frikshme prej të gjithë botës- nga të qenurit asgjësimi i përjetshëm dhe e ka transformuar atë në një shkarkim prej detyrave, dhe ka treguar se për mosbesimtarët dhe për hipokritët ajo -vdekja- është një asgjësim i përjetshëm; ka provuar në përputhje me njoftimet e sigurta të Kuranit të shpjegimit të mrekullueshëm, të konfirmuara dhe nga një mijë mrekullitë e profetit Muhammed a.s.m. dhe nga dyzet aspektet e mrekullisë së Kuranit, dhe të mbështetura nga provat e Risale-i Nurit -të cilat burojnë nga Kurani- i cili ka shpartalluar madje edhe armiqtë e tij më kryeneçë dhe janë parashtruar nga studentët e Risale-i Nurit, dhe janë mbështetur gjithashtu nga shumë shenja, eksperienca dhe bindje se varri i frikshëm, i ftohtë, i errët dhe i ngushtë është për besimtarët një gropë e Parajsës dhe një derë për tek

kopshtet e Parajsës, ndërsa për mosbesimtarët dhe për ateistët shtiracakë është një gropë e Ferrit plot me gjarpërinj e kuçedra; dhe i ka bërë melekët e quajtur *Munker* dhe *Nekir*, të cilët do të hyjnë aty, shoqërues familjarë për njerëzit e së vërtetës dhe për ata që kanë marrë rrugën e realitetit; dhe i përfshiu studentët e Risale-i Nurit midis 'studentëve të shkecave fetare', dhe zbuloi me vdekjen e heroit martir, të ndjerit Hafiz Aliut, se ata u përgjigjen pyetjeve të *Munker ve Nekir* me Risale-i Nurin; dhe i cili i kërkon mëshirës Hyjnore që ata prej nesh që janë akoma gjallë gjithashtu të përgjigjen me Risale-i Nurin...

I Cili, nëpërmjet demonstrimit të një aspekti të mrekullisë lidhur me secilin prej dyzet niveleve të Kuranit të kalibrit më të lartë, dhe nëpërmjet tij duke qenë fjala e parapërjetshme e Zotit, dhe nëpërmjet veprave "*Mrekullia e Kuranit*" dhe "*Tetë Simbolet*" prej Risale-i Nurit, dhe përpjekjeve të jashtëzakonshme të vëllezërve heroikë dhe studentëve të Risale-i Nurit si shkruesi kryesor i 'Fabrikës së trëndafilit' -trëndafilishtes- dhe nëpërmjet Husrevit, njërit prej shkruesve heroikë të Risale-i Nurit duke u urdhëruar të "shkruajë!", megjithëse asnjë qysh nga koha e profetit a.s.m. nuk ka qenë në gjendje ta shkruante atë në një mënyrë të tillë të mrekullueshme, qënia e saj e shkruar si Kurani i shkruar në Pllakën e Ruajtur -ka provuar në një mënyrë të bukur e të shndritshme, që kurrë nuk është parë e as nuk është dëgjuar më parë- se Kurani i kalibrit më të lartë është Fjala e vërtetë e Allahut, dhe më i madhi i të gjithë librave të shpallur qiellorë, dhe se ndodhen mijëra sure Fatiha brenda një sureje Fatiha, dhe mijëra sure Ihlas brenda një sureje Ihlas; dhe se shkronjat e Kuranit fitojnë dhjetë, njëqind, një mijë dhe mijëra merita dhe vepra të mira...

I Cili ka provuar se Kurani i shpjegimit të mrekullueshëm duke demonstruar mrekullinë e tij për një mijë e treqind vite dhe duke i ndaluar ata që e kundërshtojnë, dhe nëpërmjet provave të Risale-i Nurit që janë aq të qarta saqë pothuajse janë të dukshme, dhe nëpërmjet penave prej diamanti të studentëve të Risale-i Nurit -ka provuar- se Fjala e Njëzet e Pestë dhe shtojca e saj, e cila ka sfiduar botën dhe ka heshtur madje edhe kryeneçin më të madh, janë mrekullitë e Kuranit në Dyzet aspekte...

I Cili ka provuar në Trajtesën prej Risale-i Nurit e titulluar "*Mrekullitë e Muhammedit a.s.m."* duke treguar se Muhammedi a.s.m ishte një mesazhier i vërtetë, prijësi i të gjithë njëzet e katër mijë profetëve, dhe më i virtytshmi i tyre, dhe nëpërmjet Kuranit të kalibrit më të lartë duke shpallur për universin se i Dërguari i Zotit xh.sh. u dërgua si

mëshirë për të gjitha botët, dhe se Risale-i Nuri duke demonstruar nga fillimi gjer në fund se ai a.s.m. ishte mëshirë për të gjitha botët, dhe duke ia shfaqur madje edhe të verbërve se veprat dhe sjelljet e të dërguarit janë shembulli më i mirë e më i bukur për t'u ndjekur në botë, dhe nëpërmjet dëshmisë së fatkeqësive duke u ngritur e larguar kur Risale-i Nuri u përhap në Anadoll dhe në vende të tjera, dhe fatkeqësitë duke ndodhur kur ai braktisej e lihej i heshtur, dhe nëpërmjet lidhjes së fortë e të qëndrueshme të studentëve të Risale-i Nurit me punën e tyre pavarësisht rrethanave të tyre tepër të vështira, ka treguar se sa me përfitm dhe me leverdi është ndjekja e sunnetit të profetit a.s.m. dhe se të ndjekësh një sunnet të vetëm në këtë kohë fiton shpërblimin e njëqind martirëve, dhe ka provuar në mënyrë absolutisht të sigurt se për njëzet vite Risale-i Nuri ka zmbrapsur fatkeqësitë dhe katastrofat që ndryshe do t'i kishin rënë Anadollit, pikërisht ashtu siç zmbraps dhënia e sadekasë fatkeqësinë!

Tani, meqenëse pafajësia e Risale-i Nurit ka mbushur me gëzim së pari profesorin tonë të dashur, pastaj neve studentët e pafuqishëm e me të meta, pastaj botën islame, dhe shkaktoi një festival të madh, dhe duke dhënë urimet tona për Ramazanin dhe Natën e Kadrit dhe për festën e tretë, i lutemi Allahut të Gjithëfuqishëm që ne të shohim edhe më shumë të tilla, dhe duke iu përgjëruar që t'i falë gabimet dhe të metat midis nesh, ne ju dërgojmë përshëndetjet e të gjithëve këtu dhe i puthim duart e tua të bekuara dhe kërkojmë duatë e tua, o profesori ynë!

Studentët e Risale-i Nurit
në Isparta dhe në rrethinat e saj

. . .

Ta refuzosh me modesti këtë letër, e cila është njëqind herë më e madhe se sa më takon, do të ishte mosmirënjohje dhe një fyerje për mendimet e mira të të gjithë studentëve, ndërsa ta pranosh atë ashtu siç është do të tregonte krenari, egoizëm dhe mendjemadhësi. Prandaj duke shqyrtuar trembëdhjetë pjesë, unë po ju dërgoj ju një kopje të kësaj letre të gjatë të shkruar nga shkruesi i Risale-i Nurit në emrin e gjithësecilit, edhe me falënderime, edhe për të shpëtuar nga krenaria dhe nga mosmirënjohja. Kjo mund të shtohet tek fundi i çështjes së Njëmbëdhjetë me titullin: "*Një letër prej studentëve të Risale-i Nurit të Ispartës dhe të rrethinave të saj*" . Megjithëse unë e kam korrigjuar letrën në këtë mënyrë, dy herë një pëllumb zbriti tek dritarja ime. Ai do të hynte por pa kokën e Geilanit dhe nuk hyri. Pak minuta më vonë një pëllumb tjetër u ul pikërisht në të njëjtën mënyrë. Edhe ai gjithashtu pa kokën e shkruesit dhe nuk hyri brenda. Unë thashë: "Ka shumë të ngjarë që këto janë mbajtësit e njoftimeve të mira ashtu si harabeli dhe zogu '*Kuddus'* më parë. Ose për shkak se ne e kemi shkruar këtë letër si letrat e tjera të shumta sekrete, ato erdhën për të na përgëzuar për korrigjimin e letrës ndjellamirë në këtë mënyrë."

Said Nursi

. . .

PJESA E DYTË
NGA KOLEKSIONI SHKOPI I MUSAIT

NJË PROVË VENDIMTARE E ALL-LLAHUT

KJO PËRBËHET NGA NJËMBËDHJETË PROVA TË BESIMIT

Kjo trajtesë u vlerësua shumë nga komiteti i ekspertëve të Ankarasë, dhe gjithashtu u bë një shkak i rëndësishëm për pafajësinë tonë në gjykatë. Është një provë shumë vendimtare dhe e fuqishme me një qartësi shumë të madhe e cila e ka thyer kurrizin e mosbesimit absolut.

Said Nursi

PROVA E PARË E BESIMIT

SHENJA MË E MADHE

Vëzhgimet e një udhëtari i cili pyet universin lidhur me Krijuesin e tij

Me Emrin e Allahut i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"*E lavdërojnë dhe e ngrenë në lavdi e madhështi Atë shtatë qiejt dhe toka dhe gjithë ç'është në ta dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij,por ju nuk e kuptoni lavdërimin e tyre. Me të vërtetë që Ai është i Gjithëdurueshëm dhe Faifalës"*

[Ky stacioni i Dytë, përveç shpjegimit të këtij 'vërseti më të madh' shtjellon e sqaron gjithashtu provat dhe argumentet e stacionit të parë të cilin e përmban dhe i cili erdhi në gjuhën arabe]

Meqenëse ky vërset më i madh, ashtu si shumë vërsete të tjerë të Kuranit, përmend së pari qiejt -atë faqe të shndritshme- duke shpallur Unitetin e Zotit dhe duke bërë të njohur Krijuesin e këtij kozmosi, pasi ajo faqe e mbush me habi, me admirim e me gëzim cilindo hulumtues e studiues që e vështron atë, edhe ne gjithashtu le të fillojmë me një përmendje të qiejve.

Në të vërtetë, çdo udhëtar i cili vjen në bujtinën dhe në mbretërinë e kësaj dynjaje sa herë që hap sytë e vështron, sheh një bujtinë e cila i ngjason një gostie me bujari të skajshme, një ekspozite në shkallën më të skajshme të përsosmërisë artistike, një fushimi stërvitjeje shumë madhështor, një vendi të çuditshëm e të mahnitshëm zbavitjeje, një vendi që të ngjallë kënaqësinë dhe përmallimin më të skajshëm dhe një libri të hapur kuptimplotë me një elokuencë e urtësi të skajshme. Mysafiri udhëtar pyet veten gjithashtu se kush është pronari i kësaj bujtine bujare dhe Autori i këtij Libri të madh dhe kush është Sulltani i kësaj mbretërie

madhështore.

Së pari prezantohet tek ai faqja e bukur e qiejve, e skalitur dhe e shkruar me shkronjat e praruara të yjeve. Ajo faqe e thërret atë duke i thënë:

“Më shih mua! Unë do të të bëj të njohur Atë që ti kërkon.” Udhëtari hedh vështrimin dhe sheh se një manifestim i Hyjnisë është duke kryer detyra të ndryshme në qiej: ai manifestim shfaqet në ngritjen e qindra mijëra prej trupave qiellorë duke i mbajtur ata lartë pa asnjë shtyllë mbështetëse; disa prej atyre trupave janë një mijë herë më të mëdhenj se sa toka jonë, dhe rrotullohen shtatëdhjetë herë më shpejt se sa një gjyle topi.

-Ai manifestim shfaqet- në bërjen e tyre të lëvizin në harmoni dhe me shpejtësi të jashtëzakonshme pa u përplasur me njëri-tjetrin;

-Ai manifestim shfaqet- në bërjen e atyre llambave e kandilave të panumërt të ndizen në mënyrë të vazhdueshme, pa përdorimin e ndonjë lënde djegëse, pa vaj, dhe duke mos u shuar..

-Ai manifestim shfaqet- në drejtimin e këtyre masave të mëdha të pakufishme pa ndonjë zhurmë, pa çrregullim e pështjellim.. ai e sheh gjithashtu manifestimin e asaj Hyjnie në nënshtrimin e atyre krijesave madhështore në detyra të caktuara ashtu si nënshtrimi i diellit dhe i hënës në kryerjen e detyrave të tyre përkatëse pa i braktisur ato dhe pa vonesë..

-E sheh- në administrimin e këtij numri të madh të cilin nuk e përkufizojnë shifrat brenda asaj hapësire të pafundme që shtrihet nga poli në pol, administrim i cili ndodh në të njëjtën kohë, me të njëjtën fuqi, në të njëjtin model, me të njëjtën mënyrë të natyrshme, në të njëjtën formë, të bashkuara, dhe pa mangësinë apo defektin më të vogël..

Atë e tmerroi ajo çfarë pa prej manifestimit të Hyjnisë në nënshtrimin e atyre planetëve madhështorë të cilët kishin fuqi agresive, duke i bërë ato të nënshtruara e të bindura ndaj ligjeve të Saj pa tejkaluar caqet dhe pa u shmangur.. dhe në pastrimin dhe shkëlqimin e faqes së qiejve, duke hequr të gjithë mbeturinat dhe hedhurinat e atij grumbullimi të madh...

Në bërjen e atyre trupave të manovrojnë si një ushtri e disiplinuar.. dhe pastaj duke e bërë tokën të rrotullohet, i shfaq qiejt në çdo natë e në çdo ditë në një formë të ndryshme, ashtu si një ekran kinemaje duke shfaqur skena të vërteta dhe imagjinuese para krijesave spektatore.

Ndodhet brenda këtij aktiviteti Hyjnor një e vërtetë madhështore e përbërë nga: *Nënshtrimi, Administrimi, Rrotullimi, Rregullimi, Pastrimi*

dhe *Punësimi- vënia në punë*. Kjo e vërtetë me madhështinë dhe me gjithëpërfshirjen e saj dëshmon për domodoshmërinë e ekzistencës së Krijuesit të atyre qiejve dhe për unitetin e Tij, dhe dëshmon -ashtu siç shihet- se ekzistenca e Tij xh.sh. është më e qartë se sa ekzistenca e atyre qiejve.

Ky kuptim u përmend në shkallën e Parë të Stacionit të Parë:

La i lahe il-lall-llahu El-Vaxhibu El-Vuxhud...

. . .

Pastaj hapësira e cila është vendtubimi i çudirave dhe ekspozita e gjërave të jashtëzakonshme e njohur si '*Atmosfera*' i thirri me një zë gjëmimtar atij mysafiri udhëtar të ardhur në dynja duke thënë:

"Më shih mua! Ti mund të zbulosh e të gjesh nëpërmjet meje Atë që ti kërkon me mallëngjim e dëshirë të fortë, dhe unë të njoh me Atë i Cili të ka dërguar ty këtu."

Ai hedh vështrimin tek fytyra e errët e hapësirës ndërsa ajo pikonte mëshirë! Dhe dëgjon zërin e saj të frikshëm e të tmerrshëm por që mban nektarin e sihariqeve! Dhe shikon se:

'Retë' që qëndrojnë pezull midis qiellit dhe tokës, e ujisin kopshtin e botës në mënyrën më të urtë dhe të mëshirshme; i furnizojnë banorët e tokës me ujin e jetës, zbusin e ulin nxehtësinë e natyrshme të jetës, dhe shpejtojnë për të dhënë ndihmë kudo që të jetë e nevojshme.

Megjithëse ato re të rënda e të mëdhaja përmbushin detyra të shumta si shembulli i këtyre, ato fshihen e davariten menjëherë pasi kanë mbushur hapësirën.

Të gjitha pjesët e tyre tërhiqen për të pushuar në një mënyrë që nuk mund të shihet asnjë gjurmë e tyre, tamam si një ushtri e rregullt dhe e mirëdisiplinuar e cila e shfaq dhe e fsheh vetveten në përputhje me urdhërat e befasishme. Por sapo të marrin urdhërin: "*Ejani dhe lëshoni shi!",* ato bashkohen dhe e mbushin atmosferën për një orë, madje në disa minuta, dhe rrinë në gatishmëri të plotë duke pritur urdhëra të tjerë ashtu si ushtari që pret urdhrin e komandantit!

Pastaj udhëtari hedh vështrimin tek 'era' në atmosferë dhe sheh se ajri vihet në punë me urtësi dhe me bujari të skajshme në detyra të tilla të shumta saqë sikur secila prej atyre atomeve të pashpirta të atij ajri të pavetëdijshëm të dëgjonte e të kuptonte urdhërat që vijnë tek ai prej Sulltanit të këtij universi. Ai i kryen detyrat e tij nëpërmjet fuqisë dhe

mbisundimit të Atij Urdhëruesi dhe i zbaton ato në mënyrë të rregullt duke mos neglizhuar asnjërën prej tyre. Kështu ai u jep frymëmarrje duke i mbushur me frymë të gjitha qëniet dhe u përcjell të gjitha gjallesave tingujt dhe lëndët e domosdoshme si nxehtësinë, dritën dhe elektricitetin; po ashtu ndërmjetëson e ndihmon në pjalmimin e bimëve, si dhe kryen detyra të tjera të shumta të ngjashme me këto. Kështu, era -ajri- vihet në punë tek të gjitha këto detyra nëpërmjet një Dore të padukshme që ka vetëdijen me njohjen, vitalitetin dhe forcën më të skajshme.

Pastaj udhëtari hedh vështrimin tek 'Shiu' dhe shikon se brenda atyre pikave të holla të ndritshme e të ëmbla të cilat dërgohen prej një thesari të fshehur mëshire, ndodhen aq shumë dhurata mëshireje dhe detyra të shumta të përfshira saqë është sikur vetë mëshira e dhuruar të mishërohej e të merrte trajtë duke vërshuar prej burimeve të thesarit Hyjnor në formën e atyre pikave. Për këtë arsye shiu është quajtur 'mëshirë'.

Pastaj udhëtari hedh vështrimin tek 'vetëtima' dhe dëgjon 'rrufenë', dhe sheh se të dyja këto vihen në shërbim në detyra shumë të çuditshme.

Pastaj kthen shikimin tek mendja e tij dhe thotë: Kjo re e pajetë dhe e pavetëdijshme, që i ngjason pambukut të gërhanuar, natyrisht nuk na njeh ne; kur ajo vjen për të na ndihmuar, kjo nuk ndodh për shkak se ajo ka dhembshuri për ne dhe i vjen keq për gjendjen tonë. Ajo nuk mund të shfaqet e të fshihet pa marrë urdhëra. Përkundrazi ajo vepron në përputhje me urdhërat e një komandanti të Gjithëfuqishëm Absolut dhe Një Mëshirëploti Absolut; pasi ajo fshihet e zhduket pa lënë asnjë gjurmë dhe pastaj papritmas rishfaqet me qëllim që të fillojë punën e saj; dhe e mbush botën e atmosferës si dhe e boshatis atë nga koha në kohë duke zbatuar urdhrin e një Sulltani të Gjithëlavdishëm të Lartësuar dhe Veprues Aktiv; dhe shkruan në pllakën e qiellit vazhdimisht me urtësi dhe e fshin nëpërmjet heqjes duke e transformuar atë në një pllakë fshirjeje dhe vërtetimi dhe në një formë të zvogëluar të tubimit të ringjalljes dhe të kijametit. Reja u hip erërave me urdhrin e një Sundimtari Rregullator dhe Drejtuesi Gjithëbujar, Dorëgjerë, Mirëbërës dhe Përkujdesës duke mbajtur thesaret e shirave të mëdha secili aq i rëndë sa një mal dhe shpejton për t'u ardhur në ndihmë vendeve të tokës që kanë nevojë për të. Është sikur reja të qante me keqardhje për gjendjen e tyre; me lotët e saj i bën lulet të buzëqeshin, zbut nxehtësinë e diellit, ujit kopshtet e botës dhe lan e pastron fytyrën e saj nga papastërtitë me qëllim që të shkëlqejë me pastërti e me bukuri.

Pastaj ai udhëtar kureshtar i thotë mendjes së tij: Ky ajër i pagjallë i cili nuk ka as jetë, as vetëdije, as qëndrueshmëri dhe as objektiv, që është

në tronditje të vazhdueshme në shpërthim që nuk qetësohet, i stuhishëm dhe i lëkundur, vjen në ekzistencë dhe shfaqen për shkak të tij -dhe nëpërmjet formës së tij të jashtme- qindra mijra akte, detyra, mirësi e mbështetje të mbushura me urtësi, me mëshirë dhe me gjenialitet, gjë që në mënyrë të vetëkuptueshme provon se kjo erë e zellshme, kjo shërbëtore e palodhshme nuk vepron kurrë nga vetvetja; përkundrazi, ajo vepron në përputhje me urdhërat e një komandanti të Gjithëfuqishëm, të Gjithëdituri Absolut dhe të Një të Gjithurti Gjithëbujar Absolut.

Sikur secila prej grimcave të saj të kuptonte e të dëgjonte -ashtu si ushtari i bindur- çdo urdhër që lëshohet nga ana e Atij Komandanti; sikur secila grimcë të ishte e vetëdijshme për çdo detyrë të veçantë dhe i nënshtrohet çdo urdhëri Hyjnor që kalon përmes ajrit. Ajo i ndihmon të gjitha kafshët për frymëmarrje dhe për të jetuar; të gjitha pemët për pjalmim dhe për t'u rritur, dhe kultivon të gjitha lëndët e domosdoshme për mbijetesën e tyre. Ajo drejton dhe administron retë, bën të mundur lundrimin e anijeve me vela; mundëson përcjelljen dhe transmetimin e tingujve dhe të zërave, veçanërisht nëpërmjet radiofonisë, telefonave, telegrafëve dhe radiove, si dhe kryen edhe funksione të tjera të shumta universale.

Për më tepër, atomet e ajrit përbëhen nga lëndë të thjeshta si azoti dhe oksigjeni, dhe secili duke i ngjasuar tjetrit; unë shoh se ajo vihet në punë vetëm se nëpërmjet një Dore Urtësie dhe me rregull të plotë në qindra e mijëra prej trajtave të ndryshme të artit Hyjnor gjithandej globit.

Prandaj, udhëtari gjykoi duke thënë: "Në të vërtetë ashtu siç deklaroi qartë vëseti;

"...në ndryshimin e drejtimit të erërave dhe të reve që mbahen në rregull të disiplinuar mes qiellit dhe tokës..."

Ai që urdhri i të Cilit kalon tek ajri dhe i Cili e përdor atë në shërbime e në detyra Hyjnore të pakufishme, nëpërmjet ndryshimit të drejtimit të erërave, dhe në vepra të pafundme mëshire, nëpërmjet nënshtrimit të reve, dhe i Cili e krijon ajrin në këtë formë, Një i Tillë mund të jetë vetëm se Krijuesi i Ekzistencës së domosdoshme, i Gjithëfuqishëm mbi gjithçka, i Gjithëditur për gjithçka; Zotëruesi i Lavdisë dhe i Bujarisë".

Ky është konkluzioni që nxori tani udhëtari ynë.

Pastaj ai e kthen shikimin e tij drejt 'shiut' dhe sheh se brenda tij përfshihen dobi aq të shumta aq sa pikat e shiut dhe manifestime Hyjnore aq të shumta sa grimcat e shiut, dhe shembuj urtësie aq të bollshëm sa atomet e tij.

Për më tepër, ai sheh se ato pika të ëmbëla, të holla e të bekuara janë krijuar në një mënyrë aq të bukur e të rregullt, saqë veçanërisht shiu i dërguar -që bie- në verë, dërgohet dhe bëhet të bie me një balancë e rregullsi të tillë saqë madje edhe erërat e stuhishme, të cilat i bëjnë objektet e mëdha të përplasen, nuk mund ta shkatërrojnë atë ekuilibër dhe as rregullin e tij.

Pikat nuk përplasen me njëra-tjetrën dhe as nuk bashkohen në një mënyrë të tillë duke u bërë masa të dëmshme uji. Uji duke u përbërë nga dy elemente të thjeshtë si hidrogjeni dhe oksigjeni, përdoret në qindra e mijëra detyra e arte të ndryshme të mbushura me urtësi e vetëdije.

Atëherë ky shi që është pikërisht mishërimi i mëshirës Hyjnore mund të jetë prodhuar vetëm se tek thesari i padukshëm i mëshirës së të 'Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit', dhe me rënien e tij shpjegon qartë në formë fizike vërsetin: *"Dhe Ai është i Cili zbret shiun (edhe) pasi ata kanë humbur çdo shpresë dhe e shpërndan mëshirën e Tij"*.

Pastaj udhëtari dëgjon rrufenë dhe shikon vetëtimën. Ai kupton se këto dy ngjarje të çuditshme në atmosferë janë si një demonstrim material i vërsetit,

"Rrufeja madhëron e lavdëron Allahun",
"Drita e fortë e vetëtimës së Tij gati verbon shikimin".

Edhe këto gjithashtu njoftojnë ardhjen e shiut dhe kështu japin lajme të gëzueshme për nevojtarët.

Po, bërja e atmosferës së errët të flasë në mënyrë të befasishme me një tingull të mrekullueshëm, mbushja e qiellit të errët me një dritë që gati të verbon shikimin dhe me një zjarr që tmerron çdo krijesë dhe ndezja e reve të mëdha që u ngjasojnë maleve prej pambuku ose tubacioneve të ngarkuara me ujë e me borë -këto dhe fenomene të ngjashme me këto situata të urta të çuditshme, janë si goditje të dhëna në kokën e njeriut neglizhent, shikimi i të cilit është drejtuar poshtë tokës, dhe e zgjojnë atë duke thënë:

"Ngrije lart kokën tënde, shiko tek veprat e mrekullueshme dhe tek çudirat e Vepruesit Aktiv të Gjithëfuqishëm i Cili dëshiron që ta bëjë Veten të njohur tek shërbëtorët e Tij. Dhe ashtu siç nuk je i lirë të bredhësh sipas tekave të tua në këtë ekzistencë, po ashtu edhe këto fenomene e ngjarje nuk janë kot e pa qëllim; përkundrazi secila prej tyre shtyhet e bëhet të kryejë detyra të veçanta dhe të urta me bindje e nënshtrim dhe secila prej tyre vihet në punë prej një Krijuesi Rregullator të Gjithurtë.

Dhe kështu udhëtari kureshtar dëgjon një dëshmi të lartë dhe të dukshme për një të vërtetë që përbëhet nga nënshtrimi i reve, ndryshimi i drejtimit të erërave, rënia e shiut dhe nga administrimi i fenomeneve të atmosferës, dhe thotë:

Unë besova në Zotin...

Ajo që u pohua në shkallën e dytë të Stacionit të Parë shpreh vëzhgimet e udhëtarit në atmosferë:

La i lahe il-lall-llahu El-Vaxhibu El-Vuxhudi...

. . .

Pastaj 'globi tokësor' i adresohet atij udhëtari meditues, të cilit i është bërë tashmë zakon udhëtimi reflektiv. Globi i thotë nëpërmjet gjuhës së gjendjes së tij:

"Përse ti po bredh nëpër ajër dhe endesh nëpër qiej dhe në hapësirë? Eja tek unë që të të bëj ty të njohur Atë të Cilin ti po kërkon. Shiko tek funksionet që unë kryej dhe lexoji faqet e mia!"

Ai hedh vështrimin dhe sheh se globi tokësor -ashtu si një mevlevi Ashik- me lëvizjen e tij të dyfishtë vijëzon -skicon- përreth fushës së tubimit më të madh një rreth që përcakton vijueshmërinë e ditëve, të viteve dhe të stinëve. Ajo -toka- është si një anije Hyjnore madhështore e ngarkuar me qindra e mijëra lloje të ndryshme ushqimesh dhe me pajime të nevojshme e të domosdoshme për të gjitha qëniet e gjalla, duke lundruar me ekuilibrin më të madh në oqeanin e hapësirës dhe duke u rrotulluar rreth diellit.

Pastaj ai hedh vështrimin tek faqet e tokës dhe sheh se secila faqe prej kapitujve të saj shpallte dhe bënte të njohur Krijuesin e saj me mijëra vërsetet e saj... por duke qenë i pamundur dhe nuk gjeti kohë që t'i lexonte të gjitha faqet, ai e përkufizoi shikimin vetëm tek një faqe e vetme që merrej me krijimin dhe administrimin e qënieve të gjalla në pranverë dhe soditi sa vijon:

Format e anëtarëve të pallogaritshëm të qindra e mijëra specieve shfaqeshin, me saktësinë më të skajshme, nga një lëndë e thjeshtë dhe pastaj ushqeheshin në mënyrën më të mëshirshme. Pastaj, në mënyrë të mrekullueshme disa farërave u jepeshin krahë -fletë- të holla për të fluturuar dhe kështu ato shpërndaheshin. Ato shpërndaheshin në mënyrë të goditur, të saktë dhe ushqeheshin e mbështeteshin në mënyrën më të dhembshur e të mëshirshme. Lloje të bollshme të ndryshme të shijshme e të mira ushqimi u siguroheshin në mënyrën më të mëshirshme e të butë;

ato silleshin nga asgjëja, nga dheu i thatë, nga rrënjët e forta si kockat, nga farërat e ngjashme me njëra-tjetrën dhe nga pikat e lëngut -ujit- të cilat ndryshojnë pak midis njëra-tjetrës, dhe njëqind mijë lloje ushqimesh dhe pajimesh të domosdoshme dërgoheshin prej thesarit të së padukshmes për tek gjallesat në çdo pranverë- si një vagon i ngarkuar treni- me rregullsinë më të skajshme. Dhe veçanërisht dërgimi i qumbështit të pastër të shijshëm duke çurguar prej burimeve të kraharorëve të dashura të nënave të mbuluara me dhembshuri, mëshirë e me urtësi si dhurata për të vegjëlit dhe fëmijët..

E gjitha kjo provon në mënyrë të vetëkuptueshme, se ky është një manifestim në skajin më të lartë të dhembshurisë dhe të mbështetjes me ushqim prej manifestimeve të mëshirës së të Gjithëmëshirshmit Mëshirëplotë dhe të mirëbërësisë së Tij të përgjithshme.

Përmbledhja:

Kjo faqe e gjallë e pranverës së bukur shfaq shembuj e modele të Tubimit më të madh, dhe është një demonstrim konkret i këtij vërseti:

"Shihni pra tek pasojat -shenjat- e mëshirës së Allahut, se si Ai e ringjall tokën pas vdekjes së saj. Sigurisht që (Allahu i Cili siç ringjalli tokën pas vdekjes së saj) do të ngrejë me siguri të vdekurit (Ditën e Ringjalljes) dhe Ai është i Gjithëfuqishëm për gjithçka".

Për më tepër, mund të thuhet se ky vërset shpreh në mënyrë të mrekullueshme kuptimet e ardhura në këtë faqe, e cila është pranvera. Kështu, udhëtari kuptoi se toka nëpërmjet të gjitha faqeve të saj, në mënyrë të përpjesëtuar me përmasat dhe me fuqinë e tyre deklaron duke thënë:

"La i lahe il-la Huve", *"Nuk ka zot tjetër përveç Atij".*

Në shprehjen e kuptimit të vëzhguar nga udhëtari nëpërmjet dëshmisë së shkurtër të njërit prej njëzet aspekteve të një faqeje të vetme prej më shumë se njëzet faqeve të globit tokësor, u përmend në shkallën e Tretë të Sacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu.....]

. . .

Pastaj ai udhëtar reflektues sa herë që lexonte një faqe, forcohej besimi i tij i cili është çelësi i lumturisë, dhe i shtohej njohja e tij për Allahun e cila është çelësi për përparimin shpirtror, dhe iu zbulua intuitës

-mendjemprehtësisë- së tij një shkallë tjetër prej të vërtetës së besimit në Allahun i cili është një bazë e fortë dhe burimi i të gjitha plotësimeve; gëzimi dhe kënaqësia e tij u shtuan dhe zelli i tij u nxit; dhe megjithëse kuptoi mësime të plota e bindëse prej qellit, atmosferës dhe tokës, ai kërkoi edhe më shumë. Pastaj ai dëgjoi jehonën e dhikrit -përmendjes së Zotit- të bërë me entuziazëm nga zhurma dhe trazira e deteve dhe e lumenjve të mëdhenj, dhe dëgjoi tingujt e tyre të dëshpëruar por të këndshëm. Në mënyra të shumta ata i thonin atij nëpërmjet gjuhës së gjendjes dhe të foljes: "Na shiko ne, lexoji gjithashtu edhe shenjat tona!".

Duke vështruar, udhëtari ynë pa sa vijon:

Detet duke çuar dallgë në mënyrë të vazhdueshme të fuqishme e jetike, të cilat nga pikërisht natyra e tyre bashkohen, shpërndahen, derdhen e mbysin, e kanë rrethuar globin tokësor. Ato të dyja -detet dhe toka- rrotullohen bashkarisht me një shpejtësi të skajshme dhe udhëtojnë në një vit të vetëm brenda një rrethi, gjërësia dhe distanca e të cilit është prej njëzet e pesë mijë vitesh.

Mirëpo, pavarësisht nga kjo, detet nuk shpërndahen kurrë, nuk derdhen absolutisht dhe nuk e cënojnë e nuk e shkelin fqinjen e tyre të thatë -tokën. Ato sigurisht lëvizin, qëndrojnë të qetë, ruhen e mbrohen nëpërmjet urdhërit të Atij që ka fuqi Absolute dhe madhështi Absolute.

Pastaj duke vështruar në thellësitë e detit, udhëtari pa se përveç gurëve të çmuar, xhevahirëve që kanë bukurinë, stolinë dhe simetrinë më të skajshme, ndodheshin mijëra lloje të ndryshme kafshësh që mbështeteshin me ushqime, administroheshin dhe përcaktoheshin lindjet dhe vdekjet e tyre duke ecur në mënyrën më të disiplinuar e të përkryer. Ardhja e ushqimeve dhe e furnizimeve të tyre nga rëra e thjeshtë dhe nga uji i kripur në mënyrë të lehtë e të plotë provon në mënyrë të vetëkuptueshme se kjo realizohet vetëm se nëpërmjet administrimit të të Gjithëmëshirshmit Zotërues të lavdisë dhe nëpërmjet dhënies së jetës dhe të furnizimeve nga ana e Mëshirëplotit Zotërues të bukurisë.

Pastaj udhëtari hodhi vështrimin tek 'lumenjtë' dhe pa se dobitë e natyrshme në to, funksionet që ato kryejnë dhe rimbushjet, rifurnizimet e tyre të vazhdueshme shkaktohen nga një urtësi e mëshirë e tillë saqë në mënyrë të pakundërshtueshme provojnë se të gjithë lumenjtë, burimet, rrëketë, curilat dhe kanalet e lundrueshëm burojnë e rrjedhin prej thesarit të të Gjithëmëshirshmit Zotërues të Lavdisë dhe të bujarisë. Madje ato ruhen, rezervohen e shpërndahen në mënyrë aq të jashtëzakonshme saqë thuhet në një hadith kuptimi i të cilit është: *"Katër lumenj rrjedhin nga Xhenneti"*.

Domethënë vërshimi i këtyrë lumenjve është shumë përtej llogaritjeve të shkaqeve të jashtme, sepse ato rrjedhin e vijnë prej thesarit të një Xhenneti jolëndor të pasosur dhe prej bollëkut të madh të një burimi të padukshëm dhe të pashterur.

Për shembull lumi i bekuar i Nilit i cili e ka transformuar shkretëtirën e Egjiptit në një Parajsë të kësaj dynjaje buron prej një mali që ndodhet në jug i quajtur Mali i Hënës duke mos shteruar kurrë, sikur të ishte një det i vogël.

Në qoftë se uji që derdh lumi në gjashtë muaj do të grumbullohej bashkë në fomën e një mali dhe pastaj të ngrinte, ai do të ishte më i madh se ai mal. Por vendi ku mbahet e depozitohet uji në mal është më i vogël se sa një e gjashta e atij mali. Sa për ujin që rimbush e rifurnizon lumin, shiu që hyn në rezervuarin e lumit është shumë i pakët në atë zonë të nxehtë dhe gëlltitet e përpihet shpejt nga toka e etur dhe e djegur për ujë.

Kështu i gjithë ai grumbullim është i paaftë të mbajë e të ruajë ekuilibrin e të ardhurave dhe të shpenzimeve të lumit. Prandaj u transmetua në hadith se Nili i bekuar rrjedh në mënyrë të mrekullueshme nga një Xhennet i padukshëm. Ky hadith ka një kuptim të thellë dhe shpreh një të vërtetë të bukur.

Dhe kështu udhëtari pa një dëshmi të vetme dhe një të vërtetë të vetme prej mijëra dëshmive dhe të vërtetave që janë aq të gjëra sa gjërësia e vetë deteve, dhe kuptoi se të gjithë ato deklarojnë e shpallin me unanimitet me fuqinë e madhështisë së tyre -deteve dhe oqeaneve- duke thënë:

“La i lahe il-la Huve”, *“Nuk ka zot tjetër përveç Atij”*

Dhe u shfaqën para tij dëshmitarë aq të shumtë sa numri i krijesave në dete për vërtetësinë e kësaj dëshmie.

Duke shprehur e përcjellur dëshminë e deteve dhe të lumenjve, ne folëm në shkallën e katërt të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu...]

. . .

Pastaj malet, shkretëtirat dhe fushat i bëjnë ftesë atij udhëtari të zhytur në udhëtimin reflektiv duke i thënë: “Lexoji gjithashtu edhe faqet tona”.

Ndërkaq ai me rolin e tij hodhi vështrimin dhe pa se funksionet

universale të maleve dhe dobitë e tyre të përgjithshme janë prej një madhështie dhe fuqie të tillë saqë hutojnë mendjet.

Për shembull, shfaqja e maleve nga toka nëpërmjet urdhërit Hyjnor qetëson trazirën e tokës dhe lehtëson zemërimin, indinjatën dhe mllefin që burojnë nga zhurmat, turbullimet dhe trazirat brenda saj. Sapo malet të ngrihen lart, toka fillon të marrë frymë e rehatuar; dhe ajo shpëton prej dridhjeve, lëkundjeve dhe trazirave; dhe qetësia e saj, ndërsa ndjek detyrën e saj të rrotullimit, nuk prishet më. Ashtu siç ngrihen direkët dhe shtyllat në anije për t'i mbajtur ato nga lëkundja e mbytja dhe për të ruajtur ekuilibrin e tyre, po ashtu malet që janë direkë e shtylla me thesare për anijen e tokës e mbrojnë atë nga lëkundja, e bëjnë të qëndrueshme dhe ruajnë ekuilibrin e saj. Kurani Kerim e ka treguar këtë kuptim në shumë vërsete, dhe midis tyre janë këto:

"Dhe malet (i bëmë) si shtylla mbështetëse".
"Dhe kemi vendosur në të male përforcues (që qëndrojnë fort)".
Dhe malet Ai i ka ngulur fort".

Dhe për shembull, ndodhen të depozituara dhe të ruajtura në male të gjitha llojet e burimeve, ujërave, mineraleve dhe materialeve të tjera për të cilat kanë nevojë të gjitha qëniet e gjalla në një mënyrë aq të urtë, të përkryer, bujare, rregulluese e parashikuese saqë në mënyrë të vetëkuptueshme provojnë se këto male janë magazina dhe depo rezervash nën urdhërin e një të Gjithëfuqishmi fuqia e të Cilit është e pafundme dhe të Një të Gjithurti urtësia e të Cilit është e pafundme.

Duke nxjerrë si përfundim prej këtyre dy shembujve funksionet e tjera dhe shembujt e urtësisë -aq të mëdhaja sa madhësia e maleve dhe sa gjërësia e fushave -udhëtari pa se malet dhe fushat dëshmojnë dhe shpallin unitetin Hyjnor duke deklaruar ***"La i lahe il-la Huve"****, "Nuk ka zot tjetër përveç Atij"* nëpërmjet gjuhës së të gjithë shembujve të urtësisë së të dyjave -maleve dhe fushave- dhe me gjuhën e të gjitha funksioneve të atyre të dyjave dhe veçanërisht mënyra e gjërave dhe e lëndëve duke u depozituar e duke u ruajtur në to për rezervë.

Ajo dëshmi dhe ajo shprehje e Unitetit Hyjnor janë aq të fuqishme e të forta si malet dhe aq të gjëra e të shtrira si fushat; dhe ai gjithashtu tha me devocion: "Unë besoj në Zotin".

Në shprehjen e këtij kuptimi u përmend në shkallën e pestë të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu El- Vaxhibul....]

. . .

Pastaj, ndërsa ai udhëtar po udhëtonte me mendjen e tij nëpër male e fusha, u hap përpara mendimit të tij dera e botës së 'pemëve dhe bimëve' e cila i bëri ftesë duke i thënë: "Eja tek ne, shëtit në kopshtin tonë dhe lexo reshtat tonë!". Ai u fut brenda dhe pa se pemët dhe bimët po mbanin një kuvend madhështor të shkëlqyer për *tehlil* dhe për *teuhid* -për të deklaruar Unitetin Hyjnor- dhe kishin formuar një rreth *dhikri* dhe *shukri* -për të përmendur e falënderuar Allahun.

Ai kuptoi nga gjuhët e gjendjeve të tyre sikur ato thonin bashkarisht dhe shpallnin me unanimitet ***"La i lahe il-la Huve",*** *"Nuk ka zot tjetër përveç Atij".* Sepse ai pa tre të vërteta të mëdhaja e të përgjithshme duke treguar e provuar se të gjitha pemët frutdhënëse dhe të gjitha bimët e lulëzuara bënin dëshminë e tyre duke bërë tesbihate dhe thonin bashkarisht nëpërmjet gjuhëve elokuente të gjetheve të tyre simetrike, dhe nëpërmjet frazave fjalëshumë të luleve të tyre të bukura, dhe nëpërmjet fjalëve retorike të mirërenditura e joshëse të frutave të tyre -thonin- ***"La i lahe il-la Huve"****, "Nuk ka zot tjetër përveç Atij!".*

E para: Ashtu siç shihet në mënyrën më të qartë në secilën prej bimëve dhe pemëve e vërteta e një mirëbërësie dhe e një bujarie të bëra me qëllim si dhe një zemërgjërësi e dorëgjërësi të bëra me paramendim, po ashtu në tërësinë e pemëve dhe të bimëve duhet të shihet një e vërtetë e tillë e qartë si qartësia e dritës së diellit.

E dyta: E vërteta e dallimit dhe e diferencimit të bëra me qëllim nëpërmjet urtësisë, dhe zbukurimi e formimi të bëra me paramendim nëpërmjet mëshirës -e cila është aq e qartë si qartësia e dritës- në realitet e në kuptim.

Atëherë dallimi midis atyre llojeve dhe anëtarëve të pakufishëm është qëllim e synim, dhe ndryshimi dhe dallueshmëria ndërmjet tyre është urtësi e kërkuar, dhe prekja e stolisjes së zbukurimit janë mëshirë e synuar; kjo e vërtetë është aq e qartë saqë nuk le asnjë vend për t'ia atribuuar atë rastësisë, saqë ajo shfaq aq qartë si dita se këto janë veprat e Autorit të Gjithurtë dhe skalitjet dhe qëndisjet e Tij të mrekullueshme.

E treta: E vërteta e hapjes dhe e zhvillimit të formave të krijesave të pakufishme me qindra e mijëra modele e forma të ndryshme duke u hapur nga kokrrat e kufizuara në numër dhe të ngjashme me njëra-tjetrën dhe nga bërthamat e kufizuara të përafërta me njëra-tjetrën, dhe kultivimi e rritja e tyre me rregullsinë dhe ekuilibrin më të skajshëm dhe me stolinë e bukurinë më të skajshme, pavarësisht se ato janë të thjeshta, të pa jeta dhe të përziera me njëra-tjetrën; atëherë hapja e formave të secilit prej anëtarëve të atyre llojeve të dallueshme nga njëra-tjetra -që janë më

shumë se dyqind mijë lloje- secila në formën e trajtën e saj të veçantë me rregullin më të plotë, me ekuilibër të plotë, me vitalitet e urtësi dhe pa ndonjë gabim, sigurisht kjo është një e vërtetë më e qartë dhe më e ndritshme se dielli...

Dëshmitë që e provojnë këtë të vërtetë janë aq të shumta sa lulet, frutat dhe gjethet që shfaqen në pranverë. Kështu udhëtari shprehu kuptimet e larta që shpërthyen në zemrën e tij dhe tha: ***"El-Hamdu Lil-lahi ala niëmetil iman",*** *"Lavdi Zotit për mirësinë e besimit".*

Në shprehjen e këtyre të vërtetave dhe në dëshminë e dhënë për to, u përmend në shkallën e gjashtë të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu El Vaxhibul....]

. . .

Ndërsa ky udhëtar përmes kozmosit po kthehej prej atij udhëtimi reflektiv, me entuziazëm e zell të shtuar, i gëzuar me kënaqësinë e qëndrimit të tij tek e vërteta dhe për gjetjen e kopshteve të besimit, duke u kthyer prej kopshtit të pranverës, duke mbajtur një tufë të madhe e të gjërë -prej luleve të njohjes dhe të imanit- sa vetë gjërësia e pranverës, papritmas u hap përballë mendjes së tij të përmalluar për realitetin dhe para mendimit të tij të mallëngjyer për njohjen, dera e botës së shpendëve dhe të kafshëve; ato shpendë dhe ato kafshë e ftojnë atë me qindra e mijëra zëra dhe me gjuhë të ndryshme për të hyrë në atë botë të gjërë, dhe i urojnë mirëseardhje në botën e tyre... Ndërkohë ai u fut në të dhe pa se të gjithë shpendët dhe të gjitha kafshët, me të gjitha grupet, speciet dhe kombet e tyre përmendin e shpallin në bashkëtingëllim **"*La i lahe il-la Huve*",** *"Nuk ka zot tjetër përveç Atij"* nëpërmjet gjuhës së gjendjes dhe fjalëve të tyre, sikur sipërfaqja e tokës të ishte një kuvend madhështor *dhikri* dhe një asamble madhështore *tehlili* -për shpalljen e Unitetit Hyjnor. Ai pa se secila prej tyre ishte një odë -poemë- që i kushtohej Zotit, si një fjalë duke shpallur Lavdinë e Tij; si një letër duke treguar Mëshirën e Tij, secila prej tyre duke përshkruar Krijuesin me falënderime dhe lëvdata; të gjitha ato lavdëronin Krijuesin e tyre. Sikur shqiset, fuqitë, gjymtyrët dhe organet e atyre kafshëve dhe shpendëve të ishin fjalë të rregullta dhe të balancuara ose shprehje të përkryera e retorike.

Ai pa tre të vërteta të mëdhaja dhe gjithëpërfshirëse që tregonin në mënyrë vendimtare se ato shpendë e kafshë i kryenin falënderimet e tyre ndaj Krijuesit dhe Furnizuesit të tyre nëpërmjet atyre fjalëve dhe dëshmonin për Unitetin e Tij xh.sh. me ato fraza.

E para: E vërteta e sjelljes në ekzistencë, e artit dhe e krijimit; domethënë e vërteta e dhënies së jetës, dhënies së shpirtit, të cilat kurrësesi nuk mund t'u atribuohen rastësisë, forcës së verbër dhe natyrës së shurdhët; sepse ato janë: një sjellje në ekzistencë nga mosqënia që ndodh me urtësi, një art i shoqëruar me përsosuri dhe një krijim i shoqëruar me dëshirë, dhe një formim i ndërtuar mbi njohje. Ato shfaqin me qartësi në njëzet aspekte manifestimin e 'njohjes, të urtësisë dhe të dëshirës'; dhe ato janë një argument i ndritshëm për domosdoshmërinë e ekzistencës së ***'El-Hajj El–Kajjum',*** *'I Gjalli i Përjetshëm dhe Vetekzistuesi i Përhershëm'*, dhe ato janë një dëshmitar i vërtetë për shtatë Atributet e Tij Madhështore dhe janë një shenjë vërtetësie për Unitetin e Tij xh.sh.. Domethënë, e vërteta e dhënies së jetës jep në ekzistencë dëshmitarë vërtetimi sa numri i të gjitha qënieve të gjalla.

E dyta: E vërteta e dallimit, zbukurimit dhe e formimit, e cila bëhet e qartë nëpërmjet atyre krijesave të pakufishme të cilat ndryshojnë nga njëra-tjetra nëpërmjet shenjave dhe tipareve dalluese në fytyra dhe nëpërmjet formimit të stolisur, të zbukuruar, të dallueshëm e të ndryshëm, nëpërmjet përmasave të balancuara, të holla e të ndryshme, dhe nëpërmjet formave të rregulluara e sistematike. Ajo është një e vërtetë aq e fuqishme dhe aq e madhe saqë nuk mund ta posedojnë këtë akt gjithëpërfshirës që shfaq dukshëm për syrin një mijë çudira dhe shembuj urtësie përveç të Gjithëfuqishmit për gjithçka dhe të Gjithurtit për çdo gjë; nuk ka absolutisht asnjë mundësi tjetër.

E treta: E vërteta e hapjes së formave të atyre kafshëve të panumërta me qindra e mijëra trajta e modele të ndryshme, prej vezëve që janë të ngjashme, të kufizuara dhe të caktuara në numër, dhe prej pikave të kufizuara të ujit të quajtur spermë që janë të përafërta në ngjasim me njëra-tjetrën ose të ndryshëm me një dallim të pakët.

Hapja e atyre formave -të cilat në vetvete janë mrekullia e urtësisë- me rregull të plotë, me ekuilibër të plotë, pa asnjë gabim, as shtesë dhe as mangësi, kjo sigurisht është një e vërtetë aq e ndritshme e brilante saqë ndriçohet me prova e dëshmi të shumta sa vetë numri i kafshëve.

Dhe kështu udhëtari pa botën e shpendëve dhe të kafshëve dhe mori një mësim të plotë prej treguesit të konsensusit të këtyre "Tre të vërtetave" duke treguar qartë se të gjitha llojet e kafshëve dëshmojnë duke thënë bashkarisht: *"**La i lahe il-la Huve**", "Nuk ka zot tjetër përveç Atij"*; saqë sikur toka u bë si një njeri shumë i madh duke thënë: "***La i lahe il-la Huve***" në raport me madhësinë dhe gjërësinë e saj, dhe prej forcës dhe fuqisë së saj e mbush kubenë e qiellit derisa ta dëgjojnë edhe

banorët e qiellit.

Në shprehjen e këtyre të vërtetave, ne folëm në shkallën e shtatë të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu El- Vaxhibul- Vuxhudi]

. . .

Pastaj ky udhëtar hulumtues deshi të futej në "Botën e njeriut", në dynjanë e humanizmit me qëllim që të kalonte duke u ngjitur në shkallët e pafundme të njohjes Hyjnore dhe të ngjitej në një shkallë më të lartë në kënaqësitë e tyre dhe në një pozitë më të lartësuar në dritat e tyre të pafundme. Këtu së pari, humanizmi, i kryesuar nga profetët, i bëjnë ftesë atij për të hyrë, dhe ai e pranoi ftesën. Duke soditur para së gjithash tek vendqëndrimi i kohëve të shkuara, ai pa se të gjithë profetët -paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta- të cilët janë më të ndriturit dhe më të përkryerit të llojit njerëzor, recitonin bashkarisht e përmendnin me një gjuhë të vetme, me unanimitet dhe njërëzi: ***"La i lahe il-la Huve",*** *"Nuk ka zot tjetër përveç Atij".* Të gjithë ata bënin thirrje për tek Uniteti i Zotit me fuqinë e mrekullive të tyre të panumërta të ndritshme të cilat i konfirmonin ata dhe pretendimet e tyre; ai pa se ata të gjithë i bënin thirrje njerëzimit për tek besimi në Zotin xh.sh. dhe për ta nxjerrë atë- humanizmin- prej nivelit të kafshërisë dhe për ta ngritur në shkallën e melekëve. Prandaj, udhëtari u ul në gjunjë me edukatë, me etikë e nderim të madh në klasat e asaj shkolle drite, dhe i kushtoi vëmendje mësimit. Ai pa se në dorën e secilit prej atyre mësuesve, më të lartësuarit, më të famshmit dhe më të shquarit e atyre qënieve humane, ndodheshin mrekulli të shumta, të cilat u ishin dhuruar atyre nga Krijuesi i të gjitha botëve si shenja duke konfirmuar e vërtetuar misionin e tyre. Për më tepër, një grup i madh njerëzish, një komunitet i tërë, i kishte konfirmuar e pranuar pretendimet e tyre dhe kishin hyrë në besim nëpërmjet komunikimit të secilit prej tyre... prandaj, udhëtari mundi të kuptojë me analogji forcën dhe fuqinë e Unitetit e të Njësisë, atë të vërtetë mbi të cilën kanë rënë dakort me unanimitet ata njerëz të vërtetë numri i të cilëve është më shumë se 'njëqind mijë'...

Gjithashtu ai kuptoi gabimin e rëndë dhe krimin më të madh të cilin e kryejnë njerëzit e çudhëzimit, mohuesit e asaj të vërtete të ngulitur fort e cila ka këtë fuqi dhe të cilën e beson dhe e mbështet ky numër i madh prej njoftuesve të vërtetë dhe e provon me mrekullitë e tyre të panumërta... ai gjithashtu kuptoi dënimin pikëllues të përhershëm që e

meritojnë mohuesit... gjithashtu ai njohu drejtësinë dhe vërtetësinë e atyre që i pranuan, u besuan atyre dhe hynë në besim. Me këtë u shfaq para tij një shkallë shumë e madhe dhe e lartë e shenjtërisë së besimit dhe e lartësisë së Unitetit Hyjnor.

Po, mrekullitë e pafundme, secila prej tyre është një konfirmim real nga ana e të Vërtetit -Krijuesit xh.sh.- për profetët, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta; goditjet qiellore që u ranë kundërshtarëve dhe mohuesve shfaqin vërtetësinë e tyre dhe mbështetjen e Zotit xh.sh. për ta; secila prej tyre ishte një provë për vërtetësinë e tyre; për plotësimet e tyre individuale secila duke qenë si një tregues për drejtësinë e tyre; mësimet dhe udhëzimet e tyre të shëndosha tregojnë se ata janë me të vërtetën; forca e besimit të tyre, seriozitetі më i lartë, gatishmëria për t'u vetëflijuar dhe devocioni i tyre i skajshëm, që të gjitha këto dëshmojnë për vërtetësinë dhe për drejtësinë e thirrjes së tyre; Librat dhe fletët e shenjta që mbahen nga duart e tyre, studentët e tyre të panumërt të cilët arritën realitetin dhe u ngjitën tek plotësimi, dhe u drejtuan e u udhëzuan tek drita duke i ndjekur ata, të gjitha këto dëshmojnë vërtetësinë e rrugës së tyre dhe drejtësinë e udhës së tyre. Për më tepër, unanimiteti i atyre përçuesve të vërtetë në të gjitha çështjet pozitive sigurisht është një provë vendimtare për vërtetësinë e besimit dhe një fuqi aq e madhe që përforcon të vërtetën e tij saqë asnjë fuqi tjetër në botë nuk mundet absolutisht të konfrontohet e të përballet me të. Ajo është një e vërtetë e tillë vendimtare saqë përpara saj zvogëlohet e shuhet çdo hezitim.

Udhëtari kuptoi urtësinë e qënies së besimit në të gjithë profetët si një shtyllë prej shtyllave të imanit, dhe se ai besim përfaqëson një burim tjetër fuqie të madhe për besimin e tij. Kështu ai nxori dobi të mëdha të besimit prej mirësive të tyre, në shprehjen e të cilave ne folëm në Shkallën e Tetë të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu El- Vaxhibul Vuxhudi...]

. . .

Ai udhëtar kërkues duke pasë provuar kënaqësi të larta prej fuqisë së besimit dhe duke pasë thithur flladin e pastër të jetës, u kthye prej asamblesë së profetëve, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta. Ndërkohë i bëjnë ftesë atij ata të cilët i provuan pretendimet e profetëve me shkallën e njohjes së sigurtë dhe sollën argumente vendimtare për vërtetësinë e tyre; ata janë dijetarët dhe shkollarët e thellë, origjinalë dhe të saktë të cilët quhen ***El-Asfija ves-Sid-dikunë*** *'Të pastërtit dhe më të*

vërtetit'... Ata i bënë ftesë atij për tek shkollat e tyre dhe ai hyri e pa një grupim të madh që përfshinte me mijëra gjeni dhe qindra e mijëra shkollarë të saktë e të lartë duke i provuar të gjitha çështjet pozitive që lidhen me fenë, në krye të të cilave qëndron çështja e domosdoshmërisë së ekzistencës së Krijuesit xh.sh. dhe ajo e Unitetit të Tij, me demonstrime të tilla të thella saqë nuk lënë asnjë vend as edhe për dyshimin më të vogël.

Po, unanimiteti i atyre dijetarëve të mëdhenj në parimet dhe në shtyllat e imanit -pavarësisht dallimeve dhe ndryshimeve të tyre në aftësitë e tyre të natyrshme dhe në metoda e pikëpamje- secili prej tyre duke u mbështetur në fuqinë dhe në sigurinë e argumenteve të tij, sigurisht kjo është në vetvete një provë vendimtare e tillë saqë askush nuk mund ta kundërshtojë, as ta refuzojë apo ta dyshojë përveç dikujt që ka zgjuarsi më të mprehtë dhe më të lartë se sa zgjuarsia e atyre gjenive, ose në qoftë se argumenti i tij do të ishte më i fuqishëm se sa argumentet e atyre të gjithëve dhe në qoftë se prova e tij do të ishte më elokuente se sa të gjitha provat e tyre! Kjo është krejtësisht e pamundur. Prandaj ata nuk mund të konfrontohen e sfidohen veçse me injorancë, me shtirje si injorancë dhe me mohim lidhur me çështjet negative të cilat nuk mund të provohen, ose me kryeneçësi dhe me mbyllje të syve ndaj asaj drite. Gjendja është se ai i cili i mbyll sytë e tij, ai vetëm ditën e tij e bën natë.

Udhëtari kuptoi se dritat të cilat i përhapën këta profesorë të thellë të kësaj shkolle të madhe e të lartë ka ndriçuar gjysmën e globit tokësor për më shumë se një mijë vite. Ai gjeti në fe një forcë të tillë morale e shpirtërore saqë sikur të grumbulloheshin të gjithë njerëzit e mohimit dhe të kryeneçësisë, nuk do të ishin në gjendje ta lëkundnin apo ta shkatërronin atë as sa një fije.

Një aluzion të shkurtër për mësimin e mësuar nga udhëtari në këtë shkollë ne e thamë në Shkallën e Nëntë të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu El- Vaxhibul- Vuxhudi...]

. . .

Udhëtari ynë soditës kur u kthye prej shkollës së dijetarëve u nxit me ngulm nga një mallëngjim i zjarrtë për t'iu shtuar e zbuluar besimi dhe u sundua nga një dëshirë e fortë për të parë dritat dhe kënaqësitë të cilat janë në rrugën e ngjitjes prej shkallës së njohjes së sigurisë për tek shkalla e shikimit të sigurisë. Atë e ftuan me mijëra e miliona 'Evlija të drejtë' udhëzues të lartë të cilët u përpoqën për tek realiteti, arritën tek e

vërteta dhe mbërritën tek shkalla e shikimit të sigurisë me ngjitjen e tyre nën hijen e *miraxhit* -ngjitjes- të profetit Muhammed a.s.m. dhe në gjurmët e profetit a.s.m. në udhën më të madhe Muhammedane.

Këta e ftuan atë në një vend të madh e të lumtur dhikri -për përmendjen e Zotit xh.sh.- dhe për tek një vendtakim i drejtë e fisnik udhëzimi, i cili përhapte shkëlqim e dritë duke i mbushur të gjitha anët dhe ato vërshonin e përhapeshin duke buruar nga njëpasnjëshmëria e *teqeve* të tyre, *zavijeve* dhe vendeve të tyre të ndritshme. Ndërkohë ai hyri dhe pa se këta njerëzit e zbulesave, të ndriçimeve dhe të kerameteve përsërisnin me unanimitet frazën '***La i lahe il-la Huve'***, *'Nuk ka zot tjetër përveç Atij'*, duke shpallur me të domosdoshmërinë e ekzistencës së Krijuesit xh.sh. dhe Unitetin e Tij, duke u mbështetur në zbulesat e tyre, në kerametet dhe në shikimet e tyre.

Po, ashtu siç njihet dielli nëpërmjet shtatë ngjyrave në dritën e tij, po ashtu të vertetën e Njësisë Hyjnore e pranojnë dhe e vërtetojnë me unanimitet të plotë këta gjeni të shenjtë, këta njohës të ndritshëm të cilët përfaqësojnë njerëzit e tarikateve të ndryshme të vërteta, njerëzit e metodave të ndryshme të drejta dhe kurset e shumta të vërteta, të cilët u ngjyrosën me shtatëdhjetë lloje, madje me aq shumë ngjyra sa numri i Emrave të bukur Hyjnorë prej ngjyrave vezulluese e të dallueshme dhe prej dritave të larmishme e të ndryshme të manifestuara në zemra e në horizonte prej dritës së Diellit të parapërjetshëm e të paspërjetshëm.

Udhëtari e pa manifestimin e asaj të vërtete të ndritshme me syrin e sigurisë. Ai pa se unanimiteti i profetëve, pajtueshmëria e dijetarëve të pastër dhe përputhshmëria në mendim e Evlijave të drejtë formon konsensusin më të lartë dhe është një e vërtetë më e ndritshme se sa drita e ditës që tregon diellin.

Një aluzion të shkurtër për shkëlqimet dhe dobitë që mori ky udhëtar prej teqeve dhe zavijeve ne e thamë në shkallën e Dhjetë të Stacionit të parë.

[La i lahe il-lall-llahu El- Vaxhibul- Vuxhudi...]

. . .

Pastaj ai udhëtar deshi, nëpërmjet të gjitha aftësive të tij të holla dhe fuqisë së tij, të shtonte përparimin dhe ngjitjen në forcën e besimit dhe në zbulimin e njohjes së tij lidhur me Krijuesin, meqë ai ishte i vetëdijshëm se dashuria për Zotin që buron prej besimit në Allahun xh.sh. e cila

shpërthen prej njohjes së Tij xh.sh. është plotësimi më i madh human, më i rëndësishmi dhe më i gjëri; madje ajo -dashuria për Zotin- është burimi dhe themeli i të gjitha plotësimeve humane; prandaj ai e ngriti kokën e tij duke soditur qiejt dhe i tha mendjes së tij:

"Përderisa jeta është gjëja më e shtrenjtë në univers, dhe të gjitha krijesat i janë nënshtruar jetës; dhe më të çmueshmit e qënieve të gjalla janë frymorët -qëniet me shpirt; dhe më të lartësuarit e qënieve me shpirt janë të vetëdijshmit... dhe përderisa globi tokësor -për hir të kësaj pozite të lartë- boshatiset në çdo shekull e në çdo vit, dhe rimbushet me qëllim që të shtojë këtë substancë më të çmueshme -qënie të gjalla; atëherë sigurisht duhet medoemos që këto qiej të lartësuar e të zbukuruar të kenë banorët dhe popujt e tyre të përshtatshëm për to prej gjallesave, prej qënieve me shpirtëra dhe prej atyre që kanë vetëdije. Saqë janë transmetuar rrëfenja të sakta që konfirmojnë shikimin e 'Melekëve' dhe bisedimin me ta qysh nga koha e Ademit a.s. ashtu si shfaqja e Xhebrailit a.s. në formë njeriu përpara sahabëve në prezencë të profetit -në vendin ku ishte ulur profeti a.s.m.. Ndërkaq udhëtari tha: "Ah sikur të kisha nderin dhe t'i shikoja banorët e qiejve, dhe ah sikur t'i dija mendimet e tyre rreth të vërtetës së besimit dhe të Unitetit Hyjnor; sepse dashuria më e rëndësishme lidhur me Krijuesin e universit është dëshmia e tyre... ndërsa po mendonte e thonte kështu me vetveten, ai papritmas dëgjoi një zë qiellor duke i thënë: "Meqenëse ti dëshiron të takohesh me ne dhe të dëgjosh mësimin tonë, atëherë mësoje se 'çështjet e besimit' të cilat kanë zbritur me ndërmjetësinë tonë tek të gjithë pejgamberët, në krye të të cilëve është profeti Muhammed a.s.m. me Kuranin Kerim -atyre çështjeve- së pari u kemi besuar neve. Mësoje gjithashtu se të gjithë shpirtërat e mirë prej nesh që janë shfaqur para njerëzve kanë dëshmuar që të gjithë pa përjashtim me unanimitet për domosdoshmërinë e ekzistencës së Krijuesit të universit, për Unitetin e Tij dhe për Atributet e Tij të shenjta; dhe këtë e kanë shpallur me pajtueshmëri të plotë. Përputhshmëria dhe bashkëpërgjigjja e ndërsjellë e këtyre shpalljeve dhe njoftimeve të panumërta është një udhëzues e tregues për ty aq i ndritshëm si dielli".

Udhëtari e kuptoi atë që synonin ata, dhe drita e besimit të tij shkëlqeu dhe vezulloi, derisa u ngjit në qiej.

Një aluzion i shkurtër për mësimin që mori ky udhëtar prej Melekëve u përmend në Shkallën e Njëmbëdhjetë të Stacionit të parë:

[La i lahe il-lall-llahu El-Vaxhibul- Vuxhudi...]

. . .

Pastaj ai udhëtar i zellshëm e i përmalluar për mësimin që mori prej gjuhëve të grupeve dhe botërave të ndryshme të krijimit dhe prej gjendjeve të tyre në botën e dukshme në aspektet e tyre trupore e materiale, deshi me mallëngjim të fortë të bënte më shumë shëtitje e udhëtim dhe të studionte e të kërkonte realitetin dhe vazhdoi shqyrtimin e asaj çfarë ndodhet në botën e padukshme dhe në botën e ndërmjetme. Ndërkohë përpara tij u hap dera e 'mendjeve të drejta e të ndriçuara dhe e zemrave të pastërta e të ndritshme', prej të cilave janë të zhveshura njëri prej grupeve të njerëzimit; sepse mendja dhe zemra janë si bërthama dhe si thelbi i njeriut dhe në sajë të atyre të dyjave ai mundi të bëhej fruti i universit; dhe ato të dyja kanë fuqi të shtrihen e të zgjerohen derisa mund të përfshijnë të gjithë botën pavarësisht qënies së atyre të dyjave të vogëla.

Udhëtari pa se zemrat dhe mendjet janë ngushtica humane -pengesa- midis botës së padukshme dhe botës së dukshme, dhe lidhjet dhe marrëdhëniet midis atyre dy botëve -lidhur me njeriun- ndodhin tek ato pika; prandaj ai u foli mendjes dhe zemrës së tij njëherësh duke u thënë: "Afrohuni, se më e shkurtëra e rrugëve që të çon tek realiteti është nëpërmjet derës suaj, prandaj ejani që të përfitojmë duke i studiuar mendjet dhe zemrat që përshkruhen me besim dhe t'i shqyrtojmë cilësitë dhe ngjyrat e atyre të dyjave; sepse ky mësim nuk merret nga gjuhët ashtu siç është rasti me rrugët e tjera".

Ai nisi të kthejë fletët e mendjeve dhe filloi të hapë faqet e zemrave duke soditur e shqyrtuar gjatë, dhe pa se të gjitha mendjet e shëndosha, të drejta e të ndriçuara pajtohen unanimisht lidhur me *akiden* e ngulitur e të qartë në besimin dhe në Unitetin Hyjnor dhe kanë përputhshmëri në sigurinë dhe në bindjen e fortë lidhur me Unitetin e Zotit, pavarësisht aftësive të tyre të ndryshme, metodave, pikëpamjeve dhe medhhebeve të ndryshme, e madje të kundërta.

Domethënë, ato janë mbështetur dhe janë lidhur me një akide të pandryshueshme dhe kanë hyrë në një të vërtetë të rrënjosur që nuk shkulet e nuk këputet kurrë; prandaj unanimiteti i këtyre mendjeve lidhur me besimin, me domosdoshmërinë e ekzistencës dhe me Unitetin e Zotit xh.sh. është një zinxhir i ndritshëm që nuk këputet kurrë dhe një dritare e gjërë ndriçuese e hapur drejt botës së të vërtetës.

Gjithashtu ai pa se të gjitha zemrat e shëndosha e të ndritshme kanë unanimitet e pajtueshmëri midis tyre lidhur me zbulesat, shikimet dhe me dëshmimet e tyre të sigurta e sublime për sa ka të bëjë me shtyllat e

besimit, dhe kanë përputhshmëri e pajtueshmëri lidhur me çështjet e Unitetit Hyjnor, pavarësisht metodave dhe pikëpamjeve të tyre të largëta e të ndryshme. Domethënë secila prej këtyre zemrave të ndritshme është një arsh -Fron- shumë e vogël i Njohjes Hyjnore; ato janë pasqyra gjithëpërfshirëse për Dritat e manifestimeve të të kërkuarit përjetësisht; ato janë kthyer drejt të vëtetës, janë lidhur me të dhe e manifestojnë atë.

Atëherë, ato janë dritare të hapura drejt diellit të vërtetësisë. Domethënë, tërësia e këtyre zemrave, duke u marrë bashkërisht, formon dritaren më të madhe e më të gjërë si deti përballë atij dielli.

Pajtueshmëria dhe unanimiteti i këtyre zemrave dhe mendjeve lidhur me domosdoshmërinë e ekzistencës së Zotit xh.sh. dhe me Unitetin e Tij sigurisht është udhëzuesi më i përkryer dhe mësuesi më i madh, i besueshëm, i sigurtë dhe i pagabueshëm; sepse kurrësesi nuk është e mundshme apo e konceptueshme në ndonjë drejtim që një supozim që s'ka realitet, një mendim i pavërtetë -që nuk lidhet me realitetin- dhe një atribut i rremë i pabazë t'i mashtrokan të gjithë këto sy të mprehtë e depërtues të këtij numri shumë të madh të këtyre zemrave të pastërta dhe të këtyre mendjeve të shëndosha e serioze, dhe ky mashtrim të vazhdoka për gjatë shekujve me një ngulitje të plotë dhe t'i bënte ato të gjithë të binin në kurthin e shtrembërimit dhe të shkujdesjes! Madje edhe sofistët idiotë, të cilët mohojnë kozmosin, nuk do të pajtoheshin me një mendje të prishur e të hutuar e cila e gjen të mundshme një gjë të tillë!

Të gjithë këtë e kuptoi udhëtari ynë, dhe tha së bashku me mendjen dhe me zemrën e tij: *"**Amentu bil-lahi",** "Unë besova në Zotin xh.sh".*

Duke aluduar për njohjen e besimit të cilën e nxori ky udhëtar prej mendjeve të drejta e të shëndosha dhe prej zemrave të ndritshme u përmend në shkallën e dymbëdhjetë dhe të trembëdhjetë të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-lahu El Vaxhibul- Vuxhudi...]

. . .

Pastaj ai udhëtar i cili e vështroi nga afër Botën e Padukshme dhe që udhëtoi në dy botët e mendjes dhe të zemrës, nisi të trokasë derën e asaj bote nëpërmjet këtij lloji mendimi e hulumtimi:

"Jam kureshtar të di, çfarë thotë kjo botë e padukshme?" Sepse meqenëse ne shohim në këtë botë të dukshme trupore se Krijuesi xh.sh., i Cili fshihet pas perdes së të Padukshmes, e bën të njohur Vetveten e Tij nëpërmjet të gjitha këtyre artifakteve të Tij të stolisura e të bëra me plot

art dhe i Cili na shtyn neve për ta dashur Atë nëpërmjet këtyre mirësive të Tij të ëmbëla e të mira të pafundme, dhe i Cili na njofton neve për Plotësitë e Tij të fshehura nëpërmjet këtyre veprave të panumërta të mrekullueshme e plot mjeshtëri arti.. po, Ai i Cili e bën të njohur e të dashur Vetveten e Tij nëpërmjet aktit dhe gjuhës së gjendjes e cila është më e qartë se sa fjala dhe ligjërimi; sigurisht Ai do të flasë me fjalë e me të ligjëruar siç flet Ai me akte e me gjendje duke e bërë Vetveten e Tij të Njohur e të Dashur.

Kështu udhëtari iu adresua vetvetes duke i thënë: Ne duhet ta njohim Atë xh.sh. nëpërmjet manifestimeve të Hyjnisë së Tij në botën e Padukshme. Ndërkohë ai e zhyti zemrën e tij në thellësira dhe pa nëpërmjet syrit të mendjes së tij sa vijon:

E vërteta e '***Vahjit Hyjnor', '****Shpalljes Hyjnore'* mbisundonte në të gjitha çastet e kohët -nëpërmjet manifestimeve më të fuqishme e më të qarta- në të gjitha anët e botës së Padukshme. Dhe vjen dëshmia për ekzistencën dhe për Unitetin e Tij xh.sh. prej Njohësit të të gjitha gjërave të së padukshmes.

Ajo është dëshmia e '*vahjit'* dhe e '*ilhamit' -shpalljes* dhe *inspirimit*- e cila është shumë më e fuqishme se sa dëshmia e universit dhe e qënieve të krijuara; sepse Ai xh.sh. nuk do t'i linte bërjen të njohur të Vetvetes së Tij dhe as treguesit e ekzistencës dhe të Unitetit të Tij vetëm tek dëshmia e krijesave të Tij, përkundrazi Ai flet fjalë parapërjetësie të cilat janë në përshtatje me Qënien e Tij; dhe nuk ka as kufi dhe as fund për Fjalën e Atij i Cili është i pranishëm dhe gjithëshikues me fuqinë dhe me njohjen e Tij në çdo vend. Dhe ashtu siç e bën Atë të njohur kuptimi i Fjalës së Tij. Po ashtu të folurit -ligjërimi i Tij- e bën Vetveten e Tij të njohur së bashku me Atributet e Tij.

Po, konsensusi dhe pajtueshmëria e njëqind mijë profetëve, paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta, lidhur me të gjitha njoftimet e tyre që buronin prej *Vahjit Hyjnor*, dhe dëshmitë dhe mrekullitë e librave të shenjtë dhe të fletëve -shkrimeve- qiellore të cilat janë shpallja -*Vahji*- dhe fruti i tij i shikuar, dhe të cilat i kanë pranuar dhe i kanë vërtetuar shumica absolute e njerëzimit, i kanë ndjekur ato si shembull dhe janë udhëzuar me udhëzuesit e tyre, e bënë udhëtarin të kuptojë në mënyrë të vetëkuptueshme se *Vahji* -shpallja Hyjnore- është një e vërtetë e qëndrueshme rreth së cilës nuk ka asnjë dyshim. Gjithashtu ai kuptoi se e vërteta e *vahjit* tregon e njofton Pesë të Vërteta të Shenjta si dhe i konfirmon dhe i ndriçon ato.

E Para: Të folurit në përputhje me kuptimet e njerëzve dhe me

nivelin e mentalitetit dhe të aftësive të tyre mendore është një formë që quhet '*Begenia* -zbritja- Hyjnore tek mendjet e njerëzve'... Po, Ai i Cili i bëri të flasë të gjitha krijesat e Tij të vetëdijshme me shpirtëra dhe i Cili kupton të folurën e tyre, Hyjnia e Tij kërkon medoemos që kuptimet e fjalës së Tij të parapërjetshme të derdhen në formë fjalësh me qëllim që njerëzit ta kenë të lehtë për t'i lexuar ato midis fjalëve të tyre.

E Dyta: Ai i Cili e krijoi ekzistencën në mënyrë të mrekulleshme, dhe e mbushi Kozmosin me krijesat e Tij të mrekullueshme dhe i pajisi ato me gjuhë duke folur për Plotësitë e Tij, sigurisht e domosdoshmërisht Ai do ta bënteVetveten të njohur edhe me fjalët e Tij gjithashtu.

E Treta: Ai i Cili u përgjigjet me akt lutjeve dhe falënderimeve të bëra nga njerëzit e vërtetë, të cilët janë më të zgjedhurit, janë elita e tyre dhe janë më të nevojshmit, më të përmalluarit dhe më të ndjeshmit midis njerëzve, atëherë përgjigja ndaj atyre duave dhe falënderimeve me fjalën e Tij xh.sh. është prej funksionit të krijueshmërisë -të Qënies së Tij Krijues.

E Katërta: Atributi i të folurit i cili është një bashkëshoqërues esencial i domosdoshëm dhe një manifestim i ndritshëm i dy Atributeve të 'Njohjes' dhe të 'Jetës', sigurisht ai do të gjendej në formë gjithëpërfshirëse, të përjetshme dhe të amshuar tek Ai i Cili ka njohje gjithëpërfshirëse dhe jetë të përhershme.

E Pesta: Ai i Cili i krijoi krijesat e Tij dhe i pajisi ato me pafuqi e mallëngjim, me varfëri e nevojë, dhe me ankth e shqetësim për të ardhmen; dhe i Cili u dha atyre dashurinë dhe adhurimin derisa ata u bënë të ndiejnë dashuri të fortë dhe mallëngjim të papërmbajtur për të njohur Zotin e tyre të vërtetë dhe Pronarin dhe Zotëruesin e çështjes së tyre; të cilët ndiejnë nevojë të madhe për një fuqi tek e cila të mbështeten e të strehohen- ndërsa bien rrokullimthi në varfëri, në pafuqi dhe në ankthin për të ardhmen- atëherë është kërkesë prej Hyjnisë së Tij që t'i bëjë ata ta ndiejnë e ta kuptojnë ekzistencën e Tij nëpërmjet të folurit të Tij xh.sh..

Kështu që, udhëtari kuptoi se dëshmitë që tregojnë me unanimitet për ekzistencën e Ekzistuesit të domosdoshëm dhe për unitetin e Tij xh.sh. në vahjin qiellor të përgjithshëm i cili përmban të vërtetat e begenisë-zbritjes- Hyjnore, Vetënjohjes Hyjnore, përgjigjjes së mëshirshme, 'Bashkëbisedimit Hyjnor' dhe vetëdeklarimit të përjetshëm -këto janë dëshmia më e madhe, madje ajo është më e madhe se dëshmia e diellit për vetveten në mes të ditës.

Pastaj udhëtari hodhi vështrimin tek '*ilhamet'*, 'inspirimet', dhe pa se inspirimet e vërteta ndonëse janë të ngjashme -nga një drejtim- me *vahjin* 'shpalljen', meqë ato janë një lloj i bashkëbisedimit Hyjnor, por ama ka dy dallime -ndryshime:

I Pari*:* Pjesa më e madhe e '*Vahjit* Hyjnor' i cili është shumë më i lartë e më sublim se sa '*ilhami'*, 'inspirimi', vjen nëpërmjet melekëve, ndërsa shumica e '*ilhamit'* 'inspirimeve' vjen drejtpërdrejtë, pa ndërmjetës. Për ta sqaruar këtë, do të sjellim shembullin që vijon:Dihet se një mbret ka dy mënyra për adresim dhe për lëshim dekretesh e urdhërash:

E para: në Emrin e shtetit, të madhështisë së tij, të sundimit dhe të sovranitetit të tij mbi të gjithë. Ai nis ndonjë prej të dërguarve të tij tek ndonjëri prej guvernatorëve të tij, dhe ndonjëherë ai takohet me të, dhe ia përçon urdhërin, dhe këtë e bën me qëllim që të shfaqë madhështinë e atij sovraniteti dhe rëndësinë e atij urdhëri.

E dyta: Në emrin e tij personal dhe jo në emrin e mbretërisë dhe as me titullin e monarkut. Ai flet në mënyrë private me telefonin e tij privat lidhur me ndonjë çështje private dhe me ndonjë çështje të pjesshme me shërbëtorin e tij të veçantë e të besuar ose me ndonjërin prej nënshtetasve të tij të zakonshëm.

Në të njëjtën mënyrë është fjala e Sulltanit të parapërjetshëm xh.sh.. Ai flet nëpërmjet *vahjit* ose *ilhamit* gjithëpërfshirës -i cili kryen funksionin e vahjit- dhe flet me Emrin e "***Rab-bil Aleminë***" *"Zoti i të gjitha botëve",* dhe me titullin e '***Ha'likul Keuni***' '*Krijuesi i universit*'. Gjithashtu Ai ka edhe një mënyrë tjetër të foluri, në një formë private, nga prapa perdeve dhe mbulesave, me çdo individ dhe me çdo qënie të gjallë, në përputhje me aftësitë e tyre, në një mënyrë të përshtatshme me marrësin, dhe kjo për shkak të qënies së Tij Zoti dhe Krijuesi i të gjitha qënieve të gjalla.

Ndryshimi i dytë: *Vahji* është i pastër dhe pa hije dhe i veçantë e i rezervuar për të zgjedhurit. Ndërsa *ilhami* -inspirimi- ka hije dhe përzierje ngjyrash; ai është i përgjithshëm dhe ka forma të ndryshme dhe shumë të pangjashme, ashtu si inspirimet e melekëve, inspirimet e njeriut dhe inspirimet e kafshëve.

Ilhami -inspirimi- me llojet e tij të ndryshme dhe me format e tij shumë të pangjashme tregon hapësirën e gjërësisë dhe të shumësisë së fjalëve Hyjnore të cilat janë më të shumta se numri i pikave të deteve.. Ndërkaq udhëtari kuptoi prej kësaj një aspekt prej komentimit të versetit

Kuranor:

"Thuaj (o Muhammed a.s.m njerëzimit): Sikur deti të ishte bojë (për të shkruar) Fjalët e Zotit tim, sigurisht që deti do të shterrohej para se të mbaronin Fjalët e Zotit tim".

Pastaj ai hodhi vështrimin tek natyra, tek urtësia dhe tek dëshmia e *ilhamit* -inspirimit- dhe pa se natyra e tij, urtësia dhe rezultati i tij përbëheshin prej katër dritash:

Drita e Parë: Ashtu siç bëhet i dashur Allahu xh.sh. për krijesat e Tij me anë të akteve të Tij tek ata i Cili u bën të njohur "Dashurinë Hyjnore", po ashtu është prej kërkesave të "Dashurisë dhe të Mëshirës" -domethënë të qënies së Tij *Vedud* dhe *Rahman*- që Ai të bëhet i dashur për ta edhe nëpërmjet fjalës dhe prezencës.

Drita e Dytë: Ashtu siç u përgjigjet Ai xh.sh. duave të shërbëtorëve të Tij nëpërmjet akteve të Tij, po ashtu është kërkesa dhe funksioni i mëshirëgjërësisë së Tij që t'u përgjigjet atyre edhe me fjalë nga prapa perdeve.

Drita e Tretë: Është një bashkëshoqërim i Hyjnisë se ashtu siç u përgjigjet Ai xh.sh. me akte thirrjeve për ndihmë, duave dhe përgjërimeve të atyre prej krijesave të Tij të cilat janë goditur me fatkeqësi të rënda e me vuajtje, po ashtu Ai duhet t'u vijë në ndihmë atyre me fjalët e *ilhamit* -inspirimit- të cilat janë një lloj i ligjërimit të Tij.

Drita e Katërt: Ashtu siç e bën Zoti xh.sh. të perceptueshme ekzistencën e Tij, prezencën dhe mbrojtjen e Tij për krijesat e Tij të vetëdijshme -të cilat qëndrojnë në pafuqi e në dobësi të rënda, në varfëri e në nevoja të mëdha dhe të cilët janë më të mallëngjyerit e më të nevojshmit për ta njohur Pronarin e tyre, Mbrojtësin, Rregullatorin dhe Ruajtësin e tyre- po ashtu është prej kërkesës së dhembshurisë dhe të mëshirës Hyjnore dhe prej domosdoshmërisë së tyre që Ai xh.sh. t'i bëjë gjithashtu të perceptueshme prezencën e Tij, afrueshmërinë dhe ekzistencën e Tij për një krijesë të veçantë në përputhje me aftësinë e saj, dhe me anë të disa *ilhameve* -inspirimeve- të vërteta, me fjalë tek telefoni i zemrës së saj, e cila konsiderohet si një lloj i bashkëbisedimit Hyjnor.

Pastaj ai hodhi vështrimin tek dëshmia e *ilhamit* -inspirimit- dhe pa se në qoftë se dielli -si supozim- do të kishte jetë dhe vetëdije, dhe shtatë ngjyrat në dritën e tij të ishin shtatë atribute për të -si supozim- atëherë ai do të kishte një mënyrë të foluri me anë të rrezeve dhe të manifestimeve të tij të cilat janë në dritën e tij. Dhe në këtë gjendje: Edhe ekzistenca e formës së tij, edhe reflektimi i tij në gjërat e tejdukshme; domethënë

bisedimi i tij me çdo pasqyrë reflektuese, me çdo gjë të ndritshme, me çdo copë xhami, me flluskat e detit dhe me pikat e tij; madje edhe me grimcat e tejdukshme në përputhje me aftësinë e secilës prej tyre.. dhe përgjigjja e tij ndaj nevojave të secilës prej tyre.. e gjitha kjo është një dëshmi e vërtetë për ekzistencën e diellit, për mosqënien e një akti pëngesë për një akt tjetër, dhe për mosqënien e një fjale bllokim a pengesë për një fjalë tjetër të tij...

Ashtu siç shihet kjo me qartësi, po ashtu është çështja lidhur me bashkëbisedimin e Monarkut të parapërjetshëm e të paspërjetshëm, e Zotëruesit të lavdisë, e Krijuesit të të gjitha qënieve, Zotëruesit të bukurisë, Dritës së parapërjetshme; ai është një ligjërim, bisedim universal e gjithëpërfshirës ashtu si njohja dhe fuqia e Tij xh.sh.. Prandaj kapet e perceptohet në mënyrë të vetëkuptueshme manifestimi i gjërë i atij ligjërimi në përputhje me aftësinë e çdo gjëje pa e bllokuar një pyetje një pyetje tjetër, pa e penguar një veprim një veprim tjetër, dhe pa u përzier e ngatërruar një fjalë adresimi me një adresim tjetër.

Udhëtari kuptoi me një njohje sigurie e cila iu ofrua shikimit të sigurisë se të gjitha ato manifestime, ato bisedime dhe *ilhame* -inspirime- veçmas ose bashkërisht provuan e dëshmuan me unanimitet domosdoshmërinë e Atij Dritëdhënësi të parapërjetshëm xh.sh., për prezencën e Tij xh.sh., për Unitetin dhe për Njësinë e Tij.

Dhe kështu u përmend një aluzion i shkurtër për atë që mori ky udhëtar kureshtar prej mësimit të njohjes prej botës së padukshme në shkallën e katërmbëdhjetë dhe të pesëmbëdhjetë të Stacionit të parë:

[La i lahe il-lall-llahu El- Vaxhibul Vuxhudi]

. . .

Pastaj ai udhëtar nëpër dynja iu adresua mendjes së tij duke i thënë: “Meqenëse unë po e kërkoj Pronarin dhe Krijuesin tim nëpërmjet krijesave të këtij kozmosi, do të ishte më mirë për mua që t’i shkoja për vizitë atij i cili është njeriu më i plotësuar në ekzistencë, më i madhi që të udhëheqë për tek e mira -madje edhe sipas dëshmisë së armiqve të tij- më i shquari midis tyre, më i vërteti në fjalë, më i larti në pozitë dhe më i ndrituri i tyre në mendje; ai është Muhammedi *Sal-lall-lahu alejhi ve sel-lem*, paqja dhe bekimet e Zotit xh.sh. qofshin mbi të, i cili me virtytet e tij dhe me Kuranin ka ndiçuar katërmbëdhjetë shekuj... Atëherë me qëllim që të nderohem e të privilegjohem me vizitën e tij, dhe të kërkoj shpjegim prej tij lidhur me atë që kërkoj, na duhet që të shkojmë së bashku tek më i miri i shekujve... tek shekulli i lumturisë.. shekulli i

profetësisë.. Së bashku me mendjen e tij ai hyri në atë shekull dhe pa se ai ishte bërë në sajë të Tij a.s.m. shekulli i lumturisë së vërtetë për njerëzimin. Sepse nëpërmjet dritës që ai kishte sjellë, i kishte transformuar më primitivët dhe më analfabetët e njerëzve në profesorë dhe mësues të botës.

Dhe kështu, ai iu adresua mendjes së tij duke i thënë: "Para së gjithash ne duhet të njohim diçka rreth madhështisë dhe vlerës së këtij personaliteti të mrekullueshëm, dhe këtë duhet ta arrijmë nëpërmjet saktësisë së hadithe, thënieve të tij dhe vërtetësisë së njoftimeve të tij, dhe pastaj ta pyesim atë rreth Krijuesit tonë xh.sh..."

Kështu ai nisi të shqyrtojë e hulumtojë, dhe gjeti për vërtetësinë e profetësisë së tij prova vendimtare të panumërta, por ai këtu tregoi vetëm nëntë prej provave më të përgjithshme.

E Para: Përshkrimi i tij me të gjitha virtytet e shquara, me cilësitë dhe veçoritë e lavdërueshme, saqë për to dëshmuan edhe armiqtë e tij... shfaqja e qindra mrekullive prej tij, si: çarja më dysh e hënës me një shenjë të vetme të bërë nga gishti i tij, ashtu siç e shpreh Kurani,

" Dhe hëna u ça më dysh".

Shpartallimi i ushtrisë së armiqve për shkak se hyri në sytë e atyre të gjithëve pluhuri i pakët në grushtin e tij që ua hodhi atyre, ashtu siç e tregon vërseti Kuranor,

"Dhe nuk e hodhe ti (pluhurin në sytë e armikut, o Muhammed a.s.m.) kur e lëshove nga grushtet e tua, por e hodhi Allahu".

Dhënia për të pirë ujë ushtrisë së tij të etur nga uji që buroi si burimi i *Keutherit* prej pesë gishtave të tij të bekuar.. si dhe qindra mrekulli të tjera që u shfaqën në duart e tij të cilat na janë transmetuar neve në mënyrë të saktë e të sigurtë, sipas vërseteve të qarta kur'anore ose sipas hadithe që gëzojnë statusin e "*Tavattur*".

Meqenëse disa prej atyre mrekullive, që janë më shumë se treqind, janë shtjelluar me prova vendimtare në veprën e shquar e të mrekullueshme që titullohet *"Mrekullitë e profetit Muhammed a.s.m."* -Letra e Nëntëmbëdhjetë-, ne ia lëmë asaj vepre diskutimin e mrekullive, dhe le ta lëmë udhëtarin të vazhdojë së foluri.

Pastaj ai i foli vetes së tij duke i thënë: "Një qënie që përveç të gjitha këtyre veçorive fisnike dhe virtyteve të larta ka të gjitha këto mrekulli të ndritshme për t'i demonstruar, sigurisht ai duhet të jetë më i vërteti në fjalë prej të gjithë njerëzve...

Do të ishte krejtësisht e pamundur dhe e pazakonshme që ai të zbriste në dredhi, në gënjeshtër e në iluzion, të cilat janë veprat e njerëzve të ligj.

E Dyta: Qënia e Kuranit i cili është në dorën e tij, duke qënë mrekulli në shtatë mënyra të ndryshme, atë dekret që u lëshua prej Pronarit të Universit, e pranojnë dhe e vërtetojnë më shumë se treqind milion njerëz në çdo shekull. Meqenëse Fjala e Njëzet e Pestë, domethënë trajtesa e "*Mrekullive të Kuranit*" e cila është dielli i Risale-i Nurit ka provuar me argumente të fuqishëm se ky Kur'an Kerim është mrekulli prej dyzet aspektesh të ndryshëm, dhe se ai është Fjala e Zotit të të gjithë botëve, udhëtari ia referoi asaj trajtese të shquar shpjegimin e hollësishëm të mrekullisë së tij. Pastaj tha:

Besniku i Fjalës së Allahut, interpretuesi i vërtetë i tij, përçuesi i këtij lajmi të madh tek të gjithë njerëzit, dhe i cili është pikërisht e vërteta dhe vetë realiteti, prej tij nuk mund të burojë kurrë ndonjë gënjeshtër, dhe ai nuk do të jetë kurrë objekt dyshimi; sepse kjo do të ishte një shkelje ndaj atij dekreti dhe tradhti ndaj Atij i Cili e lëshoi atë.

E Treta: Ai a.s.m. u dërgua me një sheriat -ligj- të pastër, me një fe të natyrshme, me një adhurim të sinqertë, me një dua të përgjëruar, me një thirrje të gjithanshme dhe me një besim -iman- të ngulitur; as nuk ka pasë si shembulli i asaj për të cilën ai u dërgua dhe as nuk do të ketë; as nuk ka ekzistuar një formë më e plotë se ajo për të cilën ai u dërgua dhe as nuk do të ekzistojë. Sepse 'Sheriati' i cili u shfaq prej një analfabeti a.s.m. dhe -ai sheriat- administroi një të pestën e njerëzimit për katërmbëdhjetë shekuj në një mënyrë të drejtë e të saktë nëpërmjet ligjeve të tij të holla e të shumta, nuk pranon kurrë ndonjë rival.

Po kështu 'islami', i cili u shfaq prej veprave, thënieve dhe prej gjendjeve të brendshme të atij që ishte analfabet a.s.m., nuk ka rival, as nuk ka ardhur dhe as nuk do të vijë si shembulli i tij; sepse në çdo shekull ai- islami- ka qenë për treqind milion njerëz një udhëzues dhe strehë, mësuesi dhe edukatori i mendjeve të tyre, ndriçuesi dhe pastruesi i zemrave të tyre, shkaku për pastrimin dhe zhvillimin e personave të tyre dhe burimi i progresit dhe i përparimit të shpirtërave të tyre..

Profeti a.s.m. gjithashtu është i pakrahasueshëm në të gjitha llojet e ibadeteve të cilat i përmban feja e tij; devocioni i tij i madh dhe frika e tij e madhe prej Allahut, përpjekja dhe aktiviteti i tij i vazhdueshëm dhe kryerja e detyrave të tij të adhurimit në mënyrë të plotë dhe me vëmendjen më të madhe për dimensionet e tyre më të thella, për misteret më të holla të adhurimit brenda gjendjeve dhe rrethanave më të vështira, dhe përmbushja e atij adhurimi të sinqertë nga ana e profetit Muhammed

a.s.m. duke mos imituar askënd, duke kombinuar në mënyrën më të plotë dhe me të gjitha kuptimet e tij fillimin dhe fundin e adhurimit. Nuk ka dyshim se as nuk është parë dhe as nuk do të shihet si shembulli i tij lidhur me kryerjen e ibadeteve.

Gjithashtu ai a.s.m. e përshkruan Krijuesin e tij nëpërmjet ***Xheushan El-Kebir*** -që është njëra prej mijëra duave e lutjeve të tij- e përshkruan Zotin xh.sh. me një shkallë të tillë të lartë njohjeje saqë atë shkallë njohjeje nuk e arritën të gjithë *A'rifinët* -njohësit- dhe *Evliatë* -shenjtorët- dhe ata të gjithë nuk kanë qenë në gjendje as ta arrijnë atë shkallë përshkrimi qysh prej lashtësisë.. Kjo tregon se ai është i pakrahasueshëm në 'dua'. Cilido që do ta shikonte pjesën në fillimin e trajtesës së "*El-Munaxhat*" rreth lutjeve, e cila shtjellon një paragraf të vetëm prej nëntëdhjetë e nëntë paragrafëve të ***Xhushan e El-Kebir,*** sigurisht do të thonte se kjo dua e shkëlqyeshme -***Xhaushani***- e cila përfaqëson kulmin e njohjes Hyjnore, është e pakrahasueshme -e pashoqe.

Gjithashtu në përcjelljen e mesazhit të tij dhe në thirrjen që u bëri njerëzve për tek e vërteta, ai a.s.m. shfaqi një qëndrueshmëri të tillë, një vendosmëri dhe një guxim të tillë saqë megjithëse shtete dhe fe të mëdhaja, dhe madje edhe vetë populli i tij, fisi dhe xhaxhai i tij e kundërshtuan atë në mënyrën më armiqësore, përsëri ai nuk shfaqi as edhe shenjën më të vogël të ngurimit, të ankthit apo të frikës. Fakti se ai sfidoi me sukses të gjithë botën dhe e bëri islamin profesorin e botës, gjithashtu provon se nuk ka edhe nuk mund të jetë askush si ai a.s.m. lidhur me komunikimin e mesazhit dhe me thirrjen për tek e vërteta.

Në besimin e tij, ai kishte një fuqi aq të jashtëzakonshme, një siguri aq të mrekullueshme, një gjallëri aq të mahnitshme dhe një bindje aq të lartë duke mbushur me dritë të gjithë botën, saqë nuk mundën të ndikonin tek ai të gjitha idetë, besimet, filozofitë e të urtëve dhe mësimet e udhëheqësve fetarë që dominonin në atë shekull, të gjitha këto nuk qenë në gjendje të ndikonin në besimin e tij as me ndonjë dyshim, ngurrim, dobësim apo me ndonjë iluzion. Po, ato nuk mundën të ndikonin në sigurinë e tij, as në besimin e tij, as në mbështetjen e tij tek Allahu dhe as në qetësinë e tij tek Ai, pavarësisht armiqësisë dhe mohimit të skajshëm të tyre ndaj tij. Për më tepër, frymëzimi, inspirimi i të gjithë atyre që u ngjitën në nivelet shpirtërore dhe në shkallët e besimit prej njerëzve të shenjtërisë dhe të drejtësisë, me në krye Sahabët e nderuar, dhe përfitimi i tyre vazhdimisht duke marrë shkëlqim prej shkallës së besimit të tij dhe që të gjithë ata e shikuan se ai është në më të lartin e niveleve dhe të shkallëve. E gjitha kjo shfaq në mënyrë të vetëkuptueshme se besimi i tij

a.s.m. është gjithashtu i pakrahasueshëm dhe i pashoq.

Ndërkaq, udhëtari ynë kuptoi dhe vërtetoi me mendjen e tij se gënjeshtra e dyshimi nuk kanë asnjë vend tek ai i cili solli një sheriat të tillë të shenjtë të pashoq, një islam të tillë të pakrahasueshëm, një adhurim të pastër të parival, një dua të tillë të shkëlqyer të jashtëzakonshme, një thirrje të tillë universale e të gjithanshme dhe një besim të tillë të mrekullueshëm.

Prova e Katërt: Unanimiteti i të gjithë profetëve paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta, dhe konsensusi i tyre lidhur me pikërisht të vërtetat e besimit është një provë e fuqishme për ekzistencën dhe për Unitetin e Allahut xh.sh.; dhe gjithashtu është një dëshmi e fortë për vërtetësinë dhe profetësinë e këtij profeti a.s.m.. Sepse të gjitha cilësitë e shenjta, mbrekullitë dhe funksionet që tregojnë vërtetësinë dhe profetësinë e atyre pejgamberëve a.s. gjendeshin si ato dhe më të plota se ato në atë personalitet a.s.m., ashtu siç dëshmohet e konfirmohet nga historia. Të gjithë ata profetë a.s. njoftuan gojarisht, me gjuhën e fjalës -domethënë me Teurat, Inxhil, Zebur dhe me fletët që ndodheshin në duart e tyre- për ardhjen e këtij personaliteti të bekuar dhe sihariquan njerëzit për ardhjen e tij a.s.m. (saqë më shumë se njëzet prej shembujve më vendimtarë të këtyre sihariqeve -lajmeve të gëzueshme- të nxjerra prej shkrimeve të shenjta, prej atyre librave qiellorë, janë shtjelluar dhe provuar në Letrën e Nëntëmbëdhjetë e cila titullohet "*Trajtesa e mrekullive të profetit Muhammed a.s.m.*"). Ashtu siç sihariquan ata për ardhjen e tij a.s.m. po ashtu ata e vërtetojnë atë a.s.m. nëpërmjet gjuhës së gjendjes së tyre -domethënë, nëpërmjet profetësisë dhe mrekullive të tyre- dhe përfundojnë me konfirmimin e tyre për vërtetësinë e thirrjes së tij a.s.m.. Sepse ai është paraprijësi më i plotë, i pari dhe më i plotësuari në misionin e profetësisë dhe në thirrrjen për tek Allahu xh.sh..

Udhëtari kuptoi se ashtu siç tregojnë ata -domethënë ata profetë- nëpërmjet gjuhës së fjalës dhe me konsensus për Unitetin Hyjnor, po ashtu ata dëshmojnë nëpërmjet gjuhës së gjendjes dhe me unanimitet për vërtetësinë e këtij profeti fisnik a.s.m..

Prova e Pestë: Gjithashtu me mijëra Evlija të cilët arritën tek e vërteta, realiteti, plotësimi, kerameti, zbulesat dhe shikimet e dëshmimet nëpërmjet instruktimit dhe udhëzimit të këtij profeti fisnik a.s.m. dhe duke e ndjekur atë, -e gjitha kjo- jep një dëshmi me unanimitet jo vetëm për Unitetin Hyjnor por gjithashtu edhe për vërtetësinë dhe profetësinë e këtij profeti fisnik -për profesorin dhe imamin e tyre.

Përsëri, fakti se ata shikojnë, nëpërmjet dritës së shenjtërisë, disa prej

të vërtetave që ai i njoftoi lidhur me botën e padukshme, dhe se ata i besojnë dhe i vërtetojnë të gjitha ato të vërteta nëpërmjet dritës së besimit -ose me njohjen e sigurisë, ose me shikimin e sigurisë, ose me sigurinë absolute- kjo demonstron qartë si dielli shkallën e vërtetësisë së udhëzuesit të tyre më të madh dhe drejtësinë e mësuesit të tyre më të shquar a.s.m.. Kjo gjithashtu u kuptua nga udhëtari ynë.

Prova e Gjashtë: Me miliona dijetarë e shkollarë të pastër, të sinqertë e të saktë dhe gjeni të urtë prej besimtarëve kanë arritur stacionin më të lartë të dijes në sajë të asaj që mësuan prej të vërtetave të shenjta që i solli ky profet fisnik a.s.m. -pavarësisht se ai ishte analfabet- dhe në sajë të asaj që mësuan nga shkencat e larta që buruan prej atyre të vërtetave të shenjta dhe prej Njohjes Hyjnore që ai zbuloi.. Të gjithë këta, ashtu siç provojnë dhe mbështesin me unanimitet dhe me argumentet më të fuqishëm, Unitetin Hyjnor, i cili është themeli i misionit dhe i thirrjes së tij, po ashtu ata dëshmojnë me unanimitet për vërtetësinë e këtij mësuesi më të madh dhe për drejtësinë e këtij profesori më të shquar dhe për saktësinë e fjalës së tij a.s.m.. Atëherë, kjo dëshmia e tyre është një provë e qartë si dita për vërtetësinë e tij dhe për drejtësinë e mesazhit të tij. Risale-i Nuri gjithashtu me pjesët e tij që kalojnë mbi njëqind është veçse një provë e vetme e vërtetësisë dhe e drejtësisë së këtij profeti të dashur a.s.m..

Prova e Shtatë: Grupimi i madh që quhet "***El-A'l Vel As'hab"*** "*Familja dhe Sahabët e profetit a.s.m*.", të cilët me intuitën e tyre, me njohurinë dhe me arritjet e tyre shpirtërore janë më të shquarit, më të respektuarit, më të lavdëruarit, më të devotshmit në fe, më symprehtët dhe më të lartësuarit e njerëzve pas profetëve, i hetuan, i studiuan dhe i shqyrtuan me vëmendjen më të madhe, me seriozitet dhe me saktësi, të gjitha gjendjet, mendimet dhe rrethanat e këtij profeti fisnik a.s.m., qofshin ato të fshehura apo të hapura. Pastaj ata erdhën në një konkluzion unanim se ai a.s.m. në dynja ishte, më i vërteti në fjalë, më i larti i tyre në pozitë dhe më i devotshmi e më i kapuri fort pas të vërtetës dhe realitetit. Udhëtari kuptoi se ky vërtetimi i tyre i patundur dhe besimi i tyre i thellë është një provë e ndritshme ashtu siç tregon dita për dritën e diellit.

Prova e Tetë: Ashtu siç tregon ky kozmos autorin e tij, shkruesin dhe formëdhënësin e tij i Cili e krijoi, e administron dhe e rregullon, si dhe nëpërmjet paracaktimit të masës së tij, formimit dhe rregullimit ka autoritet e kontroll mbi të sikur ai të ishte një pallat luksoz ose si një libër i madh, ose si një ekspozitë e mahnitshme ose si një shfaqje madhështore, po ashtu ai padyshim thëret dhe kërkon medoemos

ekzistencën e dikujt i cili të shprehë kuptimet që përmban ky libër i madh, të dijë dhe të bëjë të ditur qëllimet Hynore prapa krijimit të universit, të japë mësim urtësitë Hynore në ndryshimet dhe në transforimet e tij, të japë instruksion për rezultatet e lëvizjeve të tij funksionale, të shpallë vlerën e tij esenciale dhe plotësimet e qënieve brenda tij. Domethënë, kërkon medoemos një lajmëtar të lartë, një thirrës të vërtetë, një profesor të ditur dhe një njoftues ekspert. Ndërkohë udhëtari kuptoi se kozmosi -me këtë kërkesë- tregon dhe dëshmon për vërtetësinë e këtij profeti fisnik a.s.m. dhe për drejtësinë e tij i cili i përmbushi këto funksione e detyra më mirë se çdo kush tjetër, dhe për qënien e tij më i lartësuari dhe i dërguari më besnik i Zotit të të gjitha botëve.

Prova e Nëntë: Ndodhet pas perdes Një i vetëm i Cili dëshiron të demonstrojë me këto artifakte gjeniale e të urta plotësimin e talentit dhe të artit të Tij; dëshiron ta bëjë Vetveten të njohur e të dashur nëpërmjet këtyre krijimeve të panumërta të stolisura e të dekoruara; dëshiron të bëjë të detyrueshme dhënien e falënderimeve dhe të lavdërimeve ndaj Tij nëpërmjet mirësive të panumërta të çmueshme e të kënaqshme të cilat Ai i ka dhuruar.. t'i nxisë njerëzit për tek adhurimi ndaj Hyjnisë së Tij me një adhurim që karakterizohet me dashuri, me mirënjohje dhe me falënderime ndaj këtij furnizimi të përgjithshëm me ushqime jetike dhe përballë këtij zhvillimi e rritjeje, me dhembshuri dhe mbrotje (saqë Ai përgatit ushqime dhe gosti Hyjnore në një mënyrë të tillë saqë kënaq e ngop edhe më të hollat e shijeve të gjuhëve dhe të gjitha llojet e orekseve)... dhe dëshiron t'i bëjë njerëzit që të besojnë në Hyjninë e Tij, me nënshtrim, përulësi e bindje ndaj Hyjnisë së Tij të Cilën e shfaq me ndryshimin e stinëve, me ndryshimin e natës dhe të ditës dhe nëpërmjet ndryshimeve të të gjitha gjërave të ngjashme me këto, të veprave të Tij madhështore, zhvillimeve të mëdha, aktivitetit të mahnitshëm dhe krijueshmërisë plot urtësi.. Dhe dëshiron të demonstrojë drejtësinë dhe vërtetësinë e Tij në të gjitha kohët duke mbrojtur virtytin dhe të virtytshmit dhe duke shkatërruar të keqen dhe të këqinjtë, duke i asgjësuar me goditje qiellore shtypësit dhe gënjeshtarët.. Nuk ka dyshim se krijesa më e dashur tek Ai i Cili është i mbuluar me të padukshmen, dhe robi e shërbëtori më i vërtetë për Të është ai që ka punuar dhe që u ka shërbyer me sinqeritet qëllimeve të Tij të cilat u përmendën lart; ai që ka zgjidhur e ka sqaruar misterin më të madh në krijimin e kozmosit dhe që ka zbuluar e shpjeguar enigmën e tij, dhe ai i cili përpiqet e vepron gjithmonë në emrin e Krijuesit të tij, i cili kërkon ndihmë, forcë e sukses vetëm prej Tij në çdo gjë dhe që i merr ato vetëm prej Tij xh.sh.. Atëherë

kush do të mund të ishte tjetër kush përveç Muhmmed Kurejshiut a.s.m.!

Pastaj udhëtari iu adresua mendjes së tij duke i thënë: "Meqenëse këto nëntë të vërteta dëshmojnë e provojnë vërtetësinë e këtij profeti fisnik a.s.m., atëherë nuk ka dyshim se ai është boshti i krenarisë së botës dhe burimi i nderit të njerëzimit, dhe ai është i denjë dhe i merituesëm të quhet krenaria e botëve dhe lavdia e bijve të Ademit. Fakti që sovraniteti madhështor i atij dekreti të të Gjithëmëshirshmit i cili është Kurani i shpjegimit të mrekullueshëm, të cilin ai e mban në dorë, ka pushtuar gjysmën e botës, së bashku me plotësimet e tij individuale dhe me virtytet e larta, tregon se ai është njeriu më i madh në ekzistencë, ai është ky profet madhështor. Dhe fjala më e rëndësishme lidhur me Krijuesin tonë është fjala e tij a.s.m..

Eja o mendja ime, dhe shiko! Themeli i të gjitha thirrjeve të këtij profeti fisnik a.s.m. dhe qëllimi i të gjithë jetës së tij është dëshmia për ekzistencën e Ekzistuesit të domosdoshëm, për të provuar Unitetin e Tij, për të shpjeguar Atributet e Tij Madhështore dhe për të shfaqur Emrat e Tij të bukur; dhe vërtetimi i të gjithë kësaj, shpallja dhe njoftimi mbështeten tek fuqia e dhënë prej qindra mrekullive të tij vendimtare, të ndritshme e të qarta të cilat i shfaqi Allahu nëpërmjet tij dhe prej mijëra të vërtetave themelore të ngulitura të përfshira në fenë e tij.

Domethënë, dielli shpirtëror i cili e ndriçon këtë kozmos dhe argumenti i ndritshëm për ekzistencën e Krijuesit tonë xh.sh. dhe për Unitetin e Tij është ky profet fisnik të cilin e thërrasim ***Habibull-llah,*** *i Dashuri i Zotit*. Ndodhen tre lloje të mëdhaja konsensusi të pagabueshëm që secili prej tyre pohon, konfirmon e mbështet dëshminë e tij a.s.m.

Konsensusi i Parë*:* Konsensusi me unanimitet i bërë prej asaj asambleje të ndritshme, të shquar e të njohur gjithandej botës si: ***"A'L Muhammed",*** *Famlja e profetit Muhammed a.s.m.".*

Ajo asamble e ndritshme të cilën e paraprin imam Aliu, Zoti qoftë i kënaqur me të, dhe i cili tha: "Edhe në qoftë se do të ngrihej -hiqej- perdja, siguria ime nuk do të shtohej"; dhe pas tij janë me mijëra Evlija të mëdhenj që kanë intuita të mprehta dhe shikime që depërtojnë tek e padukshmja si shembulli i Shejh Gejlanit -iu shenjtëroftë sekreti i tij- i cili pa Fronin më të lartë dhe formën madhështore të Israfilit ndërsa vetë ishte akoma në tokë.

Konsensusi i Dytë: Konsensusi me unanimitet i bërë prej xhematit të njohur si ***Sahabët*** e nderuar, Zoti qoftë i kënaqur prej tyre, të cilët janë të shquar në të gjithë botën; dhe vërtetimi i tyre me unanimitet dhe me një

besim të ngulitur e të fuqishëm për këtë profet fisnik a.s.m. saqë ai i shtyu ata që t'i sakrifikonin edhe shpirtërat e tyre, pasurinë e tyre, baballarët e tyre dhe fiset e tyre; janë ata të cilët e gjetën vetveten midis një populli primitiv dhe në një mjedis analfabet, i zbrazur e i zhveshur nga dukuritë e jetës sociale dhe nga mendimet politike, që nuk kishin udhëzim dhe as ndonjë libër ndriçues; të cilët ishin të zhytur e të humbur në errësirën e periudhës midis profetëve; dhe të cilët në një kohë shumë të shkurtër u bënë profesorët, udhëzuesit, politikanët dhe sundimtarët e drejtë të popujve dhe të shteteve më të civilizuara dhe të përparuara nga ana shkencore, politike dhe shoqërore, dhe e sunduan botën nga lindja në perëndim dhe flamurët e drejtësisë së tyre u valëvitën nga toka dhe deti.

Konsensusi i Tretë: Është vërtetimi dhe konfirmimi i grupit madhështor të dijetarëve të përpiktë të cilët depërtuan thellë në shkencat e tyre dhe që me mijëra dalin e lulëzojnë në ummetin e tij dhe ndjekin metoda e medhhebe të ndryshme; dhe të cilët përparojnë në mënyrë të çuditshme në çdo shkencë dhe punojnë në fusha të ndryshme. Atëherë, vërtetimi i të gjithë këtyre për të me unanimitet dhe me shkallën e njohjes së sigurisë, sa kansensus i madh është!

Udhëtari gjykoi se dëshmia e këtij profeti analfabet a.s.m. për Unitetin Hyjnor nuk është një dëshmi personale dhe e pjesshme, por e përgjithshme, universale e ngulitur dhe e patundur. Edhe sikur të bashkoheshin të gjithë shejtanët që ekzistojnë, ata nuk do të mund ta sfidonin atë. I tillë ishte përfundimi i arritur nga udhëtari.

Në lidhje me mësimin e mësuar në shkollën e dritës nga ai udhëtar nëpër botë, ai udhëtar në jetë, kur ai shëtiti me mendjen e tij në shekullin e lumturisë, ne folëm në fundin e Shkallës së Gjashtëmbëdhjetë të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu El -Vaxhibul Vuxhudi...]

. . .

Udhëtari i palodhshëm dhe i pangopur, i cili mësoi se qëllimi i jetës në këtë botë, madje jeta -esenca- e jetës është vetëm se besimi, iu adresua zemrës së tij duke i thënë: "Fjala e Atij të Cilin ne po e kërkojmë është më e famshmja, më e vërteta, më e ndritshmja dhe më e urta; ajo ka sfiduar në çdo shekull cilindo që ka refuzuar t'i nënshrohet asaj; ajo fjalë është kur'ani i shpjegimit të mrekullueshëm...

Atëherë le ta shqyrtojmë këtë libër dhe të kuptojmë se çfarë thotë ai... Por le të qëndrojmë për një çast para se ne të hyjmë në këtë botë të bukur që të hulumtojmë e studiojmë atë që na bën neve ta vërtetojmë me siguri

se ky libër është prej Krijuesit tonë... Dhe kështu ai nisi të hulumtojë.

Meqenëse ky udhëtar jetoi në shekullin e tanishëm, ai së pari hodhi vështrimin tek Risale-i Nuri, trajtesat e të cilit janë shkreptimat e mrekullisë shpirtërore të Kuranit kerim. Ai pa se njëqind e tridhjetë pjesët e tij janë në vetvete një komentim i çmuar i vërseteve të Furkanit - Kuranit. Dalluesit të së drejtës nga e shtrembëra sepse ai -Risale-i Nuri- zbulon pikat e tyre të holla dhe dritat e tyre vezulluese.

Megjithëse se Risale-i Nuri i ka përhapur të vërtetat e Kuranit me një xhihad -luftë e përpjekje- të vazhdueshme në të gjitha horizontet e drejtimet në këtë shekull kryeneç ateist, askush nuk ka mundur ta kundërshtojë apo ta kritikojë atë, gjë që provon se profesori i tij, burimi i tij, autoriteti i tij dhe dielli i tij është Kurani kerim i cili sigurisht është qiellor prej Fjalës së Zotit të të gjitha botëve dhe jo fjalë njeriu. Saqë Fjala e Njëzet e Pestë dhe fundi i "Letrës së Nëntëmbëdhjetë" janë një provë e vetme midis qindra provave të cilat i demonstron Risale-i Nuri për të shpjeguar mrekullinë e Kuranit; ajo provë e vetme e përfshirë në ato dy trajtesa i provon dyzet aspektet e mrekullisë së Kuranit në një mënyrë të tillë saqë cilido që e shikon atë, duke qëndruar larg shfaqjes së ndonjë kritike apo kundërshtimi, admiron argumentet e saj dhe shpreh lëvdata vlerësuese.

Udhëtari e la për Risale-i Nurin që t'i provojë aspektet e Mrekullisë së Kuranit Kerim dhe se ai është Fjala e vërtetë e Allahut; dhe u kthye vetëm tek një tregues i shkurtër prej pak pikash duke treguar madhësinë e tij.

Pika e parë: Ashtu si Kurani Kerim me të gjitha mrekullitë dhe me të vërtetat e tij duke treguar vërtetësinë e tij është mrekulli për profetin Muhammed a.s.m., po ashtu edhe Muhammedi a.s.m. me të gjitha mrekullitë e tij, me provat e profetësisë së tij dhe me plotësimet e tij në njohje është gjithashtu mrekulli për Kuranin Kerim, dhe është një provë vendimtare se Kurani Kerim është Fjala e Allahut, Zotit të të gjitha botëve.

Pika e dytë: Kurani Kerim e transformoi jetën shoqërore me një ndryshim madhështor, i ndriçoi horizontet dhe i mbushi ato me lumturi dhe me të vërteta; ai shkaktoi një revolucion të madh si në nefset dhe në zemrat e njerëzve, po ashtu edhe në shpirtërat dhe në mendjet e tyre, si dhe në jetën e tyre individuale, shoqërore e politike; dhe bëri që ky revolucion të përjetësohej e të vazhdonte në një mënyrë të tillë, saqë gjashtë mijë e gjashtëqind e gjashtëdhjetë e gjashtë vërsetet e tij lexohen e recitohen qysh prej katërmbëdhjetë shekujsh në çdo moment nga gjuhët

e më shumë se njëqind milion njerëzve me gjithë respekt e nderim; ai i ka edukuar njerëzit, ka dëlirësuar personat e tyre dhe ka pastruar zemrat e tyre. Për shpirtërat ai ka qenë mjeti i zhvillimit dhe i përparimit; për mendjet ka qenë orientim e dritë, dhe për jetën ka qenë vetë jeta dhe lumturia. Sigurisht ky libër është i pakrahasueshëm, është i pashoq; ai është i jashtëzakonshëm, është një çudi, është mrekulli.

Pika e tretë: Kurani Kerim, qysh prej atij shekulli deri në kohën tonë, ka demonstruar një elokuencë të tillë saqë bëri që vlera që u jepej poemave të njohura si ***"El-Mual-Lekatu-Es-Seb'A"*** *"Shtatë poemat e varura"* të cilat ishin poezitë e poetëve më elokuentë dhe që ishin shkruar me ar dhe ishin varur në muret e Qabesë, bëri që të zhvlerësoheshin e të katandiseshin deri në atë pikë saqë e bija e Lebidit, kur po e ulte poshtë poezinë e babait të saj prej murit të Qabesë, tha: "E krahasuar me vërsetet e Kuranit, kjo nuk ka më asnjë vlerë; Tani që erdhën vërsetet ti dhe ato si shembulli yt nuk keni më vend këtu."

Gjithashtu kur një poet nomad dëgjoi këtë vërset duke u recituar, "***Fasda'ë bima tuëmer",*** *"Prandaj, shpalle hapur atë që je urdhëruar...",* ai menjëherë ra përtokë në sexhde. Ata e pyetën: "A u bëre musliman?" Jo, u përgjigj ai, "Unë bëra sexhde përpara elokuencës së këtij vërseti." Po kështu, me mijëra dijetarë e shkollarë prej gjenive të shkencës së Retorikës të tillë si: Abdul Kahir Xhurxhani, Sekkaki dhe Zamahsheriu kanë miratuar e konkluduar me unanimitet se, *"Elokuenca e Kuranit është përtej aftësisë dhe kapacitetit njerëzor dhe është e paarritshme"*.

Gjithashtu, Kurani Kerim qysh në kohën kur u shpall -dhe akoma-vazhdon t'i sfidojë të gjithë letrarët, retoricienët kryeneçë dhe egoistë, dhe u tha atyre në një mënyrë të paramenduar për të thyer arrogancën dhe kokëfortësinë e tyre: Ejani dhe prodhoni një sure të vetme si ajo e Kuranit, ose ndryshe pranoni shkatërrimin, humbjen dhe poshtërimin në këtë botë dhe në Ahiret". Kur Kurani e shpalli këtë sfidën e tij, retoricienët kryeneçë të atij shekulli e lanë rrugën e shkurtër të prodhimit të një sureje të vetme si të Kuranit, dhe në vend të saj zgjodhën rrugën e gjatë, rrugën e luftës e cila do të sillte shkatërrim e mjerim për shpirtërat dhe për pasuritë e tyre. Kjo zgjedhja e tyre provon se nuk mund të ecët në atë rrugë të shkurtër.

Gjithashtu, me miliona libra në arabisht janë në qarkullim; disa prej tyre janë shkruar prej miqve të Kuranit me qëllim që t'i përngjasojnë dhe ta imitojnë atë; të tjerët janë shkruar prej armiqve të tij me qëllim që ta kundërshtojnë e ta kritikojnë atë. Asnjëri prej atyre librave të shkruar nuk ka qenë në gjendje ta arrijë nivelin e Kuranit dhe as t'i afrohet stilit të tij

qysh prej asaj kohe e gjer tani -pavarësisht progresit e përparimit në letërsi. Madje edhe sikur një njeri i zakonshëm ta dëgjonte kur recitohet Kurani Kerim, do të detyrohej të thonte se, "Ky Kuran nuk u ngjason asnjërit prej këtyre librave, dhe asnjë njeri, cilido qoftë ai, asnjë mohues dhe asnjë idiot nuk do të jetë në gjendje të thotë: se ai është poshtë tyre, atëherë shkalla e elokuencës së tij është sipër të gjithë atyre. Njëherë një njeri recitoi vërsetin, *"Gjithë ç'është në qiej dhe në tokë lavdërojnë Allahun",* pastaj tha: "Unë nuk e shoh aspektin e mrekullueshëm, të cilin ju e shihni, në elokuencën e këtij vërseti".

Atij iu tha: "Kthehu prapa me imagjinatën tënde -ashtu si ky udhëtar-tek ai shekull dhe dëgjoje vërsetin sikur recitohet atje." Duke imagjinuar vetveten se është atje para shpalljes së Kuranit Kerim, ai pa se të gjitha qëniet e botës ishin të flakura në një hapësirë të zbrazur të madhe të pakufishme, në një dynja të përkohshme kalimtare, dhe ajo ishte në një gjendje të mjeruar, në konfuzion e në errësirë; ishte e pajetë, e pavetëdijshme dhe pa qëllim e pa detyrë.

Mirëpo me të dëgjuar këtë vërset të Kuranit Kerim dhe me ta shqyrtuar, papritmas ai sheh se ky vërset hoqi një perde prej fytyrës së universit dhe prej fytyrës së të gjithë botës derisa u duk e ndriçuar dhe rrezatuese; dhe kjo fjalë e parapërjetshme dhe ky dekret i amshuar dha një mësim për të gjitha qëniet e vetëdijshme, për të zgjedhurit sipas të gjithë shekujve dhe duke demonstruar për ta se, ky kozmos është si një xhami madhështore, dhe se të gjitha krijesat -veçanërisht qiejt dhe toka-janë të zhytura në një përmendje vitale të Zotit, në *Dhikr*, në *Tehlil*, dhe në *tesbihate*. Të gjithë ishin ngjitur tek detyrat dhe tek funksionet e tyre me të gjithë zellin e kënaqësinë dhe i kryenin ato me gëzim e mirënjohje...

Të gjithë këtë e vëzhgoi udhëtari ynë. Kështu duke shijuar shkallën e lartësisë së elokuencës së Kuranit dhe duke i krahasuar edhe vërsetet e tjera nëpërmjet analogjisë, kuptoi misterin lidhur me pushtimin dhe mbisundimin e elokuencës së rrallë të Kuranit mbi gjysmën e globit tokësor dhe mbi një të pestën e njerëzimit, dhe mësoi një shembull të vetëm urtësie prej mijëra urtësive për vazhdimësinë e pandërprerë të monarkisë së respektuar e madhështore të Kuranit Kerim për katërmbëdhjetë shekuj.

Pika e Katërt: Kurani ka demonstruar një ëmbëlsi të tillë të vërtetë, saqë ndërsa përsëritja e shpeshtë e gjësë më të ëmbël shkakton mërzitje, ai nuk i shkakton mërzitje atij që nuk i është prishur zemra dhe që nuk i është prishur shija, madje përsëritja e recitimit të tij shton shijen dhe

ëmbëlsinë e tij. Kjo është një çështje e pranuar tek të gjithë qysh prej atij shekulli, saqë është bërë si proverbë.

Për më tepër, Kurani demonstron një freski të tillë, një rini dhe një origjinalitet, saqë edhe pse ai ka jetuar për katërmbëdhjetë shekuj, dhe ka kaluar nëpër duar të shumta, ai e ruan dhe e mban freskinë e tij ashtu sikur të ishte shpallur tani. Çdo shekull e shikon Kuranin të gëzojë një rini të re, sikur t'i adresohej atij shekulli në mënyrë të veçantë. Gjithashtu, dijetarët e çdo dege të shkencës, megjithëse e mbajnë Kuranin vazhdimisht në anën e tyre me qëllim që të përfitojnë prej tij, dhe vazhdimisht ndjekin metodën e tij të shpjegimit, shohin se Kurani ruan origjinalitetin e stilit të tij dhe mënyrën e shpjegimit të tij.

Pika e Pestë: Kurani Kerim e ka shtrirë njërin prej krahëve të tij drejtë së shkuarës dhe tjetrin drejtë së ardhmes -njërin krahë e ka në të shkuarën dhe tjetrin në të ardhmen. E vërteta mbi të cilën kanë rënë dakort profetët e mëparshëm është rrënja e Kuranit dhe njëri nga krahët e tij; ajo -e vërtetë- mbështet dhe i konfirmon ata; edhe ata gjithashtu e mbështesin dhe e vërtetojnë atë me gjuhën e unanimitetit.

Gjithashtu, Evlijatë e drejtë dhe dijetarët e pastër janë frutet që marrin jetë prej pemës së Kuranit Kerim. Kështu plotësimi e përparimi i tyre shpirtëror tregon se pema e tyre e bekuar është e gjallë, dhe e begatë, është me shkëlqim të vazhdueshëm, e rrënjosur dhe e ngulitur- dhe mjet që të çon tek e vërteta; Dhe ata të cilët rriten e jetojnë nën mbrojtjen e krahut të saj të dytë dhe jetuan nën hijen e saj prej njerëzve të të gjitha tarikateve të vërteta të Shenjtërisë dhe prej dijetarëve të të gjitha dijeve të sakta të islamit dëshmojnë se Kurani është e vërteta e pastër dhe grumbullimi i të vërtetave, dhe në gjithëpërfshirjen dhe gjithanshmërinë e tij, ai është një mrekulli e ndritshme.

Pika e Gjashtë: Vërtetësia e Kuranit dhe drejtësia e tij tregojnë se gjashtë aspektet e tij janë të ndritshëm. Po, shtyllat e argumentit dhe të provës, janë nën të; shkreptimat e stampës së mrekullisë sipër tij; dhuratat e lumturisë në këtë botë dhe në tjetrën para tij -qëllimi i tij; të vërtetat e shpalljes qiellore, *vahjit*- domethënë, pika e mbështetjes, prapa tij; pranimi dhe konfirmimi i mendjeve të drejta të panumërta në të djathtën e tij; dhe qetësia e vërtetë, tërheqja e sinqertë dhe nënshtrimi i zemrave të shëndosha dhe i ndërgjegjeve të pastërta në të majtën e tij; të gjitha këto -gjashtë aspekte- provojnë se Kurani Kerim është një kështjellë e fortë qiellore në tokë, e pasulmueshme, e pacënueshme dhe e mahnitshme.

Gjithashtu ndodhen gjashtë 'Stacione' që konfirmojnë se ai është

pikërisht vërtetësia dhe e drejta e pastër. Ai kurrësesi nuk mund të jetë fjalë njeriu. E shtrembëra dhe kotësia nuk mund të gjenden kurrë në të.

I pari i atyre stacioneve është konfirmim për Autorin dhe Rregullatorin e këtij kozmosi, i Cili e ka bërë si praktikën dhe rregullin e Tij që të shfaqë gjithmonë bukurinë në univers, të mbrojë të mirën dhe të drejtën t'i eliminojë mashtruesit dhe gënjeshtarët. Ai xh.sh. e ka mbështetur dhe e ka vërtetuar këtë Kuran duke i dhënë vendin më të respektuar, më të pranuar, më të lartësuar dhe më mbisundues dhe shkallën më të lartë të suksesit në botë.

Gjithashtu ai i cili është burimi i islamit dhe interpretuesi i Kuranit- besimi i tij i ngulitur në të dhe respekti i tij më i madh ndaj Kuranit Kerim duke i kaluar të gjithë në nderim; qënia e tij midis zgjimit dhe gjumit kur zbriste mbi të *Vahji* -kur i vinte shpallja- duke zbritur mbi të pa vullnetin e tij; dhe fjalët dhe bisedimet e tjera duke mos u përngjasuar dhe duke mos ardhur pranë tij -mosarritja e fjalëve të tjera të tij tek synimi i tij- dhe mosngjasimi i tyre me të, pavarësisht se ai ishte më elokuenti i njerëzve; shpjegimi i tij nëpërmjet këtij Kurani nga prapa perdes së të padukshmes lidhur me ngjarjet e vërteta kozmike që kanë ndodhur në të shkuarën dhe që do të ndodhnin në të ardhmen, megjithëse se ishte analfabet, pa asnjë ngurrim me siguri të plotë; dhe mosshfaqja e asnjë dredhie apo gabimi ose të situatave të ngjashme me këto sado të vogëla që të jenë pavarësisht se ai ishte midis shikimeve të njerëzve më symprehtë duke vëzhguar sjelljet e tij.. atëherë besimi i këtij interpretuesi fisnik dhe i këtij përçuesi të madh a.s.m. dhe konfirmimi i tij me të gjithë fuqinë e tij për çdo dekret e deklaratë të Kuranit Kerim, dhe qëndrueshmëria dhe moslëkundja e tij prej asnjë gjëje sado e madhe të ishte, mbështet dhe konfirmon se Kurani është qiellor, dhe i gjithi është vërtetësi, drejtësi dhe fjalë e bekuar e Zotit Mëshirëplotë.

Gjithashtu, lidhja e një të pestës së njerëzimit, madje e pjesës më të madhe prej tyre me atë Kuran Kerim që shihet para tyre, me një lidhje joshëse dhe kapjeje në fe, duke e dëgjuar atë me seriozitet, me zell dhe me mallëngjim, dhe sipas dëshmisë së shumë treguesve, ngjarjeve dhe ndriçimeve, xhindët, melekët dhe qëniet shpirtërore duke u grumbulluar gjithashtu përreth tij në një mënyrë të vërtetë adhuruese dhe vlerësuese ashtu siç rrotullohen e kthehen fluturat dashuruese të dritës.. E gjitha kjo është një konfirmim e vërtetim se ky Kuran zë pozitën më të lartë dhe më sublime dhe ai pranohet e admirohet nga të gjitha qëniet e kozmosit.

Gjithashtu, të gjitha klasat e njerëzimit duke filluar nga më idiotja dhe më e ulëta deri tek më e zgjuara, më e mprehta dhe më e shkolluara

duke marrë pjesën e tyre të plotë prej mësimeve që i jep Kurani Kerim, dhe kuptimi i tyre prej tij të vërtetat më të thella; dhe të gjitha grupet e dijetarëve, veçanërisht Muxhtehidët e Sheriatit -interpretuesit e Sheriatit të shquar-, qindrat e shkencave islame dhe degët e njohjes, dhe shkollarët e ndritshëm e të saktë të teologjisë dhe të parimeve të fesë duke i nxjerrë prej Kuranit dhe duke marrë prej tij të gjitha nevojat dhe përgjigjjet për shkencat e tyre, kjo është një stampë duke konfirmuar e vërtetuar se Kurani Kerim është burimi i të vërtetës dhe minerali i Realitetit.

Gjithashtu, moskundërshtimi i letrarëve arabë të cilët ishin më të përparuarit lidhur me letërsinë, sidomos ata që nuk kishin hyrë në islam -megjithëse kishin dëshirën më të madhe për ta kundërshtuar Kuranin- shmangia dhe pafuqia e tyre përpara një aspekti të vetëm -i cili ishte aspekti i elokuencës- prej shtatë aspekteve më mëdha të mrekullisë së Kuranit, dhe paaftësia e tyre për të prodhuar vetëm një sure të vetme si ato të Kuranit Kerim, shmangia e tyre prej kësaj dhe moskundërshtimi i tij prej oratorëve më të famshëm dhe prej dijetarëve gjenialë që kanë ardhur deri tani, për ndonjë aspekt të mrekullisë së tij -pavarësisht dëshirës së tyre për të fituar famë nëpërmjet kundërshtimit- dhe qëndrimi i tyre i heshtur në pafuqi prej saj, sigurisht e gjitha kjo është një provë vendimtare se Kurani Kerim është një mrekulli dhe përtej kapacitetit njerëzor.

Po, vlera e fjalës, epërsia dhe elokuenca e saj është e dukshme nëpërmjet njohjes se: *"kush e tha*?" "*kujt ia tha?"* dhe "*përse e tha?"* Atëherë Kurani nuk ka pasë kurrë të barabartë, të ngjashëm me të, dhe asgjë nuk i është afruar kurrë atij. Sepse Kurani Kerim është një ligjërim dhe adresim prej Zotit të të gjitha botëve dhe është fjalim prej Krijuesit të tyre. Kurani është një ligjërim që nuk mund të imitohet- në asnjë aspekt- ai nuk ka asnjë shenjë artificializmi. Pastaj ai të cilit iu adresua Kurani është i dërguar në emër të të gjithë njerëzimit, madje në emrin e të gjitha krijesave; ai është më i nderuari, më i famshmi dhe më i shquari i njerëzve i cili u bë i adresuari; fuqia dhe gjërësia e besimit të tij u bë shkas për islamin madhështor, saqë u ngjit me të tek niveli i ***Kabe Kausejnë****, "Sa largësia e dy harqeve ose edhe më afër"* dhe zbriti i ngarkuar si i adresuari i të Kërkuarit përjetësisht -Krijuesit të Amshuar.

Pastaj, Kurani Kerim i shpjegimit të mrekullueshëm ka shpjeguar rrugën e lumturisë së të dyja botëve, dhe ka sqaruar rezultatin e krijimit të kozmosit, dhe qëllimet Hyjnore brenda tij. Ai gjithashtu shpjegon besimin e lartë e të gjërë që mban ai i adresuar fisnik, besim i cili përfshin të gjitha të vërtetat islame duke treguar çdo anë të këtij universi

të madh dhe duke e kthyer atë ashtu si dikush që kthen hartën ose orën para tij. Duke ia bërë të ditur njeriut Autorin e tij Krijues xh.sh., nëpërmjet periudhave dhe përmbysjeve të kozmosit- atëherë sigurisht është krejtësisht e pamundur të prodhohet si shembulli i këtij Kur'ani të shpjegimit të mrekullueshëm; shkalla e mrekullisë së tij nuk mund të arrihet kurrë.

Gjithashtu, mijëra nga dijetarët e lartë e të saktë secili prej tyre ka shkruar komente duke shpjeguar Kuranin, disa prej të cilëve përbëhen prej tridhjetë, dyzet ose madje prej shtatëdhjetë volumesh, duke shfaqur e provuar nëpërmjet dëshmive dhe argumenteve cilësitë e panumërta, pikat e holla, veçoritë, misteret, kuptimet e larta, dhe tregues të shumtë lidhur me njoftimet e shumta të së padukshmes dhe llojet e tyre të ndryshme; atëherë shfaqja e të gjithë këtyre ato veçori duke i provuar të gjitha, sigurisht është një provë vendimtare se Kurani Kerim është një mrekulli e jashtëzakonshme Hyjnore, dhe veçanërisht njëqind e tridhjetë pjesët e Risale-i Nurit, secila prej tyre provon me argumente vendimtare një nga cilësitë e Kuranit dhe një prej pikave të holla të tij. Secila pjesë e Risale-i Nurit -si, *Mrekullia e Kuranit* dhe *Stacioni i Dytë i Fjalës së Njëzet*, secila dedukton e nxjerr si përfundim gjëra të shumta prej Kuranit lidhur me çudirat e civilizimit si shembulli i trenit dhe i avionit, dhe *Rrezja e Parë* e quajtur "*Shenjat e Kuranit*", e cila bën të njohur treguesit e vërseteve që aludojnë për Risale-i Nurin dhe Elektricitetin, dhe tetë trajtesat e shkurtëra të quajtura "Tetë Simbolet", të cilat shfaqin se sa të mirërregulluara, sa të holla, sa plot me kuptime dhe sa misterioze janë fjalët e Kuranit, dhe trajtesa e vogël e cila provon në pesë aspekte mrekullinë e vërseteve tek fundi i sures *El-Fet'h* lidhur me njoftimet e tyre për të padukshmen- secila pjesë e Risale-i Nurit shfaq një të vërtetë, një dritë të Kuranit. E gjitha kjo formon një Stampë duke konfirmuar e vërtetuar se Kurani nuk ka të ngjashëm, është i pashoq; ai është mrekulli e çudi; ai është gjuha e botës së padukshme në botën e dukshme; ai është Fjala e Njohësit të të gjitha gjërave të së padukshmes.

Kështu, për shkak të këtyre cilësive dhe veçorive të Kuranit të treguara lart në gjashtë pika, në gjashtë aspekte dhe në gjashtë nivele -stacione-, sovraniteti i tij sublim dhe i ndritshëm dhe sundimi i tij i shenjtë e madhështor ka vazhduar me shkëlqim të plotë duke ndriçuar faqet e shekujve dhe faqen e tokës për një mijë e treqind vite.

Dhe gjithashtu, për hir të atyre veçorive, Kurani fitoi cilësi të shenjta saqë secila nga shkronjat e tij fiton të paktën dhjetë thevabe -shpërblime- dhe dhjetë merita; dhe një pjesë prej vërseteve dhe sureve prodhojnë

njëqind, ose një mijë ose më shumë fruta prej frutave të Ahiretit; në kohë të bekuara, drita, shpërblimi dhe vlera e çdo shkronje ngrihet nga dhjetë në qindra..

Udhëtari nëpër botë kuptoi veçori të shenjta si shembulli i këtyre dhe iu adresua zemrës së tij duke i thënë: Në të vërtetë, ky Kuran Kerim i shpjegimit të mrekullueshëm, i cili është kështu i mrekullueshëm në çdo drejtim, nëpërmjet konsensusit të sureve të tij, nëpëmjet pajtueshmërisë së vërseteve të tij me përkimin e mistereve dhe dritave të tij dhe në përputhshmërinë e fruteve dhe veprave të tij, dëshmon me treguesit e tij në formën e provave për ekzistencën e Ekzistuesit të domosdoshëm, për Unitetin e Tij xh.sh., për atributet e Tij Madhështore dhe për Emrat e Tij të bukur, saqë nga ajo dëshmi dalin e pikojnë dëshmitë e pafundme të të gjithë njerëzve të besimit.

Kështu u përmend në shkallën e shtatëmbëdhjetë të Stacionit të Parë një aluzion i shkurtër për atë që mori udhëtari nga mësimi i Unitetit Hyjnor dhe nga një mësim i besimit prej Kuranit Kerim.

[La i lahe il-lall-llahu El Vaxhibul Vuxhudi]

. . .

Pastaj udhëtari ynë, udhëtari nëpër jetë, njohu tani me siguri se besimi, tek i cili arriti, është kapitali më i madh për njeriun, sepse ai i dhuron njeriut të varfër jo vetëm një fushë apo një banesë të përkohshme e kalimtare, por i dhuron si pronë të gjithë kozmosin e madh, si dhe e bën atë të denjë për të fituar një mbretëri të madhe të përjetshme dhe më të gjërë se sa dynjaja. Besimi gjithashtu siguron për njeriun kalimtar të gjitha domosdoshmëritë për një jetë të përhershme të amshuar dhe e shpëton prej asgjësimit të përjetshëm njeriun e mjerë i cili pret të ngjitet në trekëmbëshin e exhelit; dhe hap për njeriun një thesar të përjetshëm për lumturi të përhershme.

Prandaj, udhëtari iu adresua vetes së tij duke i thënë:

“Ec përpara”! le të fitojmë një shkallë tjetër prej shkallëve të pafundme të besimit.. le të shqyrtojmë ‘tërësinë e kozmosit’ dhe le të dëgjojmë çfarë thotë edhe ai gjithashtu me qëllim që të lëshojmë dritë mbi ato mësime që i morëm prej shtyllave dhe pjesëve përbërëse të kozmosit. Duke soditur nëpërmjet teleskopit të madh e gjithëpërfshirës, të cilin e kishte marrë prej Kuranit, ai pa se kozmosi ishte aq kuptimplotë dhe i mirorganizuar saqë ai dukej në formën e një libri të trupëzuar të Krijuesit xh.sh. ose në formën e një Kur’ani Hyjnor të mishëruar, ose në formën e një pallati të stolisur i të Kërkuarit përjetësisht xh.sh., ose në

formën e një qyteti të mirësistemuar i të Gjithëmëshirshmit; sepse të gjitha suret e atij libri, vërsetet dhe fjalët e tij, madje edhe shkronjat, kapitujt, pjesët, faqet dhe vijat e tij, dhe 'fshirja dhe ripohimi' i tyre i vazhdueshëm, kuptimplotë e domethënëse si dhe ndryshimi dhe transformimi plot urtësi e art që ndodhin tek të gjitha ato.. e gjitha kjo tregon me unanimitet e në mënyrë të vetëkuptueshme ekzistencën e Një të Gjithëdituri për gjithçka dhe të Një të Gjithëfuqishmi mbi çdo gjë; si dhe shpreh ekzistencën e një Krijuesi Zotërues të lavdisë, dhe të Një Formëdhënësi Zotërues të plotësisë i Cili sheh çdo gjë -shikon të gjitha gjërat- dhe njeh lidhjen e të gjitha gjërave me të gjitha gjërat.

Dhe kështu, të gjitha speciet dhe grimcat e kozmosit, të gjithë banorët dhe përmbajtjet e tij, gjithçka që hyn në të dhe që e lë atë, të gjitha ndryshimet e dobishme dhe ripërtëritjet e tij plot urtësi, të gjitha të ardhurat e tij, të gjitha këto tregojnë e shpallin njëzëri ekzistencën dhe unitetin e një Krijuesi të lartësuar, dhe të një Autori të Cilit nuk i ngjason asgjë, i Cili vepron me një fuqi të pakufishme dhe me një urtësi të pafundme.

Kjo dëshmi madhështore e kozmosit provon -ekzistencën e Krijuesit dhe të unitetit të Tij- dy të vërteta të mëdhaja dhe të gjëra në mënyrë të përpjesëtuar me madhësinë dhe gjërësinë e kozmosit; ato të dyja janë:

E Vërteta e Parë: Është e vërteta e *Krijueshmërisë* dhe e *Mundësisë* të cilën e shikuan filozofët, të urtit e islamit dhe dijetarët gjenialë të parimeve të fesë dhe të shkencës së teologjisë, dhe e provuan atë me argumente të fuqishëm.

Ata thanë: "Meqenëse ndërrimi dhe ndryshimi vëzhgohen në botë dhe në të gjitha gjërat, atëherë bota duhet të jetë e përkohshme dhe e krijuar; ajo nuk mund të jetë e pakrijuar. Në qoftë se ajo është e krijuar, atëherë duhet të jetë një Krijues i Cili e krijoi atë. "Dhe në qoftë se nuk gjendet ndonjë shkak në esencën e një gjëje për qënien e saj ose për mosqënien e saj, në një mënyrë që këto të dyja të jenë njëlloj të mundshme, ajo gjë nuk mund të jetë e domosdoshme dhe as e parapërjetshme..."

Gjithashtu është provuar me argumente vendimtarë se është e pamundur që gjërat të krijojnë njëra-tjetrën, meqë ajo do të kërkonte e lindte nocionin absurd e të rremë të shkakësisë dhe vargun shkakor që nuk mbaron kurrë. Atëherë bëhet e domosdoshme ekzistenca e Ekzistuesit të domosdoshëm, ngjashmëria e të Cilit nuk mund të ekzistojë, dhe shëmbëllimi i të Cilit është i pamundur. Dhe gjithçka tjetër përveç Tij është e mundshme dhe e krijuar.

Po, e vërteta e krijueshmërisë ka sunduar të gjithë kozmosin, dhe shumica e shembujve të saj janë të dukshme për syrin; pjesa tjetër e mbetur mund të shikohet veçse nga mendja; sepse ne shohim se me ardhjen e vjeshtës në çdo vit vdes një botë shumë e madhe, dhe së bashku me të vdesin individët e panumërt të njëqind mijë llojeve të bimëve dhe të kafshëve të vogëla; secili anëtar i çdo specieje është si një kozmos i vogël me jetë. Por ajo vdekje ndodh me rregullin më të skajshëm, pasi ato individuale -ato gjëra- i lënë farërat, bërthamat dhe vezët e tyre -të cilat bëhen bosht për ringjalljen dhe ngritjen e tyre në jetë, dhe të cilat në vetvete janë mrekullitë e mëshirës dhe të urtësisë si çudirat e fuqisë dhe të njohjes- i lënë ato amanet tek Urtësia e Gjithëruajtësit Zotërues të lavdisë dhe nën përkujdesjen dhe mbrojten e Tij, duke ua dorëzuar duarve të tyre -duarve të urtësisë, fuqisë...- fletët e punëve të tyre dhe programet e funksioneve të tyre, dhe atëherë ato vdesin... Me ardhjen e stinës së pranverës, pemët e vdekura, rrënjët dhe kafshët e vogëla vijnë përsëri në jetë, ringjallen tamam njashtu siç ishin, duke dhënë kështu qindra e mijëra shembuj, modele e prova për Ringjalljen më të madhe. Në vendin e të tjerave, bimët dhe kafshët duke u ngjasuar atyre krejtësisht krijohen dhe vijnë në jetë.

Atëherë qëniet e pranverës së kaluar duke botuar fletët e punëve të tyre që ato i kryen dhe detyrat që ato përmbushën, dhe duke shpallur ato fletë në këtë pranverë.. Kjo demonstron qartazi një shembull të vërsetit Kerim: *"Dhe kur fletët e shkruara të veprave të çdo njeriu do të hapen."*

Po kështu, aspekti i kozmosit si një tërësi; në çdo vjeshtë dhe në çdo pranverë vdes një botë e madhe dhe vjen në ekzistencë një botë e re. Vdekjet dhe lindjet e llojeve të panumërta të gjallesave ndodhin në ato të dyja me rregullin dhe ekuilibrin më të skajshëm, saqë sikur dynjaja të ishte një hotel a stacion në të cilin qëniet e gjalla strehohen e qëndrojnë për një kohë, ku botërat udhëtuese dhe dynjatë lëvizëse vijnë e kryejnë në të detyrat e tyre, dhe pastaj largohen prej saj dhe e lënë atë.

Kështu, krijimi i botëve me jetë, sjellja në ekzistencë e qënieve të ngarkuara me detyra në këtë dynja në një mënyrë të tillë krijimi e sjelljeje në ekzistencë me të gjithë njohjen dhe urtësinë, me balancë dhe ekuilibër, me rregullsi e sistem; dhe vënia e tyre në punë me fuqi, dhe vënia e tyre në shërbim me mëshirë në qëllimet Hyjnore, në objektivat Hyjnore dhe në shërbimet e të Gjithëmëshirshmit, tregon në mënyrë të vetëkuptueshme për domosdoshmërinë e ekzistencës së Një Esenceje të Shenjtë të Gjithëlavdishme fuqia e të Cilës është e pakufishme dhe urtësia e së Cilës është e pafundme; dhe i demonstron ato për mendjet në

mënyrë aq të qartë si qartësia e diellit. Le ta mbyllim derën e çështjeve të 'Krijueshmërisë' dhe t'ia referojmë ato Risale-i Nurit dhe librave të Teologëve.

Sa për aspektin e 'Mundësisë', ai është një aspekt tjetër i cili ka mbisunduar në kozmos dhe e ka gjithëpërfshirë atë; pasi ne shohim se çdo gjë, sidoqë të jetë ajo, universale ose e pjesshme, e madhe apo e vogël; dhe çdo qënie prej Arshit në tokë, dhe prej atomeve për tek planetët, që të gjitha dërgohen në dynja me një esencë të veçantë, me një formë specifike, me një identitet të dallueshëm, me atribute të veçanta, me cilësi të urta dhe me organe të dobishme.

Tani, t'i japësh atë veçori asaj esence të veçantë dhe atij thelbi midis mundësive të pafundme.. Gjithashtu, t'i veshësh atë formë specifike e të përshtatshme me shenja dalluese prej aq shumë mundësive dhe gjasave sa vetë numri i formave.. Gjithashtu ta bësh të dallueshme atë qënie me një identitet të përshtatshëm për të midis mundësish aq të shumta sa anëtarët e tjerë të species së saj; dhe ta pajisësh me atribute të veçanta, të përshtatshme dhe të dobishme objektin e krijuar që është i paformë dhe ngurrues midis mundësive dhe gjasave që janë aq të shumta sa numri i llojeve të atributeve dhe të shkallëve të tij.. Gjithashtu ta pajisësh atë krijesë me ato cilësi plot urtësi dhe t'i instalosh e t'i ngjisësh ato organe të dobishme ndërsa ajo është pa qëllim, e hutuar dhe e turbulluar midis mundësive dhe probaliteteve të panumërta që rezultojnë nga një pafundësi e rrugëve dhe e modaliteteve të mundshme.. të gjitha këto shenja, tregues, prova e dëshmi të cilat burojnë nga e vërteta e 'mundësisë' padyshim formojnë njërin nga dy krahët e kësaj dëshmie më të madhe të dhënë nga kozmosi; sepse ai sa numri i të gjitha qënieve të mundshme universale e të pjesshme dhe sa numri i mundësive të çdo gjëje të mundshme -nga ato që u përmendën- si esenca dhe identiteti, trajta dhe forma që ka, dhe atributi dhe gjendja me të cilën dallohet, ka prova e dëshmi për ekzistencën e Ekzistuesit të domosdoshëm xh.sh. i Cili specifikon, zgjedh, dallon dhe krijon; fuqia e Tij është e pafundme; asnjë gjë dhe asnjë çështje nuk mund të fshihet prej Tij; asgjë nuk është e vështirë për Të; gjëja më e madhe është aq e lehtë për Të si ajo më e vogëla; Ai mund ta krijojë pranverën me aq lehtësi si një pemë, dhe e krijon pemën me aq lehtësi si krijimin e një bërthame.

Meqenëse dëshmia e kozmosit, me dy krahët dhe me dy të vërtetat e tij, është provuar plotësisht dhe është shpjeguar në pjesë të ndryshme të Risale-i Nurit, dhe veçanërisht në Fjalën e Njëzet e Dytë dhe të Tridhjetë e Dytë si dhe në Letrën e Njëzet dhe të Tridhjetë e Tretë, ne i referojmë

lexuesit tonë tek ato trajtesa dhe e mbyllim këtë çështje shumë të gjatë.

Ndërsa *krahu i dytë* e dëshmisë më të madhe universale që buron nga kozmosi është sa vijon:

E Vërteta e Dytë: E vërteta e bashkëpunimit. Ndodhet për t'u parë një e vërtetë bashkëpunimi midis këtyre qënieve që përpiqen për të ruajtur ekzistencën e tyre, dhe në qoftë se ato kanë jetë, jetën e tyre, dhe kryejnë funksionet e tyre brenda këtyre përmbysjeve të tronditura të vazhdueshme dhe këtyre transformimeve e ndryshimeve të pandërprera; është një e vërtetë që qëndron përtej kapaciteteve të tyre.

Për shembull, elementet shpejtojnë për të ndihmuar qëniet e gjalla, sidomos ndihma e reve për botën bimore; bota bimore për të ndihmuar botën shtazore; dhe bota shtazore për të ndihmuar botën njerëzore. Qumështi i shijshëm çurgon prej kraharorëve, si burimi i Parajsës- për të ushqyer të vegjëlit; fakti se qënieve të gjalla u jepen furnizimet me ushqim dhe u plotësohen nevojat në një mënyrë që tejkalon kapacitetet e tyre, nga vende të paparashikuara; rifurnizimi i qelizave të trupit me grimcat e ushqimit... si dhe shembuj të tjerë të shumtë si këto për të vërtetën e bashkëpunimit që ndodh nëpërmjet nënshtrimit të tyre nga Krijuesi i tyre dhe nëpërmjet vënies së tyre në punë prej të Gjithëmëshirshmit të tyre... e gjitha kjo demonstron me qartësi Hyjninë universale e gjithëpërfshirëse të Krijuesit të të gjitha botëve dhe mëshirën e Tij të gjërë e të gjithanshme i Cili e administron të gjithë këtë kozmos të gjërë me aq lehtësi si të adminstronte një pallat të thjeshtë.

Po, shfaqja e gjërave bashkëpunuese me njëra-tjetrën -të cilat janë të pajeta, të pavetëdijshme dhe pa dhembshuri- duke u shfaqur në mënyrë të ndjeshme, të dhembshur e të vetëdijshme ndaj njëra-tjetrës sigurisht është një dëshmi e fortë se ato shtyhen e bëhen të vrapojnë për t'i ardhur në ndihmë njëra-tjetrës dhe për të bashkëpunuar nga fuqia e Krijuesit Zotërues të lavdisë, nga mëshira e Mëshirëplotit që ka mëshirë absolute, dhe nga urdhëri i të Gjithurtit urtësia e të Cilit është absolute. Kështu, 'bashkëpunimi' universal i dukshëm gjithandej kozmosit; 'ekuilbri' gjithëpërfshirës dhe 'ruajtja' e gjithanshme që sundojnë me rregullsinë më të madhe në të gjitha gjërat, duke filluar nga planetët dhe galaktikat deri tek organet e gjallesës dhe tek gjymtyrët e saj të holla, madje tek grimcat e trupit të saj; dhe 'stolisja', pena e së cilës lëviz nga fytyra e shndritshme e qiejve për tek faqja e zbukuruar e tokës, madje deri tek fytyra e luleve të bukura; dhe 'Rregulli' që sundon duke filluar nga rruga e qumështit dhe nga sistemi diellor deri tek frutat e drithërat të tilla si misri e shegat; dhe 'caktimi i detyrave' për të gjitha gjërat duke filluar

nga dielli, hëna, elementet dhe retë deri tek bletat mjaltëse dhe milingonat.. si dhe të tjera si shembulli i këtyre të vërtetave shumë të mëdhaja, që të gjitha këto japin një dëshmi në përpjesëtim me madhësinë e tyre, dhe dëshmia e tyre formon krahun e dytë të dëshmisë së dhënë nga kozmosi. Meqenëse Risale-i Nuri e ka provuar dhe sqaruar këtë dëshmi të madhe, ne do të mjaftohemi këtu vetëm me këtë tregues të shkurtër.

Një aluzion të shkurtër për mësimin e besimit të mësuar nga udhëtari ynë prej kozmosit, ne e thamë në Shkallën e Tetëmbëdhjetë të Stacionit të Parë:

[La ilahe il-lall-llahu El-Vaxhibul Vuxhudi...]

. . .

Pastaj udhëtari i cili erdhi në dynja dhe kërkoi Krijuesin e saj, dhe u ngjit në tetëmbëdhjetë shkallë dhe arriti tek Froni i Realitetit nëpërmjet një ngjitjeje dhe avancoi prej stacionit të njohjes indirekte për tek stacioni i prezencës dhe i adresimit të drejtpërdrejtë; ky i mallëngjyer iu adresua shpirtit të tij duke i thënë:

Në suren hapëse të Kuranit vërsetet që shtrihen nga fillimi deri tek fjala ***Ij-jake,*** *Vetëm Ty,* janë si një formë falënderimi e lavdërimi të shprehura në mënyrë indirekte; kurse fjala ***Ij-jake*** tregon e shpreh një ardhje tek prezenca e Tij dhe tek adresimi i Tij i drejtpërdrejtë. Atëherë ne duhet ta kërkojmë Atë në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe të heqim dorë nga kërkimi i Tij në mënyrë indirekte. Sepse njeriu duhet të pyesë vetë diellin -i cili ndriçon gjithçka- lidhur me diellin; sepse Ai i Cili i shfaq të gjitha gjërat duke i bërë ato të qarta, sigurisht Ai do ta shfaqte vetveten më shumë dhe më qartë se çdo gjë. Atëherë ashtu siç mund ta shohim diellin dhe të njihemi me të nëpërmjet rrezeve dhe dritës së tij, po ashtu ne mund të përpiqemi gjithashtu, sipas kapaciteteve tona -ta njohim Krijuesin tonë xh.sh. nëpërmjet manifestimeve të Emrave të Tij të bukur dhe nëpërmjet dritave të Atributeve të Tij madhështore.

Ne do të shtjellojmë këtu me shkurtësinë dhe përmbledhjen më të madhe, vetëm dy të vërteta prej të vërtetave të shumta dhe prej detajeve të përmbledhura të dy shkallëve prej shkallëve të pafundme të dy rrugëve prej rrugëve të shumta që çojnë tek ky qëllim:

E Vërteta e Parë

E Vërteta e Aktivitetit mbisundues, e atij aktiviteti dominues në kozmos, i cili është i dukshëm para syve tonë. Është ajo e vërtetë e cila i administron, i transformon dhe i ripërtërin të gjitha qëniet në qiej e në

tokë me një aktivitet të autoritetshëm e të pandërprerë. Është ajo që të çon në perceptimin e të vërtetës së manifestimit të Hyjnisë -në mënyrë të vetëkuptueshme- brenda të vërtetës së atij aktiviteti të urtë në të gjitha drejtimet e tij. Ky perceptim çon në kapjen dhe në perceptimin e shfaqjes së Hyjnisë -në mënyrë të domosdoshme- brenda të vërtetës së manifestimit të Hyjnisë që rrezaton me mëshirë në të gjitha anët.

Nga ky aktivitet i vazhdueshëm, i urtë e mbisundues, veprat e një Autori të Gjithëfuqishëm e të Gjithëditur bëhen të dallueshme sikur nga prapa një perdeje. Dhe nga prapa perdes së këtyre akteve ushqyese dhe administruese të Hyjnisë, mësohen në mënyrë të vetëkuptueshme -deri në shkallën e ndjeshmërisë- Emrat e bukur Hyjnorë që manifestohen në të gjitha gjërat. Atëherë, nga prapa perdes së Emrave të bukur të manifestuar me lavdi e bukuri njihet me shkallën e njohjes së sigurisë, edhe me shikimin e sigurisë, dhe madje me sigurinë absolute, ekzistenca e Shtatë Atributeve të Shenjta. Gjithashtu mësohet me njohje të sigurt dhe në mënyrë të vetëkuptueshme e të domosdoshme, me shkallën e njohjes së sigurisë dhe me dëshminë e të gjithë krijimit, prej manifestimeve të pafundme të këtyre Shtatë Atributeve të shenjta, në një formë plot gjallëri, fuqi, njohje, dëgjimi, shikimi, dëshire dhe ligjërimi, ekzistenca e Ekzistuesit të vetëm të domosdoshëm i Cili përshkruhet me këto Atribute dhe i Cili ngrihet me Emra të tillë si: Një, i Vetmi dhe Vepruesi i Vetëm i Pashoq i Përjetshëm. Kështu ekzistenca e Tij xh.sh. shfaqet për syrin e besimit në zemër në mënyrën më të qartë e më të shndritshme se sa dielli për syrin; e kap sikur ta shihte.

Sepse një libër i bukur e i thellë domosdoshmërisht presupozon -merr me mend- aktin e të shkruarit; dhe një shtëpi e ndërtuar mirë presupozon aktin e ndërtimit; dhe aktet e të shkruarit bukur dhe të ndërtuarit mirë presupozojnë emrat e shkruesit dhe të ndërtuesit; dhe titujt e shkruesit dhe të ndërtuesit në mënyrë të qartë nënkuptojnë artet dhe atributet e shkrimit dhe të ndërtimit; dhe këto arte e atribute në mënyrë të vetëkuptueshme bëjnë të domosdoshëm Atë që do të cilësohet nga Emrat dhe nga Atributet, dhe do të jetë artisti dhe mjeshtri. Sepse ashtu siç është e pamundur të ketë një vepër pa një veprues, ose një emër pa atë që përshkruhet me atë emër, po ashtu është e pamundur që të ketë një mjeshtëri pa një mjeshtër.

Atëherë, duke u mbështetur mbi këtë të vërtetë dhe mbi këtë parim, universi me të gjithë qëniet që ai përmban i ngjason një koleksioni librash e mesazhesh kuptimplote e të thellë të shkruar nga Pena e Kaderit Hyjnor; dhe ai -universi- u ngjason ndërtesave dhe pallateve të pafundme

të ndërtuara nga çekani i fuqisë Hyjnore. Secili nga këto, veçmas e bashkërisht, me mijëra mënyra e me rrugë të panumërta tregojnë e shprehin dëshminë e mëposhtme:

Këto akte të panumërta e të mëshirshme Hyjnore, dhe këto manifestime të pafundme të një mijë e një Emrave të bukur Hyjnorë të cilët janë burimi i atyre akteve, dhe manifestimet e pafundme të Shtatë Atributeve të Shenjta gjithëpërfshirës të cilët janë burimi i atyre Emrave të bukur, tregojnë në mënyra të pafundme për domosdoshmërinë e ekzistencës dhe për Unitetin e një Esence të Gjithëlavdishme të parapërjetshme e të paspërjetshme e Cila përshkruhet nga ato Shtatë Atribute të Shenjta dhe gjithëpërfshirëse dhe është burimi i tyre; gjithashtu të gjithë shembujt e bukurisë, të hijeshisë, të vlefshmërisë dhe të plotësisë që gjenden në ato qënie janë prej një bukurie të shenjtë e përshtatshme për ato akte Hyjnore, për Emrat Hyjnorë, për Atributet e të Kërkuarit përjetësisht dhe për çështjet e Krijuesit xh.sh. dhe e denjë për to.. Secila prej tyre -në vetvete- dhe në tërësinë e saj dëshmojnë për bukurinë e shenjtë dhe për plotësinë e shenjtë të Esencës së Tij xh.sh..

Kështu, e vërteta e Hyjnisë që e manifeston vetveten brenda të vertetës së aktivitetit mbisundues zbulon dhe e bën vetveten të njohur në cilësi dhe në akte të tilla si krijimi, sjellja në ekzistencë, në artin dhe në mjeshtërinë që realizohen me njohje dhe me urtësi; e shfaq atë në paracaktim, formim dhe në administrim që karakterizohen nga rregulli dhe ekuilibri; shfaqet në transformim, ndryshim, në bërjen të zbresë dhe në bërjen të plotë të cilat realizohen me qëllim e dëshirë; dhe bëhet e qartë në dhënien ushqim, në mirëbërësi, në bujari e bamirësi të cilat jepen me dhembshuri e mëshirë.

Dhe brenda të vërtetës së manifestimit të Hyjnisë, e vërteta e shfaqjes së Hyjnisë, e cila kapet menjëherë dhe ndjehet dukshëm, e bën të njohur e të kuptueshme vetveten nëpërmjet manifestimeve të mëshirshme dhe bujare të emrave të bukur Hynorë, dhe nëpërmjet manifestimeve të bukura e të lavdishme të shtatë atributeve afirmuese, pohuese, të cilat janë: ‘Jeta’, ‘Njohja’, ‘Fuqia’, ‘Dëshira’, ‘Dëgjimi’, ‘Shikimi’ dhe ‘Ligjërimi’.

Po, ashtu si atributi i të folurit, i cili e bën të njohur Esencën më të shenjtë nëpërmjet *vahjit* -shpalljes- dhe *ilhamit* -inspirimit-, po ashtu atributi i ‘fuqisë’ e bën të njohur Esencën e Tij xh.sh. nëpërmjet të gjitha veprave të mrekullueshme të cilat janë si fjalë të mishëruara që përshkruajnë Një të Gjithëfuqishëm Zotërues të lavdisë, dhe e bëjnë të njohur Atë duke e paraqitur kozmosin nga një cep në tjetrin si një Furkan

-Kuran- të trupëzuar, si një libër të trupëzuar dallimi.

Gjithashtu, atributi i 'Njohjes' e bën të njohur Esencën e të Vetmit të Pashoq, Esencën më të shenjtë, nëpërmjet secilës prej objekteve të urta, të mirorganizuara dhe të drejtpeshuara të krijimit, nëpërmjet secilës krijese të administruar, të drejtuar, të stolisur dhe të bërë e dallueshme prej njohjes së Krijuesit.

Sa për atributin e 'jetës', ai nuk provohet vetëm nga dëshmitë e tij, por gjithashtu edhe nga të gjitha veprat që shpallin 'Fuqinë' e Zotit, nga të gjithë format e mirërregulluara, të urta, të balancuara e të stolisura dhe nga gjendjet që tregojnë 'Njohjen' e Zotit xh.sh., si dhe nga të gjitha provat e të gjitha atributeve. Kështu, 'jeta' duke shfaqur si dëshmitarë të gjitha qëniet e gjalla, të cilat veprojnë si pasqyra duke i reflektuar ato prova të shumta, bën të njohur Esencën e të Gjallit të Përjetshëm dhe të Vetekzistuesit të Përhershëm. Gjithashtu është ky atribut i cili në mënyrë të vazhdueshme e ndryshon kozmosin me qëllim që të prodhojë në të manifestime e skalitje gjithnjë të freskëta e të ndryshme, dhe e transformon atë në një pasqyrë madhështore të përbërë nga pasqyra më të vogëla të panumërta.

Me këtë analogji, edhe atributet e 'shikimit', 'dëgjimit', 'dëshirës' dhe të 'ligjërimit', secili prej tyre bën të njohur Esencën më të Shenjtë, ashtu siç e bën Atë të njohur kozmosi. Ato atribute ashtu siç tregojnë për ekzistencën e Esencës së Tij xh.sh., po ashtu ato tregojnë në mënyrë të vetëkuptueshme për ekzistencën dhe realitetin e jetës dhe se Ai xh.sh. është "***Hajj***" *i Gjalli i përjetshëm*; sepse njohja është një shenjë e jetës, dëgjimi është një tregues për jetën; shikimi i përket vetëm të jetuarit; dëshira ndodh vetëm me jetën. Fuqia e zgjedhjes gjendet vetëm në qëniet e gjalla; dhe ligjërimi -folja- është shenja e atyre që janë pajisur me jetë dhe me njohje. Kështu, nga këto pika kuptohet se Atributi i 'jetës' ka dëshmi e prova shtatë herë më shumë se sa kozmosi; ai atribut e bën të njohur ekzistencën e vet dhe ekzistencën e Atij të Vetmi i Cili cilësohet me të, **'*El-Hajj*'**, saqë 'jeta' u bë themeli dhe burim i të gjithë atributeve dhe origjina dhe boshti i Emrit më të madh.. Meqenëse Risale-i Nuri e vërteton këtë të vërtetën e parë me prova të fuqishme si dhe e sqaron, ne do të mjaftohemi tani me një pikë prej këtij oqeani.

E Vërteta e Dytë

Folja Hyjnore që vjen prej atributit të 'të folurit'.

Ligjërimi Hyjnor është i pafundmë, dhe kjo sipas kuptimit të brendshëm të vërsetit, *"Thuaj: Sikur deti të ishte bojë (për të shkruar) Fjalët e*

Zotit tim (pa asnjë mëdyshje se deti do të shterrohej para se të mbaronin Fjalët e Zotit tim)..."

Të folurit është treguesi më i qartë për njohjen e ekzistencës së Folësit, domethënë kjo e vërtetë -Folja Hyjnore- jep dëshmi të panumërta për ekzistencën e Folësit të Parapërjetshëm xh.sh. dhe për Unitetin e Tij. Meqenëse dy dëshmi të fuqishme të kësaj të vërtete janë *vahji* dhe *ilhami* -shpallja dhe inspirimi- dhe janë shtjelluar në shkallët e katërmbëdhjetë dhe të pesëmbëdhjetë; dhe një dëshmi tjetër e madhe është provuar nga librat e shenjtë qiellorë, siç u tregua në Shkallën e Dhjetë; dhe një provë tjetër e ndritshme dhe gjithëpërfshirëse jepet nga Kurani i shpjegimit të mrekullueshëm, siç u diskutua në Shkallën e Shtatëmbëdhjetë -për të gjitha këto arsye- ne i referojmë lexuesit tonë tek ato shkallë për shpjegimin dhe për vërtetimin e kësaj të vërtete.

Janë të mjaftueshme për ne dhe për udhëtarin tonë, i cili ishte i pamundur të vazhdonte përtej kësaj pike, dritat dhe misteret e përfshira në vërsetin Kerim i cili e shpall këtë të vërtetë në mënyrë të mrekullueshme dhe ua shton dëshminë e tij të gjitha dëshmive të mëparshme:

"Allahu dëshmon se La i lahe il-la Huve (nuk ka zot tjetër përveç Atij); dëshmojnë edhe Melekët, edhe ata që janë pajisur me dije; Ai mban krijimin e Tij në drejtësi të plotë; nuk ka zot tjetër përveç Atij, i Gjithëfuqishmi, i Gjithurti"

Duke aluduar për thelbin e mësimit të mësuar nga udhëtari ynë tek ky Stacion i shenjtë, ne folëm në Shkallën e Nëntëmbëdhjetë të Stacionit të Parë:

[La i lahe il-lall-llahu El-Vaxhibul Vuxhudi...]

Allahu dëshmon se La i lahe il-la Huve (nuk ka zot tjetër përveç Atij); dëshmojnë edhe Melekët, edhe ata që janë pajisur me dije; Ai mban krijimin e Tij në drejtësi të plotë; nuk ka zot tjetër përveç Atij, i Gjithëfuqishmi, i Gjithurti"

. . .

"

PROVA E DYTË E BESIMIT

Kjo Fjalë përbëhet nga tre vendqëndrime

Ajo është një shtojcë që shpjegon Shkreptimën e Tetë të Fjalës së Njëzet e Dytë.

Dhe është gjithashtu një koment mbi të parën e Pesëdhjet e pesë gjuhëve me të cilat të gjitha qëniet në univers dëshmojnë Unitetin Hyjnor. Për këto gjuhë është aluduar në një Trajtesë të titulluar "Katreh". Dhe ajo është veshur me mantelin e krahasimit, prej shumë të vërtetave që lidhen me vërsetin: لَوْكَانَ فِيهِمَآ اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا *"Po të kishte pasur në to (në qiej dhe në tokë) perëndi të tjera përveç All-llahut, atëherë padyshim (qiejt dhe toka) do të ishin shkatërruar."[12]]*

VENDQËNDRIMI I PARË

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

لَوْكَانَ فِيهِمَآ اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا ۞ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَايَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti. "Po të kishte pasur në to (në qiej dhe në tokë) perëndi të tjera përveç All-llahut, atëherë padyshim (qeijt dhe toka) do të ishin shkatërruar. Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, Ai nuk ka shokë, i Tij është sundimi dhe Atij i takon lavdërimi; Ai e jep jetën dhe Ai e shkakton vdekjen, Ai është i Gjallë dhe nuk vdes; e gjithë e mira është në Dorën e Tij; Ai është i Gjithëfuqishëm mbi gjithçka dhe me Të të gjithë gjërat kanë fundin e tyre".

[12] Kur'an, 21: 22

Një natë gjatë muajit të Ramazanit, unë thashë se Fjalia e lartëpërmendur, e cila vërteton Unitetin Hyjnor, përbëhet nga njëmbëdhjetë fraza, dhe se në secilën prej tyre është një shkallë që shpreh atë unitet. Në të ndodhen disa sihariqe. Prej atyre shkallëve unë diskutova vetëm kuptimin dhe domethënien e frazës: لَاشَرِيكَ لَهُ *"Ai nuk ka shokë",* duke e zhvilluar në mënyrën e një bisedimi alegorik dhe të një debati imagjinar dhe duke e marrë gjuhën e gjendjes mbi mënyrën e gjuhës së foljes, që do të të ishte e pranueshme për njerëzit e thjeshtë. Unë tani do ta shënoj atë bisedim me kërkesën dhe dëshirën e vëllezërve të mi shumë të vlefshëm të cilët më ndihmojnë, dhe të shokëve të mi nga xhamia. Ajo është si më poshtë:

Le të supozojmë një person që t'i përfaqësojë të gjitha gjërat e ngritura si ortakë të All-llahut, që të gjitha shumëllojshmëritë e ndryshme të idhujtarëve i imagjinojnë të ekzistojnë. Këta idhujtarë janë njerëzit e mosbesimit dhe të çudhëzimit të cilët, për shembull, adhurojnë natyrën dhe shkaqet dhe i përshkruajnë ortakë Zotit xh.sh..

Personi i imagjinuar dëshiron të jetë zot për ndonjërën prej qënieve në univers. Dhe kështu pretendon të jetë pronari i saj i vërtetë! Së pari, ai autor i pretendimeve të rreme hasi rastësisht një grimcë, e cila është më e vogla e atyre qënieve. I foli asaj me gjuhën e natyralizmit dhe të filozofisë duke i thënë se ai ishte zoti dhe pronari i saj i vërtetë. Por grimca iu përgjigj atij me gjuhën e së vërtetës dhe të Urtësisë Hyjnore, duke i thënë:

"Unë kryej detyra të panumërta. Duke hyrë në shumë krijesa, të cilat janë të gjitha të ndryshme, unë kryej punën time tek ato. Dhe ndodhen, midis grimcave të panumërta, si unë; ato lëvizin nga vendi në vend[13] dhe punojnë me mua. Në qoftë se ti ke njohje dhe fuqi për të më vënë në shërbim mua në të gjitha ato detyra.. dhe autoritetin e aftësinë për të më përdorur e shfrytëzuar, dhe t'i kesh nën urdhrin tënd të gjitha

[13] Po, në të vërtetë, çdo gjë që është në lëvizje, duke filluar nga grimcat për tek planetët, shfaq në vetvete stampën e të Adhuruarit të Përjetshëm dhe Unitetin. Gjithashtu, për arsye të lëvizjes së saj, secila nga ato zë pronësinë e të gjitha vendeve tek të cilat ajo udhëton në Emrin e Unitetit, kështu duke i përfshirë ato në pronën e Pronarit të saj të vetëm. Sa për ato krijesa që nuk janë në lëvizje, secila nga ato duke filluar nga bimët për tek yjet e qëndrueshëm, janë si një vulë e Unitetit duke treguar vendin në të cilin ajo është vendosur për të qenë mesazhi i Autorit të saj.
Domethënë, çdo bimë dhe çdo frut është një stampë dhe një vulë e Unitetit, e cila demonstron në Emrin e Unitetit, se habitati, mjedisi i saj dhe vendlindja është mesazhi i Autorit të saj.

Shkurtazi: Çdo gjë merr pronësinë e të gjitha gjërave nëpërmjet lëvizjes së saj në Emrin e Unitetit. Domethënë, Ai që nuk i ka të gjitha yjet brenda kapjes dhe fuqisë së tij, nuk mund të jetë zot as mbi një grimcë të vetme.

grimcat e tjera të panumërta gjithashtu, dhe në qoftë se ti mund të jesh pronari i vërtetë dhe të kesh kontroll të plotë mbi qëniet, prej të cilave unë jam një pjesë, në një rregull të plotë, për shembull, mbi rruazat e kuqe të gjakut, vetëm atëherë ti mund të pretendosh të jesh zot mbi mua dhe t'ia atribuosh çështjen time dikujt tjetër përveç Krijuesit xh.sh., por në qoftë se ti nuk mundesh t'i bësh të gjitha këto gjëra, atëherë hesht!

Dhe ashtu siç nuk mund të jesh zot për mua, po ashtu ti nuk mund të ndërhysh në asnjë mënyrë në punët e mia, sepse ndodhet një rregullsi e plotë e tillë në detyrat tona dhe një lëvizje e tillë, saqë ai i cili nuk ka një urtësi të pafundme dhe një njohje gjithëpërfshirëse, nuk mund të përzihet me ne. Në qoftë se do të ndërhynte, do të shkaktonte kaos e rrëmujë. Por ama, një person si ti i trashë e i pafuqishëm, që nuk sheh, dhe që ke ngecur në kurthet e rastësisë së verbër dhe të natyrës, madje as nuk mund të fillosh ta shtrish gishtin për të ndërhyrë."

Ndërkohë pretenduesi, ashtu si materialistët tha: "Atëherë, ti je pronare e vetes tënde! Përse thua se ti po punon për llogari të dikujt tjetër?"

Grimca iu përgjigj:

"Në qoftë se do të kisha pasur një mendje madhështore sa dielli, një njohje gjithëpërfshirëse si drita e tij, një fuqi të gjithanshme si nxehtësia e tij dhe shqisa të gjëra si shtatë ngjyrat në dritën e tij, dhe në qoftë se do të kisha pasur një fytyrë që të drejtohej tek të gjitha vendet në të cilët unë udhëtoj dhe tek të gjitha qëniet në të cilat unë punoj, dhe një sy që t'i shikonte ato, dhe një fjalë që të depërtonte tek çdo qënie tek e cila unë drejtohem, atëherë, ndoshta, unë do të përfshihesha në çmenduri si ti dhe do të pretendoja sundimin mbi veten time. Prandaj, dil jashtë! Largohu, ti nuk mund të nxjerrësh asgjë prej meje! Ti nuk ke vend këtu!"

Kështu, kur përfaqësusi i atyre gjërave që mbahen të jenë ortakë me Zotin e vetëm absolut, u dëshpërua dhe i preu shpresat nga grimca, ai shpresoi ta ndjekë çështjen me një rruazë -qelizë- të kuqe gjaku. Dhe duke ardhur përmes njërës ai i tha asaj në emër të shkaqeve dhe me gjuhën e natyrës dhe të filozofisë: "Unë jam zoti dhe pronari yt." Ndërkohë rruaza e kuqe e gjakut iu përgjigj atij nëpërmjet gjuhës së të vërtetës dhe të Urtësisë Hyjnore:

"Unë nuk jam e vetme. Në qoftë se ti do të mund t'i kishe në pronësi të gjitha shoqet e mia në ushtrinë e gjakut, stampa e të cilave, natyra e tyre si nëpunëse të nënshtruara dhe rregulli i të cilave është i

njëjtë, dhe në qoftë se ti do të kishe urtësi të hollë dhe fuqi madhështore të mjaftueshme për t'i pasur në pronësi të gjitha qelizat e trupit në të cilin ne udhëtojmë dhe tek i cili jemi vënë në shërbim me urtësi të plotë, dhe në qoftë se ti mund ta demonstrosh të jetë kjo gjendja, atëherë, ndoshta, ndonjë kuptim mund të gjendet në pretendimin tënd. "Por një i trullosur si ti nuk mund të jetë pronari vetëm duke u mbështetur tek natyra e shurdhët dhe tek një force e verbër; në të vërtetë, ti je i pamundur të ndërhysh as edhe sa një grimcë, sepse **sistemi me të cilin ne funksionojmë është aq i përkryer, saqë vetëm Ai që shikon gjithçka, që dëgjon gjithçka, që njeh gjithçka dhe që bën gjithçka, mund të ketë autoritet mbi ne.** Dhe duke i thënë: Atëherë, hesht! Detyra ime është aq e rëndësishme dhe sistemi im është aq i përsosur saqë unë nuk kam kohë t'u përgjigjem përrallisjeve dhe gjepurave të tua!" Kështu, rruaza e kuqe e gjakut e dëboi atë.

Atëherë, meqenëse qe i pamundur ta mashtronte, ai përfaqësues u largua dhe pastaj ndeshi rastësisht me shtëpinë e vockël e njohur me emrin qeliza e trupit. Ai i tha me gjuhën e filozofisë dhe të natyrës: "Unë nuk munda ta bind grimcën dhe rruazën e kuqe të gjakut, por ndoshta ti do të ma kuptosh fjalën time. Meqenëse ti je bërë prej disa substancave ashtu si një shtëpi e vockël, unë jam i aftë të të bëjë ty. Atëherë bëhu ti artifakti im dhe prona ime e vërtetë. Qeliza iu përgjigj nëpërmjet gjuhës së urtësisë dhe të vërtetës:

"Unë me të vërtetë jam e vockël, por ama kam detyra shumë të rëndësishme dhe shumë lidhje të holla e të ndjeshme me të gjitha qelizat e trupit. Për shembull, unë kryej detyra të ndërlikuara dhe në mënyrë të pagabueshme në venat e gjakut dhe në lidhje me arteriet, me nervat ndijore dhe motorike -lëvizore-, me forcat tërheqëse dhe shtytëse, me riprodhimin dhe me aftësinë përfytyruese. Atëherë në qoftë se ti ke njohuri dhe fuqi të formosh, të rregullosh, të sistemosh, dhe të vësh në punë të gjithë trupin dhe të gjitha enët e gjakut, nervat dhe aftësitë, dhe në qoftë se ti do të kishe urtësi gjithëpërfshirëse dhe fuqi depërtuese me të cilat të kesh sundim e kontroll mbi të gjitha qelizat e trupit, të cilat janë si unë, pasi në lidhje me cilësitë dhe mjeshtërinë artistike ne jemi vëllezër, atëherë demonstroje atë. "Vetëm atëherë ti mund të pretendosh të kesh aftësi të më bësh mua". Në qoftë se ti nuk mundesh, atëherë, ik! Shporru! Rruazat e kuqe më sjellin ushqimin, ndërsa rruazat e bardha luftojnë sëmundjet që më prekin. Unë kam punë për të bërë, mos më tërhiq vëmendjen!

Dhe, sidoqoftë, një i pafuqishëm, i mangët, i shurdhët dhe i verbër si ti, kurrësesi nuk mund të ndërhyjë në çështjet tona të holla, sepse ne kemi një sistem të saktë, të hollë, dhe të patëmetë[14] të tillë, saqë në qoftë se do të na sundonte dikush tjetër përveç të Gjithurtit Absolut, të Gjithëfuqishmit Absolut dhe të Gjithëditurit Absolut, sistemi ynë do të thyhej dhe rregullsia jonë do të prishej."

Dhe kështu pretenduesi i këputi shpresat edhe nga qeliza. Pastaj Ai takoi rastësisht trupin e qënies njerëzore dhe i tha atij ashtu siç thonë natyralistët me gjuhën e natyrës së verbër dhe të filozofisë së humbur:

---

[14] Krijuesi i Gjithurtë e ka krijuar trupin njerëzor sikur të ishte një qytet i sistemuar mirë. Një numër i enëve të gjakut kryen detyrat e telefonave dhe të telegrafëve, ndërsa disa të tjera prej tyre janë si tuba çezmeje të cilat sjellin ujin nga burimet, dhe nëpër to qarkullon gjaku, i cili është uji i jetës. Sa për gjakun, brenda tij janë krijuar dy lloje rruazash. Njëra nga ato, i njohur si rruazat e kuqe, shpërndan ushqimet tek qelizat e trupit. Ato u dërgojnë ushqime qelizave në përputhje me një ligj Hyjnor, ashtu siç bëjnë tregtarët dhe nëpunësit që merren me shpërndarjen e ushqimeve. Lloji tjetër, janë rruazat e bardha, të cilat janë më të pakta në numër se sa të parat. Detyra e tyre, ashtu si ushtarët, është mbrojtja kundër armiqëve, të tillë si sëmundjet. Sa herë që ato e marrin përsipër atë mbrojtje, me dy rrotullimet e tyre, si dervishë Mevlevi, ato marrin një gjendje të shpejtë e të çuditshme.

Sa për gjakun si një tërësi, ai ka dy detyra të përgjithshme; e para është të riparojë dëmin e bërë tek qelizat e trupit, dhe e dyta është të grumbullojë çdo lëndë të prishur e të pa vlerë nga qelizat dhe të pastrojë trupin. Ndodhen dy lloje enësh gjaku, venat dhe arteriet. Njëri nga këto e sjell gjakun e pastër dhe e shpërndan; ato janë kanalet e gjakut të pastër. Ndërsa lloji tjetër janë kanalet për gjakun e turbullt e të prishur të cilët mbledhin lëndën e dëmshme dhe mbeturinat e pa vlera; këto e dërgojnë gjakun tek mushkëria e cila është **qendra e aparatit të frymëmarrjes**; pra i dërgojnë ato aty ku ndodh frymëmarrja.

Krijuesi i Gjithurtë ka krijuar në ajër dy elemente, azotin dhe oksigjenin. Sa për oksigjenin, kur ai bie në kontakt me gjakun gjatë frymëmarrjes, e tërheq tek vetja, si qelibari, karbonin elementin e dendur, i cili është duke ndotur gjakun. Ato dy elemente kombinohen dhe transformohen në një lëndë të quajtur gaz karbonik (acid). Oksigjeni gjithashtu mban temperaturën e trupit si dhe pastron gjakun. Kjo ngjet sepse, në shkencën e kimisë, Krijuesi i Gjithurtë u dha oksigjenit dhe karbonit një lidhje të fortë, e cila mund të përshkruhet si 'pasion kimik', me anë të të cilës, sipas këtij ligji Hyjnor, kur ato dy elemente afrohen me njëri tjetrin, kombinohen, bashkohen. Është vërtetuar nga shkenca se nxehtësia lindet nga ky kombinim, sepse kombinimi është një lloj djegieje.

Urtësia në këtë është siç vijon: lëvizja e grimcave e atyre dy elementeve është e ndryshme. Duke u kombinuar, grimcat e një elementi bashkohen me ato të tjetrit, dhe atëherë të dyja grimcat lëvizin me një lëvizje të vetme. Njëra lëvizje mbetet e varur pezull, sepse para bashkimit ishin dy lëvizje; tani dy grimcat janë bërë një. Secila palë grimcash ka fituar një lëvizje si një grimcë e vetme. Lëvizja tjetër është transformuar në nxehtësi sipas një ligji të Autorit të Gjithurtë, dhe është e njohur se "Lëvizja lind nxehtësi", i cili është një parim i vërtetuar.

Kështu, si rrjedhojë e këtij fakti, nëpërmjet këtij kombinimi kimik kur karboni largohet (hiqet) nga gjaku, realizohet e mbahet temperatura e trupit të qënieve njerëzore, dhe njëkohësisht pastrohet gjaku. Gjatë frymëthithjes, oksigjeni pastron ujin e jetës së trupit si dhe ndez zjarrin e jetës. Gjatë frymënxjerjes, ai prodhon, në gojë, frutin e fjalëve, të cilat janë mrekullitë e Fuqisë Hyjnore...

فَسُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَتْ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ

"*Lavdia i takon All-llahut, prej artit të të Cilit habiten mendjet".*

“Ti je i imi, jam unë ai që të prodhova ty; ose të paktën unë kam një pjesë tek ti.” Trupi i njeriut iu përgjigj me gjuhën e gjendjes së urtësisë dhe të sistemit të tij:

“Në qoftë se ti, o pretendues, do të kishe fuqi dhe njohje për të ushtruar një kontroll të vërtetë mbi trupat e të gjitha qënieve njerëzore, të cilët janë të njëjtë si unë dhe mbi fytyrat e të cilëve ndodhen stampa e fuqisë dhe vula e krijimit të cilat janë të njëjta… dhe në qoftë se ti ke pasuri dhe autoritet ligjor për të marrë në pronësi thesaret e ushqimeve të mia, duke filluar nga uji dhe ajri për tek bimët dhe kafshët… dhe në qoftë se ti ke fuqi të pafundme dhe urtësi të pakufishme me të cilat të më përdorësh mua me urtësi të përkryer dhe të më bësh mua të kryej adhurimin tim, dhe fuqi e urtësi për të futur në një enë të ngushtë e të ulët si unë aftësi jolëndore e të holla si shpirti, zemra dhe mendja, të cilat janë tej mase të gjëra dhe të larta dhe për të cilat unë jam thjeshtë një këllëf, atëherë demonstroji të gjitha këto dhe pastaj thuaj që “ti më bëre mua”. Përndryshe, hesht!

Dhe për më tepër, sipas dëshmisë së sitemit të përsosur në trupin tim dhe treguesit të stampës së Unitetit në fytyrën time, Autori im Madhështor është Ai i Cili është i Gjithëfuqishëm mbi gjithçka, dhe i Gjithëditur që shikon e dëgjon gjithçka. Dikush i pasynim e i pafuqishëm si ti nuk mund të përzihet në artin e Tij. Ti nuk mund të ndërhysh as edhe sa një grimcë në të.

Përfaqësuesi i gjërave që imagjinohen të jenë ortakë me Zotin e Gjithëfuqishëm, nuk mundi të gjejë asnjë rrugë në të cilën të ndërhynte në trup, kështu ai u largua. Pastaj ai takoi rastësisht racën njerëzore dhe tha me vete: “Ky është një grup i çorganizuar e i çrregullt. Ndoshta, ashtu si shejtani i cili ndërhyn në veprimet e tyre individuale dhe shoqërore që ato kryejnë nëpërmjet ushtrimit të vullnetit të tyre të lirë, unë do të jem në gjendje të gjej ndonjë rrugë për të ndërhyrë në funksionin e trupave dhe të natyrave të tyre. Dhe atëherë duke gjetur ndonjë rrugë, unë do të jem i aftë të ushtroj kontroll mbi trupin dhe mbi qelizat e trupit, të cilat më dhanë udhë, më përzunë”. Kështu, ai i tha racës njerëzore, përsëri me gjuhën e natyrës së shurdhët dhe të filozofisë së humbur: “Ju o njerëz duket të jeni në një rrëmujë të madhe. Unë jam zoti dhe pronari juaj, ose të paktën pjesërisht unë kam pjesë tek ju.” Raca njerëzore iu përgjigj nëpërmjet gjuhës së të vërtetës dhe të realitetit, nëpërmjet gjuhës së urtësisë dhe të rregullit:

“Në qoftë se ti ke fuqi dhe urtësi të prodhosh mbulesën e cila vesh globin tokësor dhe e cila thuret dhe qepet me urtësi të plotë nga fijet shumëngjyrëshe të të gjitha qindra e mijërave prej specieve të kafshëve dhe llojeve të bimëve, prej të cilëve ne jemi njëri, dhe të bësh qilimin, i cili është shtruar mbi faqen e tokës dhe që është punuar prej qindra e mijëra specieve të qënieve të gjalla, dhe është krijuar në një mënyrë jashtëzakonisht të bukur e të stoliur, dhe që në mënyrë të vazhdueshme ta përtërish dhe ta rinosh atë; dhe në qoftë se ti do të kishe fuqi gjithë-përfshirëse dhe urtësi të gjithanshme me të cilat të kesh ushtrim të lirë force mbi globin tokësor, prej të cilit ne jemi fruti, dhe mbi të gjithë universin prej të cilit ne jemi bërthama, dhe të na dërgosh ne domos-doshmëritë tona jetike prej të gjitha zonave të kozmosit me peshën e urtësisë; dhe në qoftë se ti ke aftësi t’i krijosh të gjithë ata si ne, të cilët kanë shkuar përpara nesh dhe ata të cilët do të vijnë pas nesh, në fytyrat e të cilëve stampa e fuqisë është e njëjta, atëherë, ndoshta, ti do të mund të pretendoje të jesh zot mbi mua.

Por në qoftë se ti nuk mundesh, atëherë hesht! Mos thuaj se, duke parë rrëmujë në llojin tim, ti do të ishe në gjendje të ndërhyje deri diku, sepse rregulli tek ne është i patëmetë. Rrethanat që ti i imagjinon të jenë rrëmujë e të çregullta janë tejshkruar e kopjuar me regull të përkryer sipas librit të fuqisë dhe të Kaderit Hyjnor, sepse rregulli i plotë tek kafshët dhe bimët, të cilat janë shumë më të ulëta se sa ne dhe që janë nën drejtimin tonë, demonstron se ky çrregullim i dukshëm tek ne është vetëm se një lloj shkrimi.

A do të ishte e mundur që Ai i Cili e vendosi artistikisht një fije peri të mbulesës duke kaluar përmes të gjithë qilimit dhe duke e vënë çdo gjë në vendin e duhur të saj të ishte tjetër kush përveç Autorit të tij, Krijuesit të tij të vërtetë? Dhe a do të ishte e mundur që ai i Cili krijoi frutin të ishte tjetër kush veç Krijuesit të pemës e cila e prodhoi atë? Dhe a do të ishte e mundur që Krijuesi i bërthamës të ishte tjetër kush veç Krijuesit të frutit të saj? Gjithashtu sytë e tu janë të verbër: Ti nuk i sheh mrekullitë e Fuqisë në fytyrën time dhe çudirat e krijimit në qënien time. Në qoftë se ti do t’i shikoje ato, ti do të kuptoje se Autori im është i tillë që absolutisht asgjë nuk mund t’i fshihet Atij, apo të jetë e vështirë për Të e t’i bëjë naze. Yjet janë aq të lehtë për Të sa grimcat. Ai e krijon pranverën me aq lehtësi sa lehtësia e krijimit të një luleje. Ai është i Atillë që përfshin universin e madh në qënien time me rregull të përkryer. A do të ishte e mundur për një të pafuqishëm e të verbër si ti ta ngjallte vetveten dhe të ndërhynte në ndonjë mënyrë në artin e këtij Krijuesi

madhështor? Prandaj hesht! Dhe duke i thënë: Ik! Shporru prej këtu!, e dëboi atë.

Pastaj ai pretendues shkoi dhe iu adresua qilimit të gjërë që ishte shkruar mbi faqen e tokës dhe këmishës së qëndisur e të zbukuruar që i ishte veshur; Ai i foli atij në emrin e shkaqeve dhe me gjuhën e natyrës e të filozofisë, duke pretenduar: "Unë mund të ushtroj kontroll mbi ty dhe të jem pronari yt, ose së paku të kem një pjesë tek ti." Kështu ajo këmishë[15] dhe ai qilim, i tha atij në emrin e së vërtetës dhe të realitetit dhe nëpërmjet gjuhës së urtësisë:

"Në qoftë se ti ke fuqinë dhe artin për t'i thurrur dhe krijuar të gjitha këmishat e rregulluara mirë dhe të paramenduara, dhe qilimat qëndisjet e të cilëve janë të gjitha të ndryshme, të cilët e kanë veshur tokën aq sa numri i viteve dhe i shekujve, dhe pastaj janë hequr në mënyrë të rregullt dhe janë lidhur e bërë varg në spangon e kohës së shkuar, dhe do ta veshin tokën përsëri, qilimat dhe këmishat, programet dhe format e të cilëve janë skicuar e përcaktuar në sferën e Kaderit Hyjnor, dhe të cilat do t'i bashkangjiten shiritit të kohës së ardhme, dhe në qoftë se ti ke dy duar të urta e të fuqishme që të shtrihen tek çdo gjë, duke filluar nga krijimi i tokës deri tek shkatërrimi i saj, madje nga parapërjetësia për tek paspërjetësia, dhe në qoftë se ti ke urtësinë dhe aftësinë të krijosh gjithësecilin prej fijeve të mia dhe t'i riparosh e t'i ripërtërish ato me rregull të plotë dhe urtësi, dhe në qoftë se ti je i aftë të mbash në dorën tënde dhe ta krijosh globin tokësor, i cili është modeli ynë, dhe i cili na vesh ne, na bën ne mbulesën e tij dhe mantelin e jashtëm, atëherë ti mund të pretendosh të jesh zot mbi ne. Në qoftë se nuk mundesh, atëherë, ik, mbushu, zhduku! Ti nuk ke vend këtu!

Për më tepër, mbi ne ndodhet një stampë e tillë uniteti dhe një vulë Njësie sa që ai i cili nuk e ka tërësinë e universit brenda kapjes së fuqisë së Tij, dhe i cili nuk mund t'i shohë përnjëherësh të gjitha gjërat me të gjitha funksionet e tyre, dhe i cili nuk mund të bëjë gjëra të panumërta për një çast, i cili nuk është i pranishëm dhe gjithëshikues gjithandej, që është larg dhe përtej vendit dhe kohës, dhe ai që nuk është pronari i një urtësie të pafundme, i një njohurie absolute, një i tillë nuk mund të na sundojë ne, dhe as nuk mund të ndërhyjë e të pretrendojë pronësi mbi ne."

[15] Në fakt, qilimi është edhe jetik, po ashtu edhe në lëkundje e dridhje në një mënyrë të rregullt. Qëndisjet e tij u zëvendësuan në mënyrë të vazhdueshme me urtësi të plotë dhe me rregull me qëllim që të shfaqë manifestimet gjithmonë të ndryshme të Emrave të Pëlhurëendësit…

Kështu përfaqësuesi u largua, duke thënë me vete: "Ndoshta do të mundem të bind globin tokësor dhe të gjej atje diçka që më vlen mua." Kështu, ai shkoi dhe i tha globit tokësor,[16] përsëri në emrin e shkaqeve dhe me gjuhën e natyrës: "Meqenëse po udhëton në një mënyrë të tillë të paqëllimtë dhe kot, ti demonstron se nuk ke pronar. prandaj ti mund të jesh e imja. Ndërkohë toka iu përgjigj me një zë gjëmimtar, në emrin e të vërtetës dhe me gjuhën e realitetit:

"Mos fol absurditete dhe fjalë të tilla boshe!.. Si mund të jem unë pa një pronar? A ke parë ti në rrobat e mia që i vesh madje edhe një fije peri në to, apo pikën më të vockël, që të jetë rrëmuje, pa rregull, dhe a i ke parë ato të jenë pa urtësi, pa qëllim dhe pa art që t'i më thua se unë qenkam pa pronar e pa qëllim?

"Në qoftë se ti me të vërtetë do të kishe në pronësi orbitën time të gjërë rreth së cilës unë udhëtoj në një vit, një distancë që do të merrte afërsisht njëzet e pesë mijë vite,[17] ku unë kryej detyrën time të shërbimit me drejtpeshim të plotë dhe me urtësi, dhe në qoftë se do të kishe në pronësi dhjetë planetët, të cilët janë vëllezërit e mi, dhe janë ngarkuar me detyra si unë, së bashku me hapësirën përmes së cilës ato udhëtojnë, dhe në qoftë se ti ke urtësi të pafundme dhe fuqi absolute me të cilat të krijosh dhe të vendosësh diellin, i cili është udhëheqësi ynë dhe tek i cili ne jemi lidhur dhe i jemi bashkangjitur nëpërmet një tërheqje mëshireje, dhe të më lidhesh mua dhe planetët e tjerë tek ai, ashtu si gurët në një bahe, dhe të na vësh ne në punë, dhe të na bësh të rrotullohemi me rregull të përsosur dhe me urtësi, vetëm atëherë ti mund të pretendosh të jesh zot mbi ne. Por në qoftë se ti nuk mundesh, atëherë, ik, shporru! Shko në Xhehennem! Mua më duhet të bëj punën time, detyra ime duhet të kryhet.

Për më tepër, rregulli ynë madhështor, lëvizja madhështore, dhe nënshtrimi i qëllimshëm demonstrojnë se Krijuesi ynë është i tillë saqë të gjitha qëniet duke filluar nga grimcat e vockëla deri tek yjet dhe galaktikat, janë të bindura e të nënshtruara ndaj Tij, si ushtarët nën

[16] **Shkurtazi:** Grimca e çoi atë pretendues te rruazat e kuqe të gjakut. Rruazat e kuqe e çuan te qelizat.. dhe qelizat e çuan tek **trupi njerëzor**.. trupi njerëzor e çoi tek raca njerëzore.. raca njerëzore e çoi tek këmisha e tokës e cila është thurrur nga të gjitha speciet e krijesave të gjalla.. Këmisha e tokës e çoi tek globi tokësor.. të cilat sipas radhës e çuan te Dielli.. Dielli e çoi tek të gjitha yjet. Secila nga ato tha: "Largohu, në qoftë se je i mundur të sundosh në atë që është sipër meje atëherë përpiqu të më sundosh edhe mua, përndryshe ti je i pafuqishëm të sundosh mbi mua!" **Domethënë, ai që autoriteti i të cilit nuk shtrihet tek të gjitha yjet, nuk mund ta bëjë as edhe një grimcë të vockël që t'i kushtojë vëmendje pretendimit të tij për të qenë zot.**

[17] Në qoftë se gjysma e diametrit të rrethit do të ishte afërsisht njëqind e tetëdhjetë milion kilometër, ai rreth mbulon afërsisht një distancë prej njëzet e pesë mijë viteve.

urdhër. Ai është Zotëruesi i Gjithurtë i Lavdisë dhe Zotëruesi i sovranitetit absolut i cili e organizon diellin me plantetët e Tij me aq lehtësi ashtu siç organizon me lehtësi pemën dhe siç i stolis frutat e saj."

Meqenëse përfaqësuesi nuk mundi të gjejë asgjë për vetveten në tokë, ai u largua dhe tha me vete lidhur me diellin: "Ky diell është një gjë e madhe. Ndoshta, unë do të mundem të gjej ndonjë vrimë në të e të hap një rrugë për të kaluar; atëherë ndoshta do të jem i aftë ta nënshtroj atë dhe tokën gjithashtu." Kështu ai i tha diellit, me gjuhën e "adhuruesve të zjarrit", në emrin e idhujtarisë dhe me gjuhën e filozofisë që është zëdhënësja e shejtanit: "Ti, o diell, je një sundimtar i madh, dhe je pronari i vetes tënde, ti sillesh dhe e ushtron autoritetin në botë si të duash." Por dielli iu përgjigj atij në emrin e së vërtetës dhe nëpërmjet gjuhës së Realitetit dhe të Urtësisë Hyjnore duke i thënë:

"Ruajna Zot! Njëqind mijë herë ruajna Zot!.. Unë jam një nëpunës i nënshtruar. Unë jam një llambadar në bujtinën e Zotit tim. Unë nuk jam kurrë pronari i vetes sime, madje unë nuk jam pronar as i një mize, madje as i një krahu mize, sepse në qënien e mizës ndodhen gurë të çmuar jolëndorë dhe vepra antike arti, si sy e veshë. Gjëra të tilla nuk gjenden në dyqanin tim. Ato janë jashtë sferës së fuqisë sime." Kështu, e qortoi rëndë.

Atëherë ai pretendues ndryshoi metodën dhe i tha diellit me gjuhën e filozofisë djallëzore si të faraonit; "Meqenëse ti nuk je pronar i vetes tënde, por një shërbëtor, atëherë ti je prona ime dhe nën autoritetin tim me emrin e shkaqeve." Dielli iu përgjigj fuqishëm me emrin e së vërtetës dhe të realitetit dhe me gjuhën e adhurimit duke i thënë: "Unë i përkas vetëm Atij i Cili ka krijuar yjet e lartë si shembulli im dhe i vendosi ato në qiejt me urtësi të plotë, i bën ato të rrotullohen me madhështi të plotë dhe i zbukuroi me stolinë më të plotë."

Pastaj përfaqësuesi tha me vete: "Yjet janë një shumicë e madhe, dhe ato duken të jenë të gjithë të shpërndarë dhe në çrregullim. Ndoshta unë do të mund të fitoj diçka nga ato në emrin e klientëve dhe të vartësve të mi." Kështu ai hyri midis tyre dhe u tha në emrin e shkaqeve dhe të atyre gjërave që përshkruhen si ortakë të Zotit xh.sh., me gjuhën e filozofisë kryengritëse dhe siç thonë sabeanët, adhuruesit e yjeve: "Meqenëse ju, o yje jeni kaq të shpërndarë, ju të gjithë jeni nën autoritetin e sundimtarëve të ndryshëm." Ndërkohë u përgjigj një yll i vetëm duke folur për të gjithë të tjerët.

"Oh sa i shushatur, i patru, mendjetrashë dhe i verbër je ti që nuk po shikon dhe nuk kupton stampën e Unitetit dhe vulën e Njësisë sipër nesh dhe nuk e njeh sistemin tonë të lartë, rregullsinë dhe ligjet e adhurimit tonë. Ti na imagjinon pa rregull. Ne jemi veprat e artit dhe shërbëtorët e një Krijuesi të vetëm, i Cili mban në kapjen e fuqisë së Tij qiejt të cilët janë detërat tonë, kozmosin, i cili është pema jonë dhe hapësirën e pafundme, e cila është ajo ku ne bëjmë ekskursionet tona.

Ne jemi si ndriçimet elektrike dhe dëshmitarët e ndritshëm duke shfaqur plotësimin e Hyjnisë së Tij. Ne jemi prova rrezatuese që shpallin sovranitetin e Hyjnisë së Tij. Me të gjitha llojet tona të ndryshme, ne jemi shërbëtorë të ndritshëm në sferën e sovranitetit të Tij që japim dritë dhe shfaqim madhështinë e Atij sovraniteti në banesat e larta dhe në ato të ulëta, në vendbanimet e kësaj bote, të botës së ndërmjetme dhe të Ahiretit.

Në të vërtetë, secili nga ne është një mrekulli e fuqisë së një të vetmi, një frut i rregulluar mirë i pemës së krijimit, një pronë e ndritshme e unitetit, secili nga ne është një vendbanim, aeroplan dhe xhami për melekët, një llambë dhe diell për botët e larta, një dëshmitar për sovranitetin e Hyjnisë. Secili nga ne është një stoli, pallat, një lule e hapësirës, një peshk i ndritshëm në detërat qiellorë dhe një sy i bukur në faqen e qiellit.[18] Për më tepër, ndodhet gjithandej nesh, si një e tërë, një heshtje brenda qetësisë, një lëvizje brenda urtësisë, një stoli brenda madhështisë, një bukuri krijimi brenda rregullit dhe një plotësim arti brenda simetrisë.

Dhe megjithëse ne jemi kështu dhe shpallim Krijuesin tonë të Gjithëlavdishëm, Unitetin e Tij, Njësinë e Tij, Qënien e Tij i Adhuruar i Përjetshëm dhe Atributet e Tij të bukurisë, të lavdisë dhe të plotësimit për tërësinë e universit me gjuhë të panumërta, përsëri, ndërsa ne jemi krejtësisht shërbëtorë të pastër, të bindur e të nënshtruar, ti na akuzon të jemi të ngatërruar, të çrregullt e pa detyra dhe madje duke qenë pa pronar. Atëherë ti meriton një goditje vërtet ndëshkuese." Dhe një yll, si guri i hedhur mbi shejtanin, lëshoi një shuplakë të tillë të fuqishme në fytyrën e atij përfaqësuesi, pretenduesi, që e hodhi atë nga yjet për tek pikërisht gropa e zjarrit në fund të Xhehennemit.

---

[18] Kjo do të thotë, "ne jemi shenja duke vëzhguar dhe shqyrtuar çudirat e krijimit të Zotit të Gjithëfuqishëm" dhe duke i nxitur edhe të tjerët që t'i shqyrtojnë ato. Domethënë, ashtu siç duken qiejt si të vëzhgonin çudirat e artit Hyjnor në tokë me sy të panumërt, po ashtu, si melekët në qiej, yjet shikojnë tokën, e cila është një ekspozitë çudirash dhe mrekullish, dhe bëjnë që krijesat e vetëdijshme t'i vëzhgojnë ato me vëmendje.

Dhe ai e hodhi Natyrën,[19] e cila ishte së bashku me të, në luginat e iluzioneve dhe të mashtrimeve dhe e flaku rastësinë në grykën e thellë të mosekzistencës, i hodhi ato gjëra që u përshkruan si ortakë me Zotin xh.sh. në errësirat e pamundësisë, e flaku filozofinë, e cila është armiqësore ndaj fesë, poshtë në ultësirën më të madhe. Të gjithë yjet recituan këtë dekret të shenjtë së bashku me atë yll:

لَوْ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا ٱللَّهُ لَفَسَدَتَا

"Po të kishte pasur në to (në qiej dhe në tokë) perëndi të tjerë përveç All-llahut, atëherë padyshim që të dyja (qiejt dhe toka) do të ishin shkatërruar."[20]

"Duke shpallur se nuk ka absolutisht vend për shirk (politezëm) dhe për të ndërhyrë as në gjënë më të vogël duke filluar nga krahu i një mize e deri tek llambat në qiej."

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سِرَاجِ وَحْدَتِكَ فِي كَثْرَتِ مَخْلُوقَاتِكَ
وَدَلَّالِ وَحْدَانِيَّتِكَ فِي مَشْهَدِ كَائِنَاتِكَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti."[21]

O Zot! Jepi bekime e paqe shkëlqesisë sonë Muhammedit, llambës së unitetit Tënd në shumësinë e krijesave të Tua dhe lajmëtarit të Njësisë Tënde në ekspozitën e krijimit Tënd, dhe mbi të gjithë familjen e tij dhe sahabët.

⋆ ⋆ ⋆

[19] Por pas rënies së tij, *Natyra* u pendua. Ajo kuptoi se detyra e saj e vërtetë nuk ishte të vepronte dhe të kishte një efekt, por të pranonte dhe të ishte pasive. Dhe ajo kuptoi se ajo ishte një regjistër që vepronte në përputhje me Kaderin Hyjnor, një fletore e paracaktimit Hyjnor, por një fletore e aftë për ndryshim e transformim, domethënë, ajo ishte një program i fuqisë Hyjnore, i ngjasonte trupit të rregullave të krijimit të parashtruara nga i Gjithëfuqishmi i lavdisë dhe ishte një lloj koleksioni i ligjeve të Tij. Ajo mori detyrën e saj të adhurimit me nënshtrim të plotë, duke pranuar pafuqinë e saj të plotë dhe kështu ajo fitoi titullin e *Krijimit Hyjnor dhe të Artit Hyjnor*.

[20] Kur'an, 21: 22

[21] Kur'an, 2: 32

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

فَانْظُرْ اِلٰى آثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti. "Shihni pra pasojat e mëshirës së All-llahut, se si Ai ringjall tokën pas vdekjes së saj."[22]

Paragrafet vijuese në Arabisht aludojnë për një lule nga kopshti i parapërjetësisë së vërsetit të lartëpërmendur

حَتّٰى كَاَنَّ الشَّجَرَ الْمُزْهِرَةَ ۞ قَصِيْدَةٌ مَنْظُوْمَةٌ مُحَرَّرَةٌ ..

وَتُنْشِدُ لِلْفَاطِرِ الْمَدَائِحَ الْمُبْهِرَةَ ۞ اَوْ فَتَحَتْ بِكَثْرَةٍ عُيُوْنَهَا الْمُبَصِّرَةَ ..

لِتُنْظِرَ لِلصَّانِعِ الْعَجَائِبَ الْمُنْشِرَةَ ۞ اَوْ زَيَّنَتْ لِعِيْدِهَا اَعْضَائَهَا الْمُخَضَّرَةَ ..

لِيَشْهَدَ سُلْطَانُهَا اٰثَارَهُ الْمُنَوَّرَةَ ۞ وَتُشْهِرَ فِي الْمَحْضَرِ مُرَصَّعَاتِ الْجَوْهَرِ

وَتُعْلِنَ لِلْبَشَرِ حِكْمَةَ خَلْقِ الشَّجَرِ ۞ بِكَنْزِهَا الْمُدَّخَرِ مِنْ جُوْدِ رَبِّ الثَّمَرِ ..

سُبْحَانَهُ مَا اَحْسَنَ اِحْسَانَهُ ۞ مَا اَزْيَنَ بُرْهَانَهُ مَا اَبْيَنَ تِبْيَانَهُ ..

خَيَالْ بِيْنَدْ اَزِيْنْ اَشْجَارْ مَلَائِكْ رَا جَسَدْ آمَدْ سَمَاوِى بَا هَزَارَانْ فَنْ ..

اَزِيْنْ نَيْهَا شُنِيدَتْ هُوشْ سِتَايِشْ هَايِ ذَاتِ حَىْ .. وَرَقْهَا رَا زَبَانْ

دَارَنْدْ هَمَهْ هُوهُوْ ذِكْرْ آرَنْدْ بَدَرْ مَعْنَايِ حَىْ حَىْ .. چُولَا اِلٰهَ اِلَّا هُوْ بَرَابَرْ مِيزَنَدْ

هَرْ شَىْ .. دَمَادَمْ جُوِيَدْ نَدْ يَا حَقْ سَرَا سَرْ كُوِيَدْ نَدْ يَا حَىْ بَرَابَرْ مِيزَنَدْ اللّٰهْ

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا

[22] Kur'an, 30: 50

Përkthimi i paragrafit:

Domethënë: Çdo pemë luleplotë është një poezi e shkruar bukur duke folur poetikisht nëpërmjet gjuhës së gjendjes së saj të natyrshme dhe duke recituar lavdërimet e qarta për Krijuesin e Gjithëlavdishëm.

Ose secila pemë luleplotë është sikur të kishte hapur mijëra sy ngulmues dhe t'i kishte bërë mijërat e tjerë të hapen me qëllim që të shikohen jo me një apo me dy sy, por me mijëra, çudirat e artit të Krijuesit të Gjithëlavdishëm, të cilat po transmetohen dhe po ekspozohen, dhe kështu ata njerëz të vëmendshëm do t'i shikojnë ato gjithashtu.Ose sikur çdo pemë luleplotë t'i kishte zbukuruar gjymtyrët (degët) e saja jeshile me zbukurimin më të hollë për parakalimin (paradën) e saj dhe festivalin e saj të veçantë në festivalin e përgjithshëm të pranverës, me qëllim që Sulltani i saj i Gjithëlavdishëm të shikonte dhuratat, çudirat e holla, veprat e ndritshme të artit që Ai i ka dhënë asaj; dhe kështu që Ai t'i paraqesë shikimit të krijimit shembujt e zbukuruar të mëshirës së Tij, në pranverë, dhe në faqen e tokës, e cila është ekspozita e artit Hyjnor; dhe që Ai t'i shpallë njerëzimit urtësinë në krijimin e pemës.

Ai e demonstron plotësimin e fuqisë Hyjnore nëpërmjet të treguarit se çfarë thesari i rëndësishëm ndodhet në degët e saja të holla dhe çfarë pasurie ndodhet në frutat e mirësive të mëshirshme të Tij.

* * *

NJË SHTOJCË E VOGËL E VENDQËNDRIMIT TË PARË

Dëgjoje vërsetin:

أَفَلَمْ يَنظُرُوٓا۟ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا

"A nuk e kanë parë qiellin mbi ta, si Ne e kemi ndërtuar dhe zbukuruar, dhe s'ka asnjë të çarë në të?.. deri në fund*"*[23]

ثُمَّ ٱنظُرْ إِلَىٰ وَجْهِ ٱلسَّمَآءِ كَيْفَ تَرَىٰ سُكُوتًا فِي سُكُونَةٍ ۞ حَرَكَةً فِي حِكْمَةٍ
تَلَئْلُؤًا فِي حَشْمَةٍ تَبَسُّمًا فِي زِينَةٍ ۞ مَعَ ٱنْتِظَامِ ٱلْخِلْفَةِ مَعَ إِتِّزَانِ ٱلصَّنْعَةِ
تَسْتَعْشِعُ سَرَاجِهَا تَهَلْهُلُ مِصْبَاحِهَا تَلَئْلُؤُ نُجُومِهَا تَعْلِنُ لِأَهْلِ أَنَّهَا
سَلْطَنَةٌ بِلَا ٱنْتِهَآءٍ
أَفَلَمْ يَنظُرُوٓا۟ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا

Pastaj shikoje faqen e qiellit, ti e sheh se si ai është i heshtur në qetësinë e vet; si është në lëvizje me urtësi, si është rrezatues me madhështi, si ai buzëqesh me stolinë e tij. Një sovranitet i pambarim dhe i pafundmë u është shpallur atyre që mendojnë me rregullin në krijimin e tij, me simetrinë në artin e tij, me llambat e tij të ndritshme, me fenerët e tij të shndëritshëm dhe me yjet e tij vezullues.

Kjo që vijon shpjegon paragrafin lart,

ثُمَّ ٱنظُرْ إِلَىٰ وَجْهِ ٱلسَّمَآءِ كَيْفَ تَرَىٰ سُكُوتًا فِي سُكُونَةٍ

"A nuk e kanë parë qiellin mbi ta.", i cili me radhë është një sqarim i vërsetit të cituar.

[23] Kur'an, 50: 6

Së pari, tek fraza: "*Si ai është i heshtur në qetësinë e tij*", Vërseti drejton një shikim ngulmues tek faqja e stolisur bukur e qiejve me qëllim që ai që e shikon të mund të bëhet i vetëdijshëm për heshtjen që atje është brenda një qetësie të madhe. Shikuesi të mund të kuptojë se ajo është kështu nëpërmjet urdhrit dhe nënshtrimit të Një Të Gjithëfuqishmi Absolut, sepse, në qoftë se ato do të kishin qenë të pavarur, të shfrenuar, pa frena, ato trupa të mëdhenj qiellorë të pafundmë e madhështorë, të gjithë duke qenë pranë njëri-tjetrit, ato trupa, do të kishin shkaktuar një zhurmë të tillë me rrotullimet e tyre tepër të shpejta saqë do ta kishin shurdhuar kozmosin. Atje do të kishte qenë një rrëmujë e tillë në atë rrëmujë të zhurmshme e të potershme, saqë ajo do të kishte shpërndarë e shpartalluar universin.

Është e ditur se çfarë rrëmuje dhe zhurme do të shkaktohej në qoftë se njëzet buaj do të punonin në një fushë të përzier me njëri-tjetrin. Ndërsa siç tregon astronomia, midis yjeve ndodhen disa që janë njëmijë herë më të mëdhenj se toka të cilët rrotullohen me një shpejtësi shtatëdhjetë herë më shpejt se sa ajo e një predhe artilerie. Kështu shkalla e fuqisë dhe e aftësisë nënshruese e Krijuesit të Gjithëlavdishëm dhe e të Gjithëfuqishmit të Plotësimit të mund të kuptohet nga kjo qetësi brenda heshtjes së yjeve, së bashku me shkallën e bindjes dhe të nënshtrimit të yjeve ndaj Tij.

Së dyti, fraza حَرَكَةً فِي حِكْمَةٍ *"Si ai është në lëvizje me urtësi".* Treguesi na urdhëron të shikojmë lëvizjen në faqen e qiejve, e cila është me urtësi dhe qëllim. Në të vërtetë, ajo lëvizje madhështore dhe e çuditshme ndodh brenda një urtësie të saktë dhe gjithëpërfshirëse. Për shembull, një mjeshtër i cili vë në lëvizje makinerinë e një fabrike me urtësi e qëllim demosntron shkallën e aftësisë mjeshtërore e profesionale brenda madhështisë së fabrikës dhe në përpjesëtim me shkallën e rregullit të saj. Dhe po kështu, kur ne e shikojmë në këtë mënyrë, shkalla e fuqisë dhe e urtësisë së të Gjithëfuqishmit të Gjithëlavdishëm bëhet e dukshme për ne.

Sepse Ai e bën diellin madhështor si një fabrikë dhe planetët e tij, ato trupa madhështorë shumë të mëdhenj që u ngjasojnë makinerive në fabrikë, Ai i lëviz dhe i rrotullon rreth vetes si gurët në bahe.

Së treti, تَلَأْلُؤًا فِي حَشْمَةٍ تَبَسُّمًا فِي زِينَةٍ *Se si është rrezatuese me madhështi, si buzëqesh me stolinë e tij.*

Ajo ka këtë kuptim: madhështia rrezatuese dhe stolia duke buzëqeshur në faqen e qiejve janë të tilla sa që ato demonstrojnë se sa i lartë e madhështor është sovraniteti i Krijuesit të Gjithëlavdishëm dhe sa e përsosur është mjeshtëria e Tij artistike. Ashtu si ndriçimi i llambave të panumërta elektrike që varen kudo në ditë feste që demonstrojnë shkallët e madhështisë së mbretit dhe të plotësimit në përparimin material, po ashtu qiejt e mëdhenj me yjet e tyre madhështorë e të stolisur u demonstrojnë shikimeve ngulmuese Sovranitetin e lartë dhe mjeshtërinë e përsosur artistike të Krijuesit të Gjithëlavdishëm.

Së katërti, مَعَ انْتِظَامِ الْخِلْقَةِ ۞ مَعَ اِتِّزَانِ الصَّنْعَةِ *Me rregull në krijimin e tij, me simetri në artin e tij.*

Kjo frazë thotë ç'ka vijon: vështroje rregullin e krijesave në faqen e qiejve, simetrinë e tyre dhe drejtpeshimin e saktë dhe atëherë kupto se sa i Gjithëfuqishëm dhe i Gjithëurtë është Krijuesi i tyre.

Po, në të vërtetë, trupat e mëdhenj qiellorë demonstrojnë shkallën e fuqisë dhe urtësinë e të Vetmit i Cili i rrotullon dhe i lëviz ato si dhe krijesat e ndryshme e të vogëla ose kafshët, duke i përgatitur kështu për detyrat e tyre, e shtyn secilën nga ato në një mënyrë të përcaktuar nëpërmjet një peshoreje të posaçme dhe me shkallët e bindjes së tyre dhe të nënshtrimit ndaj Tij. Po ashtu, ato qiej të mëdhenj u demonstrojnë shikimeve të vëmendshme nëpërmjet gjërësisë madhështore dhe yjeve të panumërta, dhe yjet me madhësinë e tyre madhështore dhe me rrotullimet e shpejta, dhe me faktin që ato nuk i tejkalojnë caqet e tyre as edhe një thërrime, madje as një sekond, dhe nuk neglizhojnë në detyrat e tyre as për një të dhjetën e sekondit.

Unë them se këto u tregojnë shikimeve se Autori i tyre, Krijuesi i tyre madhështor, e shfaq Hyjninë e Tij të madhërishme nëpërmjet zhvillimit të këtyre çështjeve me një drejtpeshim të hollë të veçantë.

Së pesti, Kjo frazë pohon qartë për atë çfarë aludohet tek vërseti lart, dhe në shumë vërsete të ngjashëm me të, si tek sure "**en-Nebeë**", të cilët përmendin nënshtrimin e diellit, të hënës dhe të yjeve.

تَشَعْشُعُ سِرَاجِهَا تَهَلْهُلُ مِصْبَاحِهَا تَلَئْلُؤُ نُجُومِهَا تُعْلِنُ لِأَهْلِ أَنَّهَا
سَلْطَنَةٌ بِلَا انْتِهَاءٍ

Një sovranitet i pambarim e i pafundmë u shpallet atyre që mendojnë me llambat e tij ndriçuese, me fenerët e tij të ndritshëm, dhe me yjet vezulluese.

Domethënë, t'ia bashkangjisësh llambën që jep nxehtësi dhe dritëdhënëse si dielli, tavanit të stolisur të qiejve, ta bësh atë penë të ndritshme për të shkruar mesazhet e të Adhuruarit të përjetshëm në rreshtat e ditës dhe të natës në faqet e verës e të dimrit, ta bësh hënën, si akrepat e një ore gjigante të kohës dhe si një instrument për matjen e kohëve, ta varësh atë në lartësirat më të mëdha duke u ngjasuar sahatëve që vendosen në maje të kullave si minare të larta, ta bësh atë të lëvizë nëpër vendbanimet e saj, në shkallët e saj, me drejpeshim të saktë dhe me masë të përkryer në formën e shumë hënave të ndryshme, saqë sikur Zoti xh.sh. të vendoste në çdo natë një hënë të re veç asaj të mëparshmes në kupën e qiellit dhe pastaj t'i kthente e t'i bashkonte ato; dhe të stolisësh fytyrën e bukur të qiejve me yje që shkëlqejnë dhe buzëqeshin në kupën e qiejve, të gjitha këto janë shenja të Një Hyjnie të Madhërishme e Cila e bën Vetveten të njohur për krijesat e vetëdijshme. Ato i ftojnë ata, të cilët mendojnë, që të besojnë e të vërtetojnë Unitetin Hyjnor.

Shiko tek fleta e ngjyrosur e librit të universit; shiko se çfarë formash ka pikturuar pena e artë e fuqisë. Asnjë pikë e errët nuk mbetet për shikimin e syrit të zemrës; është sikur Zoti ka skalitur shenjat e Tij me dritë.

Shiko! Çfarë mrekullie e urtësie është universi i çuditshëm!

Shiko! Çfarë shfaqje e mahnitshme është gjërësia e hapësirës! Atëherë dëgjoji yjet, dëgjoje adresimin e tyre harmonik!

Shiko se çfarë urtësie ka zbukuruar mbi dekretin e dritës së Tij. Ato së bashku fillojnë të flasin me gjuhën e së vërtetës. Ato i adresohen Sovranitetit të të Gjithëfuqishmit dhe të Gjithëlavdishmit të vetëm.

Ne jemi prova të ndritshme për ekzistencën e Krijuesit tonë, ne jemi dëshmitarë të Unitetit dhe të fuqisë së Tij.

Ne jemi mrekulli të holla që ndriçojnë faqen e tokës që të shikojnë melekët.

Ne jemi mijëra sytë e vëmendshëm që nga qielli shohim tokën dhe vështrojnë parajsën. Ne jemi frutat e përsosura të panumërta që ia ka lidhur Dora e urtësisë së Hirplotit Madhështor pjesës qiellore të pemës së krijimit dhe të gjitha degëve të Rrugës së Qumështit.

Për banorët e qiejve, secili nga ne është një xhami udhëtuese, një bujtinë rrotulluese, banesë e lartë, llambë ndriçuese, anije madhështore, një aeroplan gjigant, mrekulli e fuqisë, një çudi e artit krijues e krijuar nga i Gjithëfuqishmi i plotësimit dhe i Gjithurti i Lavdisë, është një urtësi e rrallë e Tij, një mrekulli madhështore e kijimit të Tij dhe një botë drite.

Kështu me njëqindmijë gjuhë u tregojmë njëqindmijë prova dhe i bëjmë t'i dëgjojnë ata të cilët janë me të vërtetë njerëz. U verboftë syri ateist i cili nuk e pa të vërtetën tonë, nuk i dëgjoi fjalët tona. Dhe ne jemi shenjat që flasim të vërtetën. Vula jonë është një, stampa një, ne drejtohemi nga Krijuesi ynë, Ne e lavdërojmë Atë nëpërmjet nënshtrimit tonë. Ne recitojmë Emrat e Tij, secili nga ne është në ekstazë, një anëtar i rrethit madhështor i Rrugës së Qumështit.

*** * ***

PROVA E TRETË

SHKREPTIMA E NJËZET E TRE

Trajtesa rreth Natyrës

[E shkruar si Shënimi i Gjashtëmbëdhjetë i Shkreptimës së Shtatëmbëdhjetë, kjo pjesë e Risale-i Nurit më vonë u emërtua si Shkreptima e Njëzet e Tretë për shkak të rëndësisë së saj. Sepse kjo e shkatërron tërësisht rrymën ateiste që buron nga koncepti i 'Natyrës' duke mos i dhënë më shans për t'u rimëkëmbë, dhe i rrënon plotësisht gurët themeltarë të mosbesimit.]

Një Kujtues

Kjo trajtesë shpjegon nëpërmjet nëntë '*Pamundësive*', të cilat në vetvete përmbajnë të paktën nëntëdhjetë pamundësi, se sa e paarsyeshme, e trashë e bestytnore është rruga të cilën e ndjekin Natyralistët ateistë. Meqenëse disa nga ato pamundësi janë shpjeguar pjesërisht në vende të tjera të Risale-i Nurit, ato kanë ardhur këtu të përmbledhura brenda "pamundësish" të tjera, ose kanë ardhur disi të shkurtuara.

Pyetja që më vjen në mendje është kjo: "Si është e mundur që ata filozofë të famshëm dhe të ashtuquajtur brilantë e pranuan një bestytni të turpshme të tillë, ia dorëzuan asaj mendjet e tyre dhe vazhdojnë ta ndjekin atë rrugë?

*Përgjigjja***:** Fakti se ata nuk mund as ta shohin realitetin e rrugës së tyre, as anën e brendshme të metodës së tyre, as nuk kanë kapur '*Paumundësitë*' - që ua kërkon rruga e tyre- dhe gjërat e prishura e të paarsyeshme që ua kërkon medoemos metoda e tyre, dhe ato që janë përmendur në fillimin e çdo pamundësie vijnë në këtë trajtesë. [24]

Unë jam krejtësisht i gatshëm të shpjegoj me hollësi dhe ta provoj nëpërmjet argumenteve të qarta e vendimtare për ata që i bëjnë dyshimet dhe t'ua shpjegoj atyre në mënyrë të shtjelluar e të detajuar.

---

[24] Shtytësit më të fortë për të shkruar këtë trajtesë ishin sulmet që bëheshin kundra Kur'anit nga ata të cilët e quajtën bestytni çdo gjë që medjet e tyre të prishura nuk mund ta kapnin, të cilët përdornin *Natyrën* për të justifikuar mosbesimin dhe të cilët i nënvlerësonin të vërtetat e besimit në mënyrën më agresive e të shëmtuar. Ato sulme ndozën në zemrën time një zemërim të madh i cili rezultoi që ata ateistë të çoroditur dhe ata shtrembërues të së vërtetës të merrnin shuplaka të forta e të rrepta. Përndryshe, rruga e ndjekur përgjithësisht nga Risale-i Nuri është e shtruar, e sjellshme dhe bindëse.

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Të dërguarit e tyre u thanë: "(çfarë)?! A ka dyshim për Allahun, Krijuesin e qiejve e të tokës?"[25]

Duke deklaruar nëpërmjet përdorimit të një pyetjeje retorike se nuk mundet të ketë e nuk duhet të ketë asnjë dyshim rreth Allahut të Plotëfuqishëm, ky vërset demonstron qartë ekzistencën e Zotit xh.sh. dhe Unitetin e Tij.

Para se të shpjegojmë këtë mister, dëshiroj të përmend çka vijon: Kur shkova në Ankara në vitin 1920, morali i njerëzve të besimit ishte shumë i lartë si rezultat i fitores së ushtrisë islame mbi grekët. Por unë pashë se një rrymë e urryer ateizmi po përpiqej pabesisht e tradhëtisht për të prishur, helmosur dhe për të shkatërruar mendjet e tyre. "O Zot!" Unë thirra, "kjo kuçedër synon të dëmtojë themelet e besimit". Në këtë pikë, meqenëse vërseti i lartëpërmendur shpjegon në mënyrë të vetëkuptueshme ekzistencën e Allahut dhe qartësinë e unitetit të Tij, unë kërkova ndihmë prej tij dhe shkrova një trajtesë në arabisht që përbëhet nga një provë e cila u mor nga Kur'ani i gjithurtë dhe ishte mjaft e fuqishme për ta shpartalluar e dërrmuar atë rrymë ateiste. Unë e botova atë në Ankara në shtypshkronjën Jeni Gyn. Por, medet, ata të cilët e njihnin arabishten ishin të pakët në numër, ndërsa ata të cilët e shqyrtuan atë me seriozitet ishin të rrallë. Gjithashtu argumenti i saj ishte në një formë tej mase të përmbledhur e të shkurtuar. Si rrjedhojë, trajtesa nuk e pati efektin që duhet ta kishte dhënë dhe, me keqardhje, ajo rrymë ateizmi grufulloi, u shtua dhe fitoi fuqi. Tani unë ndjehem i detyruar ta shpjegoj përsëri atë trajtesë me provat e saja në turqisht. Meqenëse disa pjesë prej atyre argumenteve janë shpjeguar plotësisht në pjesët e tjera të Risale-i Nurit, ajo do të shkruhet në mënyrë të përmbledhur këtu.

Ato prova të shumta bashkohen pjesërisht në këtë provë; prandaj secila prej tyre mund të shikohet si një element i kësaj trajtese.

Parathënie

O Njeri! Ti duhet të jesh në dijeni se ndodhen disa fraza të cilat përdoren gjërësisht dhe nënkuptojnë mosbesimin. Gjithashtu edhe besimtarët i përdorin ato, por pa i kuptuar nënkuptimet e tyre të rrezikshme. Ne do të shpjegojmë tre prej më të rëndësishmeve të tyre.

E Para: Thënia e tyre për diçka: "Shkaqet e krijuan këtë".

[25] Kur'an, 14:10

E Dyta: Thënia e tyre për diçka: "Ajo gjë formon vetveten, formohet vetë".

Domethënë, ajo vjen në ekzistencë vetvetiu, e krijon vetë vetveten, dhe përfundon në formën tek e cila ka mbaruar, ashtu siç është ajo tani".

E Treta: Thënia e tyre për diçka: "Është natyror -joartificial; Natyra e bëri atë të domosdoshëm dhe e krijoi atë".

Po, meqenëse gjërat ekzistojnë dhe kjo nuk mund të mohohet, dhe meqenëse çdo qënie vjen në ekzistencë në një mënyrë të urtë e artistike dhe, meqenëse secila prej tyre nuk është jashtë kohës por ripërtërihet vazhdimisht, atëherë o ateist, o shtrembëruesi i së vërtetës, ti ose detyrohesh të thuash se shkaqet në botë i krijojnë gjërat, për shembull, këtë kafshë; domethënë, ajo vjen në ekzistencë nëpërmjet grumbullimit të shkaqeve, ose se ajo formon vetveten, ose se ardhja e saj në ekzistencë është një kërkesë dhe një efekt i domosdoshëm i natyrës, ose se ajo është krijuar nëpërmjet fuqisë së Krijuesit të Gjithëfuqishëm e të Gjithëlavdishëm. Meqenëse arsyeja nuk mund të gjejë asnjë rrugë përveç këtyre të katërtave, në qoftë se tre të parat janë provuar prerazi se janë të pamundura, të shfuqizuara dhe absurde, rruga e Unitetit Hyjnor, e cila është Rruga e katërt, në mënyrë të domosdoshme, të vetëkuptueshme dhe padyshim, do të provohet e vërtetë.

○ **Rruga e Parë**

Kjo është të imagjinuarit se formimi dhe ekzistenca e gjërave, krijesave, ndodh nëpërmjet grumbullimit së bashku të shkaqeve në univers. Ne do të përmendim vetëm tre nga pamundësitë e saj të shumta.

Pamundësia e Parë

Imagjino se ndodhet një farmaci në të cilën ndodhen qindra enë -kavanozë- dhe shishe të vogëla -ampula- të mbushura me substanca kimike krejtësisht të ndryshme, dhe për ndonjë arsye, ne jemi të nevojshëm për një përgatesë farmaceutike të gjallë prej atyre substancave dhe lëndëve për të përgatitur një lëndë të gjallë të jashtëzakonshme kundra helmimit.. Kur futemi në farmaci ne gjejmë në të shumë prej llojeve të asaj përgateseje farmaceutike të gjallë dhe prej asaj subtance të gjallë kundra helmimit, dhe kur ne fillojmë të analizojmë e shqyrtojmë secilën përgatesë, shohim se elementët përbërës janë marrë në sasi të ndryshme por të sakta nga secila prej kavanozëve dhe shisheve të vogla; një gram prej kësaj, tre nga ajo, dhjetë gram nga tjetra dhe kështu me rradhë. Në qoftë se do të ishte marrë një gram më shumë ose më pak, përgatesa nuk do të kishte qenë e gjallë dhe nuk do ta kishte shfaqur cilësinë e saj të veçantë. Tani ne vijmë tek "substanca e gjallë kundra helmimit" dhe e studiojmë nga këndvështrimi kimik; ne shohim se përgatesat janë marrë nga shishet e vogla në një masë të

caktuar saqë në qoftë se sasia më e vogël do të ishte marrë më shumë ose më pak, atëherë ilaçi do ta kishte humbur veçorinë e tij të veçantë.

Tani, megjithëse enët -shishet- janë më shumë se pesëdhjetë, përgatesat janë marrë nga secila në përputhje me masat dhe sasitë të cilat që të gjitha janë të ndryshme.

A do të ishte e mundur apo e arsyeshme që përgatesat dhe shishet e vogla të ishin goditur nga një rastësi e çuditshme ose nga një hov i befasishëm i erës dhe se vetëm sasitë e sakta, ndonëse të ndryshme, të ishin marrë prej secilës prej tyre, duhet të ishin derdhur dhe pastaj të ishin sistemuar e përgatitur vetë dhe të vinin së bashku për të formuar ilaçin e gjallë? A ka ndonjë gjë më bestytnore, më të pamundur e më absurde se sa kjo? Në qoftë se një gomar do të mund të fliste, do të thonte: "Unë nuk mund ta pranoj këtë ide!", dhe do të ikte me të katra!

E ngjashme me këtë, çdo qënie e gjallë mund t'i përngjasojë përgatesës së gjallë në krahasim, dhe çdo bimë i ngjason një ilaçi të gjallë kundra helmimit, sepse ato janë përbërë nga lënda e cila është marrë në masën më të saktë nga substanca vërtetë të shumta e të ndryshme. Atëherë, në qoftë se krijimi i kësaj qënjeje të mahnitshme do t'u atribuohej shkaqeve materiale dhe elementëve dhe do të pretendohej e thuhej se "Shkaqet e krijuan këtë", kjo do të ishte e pamundur dhe absurde njëqind herë më shumë, ashtu si të pretenduarit se përgatesa farmaceutike në farmaci erdhi në ekzistencë, u krijua nga shishet e vogla të cilat u goditën rastësisht -aksidentalisht.

Shkurtazi: Substancat e gjalla në këtë farmaci të gjërë të universit, të cilat janë matur e peshuar me peshoret e Kaderit Hyjnor dhe me vendimin -dekretin- e të Gjithurtit të Gjithëditur, mund të vijnë në ekzistencë vetëm se nëpërmjet një urtësie të pakufishme, një njohje të pafundme dhe të një Dëshire gjithëpërfshirëse të gjithanshme.

Përndryshe, sa i mjerë e fatkeq është ai njeri që imagjinon se "Këto qënie janë vepra e elementeve të përgjithshme të gjithësisë, të cilat janë të verbëra e të shurdhëta që vërshojnë si rrymat; ose ato janë prej veprave të natyrës së lëndëve ose "prej veprës së shkaqeve materiale!"

Nuk ka dyshim se personi i marrë e në kllapi i cili pretendon se ai ilaç i çuditshëm u gjet vetvetiu nga përplasja e shisheve të vogla dhe nga derdhja e asaj që ishte brenda tyre, dhe si rrjedhojë e kësaj, ai formoi vetveten. Po, një mohim i tillë është kllapia e një të çmenduri dhe marrëzia e një të dehuri.

Pamundësia e Dytë

Në qoftë se krijimi i çdo gjëje nuk do t'i atribuohej të Vetmit të Gjithëfuqishëm e të Gjithëlavdishëm, por do t'i atribuohej shkaqeve materiale, atëherë do të bëhej e domosdoshme që shumica e elementeve të universit dhe të shkaqeve të tij të ndërhynin e të kishin ndikim në ekzistencën e çdo qënieje të gjallë.

Gjendja është se ardhja së bashku e shkaqeve të kundërta e të ndryshme midis tyre vetë, vetvetiu, në përputhje me një rregull të plotë, me masë të hollë dhe me një harmoni të plotë në trupin e një krijese të vogël si miza për shembull, është një pamundësi e tillë e dukshme saqë cilido që ka mend sa krahu i një mize do ta refuzonte atë duke thënë: kjo është e pamundur, kjo është absurde.. kjo nuk mund të jetë..!

Kjo për arsye se trupi i vockël i një mize është i lidhur me shumicën e elementeve dhe të shkaqeve në univers; madje ai është një përmbledhje e tyre; në qoftë se krijimi i tij nuk do t'i atribuohej fuqisë Absolute Hyjnore, do të bëhej e domosdoshme që ato shkaqe materiale të ishin vetë të pranishëm në afërsi të menjëhershme të trupit të mizës, madje do të bëhej e domosdoshme që të hynin në trupin e saj të vogël, madje do të duhej të hynin në qelizën e syrit e cila përfaqëson modelin e trupit, sepse shkaqet në qoftë se janë të një natyre materiale është e domosdoshme që ato të jenë të pranishme në afërsi të menjëhershme dhe brenda efekteve të tyre. Dhe kjo do të bënte të domosdoshme të pranosh se pjesët përbërëse dhe elementet e universit të jenë fizikisht të pranishëm brenda asaj qelizeje të vockël, dhe të punojë në atë qelizë shumë të vockël me mjeshtëri të lartë dhe me një harmoni si një mjeshtër.

A nuk do të turpëroheshin nga kjo fjalë edhe sofistët më të çmendur.

Pamundësia e Tretë

Është një rregull i vërtetuar se, *"Në qoftë se një qënie ka unitet, ajo mund të dalë vetëm nga një qënie e vetme, nga një dorë e vetme".* Në mënyrë të veçantë në qoftë se ajo shfaq një jetë gjithëpërfshirëse brenda një rregulli të përkryer dhe një balance të ndjeshme, ajo demonstron në mënyrë të vetëkuptueshme se ajo nuk ka dalë prej duarve të shumta, të cilat janë shkaku i konfliktit dhe i konfuzionit, por se ajo ka dalë nga Dora e Vetme e të Gjithëfuqishmit të Gjithurtë.

Prandaj t'ia atribuosh një qënie të mirërenditur e të drejtpeshuar e cila ka një unitet të tillë duarve të shkaqeve të shumta natyrore, të verbëra, të shurdhëta, të pajeta, të paditura, agresive, të pavetëdijshme e të rrëmujshme; verbëria dhe shurdhësia e tyre shtohet për shkak të ardhjes së tyre së bashku e të përzier midis rrugëve të mundësive të panumërta; pastaj të pretendosh se ato shkaqe e krijojnë atë qënie të mrekullueshme dhe e zgjedhin atë midis mundësive dhe probabiliteteve të pakufishme; unë them se të pranuarit e këtij atribuimi dhe këtij pretendimi, do të ishte, në realitet, një pranim i njëqind e një pamundësive, sepse është shumë larg të gjitha peshave të logjikës dhe balancave të saj.

Le ta lëmë mënjanë këtë pamundësi dhe ta anashkalojmë përkohësisht. Le të shikojmë ndikimin e shkaqeve materiale; këto efekte mund të ndodhin vetëm nëpërmjet kontaktit dhe të prekjes së drejtëpërdrejtë. Megjithatë

kontakti i shkaqeve natyrore është vetëm me anët e jashtme të qënieve të gjalla. Ndërsa ne shohim se anët e brendshme të qënieve të tilla, të cilat duart e shkaqeve as nuk mund t'i arrijnë e as nuk mund t'i prekin, janë dhjetë herë më të holla, më të mirorganizuara dhe më të përkryera lidhur me artin se sa anët e tyre të jashtme.

Madje gjallesat e vockëla dhe krijesat e holla të cilat nuk mund t'i përfshijnë kurrë këto shkaqe materiale, as nuk arrijnë tek ato duart e tyre, dhe as mjetet e tyre nuk janë më të çuditshme e më të mrekullueshme lidhur me artin dhe me krijimin se sa më të mëdhajat e krijesave, t'ia atribuosh atyre shkaqeve të verbëra, të shurdhëta, të pajeta, të paditura, të trasha, të largëta nga njëri-tjetri dhe të kundërta me njëri-tjetrin; kjo mund të shkaktohet vetëm nga një shurdhësi e një verbëri e shumëfishtë sa numri i qënieve të gjalla.

○ **Rruga e Dytë**

Kjo shprehet nga thënia e tyre për diçka, "Ajo formon vetveten, formohet vetë". Edhe kjo frazë gjithashtu përfshin shumë pamundësi dhe është absurde dhe e pamundur në shumë aspekte. Ne do të shpjegojmë tre shembuj të këtyre pamundësive.

Pamundësia e Parë

O mohues kryeneç! Egoizmi yt të ka bërë aq idiot saqë ti në një farë mënyre vendos të pranosh njëqind e një pamundësi! Sepse ti, o mohues kokëfortë, padyshim je një qënie dhe ti nuk je nga një substancë e thjeshtë dhe e pajetë që nuk pranon ndryshim; përkundrazi ti je si një makineri jashtëzakonisht e mirësistemuar që në mënyrë të vazhdueshme është duke u ripërtërirë dhe je si një pallat i mrekullueshëm anët e të cilit janë gjithmonë në transformim.. Grimcat e trupit tënd punojnë vazhdimisht dhe përpiqen pa pushim. Trupi yt ka lidhje dhe marrëdhënie të ndërsjella me universin, në mënyrë të veçantë për sa ka të bëjë me furnizimin dhe me përjetësimin e specieve.. Grimcat që punojnë brenda trupit tënd janë të kujdesshme dhe nuk i prishin ato lidhje dhe janë të vëmendshme që mos t'i këpusin ato marrëdhënie. Në këtë mënyrë të kujdesshme ato nisin punën e tyre, sikur ta merrnin parasysh të gjithë universin; pastaj ato kontrollojnë vendndodhjen tënde në lidhje me të. Dhe ti me rolin tënd përfiton në përputhje me pozitat e mrekullueshme që marrin ato grimca dhe përfiton me shqisat e ndjenjat e tua të jashtme e të brendshme. Në qoftë se ti nuk pranon se grimcat në trupin tënd janë nëpunëse të vockëla të të Gjithëfuqishmit të Parapërjetshëm, dhe të nënshtruara e të bindura ndaj ligjeve të Tij xh.sh., ose se janë ushtarë të organizuar në ushtrinë e Tij madhështore, ose se ato janë majat e penës së Kaderit Hyjnor, ose janë pika të cilat i vë pena e fuqisë Hyjnore.. atëherë do të bëhej e domosdoshme të thoje se çdo grimcë që punon në syrin tënd duhej

të kishte një sy të tillë që të mund t'i shikonte të gjitha pjesët dhe anët e trupit tënd, dhe të shikonte të gjitha qëniet që lidhen me të, të njihte të gjithë të shkuarën tënde e të ardhmen, të njihte origjinën tënde, baballarët e paraardhësit e tu së bashku me pasardhësit e tu e nipërit dhe të kapte origjinat e të gjithë elementeve të qënies tënde si dhe burimet e të gjithë furnizimit tënd.. Atëherë ajo na qenka me një mendje e zgjuarsi të madhe!! T'ia atribuosh njohjen dhe vetëdijen e një mijë Platonëve një grimceje të vetme të dikujt si ti që nuk ke as një grimcë zgjuarsi në çështjet e këtij lloji, do të ishte një bestytni e çmendur një mijë herë më shumë?!

Pamundësia e Dytë

Trupi yt, o njeri, i ngjason një pallati të mahnitshëm që ka një mijë e një kube dhe tek çdo kube qëndrojnë të varur e pa mbështetje gurët. Madje, qënia jote është një mijë herë më e mrekullueshme se sa një pallat i tillë, sepse pallati i qënies tënde ripërtërihet vazhdimisht me rregull të plotë. Duke lënë mënjanë shpirtin tënd vërtetë të mrekullueshëm, zemrën dhe aftësitë e tjera të holla shpirtërore, të cilat në vetvete janë mrekulli, dhe të merrnim në konsideratë e të shqyrtonim vetëm një gjymtyrë të vetme, cilado gjymtyrë qoftë prej gjymtyrëve të trupit tënd që secila i ngjason një banese me kube, një pjese me kube të pallatit. Ashtu si gurët e një kubeje, grimcat qëndrojnë së bashku në drejtpeshim të plotë dhe me rregull duke demonstruar se secila prej tyre është një ndërtesë e mrekullueshme, një vepër e jashtëzakonshme arti dhe në mrekulli e fuqisë Hyjnore, si për shembull 'syri dhe gjuha'. Në qoftë se këto grimca nuk do të ishin nëpunëse të nënshtruara ndaj urdhrit të Autorit të Gjithëfuqishëm, atëherë çdo grimcë duhej të kishte një dominim absolut mbi të gjitha grimcat e tjera në trup dhe të ishte gjithashtu e varur në mënyrë absolute prej secilës prej tyre; dhe të ishte e barabartë me secilën prej tyre, dhe njëkohësisht kundra secilës prej tyre, përsa ka të bëjë me pozitën dominuese të saj! Dhe të ishte origjina e burimi i shumicës së Atributeve që i përkasin vetëm Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm, dhe të ishin krejtësisht të kufizuara, dhe në të njëjtën kohë tërësisht të lira...!

Artifakti i vetëm i mirorganizuar dhe i vënë në harmoni mund të jetë, nëpërmjet misterit të unitetit, vetëm se një vepër prej veprave të të Vetmit të Unitetit.

Çdokush me një grimcë vetëdije do ta kuptonte se çfarë pamundësie e qartë do të ishte "nëse do t'ia atribuoje një artifakt të tillë atyre grimcave".

Pamundësia e Tretë

Në qoftë se ky trupi yt nuk do të ishte shkruar nga pena e të gjithëfuqishmit të Vetëm të Parapërjetshëm, por të ishte shtypur -shkruar- nga natyra dhe shkaqet, atëherë do të bëhej e domosdoshme të ekzistonin kallëpe e tipografi në natyrë jo vetëm sa numri i qelizave në trupin tënd, por sa kombinacionet e mijëra numrave të tyre, të cilët janë përtej llogaritjes,

duke filluar nga më e vogla e qelizave që punon me një kujdes të skajshëm dhe duke përfunduar tek më i gjëri i organeve që funksionon në të.

Për ta kuptuar këtë pamundësi le të marrim librin i cili është para nesh, si shembull, dhe themi: Në qoftë se beson se ky libër është i shkruar me dorë, atëherë do të mjaftonte një penë e vetme për kopjimin -transkriptimin- e tij; ajo penë do të mund ta shkruante duke u mbështetur në njohjen e shkruesit të saj; pra atë e lëviz njohja e shkruesit të saj që të shkruajë çfarë të dojë. Ndërsa, në qoftë se, nga ana tjetër, nuk do të besohej se ai është shkruar me dorë dhe në qoftë se nuk do t'i atribuohej penës së shkruesit dhe, në qoftë se do të supozohej se ai është shkruar vetvetiu, ose në qoftë se shkrimi do t'i atribuohej natyrës, atëherë, ashtu si një libër i shtypur, do të bëhej e domosdoshme që të kishte enkas për çdo shkronjë një penë metalike dhe të ishte numri i penave sa numri i atyre shkronjave, me qëllim që ai të mund të shtypej. Në shtypshkronjë duhet të ketë një detal -pjesë- shtypi aq sa numri i shkronjave të alfabetit me qëllim që shkronjat në libër të vijnë në ekzistencë nëpërmjet tyre; do të duhej ekzistenca e penave sa numri i shkronjave në vend të një pene të vetme për ta shkruar me dorë.

Siç mund të shihet, ndonjëherë një faqe e plotë shkruhet në një shkronjë të vetme të madhe prej atyre shkronjave me një penë të vogël në një shkrim të hollë; prandaj një mijë pena do të ishin të domosdoshme për një shkronjë. Tani, çfarë do të thoje, në qoftë se ato shkronja me të gjitha pjesët përbërëse do të ishin të ndërtuara si rrathë bashkëqendrorë brenda njëra-tjetrës me një rregull të plotë e me një sistem të përkryer duke marrë formën dhe trajtën e trupit tënd? Atëherë do të bëhej e domosdoshme që për çdo pjesë përbërëse të çdo rrethi, nga rrethet e lartëpërmendur, të kishte kallëpe të shumtë sa numri i atyre kombinacioneve që ato formojnë.

Tani, supozo në qoftë se ti do ta pretendoje këtë, e cila përmban njëqind pamundësi, se është e mundshme të ndodhë! Atëherë, edhe në qoftë se do të supozohej si e mundur kjo gjendje, a nuk do të bëheshin të domosdoshme për shpikjen e atyre penave dhe për punimin e atyre kallëpeve dhe shkronjave metalike pena, kallëpe dhe shkronja aq sa numri i tyre që të derdheshin në to, në qoftë se shpikja e atyre të gjithëve nuk do t'i atribuohej një pene të vetme? Sepse të gjitha ato duhej të ishin prodhuar, të ishin vënë në rregull, të modeloheshin artistikisht dhe të ishin të nevojshme për një autor që t'i prodhonte, për një shpikës që t'i shpikte.

Atëherë, kuptoje ti gjithashtu! Kjo mënyrë e të menduarit është e tillë që përmban pamundësi e bestytni sa numri i grimcave në trupin tënd.

O Mohues...! Shikoje këtë dhe hiq dorë prej rrugës së çudhëzimit!

○ **Rruga e Tretë**

“Natyra e bëri të domosdoshme atë”, “Natyra e bën atë”. Ky pohim përmban shumë pamundësi. Ne do të përmendim tre nga ato nëpërmjet shembujve.

Pamundësia e Parë

Në qoftë se arti dhe krijueshmëria, të cilat janë të dallueshme dhe të urta, që shihen tek qëniet dhe në mënyrë të veçantë tek qëniet e gjalla nuk do t’i atribuoheshin penës së Kaderit Hyjnor dhe fuqisë së Diellit të Parapërjetshëm, por u atribuohen natyrës dhe forcës të cilat janë të verbëra, të shurdhëta dhe të pamend, atëherë do të bëhej e domosdoshme që natyra duhej të ishte e pranishme në çdo gjë, për hir të krijueshmërisë dhe duhej të ishin të pranishme makineri e shtypshkronja jolëndore të pakufishme në çdo gjë, ose do të duhej të përfshihej në çdo gjë fuqi e urtësi e mjaftueshme për të krijuar dhe administruar universin. Arsyeja për këtë është siç vijon:

Manifestimet dhe reflektimet e diellit shfaqen në të gjitha copat e vogëla të diellit dhe në pikëlat në faqen e tokës. Në qoftë se ato diej të zvogëluar, të reflektuar dhe imagjinarë nuk do t’i atribuoheshin diellit në qiell, atëherë do të bëhej e domosdoshme që të pranohej ekzistenca e jashtme e diellit të vërtetë në çdo copë të vogël xhami më të vogël se sa një kokë shkrepëseje, e cila posedon cilësitë e diellit dhe e cila, ndonëse e vogël në masë, mban kuptim të thellë. Domethënë, do të duhej të besoje ekzistencën e diejve realë aq sa numri i copave të xhamit.

Pikërisht në të njëjtën mënyrë, në qoftë se krijesat dhe qëniet e gjalla nuk i atribuohen drejtëpërdrejtë manifestimit të Emrave të Diellit të parapërjetshëm, atëherë do të bëhej e domosdoshme të besoje ekzistencën e një natyre dhe të një force të cilat posedojnë fuqi absolute dhe dëshirë absolute së bashku me një njohje absolute dhe një urtësi absolute në çdo qënie dhe veçanërisht tek gjallesat; domethënë do të bëhej e domosdoshme pranimi i një Hyjnie në çdo qënie! Një ide e tillë është më absurdja dhe më bestytnorja e të gjitha pamundësive në univers. Ajo demonstron se një njeri i cili ia atribuon artin e Krijuesit të Universit Natyrës imagjinare, të papërfillshme e të pavetëdijshme, padyshim është më pak i vetëdijshëm për të vërtetën se sa një kafshë.

Pamundësia e Dytë

Në qoftë se këto qënie të cilat janë më të mirërregulluarat, më të drejtëpeshuarat, të urta dhe të modeluara artistikisht, nuk do t’i atribuoheshin Një të Vetmi i Cili është i Gjithëfuqishëm me fuqi absolute dhe i Gjithurtë me urtësi absolute, por i atribuohen natyrës, atëherë do të bëhej e domosdoshme që në çdo grusht dheu të ishin aq shumë fabrika e shtypshkronja aq sa ndodhen në Europë me qëllim që ai grusht dheu të jetë mjeti për rritjen dhe formimin e luleve dhe të frutave të panumërta të bukura e të këndshme për të cilat është vendi i origjinës dhe punishtja. Farërat e

luleve mbillen me radhë në një tas -enë- me dhé i cili kryen detyrën e një saksie për to. Një aftësi është e dukshme në grushtin e dheut që do të japë trajtat dhe format të cilat ndryshojnë shumë nga njëra-tjetra për të gjitha lulet e mbjella në të. Në qoftë se ajo aftësi do t'i atribuohej fuqisë së Krijuesit të Gjithëlavdishëm e Fuqiplotë, atëherë do të duhej medoemos që të gjendej në atë grusht dheu një makineri jolëndore natyrore e veçantë për çdo lule, ose përndryshe nuk do të mund të shfaqeshin lloje lulesh e frutash që ne i shohim në ekzistencë!

Kjo është për shkak se lënda nga e cila përbëhen farërat, si spermat e vezët, është e njëjta. Domethënë, ato përbëhen nga një përzierje si brumë pa një formë të caktuar prej oksigjeni, hidrogjeni, karboni dhe nga azoti. Së bashku me këtë, meqenëse ajri, uji, nxehtësia dhe drita secila prej këtyre është e thjeshtë, e pavetëdijshme dhe vërshojnë kundra gjithçkaje si rryma, fakti se të gjitha format e ndryshme të atyre luleve shfaqen nga dheu në mënyrën më të mirërregulluar e artistike, në mënyrë të vetëkuptueshme e të domosdoshme kërkon që të jenë të pranishme në grushtin e dheut fabrika dhe shtypshkronja jolëndore të zvogëluara sa numri i fabrikave dhe i shtypshkronjave në Europë me qëllim që të endin këtë numër të madh të pëlhurave të gjalla dhe mijërat e tekstileve të ndryshme të qëndisura.

Kështu, ti mund të kuptosh se sa shumë është shmangur mendimi ateist i natyralistëve nga bota e arsyes, ndonëse pretenduesit e patru, të cilët e imagjinojnë natyrën se është krijuesi, pretendojnë se janë 'Njerëzit e shkencës e të arsyes'; shiko se sa larg arsyes dhe shkencës është mendimi i tyre; ata kanë marrë një bestytni, e cila është absolutisht e pamundur dhe e pagjasë, si një rrugë për veten e tyre. Shikoje këtë dhe tallu me ta!

Në qoftë se ti pyet: Në qoftë se pamundësi të tilla të jashtëzakonshme dhe vështirësi të pakapërcyeshme ndodhin kur qëniet i atribuohen Natyrës, atëherë si largohen ato vështirësi kur ato i atribuohen të Vetmit Krijues të Përjetshëm e Absolut? Dhe si transformohet pamundësia e vështirë në atë domosdoshmëri të lehtë?

Përgjigjja: Ne pamë në pamundësinë e parë se manifestimi i reflektimit të diellit i shfaq shkëkqimin edhe efektet e tij nëpërmjet diejve të zvogëluar imagjinarë me lehtësi të plotë dhe pa shqetësim në çdo gjë duke filluar nga grimca më e vockël e pajetë deri tek sipërfaqja më e gjërë e oqeanëve. Në qoftë se do të këputej lidhja e çdo grimce me diellin, atëherë do të bëhej e domosdoshme të pranoje se ekzistenca e jashtme e një dielli natyral -real- do të ekzistonte në secilën nga ato grimca të vockëla. Dhe këtë nuk e pranon arsyeja, madje kjo është një pamundësi, është e pamundur.

E ngjashme me këtë, në qoftë se çdo qënie do t'i atribuohej drejtëpërdrejt të Vetmit të Përjetshëm Absolut, gjithçka e domosdoshme për çdo qënie

mund t'i përcjellej Atij nëpërmjet një lidhjeje dhe një manifestimi me lehtësi e kollajllëk që është në nivelin e domosdoshmërisë.

Por në qoftë se këputet lidhja dhe secila qënie do të kthehej nga pozita e saj si një nëpunëse e nënshtruar për tek qënia e saj pa detyra dhe i lihet natyrës dhe tekave të saja, atëherë do të bëhej e domosdoshme të supozoje me qindra e mijëra vështirësi e pengesa që arrijnë shkallën e pamundësisë, saqë ne shohim se krijimi i një mize të vogël do të kërkonte medoemos që tek ajo të ishte natyra e verbër duke poseduar një fuqi absolute me anë të të cilës të kishte mundësi të krijonte e ta administronte të gjithë Universin me qëllim që të mund të sillte në ekzistencë makinerinë e mrekullueshme të qënies së një qënieje të gjallë si një mizë, e cila është si një indeks i vockël i universit. Dhe kjo nuk është vetëm një pamundësi e vetme, por një mijë e një pamundësi...!

Shkurtazi: Ashtu siç është e pamundur dhe e përjashtuar për Ekzistuesin e Vetëm të domosdoshëm që të ketë ndonjë ortak apo të ngjashëm përsa ka të bëjë me Esencën e Tij, po ashtu ndërhyrja e të tjerëve në Hyjninë e Tij dhe në krijimin e Tij të qënieve është e pamundur dhe e përjashtuar.

Sa për vështirësitë e përfshira në pamundësinë e Dytë, ashtu siç është provuar në shumë pjesë të Risale-i Nurit, në qoftë se të gjitha qëniet do t'i atribuoheshin Krijuesit të Vetëm të Unitetit, atëherë të gjitha gjërat do të bëheshin aq të lehta e pa shqetësime sa një gjë e vetme. Ndërsa në qoftë se ato do t'i atribuoheshin shkaqeve dhe natyrës, një gjë e vetme do të bëhej aq e vështirë sa të gjitha gjërat.

Kjo është demonstruar me prova të shumta vendimtare, dhe një përmbledhje e njërës prej tyre është sa vijon:

Në qoftë se një njeri është i lidhur me një mbret duke qenë një ushtar ose një nëpunës, nëpërmjet forcës së asaj lidhjeje ai mund t'i kryejë detyrat të cilat kalojnë shumë përtej forcës së tij individuale. Ai në ndonjë rast mund të zërë rob një komandant të madh në emrin e mbretit të tij, edhe pse ai është vetëm një ushtar; sepse ai vetë nuk i mban parimet dhe burimet e fuqisë të domosdoshme për të zbatuar detyrat dhe punën që ai e kryen, as nuk është i detyruar që t'i mbajë ato. Nëpërmjet lidhjes së tij me mbretin, me thesaret e Sulltanit dhe me ushtrinë e cila është prapa tij dhe është pika e tij e mbështetjes; domethënë, detyrat që ai kryen mund të jenë aq të mëdha sa puna e një mbreti, dhe aq madhështore sa aktet e një ushtrie.

Miza lidhur me atë detyrë si nëpunëse, mund të shkatërrojë një pallat të një Faraoni tiran. Mushkonja mund të vrasë një Nimrud zullumqar me fuqinë

e asaj lidhje. Dhe nëpërmjet lidhjes, fara e një pishe me madhësinë e një kokrre gruri prodhon të gjitha pjesët e një peme të madhe pishe.[26]

Në qoftë se lidhja do të pritej dhe njeriu do të shkarkohej nga detyrat e tij si një nëpunës, ai do të detyrohej t'i mbante vetë pajimet dhe burimet e fuqisë të domosdoshme për vetë punën e tij.

Atëherë ai do të ishte në gjendje vetëm të kryente detyrat në përputhje me burimet e fuqisë dhe municionin që ai mundi t'i mbante.

Në qoftë se atij do t'i kërkohej në këtë situatë të zbatonte detyrat e tij me lehtësinë e skajshme të situatës së parë, ai do të shfaqte paaftësinë e tij, veçse në qoftë se do të mundej të ngarkonte mbi shpinën e tij e në krahët forcën e një ushtrie të plotë dhe fabrikat e arsenalit dhe të municionit të shtetit!! Madje edhe hokatarët -klounat e cirkut- të cilët sajojnë tregime e bestytni për t'i bërë njerëzit të qeshnin, do të turpëroheshin me këtë ide trillanë.

Shkurtazi: T'ia atribuosh të gjitha qëniet Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm është aq e lehtë sa të jetë e domosdoshme. Ndërsa t'ua atribuosh krijimin e tyre natyrës, është aq e vështirë sa është e pamundur dhe jashtë botës së arsyes.

Pamundësia e Tretë

Dy krahasimet e mëposhtme, të cilat janë të përfshira në pjesët e tjera të Risale-i Nurit, e shpjegojnë këtë pamundësi.

Një njeri i egër, i paqytetëruar, hyri në një pallat i cili ishte ndërtuar në një shkretëtirë të zbrazur, dhe ishte plotësuar e zbukuruar me të gjitha frutet e civilizimit. Ndërkaq ai hodhi një sy tek ana e brendshme e tij dhe pa mijëra objekte të mirëvendosura e të punuara artistikisht. Për shkak të trashëshisë së tij dhe mungesës së inteligjencës, ai tha: "askush nga jashtë nuk ka pasur dorë në këtë, njëri nga objektet nga brenda duhet ta ketë ndërtuar këtë pallat së bashku me të gjitha përmbajtjet e tij", dhe filloi të hetojë dhe të hulumtojë.

Por çfarëdo gjëje që ai pa, ngurroi në të e dyshoi se ajo mund të ishte e aftë për të ndërtuar këtë pallat të mahnitshëm.

Më vonë, ai pa një bllok shënimesh në të cilën ishin shkruar plani dhe programi i ndërtimit të pallatit, një indeks i përmbajtjeve të tij dhe rregullat e

---

[26] Po, duke qenë me këtë lidhje, fara merr një urdhër nga Kaderi Hyjnor dhe i shfaq ato detyra të mrekullueshme. Por në qoftë se do të këputej ajo lidhje, atëherë krijimi i asaj fare do të kërkonte aparatura, fuqi dhe mjeshtëri më shumë se sa kërkon krijimi i pemës së madhe të pishës; sepse të gjitha pjesët e pemës së pishës të cilat veshin -mbulojnë- malet dhe u shtojnë atyre bukuri e hijeshi dhe të cilat përfaqësojnë një vepër të mishëruar të qartë të Kaderit Hyjnor; do të duhej të ishin të pranishme në pemën jolëndore e cila është vepra i Kaderit Hyjnor dhe e cila është përfshirë në atë farë, sepse fabrika e asaj peme gjigante fshihet në atë farë.

Dhe pema e paracaktuar e mundshme brenda farës bëhet e dukshme në botën e jashtme nëpërmjet fuqisë së Kaderit dhe bëhet një pishë e madhe fizike. Autori

administrimit të tij. Sigurisht edhe bllokut të shënimeve gjithashtu, i cili ishte pa dorë, pa sy apo pa mjet e pajisje, ashtu si objektet e tjera në pallat, i mungonte plotësisht aftësia për të ndërtuar e për të zbukuruar pallatin. Por meqenëse ai pa se në krahasim me të gjitha gjërat e tjera, blloku i shënimeve ishte i lidhur me të gjithë pallatin nëpërmjet përfshirjes së tij të të gjitha ligjeve të tij teorike, ai u detyrua të thotë: "Ja, është ky bllok shënimesh që ka organizuar, ka vënë në rregull, ka zbukuruar këtë pallat, ka modeluar të gjitha këto objekte dhe i ka vënë ato në vendet e tyre". Ai e transformoi trashësinë e tij në një dërdëllitje qesharake.

Kështu, tamam si ky krahasim, një trashaman i cili pajtohet me mendimin natyralist, i cili mohon Zotin xh.sh., hyri në pallatin e universit, që është më i mirësistemuar, më i plotë dhe gjithandej plot me shembuj të mrekullueshëm urtësie se sa pallati në krahasim. Duke mos menduar se ajo ishte puna e artit të Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm, i Cili është jashtë sferës së mundësisë, dhe duke iu shmangur asaj ideje, ai pa një koleksion ligjesh të praktikës Hyjnore dhe një indeks të Artit Hyjnor, të cilat janë si një Pllakë për të shkruar e për të fshirë shkrimet e Kaderit Hyjnor në sferën e mundësisë dhe, ashtu si një bllok shënimesh duke ndryshuar vazhdimisht për ligjet e funksionit të fuqisë Hyjnore të cilave u jepet gabimisht Emri 'Natyra', dhe tha:

"Këto gjëra kërkojnë një shkak që t'i sjellë në ekzistencë dhe nuk ka gjë që të ketë lidhje më të madhe me to se sa ky bllok shënimesh. Dhe unë nxjerr një përfundim të arsyeshëm nga kjo se ky 'Bllok shënimesh', me ligjet e shkrimit dhe të fshirjes që ai përmban, është ai i cili i ka sjellë në ekzistencë këto gjëra përderisa unë nuk shoh të mirë të besoj në Krijuesin e Gjithëlavdishëm, pavarësisht se mendja e shëndoshë do ta refuzonte krejtësisht, brenda arsyetimit të saj, që t'ia atribuonte çështjet e Hyjnisë absolute, të cilat kërkojnë fuqi absolute, këtij '*Blloku shënimesh*' të verbër, të shurdhët e të pafuqishëm.

Ne themi: O fatkeq i marrë e i gabuar! Marrëzia jote kalon çdo gjë të imagjinueshme!

Nxirre kokën tënde nga moçali i natyrës.. që ta shohësh Krijuesin e Gjithëlavdishëm për të Cilin dëshmojnë të gjitha qëniet duke filluar nga grimcat për tek planetët me gjuhë të ndryshme dhe për të Cilin aludojnë e tregojnë tregues të ndryshëm.. Shikoji manifestimet e Atij Formëdhënësi të Gjithëlavdishëm i Cili e ndërtoi pallatin luksoz të universit dhe që shkroi planet e tij, programet dhe ligjet në atë Bllok shënimesh.. Dhe shpëtoje veten tënde nga kjo përçartje e dalldisur!

*Krahasimi i Dytë***:** Një njeri trashanik hyri në botën e civilizimit e të qytetërimit dhe atje pa uniforma të njëtrajtshme të një ushtrie tej mase të disiplinuar duke kryer ushtrime të ndryshme. Ai vëzhgoi një batalion, një

regjiment dhe një divizion duke qëndruar gatitu, të lirshëm dhe duke marshuar dhe, hapi zjarr me të marrë urdhrin sikur të ishte një individ i vetëm. Meqenëse mendja e tij e trashë dhe e pagdhendur nuk mundi ta perceptonte se udhëheqja e një komandanti madhështor ishte ajo që i zbatonte urdhërat nëpërmjet ligjeve të shtetit dhe të dekretit mbretëror, ai imagjinoi se ushtarët ishin lidhur me njëri-tjetrin me litarë.. Pastaj ai filloi të mendojë me imagjinatë se sa i çuditshëm ishte ky litar i përfytyruar. Dhe nisi t'i shtohej habia.

Pastaj, ai vazhdoi në rrugën e tij derisa ndeshi rastësisht me një Xhami madhështore si *Aja Sofia*. Ai hyri brenda saj në kohën e faljes së xhumasë dhe shikoi xhematin e muslimanëve duke u ngritur, duke rënë në *ruku* dhe duke rënë në *sexhde* dhe duke qëndruar ulur pas një burri të vetëm duke iu bindur thirrjes së tij. Meqenëse ai nuk kishte njohuri rreth sheriatit Hyjnor dhe rreth rregullave jolëndore që burojnë nga urdhërat e autorit të sheriatit, ai përfytyroi se ky xhemat janë të lidhur me njëri-tjetrin me litarë fizikë dhe, se ky litar i mrekullueshëm i ka nënshtruar ata dhe i bën të lëvizin si kukulla. Dhe duke ardhur me këtë ide, e cila është aq qesharake saqë do ta bënte edhe njeriun më injorant të shkulet së qeshuri, ai vazhdoi rrugën e tij.

Tamam si ky krahasim, një ateist i cili pajtohej me mendimin materialist, mendim i cili është mohim dhe trullosje e pastër, hyri në univers, i cili është një kazermë madhështore dhe e shkëlqyeshme e ushtarëve të Monarkut të Gjithëlavdishëm, dhe është një xhami e mirërregulluar e Atij të Adhuruari të Vetëm të Parapërjetshëm. Ai i imagjinoi ligjet jolëndore të rregullit të universit, të cilat burojnë nga "Urtësia" e Krijuesit të Parapërjetshëm që secili prej tyre të kishte një ekzistencë materiale e fizike; dhe i supozoi ligjet teorike të Sovranitetit të Hyjnisë dhe rregullat dhe urdhëresat e Sheriatit më të madh, Sheriatit të krijimit, të cilat janë jolëndore dhe ekzistojnë vetëm si njohje, i supozoi secilin prej tyre të ketë një ekzistencë të jashtme, lëndore e fizike..

Por t'i vendosësh në vend të fuqisë Hyjnore ato ligje, të cilat burojnë nga atributet e Njohjes Hyjnore dhe Fjalës Hyjnore dhe të cilat ekzistojnë vetëm si njohje, dhe t'ua atribuosh krijimin atyre; pastaj t'u japësh atyre emrin "Natyrë" dhe ta vlerësosh forcën që është vetëm një manifestim i fuqisë Hyjnore, të jetë pronarja e një fuqie vepruese dhe e plotëfuqishme e pavarur në vetvete:

A ka injorancë e marrëzi më të madhe se sa kjo? A nuk është kjo një injorancë një mijë herë më e madhe se sa injoranca në krahasim?

Shkurtazi:

Gjëja imagjinare dhe jolëndore që natyralistët e quajnë Natyrë, nuk ka një realitet; në qoftë se ajo duhet të ketë një ekzistencë reale të jashtme, atëherë kjo "ekzistencë" është: një vepër arti; ajo nuk mund të jetë Artisti.

Ajo është një qëndisje dhe nuk mund të jetë Qëndistari. Ajo është një koleksion dekretesh; ajo nuk mund të jetë lëshuesi i dekreteve. Ajo është një përmbledhje e ligjeve të krijimit; ajo nuk është ligjvënësi. Ajo është vetëm një perde e krijuar për dinjitetin e Zotit xh.sh.; ajo nuk mund të jetë krijuesi. Ajo është pasive dhe e krijuar; ajo nuk mund të jetë autorja krijuese. Ajo është një ligj, jo një fuqi dhe nuk mund të posedojë fuqi. Ajo është marrëse -përfituese-, ajo nuk mund të jetë burimi.

Për të përfunduar: Meqenëse qëniet ekzistojnë, dhe ashtu siç u pohua në fillim të kësaj trajtese, mendja është e paaftë të përfytyrojë më shumë se katër rrugë për të shpjeguar ekzistencën e qënieve; dhe u provua në një mënyrë vendimtare shfuqizimi dhe pavlefshmëria e tre prej atyre katër rrugëve nëpërmjet shpjegimit të tre pamundësive të qarta në secilën prej tyre; atëherë në mënyrë të domosdoshme e të vetëkuptueshme rruga e Unitetit Hyjnor, e cila është rruga e katërt, u provua në mënyrë vendimtare e përfundimtare. Rruga e katërt, në përputhje me vërsetin e cituar në fillim:

"... A ka dyshim për Allahun, Krijuesin e Qiejve e të Tokës?"[27] i cili demonstron qartë e prerazi duke mos lënë vend për dyshim apo për ngurrim për ekzistencën e Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm, për Hyjninë dominuese dhe se të gjitha gjërat burojnë drejtpërdrejtë prej Dorës së Fuqisë së Tij dhe se qiejt e toka janë nën pushtetin e Tij.

O adhurues i shkaqeve!

O fatkeq i joshur pas Natyrës!

Meqenëse Natyra e çdo gjëje është e krijuar ashtu si vetë gjëja, sepse ajo është plot art dhe ripërtërihet vazhdimisht dhe, ashtu si pasoja, shkaku i jashtëm i çdo gjëje është gjithashtu e krijuar; dhe meqenëse për çdo gjë për të ekzistuar ka nevojë për shumë pajisje, mjete e vegla, atëherë duhet patjetër të ekzistojë një i Gjithëfuqishëm me fuqi absolute që ta krijojë gjënë dhe ta krijojë atë shkak për të, të sjellë shkakun në ekzistencë dhe, duhet medoemos që ky i Gjithëfuqishëm me fuqi absolute të jetë absolutisht i panevojshëm për ndërmjetësitë e pafuqishme që të ndajë me to Hyjninë e Tij dhe krijimin.

Ruajna Zot! Ai i krijon njëherësh shkakun dhe pasojën drejtpërdrejtë. Me qëllim që të demonstrojë Urtësinë e Tij dhe manifestimin e Emrave të Tij të bukur, duke vendosur një lidhje shkakore të dukshme e formale dhe një marrëdhënie midis tyre nëpërmjet rregullit dhe radhës, Ai i bën shkaqet dhe Natyrën një perde për Dorën e Fuqisë së Tij Madhështore dhe si një mask për Dinjitetin e Tij dhe Madhështinë me qëllim që padrejtësia e jashtme, gjendjet e rënda dhe mangësitë në gjëra t'u atribuohen atyre shkaqeve dhe, në këtë mënyrë të ruhet Dinjiteti i Tij.

[27] Kur'an, 14:10

A është më e lehtë për orëndreqësin të bëjë rrotat e dhëmbëzuara -ingranazhet- e një ore dhe pajisjet e saj dhe pastaj t'i rregullojë e t'i vendosë ato në gjendje të mirë për të formuar orën?

Apo është më e lehtë për atë të bëjë një makineri të jashtëzakonshme në secilën nga rrotat e dhëmbëzuara, dhe pastaj t'ua lërë bërjen e orës duarve të pajeta të atyre makinerive? A nuk është kjo përtej limiteve të mundësisë? Hajde, gjyko ti me arsyen tënde të padrejtë dhe thuaj!

Dhe a është më e lehtë për një shkrues që ta shkruaj vetë një libër pasi të sjellë gjërat e domosdoshme për shkrim, bojën, penën dhe letrën?

Apo është më e lehtë për atë shkrues që të krijojë një makinë shkrimi të veçantë për atë libër gjë e cila kërkon më shumë art dhe shqetësim se sa libri, dhe pastaj t'i thotë shtypshkronjës së pavetëdijshme: Hajde, ti shkruaje atë!", dhe vetë të mos ndërhynte? A nuk do të ishte kjo njëqind herë më e vështirë se sa të shkruarit e tij vetë?

Në qoftë se ti thua: Po, është njëqind herë më e vështirë të krijosh një makinë që të shkruajë një libër se sa ta shkruash vetë atë, veçse ama makina e shkrimit -shtypshkronja- është e aftë të botojë mijëra kopje nga i njëjti libër për një kohë të shkurtër dhe ky është mjet për lehtësim?

Përgjigjja: Nëpërmjet fuqisë së Tij Absolute, Skalitësi i parapërjetshëm në mënyrë të vazhdueshme ripërtërin manifestimet e pafundme të Emrave të Tij me qëllim që t'i shfaqë ato në mënyra gjithmonë të ndryshme. Dhe nëpërmjet kësaj ripërtëritje të vazhdueshme, Ai krijon identitetet dhe tiparet e veçanta në gjëra në një mënyrë të tillë saqë asnjë mesazh i të Adhuruarit të Përjetshëm apo libër Hyjnor nuk mund të jetë i njëjti si ndonjë libër tjetër, dhe asnjë krijesë nuk i ngjason plotësisht një krijese tjetër. Prandaj, secila do të ketë tipare të ndryshme me qëllim që të shprehin kuptime të ndryshme.

Në qoftë se ke sy, shikoje fytyrën e njeriut, që të shohësh se qysh nga koha e Ademit a.s. e deri sot dhe madje deri në paspërjetësi, së bashku me përshtatshmërinë e organeve të tyre esenciale -kryesore- çdo fytyrë ka shenjë dalluese në lidhje me të gjitha fytyrat e tjera; ky është një fakt i sigurtë. Prandaj çdo fytyrë mund të mendohet si një libër i ndryshëm; ai është një libër i pavarur në vetvete nga të tjerët.. Dhe me qëllim që ta nxjerrësh, ta botosh këtë libër të veçantë dhe për të vendosur artin mjeshtëror dhe rregullimin, do të bëhej e domosdoshme ekzistenca e grupit të plotë të shkronjave të alfabetit dhe përshtatja e tyre në madhësi me të, dhe do të kërkohej rradhitja e këtyre shkronjave në vendet e tyre prej pllakës së rradhitjes që të plotësohet një vepër e veçantë në këtë mënyrë që të jetë ndryshe nga hartimet e të tjerëve.

Dhe kjo çështje do të bënte të domosdoshme të sjellësh lëndët e veçanta për shpikjen e saj, pastaj t'i vendosësh në vendet e tyre të posaçme, pastaj të përfshish të gjitha elementet për ndërtim që kërkon ekzistenca e kësaj fytyre

në vetë fytyrën, dhe kjo padyshim kërkon një uzinë, punishte të pavarur posaçërisht për të, domethënë për një shtypshkronjë të posaçme në të gjitha gjërat e saj për çdo fytyrë.

Pastaj a nuk ka nevojë kjo shtypshkronjë e veçantë -duke supozuar ekzistencën e saj për një organizim të veçantë, për një rregullim të posaçëm, atëherë edhe vetë çështja e botimit- duke lënë vënien në rregull të shkronjave dhe rradhitjen e tyre, edhe kjo ka nevojë gjithashtu për organizim?..

Atëherë substancat që formojnë trupin e qënieve të gjalla, krijimi i të cilave është njëqind herë më e vështirë se sa ajo e rradhitjes dhe e rregullimit të lëndëve të shtypshkronjës; sjellja e këtyre lëndëve prej vendeve të botës brenda llogaritjeve e përpjesëtimeve të veçanta e me balanca të holla. Pastaj rradhitja e tyre sipas kërkesave të nevojës së saj dhe së fundi vendosja e tyre nën dorën e asaj shtypshkronje.. ky zinxhir i gjatë procesesh, domethënë me qëllim që të bëhen të gjitha këto gjëra, ka nevojë, para së gjithash, për dikë që të krijojë atë shtypshkronjë të supozuar, dhe kjo është vetëm fuqia krijuese e Krijuesit të Gjithëfuqishëm dhe Vullneti i Tij depërtues.

Kështu, mundësia e qënies së natyrës si të ishte shtypshkronjë është një bestytni krejtësisht e pakuptim..!

Atëherë, ashtu si krahasimet e orës e të librit që pamë më parë, Krijuesi i Gjithëlavdishëm, i Cili është i Plotëfuqishëm mbi të gjitha gjërat, ka krijuar shkaqet dhe pasojat. Nëpërmjet Urtësisë së Tij, Ai e lidh pasojën tek shkaku. Nëpërmjet vullnetit të Tij, Ai ka përcaktuar Natyrën e qënieve dhe i ka bërë ato një pasqyrë që reflekton manifestimet e Sheriatit më të madh, Sheriatit të krijimit, i cili përbëhet nga ligje Hyjnore të cilat lidhen me organizimin e çështjeve të universit. Dhe nëpërmjet Fuqisë së Tij, Ai e ka krijuar fytyrën e asaj natyre e cila ka marrë një ekzistencë të jashtme dhe i ka krijuar gjërat mbi atë natyrë, dhe i ka përzier ato me njëra-tjetrën me urtësinë më të plotë.

A është më e lehtë të pranosh këtë fakt, i cili është konkluzioni i shumë provave të arsyeshme të panumërta, të cilat të detyrojnë deri në shkallën e domosdoshmërisë, apo t'u japësh mjetet e panumërta dhe pajisjet e domosdoshme për ekzistencën e çdo gjëje, dhe t'ua atribuosh ato punë, të cilat kryhen me urtësi e mendjemprehtësi, vetë gjërave? Apo t'ua atribuoni atyre, që ju i quani 'Natyrë' dhe 'Shkaqe' të cilat janë lëndë të pajeta, të pavetëdijshme të krijuara, të modeluara e të thjeshta? A nuk është kjo krejtësisht përtej limiteve të mundësisë? Ne ta lëmë ty të vendosësh, me mendjen tënde të paarsyeshme!

Adhuruesi i Natyrës, ai mohues, përgjigjet duke thënë: "Meqenëse ti më fton mua të jem i drejtë dhe i arsyeshëm, unë duhet të pranoj se rruga e gabuar që unë kam ndjekur deri tani, ashtu siç është një pamundësi e qindfishtë, po ashtu ajo është tej mase e dëmshme dhe e shëmtuar. Gjithkush që ka sa një grimcë vetëdije do ta kuptonte nga analizat e tua të

lartëpërmendura se t'ua atribuosh artin e krijimit shkaqeve dhe Natyrës është krejtësisht e pamundur dhe e papranueshme, dhe që t'ia atribuosh të gjitha gjërat drejtpërdrejtë Ekzistuesit të Vetëm të Domosdoshëm është e domosdoshme dhe e arsyeshme. Unë falënderoj Allahun i Cili më udhëzoi mua në këtë besim.

"Unë besoj tek Allahu". Por, kam vetëm një dyshim:

"Unë besoj se Allahu i Plotëfuqishëm është Krijuesi, Krijuesi i gjithçkaje, por unë pyes:

Çfarë do ta dëmtonte madhështinë e Tij dhe çfarë do ta dëmtonte Sovranitetin e Hyjnisë së Tij në qoftë se do t'u jepnim ndonjë lavdërim apo vlerësim disa shkaqeve të pjesshme në krijimin e disa gjërave të pjesshme e të papërfillshme? A mos vallë kjo do ta zvogëlonte Sovranitetin e Tij në ndonjë mënyrë?"

Përgjigjja: Ashtu siç e kemi provuar në mënyrë përfundimtare në pjesët e tjera të Risale-i Nurit, shenja e sundimit është se ai refuzon e mohon ndërhyrjen. Sundimtari më i papërfillshëm ose ndonjë nëpunës zyrtar nuk do të pranonte e nuk do të toleronte as ndërhyrjen e të birit të tij brenda sferës së sundimit të tij. Madje përfytyrimi i ndërhyrjes në sundim i shtyu disa mbretër që të vrisnin fëmijët e tyre të pafajshëm pavarësisht se ata kishin diçka nga devocioni e drejtësia, gjë e cila demonstron se sa themeltar është ky ligj i refuzimit të ndërhyrjes në sundim.

Çdo gjë duke filluar nga dy guvernatorë që rivalizojnë për të administruar një qytet të vogël deri tek dy mbretër që rivalizojnë për të sunduar në një vend. Dhe gjithashtu ka treguar në një mënyrë që s'lë dyshim, *"ligjin e ndalimit të pjesëmarrjes*" të cilin e kërkon medoemos pavarësia e sundimit dhe ka sqaruar influencën dhe forcën e tij gjatë historisë së gjatë njerëzore gjë që ka çuar në përmbysje, trazira, vrasje, internime e në gjakderdhje.

Kështu, në qoftë se sensi i sundimit dhe i sovranitetit, i cili është vetëm një hije në qëniet njerëzore, të cilët janë të pafuqishëm dhe në nevojë për ndihmë, e refuzon ndërhyrjen deri në këtë shkallë, parandalon ndërhyrjen e të tjerëve, nuk pranon pjesëmarrjen në sovranitetin e tij, atëherë në qoftë se ti ke mundësi, krahasoje këtë me Sundimtarin Absolut, sovraniteti i të Cilit është tek shkalla e Hyjnisë, sundimi i të Cilit është tek shkalla e Hyjnisë, pavarësia absolute e të Cilit është tek shkalla e Njësisë, që mungesa absolute e nevojës për të tjerët është në shkallën e fuqisë Absolute, dhe kupto se çfarë kërkese e domosdoshme dhe çfarë domosdoshmërie e pashmangshme e atij sundimi është ky mohim i ndërhyrjes, ndalimi i pjesëmarrjes dhe dëbimi i ortakëve.

Tani, bëj krahasime midis sundimit të njeriut që është i kufizuar, i ngushtë dhe i nevojshëm për ndihmën e të tjerëve dhe midis sundimit absolut

të Allahut i Cili nuk ka nevojë për askënd, që është mbisundues dhe i Gjithanshëm. Lidhur me pjesën e dytë të dyshimit tënd, ti the: "Në qoftë se ndonjë adhurim prej disa gjërave të pjesshme do t'u drejtohej disa shkaqeve, çfarë mangësie do t'i shkaktonte adhurimit të të gjitha qënieve, duke filluar nga grimcat për tek planetët, adhurim i cili i drejtohet Ekzistuesit të Vetëm të domosdoshëm, të Adhuruarit të Vetëm Absolut?"

Përgjigjja: Krijuesi i Gjithurtë i universit e bëri universin si një pemë me qënie të vetëdijshme si frutat e saj më të plotë dhe, midis qënieve të vetëdijshme e bëri njeriun frutin e saj më gjithëpërfshirës. Dhe fruti më i rëndësishëm i njeriut, madje rezultati i krijimit të tij, qëllimi i natyrës së tij dhe fruti i jetës së tij janë falënderimet e Tij dhe adhurimi.

A do të ishte e mundur me arsye që Ky Sundimtar Absolut, Ky Sovran i pavarur dhe i Vetmi në Unitet, i Cili krijoi universin me qëllim që ta bëjë Vetveten të njohur e të dashur, t'ua jepte të tjerëve njeriun, frutin e të gjithë Universit dhe falënderimet dhe adhurimet e njeriut, frutin më të lartësuar të Tij. Krejtësisht në kundërshtim me Urtësinë e Tij, a do ta bënte të kotë e pa qëllim rezultatin e krijimit dhe frutin e Universit? Ruajna Zot! A do ta pranonte Ai që t'ua jepte të tjerëve adhurimin e krijesave në një mënyrë që do të mohonte Urtësinë dhe Hyjninë e Tij? Dhe megjithëse Ai demonstron nëpërmjet akteve të Tij se Ai dëshiron ta bëjë Vetveten të njohur e të dashur në një shkallë të pakufishme, a do të mund t'i bënte Ai krijesat e Tij më të plota ta harronin Atë duke ua dorëzuar shkaqeve falënderimet e tyre dhe mirënjohjen, dashurinë dhe adhurimin, dhe t'i bënte ato të mohonin qëllimet e larta në univers?

"O shok që e ke braktisur adhurimin e Natyrës! Tani duhet që të flasësh ti!" të cilës ai iu përgjigj:

"Lavdi Zotit, tani këto dy dyshimet e mia janë larguar. Dhe dy provat e tua lidhur me Unitetin Hyjnor të cilat demonstrojnë se i Adhuruari i Vetëm i Vërtetë është Ai dhe asgjë përveç Tij nuk është i denjë për adhurim janë aq të ndritshme e të fuqishme saqë janë të pamohueshme; t'i mohosh ato do të kërkonte aq shumë arrogancë e kryeneçësi sa të mohoje diellin dhe ditën".

PËRFUNDIM

Personi, i cili braktisi Natyralizmin ateist dhe hyri në besim, tha: "***EL-Hamdu Lil-lah****" Lavdi Zotit"* Unë nuk kam më asnjë dyshim, por unë akoma kam ca pyetje rreth të cilave jam kureshtar".

Pyetja e Parë

“Ne dëgjojmë shumë njerëz dembelë dhe ata që neglizhojnë në kryerjen e pesë faljeve të përditshme të thonë: “Çfarë nevoje ka Allahu i Plotëfuqishëm për adhurimin tonë që në Kur’an Ai me ashpërsi e me ngulmim i qorton ata të cilët heqin dorë nga adhurimi dhe i kërcënon me një ndëshkim të tmerrshëm si Ferri? Si mund të harmonizohet e të bëhet koherent ky stil - tepër kërcënues ndaj një gabimi të pjesshëm e të papërfillshëm- me stilin e tij të mrekullueshëm i cili është i moderuar, i butë, i qetë dhe i mirë në vende të tjera?

Përgjigjja: Në të vërtetë, Allahu i Plotëfuqishëm nuk ka nevojë për adhurimin tuaj dhe as për asgjë tjetër absolutisht. Por ti, njeri, je ai që ke nevojë për të bërë adhurim, sepse në të vërtetë ti je i sëmurë në kuptim. Ashtu siç e kemi provuar në shumë pjesë të Risale-i Nurit, adhurimi është një lloj ilaçi për plagët shpirtërore. Në qoftë se dikush që është sëmurë do t’i përgjigjej ndonjë doktori të dhembshur e të mëshirshëm i cili ngulmon që i sëmuri të marrë ilaçe të cilat janë të dobishme për gjendjen e tij duke i thënë: “Çfarë nevoje ke ti për këtë ilaç derisa po ngulmon kaq shumë për ta përdorur? Ju mund ta kuptoni se sa absurde do të ishte kjo fjala e tij.

Sa për kërcënimet e ashpra dhe ndëshkimet e rrepta të Kur’anit lidhur me braktisjen e adhurimit, ato mund t’i ngjasojnë një mbreti i cili me qëllim që të mbrojë të “drejtat” e nënshtetasve, do t’i jepte ndëshkim të rreptë një njeriu të zakonshëm i cili ka bërë një krim që prek të drejtat e të tjerëve. Në të njëjtën mënyrë Sulltani i Parapërjetshëm e i Paspërjetshëm e ndëshkon rreptë atë që braktis adhurimin dhe faljet rituale, sepse ai shkel e dhunon në kuptim të drejtat e qënieve, të cilat janë si nënshtetëset e Atij Sulltani të Përjetshëm, dhe në fakt ai vepron padrejtësisht ndaj tyre, sepse plotësimet e qënieve manifestohen nëpërmjet lavdërimit dhe adhurimit të kryera nga ai aspekt i tyre që orientohet drejt Krijuesit të tyre të Gjithurtë. Ai që e braktis adhurimin nuk e shikon adhurimin e qënieve dhe as nuk do të jetë në gjendje ta shohë.

Madje ai e mohon atë. Për më tepër, qëniet zënë një pozitë të lartë nëpërmjet adhurimit dhe tesbihatit të tyre, dhe secila prej tyre është një mesazh i lartë i të Adhuruarit të përjetshëm dhe si një pasqyrë për reflektimin e Emrave Dritëdhënës të Krijuesit të saj. Ai, me këtë mohim, i zbret qëniet nga pozitat e tyre të larta dhe i shikon ato si të parëndësishme, të pajeta, pa qëllim dhe pa detyra dhe, në këtë mënyrë, ai i fyen ato, i mohon, i përçmon dhe shkel e cënon plotësimet e tyre.

Po, gjithësecili shikon botën në paqyrën e vet. Allahu i Plotëfuqishëm e krijoi njeriun në një formë me të cilën mund ta masë universin dhe mund ta vlerësojë me peshat e saj. Dhe Ai i dha njeriut një botë të veçantë prej kësaj bote të madhe. Këtë botë të veçantë Ai e ngjyros për të në përputhje me besimin e tij të sinqertë.

Për shembull, një person i dëshpëruar, dhe ankues e vajtues i shikon qëniet si vajtuese dhe në pikëllim, kurse një njeri gazmor optimist dhe i hareshëm e shikon universin si të gëzuar e të buzëqeshur. Një njeri reflektues, meditues i dhënë pas adhurimit dhe tesbihateve në mënyrë serioze zbulon e shikon deri diku adhurimin dhe tesbihatet e qënieve, madje mund t'i shohë ato si një realitet ekzistues i sigurt. Ndërsa ai që e braktis adhurimin nga pakujdesia ose që e mohon atë, ai do t'i imagjinonte qëniet në mënyrë shumë të gabuar në një mënyrë krejtësisht në kundërshtim e në opozitë me realitetin e plotësimeve të tyre, duke shkelur kështu të drejtat e tyre.

Për më tepër, ai që braktis namazin i bën gjithashtu padrejtësi vetvetes nëpërmjet lënies së tyre, pasi ai nuk është pronar i vetes së tij; ai, nefsi, është një rob i Pronarit të Tij të vërtetë, i Krijuesit dhe i Përkrahësit të tij. Pronari i tij lëshon kërcënime të rrepta me qëllim që të mbrojë të drejtat e robit të Tij nga nefsi urdhërues për të liga. Gjithashtu, meqenëse ai e ka braktisur adhurimin, i cili është rezultati i krijimit të tij dhe qëllimi i natyrës së tij, ky është si një akt agresioni kundra Urtësisë Hyjnore dhe vullnetit Hyjnor dhe, prandaj ai merr ndëshkim.

Shkurtazi: Ai që braktis adhurimin, i bën padrejtësi edhe vetes së tij, që është robi dhe krejtësisht pronë në pronësi të Allahut të Plotëfuqishëm, dhe bën padrejtësi e shkel të drejtat e plotësimeve të universit.

Sigurisht, ashtu si mosbesimi që është një fyerje ndaj qënieve, po ashtu braktisja e adhurimit është një mohim i plotësimeve të Universit. Dhe meqenëse ky është një akt agresioni kundra Urtësisë Hyjnore, ai meriton kërcënime të rrepta dhe dënim të ashpër.

Kështu, për t'i shprehur këtë meritim dhe faktet e latëpërmendura që zgjedh Kur'ani i shpjegimit të mrekullueshëm në mënyrë të mrekullueshme, stili i rreptë i cili është në përshtatje me parimet e elokuencës, u korrespondon kërkesave të situatës.

Pyetja e Dytë

Personi, i cili pati braktisur Natyralizmin dhe që hyri në besim, përsëri pyeti:

"Është një e vërtetë e madhe se çdo qënie varet nga Vullneti Hyjnor dhe nga Fuqia Hyjnore në çdo aspekt; në të gjitha funksionet e saj, në cilësitë dhe në veprat. Për shkak të madhështisë e të gjërësisë së saj, mendjet tona të ngushta nuk mund ta kapin atë.

Megjithatë, bollëku i pafundmë që ne shohim përreth nesh, dhe lehtësia e pakufishme në krijimin e në formimin e gjërave dhe, kollajllëku i pafundmë e lehtësia në rrugën e Unitetit, e cila u vërtetua nëpërmjet provave të tua më parë, dhe lehtësia e pafundme që vërsetet e Kur'anit si këto që vijonë demonstrojnë qartë dhe shpjegojnë se

"Krijimi i ju të gjithëve dhe ringjallja e ju të gjithëve janë si (krijimi e ringjallja) e një njeriu të vetëm",[28] dhe

"...Dhe çështja e orës (çastit të fundit) është sa një 'hap e mbyll sytë' ose edhe më afër";[29] ato e tregojnë këtë të vërtetë madhështore të jetë një çështje që është më e pranueshmja dhe më e arsyeshmja. Cila është arsyeja dhe sekreti i kësaj lehtësie?

Përgjigjja: Kjo çështje u sqarua në mënyrën më të qartë, më vendimtare e bindëse në shpjegimin e,

"Dhe Ai është i Gjithëfuqishëm për të gjitha gjërat" i cili formon frazën e Dhjetë të Letrës së Njëzet. Madje ajo në mënyrë të veçantë, demonstroi më qartë tek shtojca e asaj letre se kur u atribuohen Një Krijuesi të Vetëm, të gjitha qëniet bëhen aq të lehta sa një qënie e vetme. Kurse në qoftë se nuk i atribuohet Atij të Vetmit në Unitet, krijimi i një krijese të vetme bëhet aq e vështirë sa ajo e të gjitha qënieve dhe, një farë do të bëhej aq problematike sa një pemë. Kur i atribuohen Krijuesit të tyre të Vërtetë, Universi bëhet aq i lehtë e pa shqetësim sa një pemë, pema aq e lehtë sa një farë, Parajsa aq e lehtë sa pranvera dhe pranvera aq e lehtë sa një lule. Ne tani do të shpjegojmë shkurt një ose dy dëshmi prej qindra dëshmive që janë shtjelluar në detaje në pjesët e tjera të Risale-i Nurit; ato dëshmi shpjegojnë misteret dhe shembujt e urtësisë në bollëkun e dukshëm e të pakufishëm dhe në shumicën e qënieve, lehtësinë e numrit të madh të individëve në çdo specie dhe faktin se qëniet e mirërregulluara, të punuara me mjeshtëri të lartë artistike dhe të vlefshme vijnë në ekzistencë me një shpejtësi shumë të madhe dhe me lehtësi të skajshme.

Për shembull, drejtimi i njëqind ushtarëve nën komandën e një oficeri të vetëm është njëqind herë më e lehtë se sa drejtimi i një ushtari të vetëm nën komandën e njëqind oficerëve.

Dhe kur çështja e pajisjes së një ushtrie të plotë me pajimet e domosdoshme ushtarake i ngarkohet një qendre të vetme me një ligj të vetëm, një uzine të vetme dhe komandës që lëshon një komandant i vetëm, atëherë kjo do të ishte aq e lehtë dhe e kollajtë, përsa i përket sasisë dhe shumicës, sa lehtësia e pajisjes së një ushtari të vetëm. Ndërsa në qoftë se pajisja e një ushtari të vetëm me pajimet e domosdoshme ushtarake do t'u referohej qendrave të shumta, uzinave të shumta dhe komandantëve të shumtë, kjo do të bëhej aq e vështirë sa pajisja e një ushtrie të plotë, sepse me qëllim që të pajisësh një ushtar të vetëm, do të kërkonte aq shumë fabrika aq sa janë të domosdoshme për një ushtri të plotë.

---

[28] Kur'an, 31:28
[29] Kur'an, 16:77

Përsëri, meqenëse nëpërmjet misterit të unitetit, domosdoshmëritë jetike të një peme sigurohen nëpërmjet një rrënje, një qendre dhe një ligji, ajo prodhon mijëra fruta me aq lehtësi sa një frut i vetëm; kjo është e qartë për shikimin. Ndërsa në qoftë se Uniteti ndryshohet me shumësinë dhe të gjitha domosdoshmëritë jetike për secilin frut do të siguroheshin nga vende të ndryshme, atëherë prodhimi i secilit frut do të bëhej aq i vështirë sa prodhimi i të gjithë pemës. Dhe madje të prodhosh një farë të vetme, e cila është një model dhe indeks i pemës, do të bëhej aq e vështirë sa pema, sepse të gjitha domosdoshmëritë jetike për jetën e pemës janë të domosdoshme edhe për farën gjithashtu.

Kështu, ndodhen qindra shembuj si këto të cilët tregojnë se është më e lehtë për mijëra qënie që të vijnë në ekzistencë nëpërmjet Unitetit se sa për një qënie të vetme për të ardhur në ekzistencë nëpërmjet shumësisë dhe të përshkruarit ortakë me Zotin xh.sh.. Meqenëse kjo e vërtetë është provuar me siguri absolute në pjesët e tjera të Risale-i Nurit, ne ua referojmë ato, dhe këtu vetëm do të shpjegojmë një mister të madh që lidhet me këtë lehtësi e kollajllëk nga këndvështrimi i Njohjes Hyjnore, i Kaderit Hyjnor dhe i Fuqisë Hyjnore, dhe ky mister është ky:

Ti je një qënie. Në qoftë se ti ia atribuon veten tënde të Gjithëfuqishmit me fuqi Absolute, Ai të krijon ty nga asgjëja me një urdhër të vetëm dhe me fuqinë e Tij Absolute për një çast, si ndezja e një fije shkrepëseje. Por në qoftë se nuk do t'ia dorëzoje veten Atij, por ia atribuon 'Natyrës' dhe shkaqeve fizike, atëherë do të bëhej e domosdoshme për të të krijuar ty një punë e hollë, të shoshitësh me një shoshë të hollë universin dhe elementet e tij dhe të grumbullosh në masë të saktë e të drejtëpeshuar nga të gjitha qoshet e universit substancat prej të cilave përbëhet trupi yt, sepse ti je një përmbledhje e mirorganizuar e universit, je fruti i tij i shijshëm, indeksi i tij i zvogëluar dhe lista e universit. Sepse shkaqet materiale vetëm grumbullohen e renditen. Është konfirmuar nga njerëzit e arsyes se shkaqet fizike nuk mund të krijojnë atë çfarë nuk është e pranishme në to; nga mosqënia e nga asgjëja. Prandaj ato do të detyroheshin të grumbullonin lëndët e domosdoshme të trupit të një qënieje të gjallë të vogël nga të gjitha vendet e botës.

Kuptoje nga kjo lehtësinë absolute në Unitet e në Njësi, dhe çfarë vështirësish qëndrojnë në çudhëzim dhe në të atribuuarit ortakë Krijuesit!

Ndodhet një lehtësi absolute në krijimin dhe në sjelljen në ekzistencë që buron nga këndvështrimi i "Njohjes Hyjnore", që shpjegimi i saj i hollësishëm është siç vijon:

Kaderi Hyjnor është një lloj prej Njohjes Hyjnore; ai përcakton një masë për çdo gjë, i cili është si një kallëp i tij jolëndor dhe i veçantë; masa e paracaktuar është si një plan ose si një model për qënien e gjësë. Kur fuqia

Hyjnore krijon, ajo vepron kështu me një lehtësi të skajshme në përputhje me masën e paracaktuar. Në qoftë se gjëja nuk i atribuohet të Gjithëfuqishmit të Vetëm të Gjithëlavdishëm, i Cili Zotëron një Njohje gjithëpërfshirëse të pafundme të parapërjetshme, ashtu siç u përshkrua lart, shfaqen jo vetëm mijëra vështirësi, por qindra pamundësi; sepse në qoftë se nuk do të ishte masa e paracaktuar e cila ekziston në Njohjen Hyjnore, mijëra kallëpe fizike me ekzistenca të jashtme duhet të viheshin në shërbim në trupin e madje të një qënieje të vockël.

Atëherë kupto nga kjo një mister prej mistereve të lehtësisë absolute në Unitet e në Njësi dhe vështirësitë e pafundme në çudhëzim e në të përshkruarit ortakë Allahut. Dhe mësoje se çfarë e vërtete e saktë, korrekte dhe e lartësuar shprehet nga vërseti,

"Dhe çështja e Orës (çastit të fundit) është sa një 'hap e mbyll sytë' ose edhe më afër".[30]

Pyetja e Tretë

Armiku i mëparshëm dhe miku i udhëzuar drejt, tani pyeti: 'Filozofët', të cilët kanë bërë shumë përparime këto ditë, pretendojnë se asgjë nuk krijohet nga hiçi, dhe asgjë nuk asgjësohet prej ekzistencës. "Ka vetëm përbërje të lëndës dhe shpërbërje të saj"! Dhe kjo e drejton këtë univers. A është kjo e saktë?"

Përgjigjja: Meqenëse filozofët më të avancuar të cilët nuk i shikuan qëniet me dritën e Kur'anit, panë se formimi dhe ekzistenca e qënieve nëpërmjet Natyrës dhe shkaqeve ishte aq e vështirë sa të jetë e pamundur - ashtu siç u provua lart në shpjegimin e mundësive dhe të pamundësive- dhe këta filozofë u ndanë në dy grupe.

Njëri grup u bë sofist; ata hoqën dorë nga arsyeja e cila është e posaçme për qëniet njerëzore dhe, duke rënë më poshtë se sa kafshët, ata e gjetën më të lehtë të mohonin ekzistencën e universit dhe madje edhe vetë ekzistencën e tyre, se sa të ndjekin rrugën e çudhëzimit, e cila pretendon se shkaqet dhe Natyra kanë fuqinë për të krijuar. Prandaj ata mohuan edhe vetveten, edhe universin dhe ranë në një injorancë absolute.

Grupi i Dytë pa se në çudhëzim, sipas të cilit shkaqet dhe Natyra janë krijues, krijimi madje i një mize apo i një fare hap vështirësi të panumërta dhe kërkon një fuqi të madhe të cilën nuk e kap arsyeja. Prandaj ata u detyruan të mohonin aktin e krijimit dhe të thonin: Asgjë nuk mund të ekzistojë prej asgjësë -të paqenës-". Duke parë gjithashtu asgjësimin e plotë të jetë i pamundur, ata deklaruan: "Ajo që ekziston nuk mund të shkojë në asgjësi".

---

[30] Kur'an, 16:77

Ata përfytyruan një situatë imagjinare në të cilën përbërja dhe shpërbërja, grumbullimi dhe shpërndarja, ndodhin nëpërmjet lëvizjes së grimcave dhe erërave të rastësisë.

Tani shiko! Ata që e konsiderojnë veten të jenë më të zgjuarit, janë më injorantët e më të çmendurit, dhe mëso nga kjo se sa qesharak, të poshtëruar e injorant e bën çudhëzimi këtë njeri të nderuar, kur ky mohon besimin. (Ne me rolin tonë i pyesim këto:)

Në të vërtetë, Fuqia e Parapërjetshme i krijoi qiejt dhe tokën në gjashtë ditë; në çdo vit krijon katërqind mijë specie në të njëjtën kohë në faqen e tokës, dhe në gjashtë javë në çdo pranverë ndërton një botë të gjallë me plot art e urtësi se sa vetë bota. Kështu do të ishte më i marrë e më injorant se sa sofistët -grupi i parë lart- të cilët mohojnë aktin e krijimit dhe që e vlerësojnë atë si të pagjasë, ashtu si një lëndë kimike e cila kur përdoret shfaq shkrimin e padukshëm (pra, ajo fuqi krijon me lehtësi absolute si lehtësia e shfaqjes së shkrimit të padukshëm me anë të kalimit sipër tij të një lënde kimike), po ashtu fuqia e parapërjetshme duhet t'u japë ekzistencë të jashtme qënieve, të cilat, ndonëse nga ana e jashtme janë mosekzistuese, ekzistojnë si njohje dhe, planet dhe masat e të cilave janë paracaktuar në Botën e Njohjes së Parapërjetshme.

Këta fatkëqinj janë krejtësisht të pafuqishëm dhe nuk kanë asgjë në dispozicion përveç një aftësie të pjesshme dëshire. Megjithëse fryhen e mburren si Faraonë, ata as nuk mund të asgjësojnë ndonjë gjë dhe as nuk mund të krijojnë diçka prej asgjësë, dhe madje nuk mund të krijojnë as edhe një grimcë të vockël. Dhe kështu, ndonëse asgjë nuk vjen në ekzistencë prej asgjësë tek dora e shkaqeve dhe e Natyrës mbi të cilat ata mbështeten, por nga marrëzia e tyre ata thonë: "Asgjë nuk vjen nga mosqënia dhe asgjë nuk shkon në mosqënie".

Madje ata përpiqen ta përgjithësojnë e ta shtrijnë këtë parim absurd e të gabuar edhe mbi fuqinë e të Gjithëfuqishmit me fuqi absolute xh.sh..

Po, i Gjithëfuqishmi absolut i Gjithëlavdishëm ka dy mënyra krijimi:

E Para është nëpërmjet zanafillës -krijimit- dhe shpikjes.

Domothënë, Ai e krijon ekzistencën nga mosekzistenca duke e krijuar nga asgjëja, dhe krijon të gjitha gjërat e domosdoshme për këtë ekzistencë nga mosekzistenca dhe ia dorëzon ato asaj.

E Dyta është nëpërmjet kompozimit -krijimit-, nëpërmjet artit. Domethënë, Ai i formon disa qënie nga elementet e universit me qëllim që të demonstrojë shembuj të hollë urtësie dhe për të shfaqur plotësimet e Urtësisë së Tij dhe manifestimet e Emrave të Tij të bukur.. dhe për shembuj të tjerë të hollë urtësie si këto. Nëpërmjet ligjit të furnizueshmërisë, Ai ua dërgon grimcat dhe lëndën, të cilat janë të varuara nga komanda e Tij, këtyre qënieve dhe i vë grimcat në punë në ato.

Po, i Gjithëfuqishmi me fuqi absolute krijon me dy mënyra; Ai krijon edhe nga zanafilla, edhe kompozon -përbën. Të asgjësuarit e asaj që ekziston dhe bërja të ekzistojë atë çfarë nuk ekziston është gjëja më e thjeshtë e më e lehtë për Të. Kjo është një nga ligjet e Tij të qëndrueshme dhe universale. Prandaj, njeriu i cili thotë: "Ai nuk mund t'i japë ekzistencë asaj që nuk ekziston", përballë një fuqie e cila në një pranverë bën nga asgjëja të ekzistojnë format dhe cilësitë e treqind mijë qënieve të gjalla, dhe përveç grimcave të tyre, u jep të gjitha kushtet dhe gjendjet e tyre, një njeri i tillë duhet patjetër që vetë të bie në errësirën e mosekzistencës!

Personi i cili e flaku tutje Natyrën dhe që përqafoi të vërtetën tha:

Lavdi Zotit! Dhe falënderime sa numri i grimcave në ekzistencë që kam fituar besim të plotë. Unë kam shpëtuar nga mashtrimi e çudhëzimi. Të gjitha dyshimet janë larguar prej meje.

"LAVDI ZOTIT PËR FENË ISLAME DHE PËR PLOTËSIMIN E IMANIT!"

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që Vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti.[31]

• • •

[31] Kur'an,2:32

PROVA E KATËRT E BESIMIT
PIKA E DYTË

Emri Hyjnor El-Adl,*i Drejti*

"*Dhe s'ka asgjë që Ne të mos i kemi për të thesaret e pashtershëm dhe Ne nuk e dërgojmë atë veçse në masë të drejtë e të ditur*".[32]

Një pikë lidhur me këtë vërset dhe një dritë nga dritat e manifestimeve të Emrit Hyjnor, ***El-Adl**,i Drejti*, i cili është një Emër më i madh ose njëri nga gjashtë dritat që përfshijnë Emrin më të madh, ashtu si *Pika e Parë*, m'u shfaq mua nga larg ndërsa isha në Burgun Eskishehir. Me qëllim që ta sjellim atë më afër të kuptuarit, përsëri nëpërmjet një krahasimi, ne themi sa vijon:

Universi është një pallat, por është një pallat i tillë i mahnitshëm i cili përfshin një qytet të gjërë që në mënyrë të vazhdueshme lëkundet nga shkatërrimi e rindërtimi. Dhe në atë qytet ndodhet një mbretëri e gjërë e cila zien e trazohet vazhdimisht nga dukuritë e forta të luftës e të emigracionit. Dhe brenda asaj mbretërie është një botë e cila papushim rrotullohet midis vdekjes dhe jetës.

Mirëpo një balancë e tillë e çuditshme, një drejtpeshim dhe një baraspeshim sundon në pallat, në qytet, në mbretëri dhe në botë saqë në mënyrë të vetëkuptueshme provon se transformimet, të hyrat e të dalat e dukshme në këto qënie të padukshme maten e drejtpeshohen në çdo moment në pjatat e peshores së Një të Vetmi i Cili e mbikëqyr dhe e kontrollon të gjithë universin.

Sepse në qoftë se do të kishte qenë ndryshe, në qoftë se shkaqet do të kishin qenë të lira e të pakufizuara duke iu lënë rastësisë së paqëllim, ose forcave të verbëra, ose natyrës së errët të pavetëdijshme, atëherë vezët e një peshku të vetëm që janë më shumë se një mijë, do ta prishnin atë balancim, madje farat e një luleje të vetme, si Hashashi e cila prodhon më shumë se njëzet mijë farëra, do ta prishnin drejtpeshimin, dhe nëpërmjet sulmit të rreptë dhe furisë së ndryshimit dhe të elementeve duke vërshuar si rrjedha dhe ndryshimet e transformimet e mëdha të cilat ndodhin në anët e universit..

---

[32] Kur'an, 15:21

secila prej tyre në qoftë se do të kishte qenë e lirë dhe e pakufizuar, do të mund ta shkatërronte atë ekuilibër të hollë të vendosur midis krijesave, dhe do ta prishte atë drejtpeshim të plotë midis pjesëve të universit brenda një viti, ose madje brenda një dite do ta shihje botën në kaos. Domethënë, detet do të kishin qenë mbushur me gjëra rrënoja, me kërma, mbeturina e gjëra të prishura; atmosfera do të ishte helmuar me gazra të dëmshme; ndërsa toka do të ishte kthyer në një kapicë plehu, një therrtore dhe një moçalishte. Bota do të ishte mbytur, do t'i ishte zënë fryma.

Nëse dëshiron, hidhe vështrimin tek të gjitha krijesat, duke filluar nga qelizat e trupit, rruazat e kuqe e të bardha të gjakut, transformimet e grimcave të vogla, përpjesëtimi i drejtë dhe harmonia midis gjymtyrëve të trupit, të hyrat e të dalat prej deteve, të ardhurat dhe shpenzimet e burimeve nën tokë, midis lindjes dhe vdekjes së kafshëve dhe të bimëve, shkatërrimit të vjeshtës dhe rindërtimit të pranverës, detyrave të elementeve dhe lëvizjes së yjeve, ndryshimeve, luftërave dhe përplasjeve të vdekjes dhe të jetës, dritës dhe errësirës dhe nxehtësisë dhe të ftohtit si dhe midis gjërave të tjera të ngjashme me to, me qëllim që të shikosh se të gjitha: peshohen e vlerësohen me një balancë aq të ndjeshme, me një masë aq të hollë, sa që mendja njerëzore nuk mund të shikojë askund ndonjë harxhim të tepërt apo kotësi, ashtu siç vëzhgojnë shkenca njerëzore dhe filozofia rregullin më të plotë dhe simetrinë më të bukur të cilat demonstrohen në çdo gjë.

Madje shkencat tek të cilat ka arritur njeriu janë vetëm se interpretimi i atij sistemi të mrekullueshëm dhe manifestimi i atij drejtpeshimi dhe i asaj simetrie.

Atëherë, eja dhe shikoje balancën dhe ekuilibrin e diellit dhe të dymbëdhjetë Planeteve. A nuk tregon kjo balancë aq qartë si dielli të Gjithëlavdishmin e Vetëm i Cili është *i Drejti i Gjithëfuqishëm*?

Pastaj hidhe vështrimin në tokë -e cila është njëra nga planetët, kjo anije që ecën duke notuar në hapësirë që përshkon vetëm gjatë një viti një distancë gjatësia e së cilës vlerësohet njëzet e katër mijë vite. Pavarësisht kësaj shpejtësie të jashtëzakonshme, nuk shpërndahen dhe nuk lëkunden gjërat e depozituar e të vëna turrë në faqen e saj, dhe as nuk i hedh ato nëpër hapësirë.. Në qoftë se shpejtësia e saj do të kishte qenë shtuar apo pakësuar vetëm pak, ajo do t'i kishte hedhur banorët e saj në atmosferë, dhe do t'i kishte shpërndarë ato nëpër hapësirë. Dhe në qoftë se ekuilibri i saj do të prishej vetëm për një minut, apo madje për një sekond, ajo do të shkatërronte botën. Madje ajo do të përplasej me një trup tjetër dhe do të bëhej kijameti.

Pastaj sodite në mënyrë të veçantë balancën e mrekullueshme me mëshirë që shfaqet në lindjet, në vdekjet, në mjetet e jetesës dhe në jetët e katërqind mijë llojeve të bimëve dhe të kafshëve në tokë; kjo të tregon në mënyrë aq të qartë siç tregon dita diellin, *Krijuesin e Drejtë Mëshirëplotë*.

Pastaj shiko gjymtyrët, aftësitë e holla dhe shqiset e vetëm të një qënieje të gjallë midis atyre gjallesave të panumërta.. Ato janë të lidhura me njëra-tjetrën me një balancim dhe ekuilibër aq të hollë saqë drejtpeshimi, harmonia e plotë dhe raporti i ndërsjellë i tyre të tregon në mënyrë të vetëkuptueshme Atë Krijues i Cili është *I Drejti i Gjithurtë.*

Dhe në mënyrë të veçantë qelizat dhe enët e gjakut në trupat e kafshëve, qelizat e gjakut dhe grimcat në ato truptha, qeliza gjaku; ato kanë një balancim të tillë të hollë, të ndjeshëm dhe të mrekullueshëm saqë në mënyrë të vetëkuptueshme provon se ato ushqehen e administrohen nëpërmjet balancës, ekuilibrit, ligjit dhe rregullit të Krijuesit të Vetëm, të *Drejtit të Gjithurtë* në dorën e të Cilit janë frerat e të gjitha gjërave, i Cili ka çelësin për të gjitha gjërat, për të Cilin asgjë nuk është një pengesë për ndonjë gjë tjetër, duke i drejtuar gjërat me aq lehtësi si drejtimi i një gjëje të vetme.

Ai që nuk beson se veprat e xhindëve dhe të njerëzve në ditën e Ringjalljes më të madhe do të peshohen me peshoren e drejtësisë Hyjnore dhe e vlerëson këtë si të pagjasë dhe nuk e pranon, unë i them në qoftë se ai do të mund ta vërente me kujdes këtë peshore të madhe, të cilën ai mund ta shohë në këtë dynja me vetë sytë e tij, sigurisht ai nuk do ta vlerësonte atë më si të pagjasë -të pamundur.

O Njeri prishanik, i pakursyer, tiran, i padrejtë, i papastër dhe fatkeq! Ti nuk ke vepruar në përputhje me kursimtarinë, me pastërtinë dhe me drejtësinë të cilat janë parimet gjithëpërfshirëse nëpërmjet të cilave vepron i gjithë universi dhe të gjitha qëniet. Ndërsa ti duke vepruar në kundërshtim me të gjitha qëniet që ecin sipas këtyre parimeve të gjithanshme ndesh ftohje e largim prej tyre dhe bëhesh objekt zemërimi dhe ti e meriton këtë... Mbi çfarë gjëje mbështetesh ti saqë nëpërmjet padrejtësisë tënde, çekuilibrimit, harxhimit të tepërt dhe papastërtisë, i bën të gjitha qëniet të zemëruara ndaj teje?

Po, urtësia e përgjithshme që sundon në univers, e cila është manifestimi më i madh i Emrit Hyjnor ***El-Hakim***, *i Gjithurti,* rrotullohet rreth boshtit të kursimit dhe mosharxhimit të tepërt; madje ajo urdhëron për të prishur me ekonomi, me masë.

Ndërsa Drejtësia e plotë që sundon në univers, e cila buron nga manifestimi më i madh i Emrit Hyjnor ***El-Adl***, *i Drejti* administron balancën e të gjitha gjërave. Dhe ai e urdhëron njerëzimin për të vendosur drejtësi.

Duke e përmendur fjalën 'Balancë' katër herë, këto vërsete në sure *Er-Rahman,*

"Dhe qiellin Ai e ka ngritur lart dhe Ai ka vendosur Baraspeshën",
"Me qëllim që ju të mos e tejkaloni Baraspeshën",

"Dhe përmbajuni peshojës me paanësi dhe mos e cënoni peshojën" [33]
tregojnë katër shkallë dhe katër lloje të balancës, duke treguar madhësinë e saj, rëndësinë më të lartë dhe vlerën e saj më të madhe në univers.

Po, ashtu siç nuk ka harxhim të tepërt në asgjë, po ashtu nuk ka padrejtësi të vërtetë dhe çekuilibrim. Pastërtia dhe pastrimi që burojnë nga manifestimi më i madh i Emrit Hyjnor ***El-Kuddus*** i pastron dhe i bën të bukura të gjitha qëniet në univers. Për sa kohë që dora e papastër e njeriut të mos ndërhyjë, nuk ka papastërti reale apo shëmti në ndonjë gjë.

Kështu, ju mund të kuptoni se sa themelore për jetën e njeriut janë parimet e 'Drejtësisë', kursimit dhe pastërtisë, të cilat janë të vërtetat e Kuranit dhe parimet islame. Dhe dijeni se sa të lidhura ngushtë me universin janë urdhëresat e Kuranit, duke shpërndarë rrënjët e tyre të forta në çdo vend, dhe se do të ishte e pamundur që t'i shkatërrosh ato të vërteta, ashtu siç është e pamundur që ta shkatërrosh universin dhe ta ndryshosh formën e tij.

A do të ishte e mundur që megjithëse qindra nga këto të vërteta gjithëpërfshirëse si këto tre drita të gjëra, të tilla si Mëshira, mirësia dhe ruajtja, mbikqyrja, të cilat kërkojnë e bëjnë të domosdoshme ringjalljen e të vdekurve dhe Ahiretit; të vërteta të fuqishme dhe gjithëpërfshirëse si mëshira, përkujdesja, drejtësia, urtësia, kursimi dhe pastërtia, të cilat sundojnë në univers dhe tek të gjitha qëniet, a do të ishte e mundur që këto të transformoheshin në mosmirësi, në tirani, në mungesë urtësie, në harxhim të tepruar, në papastërti dhe në kotësi nëpërmjet mosndodhjes së Ringjalljes dhe mosardhjes së Ahiretit?

Ruajna Zot! Një mijë herë, Ruajna Zot! A do të ishte e mundur që një mëshirë dhe një urtësi e tillë të cilat me mëshirë ruajnë të drejtat e jetës së një mize, të shkelnin të drejta të pallogaritshme të jetës së të gjitha qënieve të vetëdijshme dhe të drejtat e panumërta të qënieve të panumërta, duke mos shkatuar Ringjalljen?

Dhe në qoftë se do të lejohej shprehja, a do të ishte e mundur për Një Hyjni Madhështore e cila shfaq një ndjeshmëri të pafundme dhe një kujdes të tillë në mëshirën e saj, në dhembshurinë, në drejtësinë dhe në urtësinë dhe një sovranitet Hyjnor i Cili zbukuron universin me aktet e Tij të mrekullueshme të Pafundme dhe me mirësitë me qëllim që të shfaqë plotësimet e Tij dhe që ta bëjë Vetveten të njohur e të Dashur, -a do- të lejonte të mos kishte ringjallje, e cila do të zhvlerësonte në asgjë vlerën e krijesave dhe të gjitha plotësimet e tyre dhe t'i bënte ato të mohoheshin? Ruajna Zot! Një bukuri Absolute e tillë në mënyrë të qartë nuk do të lejonte një shëmti të tillë absolute.

[33] Kur'an, 55: 7-9

Po, ai që dëshiron të mohojë Ahiretin duhet së pari të mohojë të gjithë botën dhe të gjitha të vërtetat e saj. Përndryshe, bota së bashku me të gjitha të vërtetat e saj do ta përgënjeshtronin atë me qindra e mijëra gjuhë, duke provuar natyrën e tij si gënjeshtari më i madh. *Fjala e Dhjetë* provon me dëshmi të sigurta se ekzistenca e Ahiretit është aq e sigurtë dhe e padyshimtë sa ekzistenca e kësaj bote.

• • •

PROVA E PESTË E BESIMIT

PIKA E TRETË
E cila aludon për të Tretën e Gjashtë Dritave
të Emrit më të madh,
Emri Hyjnor, *El-Hakem*, *I Dituri*

"Ftoji nën udhën e Zotit tënd me urtësi..." [34]

[Një manifestim i Emrit Hyjnor ***El-Hakem**, I Dituri*, i Cili është një Emër më i madh i Allahut xh.sh. ose njëri nga Gjashtë dritat e Emrit më të madh, dhe një pikë e hollë e vërsetit të lartëpërmendur, m'u shfaq në muajin e Ramazanit ndërsa isha në Burgun Eskishehir. Kjo *Pika e Tretë* përbëhet nga pesë çështje, dhe formon vetëm një aluzion të tij. Duke u shkruar me shpejtësi të madhe, ajo ka mbetur në gjendjen e draftit të parë.]

● **Çështja e Parë**

Ashtu siç është treguar në *Fjalën e Dhjetë*, manifestimi më i madh i Emrit Hyjnor ***El-Hakem**, I Dituri* e ka bërë universin si një libër, në çdo faqe të të cilit janë shkruar qindra libra, në çdo rresht të të cilit janë përfshirë qindra faqe, në çdo fjalë të tij janë qindra rreshta, në çdo shkronjë të tij janë qindra fjalë dhe në çdo pikë të të cilit gjendet një indeks i shkurtër i librit.. Ky libër me faqet e tij, me rreshtat dhe madje edhe me pikat e tij tregon me një qartësi të tillë të shndritshme -nëpërmjet qindra aspekteve- Formëdhënësin dhe shkruesin e tij, saqë ai libër i madh i universit dëshmon dhe e provon ekzistencën e unitetit të shkruesit të tij në një shkallë më të madhe se sa e tregon libri ekzistencën e vet. Sepse në qoftë se një shkronjë e vetme e tregon ekzistencën e vet dhe e shpreh vetveten me masën e një

[34] Kur'an, 16:125

shkronje, ajo e tregon dhe i shpreh cilësitë e shkruesit të saj me masën e një rreshti..

Po, njëra faqe e këtij libri madhështor është faqja e tokës. Librat sa numri i bimëve dhe i kafshëve duhet të vëzhgohen në këtë faqe në pranverë, njëri brenda tjetrit, së bashku, në të njëjtën kohë, pa gabim, krah për krah dhe në formën më të plotë..

Një rresht i vetëm i faqes është një kopsht. Ne shohim se në këtë rresht janë shkruar poema të hartuara mirë aq sa numri i luleve, i pemëve dhe i kafshëve, së bashku, njëra brenda tjetrës, krah për krah, dhe pa gabim.

Një fjalë e rreshtit është një pemë e cila i ka çelur lulet e saj, ka lëshuar sythet dhe ka nxjerrë gjethet me qëllim që të prodhojë frutat e saj. Kjo fjalë përbëhet nga pjesë kuptimplota e domethënëse duke lavdëruar e lartësuar të *Diturin Hirplotë, Zotërues të Bukurisë,* aq sa numri i gjetheve të saj të mirërenditura, i luleve të saj të zbukuruara dhe i frutave të saj të drejtpeshuara, saqë sikur ajo pemë me lule të çelura të ishte një poezi e hartuar mirë duke kënduar lavdërime e lartësime për Mirësitë e Krijuesit të saj, Formëdhënësit të Gjithëlavdishëm.

Dhe sikur *i Gjithurti, Zotëruesi i Madhështisë* dëshiron që robët e Tij t'i shikojnë veprat antike të mrekullueshme të Tij dhe çudirat e krijesave të Tij të shfaqura në ekspozitën e tokës së mrekullueshme, me mijëra sy.

Sikur ato dhurata të çmueshme, ato dekorata të shtrenjta dhe ato uniforma të holla që i janë dhënë asaj peme prej Allahut të Plotëfuqishëm, i kanë dhënë një formë të bukur e të stolisur, një trajtë të drejtpeshuar e të mirorganizuar, dhe forma domethënëse e të urta me qëllim që t'i paraqesë ato për shikimin e Mbretit Madhështor dhe për paradën e Tij të përgjithshme për krijesat në pranverë, saqë secila prej luleve dhe frutave të saja dëshmon në mënyra të shumta dhe brenda shumë dëshmive njëra brenda tjetrës për Ekzistencën e Skalitësit të saj, për Emrat e Tij të bukur.

Për shembull, në të gjitha lulet e saj dhe në frutat është një balancim. Balanca është brenda rregullit, dhe rregulli është brenda një organizimi e drejtpeshimi i cili ripërtërihet në mënyrë të vazhdueshme. Organizimi e drejtpeshimi është brenda një arti dhe një zbukurimi, zbukurimi dhe arti janë brenda parfumave domethënëse dhe shijeve të urta. Kështu secila lule e tregon *të Diturin e Gjithëlavdishëm* sa numri i luleve të asaj peme.

Dhe në pemën, e cila është një Fjalë, dhe frutat e saj që janë si shkronjat e asaj fjale, dhe farërat e frutave sikur të ishin pikat e atyre shkronjave të cilat përmbajnë indeksin dhe programin e të gjithë pemës. Dhe kështu me radhë. Për të vazhduar të njëjtën analogji, si me pemën, nëpërmjet manifestimit të Emrit ***El-Hakem****, i Dituri* dhe ***El-Hakim****, i Gjithurti,* të gjitha rreshtat dhe faqet e librit të universit- dhe jo vetëm rreshtat e tij, por të gjitha fjalët e tij, shkronjat dhe pikat janë bërë si mrekulli saqë sikur të mblidheshin

bashkë të gjitha shkaqet, ato nuk do të mund ta bënin përngjasimin e një pike të vetme -domethënë si farën- dhe as nuk mund ta kundërshtonin atë.

Po, meqenëse secila prej shenjave krijuese të këtij Kurani madhështor të Universit shfaq mrekulli sa numri i pikave dhe i shkronjave të atyre shenjave, atëherë në asnjë mënyrë nuk mund të ndërhyjnë Rastësia e ngatërruar, forca e verbër dhe natyra e paqëllim, anarkiste dhe e pavetëdijshme në atë balancim të urtë, ndjesore të veçantë dhe në këtë rregull të hollë të karakterizuar nga një ndjeshmëri e lartë. Në qoftë se ato do të kishin ndërhyrë, shenjat e ngatërresës me siguri do të ishin shfaqur. Por nuk shihet asnjë çrregullim apo defekt në ndonjë vend.

● **Çështja e Dytë**

Kjo ndahet në dy çështje të tjera:

Çështja e Parë:

Ashtu siç është shpjeguar në Fjalën e Dhjetë, është një rregull shumë themelor se "Bukuria e plotë pafundësisht dhe plotësimi i bukur pafundësisht dëshirojnë ta shohin vetveten, ta tregojnë dhe ta ekspozojnë. Si rrjedhojë e këtij rregulli themelor të përgjithshëm, Skalitësi i Parapërjetshëm i librit madhështor të Universit, nëpërmjet universit dhe nëpërmjet të gjitha faqeve të tij, rreshtave dhe madje shkronjave dhe pikave të tij, nëpërmjet gjuhëve të shumta të të gjitha qënieve duke filluar nga më e vogla e të pjesshmeve për tek më e madhja e univesaleve, bëjnë të njohur e të dashur bukurinë e plotësimit të Tij dhe përsosmërinë e bukurisë së Tij, bëjnë të njohur Esencën e Tij më të shenjtë, plotësimet dhe Atributet e Tij të larta, shfaqin bukurinë e Tij dhe e bëjnë Esencën e Tij të Dashur.

O Njeri i pavëmendshëm! Ky i Gjithurtë, i Dituri dhe Sunduesi Zotërues i Madhështisë dhe i bukurisë, duke e bërë Veten e Tij të njohur për ty dhe të dashur prej teje nëpërmjet të gjitha krijesave të Tij në këtë mënyrë të shndritshme dhe të pafundme, në qoftë se ti nuk do ta njihje Atë me besim dhe nëse nuk e bën veten tënde të dashur prej Tij me adhurimin tënd, atëherë sa e madhe do të ishte injoranca jote dhe sa humbje e turpshme do të ishte për ty!..

Prandaj, eja në vete!

*Çështja e dytë e **çështjes së dytë**:*

Nuk ka absolutisht vend për t'i përshkruar ortakëri Krijuesit në këtë univers madhështor të cilin e krijoi Autori i Gjithëfuqishëm i Gjithurtë nëpërmjet fuqisë dhe urtësisë së Tij, sepse ekzistenca e një rregulli të përkryer pafundësisht në çdo gjë, nuk do ta lejonte kurrë përshkrimin e ortakërisë me Hyjninë; në qoftë se do të ndërhynin duar të shumta në krijimin e ndonjë gjëje, do të bëhej i dukshëm ndryshimi dhe konfuzioni në atë gjë, ashtu siç do të ngatërroheshin punët në qoftë se do të ndodheshin dy

mbretër në një vend, dy guvernatorë në një qytet apo dy kryepleq në një fshat, çrregullimi do të ndodhte në të gjitha çështjet e vendit, qytetit dhe të fshatit. Fakti se edhe nëpunësi më i thjeshtë nuk pranon ndërhyrjen e të tjerëve në detyrat e tij, tregon se karakteristika, veçoria themelore e sundimit është 'pavarësia' dhe 'vetmia', të qenurit tek, një. Domethënë, rregulli bën të domosdoshëm unitetin, dhe sundimi bën të domosdoshëm pavarësinë.

Në qoftë se një hije e përkohshme e sundimit tek ky njeri i pafuqishëm e i nevojshëm për ndihmë e refuzon me vrull ndërhyrjen, atëherë si mund ta pranonte ndërhyrjen Sundimi i Vërtetë Absolut i cili është në shkallën e Hyjnisë absolute tek i Gjithëfuqishmi absolut, a nuk do ta refuzonte prerazi ortakërinë?

Në qoftë se do të supozohej se do të kishte pasur ndërhyrje sa një grimcë, do të prisheshin rregulli, harmonia, simetria dhe ekuilibri. Duke ditur se universi është krijuar në një mënyrë të tillë saqë me qëllim që të krijohet një farë, një fuqi e mjaftueshme për të krijuar një pemë do të ishte e domosdoshme. Dhe me qëllim që të krijohet një pemë, një fuqi e mjaftueshme për të krijuar universin do të ishte e domosdoshme. Dhe në qoftë se do të kishte qenë ndonjë ortakë i cili do të kishte ndërhyrë në univers, ai duhet të kishte ndërhyrë edhe në farën më të vockël. Sepse fara është një shembull i universit. Atëherë dy hyjni të cilat nuk mund të qëndrojnë e të vendosen së bashku në universin e gjërë, do të duhej të vendoseshin në një farë dhe madje në një grimcë të vockël. Dhe kjo është më e pamundura, dhe më e pakuptimta e pamundësive dhe më e rremja e imagjinatave.

Mësoje nga kjo se çfarë kontradikte pafundësisht e madhe, çfarë gabimi dhe çfarë gënjeshtre janë mosbesimi dhe të përshkruarit ortakë me universin, pasi këto të dyja do të bënin të domosdoshme pafuqinë e të Gjithëfuqishmit absolut i Cili mban qiejt e tokën që të mos bien, në Dorën e të cilit janë frerat e qiejve e të tokës dhe i Cili i drejton ato me balancën e drejtësisë së Tij dhe me rregullin e urtësisë së Tij.. Ato të dyja do të bënin të domosdoshme pafuqinë e Krijuesit xh.sh. madje edhe në një farë të vockël!!

Dhe mësoje se çfarë e vërtete pafundësisht e madhe, çfarë realiteti dhe çfarë vërtetësie është Uniteti Hyjnor, dhe thuaj:

"Të gjitha lavdërimet e falënderimet i takojnë Allahut për besimin!"

● Çështja e Tretë

Krijuesi i Gjithëfuqishëm, nëpërmjet Emrit Hyjnor ***El-Hakem*** dhe ***El-Hakim,*** *i Dituri* dhe *i Gjithurti* ka përfshirë në këtë botë me mijëra botëra të mirorganizuara të mrekullueshme. Brenda atyre botërave, Ai e krijoi njeriun dhe e bëri atë si qendrën e atyre botërave dhe boshtin e tyre; njeriu midis të gjitha krijesave i manifeston më shumë urtësitë e synuara në univers dhe

është mjeti më i rëndësishëm për t'i shfaqur ato. Dhe më të rëndësishmet e shembujve të urtësisë dhe të gjërave të dobishme në sferën e universit shikojnë tek njeriu. Në sferën humane, Ai e bëri rizkun -furnizimin- një qendër; në botën humane; shumica e shembujve të urtësisë dhe të dobive shikojnë e orientohen tek Rizku, furnizimi, dhe bëhen të dukshme e të qarta nëpërmjet tij. Prandaj manifestimet e Emrit Hyjnor ***El-Hakim,*** *I Gjithurti* duken të qarta në formën më të shndritshme tek njeriu nëpërmjet vetëdijes së tij dhe të kënaqësive të Rizkut. Ndërkohë që secila prej qindra shkencave të zbuluara nëpërmjet vetëdijes njerëzore përshkruan vetëm një manifestim të Emrit Hyjnor ***El-Hakem***, *I Dituri* në njërin prej llojeve, në njërën botë të krijimit.

Për shembull, në qoftë se shkenca e mjekësisë do të pyetej: "Çfarë është universi?" Ajo do të përgjigjej duke thënë: "Është një farmaci jashtë mase e gjërë, e mirorganizuar dhe e përkryer. Të gjitha ilaçet përgatiten e depozitohen në të në mënyrën më të mirë".

Në qoftë se do të pyetej shkenca e kimisë: Ç'është globi tokësor? Ajo do të përgjigjej: "Është një laborator kimie i mirorganizuar, i mrekullueshëm dhe i plotë".

Ndërsa shkenca e inxhinierisë do të përgjigjej: "Ajo është një fabrikë e mirorganizuar krejtësisht e përkryer dhe pa asnjë defekt".

Dhe shkeca e bujqësisë do të përgjigjej: "Është një fushë pafundësisht prodhuese, e rregullt dhe e mirorganizuar dhe një kopsht i cili prodhon të gjitha llojet e farërave në kohën e kërkuar".

Shkenca e tregtisë do të përgjigjej: "Është një ekspozitë tregtare madhështore, një treg i mirorganizuar dhe një dyqan i mbushur me artikujt e mallrat më të çmueshme e artistike".

Shkenca e ekonomisë do të përgjigjej: "Është një depo shumë e mirësistemuar e cila përmban të gjitha furnizimet ushqimore me të gjitha llojet dhe varietetet e tyre".

Shkenca e dietetikës do të përgjigjej: "Është një kuzhinë Hyjnore në të cilën gatuhen në mënyrën më të rregullt qindra e mijëra prej ushqimeve të shijshme krah për krah me një sistem shumë të mrekullueshëm e të përkryer."

Shkenca e shërbimit ushtarak do të përgjigjej: "Toka është një kamp ushtarak, megjithëse ndodhen katërqindmijë kombe të ndryshëm në atë ushtri në pranverë, sërish merren nën armë me çadrat e tyre të ngrehura në faqen e tokës; atyre u jepen racionet, uniformat, armët, stërvitja dhe çmobilizimet, të cilat janë të ndryshme për çdo komb, me rregull të përkryer, pa ngatërresë, pa harruar asnjë, nëpërmjet urdhrit, fuqisë dhe mëshirës së Një Komandanti të përgjithshëm, nga mëshira e Tij; ato të gjitha administrohen në mënyrën më të rregullt".

Dhe në qoftë se do të pyetej shkenca e elektricitetit: "Ç'është kjo botë? Ajo me siguri do të përgjigjej: "Çatia e këtij pallati madhështor të universit është stolisur me llamba elektrike të panumërta, të mirërregulluara e të drejtpeshuara. Mirëpo rregulli dhe balanca janë aq të mrekullueshme saqë me në krye diellin dhe ato llamba qiellore të cilat janë një mijë herë më të mëdhaja se sa toka, nuk e prishin balancën e tyre, ndonëse ato janë të ndezura vazhdimisht; ato nuk shpërthejnë në flakë. Shpenzimi dhe harxhimi i atyre llambave është i pafund, atëherë nga vijnë të ardhurat e tyre, lënda djegëse, karburanti? Përse nuk sosen dhe nuk mbarojnë ato? Përse nuk prishet ekuilibri me ndezjen e tyre? Duke ditur se drita e një llambe të vogël vaji do të shuhej e do të ikte në qoftë se nuk do të tregohej kujdes për të në mënyrë të rregullt e të vazhdueshme. Shikoje urtësinë dhe fuqinë e të Gjithëfuqishmit dhe të të Gjithurtit të Gjithëlavdishëm, i Cili e krijoi dhe e ndozi diellin, që sipas astronomisë është një milion herë më i madh se sa toka dhe një milion vite më i vjetër[35], nuk është shuar dhe vazhdon të jetë i ndezur pa lëndë djegëse, pa qymir apo karburant.

Shqyrtoje këtë dhe thuaj *Lavdi Zotit*, bëj tesbihate në Emrin e Zotit tënd Madhështor dhe thuaj ***Ma Sha all-llah, Tebarekall-llah*** dhe ***La i lahe il-lall-llah***.. *Çfarë çudirash ka dashur Allahu! I bekuar është Allahu! Nuk ka Zot tjetër përveç Tij!* Thuaje këtë sa numri i sekondave të ekzistencës së diellit..

Nuk ka dyshim se një sistem i mrekullueshëm është ai i cili sundon në këto llamba dritëdhënëse qiellore dhe atyre u kushtohet vëmendje me kujdesin më të madh. Është sikur kaldaja e atyre masave gjigante të shumta të ndezura është Xhehennemi -Ferri- nxehtësia e të cilit nuk mbaron kurrë; Ferri u dërgon atyre nxehtësi pa dritë, kurse makineria dhe uzina qëndrore e atyre llambave elektrike të panumërta është një Xhennet i Përjetshëm - Parajsa; Xhenneti u dërgon atyre dritë dhe ndiçim. Nëpërmjet manifestimit më të madh të Emrit Hyjnor ***El-Hakem*** dhe ***El-Hakim***, i *Dituri* dhe *i Gjithurti*, ato vazhdojnë të jenë të ndezura në mënyrën më të rregullt.

Dhe kështu, nëpërmjet dëshmisë së sigurt të qindra shkencave si këto, universi është zbukuruar me shembuj të panumërt urtësie, qëllimi dhe gjërash të dobishme brenda një rregulli të përkryer dhe pa të meta.

Dhe rregulli dhe urtësia e dhënë nëpërmjet asaj urtësie të mrekullueshme dhe gjithëpërfshirëse për tërësinë e universit janë përfshirë në masa më të

[35]Ju mund ta llogarisni se sa shumë dru, qymyr ose karburant do të ishin të domosdoshme për sobën ose për llambën e diellit, e cila ngroh pallatin e botës. Sipas llogaritjes së astronomisë, që ai të ndizet për çdo ditë, do të ishte e domosdoshme të kishte turra drush sa një milion toka dhe me mijëra oqeanë vaj. Tani mendo! dhe thuaj **SubhanAllah.. MashaAllah.. TebarekAllah..** sa numri i grimcave të diejve përballë madhështisë, urtësisë dhe fuqisë së të Gjithëfuqishmit të Vetëm të Lavdisë, i Cili e bëri atë të japë dritë në mënyrë të vazhdueshme pa lëndë djegëse dhe pa karburant. Autori

vogëla në fara dhe në krijesat e gjalla të vockëla. Është e qartë dhe e vetëkuptueshme se qëllimet, synimet, shembujt e urtësisë dhe dobitë mund të ndodhin nëpërmjet zgjedhjes, dëshirës, qëllimit dhe vullnetit, dhe jo nëpërmjet ndonjë mënyre tjetër. Dhe ashtu siç nuk mund të jenë ato vepra e shkaqeve të pavetëdijshme dhe të Natyrës, të cilave u mungon dëshira, zgjedhja dhe qëllimi, po ashtu ato nuk mund të ndërhyjnë në to. Domethënë, nuk mund të përshkruhet se sa injorancë e jashtëzakonshme dhe sa marrëzi do të ishte të mos njohësh apo të mohoje Krijuesin e Gjithurtë, Vepruesin me zgjedhje, për të Cilin tregojnë universi dhe të gjitha qëniet e tij të panumërta nëpërmjet rregullit të tyre të pafundmë dhe shembujve të urtësisë që ato përmbajnë. Po, në qoftë se ndodhet ndonjë gjë që të habit në botë, ajo është një mohimi i tillë. Sepse aspektet e pafundme të rregullit dhe të shembujve të urtësisë në qëniet në univers dëshmojnë për ekzistencën dhe për Unitetin e Tij, saqë madje edhe injoranti më i madh do të mund ta kuptonte se çfarë verbërie e injorancë do të ishte nëse nuk do ta shihje apo nuk do ta njihje Atë Krijues të Gjithurtë. Madje unë mund të të them se midis njerëzve të mosbesimit, sofistët që supozohen të jenë idiotë për shkak se ata mohuan ekzistencën e universit, janë inteligjentët e njerëzve të mohimit; sepse të besosh ekzistencën e universit dhe pastaj të mohosh Krijuesin e tij -Allahun- është krejtësisht e pamundur dhe e papranuar. Prandaj ata filluan të mohojnë ekzistencën e universit dhe mohuan edhe ekzistencën e vetveteve të tyre gjithashtu. Duke thënë: "Nuk ka absolutisht asgjë", ata braktisën mendjet e tyre, dhe duke shpëtuar nga një paarsyeshmëri e pakufishme -nën maskën e arsyes- e mohuesve të tjerë, ata në një sens u afruan tek arsyeja.

- **Çështja e Katërt**

Ashtu siç tregohet në Fjalën e Dhjetë, në qoftë se një arkitekt i aftë e i urtë do të ndërtonte një pallat të lartë, dhe ka vendosur në çdo gurë të tij qindra shembuj urtësie, dobi e përfitime, dhe pastaj të mos ndërtonte çatinë e pallatit që ta ruante atë, pasi ndryshe ai do të shembej e bëhej rrënoja, dhe të gjitha qëllimet e panumërta dhe shembujt e urtësisë do të humbisnin, kjo do të ishte diçka të cilën asnjë qënie e vetëdijshme nuk mund ta pranonte. Ose një i Gjithurtë absolut ndërton prej një fare të vockël qindra tone përfitimesh, shembuj urtësish dhe qëllimesh, dhe i ndjek dhe i drejton ato, atëherë nuk do të mund të përfytyrohej për dikë me arsye që të përhapte kotësi dhe harxhime të tepruara, gjëra të cilat bien në kundërshtim plotësisht me urtësinë absolute të Atij të Gjithurti absolut dhe të investonte e të bënte harxhime shumë të mëdha në një pemë madhështore me qëllim që ajo të prodhojë një dobi të vetme, një qëllim të vetëm të vogël dhe një frut të vetëm që s'vlen pothuajse asgjë, duke ditur se ai shpenzon për zhvillimin e saj dhe që ajo të prodhojë shumë!..

Po, ashtu siç nuk mund ta përfytyrojë këtë apo atë absolutisht asnjë njeri me mend, po ashtu nuk mund ta përfytyrojë asnjë njeri me mend, që nga "Krijuesi i Gjithurtë të buronte kotësia, harxhimi i tepruar me mosardhjen e Ahiretit dhe me mosbërjen e Ringjalljes dhe të Kijametit, pasi Ai i bashkangjiti çdo krijese në këtë pallatin e universit qindra shembuj urtësie e dobie, pasi i pajisi ato për të kryer qindra detyra dhe i dha çdo peme shembuj urtësie sa numri i frutave të saj dhe i dha detyra sa numri i detyrave të saj; atëherë që Ai i Gjithurtë i Gjithëlavdishëm", të mos e shkaktonte ringjalljen e të vdekurve dhe tubimin e madh dhe që të gjitha ato numra të pallogaritshëm qëllimesh, shembuj urtësie dhe ato detyra të pafundme të ishin të pakuptimta, të kota dhe pa qëllim apo përfitim, kjo do t'i atribuonte pafuqi absolute fuqisë së të Gjithëfuqishmit absolut, t'i përshkruaje kotësi dhe paqëllimshmëri urtësisë së përkryer të të Gjithëditurit absolut, shëmti të plotë bukurisë së mëshirës së Mëshirëplotit absolut, t'i atribuoje tirani të pakufishme drejtësisë së plotë të të Drejtit Absolut, domethënë të mohoje urtësinë, mëshirën dhe drejtësinë në univers, të cilat mund të shihen qartë prej gjithësecilit. Kjo do të ishte një pamundësi e jashtëzakonshme që përmban absurditete të panumërta. Njerëzit e çudhëzimit duhet të vijnë e të shohin se çfarë terri i tmerrshëm ndodhet në çudhëzimin e tyre dhe, si vendet tek të cilat do të hyjnë janë të errëta e të mbushura me akrepa e gjarpërinj, ashtu si varrezat e tyre në të cilat do të futen. Dhe ata duhet ta dinë se besimi në Ahiretin është një rrugë e bukur dhe e ndritshme si Parajsa, dhe duhet të përqafojnë imanin -besimin.

- **Çështja e Pestë**

Kjo përbëhet nga dy çështje

*Çështja e Parë***:**

Fakti që, i kërkuar medoemos nga Emri ***El-Hakim***, *i Gjithurti*, Krijuesi i Gjithëlavdishëm ndjek metodën më të lehtë, rrugën më të shkurtër, mënyrën më të kollajtë dhe formën më të dobishme tregon se nuk ka harxhim të tepruar, kotësi dhe mungesë dobie në natyrën e gjërave. Harxhimi i tepruar është në kundërshtim me Emrin ***El-Hakim***, *i Gjithurti*, ndërsa kursimi kërkohet medoemos nga Ai Emër dhe është parimi i Tij themelor.

O prishanik që harxhon me tepricë! Dije se duke mos e zbatuar kursimin, parimin më themelor në Univers, ti ke vepruar në një mënyrë krejtësisht në kundërshtim me realitetin! Ti duhet ta kuptosh se çfarë parimi esencial dhe gjithëpërfshirës udhëzon vërseti, *"Hani e pini, por mos shpërdoroni me marrëzi e pamasë..."*[36]

[36] Kur'an, 7:31

Çështja e Dytë:

Mund të thuhet se Emri ***El-Hakem**, i Dituri* dhe ***El-Hakim**, i Gjithurti* në mënyrë të vetëkuptueshme tregojnë e bëjnë të domosdoshme profetësinë dhe mesazhin e të Dërguarit të Zotit xh.sh., Muhammedit a.s.m..

Po, meqenëse një libër tepër domethënës kërkon medoemos një mësues të shkëlqyer për ta dhënë mësim, dhe një bukuri e jashtëzakonshme kërkon një pasqyrë për ta shfaqur vetveten dhe për ta parë vetveten, bukurinë dhe hijeshinë e vet.. dhe një vepër e përkryer arti kërkon një lajmëtar për ta shpallur; atëherë sigurisht midis njerëzimit, Ai të Cilit iu adresua libri madhështor i universit, në çdo shkronjë të të cilit ka qindra prej kuptimeve dhe shembujve të urtësisë, do të ishte një udhëzues i përkryer dhe një mësues i lartë; sepe Ai do të jepte mësim urtësinë e shenjtë e të vërtetë në libër; domethënë, do të bënte të njohur ekzistencën e urtësisë dhe të qëllimeve në univers; madje ai do të ishte mjeti i shfaqjes dhe i ekzistencës së qëllimeve Hyjnore në krijimin e universit; do të bënte dhe do të vepronte si një pasqyrë për artin e përsosur të Krijuesit, dhe bukurinë e Emrave të Tij të Bukur, të cilët Ai deshi t'i shfaqë gjithandej universit, duke shfaqur rëndësinë e tyre.

Dhe meqenëse Krijuesi dëshiron ta bëjë Vetveten të dashur nëpërmjet të gjitha qënieve të Tij dhe për t'u përgjigjur për të gjitha krijesave të Tij të vetëdijshme, njëri prej tyre do t'i përgjigjej me adhurim gjithëpërfshirës në emrin e të gjithë atyre që ndodhen përballë atyre manifestimeve Hyjnore gjithëpërfshirëse; ai do ta sillte tokën dhe detin në ekstazë, do t'i kthente shikimet e atyre krijesave të vetëdijshme për tek i Vetmi Unik i Cili e bëri artin me një shpallje e me një lartësim të zhurmshëm që do t'i bënte qiejt dhe tokën të ushtonin dhe me udhëzimin e shenjtë, me mësimdhënien prej Kuranit të gjithurtë do të tërhiqte vëmendjen e të gjithë njerëzve të arsyeshëm, do të demonstronte në mënyrën më të mirë qëllimet Hyjnore të Atij Krijuesi të Ditur e të Gjithurtë, dhe i cili do t'u përgjigjej në mënyrën më të plotë e të përkryer manifestimeve të të gjithë shembujve të Tij të urtësisë, të bukurisë dhe të lavdisë; ekzistenca e një njeriu të tillë të rëndësishëm është aq e domosdoshme dhe aq thelbësore për universin, sa ekzistenca e diellit. Dhe ai që e bëri këtë dhe i përmbushi ato funksione në mënyrën më të plotësuar, në mënyrë të vetëkuptueshme që shihet qartë, ishte profeti më i nderuar a.s.m.. Prandaj e gjithë urtësia në univers bën të domosdoshme profetësinë e Muhemmedit a.s.m. ashtu siç e bën të domosdoshme dielli dritën, dhe si drita që bën të domosdoshme ditën.

Po, ashtu si nëpërmjet manifestimeve të tyre më të mëdhaja, Emrat Hyjnorë ***El-Hakem, El-Hakim,** i Dituri, i Gjithurti* që bëjnë të domosdoshme profetësinë e Muhammedit a.s.m. në shkallën më të lartë, po ashtu Emrat e bukur Hyjnorë të tillë si ***Allah, Er-Rahman, Er-Rahim, El-Vedud, El-Mun'im, El-Kerim, El-Xhemil, Er-Rabb*** e të tjerë.. *Allahu, i*

Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti, i Dashuri, Mirëbërësi, Gjithëbujari, Hirploti, Mbështetësi, bëjnë të domosdoshëm nëpërmjet manifestimit të tyre më të madh të dukshëm në univers, në shkallën më të lartë dhe me siguri absolute, profetësinë e Muhammedit a.s.m..

Për shembull, mëshira gjithëpërfshirëse që është manifestimi i Emrit Hyjnor ***Er-Rahim***, *Mëshirëploti*, është e dukshme nëpërmjet Atij i cili u dërgua si një mëshirë për të gjitha botërat. Dhe Allahu i Plotëfuqishëm duke e bërë Vetveten të njohur e të dashur, duke qenë manifestimi i Emrit ***El-Vedud***, *i Dashuri*, çojnë tek rezultatet e tyre, japin frutin e Atij të Dashuri të Krijuesit të të gjitha botëve dhe gjejnë përgjigje në të. Të gjithë shembujt e bukurisë, të cilët janë manifestimi i Emrit Hyjnor ***El-Xhemil***, *Hirploti, i Bukuri*, domethënë, bukuria e Esencës Hyjnore, bukuria e Artit dhe bukuria e krijesave, shikohen e shfaqen në pasqyrën e Muhammedit a.s.m.. Manifestimet e Madhështisë së Hyjnisë dhe Sovraniteti i Hyjnisë njihen, bëhen të dukshme e të kuptueshme dhe konfirmohen e mbështeten nëpërmjet profetësisë së Muhammedit a.s.m., lajmëtarit të mbisundimit të Hyjnisë. Dhe kështu me radhë, si këto shembuj, shumica e Emrave më të bukur janë prova të shndritshme të profetësisë së Muhammedit a.s.m..

Shkurtazi: Meqenëse universi ekziston dhe nuk mund të mohohet, të vërteta që duken qartë si urtësia, mirësia, bukuria, rregulli, balanca dhe stolisja, të cilat janë si ngjyrat, si zbukurimet, dritat, rrezet, artet, jetët dhe lidhjet e universit, kurrësesi nuk mund të mohohen. Meqenëse nuk është e mundur t'i mohosh këto atribute e akte, atëherë sigurisht, Ekzistuesi i Vetëm i domosdoshëm, i Cili është *i Gjithurti, Mëshirëploti, Hirploti, i Dituri* dhe *i Drejti*, i Cili cilësohet nga ato atribute, dhe është Bërësi i atyre veprave dhe Dielli dhe Burimi i atyre dritave, kurrësesi nuk mund të mohohen. Dhe sigurisht Profetësia e Muhammedit a.s.m. i cili është udhëzuesi më i madh, mësuesi më i përkryer, lajmëtari më i shquar, zgjidhësi i talismanit, enigmës së universit, pasqyra e të *Kërkuarit Përjetësisht*, i Dashuri i Zotit xh.sh. dhe boshti i shfaqjes së atyre atributeve dhe i njoftimit të atyre akteve, madje i plotësimeve të tyre, dhe madje i realizimit të tyre, kurrësesi nuk mund të mohohen.

Ashtu si dritat e botës së realitetit dhe realitetit të universit, ai është Drita më vezulluese e Universit.

Bekimet dhe paqja qofshin mbi të sa numri i sekondave të ditëve dhe të grimcave të krijesave.

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë, që Vetëm Ti je i Gjithëdituri, I Gjithurti"[37]

• • •

[37] Kur'an, 2:32

PROVA E GJASHTË E BESIMIT

E VËRTETA E NËNTË

Porta e Dhënies së Jetës dhe e Shkaktimit të Vdekjes,

Shfaqja e Emrave El-Hajju, El-Kajjumu, El-Muhji, El-Mumitu,

I Gjalli i Përjetëshëm, Vetekzistuesi i Përhershëm, Jetëdhënësi,Shkaktuesi i vdekjes

A do të ishte e mundur për Atë, i Cili i jep jetë kësaj toke të gjërë të vdekur e të thatë; që duke vepruar kështu demonstron Fuqinë e Tij nëpërmjet sjelljes në jetë më shumë se treqindmijë lloje nga llojet e krijesave, ardhja në jetë e secilit nga ato është aq e jashtëzakonshme sa ajo e njeriut; i Cili, për më tepër, shfaq në këtë dhënie jete Njohurinë e Tij Gjithëpërfshirëse përmes dallimeve dhe diferencimeve të pafundme të çdo krijese që Ai i bën në përzierjen e ngatërruar të të gjitha atyre llojeve; i Cili drejton shikimet e të gjithë shërbëtorëve të Tij për tek lumturia e përjetshme, duke u premtuar atyre Ringjallje me të gjitha dekretet e Tij qiellore; i Cili e shfaq Madhështinë e Hyjnisë së Tij duke bërë që të gjitha krijesat të bashkëpunojnë me njëra-tjetrën, dhe i bëri ato të rrotullohen brenda Rrethit të Tij dhe Vullnetit të Tij, që të ndihmojnë njëri-tjetrin e t'i nënshtrohen Atij; i Cili tregon rëndësinë që Ai i ka dhënë njeriut duke e bërë atë frutin më gjithëpërfshirës, më të çmuarin, më të hollin, më delikatin, më të vlerësuarin e më të vyerin në pemën e krijesave, duke iu adresuar atij e duke ia nënshtruar atij të gjitha gjërat; a do të ishte e mundur që Ky i Gjithëfuqishëm, e i Gjithëmëshirshëm, dhe Ky i Gjithëditur e i Gjithurtë, i Cili i dha këtë rëndësi njeriut, të mos shkaktojë ringjalljen! Të mos shkaktojë Tubimin e të mos i japë përsëri jetë njerëzimit, apo të jetë i paaftë për të vepruar kështu! Apo të mos mundet të hapë dyert e Gjykatës së Lartë e të krijojë Xhennetin e Xhehennemin! Jo, kurrë nuk do të ishte kjo e mundur!..

Në të vërtetë, Rregullatori i Plotfuqishëm i çështjeve të kësaj bote krijon në çdo shekull, në çdo vit e në çdo ditë, në fytyrën e ngushtë e të përkohshme të globit, shenja të shumta, shembuj dhe tregues të Tubimit të madh dhe të Fushës së Ringjalljes.

Shkurtazi: Kështu, në ringjalljen e pranverës, ne shohim se gjatë pesë ose gjashtë ditëve, më shumë se treqindmijë lloje të ndryshme kafshësh dhe bimësh të vogëla apo të mëdha ringjallen dhe shpërndahen. Rrënjët e të gjitha pemëve e bimëve, si dhe disa kafshë vijnë në jetë dhe ngjallen tamam ashtu siç ishin ato më parë. Të tjerat rikrijohen në një

formë aq të ngjashme si të ishin pothuajse të njëjtat. Farërat që në formën e tyre të jashtme, lëndore, shfaqen të jenë shumë të përafërta me njëra-tjetrën, por megjithatë, për gjashtë ditë ose gjashtë javë, ata bëhen të dalluara e të diferencuara nga njëra-tjetra, ndonëse ishin të përziera, dhe atëherë me një shpejtësi e gjërësi të skajshme, me një lehtësi e shumë kollaj vijnë në jetë me rregullin dhe ekuilibrin më të madh. A do të ishte ndonjë gjë e vështirë për Atë i Cili i kryen të gjitha këto vepra, apo të ishte i paaftë për krijimin e qiejve e të tokës për gjashtë ditë! Apo të mos mundej ta ringjallë njeriun me një klithmë të vetme? Jo, kurrë nuk do të ishte e mundur!..

Le të supozojmë se do të ndodhej ndonjë shkrimtar me dhunti të jashtëzakonshme i cili do të mund të shkruante treqindmijë libra në një fletë të vetme shkronjat e të cilëve të ishin fshirë e zhdukur, t'i shkruante pa asnjë gabim, ngatërresë, harresë e mangësi e në formën më të plotë e më të mirë, dhe t'i shkruante të gjithë ato së bashku për një orë të vetme. Dhe në qoftë se dikush do të të thonte: "Ky shkrimtar do të shkruaj nga kujtesa e tij për një minut librin tënd që ka rënë në ujë dhe që është fshirë." Atëherë a do të thoje ti se ai nuk është në gjendje, dhe a nuk do të besoje në aftësinë e tij...?

Ose mendo për një mbret të jashtëzakonshëm, i cili me qëllim që të shfaqë fuqinë e tij, ose për hir të dhënies së një shembulli paralajmërues, ose për të bërë një vend qetësie, zhduk male të tëra me një urdhër të vetëm, i kthen përmbys mbretëritë, dhe e transformon detin në tokë të thatë, pastaj ti i sheh prej tij këto vepra, dhe ndërkohë befas një shkëmb i madh u rrokullis poshtë në një rrjedhë uji dhe bllokoi rrugën e mysafirëve që janë të ftuar për të shkuar për tek gostia në prani të Mbretit, mirëpo janë të pamundur të kalojnë. Në qoftë se dikush do të të thonte ty: "Ai Mbret i Lartë do ta zhdukë apo do ta copëtojë atë shkëmb, sado i madh që të jetë, me një urdhër të vetëm, sepse Ai nuk mund t'i lejë mysafirët e tij në rrugë", a do të thoje ti se Ai nuk do ta zhdukte shkëmbin, apo të thoje se "Ai është i pamundur ta bëjë atë..."

Ose, në qoftë se dikush, në ndonjë ditë, do të grumbullonte së bashku një ushtri të madhe, dhe ndërkohë të thuhet ty se: "Ai do ta grumbullojë atë me një të rënë të borisë, pasi individët e saj ishin shpërndarë për pushim, dhe batalioni do të vihej në rresht në një formë të disiplinuar", a do t'i përgjigjeshe duke i thënë, "Unë nuk e besoj atë!" Në qoftë se ti do të thoje diçka nga këto gjëra, sjellja e jote do të ishte vërtet marrëzi...

Në qoftë se ti i ke kuptuar këto tre shembuj, tani vështro mëtej dhe shiko se si Projektuesi i parapërjetësisë kthen përpara syve tonë faqen e bardhë të dimrit dhe hap faqet jeshile të pranverës e të verës! Atëherë Ai skalit në faqen e tokës me Penën e Fuqisë dhe të Kaderit në formën më të bukur, më shumë se treqind mijë specie të krijimit. Asnjëra nuk e cënon tjetrën. Ai i shkruan ato të gjitha së bashku, por asnjëra nuk bllokon rrugën e një tjetre. Në përbërjen dhe në formën e tyre, secila mbahet e veçuar nga tjetra pa ndonjë ngatërresë dhe nuk ka gabim në të shkruarit.

Ai Ruajtës dhe i Gjithurti i Vetëm, i Cili ruan e përfshin programin e shpirtit të një peme të madhe në bërthamën më të vockël, jo më e madhe se sa një pikë, atëherë, a do të ishte e lejueshme të pyesësh se si Ai i ruan shpirtërat e atyre që vdesin?

Ai i Gjithëfuqishëm i Vetëm i Cili i shkakton globit të rrotullohet si një guralec në një bahe, a do të ishte e lejueshme të pyesësh se, "Si Ai do ta heqë e zhdukë këtë glob" nga rruga e mysafirëve të Tij, të cilët po udhëtojnë për ta takuar Atë në Botën e Përtejme?

Përsëri, i Gjithëlavdishmi i Vetëm, i Cili nga mosekzistenca krijoi grimcat dhe i rekrutoi ato me urdhërin e كُنْ فَيَكُونُ "*Bëhu!-dhe ajo është bërë (në çast)*" në trupat e të gjitha gjërave të gjalla, dhe kështu krijoi ushtri shumë të disiplinuara, a do të ishte e mundur të pyetet se, "Si Ai do t'i grumbullojë me një klithmë të vetme ato grimca bazë të cilat qenë njohur me njëra-tjetrën dhe ato pjesë themelore që u bashkuan si një batalion i trupit dhe i organizimit të tij? "

Për më tepër, ti do të shikoje me dy sytë e tu vizatime të shumta të bëra nga All-llahu xh.sh. si shenja, si shembuj e tregues të ringjalljes, të ngjashme me ringjalljen e pranverës, vizatime të vëna nga Ai çdo shekull e epokë të botës në ndryshimin e ditës e të natës, madje edhe në shfaqjen e zhdukjen e reve në qiell, si shembuj e tregues ringjalljeje. Në qoftë se ti do ta përfytyroje veten tënde të kishe jetuar para një mijë viteve dhe pastaj t'i karahasoje me njëri-tjetrin dy krahët e kohës që janë e shkuara dhe e ardhmja, atëherë ti do të shikoje shembuj tubimi e tregues ringjall-jeje aq të shumtë sa shekujt e ditët. Kështu në qoftë se ti, edhe pasi të kesh dëshmuar kaq shumë shembuj e tregues, do ta vlerësoje ringjalljen trupore si të pamundur e të papranuar nga arsyeja, dije se sjellja jote është si një çmenduri.

Shiko se çfarë thotë Dekreti më i Madh rreth kësaj të vërtete që ne po diskutojmë:

فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Shihini pra te pasojat e Mëshirës së All-llahut, se si Ai ringjall tokën pas vdekjes së saj. Sigurisht që (All-llahu, i Cili siç ringjalli tokën pas vdekjes së saj) do të ngrejë me siguri të vdekurit (Ditën e ringjalljes) dhe Ai është i Plotëfuqishëm për të bërë çdo gjë."[38]

Shkurtazi: Nuk ka asgjë që e bën të pamundur Tubimin e Ringjalljes, përkundrazi, çdo gjë e kërkon medoemos atë dhe e thërret.

Po, Ai i Cili i jep jetë kësaj toke të madhe e cila është një ekspozitë çudirash dhe që i shkakton vdekjen asaj si të ishte thjesht një kafshë; i Cili e ka bërë këtë tokë një djep të këndshëm dhe një anije të bukur për njeriun dhe kafshën; i Cili e ka bërë Diellin një llambë që e furnizon me dritë e nxehtësi bujtinën e kësaj bote; i Cili i ka bërë planetët mjete transporti për dërgimin e enjgjëjve të Tij; Një Hyjni e përjetshme dhe madhështore deri në këtë shkallë, dhe një sovranitet gjithëpërfshirës madhështor deri në këtë gradë nuk do të mbeteshin e të përkufizoheshin tek çështjet kalimtare, të paqëndrueshme, të pastabilizuara, të parëndësishme, të ndryshueshme, jo të përhershme, të mangëta e të paplota të kësaj bote.

Domethënë, ai sigurisht duhet të ketë një mbretëri tjetër, një mbretëri të denjë për Të, e qëndrueshme, e përhershme, madhështore, e lartë, e stabilizuar, e pandryshueshme dhe e lavdishme, dhe për hir të asaj mbretërie Ai na bën neve të punojmë dhe për tek ajo Ai na thërret. Për transferimin tonë tek ajo mbretëri dëshmojnë të gjithë shpirtërat e ndritur të cilët kanë depërtuar nga paraqitja e jashtme e gjërave për tek realiteti në brendësi dhe që janë nderuar me afrimitetin tek Prezenca Hyjnore; edhe e dëshmojnë të gjithë udhëheqësit shpirtërorë që janë pajisur me zemra të ndriçuara, dhe të gjithë mendjendriturit, të gjithë këta, me unanimitet, na njoftojnë neve se Ai ka përgatitur për ne një shpërblim e shpagim dhe tregojnë se Ai, në mënyrë të përsëritur, na jep neve premtime të prera dhe paralajmërime të rrepta.

Sa për thyerjen e premtimit, ajo kurrësesi nuk mund të pajtohet me Lavdinë e Shenjtërisë së Tij, sepse thyerja e premtimit është e pathemeltë dhe poshtërim i plotë. E ngjashme me këtë, dështimi për të përmbushur

[38] Kur'an, 30: 50

një kërcënim buron ose nga amnistia (falja), ose nga pafuqia. Atëherë mosbesimi është një krim absolut[39] dhe nuk mund të falet... Ndërsa i Gjithëfuqishmi i Vetëm Absolut është shumë lart dhe i përjashtuar nga pafuqia.

Kurse ata të cilët na sjellin dëshmitë dhe njoftimet e tyre, pavarësisht të gjitha ndryshimeve në metodat e tyre, në sjelljet dhe në rrugët, ata janë plotësisht të pajtueshëm dhe kanë rënë dakord me unanimitet për këtë çështje themelore. Ata për sa i përket numrit të shumtë të tyre, kanë autoritetin e unanimitetit. Me cilësinë e tyre, ata kanë autoritetin e dijetarëve të konsensusit. Me rangun e tyre, secili është si një yll udhëzues i njerëzimit, është syri i dashur i një grupi dhe objekt krenarie i një kombi. Me rëndësinë e tyre, secili është një ekspert dhe një autoritet në çështje.

Në çdo art apo shkencë, dy ekspertë preferohen mbi mijëra njerëz joekspertë, dhe dy pohues pozitivë preferohen mbi mijëra mohues në përcjelljen e një raportimi. Për shembull, dëshmia e dy njerëzve duke vërtetuar shikimin e Hënës së re në fillimin e muajit të Ramazanit, shfuqizon krejtësisht mohimin e mijëra mohuesve.

Shkurtazi: Në të gjithë botën, nuk ka njoftim më të vërtetë, as pretendim më të qëndrueshëm dhe as realitet më të dukshëm se sa ky... **Domethënë, padyshim bota është një fushë, dhe ringjallja është një lëmë, një korrje. Xhenneti e Xhehennemi janë secila depozita për drithë.**

---

[39] Po, mohimi është një fyerje e përbuzje për të gjitha krijesat, pasi ai i akuzon ato për kotësi e pavlefshmëri, është një mohim i shfaqjes së Emrave të bukur Hyjnorë në pasqyrat e krijesave. Është një përgënjeshtrim i të gjitha krijesave pasi hedh poshtë dëshminë e krijesave për Emrat Hyjnorë. Ai i prish potencialet e mundësitë e njeriut deri në një shkallë të tillë saqë rrëmben prej tij fuqinë për të pranuar të mirën e për t'u reformuar. Gjithashtu, mosbesimi është një padrejtësi shumë e madhe, është një shkelje kundra të gjithë krijesave dhe ndaj të drejtave të Emrave të bukur Hyjnorë.

Kështu mbrojtja e atyre të drejtave dhe natyra e pandreqshme e shpirtit të mohuesit, bëjnë të domosdoshëm që mosbesimi duhet të jetë i pafalshëm. Verseti: إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ "*T'i përshkruash ortakë All-llahut është padrejtësia më e madhe."* (Kur'an, 31: 13) e shpreh këtë kuptim.

PROVA E SHTATË E BESIMIT

DRITARJA E SHTATËMBËDHJETË

إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ

"Vërtet që në qiejt dhe në tokë ka tregues për besimtarët." [40]

Në qoftë se e vëzhgojmë faqen e tokës në verë, shohim një bujari absolute dhe një dorëgjërësi të tillë; dhe ndërsa një bujari e tillë bën të domosdoshme që gjërat të jenë në rrëmujë e në çrregullim, kur ç'të shohësh! Ato janë brenda një harmonie të plotë dhe rregulli. Shikoji të gjitha bimët të cilat stolisin faqen e tokës?

Shpejtësia absolute në krijimin e gjërave, e cila bën të domosdoshme çekuilbrin dhe çrregullimin, është e dukshme brenda një ekuilibri të plotë. Shikoji të gjitha frutat të cilat zbukurojnë faqen e tokës!

Një shumësi absolute, e cila bën të domosdoshme parëndësinë dhe madje shëmtinë, është e dukshme brenda një bukurie të plotë arti. Shikoji të gjitha lulet të cilat zbukurojnë faqen e tokës!

Lehtësia absolute në krijimin e gjërave, e cila bën të domosdoshme mungesën e artit dhe thjeshtësinë, shihet brenda një arti të plotë, një mjeshtërie dhe një kujdesi. Shikoji me vëmendje të gjitha farërat, të cilat janë si kutia të vockëla dhe programe për anëtarët e bimëve dhe të pemëve, dhe si sënduqe të holla që përmbajnë biografitë e jetës së tyre!

Distancat e mëdha, të cilat bëjnë të domosdoshme dallimin dhe ndryshimin, shfaqen brenda një bashkëpërgjigjeje dhe harmonie. Shikoji të gjitha llojet e kokrrave të mbjella në çdo pjesë të tokës, dhe përzierjen absolute, e cila bën të domosdoshme ngatërresën dhe çrregullimin; ato shihen brenda një dallimi të plotë dhe ndarjeje.

Merr në konsideratë dallimin e plotë të farërave kur mbijnë e mugullojnë, pavarësisht qënieve të tyre të hedhura nën tokë të gjitha të përziera bashkë dhe të gjitha duke i ngjasuar njëra-tjetrës për sa i përket substancës së tyre, dhe shiko tek substancat e ndryshme të cilat futen në pemët dhe transformimin e tyre në fomra të ndryshme në gjethe, lule dhe fruta.

---

[40] Kur'an, 45: 3

Shikoji llojet e ndryshme të ushqimeve që futen në stomak, ndonëse të përziera së bashku, dallohen e veçohen nga njëra-tjetra, dhe hyrjen e secilës prej tyre në gjymtyrën që i përshtatet asaj, madje tek qelizat që i përshtaten me një dallim të qartë. Shikoje fuqinë e plotë brenda urtësisë së plotë!

Shikoje bollëkun e madh dhe shumicën e pafundme, të cilat bëjnë të domosdoshme parëndësinë dhe pavlefshmërinë, shihen si më të vlefshmet dhe më të shtrenjtat për sa ka të bëjë me krijesat dhe artin në faqen e tokës. Brenda këtyre çudirave të punumërta të artit, merr në konsideratë vetëm shumëllojshmëritë e manave, e atyre ëmbëlsirave të fuqisë Hyjnore, në tryezën e të Gjithëmëshirshmit në faqen e tokës! Shikoje plotësimin e mëshirës brenda plotësimit të artit!

Dhe kështu, ashtu si dita që tregon dritën dhe drita diellin, vlera e madhe së bashku me shumicën e plotë, përzierja e pakufishme dhe ngatërresa së bashku me dallimin më të skajshëm dhe me ndarjen brenda bollëkut të plotë, distanca e madhe, largësia e madhe së bashku me harmoninë e skajshme dhe ngjashmëria brenda dallimit të pakufishëm dhe ndarjes, lehtësia e pafundme dhe kollajllëku së bashku me kujdesin e pafundmë në bërjen brenda ngjasimit më të skajshëm, shpejtësia absolute dhe nxitimi së bashku me ekuilibrin e plotë dhe drejtpeshimin, mungesa e teprisë, e çuarjes dëm, brenda bërjes të bukur, shumica e pafundme dhe shumësia së bashku me shkallën më të lartë të bukurisë së artit brenda mungesës së plotë të çuarjes dëm, dhe bujaria më e skajshme së bashku me rregulla absolute brenda shkallës më të lartë të bukurisë së artit, që të gjitha dëshmojnë ekzistencën e domosdoshme, fuqinë e plotë, Hyjninë e bukur dhe Unitetin dhe Njësinë e të Gjithëfuqishmit të Lavdisë, të Gjithurtit të plotësimit dhe të Mëshirëplotit Hirplot. Ato demonstrojnë misterin e vërsetit: لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ *"Atij i takojnë Emrat më të bukur."*[41]

Tani, o i mjerë, injorant, i pavëmendshëm, kokëfortë dhe i kotë! Me çfarë mund ta interpretosh ti këtë të vërtetë të fuqishme? Me çfarë mund ta shpjegosh këtë gjendje pafundësisht të mrekullueshme dhe të çuditshme të punëve? Kujt mund t'ia atribuosh ti këto arte vërtetë të jashtëzakonshme? Me çfarë perde pakujdesie mund ta mbulosh ti këtë dritare aq të gjërë sa toka dhe ta mbyllësh atë? Ku është rastësia jote dhe shoku yt i pavetëdijshëm mbi të cilin ti mbështetesh dhe e quan 'Natyrë', miku yt dhe mbështetja në çudhëzim? Është krejtësisht e pamundur

[41] Kur'an, 20: 8

njëqind shkallë për rastësinë të ndërhyjë në këto çështe, apo jo? Dhe a nuk është pamundësi në një mijë herë që t'i atribuohej Natyrës një e mijta e këtyre çështjeve, apo jo?

Ose, a ka Natyra jote e pajetë dhe e pafuqishme makineri jolëndore dhe shtypshkronja brenda çdo gjëje të vetme, t'i bënte prej secilës dhe sa numri i secilës? O çfarë çudhëzimi!

PROVA E TETË

Një lutje

[Kjo trajtesë provon me vendosmëri të jashtëzakonshme, me vërtetësi dhe me siguri së bashku me një thukëti të mahnitshme stili, themelet më të rëndësishme të besimit, të tilla si: domosdoshmërinë e ekzistencës së Krijuesit, Unitetin, Njësinë e Zotit, madhështinë e Hyjnisë së Tij, madhësinë e pafundme të fuqisë së Tij, gjërësinë e mëshirës së Tij, universalitetin e Sovranitetit të Tij, gjithëpërfshirjen e njohjes së Tij, gjithëpërfshirjen e urtësisë së Tij. Treguesit e ringjalljes së të vdekurve dhe veçanërisht ato të theksuara në fund, janë tej mase të fuqishme.]

PARATHËNIE

Kjo prova e tetë e themeleve të besimit jep dëshmi për domosdoshmërinë e ekzistencës së Zotit xh.sh. dhe për Unitetin e Tij, prova të sigurta për gjithëpërfshirjen e Hyjnisë së Tij dhe për madhështinë e Fuqisë së Tij. Kjo gjithashtu provon gjithëpërfshirjen e Sovranitetit të Tij, tregon gjërësinë e mëshirës Hyjnore, gjithëpërfshirjen e njohjes Hyjnore dhe faktin se urtësia Hyjnore i rrethon dhe i gjithëpërfshin të gjitha qëniet e universit.

Shkurtazi: Në secilën nga parathëniet e kësaj provës së Tetë janë tetë përfundime. Në secilën nga Tetë parathëniet provohen këto tetë përfundime nëpërmjet dëshmive të tyre; prandaj kjo prova e Tetë ka veçori e vlera të larta.

Said Nursi

NJË LUTJE

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Padyshim se në krijimin e qiejve dhe të tokës, në këmbimin me radhë të natës dhe të ditës, në anijet që lundrojnë përmes detit me çfarë është e vlefshme për njerëzimin, në ujin që Allahu derdh nga qielli duke e bërë tokën pas tij të gjallë pas vdekjes së saj, në lëvizjen (dhe gjallërinë) e të gjitha krijesave të cilat Ai i ka shpërndarë gjithandej, në ndryshimin e drejtimit të erërave dhe të reve që mbahen mes qiellit dhe tokës: të gjitha këto janë me të vërtetë ajete (prova, dëshmi, tregues) për popullin që mendojnë".

[Kjo Trajtesë "*Një Lutje*", e cila përbën **Rrezen e Tretë** është një lloj komentimi për vërsetin e lartëpërmendur.]

Profeti i Zotit, Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të, komentuesi dhe inerpretuesi më i lartë i Kuranit, shpjegoi një nivel -rreth Unitetit Hyjnor- prej niveleve të shumtë të ndritshëm të këtij vërseti sublim në njërën prej nëntëdhjetë e nëntë pjesëve të lutjes së tij të pashoqe -***Xhaushen El-Kebir***. Duke aluduar në lutjen nëpërmjet një mijë e një Emrave Hyjnorë për një mijë e një provat e Unitetit Hyjnor, ai bëri një përshkrim për Krijuesin, Mbështetësin e tij. Njëra prej atyre pjesëve është kjo:

O Ti që je i Pari i të gjitha gjërave dhe i Fundit;
O Zoti i të gjitha gjërave, dhe Autori i tyre;
O Furnizuesi i të gjitha gjërave, dhe Krijuesi i tyre;
O Bërësi i të gjitha gjërave dhe Pronari i tyre;
O Dhënësi i nevojës për të gjitha gjërat. Dhe o Dhënësi i begatisë, i bereqetit;
O Themeluesi i të gjitha gjërave, dhe Përtëritësi i tyre;

O Shkaktuesi i të gjitha gjërave, që i përcakton ato me masën e duhur.

O Edukuesi i të gjitha gjërave, dhe Administratori i tyre;

O Ti që i rrethon dhe i mbështjell të gjitha gjërat, dhe shkakton ndryshimin e tyre të vazhdueshëm;

O Jetëdhënësi i të gjitha gjërave, dhe o Dhënësi i Vdekjes.

Lavdia të takon Ty! Nuk ka zot tjetër përveç Teje! Mëshirë! Mëshirë! Na shpëto nga zjarri i Ferrit!

Ky model tregon se njohja e Profetit më të nderuar a.s.m. lidhur me Krijuesin, dhe Provat e tij për Unitetin Hyjnor ishin në një nivel të tillë saqë askush tjetër nuk është i barabartë me të, dhe se në këtë fushë ai është udhëheqësi më i lartë. Duke e ndjekur atë, gjithkush mund të hyjë në atë thesar. Është e qartë se njohja, shkencat dhe artet plotësohen nëpërmjet lidhjes së ideve dhe bashkimit -kombinimit- të mendjeve; nëpërmjet ideve duke qenë të kombinuara dhe punëve të ndryshme duke plotësuar njëra-tjetrën, veprat përfundohen. Kjo është përse Artizani -mjeshtri- i cili shpiku pushkën shihhane ishte më i shkathët edhe më i aftë se sa ai që shpiku mitralozin e lehtë tani. Ndërsa ai i cili dëgjon me vëmendje me veshin e zemrës duanë e *Xheushen el-kebir*, duke e imagjinuar vetveten të jetë në praninë e profetit analfabet a.s.m. dhe e dëgjon atë prej tij, do të kuptonte dhe do të shikonte se ato një mijë e një të vërteta të shenjta, të cilat përmbajnë një mijë e një prova dhe përshkrime, dhe secila prej tyre është konkluzioni, përfundimi i një zinxhiri mendimi dhe një dritare e hapur për Unitetin Hyjnor, u kompozua nga analfabeti a.s.m. midis një populli analfabet në një mjedis analfabet, dhe në një komb që s'kishte shkrime të shenjta, krejtësisht origjinalë në mënyrë shpikëse duke mos imituar kërkënd, duke zgjidhur vetë nëpërmjet shkëlqimit enigmën e krijimit dhe talismanin e Universit. Kjo nuk ishte në mënyrë imituese si sot me ndihmën dhe me duatë e mijëra të ndritshmive, por prej dhembshurisë së tij të pakufishme dhe shpirtbutësisë së pafundme -për shkak të të cilave ai u bën ftesë si banorëve të qiejve nën kupën e qiellit ashtu edhe grumbullimit të gjërë në xhaminë madhështore të universit- ai kërkon ndihmë, ngushëllim, mëshirë dhe shpëtim për njerëzit dhe thotë:

O Ti që madhështia jote është në qiej;

O Ti që në tokë janë shenjat e Tua;

O Ti që dëshmitë e Tua janë në të gjitha gjërat;

O Ti që çudirat e Tua të habitshme janë në oqean;

O Ti që e fillon krijimin dhe pastaj e përtërin atë;

O Ti që thesaret e Tua janë në male;

O Ti që e krijon gjithçka në mënyrën më të mirë;

O Ti që të gjitha çështjet do të kthehen tek Ty;

O Ti që mirësia Jote është e dukshme në të gjitha gjërat;
O Ti që e shfaq fuqinë Tënde nëpërmjet të gjitha krijesave.
Lavdia të takon Ty! Nuk ka Zot tjetër përveç Teje! Mëshirë! Mëshirë! Na shpëto ne nga zjarri i Xhehennemit!

Këtu, komentatori më i lartësuar i Kuranit është duke shpjeguar një aspekt të vërsetit që u përmend lart. Një përkthim i shkurtër dhe kuptimi i tij është ky. Ai thotë:

"O i Vetmi i Lavdisë që madhështia Jote shihet në qiejt dhe në trupat qiellorë! O i Vetmi i Plotësisë që shenjat dhe dëshmitë e Unitetit Tënd vëzhgohen në tokë dhe në të gjitha qëniet e saj! O Ekzistuesi i Vetëm i domomsdoshëm, që provat e ekzistencës Tënde të domosdoshme janë të pranishme në të gjitha gjërat dhe në të gjitha krijesat! O i Gjithëlavdishmi i Vetëm i Plotësisë, që krijon të gjitha qëniet e çuditshme në oqeanet e gjërë! O Krijues Gjithëbujar që krijon thesaret e depozituar në male me qëllim që të plotësojë nevojat e qënieve të gjalla! O Dhuruesi Hirplot i mirësive, që e krijon gjithçka në mënyrën më të mirë dhe që siguron të gjitha gjërat e domosdoshme për secilën në mënyrën më të mirë! O i Plotëpushtetshëm i Vetëm, Mbështetësi i të gjitha gjërave; që të gjitha gjërat referohen tek Ti në të gjitha çështjet, për të gjitha nevojat, dhe që të gjitha qëniet mbështeten tek Ti në të gjitha rrethanat, Ty të takojnë të gjitha të drejtat, gjykimet dhe sundimi! O Hirplot i Vetëm i Gjithëditur që shenjat e qarta të favoreve të Tua, dhe manifestimet e mirësive të Tua, dhe skalitjet e holla të arteve të Tua, dhe dhuratat e bukura të Mëshirës Tënde, vëzhgohen në të gjitha gjërat! O i Gjithëfuqishëm dhe i Gjithurtë i Vetëm që e ke bërë universin një ekspozitë mrekullish me qëllim që të shfaqësh Fuqinë Tënde për krijesat e vetëdijshme, dhe që i ke bërë artifaktet e Tua dhe shpalljet duke njoftuar Plotësitë e Tua, të tilla, si fuqinë, urtësinë dhe mëshirën! Ti je krejtësisht i lirë dhe larg të gjithë pafuqisë dhe mangësisë; "Nuk ka Zot tjetër përveç Teje që mund t'i ngushëllojë e t'i ndihmojë gjendjet tona! Mëshirë! Mëshirë! Na shpëto prej zjarrit të Xhehennemit!"

I dërguari më fisnik i Allahut, komentatori më i lartë i Kuranit, e shpjegoi vërsetin me këtë dua. Pastaj studenti më i rëndësishëm, i përpiktë, inteligjent dhe i saktë, Imam Aliu, Zoti qoftë i kënaqur me të, hartoi një lutje -dua- si shpjegim për komentin e duasë së profesorit të tij dhe, duke zbuluar një aspekt tjetër të duasë, ai zbuloi një fytyrë tjetër të vërsetit. Duke mbajtur në mendje lutjen e profesorit të tij fisnik, ai e përshkroi atë aspekt të vërsetit sa vijon: Ashtu siç dhamë një kuptim dhe një përkthim të shkurtër të duasë lartë, po kështu do të bëjmë edhe për këtë:

“O Zot! Në qiej nuk ka rrotullim e as lëvizje veçse nëpërmjet rregullit të tyre dhe urtësisë ato dëshmojnë për ekzistencën, duke të të bërë Ty të njohur. Në tokë nuk ka ndryshime, as transformime, as gjendje dhe as rrethana, veçse nëpërmjet rregullit dhe rregullsisë së tyre, ato të bëjnë Ty të njohur së bashku me unitetin dhe me Hyjninë Tënde. Në male nuk ka minerale, as kimikate dhe as shkëmbinj të depozituar për qëniet e gjalla, veçse nëpërmjet përdorimeve dhe dobive të tyre dëshmojnë Hyjninë dhe ekzistencën Tënde. Në zemër nuk ka ndonjë mendim të inspiruar nga e Padukshmja veçse tregon për ekzistencën Tënde dhe dëshmon për Unitetin Tënd. Në pemët nuk ka gjethe veçse nëpërmjet rregullit të tyre dhe urtësisë ato të njohin Ty, domethënë, shpallin se ato janë veprat e artit Tënd. Në trupat nuk ka lëvizje veçse dëshmojnë për Hyjninë Tënde. O Krijuesi im! Për hir të fuqisë Tënde, e cila nënshtron qiejt dhe tokën, nënshtromi ato gjëra që unë i dëshiroj!

Tani, një student i pafuqishëm i Imam Aliut, Zoti qoftë i kënaqur me të, dhe një shërbëtor i mjerë i Kuranit, duke e shpjeguar këtë lutje të tij gjithashtu, deshi të zbulonte në dritën e Emrit më të madh një aspekt të vërsetit të lartësuar me anë të shpjegimit të atij aspekti të lutjes së lartëpërmendur, e cila është vetëm se njëra prej njëqind pjesëve të lutjes së Interpretuesit të lartë, domethënë, e *Xhaushan el-kebir*. Studenti i Imam Aliut, Zoti qoftë i kënaqur me të, thotë:

O Zoti im dhe O Mbështetësi im!

Unë shikoj nëpërmjet syve të besimit, të instruksionit dhe të dritës së Kuranit, nëpërmjet mësimeve të të Dërguarit më të nderuar a.s.m. dhe nëpërmjet treguesve të Emrit Hyjnor ***El-Hakim***, *i Gjithurti* se, në qiejt nuk ka rrotullim e as lëvizje veçse tregojnë nëpërmjet rregullit dhe rregullsisë së tyre, ekzistencën Tënde.

Nuk ka ndonjë trup qiellor veçse nëpërmjet kryerjes pa zhurmë dhe në heshtje të detyrës së tij dhe duke qëndruar në vend pa mbështetëse, dëshmon për Hyjninë dhe për Unitetin Tënd.

Nuk ka ndonjë yll veçse nëpërmjet krijimit të tij të balancuar, të ekuilibruar, të pozicionimit të tij të rregullt, buzëqeshjes së tij të ndritshme, stampës së ngjashmërisë dhe shëmbëllimit të tij me yjet e tjerë, tregon madhështinë e Hyjnisë dhe Unitetitn Tënd. Nuk ka asnjë prej dymbëdhjetë planetëve veçse nëpërmjet lëvizjes së tij me urtësi, nënshtrimit të tij të bindur, detyrës së tij të mirorganizuar dhe satelitëve të tij të rëndësishëm, dëshmon për domosdoshmërinë e ekzistencës Tënde dhe tregon Sundimin e Hyjnisë Tënde.

Po, - O Krijuesi i qiejve dhe i tokës, ashtu siç dëshmojnë qiejt me banorët e tyre, dhe çdo qiell në vetvete, të gjithë së bashku dëshmojnë në mënyrë të vetëkuptueshme e të qartë për domosdoshmërinë e ekzistencës Tënde dhe, dëshmojnë në mënyrë të fuqishme e të saktë për Unitetin Tënd dhe për vetminë Tënde, o Ti që drejton dhe administron të gjitha grimcat me të gjitha komponentet e tyre të rregullta dhe, o Ti që i bën të lëvizin planetët dhe satelitët e tyre të rregullt, duke ia nënshtruar ato Urdhërit Tënd, duke dëshmuar në mënyrë të qartë e të fuqishme domosdoshmërinë e ekzistencës Tënde saqë atë dëshmi e vërtetojnë prova e tregues të ndritshëm sa numri i yjeve në qiej.

Gjithashtu, këto qiej të pastër, të qartë e të bukur tregojnë në mënyrë të qartë madhështinë e Hyjnisë Tënde dhe madhështinë e fuqisë Tënde e cila i krijon të gjitha gjërat.. dhe tregojnë në mënyrë të fuqishme gjërësinë e sundimit Tënd gjithëpërfshirës që rrethon qiejt madhështorë dhe për mëshirën Tënde e cila i përfshin të gjitha gjallesat... dhe padyshim dëshmojnë për gjithanshmërinë e urtësisë Tënde për çdo veprim dhe për diturinë Tënde gjithëpërfshirëse e cila është e lidhur me të gjitha gjendjet dhe rrethanat e të gjitha krijesave të qiejve, i rrethon dhe i rregullon ato, dhe për urtësinë Tënde e cila i rrethon dhe i përfshin të gjitha gjërat. Kjo dëshmi është aq e dukshme saqë sikur yjet janë fjalët dhe treguesit e mishëruar të dëshmisë së qiejve.

Gjithashtu, ashtu si ushtarët e disiplinuar, anijet e mirorganizuara, aeroplanët e çuditshëm apo llampat e mrekullueshme, yjet në arenën e qiejve, në detet e tyre dhe në hapësirat e mëdha, tregojnë madhështinë vezulluese të Sovranitetit të Hyjnisë Tënde. Ashtu siç sugjerohet nga detyrat e diellit -një yll midis anëtarëve të asaj ushtrie- të cilët janë lidhur me planetët e tij dhe me tokën tonë, disa nga shokët e tij, yjet e tjerë, shikojnë tek botërat e Ahiretit dhe nuk janë pa detyra; ato janë diejt e botërave të përjetshme.

O Ekzistuesi i Vetëm i domosdoshëm! O i Vetmi i Unitetit!

Këto yje të jashtëzakonshëm dhe këto diej madhështorë dhe hëna të çuditshme... janë nënshtruar, janë vënë në rregull dhe janë vënë në punë në sundimin Tënd, në qiejt e Tu, nëpërmjet urdhrit Tënd, forcës, fuqisë, administrimit dhe drejtimit Tënd. Të gjithë ato trupa qiellorë lavdërojnë e lartësojnë Krijuesin e tyre të Vetëm, i Cili i krijon, i rrotullon dhe i administron ato; nëpërmjet gjuhës së gjendjes së tyre të natyrshme, ato deklarojnë duke thënë:

"Lavdia i takon Allahut! Allahu është më i Madhi!" Edhe unë gjithashtu deklaroj shenjtërinë Tënde së bashku me të gjitha lavdërimet e

tyre.

O i Plotëfuqishëm i gjithëlavdisë, i fshehur në intensitetin e manifestimit Tënd dhe i mbuluar me madhështinë e lartësisë Tënde! O i Gjithëfuqishëm i Gjithëlavdishëm! O i Plotëpushtetshëm i fuqisë absolute!

Unë kam kuptuar nëpërmjet mësimit të Kuranit të gjithurtë dhe nëpërmjet instruksionit të Profetit Tënd më të nderuar se, ashtu siç dëshmojnë qiejt dhe yjet për ekzistencën dhe për Unitetin Tënd, po ashtu **atmosfera** dëshmon për domosdoshmërinë e ekzistencës Tënde dhe unitetit Tënd me retë e saj, me shkreptimat, rrufetë, erërat dhe me shirat.

Po, retë e pajeta dhe të pavetëdijshme duke dërguar ujin e jetës shiun, për t'u ardhur në ndihmë gjallesave në nevojë, kjo ndodh vetëm se nëpërmjet mëshirës dhe urtësisë Tënde; rastësia e ngatërruar kurrësesi nuk mund të ndërhyjë.

Po kështu rrufeja që është elektriciteti më i fuqishëm, e cila aludon për potencialin për ndriçim, për dritë, e nxit njeriun për të përfituar prej dobive të saj ndriçuese dhe në mënyrë të bujshme e të mahnitshme ndriçon fuqinë Tënde vepruese. Rrufeja njofton ardhjen e shiut duke e bërë hapësirën e pakufishme të flasë dhe i bën qiejt të kumbojnë me zërat, me tingujt duke të Të lavdëruar e duke të Të shenjtëruar; dhe nëpërmjet gjuhës së fjalës, me gojë, ajo dëshmon për Hyjninë Tënde.

Po kështu erërat që janë ngarkuar me detyra të shumta si, sigurimin e furnizimit më jetik për gjallesat dhe më të lehtën për ta përfituar, dhe duke siguruar e lehtësuar frymëmarrjen, për ndonjë qëllim e transformon atmosferën -për ndonjë urtësi- në një "pllakë për të shkruar e fshirë", ç'ka shkruan atë që është e dobishme dhe e fshin atë që e dha dobinë, duke treguar kështu aktivitetin e Fuqisë Tënde dhe duke dëshmuar ekzistencën Tënde. Gjithashtu mëshira e mjelur nëpërmjet mëshirës Tënde prej reve dhe e dërguar për gjallesat, dëshmon nëpërmjet fjalëve të pikave të saj të balancuara e të rregullta për gjërësinë e mëshirës dhe të Dhembshurisë Tënde.

O Rregullues i Fuqishëm dhe Aktiv! O Dhurues i lartësuar e Gjithëbujar!

Ashtu siç dëshmuan retë, shkreptima, rrufeja, era dhe shiu, secili më vete, për domosdoshmërinë e ekzistencës Tënde, po ashtu si një tërësi ato të gjitha tregojnë në mënyrë shumë të fuqishme për Unitetin Tënd dhe për Vetminë Tënde nëpërmjet veçorisë së harmonisë së tyre duke qenë njëra brenda tjetrës dhe duke e ndihmuar njëra-tjetrën në detyrat e tyre,

megjithëse nga natyra ato janë të pangjashme, të ndryshme dhe të kundërta me njëra-tjetrën.

Ato tregojnë gjithashtu madhështinë e Hyjnisë Tënde, e cila e bën dhe e transformon atmosferën e gjërë në një ekspozitë çudirash, duke e mbushur dhe duke e zbrazur atë ndoshta disa herë në disa ditë apo në një ditë të vetme. Ato dëshmojnë për madhështinë e Fuqisë Tënde mbisunduese e gjithëpërfshirëse për gjithçka; e cila e shkruan atë atmosferë të gjërë dhe e ndryshon atë si të ishte një "Pllakë shkrimi", dhe i shtrydh ato si një sfungjer dhe vadit me ujë kopshtin e tokës; ato gjithashtu tregojnë mëshirën Tënde të pakufishme dhe sundimin Tënd të pakufi, që nën perden e atmosferës administrojnë të gjithë tokën dhe të gjitha krijesat. Për më tepër, ajri përdoret në detyra aq të urta dhe retë dhe shiu përdoren në dobi aq të perceptuara, saqë në qoftë se nuk do të ishte njohja dhe urtësia që i rrethojnë dhe i përfshijnë të gjitha gjërat, ato nuk do të mund të përdoreshin kështu në këtë mënyrë.

O Ti që vepron siç dëshiron!

Nëpërmjet aktivitetit Tënd në atmosferë, Fuqia Jote, që në mënyrë të vazhdueshme shfaq shembujt e ringjalljes së të vdekurve dhe të Tubimit të madh dhe që e transformon verën në dimër dhe dimrin në verë gjatë një ore, që një botë e sjell dhe një tjetër e dërgon tek e Padukshmja, si dhe akte të tjera të ngjashme... këto tregojnë dhe japin shenja se ajo do ta transformojë këtë dynja në Ahiret dhe atje do të shfaqë aktet e saja të përhershme.

O i Gjithëfuqishëm i Gjithëlavdishëm!

Ajri, retë, shiu, rrufeja dhe shkreptima në atmosferë janë të nënshtruara dhe të vëna në punë në Sundimin Tënd, nëpërmjet urdhrit, forcës dhe fuqisë Tënde. Këto krijesa, të cilat nga natyra janë kaq të ndryshme me njëra-tjetrën shenjtërojnë Sundimtarin dhe Komandantin e tyre, i Cili i ka bërë ato t'u nënshtrohen menjëherë urdhërave të Tij shumë të shpejta; ato lavdërojnë e lartësojnë mëshirën e Tij.

O Krijuesi i tokës dhe i qiejve! O i Gjithëlavdishëm!

Nëpërmjet instruksionit të Kuranit të gjithurtë dhe mësimit të profetit më të nderuar a.s.m., unë besoj dhe di se ashtu siç dëshmojnë qiejt për domosdoshmërinë e ekzistencës dhe të Unitetit Tënd nëpërmjet yjeve të tyre, atmosferës dhe nëpërmjet gjithçkaje që ato përmbajnë, po ashtu **toka**, nëpërmjet të gjitha krijesave të saj dhe me gjendjet e saj jep dëshmi e tregues sa numri i qënieve të saj për ekzistencën dhe për Unitetin Tënd. Po, nuk ka ndonjë transformim në tokë, dhe as ndonjë ndryshim në të, të

tilla si ato të pemëve dhe të kafshëve duke ndryshuar veshjet e tyre në çdo vit, qofshin universale apo të pjesshme veçse tregojnë nëpërmjet rregullit, harmonisë dhe simetrisë së tyre ekzistencën dhe Unitetin Tënd. Dhe nuk ka ndonjë kafshë veçse, nëpërmjet ushqimit që i shkon asaj me mëshirë në lidhje me nevojat e saj dhe me dobësinë duke iu dhënë të gjitha gjymtyrëve dhe aftësive të domosdoshme për të vazhduar jetën e saj, dëshmon për ekzistencën dhe për Unitetin Tënd. Dhe nuk ka ndonjë bimë apo kafshë të krijuar para syve tonë në pranverë veçse të bën Ty të njohur nëpërmjet artit të saj të çuditshëm, stolisë së saj të hollë dhe qënies së saj duke u dalluar nga të gjitha krijesat e tjera, si dhe nëpërmjet rregullit dhe balancimit të saj. Mrekullitë e fuqisë Tënde të cilat mbushin tokën dhe të cilat njihen si bimët dhe kafshët, krijimi i i tyre nga farat, vezët, pikat e spermës, lëngu etj., në mënyrë perfekte, pa gabim, në mënyrë të zbukuruar, secili me tiparet e veta dalluese, formojnë një dëshmi më të ndritshme e më të fuqishme se sa dielli për ekzistencën, unitetin, urtësinë dhe për fuqinë e pafundme të Krijuesit të tyre të Gjithurtë.

Gjithashtu, nuk ka ndonjë element, të tilla si ajri, uji, drita, zjarri dhe dheu veçse jep dëshmi për unitetin dhe për ekzistencën Tënde, nëpërmjet kryerjes së funksioneve të vet me vetëdije e në mënyrë të plotë pavarësisht se nuk ka vetëdije, dhe duke qenë mjeti për arritjen e frutave dhe prodhimeve të shumëllojshme me rregullsinë më të madhe prej thesarit të së Padukshmes pavarësisht qënies së atij elementi i thjeshtë, pa rregull, duke shkelur e shtypur njëra-tjetrën dhe të shpërndara në çdo vend.

O Krijues, O i Gjithëfuqishëm! O Hapësi i formave, O i Gjithëditur! O Krijues Aktiv!

Ashtu si së bashku me të gjithë banorët e saj, toka dëshmon për qënien e Krijuesit të tyre i Domosdoshëm për të ekzistuar, po ashtu ajo dëshmon për Unitetin dhe Njësinë Tënde, O i Vetëm!, O Unik! O i Dhembshur! O Mirëdashës! O Dhurues Gjithëbujar! O Furnizues! nëpërmjet stampës në fytyrën e saj dhe stampave në fytyrat e të gjithë banorëve të Tu, dhe unitetit të tyre dhe qënies së tyre njëri brenda tjetrit dhe, duke ndihmuar njëri-tjetrin dhe, nëpërmjet të gjithë Emrave dhe akteve të Hyjnisë që i shohin ato duke qenë të njëjtat, ajo dëshmon me qartësinë më të madhe Unitetin dhe Njësinë Tënde; në të vërtetë ajo jep dëshmi aq sa numri i krijesave, dëshmi të vetëkuptueshme.

Gjithashtu, toka nëpërmjet qënies së saj e ngjashme me një fushim ushtarak, një ekspozitë, një vend instruksioni, dhe nëpërmjet të gjithë

katërqind mijë kombeve të ndryshëm të pranishëm në divizionet e bimëve dhe të kafshëve të saj në mënyrë të rregullt duke iu dhënë të gjithë atyre pajimet e domosdoshme, -toka- tregon madhështinë e Hyjninë Tënde dhe faktin se Fuqia Jote depërton në të gjitha gjërat.

Gjithashtu, llojet e ndryshme të ushqimit të gjallesave të panumërta duke iu dhënë atyre me mëshirë, me bujari, pikërisht në kohën e duhur nga dheu i thjeshtë dhe i thatë dhe, bindja dhe nënshtrimi i plotë i atyre individëve të panumërt ndaj urdhërave Hyjnorë, demonstron se mëshira Jote i përfshin të gjitha gjërat dhe sundimi Yt i rrethon ato.

Gjithashtu, dërgimi i karvaneve të krijesave, të cilat janë në një gjendje ndryshimi të vazhdueshëm në tokë, dhe shtyrja e tyre nëpërmjet ndërkëmbimit të jetës dhe vdekjes, dhe administrimi e drejtimi i bimëve dhe i kafshëve, dhe kjo bëhet e mundur vetëm se nëpërmjet një njohje që është e lidhur me çdo gjë dhe një urtësie që sundon në të gjitha gjërat; kjo tregon për gjithëpërfshirjen e njohjes dhe të Urtësisë Tënde.

Gjithashtu kjo rëndësi më e madhe, kjo dhënie dhe ky shpenzim i pakufishëm, këto manifestime Hyjnore absolute, këto adresime Hyjnore të pakufishme dhe këto mirëbërësi Hyjnore të pafundme për këtë njeri që ka sundim e kontroll mbi të gjitha qëniet e tokës dhe është i ngarkuar me detyra të pakufishme në një periudhë të shkurtër dhe është i pajisur me aftësi dhe me instrumente jolëndore që e përgatisin atë për një jetë të gjatë në një kohë të pakufishme.. pa dyshim ajo nuk mund të përfshihet në këtë medrese të dynjasë, as në këtë fushim ushtarak të përkohshëm të tokës, as në këtë ekspozitë të përkohshme të botës, as në këtë jetë të shkurtër pikëlluese të turbulluar, as në këtë jetë të dëshpëruar e të ngatërruar dhe as në këtë botë kalimtare të mbushur plot me fatkeqësi e bela. Përkundrazi, e gjitha kjo padyshim tregon për një jetë tjetër të përhershme dhe për një jetë tjetër të amshuar të përjetshme dhe tregon për mirëbërësitë, dhuratat e Ahiretit në botën e përjetshme, madje dëshmon për të.

O Krijuesi i të gjitha gjërave!

Të gjitha krijesat e tokës administrohen dhe janë nënshtruar në sundimin Tënd, në tokën Tënde, nëpërmjet fuqisë, forcës dhe dëshirës Tënde dhe nëpërmjet njohjes dhe urtësisë Tënde.

Hyjnia, aktiviteti i së cilës vëzhgohet në faqen e tokës është aq gjithëpërfshirëse dhe e gjithanshme, dhe administrimi i saj dhe drejtimi janë aq të përkryera e të sakta dhe kryhen me një njëjtësi -njëllojshmëri- të tillë saqë tregon se është një Hyjni, një fuqi që ushtron kontroll, e cila

është një tërësi që nuk mund të copëzohet dhe një universale që nuk mund të ndahet. Së bashku me të gjithë banorët e saj, toka shenjtëron dhe lartëson Krijuesin e saj me gjuhë të panumërta shumë më të qarta se sa fjala e folur; ato vlerësojnë dhe lartësojnë Furnizuesin e tyre të Gjithëlavdishëm për mirësitë e Tij të pakufishme me gjuhët e qënieve të tyre.

O i Pastërti i Vetëm dhe O i Shenjti i Vetëm, i fshehur në intensitetin e madhështisë Tënde dhe i mbuluar me madhështinë e lartësisë Tënde!

Nëpërmjet të gjitha shenjtërimeve dhe tesbihateve të tokës, unë të shenjtëroj dhe deklaroj që Ti je krejtësisht i lirë dhe larg çdo mangësie, pafuqie dhe ortakërie; dhe nëpërmjet të gjithë lavdërimit dhe lartësimit të tokës, unë jap për Ty lavdërime e vlerësime.

O Krijues i Tokës dhe i Detit!

Unë kam kuptuar nga mësimi i Kuranit dhe nga instruksioni i profetit Tënd më të nderuar a.s.m., se ashtu siç dëshmojnë qiejt, atmosfera dhe toka për Unitetin dhe për ekzistencën Tënde, po ashtu detet, lumenjtë, përronjtë dhe burimet në mënyrë të vetëkuptueshme dëshmojnë për domosdoshmërinë e ekzistencës dhe të Unitetit Tënd.

Po, nuk ka ndonjë qënie, madje nuk ka ndonjë pikë uji në detet e kësaj dynjasë sonë që janë burim çudirash -si të ishin gjeneratorë avulli- detet që janë si kazanë kaldaje të çuditshëm për botën tonë duke prodhuar avull, veçse bëjnë të njohur Krijuesin e tyre, nëpërmjet ekzistencës së tyre, rregullsisë, dobive dhe gjendjeve të tyre.

Dhe nuk ka krijesë prej krijesave të çuditshme të cilave u dërgohen furnizimet në mënyrë të plotë prej rërës së thjeshtë dhe ujit të thjeshtë... dhe nuk ka kafshë prej krijesave të gjalla të detit, me qëniet e tyre të mirorganizuara, dhe veçanërisht peshqit që mbushin e zbukurojnë detet nëpërmjet një peshku duke prodhuar një milion vezë, veçse tregon Krijuesin e saj dhe dëshmon për Furnizuesin e saj nëpërmjet krijimit të saj, detyrave të saj, qënies së saj e administruar, e ushqyer, e mbështetur, e zhvilluar dhe e mbikëqyrur.

Gjithashtu, prej xhevahirëve të çmuar e të zbukuruar në dete, nuk ka ndonjë veçse nëpërmjet krijimit të tij tërheqës dhe cilësive të dobishme të njeh dhe të bën Ty të njohur. Po, ashtu siç dëshmon secili xhevahir më vete, po ashtu të gjithë ato xhevahirë në tërësinë e tyre bashkarisht dëshmojnë Unitetin Tënd, nëpërmjet qënies së tyre të përziera bashkë, të ndërfutjes tek njëra-tjetra, harmonisë, duke mbajtur të njëjtën stampë në

natyrat e tyre, të qënies së tyre të krijuara me një lehtësi të skajshme dhe që gjenden në një shumicë të skajshme në numrin e individëve...

Gjithashtu bërja e deteve të cilët kanë rrethuar tokën duke u mbajtur të varura pezull në atmosferë -në qiell- me tokën e tyre madhështore, të cilët lundrojnë, udhëtojnë rreth diellit pa u derdhur, pa u shpërndarë dhe pa e shkelur tokën e thatë.. dhe krijimi i krijesave të gjalla të shumëllojshme të mirorganizuara dhe i xhevahirëve të tyre prej rërës së tyre të thjeshtë dhe prej ujit të tyre të thjeshtë.. dhe administrimi i ushqimeve të atyre krijesave, i nevojave dhe i çështjeve të tjera të tyre në mënyrë të plotë e të përgjithshme.. dhe drejtimi e pastrimi i sipërfaqes së deteve prej kërmave të panumërta të pashmangshme të gjallesave të ngordhura... ato dëshmojnë, në mënyrë të tërthortë aq sa numri i tyre, për ekzistencën Tënde dhe për domosdoshmërinë e Saj.

Gjithashtu, ashtu siç tregojnë qartë për madhështinë e Sovranitetit të Hyjnisë Tënde, dhe për madhështinë e Fuqisë Tënde e cila i rrethon të gjitha gjërat, po ashtu ato tregojnë gjërësinë absolute të Mëshirës Tënde dhe të Sundimit Tënd të cilat sundojnë mbi të gjitha gjërat dhe u vijnë në ndihmë gjithçkaje duke filluar nga yjet madhështorë të mirorganizuar në lartësitë e qiejve, përtej qiejve dhe deri tek peshqit e vegjël në fund të detit të cilët ushqehen në mënyrë të rregullt. Ato gjithashtu tregojnë për Njohurinë Tënde gjithëpërfshirëse dhe për Urtësinë Tënde e cila përfshin të gjitha gjërat, të cilat demonstrohen nga rregulli, dobitë, shembujt e urtësisë nga balancimi dhe ekuilibri i të gjitha gjërave. Duke pasur rezervuarë të tillë mëshire për njeriun që vjen mysafir në këtë bujtinën e kësaj dynjaje dhe duke i nënshtruar ato për udhëtimin e tij, për shëtitjen, për anijen e tij dhe për dobitë e tij, kjo tregon se Ai i Cili i nderon mysafirët e tij në një natë të vetme në një bujtinë të cilën e ka ndërtuar për ta në rrugën e udhës së tyre, duke u dhënë një bollëk të madh dhuratash prej deteve.. sigurisht Ai duhet të ketë përgatitur dete të përjetshëm mëshire tek vendqëndrimi i Sundimit të Tij të përhershëm, dhe ato që shihen këtu janë thjesht modelet e tyre të vegjël dhe të përkohshëm përpara atyre të përjetshmive..

Kështu, situata vërtet e çuditshme e deteve përreth tokës dhe administrimi i krijesave të saj dhe furnizimi i tyre për ushqim në mënyrën më të rregullt, demonstron në mënyrë të vetëkuptueshme se të gjitha ato janë të nënshtruara në mbretërinë Tënde, nëpërmjet urdhrit Tënd, Fuqisë Tënde, Forcës Tënde dhe vetëm nëpërmjet administrimit Tënd; ato shenjtërojnë Krijuesin e tyre nëpërmjet gjuhëve të qënieve të tyre duke deklaruar: ***Allahu Ekber***, *Allahu është më i Madhi*!

O i Plotëfuqishëm i Gjithëlavdishëm! O Ti që i bëre malet direkë dhe mbajtës të thesareve për anijen e tokës!

Nëpërmjet instruksionit të profetit Tënd më të nderuar dhe nëpërmjet mësimit të Kuranit të gjithurtë, unë kam kuptuar se ashtu siç të njohin Ty dhe të bëjnë Ty të njohur detet me çudirat dhe me mrekullitë e tyre, po ashtu edhe **malet** Të njohin dhe të bëjnë Ty të njohur nëpërmjet shërbimeve plot urtësi që ato kryejnë; sepse ato sigurojnë që toka të çlirohet nga efektet e tërmeteve dhe nga tronditjet e brendshme; ato e qetësojnë, e shpëtojnë tokën nga cënimi, shkelja e deteve; ato e pastrojnë ajrin prej gazrave helmues, të dëmshme; janë rezervuarë për ruajtjen dhe depozitimin e ujit; dhe thesare për mineralet dhe për metalet e domosdoshme për qëniet e gjalla.

Po, nuk ka ndonjë prej gurëve që gjenden në male, as prej substancave të ndryshme të përdorura si ilaçe për sëmundje, as prej shumëllojshmërisë së metaleve dhe mineraleve, të cilat janë esencialë për qëniet e gjalla dhe veçanërisht për njeriun, as prej llojeve të bimëve që zbukurojnë malet dhe fushat me lulet dhe me frutat e tyre, veçse nëpërmjet urtësisë, rregullit, krijimit të hollë e të bukur që ato shfaqin, që është krejtësisht e pamundur që ato t'i atribuohen rastësisë, dëshmojnë në mënyrë të vetëkuptueshme për domosdoshmërinë e ekzistencës së Një Krijuesi të Vetëm, Zotëruesi të një fuqie të pafundme, të një urtësie të pafundme, të një mëshire të pafundme dhe të një bujarie të pafundme. Kjo është veçanërisht e vërtetë prej substancave që gjenden në male të tilla, si: kripa, kripa oksalati, sulfati kinine dhe aluniti, të cilat në anën sipërfaqësore i ngjasojnë njëra-tjetrës, por shijet e të cilave janë krejtësisht të ndryshme, dhe sidomos bimët me llojet e tyre të shumta të ndryshme që dalin prej një dheu të thjeshtë dhe me lulet dhe me frutet e tyre të ndryshme. Për më tepër, nëpërmjet qënies së tyre të administruara dhe të drejtuara si një tërësi, origjinat e tyre, situatat, krijimi, arti i tyre që të gjitha duke qenë të ngjashme, dhe lehtësia, shpejtësia dhe lirësia -bollëku- në bërjen e tyre, ato dëshmojnë për unitetin dhe Njësinë e Krijuesit të tyre.

Gjithashtu, krijesat në sipërfaqen e maleve dhe në brendësi të tyre duke u krijuar gjithandej në tokë dhe duke u shpërndarë në çdo anë të tokës në të njëjtën kohë, në të njëjtën trajtë, në mënyrë të përkryer dhe pa gabim, duke mos penguar një veprim tjetrin, dhe duke u krijuar pa ngatërresë pavarësisht qënies së tyre të përziera me të gjitha llojet e tjera, që të gjitha tregojnë madhështinë e Hyjnisë Tënde dhe madhështinë e Fuqisë Tënde, për të Cilën asgjë fare nuk është e vështirë.

Gjithashtu malet, si në sipërfaqen e tyre po ashtu në brendësinë e tyre duke qenë të mbushura në mënyrë të rregullt me pemë, bimë dhe me minerale për të plotësuar nevojat e panumërta të krijesave të gjalla në tokë, dhe madje për të siguruar ilaçet për sëmundjet e tyre të shumta të ndryshme dhe për të kënaqur e ngopur orekset dhe shijet e tyre të ndryshme, dhe këto duke u shfaqur për ata që kanë nevojë, këto tregojnë gjërësinë e pafundme të mëshirës Tënde dhe shtrirjen e pafundme të Sundimit Tënd. Ndërsa qënia e tyre të përgatitura në mënyrë të perceptueshme, me dije, pa ngatërresë, në mënyrë të rregullt sipas nevojës, pavarësisht qënies së tyre të gjitha të përziera dhe të fshehura në errësirën e shtresës së dheut, kjo tregon njohurinë Tënde gjithëpërfshirëse e cila i rrethon të gjitha gjërat, dhe gjithëpërfshirjen e Urtësisë Tënde, e cila i vendos në rregull të gjitha gjërat.

Atëherë përgatitja e ilaçeve, depozitimi i substancave mjekësore, i mineraleve dhe i metaleve tregon qartë për proceset e mëshirshme, bujare dhe të planifikuara të Hyjnisë Tënde dhe marrjen e masave të holla të përkujdesjes Tënde.

Gjithashtu, bërja e maleve të larta si magazina rezervë të rregullta dhe si depo për të plotësuar nevojat e ardhshme të udhëtarëve në bujtinën e kësaj bote, dhe qënia e tyre duke u depozituar me të gjitha thesaret e domosdoshme për jetën, në të vërtetë tregojnë dhe dëshmojnë se Krijuesi i Cili është kështu Gjithëbujar dhe Mikpritës, i Gjithurtë, i Dhembshur, i Gjithëfuqishëm dhe Ushqyes e Zhvillues, sigurisht Ai zotëron thesare të përjetshme për mirësitë e Tij të përjetshme në botën e përjetshme për ata udhëtarë mysafirë të Tij të cilët Ai, në mënyrë të qartë, i do...

Atje yjet do të kryejnë funksionet që malet i kryejnë këtu.

O i Plotëfuqishëm mbi të gjitha gjërat!

Malet dhe krijesat brenda tyre janë nënshtruar e depozituar në Sundimin Tënd nëpërmjet Forcës dhe Fuqisë Tënde, Njohurisë dhe Urtësisë Tënde! Ato shenjtërojnë e lavdërojnë Krijuesin e tyre, i Cili i nënshtron ato dhe i vë në punë në këtë mënyrë.

O Krijues dhe o i Gjithëmëshirshëm! O Mbështetës dhe o Mëshirëplotë!

Nëpërmjet instruktimit të profetit Tënd më të nderuar a.s.m. dhe mësimit të Kuranit të gjithurtë, unë kam kuptuar se ashtu si qiejt, atmosfera, toka, detet dhe malet, bashkë me krijesat e tyre dhe me gjithçka që ato përmbajnë, të njohin dhe të bëjnë Ty të njohur, po ashtu bëjnë të gjitha **pemët dhe bimët**, së bashku me të gjitha gjethet e tyre,

lulet dhe frutat. Të gjitha gjethet e tyre me lëvizjet dhe me recitimet e tyre të dalldisura; të gjitha lulet e tyre të cilat përshkruajnë dhe bëjnë të njohur nëpërmjet zbukurimit të tyre Emrat e Krijuesit të tyre; dhe të gjitha frutat e tyre, të cilat buzëqeshin me ëmbëlsinë e tyre nëpërmjet manifestimit të mëshirës në to, dëshmojnë nëpërmjet rregullit brenda artit të tyre të çuditshëm, i cili është krejtësisht i pamundur që t'i atribuohet rastësisë, nëpërmjet balancimit brenda rregullit, stolisë brenda balancës, qëndisjeve brenda stolisë, erërave -parfumave- të mira të larmishme brenda qëndisjeve dhe shijeve të ndryshme të frutave brenda erërave, parfumave,- dëshmojnë aq qartë saqë është e vetëkuptueshme për domosdoshmërinë e ekzistencës së Një Autori mëshira e të Cilit është e pafundme dhe bujaria e të Cilit është e pafundme. Në të njëjtën kohë, ngjashmëria e tyre, përngjasimi i ndërsjellë gjithandej tokës, mbajtja e tyre të njëjtën stampë mbi krijimin e tyre, dhe qënia e tyre të lidhura në administrimin dhe organizimin e tyre, dhe koinçidenca e tyre në aktet krijuese dhe në Emrat e Bukur Hyjnorë të lidhur me to, dhe anëtarët e panumërt të njëqind mijë specieve, llojeve të tyre duke u ngritur njëra përmbi tjetrën pa ngatërresë, e gjitha kjo formon një dëshmi nëpërmjet tyre si një tërësi për Unitetin dhe Njësinë e Autorit të tyre, ekzistenca e të Cilit është e domosdoshme.

Gjithashtu, ashtu siç dëshmojnë ato për ekzistencën Tënde të domosdoshme dhe për Unitetin Tënd, po ashtu të ushqyerit dhe administrimi në qindra mijëra mënyra i anëtarëve të panumërt të ushtrisë së krijesave të gjalla në faqen e tokës, e cila përbëhet nga katërqind mijë kombe të ndryshëm, në mënyrë të përkryer, pa ngatërresë dhe pa vështirësi, tregon madhështinë e Hyjnisë Tënde brenda Unitetit Tënd dhe madhështinë e fuqisë Tënde, e cila e krijon pranverën me aq lehtësi si krijimin e një luleje të vetme dhe rrethon e i përfshin të gjitha gjërat. Ato gjithashtu tregojnë gjërësinë e pakufishme të mëshirës Tënde, e cila përgatit shumëllojshmëri të panumërta ushqimesh për kafshët dhe për njerëzit gjithandej tokës; dhe nëpërmjet të gjithë atyre veprave, dhuratave, mirëbërësive, administrimit, furnizimit me ushqim, duke u kryer me rregullsi të plotë, dhe gjithçka, madje edhe grimcat e vockëla, duke qenë të bindura e të nënshtruara ndaj atyre urdhrave, ato sigurisht tregojnë shtrirjen e pafundme të Sundimit Tënd; dhe nëpërmjet çdo pjese të atyre pemëve dhe bimëve, ashtu si gjethet e tyre, lulet, frutat, rrënjët, degët dhe sythet duke u bërë me çdo aspekt të tyre duke u njohur e shikuar, në përputhje me qëllimet e dobishme, shembujt e urtësisë dhe me dobitë, ato tregojnë qartë me gishta të panumërta për njohurinë Tënde, e cila i rrethon dhe i përfshin të gjitha gjërat dhe për

gjithëpërfshirjen e Urtësisë Tënde. Me gjuhë të panumërta, ato lavdërojnë dhe lartësojnë bukurinë tërësisht të përkryer të artit Tënd dhe plotësinë e mirësisë Tënde e cila është në bukurinë më të skajshme.

Gjithashtu, këto dhurata të çmueshme dhe mirësi të vlefshme, dhe këto shpenzime dhe nderime të jashtëzakonshme, në këtë banesë të përkohshme dhe në këtë bujtinë kalimtare, në një kohë të shkurtër dhe në një jetë të pakët, tregojnë dhe madje dëshmojnë se Mëshirëploti, Zotërues i Fuqisë dhe i Bujarisë është Ai që e ka sjellë gjithë këtë mëshirë për miqtë e Tij.. Nuk ka dyshim se Ai ka përgatitur pemë frutdhënëse dhe bimë të lulëzuara të përjetshme të denja e të përshtatshme për Xhennetin e përhershëm në një botë të përjetshme në një mbretëri të përjetshme për shërbëtorët e Tij të cilët do t'i bëjë të jetojnë përjetësisht.. me qëllim që të pengojë përmbysjen e rezultateve të shpenzimeve dhe të mirëbërësive të Tij të cilat i shpenzoi për ta bërë Veten të dashur e të Njohur, që të mos e bëjë të kundërt rezultatin e domosdoshëm -domethënë, që të mos thonë të gjitha krijesat: "Ti na bëre që t'i provojmë e shijojmë të gjitha ato mirësi dhe na ekzekutove para se t'i hamë"- dhe për të mos shfuqizuar sundimin e Hyjnisë së Tij, dhe për të mos e dënuar mëshirën e Tij të pafundme dhe për të mos e bërë të mohueshme; dhe me qëllim për të mos i shndërruar të gjithë të dashurit e Tij të mallëngjyer për Të në armiq nëpërmjet privimit të tyre në këtë mënyrë.. i Gjithëmëshirshmi Gjithëbujar sigurisht ka përgatitur thesaret e përjetshme të mëshirës në Xhennetet e përjetshëm. Ato këtu janë thjesht vetëm modele për t'ua shfaqur blerësve -klientëve.

Gjithashtu ashtu si të gjitha pemët dhe bimët që të shenjtërojnë dhe të bëjnë Ty tesbihate dhe të lavdërojnë nëpërmjet fjalëve të gjetheve të tyre, të luleve dhe të frutave, po ashtu çdo fjalë prej atyre fjalëve, në vetvete gjithashtu Të shenjtëron. Lavdërimet e frutave në mënyrë të veçantë nëpërmjet gjuhës së gjendjes -me shumëllojshmërinë e madhe të tulit të tyre origjinal, artit të tyre të çuditshëm, farërave të jashtëzakonshme dhe atyre tabakave të ushqimit duke ua dhënë duarve të pemëve dhe të vendosura mbi to dhe të dërguara për miqtë e Tu të gjallë- tesbihatet, lavdërimet e tyre janë aq të qarta saqë janë pothuajse gojore..

Të gjitha këto janë të bindura e të nënshtruara ndaj urdhrit që lëshohet prej Teje, në Sundimin Tënd nëpërmjet forcës dhe fuqisë Tënde, mirëbërësisë dhe dëshirës Tënde dhe nëpërmjet mëshirës dhe Urtësisë Tënde.

O Krijues që fshihesh në intesitetin e manifestimit Tënd dhe i mbuluar me madhështinë e lartësisë Tënde! O Autor, o i Gjithurtë, o

Krijues, o Mëshirëplotë!

Nëpërmjet gjuhëve të të gjitha pemëve dhe bimëve, dhe gjetheve të tyre, luleve dhe frutave dhe sa numri i tyre, unë të lavdëroj e të lartësoj Ty dhe deklaroj se Ti je i lirë prej të gjitha të metave, larg pafuqisë dhe ortakëve!

O Krijues, o i Plotëfuqishëm! O Planifikues, o i Gjithurtë! O Ushqyes, o Mëshirëplotë!

Nëpërmjet instruksionit të profetit më të nderuar a.s.m. dhe nëpërmjet mësimit të Kur'anit të gjithurtë, unë kam kuptuar dhe besuar se ashtu si bimët dhe pemët që të Njohin dhe bëjnë të njohura Atributet e Tua të shenjta dhe Emrat e Tu të Bukur; po ashtu midis **njerëzve** dhe **kafshëve**, të cilët janë ato krijesa të gjalla që kanë shpirtëra, nuk ka asnjë prej tyre veçse dëshmon nëpërmjet gjymtyrëve të saj të brendshme e të jashtme të cilat punojnë me aq rregullsi siç punojnë orët e mirërregulluara, dhe nëpërmjet sistemit shumë të hollë dhe nëpërmjet balancimit dhe ekuilibrit në trupat e tyre, dhe nëpërmjet dobive dhe qëllimeve domethënëse të shqiseve dhe aftësive të holla, artit të madh në krijimin e tyre dhe në qënien të pajisura me shumë urtësi dhe me ekuilibër të saktë të sistemeve të tyre trupore, -veçse dëshmon- domosdoshmërinë e ekzistencës Tënde dhe realitetin e Atributeve të Tua. Sepse forca e errët, natyra e pavetëdijshme, rastësia e paqëllim në asnjë mënyrë nuk mund të ndërhyjnë në një art të tillë të perceptueshëm, të hollë, dhe në një urtësi të tillë të vetëdijshme e të hollë dhe në atë balancë të përkryer të urtë; ato nuk mund të jenë vepra e tyre; kjo është krejtësisht e pamundur. Gjithashtu është krejtësisht e pamundur që qëniet e gjalla të krijonin vetveten, sepse atëherë secila prej grimcave të tyre duhet të posedonte njohuri dhe urtësi gjithëpërfshirëse si të ishin zot, duhet të ishin të afta të njihnin, të shikonin dhe t'i krijonin të gjitha pjesët e trupave të tyre dhe ta formonin atë; madje ajo do të duhej të ishte në gjendje ta njihte, ta shihte dhe ta bënte gjithçka në dynja të lidhur me të, dhe të mund të thuhej se "ajo e bëri vetveten".

Gjithashtu, qënia e tyre të nënshtruara ndaj të njëjtit administrim dhe të njëjtit planifikim, dhe e gjithë qënia e tyre duke qenë i njëjti lloj, dhe të gjitha ato duke mbajtur të njëjtën stampë, të tilla si ngjashmërinë në tiparet e fytyrës si syri, veshi dhe gjuha, dhe uniteti në stampën e urtësisë që vëzhgohet në fytyrat e anëtarëve të të njëjtës specie, dhe ngjashmëria në mjetet e jetesës dhe të krijimit, dhe qënia e të gjitha atyre njëra brenda tjetrës; nuk ka ndonjë prej këtyre rrethanave veçse dëshmon në mënyrë të prerë për Unitetin Tënd dhe, nëpërmjet manifestimeve të të gjithë

Emrave të Tu të cilët shikojnë Universin duke qenë mbi secilin individ, dëshmon për njësinë Tënde brenda Unitetit.

Gjithashtu, nëpërmjet qënies të pajisura, të ushtruara dhe të nënshtruara si një ushtri e rregullt dhe e disiplinuar dhe nga më e vogla për tek më e madhja, bindja e tyre në mënyrë të rregullt ndaj urdhrave të Hyjnisë dhe nënshtrimi i qindra e mijëra specieve dhe kafshëve në faqen e tokës së bashku me njeriun ndaj atyre urdhrave -që të gjitha këto-dëshmojnë shkallën e madhështisë së asaj Hyjnie; dhe nëpërmjet vlerës së tyre të madhe pavarësisht shumësisë së madhe të tyre, dhe bërja e tyre me shpejtësi të skajshme pavarësisht se ato janë të plotësuara, dhe krijimi i tyre me lehtësi të skajshme pavarësisht përkryerjes së tyre.. dëshmojnë prerazi madhështinë e fuqisë Tënde. Gjithashtu ato tregojnë në mënyrë vendimtare shtrirjen e pakufishme të Mëshirës Tënde, e cila u dërgon ushqimin të gjitha atyre, duke filluar nga mikrobet për tek hundëbrirët, dhe nga insekti më i vockël për tek shpendi më i madh të shpërndarë në skajet e lindjes, të perëndimit, të veriut dhe të jugut; dhe nëpërmjet të gjithë atyre duke kryer funksionet e tyre natyrore si ushtarët e bindur që merren rishtas, dhe në çdo pranverë faqja e tokës duke u transformuar në një fushim ushtarak për ato krijesa në vend të atyre që i përfunduan shërbimet e tyre në vjeshtën e kaluar.. kjo tregon për gjërësinë e mëshirës Tënde absolute.

Gjithashtu, nëpërmjet një njohjeje të thellë dhe një urtësie të saktë, të gjitha krijesat e gjalla duke qenë kopje të zvogëluara të universit, dhe qënia e tyre duke u bërë pa mangësi, pa të meta, pa ngatërresë midis pjesëve të përziera dhe pa konfuzion midis formave të ndryshme të tyre tregojnë sa numri i tyre për njohurinë Tënde e cila i përfshin të gjitha gjërat dhe për urtësinë Tënde që i rrethon e përfshin të gjitha gjërat; ndërsa nëpërmjet qënies së të gjitha atyre të bëra aq të bukura e të holla saqë janë mrekullitë e artit dhe çudirat e urtësisë, ato tregojnë në mënyra të panumërta bukurinë krejtësisht të plotë të artit Tënd Hyjnor të cilin Ti e do shumë dhe dëshiron ta shfaqësh; dhe nëpërmjet të gjitha atyre, dhe veçanërisht të vegjëlit e tyre duke u ushqyer në mënyrën më të mirë duke i kënaqur dëshirat dhe orekset e tyre, japin tregues të pakufishëm për bukurinë e shkëlqyer të Përkujdesjes Tënde.

O i Gjithëmëshirshëm, O Mëshirëplotë! O Më i Vërteti për të përmbushur premtimin Tënd! O Pronari i Ditës së Gjykimit!

Nëpërmjet instruktimit të profetit më të nderuar a.s.m. dhe udhëzimit të Kur'anit të Gjithurtë, unë kam kuptuar se meqenëse rezultati më i madh i universit është jeta, dhe esenca më e zgjedhur e jetës është shpirti,

dhe më të zgjedhurit e qënieve me shpirtëra janë qëniet inteligjente dhe midis qënieve inteligjente -të vetëdijshme- ai me natyrë gjithëpërfshirëse është njeriu; dhe meqenëse i gjithë universi me rolin e tij është i nënshtruar ndaj jetës dhe punon për jetën, dhe qëniet e gjalla u nënshtrohen qënieve me shpirtëra dhe dërgohen në këtë dynja për hir të tyre, dhe qëniet me shpirtëra i nënshtrohen njeriut dhe janë gjithmonë në ndihmë të tij; dhe meqenëse nga natyra njerëzit në mënyrë të sinqertë e serioze e duan Krijuesin e tyre, dhe Krijuesi i tyre i do ata, dhe e bën Vetveten të dashur për ta nëpërmjet çdo mjeti; dhe meqenëse kapaciteti i bashkëlindur i njeriut dhe aftësitë shpirtërore të tij shikojnë e orientohen për tek një botë tjetër e qëndrueshme dhe për një jetë tjetër të përhershme, dhe zemra dhe inteligjenca e tij dëshirojnë përjetësinë me të gjithë fuqinë e tyre, dhe gjuha e tij i kërkon me përgjërim Krijuesit të tij përjetësi me lutje të pafundme; Ai sigurisht nuk do t'i ofendonte njerëzit, të cilët e duan shumë Atë dhe duhen, duke u shkaktuar atyre të vdesin dhe atëherë të mos i sillte ata përsëri në jetë, ndërsa Ai i krijoi ata për një dashuri të përjetshme, duke i bërë ata -kështu- të ndjenin armiqësi të përhershme; kjo do të ishte e pamundur. Njerëzit u dërguan për të punuar në këtë dynja me qëllim që të jetojnë të gëzuar në një botë tjetër të përjetshme dhe me qëllim që ta fitojnë atë jetë. Emrat Hyjnorë të manifestuar mbi njeriun në këtë jetë të shkurtër e kalimtare tregojnë se njerëzit, të cilët do të jenë pasqyrat reflektuese të atyre Emrave në botën e përjetshme, do t'i marrin manifestimet e tyre të përjetshme.

Po, miku i vërtetë i të Vetmit të përjetshëm, dhe pasqyra e vetëdijshme e të Qëndrueshmit të Vetëm duhet të jetë i qëndrueshëm, i përhershëm.

Nga rrëfenjat e sakta kuptohet se shpirtërat e kafshëve do të jetojnë vazhdimisht, dhe se disa individë të veçantë prej kafshëve do të kalojnë për tek bota e përjetshmërisë bashkë me trupat e tyre, të tilla, si: Hud Hudi -pupëza- dhe milingonat e Hazreti Sulejmanit a.s., deveja e Salihut a.s, qeni i shokëve të Shpellës -*Tefsiru Kurtubij*- dhe se çdo specie prej tyre do të ketë një trup të veçantë që të mund ta përdorë nga koha në kohë. Kjo gjithashtu kërkohet nga urtësia dhe realiteti; po ashtu kërkohet nga mëshira dhe Hyjnia.

O i Gjithëfuqishëm dhe o Vetekzistues i Përhershëm!!!

Të gjitha krijesat e gjalla, qëniet me shpirtëra dhe qëniet e vetëdijshme u janë nënshtruar urdhërave të Hyjnisë Tënde dhe janë vënë në punë në detyrat e tyre të natyrshme vetëm nëpërmjet forcës dhe fuqisë Tënde. Disa i janë nënshtruar njeriut, jo për shkak të forcës dhe sundimit

të njeriut, por nëpërmjet mëshirës Hyjnore, për shkak të dobësisë dhe pafuqisë së tij të bashkëlindura. Çdo kafshë e kryen adhurimin e saj të veçantë, si me gjuhën e gjendjes po ashtu edhe me atë të fjalës duke lavdëruar Krijuesin e vet, Shpikësin, dhe të Adhuruarin duke e shenjtëruar Atë i Cili është krejtësisht i lirë dhe larg të metave dhe pasjes ortakë, dhe duke e lartësuar e falënderuar për mirësitë dhe dhuratat e Tij.

Lavdia të takon Ty, O Krijues i Vetëm që fshihesh në intensitetin e manifestimit Tënd dhe i mbuluar me madhështinë e lartësisë Tënde!

JUnë të shenjtëroj nëpërmjet tesbihateve të të gjitha qënieve me shpirtëra duke deklaruar: *Lavdia të takon Ty, o Krijues, që i ke bërë nga uji të gjitha gjërat e gjalla...!*

O Mbështetësi i të gjitha botëve! O Zoti i të parëve dhe i të fundmive! O Mbështetësi i qiejve dhe i tokës!

Nëpërmjet instruksionit të profetit më të nderuar a.s.m. dhe mësimit të Kuranit të gjithurtë, unë kam kuptuar e besuar se ashtu si qiejt, atmosfera, globi tokësor, toka dhe deti, pemët, bimët dhe kafshët, së bashku me të gjithë anëtarët e tyre, pjesët dhe grimcat Të njohin, Të tregojnë e dëshmojnë për ekzistencën dhe për Unitetin Tënd; po kështu qëniet e gjalla, esenca e universit, dhe njeriu, esenca e krijesave të gjalla, dhe **profetët, evlijatë** dhe **dijetarët e pastër**, esenca e njerëzimit dhe, nëpërmjet vizioneve, zbulesave, inspirimeve dhe shfaqjeve **të zemrave** dhe të **intelektit të tyre,** të cilat formojnë esencën e profetëve, evlijave dhe të dijetarëve të pastër, dëshmojnë me sigurinë e konsensusit të njëqindfishtë për domosdoshmërinë e ekzistencës Tënde, të Unitetit dhe të Njësisë, dhe japin njoftime për to; dhe nëpërmjet mrekullive të tyre, kerameteve, dhe provave të sigurta, provojnë atë çfarë thonë.

Po, nuk ka asgjë që i ndodh zemrës, gjë e cila shikon tek Ai që e inspiron atë prej prapa perdes së të Padukshmes; dhe nuk ka inspirim, të saktë i cili e bën atë të shikojë dhënësin e inspirimit; dhe nuk ka besim të sigurtë, i cili zbulon në formën e "sigurisë absolute" atributet e Tua të shenjta dhe Emrat më të Bukur; dhe nuk ka zemër të ndritur prej Profetëve dhe Evlijave, e cila vëzhgon me "shikimin e sigurisë" dritat e Ekzistuesit të domosdoshëm; dhe nuk ka intelekt të ndriçuar prej dijetarëve të pastër dhe prej të të vërtetëve, i cili vërteton e provon me "njohjen e sigurisë" shenjat e ekzistencës së Krijuesit të të gjitha gjërave dhe provat e Unitetit të Tij; - Nuk ka ndonjë prej këtyre që nuk dëshmon për domosdoshmërinë e ekzistencës Tënde, për Atributet e Tua, për Njësinë dhe për Emrat e Tu të bukur, dhe i tregojnë dhe aludojnë për to.

Gjithashtu, ashtu siç duke u mbështetur tek mrekullitë e tyre, kerametet dhe tek provat, të gjithë ata qindra e mijëra lajmëtarë të vërtetë të sihariqeve dëshmojnë për ekzistencën dhe për Unitetin Tënd; kështu ata me unanimitet njoftojnë, shpallin dhe provojnë shkallën e madhështisë së Hyjnisë Tënde, e cila sundon duke filluar nga administrimi i tërësisë së çështjeve të Fronit Sublim, i Cili i rrethon të gjitha gjërat, për tek njohja, dëgjimi, administrimi, mendimet sekrete e private të zemrës, dëshirat dhe lutjet e saj. Ato tregojnë e provojnë gjithashtu madhështinë e Fuqisë Tënde, e cila krijon gjëra të ndryshme të panumërta përnjëherësh, dhe e bën gjënë më të madhe me aq lehtësi si atë më të vogëlën duke mos penguar një veprim një tjetër dhe asnjë çështje duke mos e penguar një çështje tjetër.

Gjithashtu, ato njoftojnë e provojnë nëpërmjet mrekullive dhe provave të tyre gjërësinë madhështore të mëshirës Tënde, e cila e bën universin si një pallat madhështor për qëniet me shpirtëra dhe veçanërisht për njeriun; e cila ka përgatitur parajsën dhe lumturinë e përhershme për xhindët dhe për njerëzit; që nuk harron madje as qënien më të vockël të gjallë; dhe përpiqet që të ngopë e kënaqë zemrën më të pafuqishme.

Ata gjithashtu njoftojnë për shtrirjen e pafundme të sundimit Tënd absolut i cili i nënshtron, i vë në shërbim dhe në punë të gjitha llojet e krijesave nga grimcat për tek planetët...

Ata gjithashtu, dëshmojnë, tregojnë dhe aludojnë për njohurinë Tënde gjithëpërfshirëse, e cila e bëri universin si një libër madhështor i cili përmban mesazhe aq sa numri i pjesëve të tij, dhe i cili ka regjistruar të gjitha ngjarjet e qënieve në një *Regjistër të Qartë* dhe në një *Libër të Qartë* dhe ato janë dy regjistrat e ***El-Leuhul-Mahfudhit,*** *Pllakës së Ruajtur*, dhe i cili ka vendosur, ka shkruar në mënyrë të plotë e pa gabime në farërat e tyre indekset dhe programet e të gjitha pemëve dhe biografitë e qënieve të vetëdijshme në kujtesat e kokave të tyre.

Ata gjithashtu dëshmojnë për gjithëpërfshirjen e urtësisë Tënde të Shenjtë, e cila u bashkangjit qëllime të shumta të gjitha gjërave, duke i bërë madje edhe pemët të prodhojnë rezultate sa numri i frutave të tyre, dhe e cila ndjek dobitë për të gjitha qëniet e gjalla sa numri i gjymtyrëve të tyre, dhe madje sa numri i pjesëve dhe i qelizave të tyre, dhe duke e përdorur gjuhën e njeriut në detyra të shumta, e pajis atë me aftësi për të peshuar shijet sa numri i ushqimeve.

Ata gjithashtu dëshmojnë me unanimitet për vazhdimësinë e manifestimeve të Emrave lidhur me Bukurinë dhe Madhështinë Tënde, shembujt e të cilëve shihen në këtë dynja, se ato do të vazhdojnë në

mënyrë të shndritshme për të gjithë përjetësinë, dhe se mirësitë e Tua, shembujt e të cilëve vëzhgohen në këtë botë kalimtare, do të vazhdojnë në banesën e lumturisë në një mënyrë akoma më vezulluese, dhe se ata që përmallohen për ato në këtë dynja do t'i shoqërojnë dhe do të jenë së bashku me to në të gjithë përjetësinë.

Atëherë, me në krye **profetin më të nderuar a.s.m.,** duke u mbështetur në qindra prej mrekullive të tij të ndritshme, dhe **Kurani fisnik** duke u mbështetur në ajetet e tij vendimtare, pastaj të gjithë **pejgamberët** a.s. të cilët janë me shpirtërat e tyre të shndritshëm, dhe të gjithë **evlijatë**, të cilët janë polet shpirtërorë me zemrat e tyre të mbushura me dritë, dhe të gjithë **dijetarët e pastër** me mendjet e tyre të ndritshme, duke u mbështetur tek kërcënimet dhe premtimet e Tua të përsëritura në të gjitha shkrimet e shenjta dhe në librat qiellorë, dhe duke besuar në atributet e Tua të shenjta, të tilla si: fuqia, mëshira, favori, urtësia, lavdia dhe bukuria, dhe funksionet e Tua, në dinjitetin e madhështisë Tënde, dhe në sundimin e Hyjnisë Tënde, sihariqojnë nëpërmjet zbulesave të tyre, shikimeve të tyre të ngulitur me shkallën e "njohjes së sigurisë" duke sihariquar xhindet dhe njerëzit për lumturinë e përjetshme dhe duke i paralajmëruar me xhehennem njerëzit e çudhëzuar; ata e besojnë këtë dhe dëshmojnë për të.

O i Plotëfuqishëm, O i Gjithurtë! O i Gjithëmëshirshëm, O Mëshirëplotë! O Gjithëbujar i Vetëm i Vërtetë në premtimin Tënd! O Detyrues i Gjithëlavdishëm! O Zotërues i Dinjitetit, madhështisë dhe i lartësisë!..

Ti je i Shenjtëruari Absolut, i Lartësuari Absolut dhe krejtësisht i përjashtuar dhe larg diskretimit dhe përgënjeshtrimit të kaq shumë miqve besnikë prej evlijave të vërtetë, dhe kaq shumë premtimeve të Tua të shumta, atributeve dhe funksioneve të Tua të shenjta.. dhe kretësisht larg mohimit të kërkesave të sigurta të Sovranitetit të Hyjnisë Tënde dhe duatë e Shërbëtorëve të pranueshëm e të panumërt të Tu, të cilët Ti i do dhe që tërheqin dashurinë Tënde nëpërmjet besimit tek Ti, vërtetimit dhe bindjes ndaj Teje.. Ti je i shenjtëruar, i lartësuari absolut, dhe larg konfirmimit të mohimit të ringjalljes nga ana e njerëzve të çudhëzimit dhe të mohimit, të cilët nëpërmjet mosbesimit, rebelimit dhe mohimit të premtimeve të Tua, ofendojnë madhështinë e lartësisë Tënde, fyejnë dinjitetin dhe lavdinë Tënde, nderin e Hyjnisë Tënde dhe prekin dhembshurinë e Hyjnisë Tënde, Unë deklaroj se drejtësia, bukuria dhe mëshira Jote janë krejtësisht të lartësuara dhe larg një tiranie të tillë të shëmtuar dhe një shëmtie të tillë. Me të gjitha grimcat e qënies sime, unë

dëshiroj të recitoj vërsetin,

"Lavdi, Madhështia dhe Lavdia i takojnë Atij! Larg nga të gjitha trillimet e shpifjet që i ngjisin e thonë për Të. Madhështor dhe i Lartësuar (pa kufi)"

Në të vërtetë, ata të dërguarit e Tu të vërtetë prej lajmëtarëve të Sundimit Tënd dëshmojnë me "sigurinë absolute", "me njohjen e sigurisë" dhe me "shikimin e sigurisë", për thesaret e mëshirës Tënde në Ahiret dhe për depot e mirësive të Tua në botën e përhershme, dhe zbulojnë në mënyrë të plotë e të jashtëzakonshme manifestimet e bukura të Emrave të Tu në banesën e Lumturisë, dhe japin sihariqet e këtyre. Duke besuar se rrezja më e lartë e Emrit Tënd ***El-Hakk***, i Cili është burimi, dielli dhe mbrojtësi i të gjithë realiteteve, është kjo e vërteta e Ringjalljes dhe e Tubimit të Madh, ata e japin mësim atë për shërbëtorët e Tu.

O Zoti i Pejgamberëve dhe i të Drejtëve!

Ata të gjithë janë të nënshtruar dhe nëpunës në sundimin Tënd nëpërmjet urdhrit dhe fuqisë Tënde, nëpërmjet dëshirës dhe planifikimit Tënd, dhe nëpërmjet njohjes dhe urtësisë Tënde. Ata demonstrojnë nëpërmjet shenjtërimit, lavdërimit dhe lartësimit duke deklaruar që je Një i Vetëm, se globi është si një vend i gjërë për **dhikër** -për përmendje- dhe se universi është si një xhami madhështore për adhurim.

O Mbështetësi im! O Mbështetësi i qiejve dhe i tokës! O Krijuesi im! O Krijuesi i gjithçkaje! Për hir të fuqisë Tënde, dëshirës, urtësisë, sundimit dhe mëshirës Tënde, e cila i nënshtron qiejt dhe yjet e tyre, tokën dhe gjithçka që ajo përmban, dhe të gjitha krijesat së bashku me të gjitha cilësitë dhe aktet e tyre, nënshtroma nefsin tim dhe nënshtroji për mua dëshirat e mia! Nënshtroji zemrat e njerëzve të Risale-i Nurit, me qëllim që ata të mund t'i shërbejnë Kuranit dhe besimit! Dhe më jep mua dhe vëllezërve të mi besim të plotë dhe një vdekje të mirë, mbyllje të mirë! Ashtu siç ia nënshtrove detin Musait a.s., zjarrin Ibrahimit a.s., malet dhe hekurin Davudit a.s., xhindet dhe njerëzit Sulejmanit a.s., dhe diellin dhe hënën Muhammedit a.s.m., nënshtroji zemrat dhe mendjet për Risale-i Nurin! Më ruaj mua dhe të gjithë studentët e Risale-i Nurit nga e keqja e nefsit dhe e shejtanit, dhe nga ndëshkimi i varrit dhe i zjarrit të xhehennemit, dhe na jep lumturi në Xhennet!

Amin.Amin.Amin.

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtet që Vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti".

Ndërsa duaja e fundit e tyre do të jetë: *“Gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për Zotin e gjithë botëve”.*

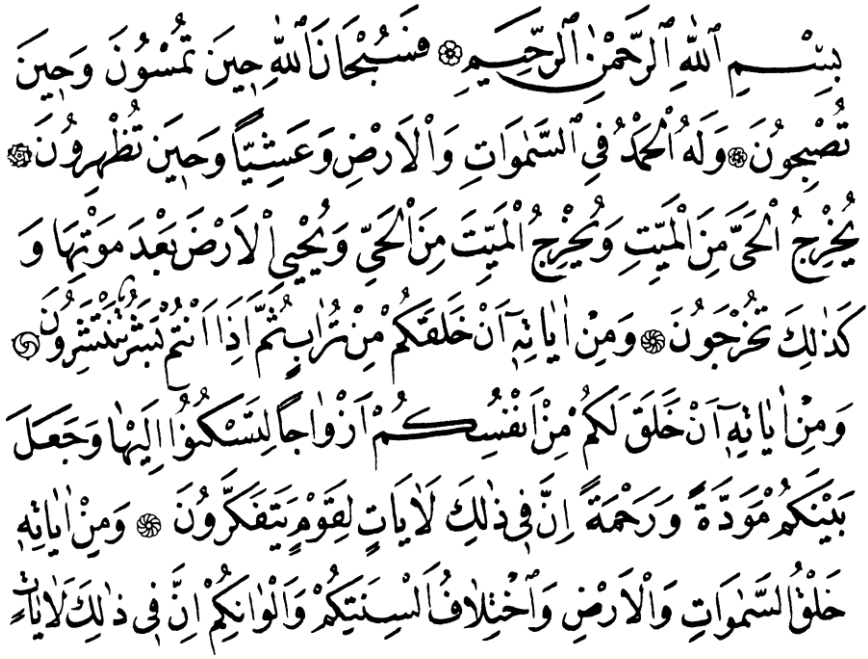
Në qoftë se ka pasur ndonjë gabim nga ana ime në paraqitjen tek dera e Krijuesit tim Mëshirëplotë këtë trajtesë instruktive të cilën e kam marrë nga Kur’ani dhe nga “*Xheushan el-Kebir*” -një dua e profetit Muhammed a.s.m.- si adhurim në formën e mendimit reflektiv, duke e bërë Kuranin dhe *Xheushenin* ndërmjetësuesin tim, unë kërkoj falje për mangësitë e mia.

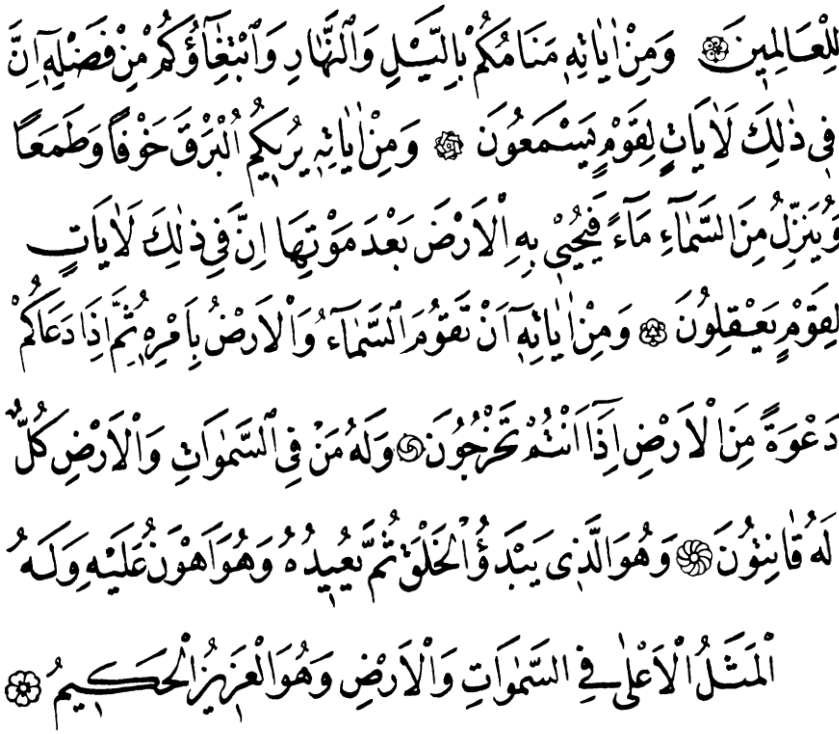
Said Nursi

PROVA E NËNTË E BESIMIT

RREZJA E NËNTË

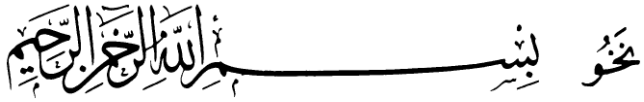
RRETH RINGJALLJES SË TË VDEKURVE

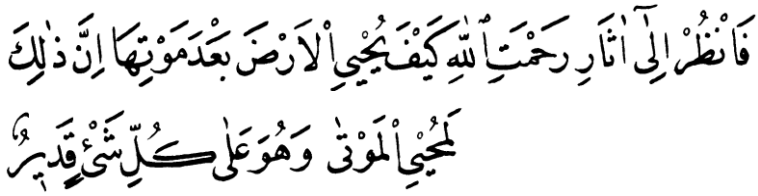

Në këtë **"Rrezen e Nëntë"** do të shpjegojmë një argument të fuqishëm dhe një provë më të madhe nga këto vërsete të larta qiellore që vërtetojnë një bosht të besimit dhe polin e tij, dhe nga këto dëshmi të larta të shenjta që provojnë realitetin e ringjalljes.

Ishte një tregues i hollë i përkujdesjes Hyjnore dhe i favorit, që në fundin e veprës së titulluar **"Muhakemat"**, të cilën tridhjetë vjet më parë e shkroi Saidi i Vjetër si parathënie të komentit, *Qëllimi i Dytë*: do të shpjegojmë e komentojmë dy vërsete të Kur'anit që aludojnë për Ringjalljen.

"Mirëpo, sapo tha: Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti", aty ndaloi dhe nuk mundi ta shkruajë më. Lavdërime e falënderime aq të shumta sa provat dhe sa dëshmitë për ringjalljen i takojnë Krijuesit Mëshirëplotë që tridhjetë vjet më vonë më mundësoi që ta vazhdoja. Po, nëntë apo dhjetë vjet më parë, All-llahu xh.sh. më dhuroi "Fjalën e Dhjetë" dhe të "Njëzet e Nëntën", dy vepra brilante që përmbajnë prova të fuqishme të shumta dhe interpretimet e të parit prej dy vërseteve në fjalë.

Ato i heshtën ata që e mohuan Ringjalljen. Dhe tani, nëntë apo dhjetë vjet më vonë, pas shpjegimit të atyre dy kështjellave të fortifikuara të besimit në Ringjallje, All-llahu xh.sh. më dhuroi mbarësi për të shpjeguar vërsetin e dytë të lartëpërmendur me këtë trajtesë.

Kështu, *"Rrezja e Nëntë"* përbëhet nga ***"Nëntë Stacione të Larta"*** me një ***"Parathënie"*** të rëndësishme që janë treguar me vërsetet e lartëpërmendura.

PARATHËNIE

[Kjo parathënie përmban "Dy Pika" që demonstrojnë në mënyrë të shkurtuar një rezultat gjithëpërfshirës prej rezultateve të shumta jetësore dhe të mirësive shpirtërore të besimit në Ringjalljen, duke shpjeguar se sa i domosdoshëm dhe, në të vërtetë, sa esencial është ky besim për jetën njerëzore, dhe veçanërisht për jetën shoqërore. Gjithashtu ne do të sjellim një provë të përgjithshme, prej provave të shumta të ringjalljes dukę sqaruar gjithashtu se sa çështje e vetëkuptueshme dhe e padyshimtë është besimi në Ringjallje].

PIKA E PARË

Ne do të tregojmë, si një shembull, katër midis qindra provave të këtij fakti, se besimi në botën e përtejme është pikërisht baza dhe themeli i të gjithë jetës shoqërore dhe individuale të njeriut, themeli i të gjithë lumturisë së tij si dhe i plotësimeve dhe i arritjeve:

● ***Prova e parë:*** Fëmijët, të cilët përbëjnë gati gjysmën e gjinisë njerëzore, mund ta durojnë ndarjen dhe vdekjen që përpara tyre shfaqen aq të tmerrshme e tragjike, vetëm nëpërmjet idesë së Xhennetit. Vetëm nëpërmjet kësaj, ata mund të gjejnë forcë shpirtërore në trupat e tyre të dobët e delikatë dhe mund të gjejnë shpresë që i lejon ata të jetojnë të gëzuar, pavarësisht gjendjes së tyre shpirtërore të prekshme e të lëndueshme të cilët qajnë edhe për shkakun më të vogël e të parëndësishëm.

Për shembull, duke menduar për Xhennetin, fëmija do të thonte: "Vëllai im i vogël apo shoku im i dashur që ka vdekur, është bërë tani një zog i Xhennetit. Ai është duke shëtitur atje dhe po bën një jetë më të mirë se jetën tonë." Ndryshe, vdekjet që ndodhin në rrethin e fëmijëve tek të mëdhenjt dhe tek të vegjëlit si dhe shfaqja e vdekjes përpara shikimeve të tyre të frikësuara të cilët janë të dobët, do të shkatërronte fuqinë e tyre të rezistencës dhe forcën e brendshme, dhe do të bënte të qanin jo vetëm sytë e tyre, por të gjitha aftësitë e tyre të brendshme, shpirti, zemra dhe mendja. Dhe ata fëmijë të dobët ose do të shkatërroheshin, ose do të bëheshin si kafshë të çmendura e të mjera...

● ***Prova e dytë:*** Të moshuarit, të cilët –nga njëri aspekt– përbëjnë gjysmën e njerëzimit, gjejnë mbështetje e durim ndërsa janë në buzë të varrit vetëm me besimin në botën e përtejme. Vetëm nëpërmjet këtij

besimi ata gjejnë ngushëllim për afrimin e zhdukjes së jetës me të cilën ata janë shumë të lidhur dhe të mbylljes së portës së dynjasë së tyre të ëmbël e të bukur. Të moshuarit, që janë bërë si fëmijë e që preken në shpirtërat e në temperamentet e tyre, vetëm nëpërmjet shpresës për jetë të përhershme mund ta përballojnë dëshpërimin e dhimbshëm e të tmerrshëm që buron nga parashikimi i vdekjes dhe i ndarjes. Përndryshe, po të mos ishte ky besim për botën tjetër, këta baballarë e nëna të cilët janë më të meritueshmit për mëshirë e keqardhje, dhe më të nevojshmit për paqen e qetësinë e zemrës, do të përjetonin një turbullirë të shpirtit dhe një trazirë e shqetësim të zemrës, saqë bota do të dukej për ta si një burg i errët i nëndheshëm dhe jeta do të bëhej për ta torturë e rëndë.

● ***Prova e tretë:*** Të rinjtë dhe adoleshentët, të cilët përbëjnë boshtin dhe themelin e jetës shoqërore, nuk do t'i qetësonte ndjenjat e tyre të trazuara, dhe nuk do t'i pengonte ata nga tejkalimi i caqeve për tek padrejtësia e shkatërrimi, nuk do t'i ndalonte nefsin e tyre të stuhishëm dhe pasionet e tyre, dhe nuk do ta siguronte ecjen e tyre më të mirë duke u shërbyer qëllimeve të jetës shoqërore, veçse frika nga zjarri i Xhehen'nemit. Ndërsa po të mos ishte kjo frikë nga ndëshkimi i Xhehennemit, të rinjtë të dehur nga pasionet e tyre të stuhishme do të ndiqnin parimin, "Forca është e drejta", dhe do ta kthenin botën në një Xhehennem për të dobëtit e të pafuqishmit. Ata do ta transformonin jetën e lartë humane në një jetë të ulët e në një gjendje shtazarake.

● ***Prova e katërt:*** Qendra më gjithëpërfshirëse e gjinisë njerëzore në jetën e saj të kësaj bote, burimi më themelor i saj, xhenneti i saj, strehimi dhe kështjella e lumturisë së kësaj bote është jeta e familjes. Shtëpia e çdo individi është si një botë e vogël për të. Jeta dhe lumturia e jetës së familjes së tij dhe gjallëria e shtëpisë varet nga respekti i ndërsjellë, serioz, i sinqertë e i kushtuar midis të gjithëve, nga përkujdesja e vërtetë dhe nga mëshira që arrin deri në cakun e vetësakrifikimit. Kurrë nuk do të arrihej ky respekt i sinqertë dhe kjo mëshirë e vërtetë e ndërsjellë, veçse me besimin në ekzistencën e marrëdhënieve të përjetshme shoqërore, e mëshirës së përhershme dhe të bashkëshoqërimit të amshuar, në një kohë të pafund, dhe nën hijen e një jete të pakufishme, të cilat i lidhin marrëdhënie të respektuara e të shquara atërore, marrëdhënie të pastërta vëllazërore dhe marrëdhënie të sinqerta e të ngushta shoqërore.

Për shembull, bashkëshorti thotë me vete: "Kjo bashkëshortja ime do të jetë shoqja e përhershme e jetës sime në një botë të përjetshme dhe në një jetë të amshuar. Në qoftë se ajo tani është plakur dhe është bërë e shëmtuar, nuk ka rëndësi, sepse ajo ka një bukuri të përjetshme që do ta

shfaqë vetveten në të ardhmen, dhe për këtë unë tani sakrifikoj gjithçka që kërkon ai bashkëshoqërim i përjetshëm, dhe tregoj çdo mëshirë e dhembshuri ndaj saj.” Kështu, ai do ta trajtonte bashkëshorten e tij të moshuar me aq dashuri të shumtë, me mëshirë e përkujdesje sikur ajo të ishte një Huri e bukur. Përndryshe, një shoqërim e lidhje e ngushtë që përfundon e zgjat një orë, apo dy orë pas martesës dhe pastaj ndiqet nga një ndarje e përhershme, padyshim do të ishte një shoqërim sipërfaqësor, kalimtar e i pa themel. Ajo nuk do të ishte asgjë më shumë se sa një instinkt epshor i kafshëve dhe se një mëshirë figurative dhe një respekt artificial; gjithashtu do të shfaqeshin interesat e tjera të nefsit si ato të kafshëve dhe pasionet e shfrenuara dhe do ta mposhtnin atë mëshirë e respekt, dhe si rrjedhojë, një xhennet i kësaj bote do të kthehej në një Xhehennem të padurueshëm.

Atëherë, nga qindra rezultate të besimit në Ringjalljen, vetëm njëri rezultat lidhet me jetën shoqërore të njeriut. Në qoftë se aspektet e tjerë që janë me qindra dhe dobitë e këtij rezultati të vetëm do të dilnin si përfundim i deduktueshëm nëpërmjet analogjisë, me këto katër prova të vërteta, do të kuptohej se ndodhja dhe realizimi i realitetit të Ringjalljes është aq e sigurtë sa e vërteta e lartë e humanizmit dhe sa nevojat e tij të përgjithshme. Ajo madje do të ishte një dëshmi më e qartë se sa nevoja e stomakut për ushqime, madje e dëshmon në mënyrë më të qartë se sa kjo.

Në qoftë se përfundimet e vërtetësisë së ringjalljes do të plaçkiteshin nga gjendja njerëzore, atëherë se esenca e humanizmit –Ringjallja–natyra dhe esenca e të cilit janë të larta, të rëndësishme e të gjalla, do të binin në gjendjen e coftinës, dhe të një strehimi mikrobesh.

Le t’i kushtojnë vëmendje sociologët, politikanët dhe moralistët, të cilët interesohen për çështjet e humanizmit, për moralin dhe për shoqërinë njerëzore, si mendojnë ata ta mbushin këtë zbrazëti, dhe me çfarë do t’i kurojnë ata këto plagë të thella? U kumbofshin veshët e tyre!..

PIKA E DYTË

Pika e dytë na shpjegon në mënyrë shumë të përmbledhur, një provë të vetme, midis provave të panumërta, e cila buron nga dëshmia që shtyllat e tjera të besimit japin për ringjalljen.

Kështu, që të gjitha mrekullitë që tregojnë profetësinë e Muhammedit a.s.m., të gjitha provat e profetësisë së Tij dhe të gjitha dëshmitë e vërtetësisë së Tij, dëshmojnë e vërtetojnë së bashku realitetin e

vërtetësisë së ringjalljes, sepse gjatë jetës së Tij të bekuar, ai personalitet i lartë u përqëndru, pas Njësisë së All-llahut xh.sh., tek ringjallja midis të gjitha çështjeve të besimit. Dhe në të vërtetë, mrekullitë dhe provat që tregojnë vërtetësinë e të gjithë profetëve, paqja dhe bekimet e All-llahut qofshin mbi ta, dhe që u shkaktojnë njerëzve t'i vërtetojnë ato, dëshmojnë të njëjtën vërtetësi, e cila është ringjallja.

Dhe gjithashtu, fraza وَبِرُسُلِهِ *"Dhe besojmë në të gjithë Profetët"*, domosdoshmërisht ndiqet nga fraza وَكُتُبِهِ *"Dhe besojmë në Librat e Shpallur Qiellorë",* dhe kjo gjithashtu jep dëshmi për të njëjtën vërtetësi, si më poshtë vijon:

Të gjitha mrekullitë, provat dhe të vërtetat që argumentojnë vërtetësinë e Kur'anit të shpjegimit të mrekullueshëm dëshmojnë e vërtetojnë realizimin dhe ndodhjen e Ringjalljes sepse një e treta e Kur'anit përbëhet nga përmendjet për Ringjalljen, dhe shumica e sureve të shkurtëra fillojnë me vërsete të fuqishme që lidhen me ringjalljen. Kur'ani e shpall këtë të vërtetë me mijëra nga vërsetet e tij të lartë, në mënyrë të qartë e të nënkuptuar. Ai e provon atë dhe e demonstron qartë.

Për shembull:

إِذَا ٱلشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ ٱلسَّاعَةِ شَىْءٌ عَظِيمٌ ۞

إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۞ إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنفَطَرَتْ ۞ إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتْ

۞ عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ۞ هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَٰشِيَةِ ۞

"Kur dielli të mbështillet dhe të humbë dritën dhe të përmbyset."

"O njerëz! Kinie frikë All-llahun tuaj! Vërtet që tronditja e Orës (së Gjykimit) është gjë e tmerrshme."

"Kur toka të dridhet me tronditjen e madhe (për të fundit herë)."

"Kur qielli të plasë."

"Kur qielli të çahet."

"Për çfarë po pyesin njëri-tjetrin?"

"A të ka arritur ty ngjarja e mbulimit (trishtimi i Ditës së Kijametit)?"

Ashtu si këto vërsete, në fillimin e pothuajse tridhjetë-dyzet sureve, që tregojnë me sigurinë më të madhe se e vërteta e ringjalljes është më e rëndësishmja dhe më esencialja e të vërtetave të humanizmit, po ashtu vërsetet e tjera demonstrojnë me prova bindëse dëshmitë e ndryshme të të njëjtës vërtetësi.

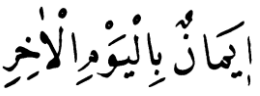
A do të ishte e mundur që besimi në ringjalljen të ishte i pavërtetë, një besim i bërë aq qartë si dielli nga mijëra dëshmi e tregues të tjerë të parashtruar në një libër që mban frutin e të gjitha të vërtetave të shumta shkencore e kozmike që përfshihen në shkencat islame, ndonëse një tregues i vetëm i një vërseti të vetëm do të ishte i mjaftueshëm? A nuk do të ishte mohimi i këtij besimi si të mohoje diellin, e madje si të mohoje ekzistencën e kozmosit? A nuk do të ishte kjo njëqind shkallë e pamundur dhe e kotë?

Një mbret, në ndonjë rast, mund të dërgojë një ushtri në fushën e betejës, thjesht që një tregues i vetëm i tij të mos konsiderohet gënjeshtër; atëherë a do të ishte e mundur që t'i konsiderosh gënjeshtra mijërat e fjalëve, pretendimet dhe kërcënimet e Atij Monarku të Gjithëlavdishëm e t'i konsiderosh ato si të pavërteta?

Tani për provën e kësaj të vërtete të ringjalljes mjafton vetëm një tregues i vetëm nga ai mbret shpirtëror i cili ka sunduar për trembëdhjetë shekuj pa ndërprerje, që ka edukuar shpirtëra të panumërt, mendje, zemra dhe nefse, i ka pastruar ata dhe i ka drejtuar për tek e vërteta dhe realiteti; a nuk do të mjaftonte një tregues i vetëm prej tij për të provuar realitetin e ringjalljes? A edhe pasi të jetë provuar e demonstruar kjo e vërtetë me mijëra dëshmi të qarta, nuk pranohet? A nuk do të ishte injorant e idiot ai që nuk e pranon këtë të vërtetë të qartë? A nuk do të ishte drejtësi e pastër për të ndëshkimi i Xhehennemit?

Dhe gjithashtu, të gjitha Shkrimet Qiellore dhe Librat e Shenjtë, që secili nga ato iu adresua një shekulli e një kohe të caktuar, e vërtetojnë me mijëra nënshkrime pretendimin e Kur'anit për të vërtetën e ringjalljes, ndonëse shpjegimi i tyre për të është i përmbledhur e shkurt, dhe kjo sipas kohës dhe shekullit të tyre; ajo e vërtetë e sigurt, të cilën e shpjegoi qartë e në mënyrë të detajuar Kur'ani i komentimit të mrekullueshëm, ky libër i cili iu adresua të ardhmes dhe të gjitha epokave.

Ne do të përfshijmë këtu, për shkak se lidhet me temën e ringjalljes, një provë të ringjalljes e nxjerrë nga fundi i *Trajtesës së lutjes"* –Munaxhat–. Kjo provë, duke përmbajtur dëshminë e dhënë për

"Besimin në Ditën e Ringjalljes", midis shtyllave të tjera të besimit, dhe veçanërisht për Besimin në Rusul **"të Dërguarit"** e All-llahut xh.sh. dhe në Kutub **"Librat"** e Tij, është e shkurtër por e fuqishme. Ajo mjafton për të larguar të gjitha dyshimet.

Kështu është thënë në **"Munaxhat"**:

"O All-llah i Gjithëmëshirshëm! Nëpërmjet udhëzimit të profetit më të nderuar dhe mësimit të Kur'anit, unë kam kuptuar se të gjithë librat e shenjtë dhe profetët, me në krye Kur'anin dhe profetin më të nderuar, tregojnë e dëshmojnë me unanimitet për shfaqjet e Emrave të Bukur Hyjnorë, plot Madhështi e Bukuri, që shenjat e të Cilëve shihen kudo në këtë dynja e në të gjitha botët, do të vazhdojnë në përjetësi në formë akoma më të shndëritshme; se Mirësitë Hyjnore, shfaqjet e mëshirshme dhe shembujt e të cilave ne i shohim në këtë botë kalimtare, do të zgjasin e do të vazhdojnë në mënyrë më të shndëritshme në Banesën e Lutmurisë, dhe se ata të përmalluar, të cilët i shikojnë ato në jetën e shkurtër të kësaj bote, me kënaqësi do t'i shoqërojnë me dashuri e mallëngjim dhe do të mbeten përjetësisht së bashku në Botën tjetër.

Dhe për më tepër, të gjithë profetët, me në krye profetin Muhammed a.s.m. dhe Kur'anin e gjithurtë, të cilët kanë në duart e tyre të gjithë shpirtërat e ndriçuar, evlijatë të cilët janë udhëheqësit e të gjitha zemrave të ndritura dhe shërbëtorët e vërtetë të All-llahut xh.sh., që janë burimi i të gjitha mendjeve të mprehta e të ndritura; ata të gjithë e besojnë ringjalljen dhe u japin njerëzve lajmet e gëzueshme për lumturinë e përjetshme. Për më tepër, ata shpallin e dëshmojnë me besim të fortë se zjarri i Xhehen'nemit ekziston për ata që janë të çudhëzuar, kurse Xhenneti ekziston për ata që janë të udhëzuar drejtë. Ata e bëjnë këtë duke u mbështetur në qindra keramete të qarta dhe në vërsete vendimtare, dhe në premtimet e kërcënimet që Ti, o All-llah, i ke përmendur shumë shpesh në të gjitha shkrimet qiellore dhe në librat e shenjtë, duke u mbështetur në Dinjitetin e Madhështisë Tënde dhe në Mbretërinë e Hyjnisë Tënde, në veprat e Tua madhështore, dhe në Atributet e Tua të shenjta si fuqia, mëshira, përkujdesja, urtësia, madhështia e bukuria, si dhe duke u bazuar në vizionet e tyre të shumta dhe në shikimet e tyre të cilat na përçojnë neve shenjat dhe efektet e botës tjetër, dhe duke u mbështetur në besimin e në bindjen e tyre që janë tek shkalla e njohjes së sigurtë dhe tek shikimi i sigurt i të vërtetës.

"*O i Gjithurtë dhe i Gjithëfuqishëm i Vetëm! O i Gjithëmëshirshëm*

e Mëshirëplotë! O Gjithëbujar i Vetëm gjithmon i vërtetë në premtimin Tënd! O i Gjithautoritetshëm i Vetëm dhe i Gjithëlavdishëm, Zotëruesi i Madhështisë, i Shkëlqimit dhe i Lartësisë!.”

Ti je i Lartësuar, i Shenjtëruar dhe i Pastruar pafundësisht, Ti je i shpëtuar nga të bërit e shumë evlijave dhe miqve të Tu të sinqertë dhe pastaj ata të shfaqeshin si gënjeshtarë dhe të paraqitej e rreme dëshmia e aq shumë Emrave të Tu të Bukur dhe e pamjeve të Tua; Ti je i lartësuar dhe i shenjtëruar nga refuzimi e dështimi për të kryer atë që është bërë e domosdoshme në mënyrë vendimtare nga Sovraniteti i Hyjnisë Tënde; je i lartësuar nga mospranimi i lutjeve të panumërta dhe i duave për botën e përtejme që bëhen nga shërbëtorët e Tu të shumtë të cilët Ti i do dhe të cilët kërkojnë dashurinë Tënde me besim tek Ti dhe me bindje e nënshtrim ndaj Teje; dhe je i shenjtëruar nga miratimi ndaj mohimit të ringjalljes që bëhet nga njerëzit e humbur e të çudhëzuar të cilët e fyejnë Lavdinë Tënde dhe Madhështinë me mosbesimin e tyre kryengritës dhe me mohimin e tyre ndaj premtimeve të Tua, të cilët tejkalojnë caqet dhe veprojnë në kundërshtim me Madhështinë e Hyjnisë Tënde dhe sulmojnë Mëshirën e Hyjnisë Tënde. Ne e shpallim shenjtërinë e drejtësisë Tënde absolute, të bukurisë së pafund dhe të mëshirës Tënde të gjërë, dhe e shpallim lartësinë e tyre dhe qënien e tyre larg kësaj padrejtësie e shëmtie të pakufishme.

Ne besojmë me të gjithë fuqinë tonë në të vërtetën dhe në saktësinë e dëshmisë së dhënë nga qindra e mijëra mesazhierë të vërtetë, nga të gjithë profetët, evlijatë, të pastërtit të cilët thërrasin për tek Ty dhe janë dëshmuesit me të gjitha shkallët e sigurisë, që janë lajmëtarët e sovranitetit të All-llahut, e thesareve të mëshirës Tënde të përjetshme, e pasurive të mirësisë Tënde të fshehur në botën e përhershme, dhe për shfaqjet e mahnitshme e të mrekullueshme të Emrave të Bukur të Tu që do të shfaqen plotësisht në Banesën e lumturisë. Treguesit e tyre janë të vërteta e të sakta, parashikimet e tyre janë të vërteta. Ata i mësojnë shërbëtorët e Tu me urdhrin Tënd brenda sferës së të vërtetës, se rrezja më e madhe që shfaqet nga Emri Hyjnor ***“Hakk” “i Vërteti”*** që është burimi, dielli dhe mbrojtësi i të gjitha të vërtetave, është e vërteta më e madhe, domethënë ringjallja. Në këtë ata besojnë dhe atëherë e japin mësim si esencën e të vërtetës.

O All-llah! Për hir të mësimit dhe porosive që ata japin, na dhuro neve dhe Studentëve të Risale-i Nur’it besim të plotë dhe na dhuro përfundim të mirë me iman të jetës sonë, dhe na bëj ne nga ata që përfitojnë prej shefa’atit (ndërmjetësimit) të tyre... **Amin**...

Të gjitha provat dhe dëshmitë që provojnë vërtetësinë e Kur'anit, dhe madje të gjitha librat qiellorë dhe mrekullitë e provat që vërtetojnë profetësinë e të dashurit të Zotit xh.sh. dhe madje atë të gjithë profetëve, tregojnë realitetin e botës tjetër, që është pjesa më e lartë e asaj që pretendojnë librat dhe mesazhierët. Gjithashtu, shumica e provave dhe e dëshmive për ekzistencën dhe Njësinë e Krijuesit, Qënies së Vetme të domosdoshme, dëshmojnë në mënyrë të tërthortë ekzistencën dhe hapjen e banesës së lumturisë dhe të Botës së përjetësisë që është boshti kryesor dhe treguesi i Hyjnisë. Sepse siç do të shpjegohet e demonstrohet më poshtë, ekzistenca e Qënies së Vetme të domosdoshme, të gjitha Atributet e Tij, shumica e Emrave të Tij, dhe Veçoritë e Tij të shenjta dhe Aspekte të tilla, si: "Hyjnia, Përkujdesja, Mëshira, Urtësia e Drejtësia"..., kërkojnë ekzistencën e botës tjetër si një çështje e domosdoshme; ato bëjnë të domosdoshme një botë të përjetshme në mënyrë të prerë, dhe ato e kërkojnë ringjalljen për qëllimin më të domosdoshëm të dënimit dhe shpërblimit.

Po, meqenëse ka një All-llah, Ekzistues i para dhe i paspërjetësisë, duhet që medoemos të jetë gjithashtu një botë tjetër, që është boshti i përjetshëm i Sovranitetit të Tij Hyjnor. Dhe meqenëse, Një Hyjni absolute shfaqet në Kozmos dhe veçanërisht tek gjallesat, Një Hyjni madhështore, e Urtë dhe absolute, atëherë gjithashtu duhet të jetë një botë e përjetshme lumturie për të hyrë tek ajo, me qëllim që të ruajë urtësinë e Tij nga kotësia, dhe përkudesjen e Tij nga tradhtia.

Dhe meqenëse, të gjitha këto mirëbërje të pafund, këto bekime, mirësi, bujari, përkujdesje e mëshira që ne i shikojmë me sytë tanë, i tregojnë çdo mendjeje që nuk është e shuar dhe çdo zemre që nuk ka vdekur, domosdoshmërinë e ekzistencës së Një Krijuesi të Gjithëmëshirshëm e Mëshirëplotë nga prapa perdes, atëherë duhet patjetër të jetë, ashtu siç është e vërtetë, një jetë e amshuar e cila do të mbrojë mirësitë e Tij kundra talljes, bekimet e Tij kundra mashtrimit, mirëbërjen e Tij kundra armiqësisë, mëshirën e Tij kundra torturës dhe bujarinë e përkujdesjen e Tij kundra tradhtisë. Po, Ai i Cili e bën mirësinë mirësi të vërtetë dhe bekimet bekime të vërteta, pikërisht Ai është burimi i ekzistencës së një jete të përhershme në Botën e Qëndrueshmërisë e të Përjetsisë... Po, medoemos duhet të realizohet kjo.

Dhe meqenëse, *n*ë fillimin e çdo pranvere, Pena e Fuqisë shkruan pa u lodhur në faqen e ngushtë të tokës njëqindmijë libra të ndërthurur, që të gjithë pa gabimin më të vogël, siç duket qartë përpara syve tanë, atëherë Pronari i asaj Pene ka premtuar dhe është betuar njëqindmijë herë se

“Unë do të shkruaj dhe do t’ju bëj juve të lexoni një libër të bukur e të përjetshëm, në një vend shumë më të shtrirë se sa ky vend i ngushtë, i përzier e i ngatërruar dhe në një mënyrë shumë më të lehtë se sa ky libër i vogël e i shkurtër i pranverës”. Ai Krijues, e përmend atë libër me të gjitha urdhëresat e dekretet e Tij. Domethënë, projekti origjinial i librit padyshim është shkruar; ai do të regjistrohet në shkrim me të gjitha shënimet e tij në Ditën e Ringjalljes. Regjistri i veprave të të gjithëve atëherë do të jetë i shkruar.

Dhe meqenëse toka ka një rëndësi aq të madhe, sa që është bërë zemra e kozmosit; ajo është qendra e tij, pjesa e tij e zgjedhur, rezultati përfundimtar i tij, dhe pikërisht arsyeja për krijimin e tij. Kjo është për shkak të shumësisë së krijesave që gjenden në të, dhe për shkak se ajo është banesa, origjina, punishtja dhe vendi i shfaqjes dhe i ringjalljes së qindra e mijëra llojeve të ndryshme të gjallesave duke ndryshuar vazhdimisht. Pavarësisht vogëlsisë së përmasës së saj, ajo është bërë barazvlerësja e qiejve të gjërë. Kështu ne gjithmonë lexojmë në të gjithë dekretet qiellorë: رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ *“Mbështetësi (All-llahu) i qiejve dhe i Tokës.”*

Biri i Ademit, njeriu, gjithashtu ka një rëndësi të veçantë.

Dhe meqenëse Ai sundon në çdo pjesë të tokës që ne sapo e përshkruam; Ai ushtron kontroll mbi shumicën e krijesave të saj duke nënshtruar rreth vetvetes shumicën e gjallesave, dhe duke i bërë shumicën e objekteve të krijuara të notojnë rreth tij sipas skicës së dëshirave të tij, dhe sipas nevojave të tij të bashkëlindura, dhe i organizon, i ekspozon dhe i stolis. Ai koordinon lloje të çuditshme prej tyre në çdo vend, saqë nuk tërheq vetëm shikimet e njeriut e të xhindit, por tërheq gjithashtu edhe shikimet e banorëve të qiejve dhe ato të të gjithë universit, madje edhe shikimin admirues të Pronarit të universit. Kështu, nga ky këndvështrim, lloji njerëzor fiton një vlerë e rëndësi shumë të madhe, dhe ai për më tepër, demonstron nëpërmjet arteve dhe shkencave të tij, se ai është qëllimi i urtë për krijimin e universit, se është rezultati më i lartë i frutit të madh të krijimit, dhe se ai vepron në tokë si Kalif –zëvendës i All-llahut xh.sh.. Meqenëse në tokë ai shfaq e organizon veprat e mrekullueshme të Krijuesit, është shtyrë dënimi i kundërshtimit të tij dhe i mohimit të tij, dhe i është lejuar jetesa në dynja. Për shkak të veprimeve që kryen, llojit njerëzor i është dhënë shtyrje afati dhe ndihmohet nga All-llahu xh.sh..

Dhe meqenëse, biri i Ademit –njeriu–, duke poseduar natyrën që ne kemi përshkruar, është tej mase i dobët e i pafuqishëm për sa i përket natyrës së tij thelbësore dhe gjendjes së tij. Megjithatë, pavarësisht kësaj dobësie e varfërie dhe nevojave e dhimbjeve të pakufishme para të cilave ai zbulohet, ekziston një Sundues i Gjithëfuqishëm, i Gjithurtë e i Gjithë-mëshirshëm, i Cili në një mënyrë krejtësisht përtej fuqisë dhe vullnetit të njeriut, e bën këtë glob të madh tokësor një magazinë që përmban çdo lloj minerali e ushqimi që atij i nevojitet, dhe e bën një dyqan të mbushur me të gjithë artikujt që ai dëshiron. Kështu Sundimtari i Vetëm kujdeset për njeriun dhe e ushqen duke i dhururar atij çfarë dëshiron.

Dhe meqenëse, All-llahu xh.sh. i zotëron këto veçori, Ai e do njeriun dhe e bën Vetveten të dashur tek njeriu. Ai është i përjetshëm, dhe ka botëra të përjetshme. Ai i realizon të gjitha gjërat me drejtësi, Ai bën gjithçka me urtësi. Por sovraniteti madhështor dhe Mbretëria e përjetshme e Sundimtarit të parapërjetësisë nuk mund të përfshihet plotësisht brenda jetës së shkurtër të njerëzimit, kësaj toke të përkohshme e kalimtare. Për më tepër, aktet shumë të mëdha të padrejtësisë dhe të mosbindjes që ndodhin midis njerëzve në kundërshtim e në kontradiktë me drejtësinë, dhe në kudërshtim me ekuilibrin dhe bukurinë e kozmosit, tradhtia e tyre, mohimi dhe mosbesimi ndaj Mirëbërësit dhe Furnizuesit të tyre, dhe të gjitha këto mbeten të pandëshkuara në këtë botë, gjithashtu ata i kalojnë në rehati jetët e tyre mizore e tradhtare, ndërsa njerëzit e mjerë e të shtypur i kalojnë jetët e tyre në mjerim. Por, pikërisht esenca e Drejtësisë Absolute, që shenjat e të cilës shihen gjithandej universit, është krejtësisht e kundërt dhe e papajtueshme me idenë e mosringjalljes së mizorëve dhe të tradhtarëve, së bashku me të shtypurit e pashpresë, të cilët janë të barabartë në këtë botë përpara vdekjes!

Dhe meqenëse, Pronari i kozmosit ka zgjedhur e i ka dhënë një rang të lartë dhe rëndësi tokës midis krijesave të universit, dhe zgjodhi njeriun dhe i dhuroi atij një pozitë të lartë midis të gjithë krijesave të tokës. Gjithashtu, Ai ka zgjedhur midis njerëzimit, si miqtë e Tij dhe si objektet e adresimit të Tij profetët, evlijatë dhe dijetarët e pastër, sepse ata janë njerëz të vërtetë të cilët përshtaten plotësisht me qëllimet Hyjnore të krijimit, të cilët e bëjnë vetveten të dashur tek Krijuesi i tyre nëpërmjet besimit e nënshtrimit. Ai i nderon e i fisnikëron ata me mrekulli e me ndihmë Hyjnore, dhe i dënon armiqtë e tyre me goditje qiellore. Ai, zgjodhi midis miqve të Tij të dashur e të shquar imamin, udhëheqësin e tyre dhe simbolin e krenarisë dhe lavdisë së tyre, Muhammedin a.s.m.. Ai ndriçoi me dritën e tij gjysmën e globit tokësor dhe një të pestën e njerëzimit të lartësuar për shumë shekuj. Është sikur kozmosi të ishte

krijuar për hir të tij; të gjitha qëllimet e universit u bënë të qarta nëpërmjet tij, u bënë të dukshëm përmes fesë me të cilën ai u dërgua, dhe u shfaqën qartë me Kur'anin që iu shpall Atij.

Megjithëse ai meritoi dhe ishte i përshtatshëm të merrte shpërblimin për një periudhë të pafund kohe për shërbimet e tij të çmueshme të pafund, që ai kreu shërbime që zakonisht do të merrnin miliona vite për t'u kryer, pavarësisht të gjitha këtyre, atij iu dha një jetë shumë e shkurtër, jo më shumë se gjashtëdhejtë e tre vjeç, dhe ajo gjithashtu kaloi në luftë e mundim. A do të ishte e mundur, e përfytyru-eshme dhe e konceptueshme që të mos ringjallet ai personalitet, së bashku me të gjithë të tjerët si ai dhe më të dashurit e tij? Apo të mos jetë edhe tani i gjallë me shpirtin e tij? Apo të zhduket në një zbrazëtirë të përjetshme? Jo, njëqindmijë herë jo!.. Po, i gjithë universi dhe të gjitha realitetet kozmike kërkojnë ringj-alljen e tij, kërkojnë jetën e tij nga Pronari i kozmosit...

Dhe meqenëse, Trajtesa ***"El Ajetul Kubra"*** *(Shenja më e Madhe)*, e cila është *Rrezja e Shtatë*, ka vërtetuar me tridhjetë e tre mendime të pajtuara me unanimitet, secili aq i fuqishëm sa një mal, se universi është vepra e një Dore të Vetme, dhe se bota është pronë e vetëm Një të Vetmi. Kanë treguar në mënyrë të vetëkuptueshme se Njësia është boshti i plotësimit Hyjnor. Ato kanë shpjeguar se, me unitet e Njësi, i gjithë universi transformohet dhe fiton aspektin e shërbëtorit të bindur dhe të nëpunësit të nënshtruar të Atij Krijuesi të Vetëm. Gjithashtu, me ardhjen e botës së përtejme dhe me ekzistencën e saj, realizohen plotësimet e All-llahut xh.sh., mbrohen nga rrëzimi dhe mbrohet Drejtësia e Tij Absolute nga tallja e nga tradhtia e plotë, nga kotësia e idiotizmi; merr Mëshira e Tij Gjithëpërfshirëse sferën e saj dhe shpëton nga dhënia e torturimit diskretitues; duket krenaria dhe fuqia e Tij absolute dhe shpëtojnë nga pafuqia e mjerë, si dhe shenjtërohet secili nga Atributet Madhështore të All-llahut.

Kijameti do të ndodhë me një siguri absolute. Ringjallja do të ndodhë, dyert e banesës së shpërblimit dhe dënimit do të hapen për arsye të ***"Tetë meqenëseve"*** të shtjelluara më lartë, nga qindra pika që lidhen me besimin tek All-llahu xh.sh.. Vetëm atëherë do të përmbushet dome-thënia e vërtetë e tokës dhe e pozicionimit të saj qëndror, si dhe kuptimi i vërtetë dhe vlera e njeriut. Atëherë drejtësia, urtësia, mëshira dhe Mbret-ërimi i Sundimtarit të Gjithurtë i Cili është Krijuesi dhe Mbështetësi i tokës dhe i njeriut, do të vendosen e shfaqen rishtas. Atëherë miqtë e vërtetë dhe dashuruesit e përmalluar të All-llahut të Përjetshëm do të shpëtojnë nga asgjësimi i përhershëm, dhe më i madhi e më i vlefshmi i

atyre miqve do të marrë shpërblimin për shërbimet e shenjta me të cilat ai kënaqi gjithë kozmosin. Atëherë plotësimet e Mbretit të përjetësisë do të shenjtërohen, do të pretendojnë lartësinë e tyre dhe qënien e tyre larg çdo mangësie e defekti; do të lartësohet e largohet Fuqia e Tij nga pafuqia, Urtësia e Tij nga marrëzia, dhe Drejtësia e Tij nga të gjitha llojet e padrejtësisë.

Shkurtazi: ***Meqenëse All-llahu ekziston, sigurisht edhe Bota e përtejme ekziston.***

Atëherë, tre shtyllat e besimit, që u shtjelluan më lartë, e vërtetojnë dhe dëshmojnë ringjalljen me të gjitha dëshmitë e provat. Gjithashtu, dy shtyllat e mbetura të besimit të përfshira në këto Fjalë:

وَبِمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَبِٱلْقَدَرِ خَيْرِهِۦ وَشَرِّهِۦ مِنَ ٱللَّهِ تَعَالَىٰ

"Dhe (besoj) dhe në engjëjt e Tij, dhe në Paracaktimin Hyjnor (Kaderin), e mira e tij dhe e keqja janë nga All-llahu i Plotëfuqishëm", bëjnë të domosdoshëm ringjalljen dhe dëshmojnë e tregojnë botën e përjetësisë në mënyrën më të fuqishme.

Të gjitha provat, shikimet e dëshmitë e pafund dhe bisedat që provojnë ekzistencën e engjëjve dhe funksionin e tyre të robërisë ndaj All-llahut xh.sh., gjithashtu vërtetojnë në mënyrë të tërthortë ekzistencën e botës së shpirtërave, të botës së padukshme, të botës së përtejme, banesës së lumturisë dhe ekzistencën e Xhennetit dhe të Xhehennemit që do të mbushen me xhinde e njerëz. Sepse engjëjt kanë mundësi me lejen e All-llahut që t'i shikojnë ato botëra e të hyjnë në to, dhe të gjithë engjëjt e afërm me Fronin e All-llahut xh.sh., të tillë si Hazreti Xhebraili, i cili komunikon me njerëz, njoftojnë ekzistencën e atyre botëve që u përmendën dhe përshkruajnë me unanimitet udhëtimin e tyre nëpër to. Ashtu siç pranojmë pa diskutim ekzistencën e kontinentit të Amerikës, të cilin ne vetë kurrë nuk e kemi parë, nga njoftimet e udhëtarëve që vijnë nga ai kontinent, po ashtu, ne duhet të besojmë me gjithë sigurinë, siç besojmë me të vërtetë, në ekzistencën e botës së përjetësisë së Ahiretit, ekzistencën e Xhennetit e të Xhehennemit, duke u mbështetur mbi njoftimet e dhëna nga engjëjt, njoftime që kanë autoritetin e njëqind rrëfenjave të pakundërshtueshme.

Dhe, përsëri, të gjitha provat e përfshira në ***Trajtesën e Paracaktimit Hyjnor ose Kaderit***, e cila është *Fjala e Njëzet e Gjashtë*, duke vërtetuar shtyllën e Besimit në Paracaktimin Hyjnor, në mënyrë të tërthortë vërteton ringjalljen, shpërndarjen e regjistrave të punëve dhe peshimin e

veprave të njeriut që do të ndodhin tek peshorja e madhe. Sepse ngjarjet në ekzistencën e të gjitha gjërave regjistrohen para syve tanë nëpër Pllakat e rregullit e të balancës; biografia e çdo qënie të gjallë është gdhendur në aftësinë e kujtesës së saj, në farishten e saj, dhe në Tablo të tjera të ngjashme; veprat e çdo qënie të pajisur me shpirt, dhe veçanërisht ato të njeriut, janë regjistruar në Pllakat e Ruajtura. Kështu, gjithë ky parapërcaktim nga Kaderi gjithëpërfshirës, ky caktim kaq i urtë, ky regjistrim kaq i përpiktë dhe kjo skalitje kaq e saktë, mund të jetë vetëm për hir të një shpërblimi të përhershëm dhe të një dënimi që do të jepen në Gjyqin e Madh si rezultat i një Gjykate të Lartë. Përndryshe, ai regjistër gjithëpërfshirës e i përpiktë dhe ai regjistrim, do të ishin krejtësisht kot e pa kuptim. Kjo do të ishte në kundërshtim me Urtësinë dhe Realitetin.

Për më tepër, në qoftë se nuk do të ndodhte ringjallja, të gjitha kuptimet e vërtetuara që janë skalitur në librin e universit nga Pena e Paracaktimit Hyjnor do të shkatërroheshin. Kjo do të ishte një gjë krejtësisht e pamundur, do të ishte aq absurde dhe madje një përçartje e tillë, si të mohoje ekzistencën e universit...

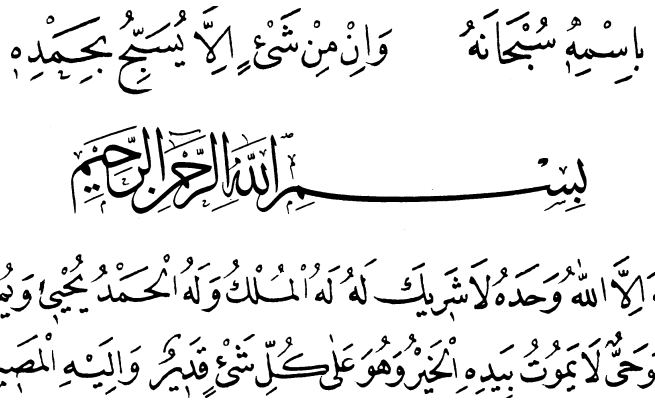
Përmbledhje: Pesë shtyllat e besimit, së bashku me të gjitha provat e tyre, tregojnë e kërkojnë ndodhjen dhe ekzistencën e ringjalljes, ekzistencën e botës së Ahiretit, dhe hapjen e dyerve të saj. Ato e dëshmojnë atë dhe e bëjnë të domosdoshme.

Për shkak se ndodhen mbështetje e prova të tilla madhështore e të patundura për të vërtetën e ringjalljes, krejtësisht të denja për madhështinë e saj, Kur'ani i shpjegimit të mrekullueshëm i kushton rreth një të tretën e përmbajtjeve të tij Ringjalljes dhe Ahiretit, dhe e bën atë gurin themeltar për të gjitha të vërtetat e tij dhe ndërton gjithçka mbi bazat e saj...

(Parathënia përfundoi.)

PROVA E DHJETË E BESIMIT

STACIONI I PARË I LETRËS SË NJËZET

"Me Emrin e Atij të Cilit i takon lavdërimi. "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë Lartësinë e Tij."[42]

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut; Ai është Një; Ai nuk ka shok; i Tij është sundimi dhe Atij i takon lavdërimi; vetëm Ai dhuron jetë dhe shkakton vdekjen, dhe Ai është i Gjallë dhe nuk vdes; e gjithë e mira është në Dorën e Tij; Ai është i Gjithëfuqishëm mbi gjithçka, dhe përfundimi i githçkaje do të jetë tek Ai."

[Kjo fjali shpreh Njësinë Hyjnore dhe recitohet pas namazeve të mëngjesit dhe të mbrëmjes; kjo përmban shumë vlera e merita; dhe sipas një rrëfenje autentike, ajo përmban shkallën e "Emrit më të madh". Ajo fjali përmban njëmbëdhjetë fraza; në secilën prej tyre ka edhe sihariqe, lajme të gëzueshme, si dhe një shkallë të vërtetimit të Njësisë Hyjnore dhe një aspekt të madhështisë dhe të plotësimit të Njësisë Hyjnore nëpërmjet këndvështrimit të "Emrit më të madh". Duke ia referuar shpjegimin e këtyre të vërtetave të larta pjesëve të tjera të Risale-i Nurit,

[42] Kur'an: 17: 44

dhe për të përmbushur një premtim, ne tani do të shkruajmë shkurtimisht një indeks si përmbledhje e atyre të vërtetave në dy stacione dhe një parathënie.]

PARATHËNIE

Ji i sigurt nga kjo, se qëllimi më i lartë i krijimit dhe rezultati i tij më i rëndësishëm janë *"El-Imanu bil-lah"* 'Besimi në Zotin xh.sh.'.

Rangu më i lartë në humanizëm dhe shkalla më e lartë janë *"Maërifetull-llah"* 'njohja e Zotit xh.sh.', që përfshihen brenda besimit në All-llahun. Lumturia më e ndritshme dhe mirësia më e ëmbël për xhindet dhe njerëzit janë *"Muhabbetull-llah"* dashuria për Zotin xh.sh., e përfshirë brenda njohjes për Zotin xh.sh.. Dhe gëzimi më i pastër për shpirtin njerëzor dhe kënaqësia më e plotë për zemrën e njeriut janë kënaqësia e madhe e shpirtit e pëfshirë brenda dashurisë ndaj Zotit xh.sh..

Në realitet, gjithë kënaqësia e vërtetë, gëzimi i pastër, mirësia e ëmbël dhe lumturia e paturbulluar qëndron në "Njohjen e Zotit xh.sh." dhe në "Dashurinë e Zotit xh.sh.", sepse pa këto, në të vërtetë, nuk do të ekzistonte as lumturi, as gëzim dhe as mirësi. Një njeri i cili e njeh dhe e do Zotin e Gjithëfuqishëm, ai mund të marrë mirësi ose me aftësi ose me vetëveprim, lumturi të pafundme, mirësi të pashtershme dhe drita e mistere të pambarim. Ndërsa një njeri që nuk e njeh realisht dhe që nuk e do Atë, ai goditet, shpirtërisht dhe materialisht, me mjerim të pafudmë, me dhimbje e frikësime.

Po, ky njeri i mjerë edhe sikur të ishte mbreti i të gjithë dynjasë, kjo do t'i dukej atij se po jeton një jetë pa rezultat midis grupeve të mjera të llojit të tij në këtë botë kalimtare në qoftë se ai nuk do ta gjente Krijuesin e Tij. Por, nga ana tjetër, në qoftë se e gjen dhe e njeh Atë, ai do të kërkonte mbrojtje në fuqinë e Tij. Atëherë Bota e shkretë do të shndërrohej në një vend argëtimi e kënaqësie dhe do të bëhej një vend tregtie për botën tjetër.

STACIONI I PARË

Në secilën nga këto njëmbëdhjetë fraza Njësie ka një sihariq të gëzueshëm; në ato sihariqe ndodhet një balsam dhe në atë balsam gjendet një ëndje shpirtërore.

❑ **FRAZA E PARË:**

لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ **"La ilahe il-lall-llah"** *-Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut."*

Lajmi i gëzuar në këtë frazë është i tillë, saqë shpirti njerëzor ashtu siç është i nënshtruar ndaj nevojave të panumërta dhe i zbuluar para sulmeve të armiqve të panumërt, gjen në këtë frazë një vend shpëtimi dhe një burim ndihme. Kjo bën që t'i hapet atij dera e thesarit të mëshirës që do t'i japë garanci për të gjitha nevojat dhe do t'i sigurojë atij një pikë mbështetjeje e force e cila tregon autorin dhe pronarin e saj; gjithashtu ajo i bën të njohur Krijuesin dhe të Adhuruarin e Vërtetë, i Cili zotëron një fuqi absolute që do ta mbrojë nga e keqja e armiqve të Tij. Duke treguar këtë, fraza e shpëton zemrën nga dëshpërimi e vetmia dhe shpirtin nga ankthet hidhëruese: Ajo siguron një gëzim të përhershëm dhe një lumturi të përjetshme.

❑ **FRAZA E DYTË:**

وَحْدَهُ **"Vahdehu"** – *Ai është Një.*

Kjo frazë jep sihariqin e mëposhtëm i cili është edhe si kurues, po ashtu edhe burim lumturie.

Shpirti dhe zemra e njeriut të cilat kanë lidhje me shumicën e krijesave në univers dhe arrijnë pikën e të qënit të përmbytura në mjerim dhe në konfuzion nga presioni dhe shkaku i këtyre lidhjeve të forta, gjejnë në frazën وَحْدَهُ, **Vahdehu** *"Ai është Një"*, një strehim dhe mbrojtës, e cila do t'i shpëtojë nga i gjithë konfuzioni e çoroditja. Domethënë fraza وَحْدَهُ **Vahdehu,** *"Ai është Një"*, është sikur i thotë njeriut:

All-llahu është Një, mos e rraskapit veten tënde duke iu lajkatuar të tjerëve, dhe të ndjehesh borxhli ndaj atyre; mos i mburr e mos iu servilos atyre e të poshtërosh veten tënde; mos i ndiq ata e t'i bësh gjërat të vështira për veten tënde, mos ki frikë e mos u dridh para tyre, sepse Sulltani i universit është Një. Çelësi i të gjitha gjërave është me Të, frerat e të gjitha gjërave janë në Dorën e Tij, çdo gjë do të zgjidhet me urdhrin e Tij. Nëse do ta gjesh Atë, ke gjet gjithçka që dëshiron, ti do të jesh i

shpëtuar nga borxhe të pafundme e nga ankthet e shqetësimeve të panumërta.

❑ **FRAZA E TRETË:**

لَاشَرِيكَ لَهُ **La sherike lehu”** – *Ai nuk ka shokë.*

Si në Hyjninë, ashtu edhe në Sovranitetin e Tij, Ai nuk ka shok. All-llahu xh.sh. është Një dhe nuk mund të jetë shumë... Gjithashtu në Hyjninë e Tij, në veprat e Tij dhe në krijim Ai nuk ka shokë.

Në kundërshtim me mbretërit e tokës, ndodh që mbreti është një i vetëm dhe pa ortakë në mbretërinë e tij, veçse ama ai nuk është një i vetëm në ekzekutimin e çështjeve të tij, meqë nëpunësit dhe shërbyesit e tij konsiderohen ortakë të tij; ata mund të ndalojnë cilindo nga hyrja për tek prania e Tij duke i thënë: “Kthehu tek ne së pari dhe konsultohu me ne, ndërsa Zoti i Gjithëfuqishëm, Mbreti i parapërjetësisë dhe i paspërjetësisë nuk ka shokë në sovranitetin e Tij. Ai gjithashtu nuk ka nevojë për partnerë e ndihmësa për të ekzekutuar sundimin e Tij, pasi asgjë nuk ndikon në diçka tjetër veçse me urdhrin, me vullnetin dhe me fuqinë e Tij. Kështu, të gjithë mund të kthehen tek Ai pa ndërmjetës dhe, meqenëse nuk ekzistojnë ortakë e ndihmësa për Të, atëherë nuk mund t‘i thuhet askujt që i drejtohet atij të kërkojë ndonjë konsulencë të tillë si: “Është ndaluar, ju nuk mund të hyni në praninë e Tij.”

Prandaj, kjo frazë i jep shpirtit të njeriut sihariqin e gëzueshëm vijues: Shpirti i njeriut që është i ndriçuar me besim mund të hyjë pa kurrfarë pengese, kundërshtimi apo ndërhyrje, në çdo gjendje, për çdo dëshirë, në çdo kohë e në çdo vend, tek hirploti i Madhështisë, i Gjithëfuqishmi i Plotësisë, i Cili është Pronari i parapërjetësisë dhe i paspërjetëssië; Pronari i thesarit të mëshirës, i burimeve të lumturisë dhe mund të paraqesë nevojat dhe kërkesat e Tij. Dhe duke gjetur mëshirën e Tij, ai do të mbushet me gëzim të plotë e kënaqësi të madhe.

❑ **FRAZA E KATËRT:**

I Tij është e gjithë prona. -**“Lehul Mulku”** لَهُ الْمُلْكُ

Domethënë,pronësimi është krejtësisht i Tij. Ndërsa ti je edhe pronë e Tij edhe rob i Tij dhe i pronësuar prej Tij, dhe gjithashtu punon në pronën e Tij.

Kjo frazë jep lajmin e gëzueshëm e kurues të mëposhtëm: “O njeri!” Mos pandeh se ti je pronar i vetes tënde, sepse ti nuk ke kontroll mbi asnjërën nga gjërat që lidhen me ty.

Një peshë e tillë do të ishte e rëndë. Gjithashtu ti je i pamundur të mbrosh vetveten, të shmangësh fatkeqësitë apo t'i bësh ato vepra që janë të domosdoshme për jetën tënde. Sidoqoftë, mos u lëndo dhe mos u torturo pa arsye, prona i përket një tjetri, ajo nuk është e jotja; Ai pronar është edhe i Gjithëfuqishëm edhe i Gjithëmëshirshëm; prandaj mbështetu në fuqinë e Tij, mos e akuzo dhe mos e përfol mëshirën e Tij! Lëre prapa hidhërimin, ji i gëzuar! Flaki turbullirat dhe gjej qetësinë!

Ajo gjithashtu thotë: Universi, të cilin ti e do, në kuptim, dhe me të cilin je i lidhur e që të hidhëron me ngatërresat e tij për të cilat je i pamundur t'i rregullosh, është prona e të Vetmit të Gjithëfuqishëm e Gjithëmëshirues. Prandaj dorëzoja pronën Pronarit të vet, lëre atë tek Ai, tërhiq kënaqësinë dhe jo zemërimin e Tij.

Ai është i Gjithurtë dhe Mëshirëplotë. Ai është plotësisht i lirë në pronën e Tij dhe e administron atë si të dojë. Sa herë që të frikësohesh, thuaj edhe ti ashtu si Ibrahim Hakkiu:

"Le ta shohim atë që Pronari vepron, është më e mira çfarëdo që Ai bën". Atëherë, shikoje atë nga dritaret dhe mos hyr brenda! Shikoje atë të mirë dhe mos ndërhy!

❑ **FRAZA E PESTË:**

لَهُ الْحَمْدُ **"Lehul Hamdu"** – *Atij i itakon lavdërimi.*

Lavdërimi, krenaria, mburrja dhe brohoritja janë të përshtatshme për Të, ato i shkojnë vetëm Atij. Domethënë, mirësitë janë të Tijat; ato vijnë nga thesari i Tij; ndërsa në lidhje me thesarin, ai është i pashtershëm. Atëherë, kjo frazë jep sihariqin e mëposhtëm:

O njeri! Mos vuaj dhe mos u brengos kur ikin mirësitë, sepse thesari i mëshirës është i pashtershëm dhe, mos bërtit nga të imagjinuarit e zhdukjes së një kënaqësie, pasi ajo nuk është tjetër veçse një frut i mëshirëgjërësisë së pafundme. Dhe meqenëse pema e saj është e pavdekshme, kur fruti mbaron, ai zëvendësohet me më shumë të tjerë. Në qoftë se ti mendon me mirënjohje se brenda kënaqësisë së vetë mirësisë është një favor i mëshirshëm njëqind herë më i këndshëm dhe më i kënaqshëm, ti do ishe në gjendje ta shtoje kënaqësinë njëqindfish. Brenda një molle të cilën ta dhuron një Monark Madhështor ndodhet një kënaqësi më e lartë se ajo e njëqind ose e një mijë mollëve; sepse është Ai i cili ta ka dhuruar dhe të ka bërë të përjetosh kënaqësinë e një mirësie mbretërore.

Në të njëtën mënyrë, me anë të Frazës: لَهُ الْحَمْدُ **“Lehul Hamdu”** – *Atij i takon lavdërimi,* do të hapet për Ty dera e kënaqësisë shpirtërore njëmijë herë më e ëmbël se sa vetë mirësia, sepse kjo frazë do të thotë të bësh lëvdata dhe falënderime; domethënë, ta perceptosh e të ndijosh dhënien e mirësisë. Kjo me radhë, do të thotë të njohësh Mirëbërësin duke reflektuar mbi dhënien e mirësisë, dhe kështu së fundi të mendosh thellë mbi mirësinë e mëshirës, favorin e dhembshurisë së Tij dhe vazhdimësinë e mirësive të Tij mbi ty.

❑ **FRAZA E GJASHTË:**

يُحْيِي **“Juhji”** – *Vetëm Ai jep jetë.*

Domethënë, Dhënësi i jetës është Ai dhe Ai që e bën jetën të vazhdojë nëpërmjet ushqimit është përsëri Ai; Mbështetësi i nevojave të jetës është gjithashtu Ai. Qëllimet e larta të jetës i përkasin Atij dhe rezultatet e rëndësishme të saj shikojnë për tek Ai dhe, nëntëdhjetë e nëntë prej njëqind frutave të saj janë të Tij. Kështu, kjo frazë i bën thirrje këtij njeriu kalimtar e të pafuqishëm në këtë mënyrë dhe i bën atij një njoftim të gëzueshëm:

O njeri! Mos e shqetëso veten tënde duke marrë përgjegjësitë e rënda të jetës në shpatullat e tua. Mos mendo për kalimin e jetës e të fillosh të hidhërohesh. Mos e shiko atë vetëm tek frutet e saja materiale e të parëndësishme dhe të brengosesh që erdhe në këtë dynja sa herë që sheh zhdukjen e mirësive. Në të vërtetë, ajo makineri jetike e trupit tënd që i ngjason një anijeje, i përket të Vetmit të Përjetshëm e Vetekzistues.”

Është Ai që e furnizon jetën me të gjitha kërkesat e nevojat. Gjithashtu jeta jote ka shumë qëllime e rezultate të cilat edhe ato i përkasin Atij gjithashtu. Ti je një timonier i thjeshtë në atë anijen e jetës. Prandaj, bëje detyrën tënde mirë dhe merr shpërblimin dhe kënaqësinë që vijnë me të. Mendoni vetëm se sa e çmueshme është një anije e jetës dhe sa të vlefshme janë dobitë dhe frutat e saja; atëherë mendo se sa Bujar e i Mëshirshëm është Pronari i anijes.

Kështu, gëzohu dhe jep falënderime dhe mësoje se kur ti e kryen detyrën tënde me drejtësi e pastërti, të gjitha rezultatet që prodhon anija do të kalojnë në regjistrin, në të cilin regjistrohen veprat tuaja, dhe se ato do të sigurojnë një jetë të pavdekshme dhe do të jetosh jetë të amshuar.

❑ **FRAZA E SHTATË:**

Ai shkakton vdekje. – **“Ve jumitu”** وَيُمِيتُ

Domethënë, Ai që shkakton vdekjen është i Vetmi Krijues. Ai ju shkarkon ju nga detyra e jetës, ndryshon vendbanimin tuaj nga kjo botë kalimtare dhe ju çliron e ju heq nga puna e shërbimit. Me fjalë të tjera, Ai të merr ty nga kjo jetë e përkohshme për tek jeta e pavdekshme.

Atëherë, kjo frazë lëshoi klithmë në veshin e xhindit dhe të njeriut kalimtar, sa vijon:

Merrni lajme të gëzueshme!” Vdekja nuk është shkatërrim, shuarje, ndarje e përhershme, asgjë apo asgjësim; ajo nuk është pushim, as zhdukje e vetvetishme pa autor, as e rastësishme, por është një shkarkim nga detyra e jetës nga një Urdhërues i autoritetshëm, i Gjithurtë e Mëshirues; ajo është ndryshim vendi e pozite drejt një lumturie të përjetshme, është nxitje për tek Atdheu origjinal. Është një derë takimi drejt berzahut, botës së ndërmjetme, ku janë grumbulluar nëntëdhjetë e nëntë përqind prej të dashurve.

❑ **FRAZA E TETË:**

وَهُوَحَيٌّ لَايَمُوتُ **“Ve huve hajjun la jemut”** – *Ai është i Gjallë e nuk vdes.*

Domethënë, Zotëruesi i bukurisë, i plotësimit dhe i bujarisë që janë të pafundme e që shihen në të gjitha krijesat e universit dhe që shkaktojnë dashuri dhe, i Adhuruari i përjetshëm, i Dashuri i amshuar, një manifestim i bukurisë së të Cilit është i mjaftueshëm për t’i zëvendësuar të gjithë të dashurit e tjerë, ka një jetë të vazhdueshme nga parapërjetësia e paspërjetësia – një jetë pa ndonjë shenjë ndërprerje apo përkohshmërie dhe është i përjashtuar nga gabimi, mangësia apo nga mosplotësimi. Kështu, kjo frazë i shpall xhindit dhe njeriut si dhe të gjitha qënieve të vetëdijshme dhe njerëzve të dashurisë dhe të pasionit, sa vijon:

Merrni lajme të gëzueshme! Ndodhet një i Dashur i përjetshëm i Cili shëron plagët tuaja të shkaktuara nga ndarje të panumërta prej atyre që ju i doni. Meqenëse Ai ekziston dhe është i pavdekshëm, atëherë çfarëdo që mund të ndodhë, nuk i bren dhe nuk i hidhëron të tjerët. Për më tepër, bukuria dhe bujaria, virtyti dhe plotësimi në to, të cilat janë shkaku i dashurisë tënde, janë duke kaluar përmes shumë perdeve dhe hijeve nga hijet më të zbehta të treguesit të bukurisë së të Dashurit të përjetshëm e të amshuar. Prandaj, të mos ju hidhërojë ju ndarja dhe

zhdukja e tyre, pasi ato janë një lloj pasqyrash. Ndryshimi i pasqyrave përtërin dhe zbukuron treguesin e rrezatimit dhe shkëlqimin e bukurisë. Meqenëse Ai ekziston, atëherë çdo gjë ekziston.

❑ **FRAZA E NËNTË:**

بِيَدِهِ الْخَيْرُ **"Bi jedihil Hajru"** – *E gjithë mirësia është në Dorën e Tij.*

Domethënë, çdo veprim të mirë që ju e kryeni transferohet në regjistrin e Tij. Çdo vepër e drejtë që ju bëni regjistrohet tek Ai. Kështu, kjo frazë i thërret xhindit dhe njeriut me përgëzimet dhe sihariqet e mëposhtme:

O ju të mjerë! Mos qani me dëshpërim kur udhëtoni për tek varri, duke thënë, ah, medet! Gjithçka që kishim në pronësi u shkatërrua, gjithë përpjekjet tona shkuan kot. Ne kemi lënë një dynja të gjërë e të bukur dhe kemi hyrë në një tokë të ngushtë, sepse çdo gjë e juaja ruhet, të gjitha veprimet tuaja janë regjistruar dhe çdo shërbim që keni bërë është regjistruar.

I Vetmi i Gjithëlavdishëm, në Dorën e të Cilit është e gjithë e mira dhe që mundet të sjellë të gjithë të mirën në realizim, do të të shpërblejë për shërbimin tënd, do të të tërheqë, do të të mbajë përkohësisht nën dhé dhe pastaj do t'ju marrë në praninë e Tij. Lumë ju që e kryet shërbimin dhe detyrimin, vështirësia iku. Ju po shkoni për tek rehatia dhe mëshira! Shërbimi e përpjekja kanë marrë fund. Ju po shkoni të merrni shpërblimin tuaj!

Në të vërtetë, i Gjithëfuqishmi Madhështor, i Cili ruan farërat dhe bërthamat, të cilat janë fletët e punëve të pranverës së kaluar, janë regjistrat e shërbimeve të tyre dhe kutitë depozituese të funksioneve të tyre dhe i ruan e i shpall ato në pranverën vijuese, në një mënyrë njëqind herë më të bollshme se origjinalet. Atëherë, Ai sigurisht i ruan rezultatet e jetës suaj në të njëjtën mënyrë dhe do të shpërblejë shërbimin në një mënyrë vërtetë të bollshme.

❑ **FRAZA E DHJETË:**

وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ **"Ve huve ala kul-li shej-in Kadir"** – *Dhe Ai është i Gjithëfuqishëm mbi gjithçka.*

Domethënë, Ai është Një, Ai është i Vetëm, Ai ka fuqi mbi gjithçka. Asgjë fare nuk është e vështirë për Të. Krijimi i pranverës është

aq i lehtë për Atë aq sa krijimi i një luleje; Ai e krijon Parajsën me aq lehtësi si pranverën.

Artifaktet e panumërta të cilat Ai i krijon vazhdimisht çdo ditë, çdo vit e çdo shekull, dëshmojnë me gjuhë të panumërta Fuqinë e Tij të pafundme. Kështu, kjo frazë gjithashtu jep lajme të gëzueshme.

O njeri! Shërbimi që ke ofruar dhe adhurimi që ke kryer nuk shkojnë kot. Një botë shpërblimi, një banesë lumturie është përgatitur për ty; një Parajsë e pafundme po të pret ty në vend të kësaj botës tënde kalimtare. Kij besim dhe mirëbesim në premtimin e Krijuesit të Gjithëlavdishëm, të Cilin ti e njeh dhe që e adhuron, sepse është krejtësisht e pamundur që Ai ta thyejë premtimin. Në fuqinë e Tij nuk ka absolutisht asnjë mangësi; pafuqia nuk mund të ndërhyjë në veprat e Tij. Ai, ashtu siç krijon kopshtin tënd të vogël, gjithashtu është i aftë të krijojë një parajsë për ty. Dhe Ai e ka krijuar atë dhe ta ka premtuar; Ai meqë të ka premtuar, me siguri do të të fusë në të.

Meqenëse ne shohim nëpërmjet vëzhgimit se çdo vit në faqen e tokës Ai grumbullon së bashku dhe shpërndan me një rregull të plotë dhe me drejtpeshim, me bashkërendim të plot dhe me lehtësi më shumë se treqindmijë specie e grupe të kafshëve dhe bimëve, me siguri Një i Gjithëfuqishëm i Tillë e i Gjithëlavdishëm është i aftë ta përmbushë premtimin e Tij. Duke qenë kështu i Gjithëfuqishëm Absolut, Ai krijon shembuj ringjallje dhe shembuj Xhenneti në mijëra forma çdo vit.

Meqenëse lumturia e përjetshme e premtuar nga të gjithë librat e shpallur qiellorë i jep sihariqet e parajsës; dhe meqenëse të gjitha veprat e Tij dhe funksionet janë të drejta dhe të vërteta dhe kryhen me vërtetësi e seriozitet dhe, meqenëse përmes dëshmisë së të gjitha veprave të artit, të gjitha plotësimet tregojnë e dëshmojnë plotësimin e Tij të pafundmë dhe këto janë tregues se Ai është i pastër dhe larg çdo mangësie e defekti; dhe meqenëse thyerja e premtimit, gënjeshtra, fallsiteti dhe mashtrimi janë cilësitë më të shëmtuara, përveç qënies së tyre defekte e mangësi, atëherë Ai i Gjithëfuqishëm i Lavdisë dhe i Gjithurti i Plotësimit dhe Ai Mëshirëplot Hirplot do ta përmbushë premtimin me të gjithë sigurinë. Ai do ta hapë derën e lumturisë së përhershme; Ai do t'ju shtie juve, o njerëzit e besimit, në Parajsë, e cila ishte atdheu origjinal i paraardhësit tuaj Ademit.

❑ **FRAZA E NJËMBËDHJETË:**

وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ **"Ve ilejhil mesir"** – *Dhe me Të, të gjitha gjërat e kanë fundin e tyre.*

Domethënë, qëniet njerëzore dërgohen në këtë botë, e cila është bota e sprovës dhe e provimit, me detyrat e tyre të rëndësishme të tregtisë dhe të vepruarit si nëpunës. Pasi ata kanë përfunduar tregtinë e tyre, kanë përmbushur detyrat e tyre dhe kanë plotësuar shërbimet e tyre, ata do të kthehen tek Krijuesi i tyre i Gjithëlavdishëm dhe takohen me Pronarin Gjithëbujar, i Cili i lëshoi ata në vendin e parë. Duke e lënë këtë botë kalimtare, ata do të nderohen e të ngrihen në praninë e madhështisë në Botën e qëndrueshmërisë.

Domethënë, duke qenë të shpëtuar nga turbullira e shkaqeve dhe nga perdet e errëta të ndërmjetësive, ata do të takohen me Furnizuesin e tyre Mëshirëplotë pa perde tek vendi i përjetshëm i madhështisë së Tij. Gjithësecili do të gjejë Krijuesin, të Adhuruarin e Vetëm të vërtetë, Furnizuesin, Zotin, Pronarin dhe do ta njohë menjëherë. Kështu, kjo frazë, shpall sihariqin e gëzueshëm vijues i cili është më i madh se sa të gjitha sihariqet e tjera duke thënë:

O njeri! A e di se ku po shkon dhe për ku po shtyhesh? Ashtu siç është pohuar në fund të Fjalës së Tridhjetë e Dytë, një mijë vite jetë e lumtur në këtë botë nuk mund të krahasohet me një orë jete në Parajsë. Dhe njëmijë vite nga jeta në Parajsë nuk mund të krahasohen me gëzimin e shikimit prej një ore të bukurisë së Hirplotit të Gjithëlavdishëm. Dhe ti po shkon tek sfera e mëshirës së Tij dhe tek shkalla e prezencës së Tij.

Hijeshia dhe bukuria tek të gjitha krijesat e kësaj bote dhe tek ato të dashur metaforikë, për të cilët mallëngjehesh e joshesh si dhe je shumë i dëshiruar, janë veçse një lloj hije nga treguesi i bukurisë dhe i hijeshisë së Emrave të Tij; dhe e gjithë Parajsa me të gjitha mrekullitë e saj të holla është vetëm një tregues nga treguesit e mëshirës së Tij, të gjitha llojet e përmallimit, të dashurisë, tërheqjes dhe joshjeve janë vetëm një shkëlqim nga dashuria e të Adhuruarit të përhershëm dhe të Dashurit të përjetshëm. Dhe ju po shkoni në sferën e pranisë së Tij. Dhe atëherë, ju bëhet ftesa për në Parajsë, që është një vend i përhershëm gostie.

Meqenëse është kështu, ju nuk duhet të qani kur hyni në derën e varrit, por ta prisni atë me buzëqeshje e gëzim. Fraza gjithashtu njofton edhe këtë sihariq:

O njeri! Mos u frikëso duke imagjinuar se ti po shkon në zhdukje, në mosekzistencë, në asgjë, në errësirë, në harresë, në kalbje, në vetmi e në pështpëritje dhe se do të mbytesh në një shumësi.

Ti nuk po shkon në zhdukje, por në qëndrueshmëri; Ti nuk po shtyhesh për në mosekzistencë, por për tek ekzistenca e përjetshme. Ti nuk do të hysh në errësirë, por në botën e dritës. Dhe je duke u kthyer tek Pronari yt i vërtetë, tek vendqëndrimi i Sulltanit të parapërjetësisë.

Ti nuk do të mbytesh në shumësi; ti do të marrësh pushimin në sferën e Njësisë.

Ju jeni të orientuar drejt lidhjes dhe bashkimit dhe jo drejt ndarjes.

* * *

PROVA E NJËMBËDHJETË E BESIMIT

Stacioni i parë i fjalës së Njëzet e Dy

STACIONI I PARË

Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Kështu All-llahu sjell shembujt krahasues për njerëzit, me qëllim që ata të mund të përkujtojnë."[43]

"Të tillë janë shembujt të cilët Ne ua sjellim njerëzve, me qëllim që se mbase mund të mendojnë."[44]

[43] Kur'an, 14: 25
[44] Kur'an, 59: 21

Njëherë dy njerëz po laheshin në një pellg të madh uji. Nën disa ndikime të jashtëzakonshme ata humbën vetëdijen dhe kur hapën sytë, panë se ishin transportuar në një botë të çuditshme dhe krejtësisht e ndryshme nga ajo që jetonin më parë. Ishte e tillë që me rregullin e saj perfekt ajo ishte si një vend, ose si një qytet, ose si një pallat. Ata të dy shikuan përreth me habi të plotë; Në qoftë se do të shikohej nga një këndvështrim, vendi dukej si një botë e madhe. Nga një këndvështrim tjetër, dukej si një vend i mirorganizuar... në qoftë se shikohej në një anë tjetër, dukej një qytet i bukur... dhe nëse do të vështrohej nga një këndvështrim tjetër, ai dukej një pallat që përfshinte një botë madhështore.

Duke udhëtuar rreth kësaj bote të çuditshme, ata të dy e soditën atë dhe shikuan se krijesat e një lloji po flisnin në një mënyrë, por ata nuk mundën ta kutponin gjuhën e tyre. Megjithatë, kuptohej nga shenjat e tyre se ato po kryenin punë të rëndësishme dhe detyra të urta.

Njëri nga të dy personat i thotë shokut: “Kjo botë e çuditshme duhet patjetër të ketë dikë që ta rregulloje, kjo mbretëri e mirorganizuar duhet të ketë një Autor; ky qytet i bukur duhet të ketë një pronar dhe ky pallat i ndërtuar për bukuri duhet të ketë një ndërtues. Ne duhet të përpiqemi që ta njohim Atë, pasi kuptohet se është pikërisht Ai i cili na ka sjellë këtu. Në qoftë se nuk e njohim Atë, atëherë kush do të na ndihmojë? Çfarë mund të presim ne nga këto krijesa të pafuqishme, gjuhën e të cilave nuk e njohim dhe të cilat nuk na e vënë veshin? Për më tepër, sigurisht Ai i cili e bën këtë botë të gjërë në formën e një vendi, qyteti e pallati, që e mbush nga lart-poshtë me gjëra të mahnitshme, që e stolis me çdo lloj dekori, dhe që e zbukuron me mrekulli instruktive, sigurisht Ai dëshiron diçka nga ne dhe nga ata të cilët vijnë këtu. Ne duhet ta njohim mirë Atë dhe të zbulojmë se çfarë dëshron.”

Personi tjetër tha: ‘Unë nuk e besoj se ndodhet një i tillë ashtu si Ai për të cilin ti flet, dhe se Ai e drejton vetë këtë botë të tërë.”

Shoku i tij iu përgjigj: “Në qoftë se ne nuk do ta njihnim Atë dhe nëse do të qëndronim indiferentë ndaj Tij, ne nuk do të kishim absolutisht asnjë dobi në të, dhe në qoftë se ajo do të ishte e dëmshme, dëmi i saj do të ishte shumë i madh. Ndërsa në qoftë se ne do të përpiqeshim që ta njihnim Atë, pak mundim ndodhet në këtë dhe, në qoftë se ka dobi, ajo do të ishte shumë e madhe. Prandaj, kurrësesi nuk do të ishte e perceptueshme që të mbetemi indiferentë ndaj Tij.”

Personi i marrë tha: “Unë e konsideroj të gjithë qetësinë e kënaqësinë time të mos mendoj për Të. Gjithashtu unë nuk kam

ndërmend të shqetësohem me gjëra që mendja ime nuk i kap. Të gjitha këto janë objekte të ngatërruara të rastësisë, ato ndodhin nga vetvetja. Çfarë janë këto gjëra për mua!"

Shoku i tij i mençur iu përgjigj: "Kjo kryeneçësia jote, do të më shtyjë mua dhe shumë të tjerë për në katastrofë. Ndonjëherë ndodh që një vend i tërë dhe qytete të bukura shkatërrohen për shkak të një idioti fatkeq dhe për veprimet e një të shthururi."

Përsëri njeriu i çmendur u kthye nga ai dhe i tha: "Ose më provo mua, në mënyrë vendimtare, se kjo mbretëri e madhe ka një Pronar të vetëm dhe një Autor të vetëm, ose më lër mua rehat!"

Shoku i tij iu përgjigj: "Kokëfortësia jote ka arritur shkallën e çmendurisë; dhe me atë kryeneçësi ti do të jesh shkak i ndonjë katastrofe që mund të na bie neve dhe madje edhe mbretërisë!"

Atëherë, unë do të të tregoj ty "**Dymbëdhjetë Prova"** të cilat demonstrojnë se kjo botë që është si një pallat dhe kjo mbretëri e cila është si një qytet, ka një Autor të vetëm dhe Ai është i Vetmi i Cili drejton dhe Administron gjithçka. Ai është krejtësisht i pastër dhe larg çdo mangësie. Ky Autor, i Cili nuk na shfaqet, na shikon neve dhe gjithçka si dhe i dëgjon fjalët e çdo gjëje. Të gjitha punët e Tij janë mrekulli dhe çudira. Të gjitha këto krijesa të cilat ne i shohim, por që gjuhët e të cilave ne nuk i kuptojmë, janë nëpunësit e Tij. '

■ PROVA E PARË

Eja shiko në çdo anë dhe shqyrto me vëmendje! Një dorë e fshehur vepron brenda të gjitha këtyre punëve, sepse diçka që nuk ka as një ons fuqi[45] mban mijëra tone peshë të rënda? Dhe ndonjë gjë tjetër e cila nuk ka as edhe një grimcë vetëdije[46] kryen vepra jashtëzakonisht të urta e të qëllimshme. Kjo do të thotë se ato nuk veprojnë nga vetvetja, porse një Zotërues i fshehur i Fuqisë i bën ato të veprojnë. Në qoftë se ato do të ishin të gjitha të pavarura, kjo do të bënte të domosdoshme që çdo punë këtu të ishte mrekulli dhe çdo gjë të ishte autorja e një mrekullie të jashtëzakonshme. Por kjo është një sofizëm që s'ka kuptim.

■ PROVA E DYTË

[45] Kjo aludon për farërat të cilat mbajnë pemë mbi kokat e tyre.

[46] Kjo tregon bimët e buta si hardhitë e rrushit, të cilat vetë nuk mund të ngjiten apo të mbajnë peshën e frutave, kështu duke hedhur krahët e tyre të buta rreth bimëve të tjera ose pemëve, dhe duke e mbështjellë vetveten rreth tyre, ato ngarkojnë vetveten mbi to.

Eja, shikoji me vëmendje gjërat që i stolisin të gjitha këto fusha, rrafshina e vendbanime! Ndodhen shenja mbi secilën që tregojnë për Atë Autor të fshehur. Thjesht, secili jep lajme për Atë Autor të fshehur si të ishte një vulë apo një stampë. Atëherë, shiko përpara syve të tu: Çfarë bën Ai nga një ons peshe pambuku?[47]

Shiko se sa shumë dengje stofi, pëlhura të bukura dhe materiale me lule kanë dalë nga ai: Shiko se sa shumë kënaqësi të sheqerosuara dhe sa ëmbëlsira në formë sferike janë duke u bërë, saqë sikur me mijëra njerëz si ne t'i vishnim dhe t'i hanin, ato përsëri do të ishin të mjaftueshme. Dhe shiko! Ai ka marrë në dorën e Tij të padukshme hekurin, ujin, dhèun, qymyrin, bakrin, argjendin dhe floririn, dhe ka bërë një copë mish[48] prej tyre. Hidhe vështrimin dhe shihe... Dhe kështu o njeri i çmendur! Këto vepra janë të veçanta për Një të Tillë, që e gjithë kjo mbretëri së bashku me të gjitha pjesët e saja janë nën fuqinë e Tij të mrekullueshme dhe të gjitha i janë nënshtruar dëshirës së Tij.

■ PROVA E TRETË

Eja, shikoji këto vepra të lëvizshme arti.[49] Secila është modeluar në një mënyrë të tillë saqë ajo është thjeshtë një shembull i zvogëluar i pallatit të madh. Çfarëdo që ndodhet në pallat, gjendet në këto makineri të vogla e të lëvizshme. A do të ishte e mundur që dikush tjetër përveç Autorit të pallatit, të mund ta vendoste dhe ta përfshinte pallatin e mahnitshëm në një makineri të vockël? Gjithashtu a do të ishte e mundur që, megjithëse Ai ka përfshirë një botë të tërë në një makineri me përmasën e një kutie, ndonjë gjë në të të ishte pa qëllim apo t'i atribuohej rastësisë?

Kjo do të thotë që, sado shumë makineri të modeluara me aftësi mjeshtërore që ti mund të shikosh, secila është si një vulë e Atij Autori të fshehur. Madje, secila është si një lajmëtare ose shpallje. Nëpërmjet gjuhëve të gjendjeve të prirjeve të tyre të natyrshme, ato janë duke thënë: "Ne jemi arti i Një të Vetmi të tillë i Cili e krijoi këtë botë fare lehtë dhe gjithashtu Ai na krijoi ne me një lehtësi absolute."

■ PROVA E KATËRT

---

[47] Aludon për farën. Për shembull, një farë hashashi, si një grimcë, bërthama e një kajsie dhe fara e një pjepri të vogël, prodhojnë nga thesari i Mëshirës, gjethe të endura më të bukura se sa stofi më i mirë, lule më të bardha se sa pëlhura dhe lule të verdha dhe fruta më të ëmbla se sa sheqeri dhe më të buta e më të shijshme se sa qoftet dhe konservat e frutave dhe na i japin ato neve.

[48] Kjo tregon krijimin e trupave shtazorë nga elementet, dhe krijesat e gjalla nga sperma.

[49] Kjo aludon për kafshët e për njerëzit. Sepse meqenëse kafshët janë indekset e vockëla të botës dhe natyra e njeriut është një shembull i zvogëluar i universit, çfarëdo që ndodhet në botë, një shembull i saj ndodhet tek njeriu.

O shoku im kokëfortë! Eja, unë do të të tregoj diçka edhe më të çuditshme. Sodit! Të gjitha këto vepra dhe gjëra në këtë mbretëri kanë ndryshuar dhe janë duke ndryshuar. Ato nuk ndalojnë në ndonjë gjendje. Vëreji me kujdes, secili nga këto trupa të pajetë, dhe secila nga këto kutia të pandjeshme ka marrë një formë e të qënit absolutisht sunduese. Mjaft thjesht, është sikur secila t'i sundonte të gjitha të tjerat. Shikoje këtë makineri që është pranë nesh[50]; duket sikur ajo urdhëron dhe, ndërkohë të gjitha domosdoshmëritë dhe substancat e nevojshme për stolinë e saj dhe funksionin vijnë duke nxituar për tek ajo nga vende të largëta. Hidhe vështrimin tek ai trup i pajetë[51], ai sikur po ua bën me shenjë dhe kështu i nënshtron e i bën trupat më të mëdhenj t'i shërbejnë atij dhe të punojnë në vendin e tij të punës. Edhe ti mund të bësh analogji të tjera në të njëjtën mënyrë.

Thjesht, çdo gjë ia nënshtron vetvetes të gjitha krijesat në këtë botë. Në qoftë se ti nuk e pranon ekzistencën e Një të Vetmi të fshehur, i Cili drejton mbretërinë, ti duhet t'ia atribuosh të gjitha aftësitë e Tij, artet dhe plotësimet krijesave edhe sikur ajo krijesë të jetë gurë, apo dhè, ose kafshë, ose njeri ose çdo krijesë tjetër e çfarëdollojshme. Në qoftë se mendja jote e gjykon si të pamundur se një Autor i vetëm Mrekullibërës është pronari i kësaj mbretërie dhe se është Ai që e drejton atë, atëherë ti do të të duhej të pranoje miliona e miliona shpikësa e krijues si Ai, madje sa numri i krijesave, të cilat e kundërshtojnë njëra-tjetrën, janë të ngjashme dhe njëra brenda tjetrës, ndonëse rregulli perfekt kërkon mosndërhyrje, sepse po të kishte ndërhyrje sado pak dhe nga cilado qoftë dhe në cilëndo çështje të kësaj mbretërie të madhe, do të shfaqeshin qartë pasojat, pasi do të përziheshin çështjet dhe do të ngatërroheshin. Në qoftë se do të kishte dy kryepleq në një fshat, dy guvernatorë në një qytet, ose dy mbretër në një mbretëri; rezultati do të ishte rrëmujë e kaos. Atëherë, si do të ishte e mundur që sundues të panumërt të ndërhynin në një mbretëri të harmonizuar të Një Sundimtari Absolut!

■ PROVA E PESTË

[50] Makineria tregon pemët frutmbajtëse, sepse ato mbajnë në degët e tyre të holla qindra banka pune dhe fabrika, dhe endin, zbukurojnë dhe pjekin gjethe, lule e fruta të mahnitshëm dhe na i shtrijnë ato neve. Dhe pemët madhështore si pisha dhe cedri, madje i ngrenë bankat e tyre të punës në shkëmbinj të thatë dhe punojnë.

[51] Kjo aludon për kokrrat, bërthamat dhe farat e mizave. Për shembull, miza lë vezën e saj në gjethet e vidhit. Menjëherë pema e madhe i kthen gjethet e saj në një mitër nëne, një djep për vezët dhe në një depo plot ushqim si mjalti. Thjesht, pema, e cila nuk është prodhuese frutash, prodhon fruta duke lindur shpirtëra në atë mënyrë.

O shoku im dyshues! Eja, shikoji me kujdes mbishkrimet dhe skalitjet e këtij pallati të madh, vështroji të gjitha zbukurimet e këtij qyteti, sodite rregullin e kësaj mbretërie të tërë dhe reflekto mbi të gjitha veprat e artit në këtë botë! Shiko! Në qoftë se këto mbishkrime e skalitje nuk do të ishin punuar nga pena e një të Vetmi të fshehur i Cili zotëron mrekulli të pafundme dhe aftësi dhe, nëse do t'u atribuoheshin shkaqeve të pavetëdijshme, rastësisë së verbër dhe natyrës së shurdhër, atëherë një gurë dhe çdo bimë në këtë mbretëri duhej të ishte një skalitës aq i mrekullueshëm saqë ato të mund të shkruanin një mijë libra në çdo shkronjë dhe të përfshinin miliona vepra arti në një skalitje të veçantë. Për shkak se ti e sheh që ky mbishkrim i cili është përpara teje mbi këto gurë[52] ku në secilin janë skalitjet e të gjithë pallatit, ligjet dhe sistemet e qytetit, dhe programet për organizimin e të gjithë mbretërisë, atëherë do të thotë se t'i bësh këto skalitje e mbishkrime është aq e mrekullueshme, sa bërja e të gjithë mbretërisë. Kështu, çdo mbishkrim dhe çdo vepër arti, është një shpallje e Atij të Vetmi të fshehur dhe një vulë e Tij.

Meqenëse një shkronjë nuk mund të ekzistojë pa treguar atë që e shkroi, dhe një skalitje artistike nuk mund të ekzistojë pa skalitësin, atëherë, si shpjegohet që Një skalitës i Cili shkruan një libër të madh në një shkronjë të vetme dhe që skalit një mijë mbishkrime në një mbishkrim të vetëm, të mos njihet nëpërmjet librit të tij dhe nëpërmjet skalitjeve të Tij!..

■ PROVA E GJASHTË

Eja, le të shkojmë tek kjo fushë e gjërë.[53] Në të ndodhet një mal i lartë, tek i cili ne do të ngjitemi në maje dhe kështu mund ta shikojmë gjithë vendin rretheqark. Gjithashtu do të marrim me vete një palë dylbi të bukura të cilat do ta sjellin çdo gjë afër, sepse këto gjëra të çuditshme po ndodhin në këtë tokë të çuditshme. Në çdo orë ndodhin gjëra të cilat ne nuk mund t'i imagjinojmë. Shiko! Këto male, fusha e qytete po ndryshojnë menjëherë. Dhe si ndryshohen... në një mënyrë të tillë që me miliona gjëra janë duke ndryshuar në mënyrën më të rregullt e me

[52] Kjo aludon për njeriun, frutin e pemës së krijimit, dhe për frutin që përmban programin e pemës së tij dhe indeksin, sepse çfarëdo gjëje që ka shkruar pena e fuqisë në Librin e madh të universit, ajo e ka shkruar përmbledhjen e saj në natyrën e njeriut. Dhe çfarëdo që ka shkruar pena e kaderit Hyjnor në një pemë me përmasën e një mali, ajo gjithashtu e ka përfshirë atë në frutin e saj me përmasën e një thoi gishti...

[53] Kjo tregon faqen e tokës në pranverë e në verë, sepse grupet e qindra e mijëra krijesave të ndryshme krijohen njëra brenda tjetrës dhe shkruhen në sipërfaqjen e tokës. Ato ndryshohen pa gabim apo defekt dhe me rregull të përsosur. Mijëra tryeza të të Gjithëmëshirshmit të Vetëm shtrohen, atëherë hiqen dhe zëvendësohen nga tryezat e freskëta. Të gjitha pemët sikur mbajnë tabakatë, të gjitha kopshtet janë si kazanë.

organizim njëra brenda tjetrës. Transformimet më të mahnitshme janë duke u punuar e modeluar, sikur miliona nga tekstilet e ndryshme po enden së bashku njëra brenda tjetrës. Shiko! Këto gjëra të lulëzuara, të cilat ne i njohim dhe që u mësuam me to, po zhduken dhe të tjerat kanë ardhur në vendin e tyre në mënyrë të rregullt të cilat u ngjasojnë atyre në natyrë, por janë të ndryshme në formë. Mjaft thjesht, sikur kjo fushë dhe këto male të ishin secila një faqe, ku brenda tyre po shkruhen qindra e mijëra libra të ndryshëm. Dhe ato po shkruhen pa gabime e pa mangësi.

Kështu, është e pamundur njëqind herë që këto të ndodhin vetvetiu. Po, është e pamundur një mijë herë që këto vepra të cilat janë modeluar me mjeshtëri dhe kujdes në një shkallë të pafundme të kenë ndodhur vetvetiu, pasi më shumë se vetveten, ato tregojnë Artistin i cili i punoi dhe i modeloi. Për më tepër, Ai i Cili e bëri këtë, shfaq mrekulli të tilla, që asgjë fare nuk mund të jetë e vështirë për Të. Për Të është aq e lehtë për të shkruar një mijë libra, sa lehtësia për të shkruar një libër të vetëm.

Dhe shiko rretheqark teje, Ai e ka vënë çdo gjë në vendin e saj të përshtatshëm me urtësi të plotë, dhe Ai me bujari i derdh mirësitë mbi cilindo për të cilat ata janë të denjë. Ai tërheq dhe hap perde të përgjithshme dhe dyer aq të bollshme e të begata, saqë dëshirat e gjithkujt përmbushen. Dhe Ai shtron tryeza me aq bujari, saqë një gosti mirësish u jepet të gjithë njerëzve dhe kafshëve të kësaj mbretërie; në të vërtetë, ajo është e veçantë dhe e përshtatshme për çdo grup e individ. Kështu, a do të ndodhej ndonjë gjë më e pamundur në botë se sa t'i atribuohej diçka rastësisë në këto çështje të cilat ne i shohim, apo ndonjë gjë të ishte pa dobi e kot, apo shumë duar të ndërhynin tek ato, që autori i tyre të mos ishte i aftë për gjithçka dhe çdo gjë të mos i nënshtrohej Atij? Dhe kështu, o shok, gjej një pretekst përballë këtyre, nëse ti mundesh!

■ PROVA E SHTATË

Eja, o shoku im! Tani ne do t'i lëmë gjërat e vogëla e të pjesshme dhe të kthejmë vëmendjen tonë tek gjendjet e vëna përballë njëra tjetrës të pjesëve të kësaj bote të çuditshme në formën e një pallati. Ja, shiko! Vepra universale po kryhen dhe revolucione të përgjithshme po ndodhin në këtë botë me një rregull të tillë sa që të gjithë shkëmbinjtë, dheu, pemët dhe gjithçka në këtë pallat vëzhgojnë sistemet universale në botë dhe në harmoni me ato sisteme të përgjithshme, sikur çdo gjë po vepron me dëshirë.

Gjërat që janë më të largëta, nxitojnë për të ndihmuar njëra-tjetrën. Tani shiko, një karvan[54] i çuditshëm është shfaqur duke ardhur nga e padukshmja. Ata që kanë hipur në të u ngjasojnë pemëve, bimëve dhe maleve. Secili mban një tabaka me furnizme në kokën e vet. Dhe shiko! Ato po sjellin furnizimin për kafshët e ndryshme që po i presin në këtë anë. Dhe shiko, ashtu si llamba[55] e fuqishme elektrike në atë kupë e cila i furnizon ato me dritë; ajo gjithashtu pjek të gjitha ushqimet e tyre, dhe ushqimet për t'u pjekur janë secila të varura tek një spango[56] nga një dorë e së padukshmes dhe mbahen lart para saj. Dhe në këtë anë, shikoji këto kafshë të mjera, të dobëta, të pafuqishme e të vogëla: se si përpara kokave të tyre u janë bashkangjitur dy pompa [57] të vogëla plot me ushqim të butë e të hollë, si dy burime; do të ishte e mjaftueshme për ato krijesa të pafuqishme vetëm të ngjisin gojët e tyre me to.

Shkurtazi: Ashtu si të gjitha gjërat gjithandej botës që shikojnë njëra-tjetrën, po ashtu ato e ndihmojnë njëra-tjetrën. Dhe ashtu siç e shikojnë ato njëra-tjetrën, po ashtu ato bashkëpunojnë me njëra-tjerën. Dhe ashtu siç plotësojnë ato secila punët e tjetrës, po ashtu ato e mbështesin njëra-tjetrën, dhe duke qëndruar sup më sup, ato punojnë bashkë. Edhe ti bëj analogji me këtë për çdo gjë; ato kurrë nuk mbarojnë me numërim. Kështu, të gjitha këto gjëra demonstrojnë në mënyrë aq vendimtare, si dy edhe dy bëjnë katër, se çdo gjë i nënshtrohet Autorit të këtij pallati të mahnitshëm, domethënë, Pronarit të kësaj bote të çuditshme. Çdo gjë është si një ushtar nën urdhrin e Tij. Çdo gjë kthehet nëpërmjet fuqisë së Tij. Gjithçka vepron nëpërmjet urdhrit të Tij dhe për llogari të Tij. Çdo gjë vendoset në rregull nëpërmjet urtësisë së Tij. Çdo gjë i ndihmon të tjerat nëpërmjet bujarisë së Tij. Çdo gjë shpejton për t'u dhënë një asistencë të tjerave nëpërmjet mëshirës së Tij, domethënë ato janë bërë të nxitojnë drejt saj. Dhe kështu, o shoku im! Thuaj diçka përballë kësaj, nëse ti mundesh!

■ PROVA E TETË

Eja, o shoku im i pamend, që e pandeh nefsin tënd të arsyeshëm dhe që i ngjason nefsit tim urdhërues për të liga. Ti nuk dëshiron ta njohësh Pronarin e këtij pallati të madh! Por dëshmia e të gjitha këtyre gjërave e tregon Atë, dhe dëshmon për Të. Si mund ta mohosh ti dëshminë e të gjitha këtyre gjërave? Atëherë, ti do të të duhej të mohoje

[54] Këto janë karvanet e bimëve dhe të pemëve, të cilat mbajnë ushqimin e të gjitha kafshëve.
[55] Drita e fortë elektrike tregon diellin.
[56] Spangoja dhe ushqimi i ngjitur tek ai janë degët e holla të pemëve dhe frutat e tyre të shijshme.
[57] Me dy pompat e vogëla aludohet për kraharorët e nënave.

edhe pallatin gjithashtu dhe të thonje: 'Nuk ka botë, nuk ka mbretëri dhe nuk ka gjë në ekzistencë'. Madje të mohoje edhe veten tënde gjithashtu dhe ta konsideroje të paqenë! Ose ndryshe, eja në vete dhe më dëgjo mua! Tani shiko! ka elemente të njëtrajtshme dhe minerale[58] brenda pallatit që kanë përfshirë tokën dhe që gjenden në të gjitha anët e saj. Thjesht, gjithçka që shfaqet në vend, bëhet nga ato elemente. Domethënë, kushdo që është Pronar i atyre elementeve dhe i mineraleve, gjithashtu Ai është pronari i çdo gjëje që prodhohet nga ato. Kush është pronari i një fushe a ferme, ai është pronari i të gjitha prodhimeve të saj gjithashtu. Dhe kush është pronari i detit, të gjitha gjërat brenda tij janë gjithashtu të tijat.

Pastaj shiko, o shoku im! Këto tekstile e pëlhura dhe këto materiale stofi të ngjyrosura e të zbukuruara me lule prodhohen nga një lëndë e vetme. Është e vetëkuptueshme se është vetëm një veprues Ai i Cili e sjell lëndën, e përgatit dhe e tjerr atë në fill, fije dhe ajo është një vepër e tillë që nuk e lejon pjesëmarrjen e të tjerëve. Atëherë të gjitha tekstilet e përsosura i përkasin vetëm Atij dhe janë të veçanta për Të.

Dhe shiko! Çdo lloj nga këto gjëra të endura, të përpunuara e të prodhuara gjenden në çdo anë të mbretërisë dhe janë të shpërndarë gjërësisht, saqë ato prodhohen dhe enden së bashku dhe njëra brenda tjetrës, në të njëjtën kohë dhe në të njëjtin model. Kjo do të thotë se ato janë veprat e të njëjtit Autor dhe veprojnë nëpërmjet një urdhëri të vetëm. Ndryshe, bashkëpërgjigjja dhe përshtatja në të njëjtën kohë, me të njëjtin model, në të njëjtën formë, nga i njëjti lloj, në të gjitha anët, do të ishte e pamundur. Prandaj secila nga këto gjëra të punuara e të modeluara me mjeshtëri të hollë është si një shpallje për Atë të vetëm të fshehur të Cilin çdo gjë e tregon.

Çdo lloj stofi me lule, çdo makineri gjeniale e shkathët dhe çdo kafshatë e embël sikur të ishte një vulë e asaj mrekullie duke shfaqur Autorin; sikur të ishte një stampë e Tij, një shenjë, një zbukurim dhe sikur secila të thonte nëpërmjet gjuhës së gjendjes së saj:

"Vepra e kujtdo që jam unë, edhe arka dhe dyqanet tek të cilat unë gjendem janë prona e Tij. Çdo skalitje thotë: "Ai i cili më endi mua, gjithashtu endi edhe dengun e stofit në të cilin unë jam." Çdo kafshatë e

[58] Dhe sa për elementet dhe mineralet, këto tregojnë elementet e ajrit, ujit, dritës, dhe dheut, të cilat kanë detyra të shumta të mirorganizuara; ato nxitojnë për të ndihmuar të gjitha qëniet e nevojshme me lejen Hyjnore; futen gjithkund dhe japin ndihmë me urdhrin Hyjnor, dhe i ngrejnë të gjitha gjërat e domosdoshme për jetën, dhe mëndin (u japin gji) gjallesave, dhe janë burimi i thurjes dhe i mbishkrimit të artifakteve Hyjnore, janë paraardhësit e tyre dhe djepa për ato.

ëmbël thotë: “Ai i cili më bëri mua dhe më poqi, kazani në të cilin unë jam, është gjithashtu i Tij.” Dhe çdo makineri thotë: “Ai i cili më prodhoi mua, gjithashtu i prodhon të gjitha ato si unë që janë shpërndarë gjithandej tokës dhe që na bën të arrijmë në çdo anë të mbretërisë, është Ai. Kjo do të thotë se Pronari i mbretërisë është gjithashtu Ai. Prandaj, cilido që të jetë pronari i të gjithë kësaj mbretërie dhe pallati, vetëm Ai mund të jetë pronari ynë gjithashtu.” Për shembull, me qëllim që të jesh pronari i vërtetë i një gjerdani fishekësh ose madje i një kopseje që i përket uniformës ushtarake ku janë vendosur simbolet e shtetit sipër saj, duhet padyshim që ai të jetë pronari i të gjitha fabrikave në të cilat ato prodhohen. Në qoftë se një ushtar i parregullt e mburravec do të pretendonte ndryshe, atij do t’i thuhej: “Ato janë pronë e shtetit.” Dhe ato do t’i merreshin atij, dhe ai do të dënohej.

Shkurtazi: Ashtu si elementet në këtë mbretëri të cilat janë lëndë të shpërndara në të gjitha anët, ku pronari i tyre është Një i Vetëm dhe i ka në pronësi të gjitha gjërat që ndodhen në të, po ashtu artet e përhapura gjithandej asaj mbretërie, meqenëse janë të ngjashme, ato shfaqin një shenjë apo një stampë të vetme dhe kështu të gjitha ato shpikje të shpërndara mbi faqen e mbretërisë tregojnë se Ai i Vetëm Sundon mbi ato arte dhe mbi gjithçka.

Dhe kështu, o shoku im! Ndodhet një shenjë Njësie, një stampë Uniteti, në këtë vend, domethënë, në këtë pallat madhështor, sepse ndërsa duke qenë të shumta, disa shfaqin unitetin ose ngjashmërinë, meqenëse ato i ngjasojnë njëra-tjetrës dhe gjenden gjithkund. Dhe meqenëse uniteti tregon të Vetmin, ashtu siç dihet, atëherë domosdoshmërisht Autori i këtyre gjërave dhe pronari i tyre duhet të jetë Një i vetëm. Për më tepër, shikoje me vëmendje këtë: Nga prapa perdes së të padukshmes një spango[59] e trashë është shfaqur. Vështro, tani me mijëra fije janë varur poshtë prej saj. Dhe shikoji majat e fijeve: një diamant, një dekoratë, një mirësi dhe një dhuratë i është bashkangjitur secilës. Dhurata të përshtatshme po i jepen gjithësecilës prej krijesave. A e di ti se sa veprim prej idioti do të ishte nëse nuk e njeh dhe nuk e falënderon Atë të Vetëm i Cili i shtrin nga prapa perdes së çuditshme të së padukshmes ato mirësi e dhurata të mahnitshme, sepse në qoftë se ti nuk e njeh Atë, ti do të detyroheshe të thonje: “Këto spango janë duke i bërë vetë diamantet dhe dhuratat e tjera në majat e tyre dhe i ofrojnë ato.” Atëherë ti do të të duhej t’ua atribuoje secilës spangoje kuptimin e një

[59] Spangoja e trashë aludon për pemët frutdhënëse; mijërat e fijeve, aludojnë për degët e tyre; diamantet, dekoratat, mirësitë dhe dhuratat që janë tek ato fije aludojnë për shumëllojshmëritë e luleve dhe të frutave.

mbreti. Ndërsa para syve tanë një Dorë e padukshme është duke i bërë fijet dhe gjithashtu duke ua bashkangjitur atyre dhuratat. Kjo do të thotë se çdo gjë në këtë pallat, tregon Autorin e saj të mrekullueshëm në mënyrë më të qartë se sa vetveten. Në qoftë se ti nuk e njeh Atë, ashtu siç duhet, atëherë ti do të bije një qind herë më poshtë se sa një kafshë, sepse ti do të detyroheshe t'i mohoje të gjitha këto gjëra.

■ PROVA E NËNTË

Eja o shoku im i paarsyeshëm! Ti nuk e njeh Pronarin e këtij pallati, dhe ti nuk dëshiron që ta njohësh Atë, sepse e vlerëson të pagjasë ekzistencën e Tij. Ti po shmangesh në mohim sepse nuk mund t'i perceptosh me trurin tënd të ngushtë artet dhe veprat e Tij të mrekullueshme. Ndërsa pagjasia, pamundësia e vërtetë, vështirësitë reale, mundimet e mëdha qëndrojnë në mosnjohjen e Tij, sepse në qoftë se ne e njohim Atë, ky pallat i tërë, dhe kjo gjithësi, bëhet aq e lehtë dhe pa shqetësim, ashtu si një gjë e vetme; Ajo do të bëhej mjet për bollëkun dhe begatinë rreth nesh. Në qoftë se ne nuk e njohim atë dhe në qoftë se Ai nuk do të ekzistonte, atëherë çdo gjë do të bëhej aq e vështirë sa i gjithë ky pallat, sepse çdo gjë është bërë aq me mjeshtëri ashtu si pallati. Atëherë as bollëku, as begatia nuk do të mbeteshin. Në të vërtetë asnjë nga këto gjëra të cilat ne i shohim nuk do të kalonte në dorën tonë dhe në asnjë dorë tjetër. Shiko vetëm kavanozin e konservës së ëmbël, që i është bashkangjitur kësaj spangoje.[60] Në qoftë se ai nuk do të ishte shfaqur nga kuzhina e Tij e mrekullueshme e fshehur, ne nuk do të kishim mundur ta blenim atë as me njëqind dollarë, megjithëse ne e blejmë atë tani me dyzet qindarka.

Po, e gjithë pamundësia, vështirësia, shqetësimi dhe mundimi, dhe në të vërtetë, gjithë pagjasia, qëndron në mosnjohjen e Tij. Sepse një peme i jepet jetë nga një rrënjë, nëpërmjet një ligji në një qendër, dhe formimi i mijëra frutave është aq i lehtë sa ai i një fruti të vetëm. Por në qoftë se frutat e asaj peme do të kishin qenë lidhur me qendra e rrënjë të ndryshme dhe me ligje të ndryshme, atëherë çdo frut do të kishte qenë aq i vështirë për t'u prodhuar, aq sa pema. Në qoftë se pajisja e një ushtrie të tërë do të ishte nga një qendër, nëpërmjet një ligji, dhe nga një fabrikë, për sa ka të bëjë me sasinë, ajo është aq e lehtë sa pajisja e një ushtari të vetëm. Ndërsa në qoftë se çdo ushtar do të pajisej nga vende të ndryshme,

[60] Kavanozi i konservës tregon dhuratat e mëshirës Hyjnore si pjeprat, shalqitë, shegat dhe si kutia qumështi që është arra e kokosit (hindit) e të tjera nga kavanozët e fuqisë Hyjnore, dhe të gjitha ato janë dhurata të Mëshirës Hyjnore.

atëherë për të pajisur një ushtar duhet të kishte aq shumë fabrika sa për të pajisur të gjithë ushtrinë.

Ashtu si këto dy shembuj, në qoftë se në këtë pallat të mirorganizuar në këtë qytet të bukur, në këtë mbretëri të përparuar, në këtë botë madhështore, krijimi i të gjitha këtyre gjërave do t'i atribuohej një Autori të Vetëm, kjo do të bëhej aq e lehtë, aq e kollajt, saqë ajo bëhet arsyeja për bollëkun e pafund, për dobishmërinë dhe për bujarinë që ne e shohim. Përndryshe, secila gjë do të bëhej aq e shtrenjtë dhe aq e vështirë, saqë sikur e gjithë bota, nëse do t'i jepej si çmim për të, ajo nuk do të përfitohej.

■ PROVA E DHJETË

Eja, o shoku im, që ke ardhur pak në vete! Ne tashmë kemi qenë këtu pesëmbëdhjetë ditë.[61] Në qoftë se nuk i njohim rregullat e kësaj bote dhe nuk e njohim mbretin e saj, ne do të meritojmë ndëshkim. Ne nuk kemi më justifikim, sepse për pesëmbëdhjetë ditë, sikur ne na u dha një afat lirie dhe u pezullua përkohësisht vendimi; këta nuk na prekin neve. Natyrisht ne nuk jemi lënë të vetëm në dëshirat tona. Ne nuk mund të bredhim si një kafshë midis këtyre krijesave delikate, të mirëbalancuara, të holla, të punuara me mjeshtëri dhe instruktuese, e t'i prishim; ato nuk do të na lejojnë neve t'i dëmtojmë. Gjithashtu ndëshkimet e mbretit madhështor të kësaj mbretërie janë shumë të rrepta gjithashtu. Ti mund ta kuptosh nga kjo se sa i fuqishëm dhe sa madhështor është mbreti. Ai e organizon këtë botë të madhe sikur të ishte një pallat dhe e bën atë të rrotullohet si një makineri. Ai e administron këtë mbretëri të madhe si një shtëpi, duke mos humbur asgjë. Shiko se si mbushet ena dhe si zbrazet; Ai, në mënyrë të vazhdueshme, e mbush këtë pallat, këtë mbretëri, këtë qytet, me rregullin më të plotë dhe e boshatis atë me urtësinë më të plotë. Ashtu si duke i shtruar tryezat dhe pastaj duke i hequr, shumëllojshmëritë e ushqimeve sillen me radhë dhe u jepen për t'i ngrënë në formën e një shumëllojshmërie të madhe tryezash[62] duke u shtruar nëpërmjet një Dore nga e padukshmja në çdo anë të mbretërisë së Tij të gjërë dhe pastaj duke u ngritur, Dora e së padukshmes e ngre atë, pastaj sjell një tjetër në vend të saj. Ti e shikon këtë gjithashtu, dhe në qoftë se e përdor arsyen tënde, ti do të kuptoje se brenda asaj madhështie të lartë ndodhet një bujari dhe një zemërgjërësi e pafundme.

---

[61] Pesëmbëdhjetë ditët tregojnë moshën e të pesëmbëdhjetave, moshën e përgjegjësisë.

[62] Tryezat tregojnë faqen e tokës në verë, gjatë të cilës qindra tryeza të të Gjithëmëshirshmit shfaqen të freskëta e të ndryshme nga kuzhinat e mëshirës. Çdo kopsht është një kazan, çdo pemë është një mbajtëse tabakeje.

Dhe shiko, ashtu si të gjitha gjërat që dëshmojnë sovranitetin dhe unitetin e Atij të Padukshmi, po ashtu, këto revolucione dhe ndryshime të cilat kalojnë një pas një, si karvane, dhe hapen prapa perdes së vërtetë, dëshmojnë vazhdimësinë dhe qëndrueshmërinë e Tij, sepse shkaqet e gjërave zhduken së bashku me gjërat. Kështu gjërat dhe shkaqet zhduken së bashku, ndërsa ato të cilat vijnë pas tyre vijnë të reja dhe kanë shenja si paraardhëset e tyre. Atëherë ato nuk janë nga veprimi i atyre shkaqeve, por nga veprimi i Atij që nuk zhduket kurrë. Ashtu siç mbetet shkëlqimi –pas zhdukjes së fluskave të lumit që rrjedh– në ato fluska që i ndjekin ato, gjë kjo që na bën të kuptojmë se ky shkëlqim nuk është nga fluskat që u zhdukën, por nga një burim i përhershëm drite që i bën ato të shkëlqejnë, po kështu ndryshimi i shpejtë i gjërave dhe gjërat që vijnë pas tyre duke marrë të njëjtat ngjyra, tregon se ato janë shfaqje, mbishkrime, pasqyra dhe vepra arti të Atij që është i përjetshëm, i pavdekshëm dhe i vetëm.

■ PROVA E NJËMBËDHJETË

Eja, o shoku im! Tani unë do të të tregoj ty një provë vendimtare aq të fuqishme sa dhjetë të mëparshmet. Ne do të hipim në një anije[63] dhe të lundrojmë për në një gadishull shumë të largët, sepse çelësi i enigmave të kësaj bote do të jetë atje. Për më tepër, gjithkush është duke e shikuar atë gadishull dhe është duke pritur diçka prej tij, ata po marrin urdhëra prej atje. Shiko, ne po shkojmë atje. Tani ne arritëm, zbarkuam në breg dhe vumë këmbët tona në gadishull. Ne tani jemi para një grumbullimi të madh njerëzish, aty janë mbledhur elita dhe njerëzit më të rëndësishëm të mbretërisë. Shiko me vëmendje, ky komunitet i madh ka një udhëheqës. Eja të afrohemi edhe më shumë; ne duhet të njihemi me të. Shiko! Çfarë dekorimesh të shndritshme ka ai, më shumë se njëmijë prej tyre. [64] Sa fuqishëm flet ai! Sa i këndshëm është bisedimi i tij! Në këto dy javë unë kam mësuar vetëm pak rreth asaj që ai flet. Edhe ti mësoji ato prej meje. Shiko! Ai personalitet flet për Mbretin Autor të mrekullive të kësaj mbretërie dhe thotë se Ai e ka dërguar atë për tek ne. Shiko! Ai është duke shfaqur mrekulli të tilla, saqë ato nuk lënë asnjë dyshim, se ai është një i dërguar i posaçëm i mbretit.

---

[63] Anija tregon historinë, dhe gadishulli tregon epokën e lumturisë ose shekullin e Profetit a.s.m.. Duke hequr rrobat e këtij civilizimi të ulët në bregun e tij të errët, duke hyrë në detet e kohës, duke i hipur anijes së historisë, duke e ndriçuar tek Gadishulli arabik dhe tek Era e lumturisë dhe duke vizituar lavdinë e Botës a.s.m. tek detyrat e tij, ne mësojmë se Ai personalitet është prova e Njësisë Hyjnore aq e ndritshme saqë ai ka ndriçuar të gjithë globin dhe dy fytyrat e së shkuarës dhe të së ardhmes si dhe largon errësirën e mosbesimit e të çudhëzimit.

[64] Një mijë dekorimet janë mrekullitë e profetit Muhammed a.s.m. të cilat sipas atyre që i kanë hetuar, arrijnë afërsisht njëmijë.

Shiko me vëmendje, jo vetëm krijesat e këtij gadishulli e dëgjojnë atë që ai thotë, por ai është duke e bërë të gjithë mbretërinë ta dëgjojë në mënyrë të mahnitshme, sepse gjithkush po përpiqet ta dëgjojë ligjëratën këtu. Jo vetëm njerëzit e dëgjojnë; por edhe kafshët e dëgjojnë atë gjithashtu. Dhe shiko, madje edhe malet janë duke i dëgjuar urdhëresat që ai solli dhe po dridhen në vendet e tyre; edhe pemët gjithashtu lëvizin për tek ato vende që ai ua bën me shenjë. Ai e bën ujin të vërshojë prej çdo vendi që ai dëshiron; ai madje i bën gishtërinjtë e tij si Burimi i Keutherit, dhe ua jep njerëzve ta pinë. Dhe shiko, me shenjën e tij, një llambë e rëndësishme[65] çahet më dysh. Kjo do të thotë se sikur mbretëria së bashku me të gjitha qëniet e saj e njohin se ai është një zyrtar dhe i dërguar me mision nga ana e Mbretit; se ai është përçuesi më i sinqertë dhe i vërtetë i urdhëresave të tij të mëdha, dhe lajmëtari i mbretërisë dhe zbuluesi i enigmës së krijimit. Ti i sheh ata t'i kushtojnë vëmendje e t'i binden atij, si ushtarë të bindur. Të gjithë ata njerëz me mend rreth tij deklarojnë: "Po, po, ajo është e vërtetë", duke vërtetuar gjithçka që ai thotë. Në të vërtetë, duke iu nënshtruar shenjave dhe urdhëresave të tij, malet dhe pemët në këtë mbretëri si dhe Drita e madhe[66] që e ndriçon atë, thonë: "Po, po, gjithçka që ti thua është e vërtetë."

Dhe kështu, o shoku im i pavëmendshëm! A do të mund të kishte ndonjë kontradiktë apo mashtrim në fjalët e këtij fisniku? Ruajna Zot! Kurrë nuk mund të gjenden gjëra të tilla në fjalët e tij. Ky është ai të cilin e nderon mbreti me njëmijë dekorata të veçanta prej vetë thesarit të Vet; ato janë shenja vërtetimi për të dhe të gjithë njerëzit e shquar të mbretërisë i vërtetojnë ato. E gjithë fjala e tij është besim e qetësi. Ai përmend Atributet e mrekullueshme, dhe urdhërat e Tij të thella e serioze. Në qoftë se ti do të gjeje në veten tënde ndonjë gjë në kundërshtim me të vërtetën në këto gjëra, atëherë do të bëhej e domosdoshme që t'i mohoje, këtë pallat, këto llamba, këtë komunitet dhe të mohoje ekzistencën e tyre dhe realitetin e tyre. Nëse ti mundesh, shtrije gishtin e kundërshtimit kundra këtyre! Dhe shiko se si gishti yt do të thyhet nga fuqia e provave dhe do të ngulet në syrin tënd...

■ PROVA E DYMBËDHJETË

[65] Llamba e rëndësishme është hëna, e cila u ça në dy gjysma thjesht me shenjën e tij. Domethënë, ashtu siç tha Mevlana Xhami: "Me penën e Gishtit të Tij, ai analfabet i cili nuk dinte as të shkruante, shkroi një Elif në faqen e qiejve dhe me të u ça hëna më dysh...

[66] Drita e madhe është Dielli; kur ai u shfaq me kthimin prapa të tokës, Imam Aliu r.a. i cili kishte qenë i pamundur për të kryer faljen e iqendisë meqenëse Profeti a.s.m. po flente në krahët e tij, për shkak të kësaj mrekullie ai mundi ta kryejë faljen në kohë.

Eja vëllai im, që ke ardhur pak në vete! Unë do të të tregoj një provë tjetër me fuqinë e të gjitha njëmbëdhjetë provave të mëparshme. Shikoje këtë dekret të ndritshëm[67], i cili zbret nga lart dhe të cilin gjithkush e vështron me vëmendje të plotë ose nga habia ose nga nderimi. Ai personalitet i nderuar me një mijë dekorata, përveç atyre urdhëresave dritëdhënëse, qëndron pranë Kur'anit dhe ia shpjegon gjithkujt kuptimet e tij. Stilet e dekretit ndriçojnë në një mënyrë të tillë saqë ato tërheqin shikimet vlerësuese të gjithkujt, dhe ai dekret flet për çështje aq të rëndësishme dhe serioze, saqë gjithkush detyrohet t'u vërë veshin atyre pasi ato u përkasin të gjithëve, sepse ai i përshkruan të gjitha cilësitë, aktet, urdhrat dhe atributet e të Vetmit i Cili qeveris të gjithë mbretërinë, Ai e bëri këtë pallat dhe i shfaqi këto çudira. Ashtu siç ndodhet një stampë e fuqishme në dekret si një i tërë, po ashtu, shiko, ndodhet një vulë e paimitueshme në çdo rresht dhe në çdo fjali, dhe për më tepër, kuptimet, të vërtetat, urdhërat dhe shembujt e urtësisë që ai pohon shikohen të jenë në një stil të veçantë për të, i cili mban kuptimin e vulës shpirtërore.

Shkurtazi: Ky dekret i lartë e tregon Atë mbret madhështor ashtu si dielli, sa që ai i cili nuk është i verbër, do ta shikonte atë...

Dhe kështu, o shoku im! Në qoftë se ti ke ardhur në vete, kjo është e mjaftueshme sa për tani... Në qoftë se ti ke diçka për të thënë, thuaje!

Në përgjigjje, njeriu kokëfortë tha: "Unë vetëm mund të them këtë përballë këtyre provave të tua: I gjithë lavdërimi i takon Zotit xh.sh. që unë besova. Dhe unë besova në një mënyrë aq të ndritur si dielli dhe aq të qartë si dita se kjo mbretëri ka një Krijues, Zotërues të Plotësimit; kjo botë ka një Pronar të Vetëm të Gjithëlavdishëm dhe ky pallat ka një Autor të Vetëm Hirplot. Zoti qoftë i kënaqur me ty, sepse ti më ke shpëtuar nga kryeneçësia e mëparshme dhe nga marrëzia. Secila nga provat që ti i tregove ishte në vetvete e mjaftueshme për të demonstruar të vërtetën, por ama unë të dëgjoja ty sepse çdo provë prej tyre hapi horizonte më të gjëra dhe dritare më të ndritshme, më të ëmbla, më të këndshme, më vezulluese dhe më të hijshme për nivelet e njohjes së Zotit xh.sh. dhe për dashurinë e Tij të siqnertë."

Kështu tregimi në formën e krahasimit duke shprehur të vërtetën e fuqishme të ***"Uniteit Hyjnor dhe besimin në Zotin xh.sh."*** u plotësua. Nëpërmjet mirësisë së të Gjithëmëshirshmit, shkëlqimit të Kur'anit dhe dritës së besimit, ne tani do të tregojmë ***"Dymbëdhjetë shkreptima"*** dhe një

[67] Dekreti i ndritshëm i referohet Kur'anit, ndërsa vula në të i referohet mrekullisë së tij.

"Parathënie", nga Dielli i Unitetit të vërtetë Hyjnor duke u korresponduar dymbëdhjetë provave në tregim.

وَمِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ وَالْهِدَايَةُ

Suksesi dhe udhëzimi janë vetëm nga Zoti xh.sh.

* * *

SHKREPTIMA E NJËZET

SINQERITETI

[Ndërsa duke qenë e para prej pesë pikave të cilat formojnë të Dytën e shtatë çështjeve të Shkreptimës së Shtatëmbëdhjetë, kjo trajtesë u bë shkreptima e Njëzet për shkak të rëndësisë së saj.]

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

Vërseti,

"Vërtet që Ne ta kemi zbritur Librin ty me të vërtetën, prandaj adhuroje Zotin me sinqeritet, sepse Zotit i takon feja e praktikuar me sinqeritet.",[68] dhe thënia e profetit më të nderuar a.s.m.:

"*Të gjithë njerëzit do të shkatërrohen me përjashtim të dijetarëve; dhe të gjithë dijetarët do të shkatërrohen, përveç atyre që veprojnë në përputhje me njohjen e tyre; dhe prej këtyre të gjithë do të shkatërrohen përveç të sinqertëve; madje edhe të sinqertit janë në rrezik të madh"*,

vërseti Kur'anor së bashku me hadithin profetik na tregojnë se sa parim i rëndësishëm i islamit është sinqeriteti. Nga shumë pika që kanë të bëjnë me sinqeritetin, ne do të shpjegojmë shkurtazi vetëm pesë.[69]

---

[68] Kur'an, 39:2

[69] *Shënim:* Ajo që të detyron të falënderosh Allahun për këtë krahinë të bekuar Ispartën, të cilës Ai i dhuroi një fat të madh, është se atje nuk shfaqet ndonjë polemikë e përzier me smirë midis të devotshmive, të atyre që ndjekin tarikatin Sufi dhe midis dijetarëve fetarë; madje edhe në qoftë se ajo do të shfaqej, ajo është shumë më e vogël në krahasim me krahinat e tjera. Dhe megjithëse dashuria e vërtetë dhe bashkimi nuk janë ashtu siç duhet,

● **Pika e Parë**

Një pyetje e rëndësishme dhe që të shkakton dobi.

Përse ndodh që ndërsa njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj bote, të shkujdesurit dhe madje edhe të çudhëzuarit e hipokritët, të bashkëpunojnë pa rivalitet, kurse njerëzit e fesë, dijetarët fetarë dhe ata që ndjekin tarikatin Sufi e kundërshtojnë njëri-tjetrin me rivalitet, ndonëse këta janë njerëzit e së vërtetës dhe të bashkimit?

Në të vërtetë harmonia i përket popullit të pajtimit, ndërsa konflikti hipokritëve:

Si është që këto të dyja të kenë ndryshuar vendet, ku e vërteta u bë të qëndrojë përkrah këtyre, dhe e shtrembëra përbri atyre?

Përgjigjja: Ne do të parashtrojmë shtatë nga numri shumë i madh i shkaqeve, për këtë gjendje të dhimbshme, të turpshme dhe të tmerrshme, e cila i shkakton një njeriu me zell të qajë.

Shkaku i Parë

Ashtu si kundërshtimi ndërmjet njerëzve të së vërtetës që nuk buron nga mungesa e së vërtetës, po ashtu marrëveshja që sundon ndërmjet njerëzve të shkujdesjes nuk buron nga besimi i tyre tek e vërteta. Përkundrazi, detyrat e njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, ato të politikës, dhe ato të atyre që kanë marrë edukim laik si dhe funksionet e të tjerëve si shembulli i këtyre në klasat e shoqërisë, janë paracaktuar e dalluar. Kështu detyrat dhe funksionet e grupeve të ndryshme, të shoqërive dhe të komuniteteve janë përcaktuar dhe janë bërë të dalluara nga njëra-tjetra.

Gjithashtu, shpërblimi material që ata marrin për detyrat e tyre me qëllim që të sigurojnë mjetet e jetesës, si dhe shpërblimi moral që qëndron në vëmendjen që ata marrin nga njerëzit për hir të ambicies së tyre dhe krenarisë e postit -edhe këto gjithashtu janë paracaktuar dhe vendosur[70].

---

përsëri rivaliteti i dëmshëm dhe smira e urryer nuk ekzistojnë këtu në krahasim me vendet e tjera. Autori.

[70] Dihet se të tërhequrit e njerëzve -për t'i bërë ata për vete- nuk mund të kërkohet, ajo vetëm dhurohet. Prandaj askush nuk duhet të gëzohet që njerëzit janë orientuar drejt tij, sepse kjo sjell humbjen e sinqeritetit dhe vendin do ta zinte hipokrizia. Në qoftë se të tërhequrit e njerëzve do të shoqërohej nga dëshira për famë e nderim, atëherë kjo nuk do të ishte më një shpërblim e çmim, por qortim dhe ndëshkim i rreptë për mungesë sinqeriteti.

Po, të tërhequrit e vëmendjes së njerëzve drejt tij dhe kërkimi i famës dhe i një nderimi të tillë, dëmton sinqeritetin, i cili është burimi i jetshmërisë, i forcës jetësore, për të gjitha veprat e mira; madje edhe në qoftë se ata dhurojnë një kënaqësi të vogël e cila vazhdon deri tek dera e varrit, mirëpo nga ana tjetër e asaj dere, matanë, asnjë njeri nuk duhet të dëshirojë të tërhequrit e vëmendjes së njerëzve për t'i bërë ata për vete, por t'ua

Prandaj, nuk ndodhet asgjë që të shkaktojë përplasjet, kundërshtimet dhe rivalitetin. Sado e keqe të jetë rruga që ata ndjekin, përsëri ata janë të aftë të ruajnë bashkimin dhe pajtimin. Sa për njerëzit e fesë, dijetarët dhe ata që ndjekin tarikatin, detyra e gjithësecilit prej tyre ka të bëjë me të gjithë njerëzit, pra detyra orientohet e shikon tek të gjithë; shpërblimi i tyre i shpejtë material nuk është vendosur dhe nuk është përcaktuar; po ashtu, pjesa e tyre nga posti dhe rangu shoqëror, orientimi i njerëzve drejt tyre dhe mirëpritja gjithashtu, nuk janë paravendosur e paracaktuar. Shumë mund të jenë kandidatët dhe pretendentët për të njëjtin post; Shumë duar mund të shtrihen për cilindo shpërblim që ofrohet -jepet- qoftë moral apo material. Dhe që këtu buron përplasja dhe rivaliteti; harmonia shndërrohet në grindje dhe marrëveshja në mosmarrëveshje.

Tani ilaçi dhe mjekimi për këtë sëmundje të tmerrshme është sinqeriteti. Sinqeriteti mund të arrihet duke preferuar adhurimin e Zotit mbi adhurimin e nefsit, duke preferuar të vërtetën mbi egoizmin dhe nefsin, dhe kështu duke manifestuar kuptimin e vërsetit:

"Sigurisht që shpërblimi im është vetëm prej Allahut",[71] Duke hequr dorë nga shpërblimi material e moral që jepet nga njerëzit, duke shfaqur kështu kuptimin e[72] vërsetit,

"*Detyra e të dërguarit është vetëm që të bëjë të njohur mesazhin"*[73]*,* dhe duke perceptuar se mirëpritja e fjalës së tij nga njerëzit, ndikimi i mirë i saj tek ata,

---

mbathë këmbëve dhe të largohet shpejt prej saj. Prandaj ruhuni nga fama e nga pozita dhe mos vraponi pas tyre!

[71] Kur'an, 11:29

[72]Shënim: Duhet gjithashtu që njeriu të marrë si udhëzuesin e tij cilësinë e "Të preferuarit e të tjerëve mbi vetveten", të njëjtën cilësi të Sahabëve të Profetit a.s.m. e cila vlerësohet në Kur'anin e shenjtë. Për shembull, kur jepet një dhuratë ose kur përmbushet një sadeka -akt bamirësie-, njeriu duhet gjithmonë të preferojë marrësit e tjerë mbi vetveten, dhe të mos pranojë ndonjë shpërblim material për shërbimet fetare, madje ai nuk duhet ta kërkojë atë shpërblim as edhe me zemër. Dhe në qoftë se do të fitonte diçka nga ky lloj, le ta konsiderojë atë thjesht një mirësi Hyjnore, duke mos mbetur nën obligimin e njerëzve. Asgjë materiale nuk duhet të kërkohet si shpërblim për shërbimin fetar, me qëllim që të mos humbasë sinqeriteti. Komuniteti edhe në qoftë se e ka për detyrë të garantojë jetesën e këtyre. Ashtu siç ata meritojnë edhe zeqat, veçse ama këta punonjës nuk duhet t'u kërkojnë gjë njerëzve; ndoshta ajo mund t'iu dhurohet atyre. Madje edhe në qoftë se atyre do t'u dhurohej ndonjë gjë, ata të mos e marrin atë si shpërblim për shërbimin e tyre ndaj fesë. Do të ishte mirë që njeriu të preferonte mbi vetveten të tjerët të cilët janë më të merituesshëm, të kishte kënaqësi të plotë me atë furnizim që i ka caktuar Zoti xh.sh; dhe të mjaftohej me të, duke manifestuar kështu kuptimin e vërsetit,

"Dhe i parapëlqejnë (të shpërngulurit) mbi veten e tyre, edhe pse ata vetë kishin nevojë për të", (Kur'an, 59:9) dhe atëherë njeriu do të mund të ishte i shpëtuar nga ky rrezik i tmerrshëm dhe do të fitonte sinqeritetin.

[73] Kur'an, 5:99

lënia e përshtypjes së mirë, dhe tërheqja e vëmendjes së tyre për tek ai, kanë të bëjnë vetëm me mirësinë e Zotit ndaj tij, dhe ato nuk përfshihen brenda detyrës së tij e cila përkufizohet vetëm në dhënien e mesazhit; madje ato nuk janë të domosdoshme për të, dhe ai nuk është i urdhëruar për t'i fituar ato - dhe duke kuptuar këtë, njeriu do të ishte i suksesshëm në fitimin e sinqeritetit, ose përndryshe do t'i humbiste atij mirësia e madhe.

Shkaku i Dytë

Marrëveshja ndërmjet njerëzve të çudhëzimit buron nga poshtërimi i tyre, ndërsa kundërshtimi midis njerëzve të udhëzimit buron nga dinjiteti dhe nderi i tyre, sepse meqenëse njerëzit e dhënë vetëm pas dynjasë, njerëzit e çudhëzimit dhe të shkujdesurit nuk mbështeten tek e vërteta dhe realiteti, ata janë të dobët dhe të poshtëruar. Për shkak të poshtërimit të tyre, ata kanë nevojë të rrisin fuqinë e tyre, dhe për shkak të kësaj nevoje, ata e përqafojnë përzemërsisht ndihmën dhe bashkëpunimin e të tjerëve. Megjithëse rruga që ata ndjekin është çudhëzimi, përsëri ata e ruajnë pajtimin e tyre. Është sikur ata ta bënin pafesinë e tyre në formën e adhurimit të së vërtetës, çudhëzimin e tyre në formën e sinqeritetit, ateizmin e tyre në formën e solidaritetit dhe hipokrizinë e tyre në formën e pajtimit, dhe kështu arrijnë sukses. Sepse sinqeriteti i vërtetë, madje edhe për hir të së keqes, nuk mund të dështojë në arritjen e rezultateve, dhe çfarëdo që kërkon njeriu me sinqeritet, Zoti do t'ia jepte atij atë.[74]

Sa për njerëzit e udhëzimit e të fesë, dijetarët fetarë dhe ata të cilët ndjekin tarikatin Sufi, meqenëse ata mbështeten tek e vërteta dhe realiteti, dhe gjithësecili prej tyre në rrugën e së vërtetës mendon vetëm për kënaqësinë e Mbështetësit -Krijuesit- të tij dhe beson në ndihmën e Tij, ata gjejnë dinjitet shpirtëror e fisnikëri nga pikërisht rruga e tyre e besimit. Kur ata ndjejnë dobësi, ata nuk kthehen nga njerëzit, por drejtohen e mbështeten tek Zoti xh.sh. dhe i kërkojnë ndihmë Atij. Për shkak të ndryshimit në pikëpamje, ata nuk ndjejnë ndonjë nevojë reale për ndihmën e dikujt, pikëpamja e të cilit në dukje, e kundërshton atë të tyren, dhe nuk shikojnë nevojë për marrëveshje e unitet. Në të vërtetë, në qoftë se kokëfortësia dhe egoizmi janë të pranishme, njeriu do ta imagjinonte vetveten të jetë i drejtë ndërsa të tjerët që kanë pikëpamje të ndryshme me ato të tijat, i imagjinon të jenë të gabuar; atëherë përçarja dhe rivaliteti marrin vendin e harmonisë dhe të dashurisë.

Kështu, sinqeriteti dëbohet, shporret, dhe funksioni i tij prishet.

Tani i vetmi mjekim për pasojat e rënda të kësaj gjendjeje të frikshme përbëhet nga nëntë urdhëresat vijuese:

---

[74]Po, *"kushdo që kërkon me seriozitet, do të gjejë"*, është një rregull i të vërtetës. Rrezja e tij është gjithëpërfshirëse dhe përfshin edhe çështjen tonë gjithashtu.

1. Të vepruarit pozitivisht, domethënë, të vepruarit e njeriut vetëm sipas dashurisë së tij për rrugën e tij, duke e shmangur armiqësinë ndaj pikëpamjeve të tjera, duke mos i kritikuar ato, duke mos ndërhyrë në rrugët dhe dijet e tyre, domethënë, të mos ngatërrohet aspak me ta.

2. Të bashkuarit brenda islamit, pavarësisht nga pikëpamja e veçantë, dhe të kujtuarit e atyre lidhjeve të shumta të unitetit që ngjallin dashuri, vëllazëri e pajtim.

3. Të zbatuarit e parimit të drejtë të sjelljes që ndjekësit e çdo pikëpamje të drejtë kanë të drejtë të thonë, "Rruga, pikëpamja ime është e vërtetë, ose më e mira", por jo se "vetëm rruga ime është e vërtetë", as që, "Vetëm rruga ime është më e mirë", sepse kjo nënkupton shfuqizimin ose përgënjeshtrimin e të gjitha rrugëve dhe pikëpamjeve të tjera.

4. Marrja në konsideratë se bashkimi me njerëzit e të vërtetës është njëri nga shkaqet e ndihmës Hyjnore dhe njëri nga burimet e dinjitetit të lartë të fesë.

5. Ruajtja e drejtësisë dhe e të drejtës me krijimin e një personaliteti kolektiv, dhe kjo të realizohet duke u bashkuar me njerëzit e së vërtetës për të bërë qëndresë ndaj njerëzve të çudhëzimit dhe të së shtrembërës të cilët e mbrojnë me xhelozi dinakërinë e personalitetit të fuqishëm kolektiv të tyre që buron nga solidariteti i tyre; dhe pastaj të kuptuarit se çdo qëndresë individuale -sado e fuqishme të jetë- do të shpartallohej përballë atij personaliteti kolektiv të çudhëzimit.

6. Qëllimi që të mbrohet e vërteta nga sulmet e gënjeshtrës.

7. Braktisja e nefsit dhe e egoizmit të tij.

8. Heqja dorë nga koncepti i gabuar i vetëkrenarisë.

9. Braktisja e motiveve të smirës, rivalitetit dhe e ndjenjave të papërfillshme të nefsit.

Me këto nëntë pika, sinqeriteti do të ruhej dhe funksioni i tij do të përmbushej plotësisht.[75]

Shkaku i Tretë

Mosmarrëveshja ndërmjet njerëzve të së vërtetës nuk buron nga mungesa e zellit dhe e aspiratës, as bashkimi i njerëzve të çudhëzimit nuk buron nga lartësia e aspiratës. Ajo i nxit njerëzit e udhëzimit që ta keqpërdorin aspiratën e tyre të lartë, dhe si rrjedhojë të bien në mosmarrëveshje dhe rivalitet, është

[75] Madje vërtetohet në një hadith të saktë profetik se Muhammedi a.s.m. ka thënë: Në Fundin e botës besimtarët e vërtetë krishterë do të bashkohen me pasuesit e Kur'anit dhe do të luftojnë armikun e tyre të përbashkët, pafesinë. Gjithashtu në fundin e botës, njerëzit e fesë dhe të vërtetës do ta ndjejnë nevojën për t'u bashkuar me sinqeritet jo vetëm me vëllezërit e tyre, por edhe me besimtarët e vërtetë dhe shpirtërore kristianë, duke i ndërprerë përkohësisht debatet dhe polemikat për pikëpamjet e kundërta, me qëllim që të luftojnë armikun e përbashkët agresiv, ateizmin. Autori

dëshira e tepruar për shpërblimin që lidhet me Ahiretin i cili, në vetvete, është e lavdërueshme dhe entuziazmi i papërmbajtur lidhur me detyrat që kanë të bëjnë me Ahiretin.

Duke menduar me vetveten, "Le ta fitoj unë këtë shpërblim, le t'i udhëzoj unë këta njerëz, le të më dëgjojnë ata mua", ai merr një qëndrim rivaliteti ndaj vëllait të vërtetë i cili ndodhet përballë tij dhe që është në një nevojë reale për dashurinë e tij, ndihmën, vëllazërinë dhe për përkrahjen. Duke thënë me vete, "përse të shkojnë nxënësit e mi tek ai? Përse të mos kem edhe unë aq shumë nxënës, aq sa ai?" Ai bie pre e egoizmit, anon nga sëmundja kronike e ambicies, humbet gjithë sinqeritetin dhe hap derën e hipokrizisë për veten e tij.

Ilaçi i këtij gabimi, i kësaj plage dhe i kësaj sëmundjeje të tmerrshme të shpirtit është parimi se, *"Kënaqësia e Zotit xh.sh. fitohet vetëm nëpërmjet sinqeritetit"*, dhe jo nëpërmjet pasjes së shumë ndjekësve apo sukses të madh. Sepse këto të fundit janë një funksion i Vullnetit të Zotit xh.sh. dhe i përkasin vetëm mirësisë dhe nderimit të Tij; ato nuk mund të kërkohen; përkundrazi, Zoti xh.sh. ia jep ato atij që do.

Po, ndonjëherë edhe një fjalë e vetme do të rezultonte në shpëtimin e ndokujt dhe, si rrjedhojë në kënaqësinë e Zotit xh.sh.. Sasisë nuk duhet t'i kushtohet shumë vëmendje, sepse ndonjëherë të udhëzosh një njeri të vetëm për tek e vërteta mund të jetë aq e kënaqshme për Zotin aq sa të drejtoje një mijë njerëz. Për më tepër, sinqeriteti dhe bashkimi me të vërtetën kërkojnë që njeriu duhet të dëshirojë që muslimanët të përfitojnë nga njëri-tjetri, cilido që të jetë burimi i përfitimit dhe cilido të jetë personi nga i cili vjen ai përfitim.Të mendosh, duke thënë "Le t'i marrim ata mësimet prej meje me qëllim që unë të fitojë shpërblimin", kjo është dredhia e nefsit dhe mashtrimi i egos.

O Njeri lakmitar për shpërblimin në Ahiret dhe për kryerjen e veprave që të japin ty të drejtë për atë shpërblim! Dije se Zoti xh.sh. dërgoi shumë profetë të nderuar, por shumë pak njerëz u besuan atyre. Megjithatë ata morën shpërblimin e pafundmë të detyrës së shenjtë të profetësisë. Atëherë, arritja e vërtetë nuk qëndron në fitimin e një numri të madh ndjekësish, por në fitimin e kënaqësisë së Zotit xh.sh... Po kush je ti, o lakmitar, saqë dëshiron që të të dëgjojnë ty të gjithë njerëzit; ti po harron detyrën tënde, dhe po ndërhyn në atë që i përket plotësisht Fuqisë së Zotit xh.sh.. Bërja e njerëzve të besojnë fjalën tënde, mirëpritja e thirrjes tënde nga ana e tyre, dhe grumbullimi i tyre rreth teje, të gjitha këto janë vetëm nga mirësia e Zotit xh.sh. të cilat ia dhuron atij që dëshiron. Prandaj shiko detyrën tënde dhe atë që të takon ty, dhe mos u ngatërro me çështjet e Krijuesit. Për më tepër, dëgjimi i së vërtetës, i së drejtës si dhe marrja e shpërblimit prej tyre nuk kufizohet vetëm tek lloji njerëzor, por edhe tek krijesat e ndjeshme e tek

shpirtërorët e Allahut, si engjëjt, të cilët e kanë mbushur dhe zbukuruar universin në çdo pjesë.

Në qoftë se ti dëshiron një shpërblim të bollshëm e të madh në Ahiret, merre sinqeritetin si parimin tënd themelor në punë dhe, me të, syno vetëm kënaqësinë e Zotit xh.sh.. Atëherë çdo rrokje nga fjalët e bekuara që dalin nga gjuha jote vjen në jetë dhe merr fuqi jetësore nga sinqeriteti yt dhe nga qëllimi i vërtetë.

Fjalët e shqiptuara arrijnë në veshët e shumë qënieve të ndryshme e të panumërta dhe i ndriçojnë ato krijesa, kurse ty të sjellin shpërblim. Sepse, për shembull, kur ti thua: ***El-Hamdu Lil-lah,*** *Lavdërimi e falënderimi i takon Zotit xh.sh.,* sapo ta shqiptosh atë, me urdhër të Zotit xh.sh., do të shkruhen në faqen e kozmosit me miliona nga këto Fjalë, pra shkruhen me miliona ***El-Hamdu Lil-lah***, të mëdha e të vogla në hapësirë.

Meqenëse Krijuesi i Gjithurtë nuk bëri asgjë me shkapërdarje, me çuarje dëm, dhe asgjë më kot, Ai krijoi vesh të panumërt, aq të shumtë aq sa ishte e nevojshme për t'i dëgjuar ato fjalë të shumta të bekuara. Në qoftë se ato fjalë vijnë në jetë në atmosferë nga sinqeriteti dhe nga qëllimi i vërtetë, ato do të futen në veshët e qënieve shpirtërore, ashtu si disa fruta të shijshëm në gojë. Por në qoftë se ato fjalë nuk sjellin në jetë kënaqësinë e Zotit xh.sh. dhe sinqeritetin, atëherë ato nuk do të dëgjohen. Kështu, shpërblimi varet nga ajo çfarë e si e shqiptoi gjuha.

Le ta dëgjojnë këtë lexuesit e Kur'anit, të cilët janë të dëshpëruar që zërat e tyre nuk janë më të bukur dhe që shumë njerëz nuk i dëgjojnë ata!

Shkaku i Katërt

Ashtu si rivaliteti dhe mosmarrëveshja midis njerëzve të udhëzimit që nuk buron nga dështimi për të parashikuar pasojat, as nga miopia -dritëshkurtësia-, po ashtu marrëveshja e përzemërt ndërmjet njerëzve të çudhëzimit nuk buron nga largpamësia apo nga lartësia e shikimit. Përkundrazi, njerëzit e udhëzimit, nëpërmjet ndikimit të së vërtetës dhe realitetit, nuk u dorëzohen emocioneve të verbëra të nefsit, por, në vend të tyre, ata ndjekin prirjet largpamëse të zemrës dhe të mendjes. Megjithatë, meqenëse dështojnë të ruajnë sensin e drejtimit të tyre dhe sinqeritetin e tyre, ata janë të paaftë të mbajnë rangun e tyre të lartë dhe bien në polemikë.

Sa për njerëzit e çudhëzimit nën ndikimin e nefsit dhe të tekave, dhe sundimit të ndijimit të shqisave, të cilat janë të verbëra ndaj të gjitha pasojave, dhe gjithmonë preferojnë një gram të kënaqësisë së çastit mbi një ton të kënaqësisë së të ardhmes, ata bashkohen me një pajtim të zellshëm për hir të një përfitimi të çastit dhe të një kënaqësie të momentit. Po, adhuruesit e ulët e zemërgurë të egos bashkohen dhe arrijnë marrëveshje midis tyre për kënaqësitë dhe përfitimet e menjëhershme të kësaj dynjaje.

Është e vërtetë se njerëzit e udhëzimit i kanë orientuar fytyrat e tyre drejt shpërblimeve të Ahiretit dhe drejt plotësimeve të tij, duke vepruar në përputhje me udhëzimet dhe porositë e larta morale të zemrës dhe të mendjes së shëndoshë, por meqenëse ata nuk e çlirojnë veten nga egoizmi, nga mendjemadhësia dhe ekstremizmi, humbasin një burim të madh fuqie. Ky është bashkimi. Kështu ata lejojnë të cënohet sinqeriteti e, për pasojë, edhe misioni i tyre në lidhje me botën tjetër është i pasuksesshëm. Prandaj, kënaqësia e Zotit nuk arrihet lehtë.

Ilaçi dhe mjekimi i kësaj sëmundjeje të rëndë arrihet duke u ndier krenar si bashkudhëtar me ata që ecin në rrugën e vërtetë dhe të forcosh lidhjet dhe dashurinë në përputhje me parimin e shprehur në hadith: *"Dashuria të jetë për hir të Allahut"*; duke u shkuar atyre pas, duke ua lënë udhëheqjen, duke luftuar vetëpëlqimin, mendjemadhësinë dhe, duke e konsideruar çdo ndjekës të rrugës së Zotit xh.sh., cilido qoftë ai, më të mirë se sa vetveten. Kështu ti e frenon egon dhe fiton sinqeritetin. Shpëtimi prej asaj sëmundjeje arrihet, gjithashtu, kur e di se një gram nga veprat e mira që kryhen me sinqeritet është më i preferueshëm se sa një ton nga veprat që kryhen pa sinqeritet, dhe kur vlerëson statusin e ndjekësit mbi atë të drejtuesit, sepse marrja e përgjegjësive zor se mund të shpëtojë pa rreziqe. Kështu arrihet sinqeriteti dhe i kryen me përpikëri detyrat e përgatitjes për botën tjetër.

Shkaku i Pestë

Kundërshtimi dhe mosmarrëveshja midis njerëzve të udhëzimit nuk janë si pasojë e dobësisë. Po kështu bashkimi i fuqishëm i njerëzve të çudhëzimit nuk buron nga fuqia e tyre. Përkundrazi, mungesa e bashkimit të njerëzve të udhëzimit vjen nga fuqia që rezulton nga mbështetja e siguruar prej besimit të plotë. Dhe bashkimi i njerëzve të shkujdesjes dhe të çudhëzimit vjen nga dobësia dhe pafuqia që ata përjetojnë si rrjedhojë e mungesës së ndonjë mbështetjeje të brendshme për ta. Të dobëtit formojnë bashkim të fuqishëm pikërisht për shkak të nevojës së tyre për bashkim.[76]

Meqenëse të fuqishmit nuk ndjejnë nevojë për një bashkim të tillë, unionet e tyre janë të dobët. Luanët nuk ndjejnë nevojë për bashkim ashtu si dhelprat dhe prandaj ata jetojnë të veçuar si individë, kurse dhitë e egra formojnë kope për t'u mbrojtur nga ujqërit.

Komuniteti dhe personaliteti kolektiv i të dobtëve është i fortë, ndërsa komuniteti dhe personaliteti kolektiv i të fortëve është i dobët. Ndodhet një aluzion i hollë për këtë në Kur'an tek fjalët,

[76] Ajo çfarë e mbështet këtë pretendimin tonë është se, "Organizata më e fuqishme dhe më efektive në Perëndim është ajo e të drejtave të gruas dhe e lirisë së saj, megjithëse gratë konsiderohen seks i butë dhe të brishta. Po kështu edhe organizatat armene, pavarësisht se janë të dobëta në krahasim me ato të popujve të tjerë, me fuqinë dhe vetëmohimin janë një provë tjetër që mbështet mendimin tonë. Autori

"*Ndërsa gratë në qytet thanë",*[77]

Folja *thanë* është e formës së gjinisë mashkullore[78], megjithëse duhet forma e gjinisë femërore për dy arsye: e para se *gra* është një emër femëror, dhe e dyta se shumësi i quajtur në arabisht *I thyer*, konsiderohet gjithmonë femëror. Por, në kontrast, shiko fjalët, *"Arabët e shkretëtirës thanë"*[79], folja *thanë,* këtu është e gjinisë femërore, ndonëse kryefjala e saj përcakton një komunitet burrash. Këtu ndodhet një tregues i hollë se një shoqëri e dobët, e butë dhe delikate e përbërë nga gratë, mund të fitojë forcë e ashpërsi dhe madje një lloj burrërie.

Prandaj përdorimi i formës mashkullore tek folja këtu është më e përshtatshme. Në kontrast, burrat e fuqishëm, sidomos beduinët arabë, besojnë në fuqinë e tyre (dhe jetojnë të ndarë): Shoqëritë e tyre janë të dobëta, për arsye se veçimi u jep atyre një pozitë butësie, dobësie e frike, sikur kjo u jep atyre një veçori femërie; prandaj përdorimi i formës femërore tek folja këtu është shumë i përshtatshëm. Gjithashtu, njerëzit e së vërtetës nënshtrohen dhe mbështeten në burimin e sigurt të mbështetjes, i cili është besimi në Zotin xh.sh; dhe që këtu ata nuk ua paraqesin nevojat e tyre të tjerëve, as nuk kërkojnë ndihmë e përkrahje nga ata. Në qoftë se ata ndonjëherë kishin nevojë për të tjerët, nuk i mbështesin interesat e tyre për hir të nevojës që kanë, por me çdo çmim ata u përmbahen parimeve të veta. Ndërsa njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, meqenëse u mungon baza e vërtetë e mbështetjes, ata ndiejnë në vetveten e tyre -për shkak të pafuqisë dhe dobësisë së tyre- një nevojë të madhe për ndihmë, dhe si rrjedhojë ata formojnë një bashkim të tillë serioz sa që sakrifikojnë edhe vetveten.

Meqenëse njerëzit e së vërtetës nuk i japin rëndësi fuqisë së vërtetë që duhet të gjendet në bashkim, prandaj ata bien në polemika, si një pasojë e keqe dhe e dëmshme e këtij dështimi. Në kontrast, njerëzit e çudhëzimit dhe të gënjeshtrës e nuhasin fuqinë që gjendet në bashkim, në sajë të pikërisht dobësisë së tyre, dhe kështu fitojnë unionin, që është mjeti më i rëndësishëm për arritjen e qëllimeve.

Ilaçi dhe mjekimi për këtë sëmundje të përçarjes midis njerëzve të së vërtetës, është të marrë si parim ndalesën Hyjnore që përfshihet në këtë vërset,

"Mos hyni në polemika me njëri-tjetrin, që të mos humbni kurajon dhe të mos ju lënë fuqitë"[80] dhe zbatimi i urdhrit Hyjnor lidhur me jetën sociale i përfshirë në këtë vërset,

---

[77] Kur'an, 12:30

[78] arabishtja ka forma të veçanta për të dyja gjinitë - përkthyesi

[79] Kur'an, 49:14

[80] Kur'an, 8:46

"Ndihmojeni njëri-tjetrin në mirësi e në përkushtimin ndaj fesë".[81] Për më tepër, njeriu duhet të kuptojë se sa i dëmshëm është kundërshtimi për islamin, dhe si ai ndihmon njerëzit e çudhëzimit të triumfojnë mbi njerëzit e së vërtetës. Atëherë, përzemërsisht dhe me sakrificë bashkojuni karvanit të njerëzve të së vërtetës, me një ndjenjë që buron nga pafuqia e plotë dhe paaftësia.

Përfundimisht, njeriu duhet ta harrojë personin e tij, të braktisë hipokrizinë dhe pretendimin, dhe të kërkojë për të arritur tek sinqeriteti.

Shkaku i Gjashtë

Mosmarrëveshja midis njerëzve të së vërtetës nuk buron nga mungesa e burrërisë, e aspiratës dhe e zellit. Po kështu, bashkimi i përzemërt ndërmjet të çudhëzuarve, të shkujdesurve dhe të atyre që janë dhënë vetëm pas kësaj dynjaje lidhur me çështjet e tyre të kësaj bote nuk buron nga burrëria, aspirata dhe nga zelli i tyre. Përkundrazi, njerëzit e së vërtetës, në përgjithësi, janë të interesuar e të lidhur me mirësitë dhe dobitë që përjetohen në botën tjetër, dhe që këtu drejtohen zelli i tyre, aspirata dhe burrëria tek ato çështje të rëndësishme e të shumta. Meqenëse ata nuk ia kushtojnë kohën -kapitalin e vërtetë të njeriut- një çështjeje të vetme të përcaktuar, atëherë bashkimi i tyre me shokët e tyre në rrugën e së vërtetës nuk do të bëhej kurrë i qëndrueshëm, sepse çështjet janë të shumta dhe fusha është shumë e gjërë.

Sa për të shkujdesurit dhe ata që janë të dhënë vetë pas kësaj dynjaje, dhe i përqafojnë fort interesat e jetës së kësaj bote me të gjitha shqisat e tyre, me shpirtin dhe zemrën e tyre, dhe kapen fort pas cilitdo që i ndihmon ata në përmbushjen e atyre interesave. Ashtu si një tregtar i çmendur i cili jep një çmim të lartë për një copë qelqi që nuk vlen pothuajse asgjë, ata ua kushtojnë kohën, e cila është më e larta në vlerë, atyre çështjeve të cilat në realitet dhe në pikëpamjen e njerëzve të së vërtetës nuk vlejnë asgjë. Duke paguar një çmim të tillë të lartë dhe duke e dhënë veten me përkushtimin e të gjitha shqisave, natyrisht kjo do të rezultonte në një sinqeritet të përzemërt që do të jepte sukses në çështjen që e kanë në dorë, dhe prandaj shpartallohen njerëzit e së vërtetës. Si pasojë e këtij shpartallimi, njerëzit e së vërtetës bien në një gjendje poshtërimi, përuljeje, hipokrizie dhe mburrjeje, dhe humbasin sinqeritetin. Dhe si rrjedhoje, njerëzit e së vërtetës janë të detyruar të lajkatohen e të përulen përpara një grushti njerëzish të këqinj e të ulët të dynjasë.

O njerëzit e së vërtetës! O njerëzit e Sheriatit, O njerëzit e Hakikatit -Realitetit- dhe o njerëzit e Tarikatit! O ju që e vlerësoni të vërtetën për hir të së vërtesës! Përpiquni ta largoni këtë sëmundje të tmerrshme, sëmundjen e kundërshtimit e të polemikës, mos i vini re të metat e njëri-tjetrit, i mbyllni

[81] Kur'an, 5:2

sytë tuaj ndaj dobësive të njëri-tjetrit. Silluni në përputhje me parimin e mirësjelljes që është vendosur nga Kur'ani i mrekullueshëm në vërsetin,

"Dhe kur kalojnë pranë ndonjë loje të ligë e bisedë boshe, largohen prej saj me dinjitet e nder".[82] Vlerësojeni atë si detyrën tuaj themelore, pasi nga përmbushja e saj varet shpërblimi i juaj në botën tjetër. Shmangini grindjet e brendshme, meqë po sulmoheni nga armiq të jashtëm, dhe kështu t'i mbroni njerëzit e së vërtetës nga poshtërimi dhe përulja! Praktikojeni me ngulm vëllazërinë, dashurinë dhe bashkimin që urdhërohen në qindra vërsete Kur'anore dhe në hadithe profetike. Themeloni me të gjitha fuqitë tuaja një bashkim të rinjsh dhe një vëllazëri në fe që të jetë më e fortë se sa unioni i njerëzve të dhënë vetëm pas dynjasë! Mos bini në kundërshtime! Askush prej jush të mos thotë: Në vend që ta shpenzoj kohën time të vlefshme në gjëra të tilla të vogla, le ta shpenzoj atë në gjëra më të vlefshme të tilla si lutjet dhe studimi", duke u tërhequr kështu nga sheshi e duke dobësuar njëherësh unitetin midis muslimanëve. Sepse pikërisht ajo që ti e imagjinon të jetë një çështje e një rëndësie të vogël në këtë xhihad moral -xhihad maënevi- mund të jetë, në fakt, shumë e madhe.

Ashtu si në disa rrethana të pazakonta e të veçanta, ku vrojtimi i një ushtari për çështje islame barazohet në shpërblim me një vit adhurimi -ibadeti- po ashtu në këtë periudhë kur njerëzit e së vërtetës janë dëmtuar keq, dita e vlefshme që ju shpenzoni për disa çështje të vogla në dukje që kanë të bëjnë me luftën morale, mund të jetë e vlefshme sa një mijë ditë, pikërisht ashtu si ora e atij ushtari në vendrojë.

Çfarëdo veprimi që ndërmerret për hir të Zotit xh.sh, nuk mund të ndahet në sasira të vogla apo të mëdha, të vlefshme apo të pavlefshme. Një akt sa një atom që kryhet me sinqeritet dhe për hir të kënaqësisë së Zotit xh.sh. bëhet e zmadhohet si një yll. Ajo që është e rëndësishme nuk është natyra e mjetit të përdorur, pra lloji i punës, por përfundimi që ai sjell. Meqenëse përfundimi është kënaqësia e Zotit xh.sh., dhe substanca e përdorur në punë, pra themeli i punës, është sinqeriteti, atëherë ajo nuk është çështje e vogël, por shumë e madhe.

Shkaku i Shtatë

Kundërshtimi dhe rivaliteti ndërmjet njerëzve të së vërtetës që buron nga xhelozia dhe lakmia për dynjanë, dhe anasjelltas unioni midis njerëzve të dhënë vetëm pas kësaj bote dhe të shkujdesurve, nuk buron nga bujaria dhe nga madhështia. Përkundrazi, njerëzit e së vërtetës nuk mundën ta ruanin plotësisht madhështinë dhe aspiratën e lartë që burojnë nga e vërteta, dhe as formën e lavdërueshme të konkurrencës që ekziston në rrugën e Zotit xh.sh.. Me depërtimin e të padenjive prej tyre, ata pjesërisht e keqpërdorin atë formë

[82] Kur'an, 25:72

të palavdërueshme konkurrenceje dhe bien në rivalitet e kundërshtim, duke dëmtuar rëndë si veten ashtu dhe komunitetin islam. Sa për njerëzit e shkujdesjes dhe të çudhëzimit, duke parë se ata kanë humbur burrërinë dhe zellin dhe për shkak të pafuqisë dhe poshtërimit të tyre, i shtrinë duart e ndihmës dhe formuan një bashkim të sinqertë me njerëzit, si do që të ishin ata, madje bien në ujdi edhe me të poshtërit, të urryerit dhe me më të pabesët midis njerëzve, me qëllim që të mos u humbasin përfitimet dhe interesat pas të cilave ata tërbohen; ata nuk i fyejnë drejtuesit dhe shokët që i adhurojnë për hir të interesit; prandaj ata bëjnë marrëveshje serioze me ortakët e tyre në çështje dhe bashkohen rreth atyre përfitimeve, në çdo formë që mund t'u sugjerohet nga interesat e tyre të përbashkëta. Dhe si rrjedhojë e këtij bashkëpunimi të sinqertë, ata fitojnë dobitë dhe përfitimet e dëshiruara.

O njerëzit e së vërtetës që jeni përfshirë në kundërshtime dhe që jeni sprovuar me fatkeqësi për shkak të humbjes së sinqeritetit tuaj dhe dështimet për ta bërë kënaqësinë e Zotit xh.sh. synimin tuaj të vetëm në këtë jetë të fatkeqësisë, dhe u keni shkaktuar njerëzve të së vërtetës poshtërimin dhe humbjen. Në çështjet që lidhen me fenë dhe Ahiretin, nuk duhet të ketë rivalitet, smirë apo xhelozi; në këndvështrimin e realitetit, nuk ka në to si shembulli i këtyre gjërave. Sepse smira dhe xhelozia lindin atëherë kur disa duar shtrihen për të kapur një objekt të vetëm, atëherë kur disa sy fiksohen në një pikë të vetme, dhe kur shumë stomakë vriten për një copë bukë. Së pari, smira buron si pasojë e konfliktit, si pasojë e kundërshtimit dhe rivalitetit, dhe pastaj e xhelozisë. Meqenëse shumë njerëz dëshirojnë të njëjtën gjë, dhe meqenëse dynjaja është kalimtare, nuk mundet t'i kënaqë dëshirat e pakufishme të njeriut, njerëzit bëhen rivalë ndaj njëri-tjetrit.

Ndërsa në botën tjetër, në Ahiret, do t'i jepet një individi të vetëm pesëqind vjetë parajsë, dhe shtatëdhjetë mijë pallate dhe huri; dhe gjithësecili nga njerëzit e parajsës do të jetë plotësisht i kënaqur me pjesën e tij.[83]

---

[83] Një pyetje e rëndësishme që vjen nga një person i shquar:

Sipas hadithit të profetit Muhammed a.s., *"gjithësecilit në parajsë do t'i jepet pesëqind vjet"*, si mund ta kapë këtë të vërtetë aftësia jonë mendore?

Përgjigjja: Ashtu si në këtë dynja, gjithësecili ka botën e tij private të përkohshme dhe të kufizuar, që shtylla e saj është jeta e tij, dhe kënaqet prej saj me çfarë të dojë me anë të shqisave të tij të jashtme e të brendshme, saqë ai madje mund të thotë: "Dielli është llamba ime, yjet janë qirinjtë e mi", dhe prania e krijesave të tjera dhe e qënieve të gjalla në asnjë mënyrë nuk e mohojnë të drejtën e kësaj pronësisë së tij, pasi këto gjëra ndrisin, shkëlqejnë dhe ndriçojnë botën e tij private. Po kështu në xhennet -megjithëse me një ndryshim shumë të madh- përveç kopshteve të secilit besimtar që përmbajnë mijëra pallate e huri, ai besimtar ka pesëqind vjet nga parajsa e përgjithshme. Ai do të përfitojë nga kjo parajsë dhe nga kjo përjetësi nëpërmjet shqisave dhe ndjenjave të tij, sipas shkallës së zhvillimit që ka arritur çdo besimtar. Prania e të tjerëve dhe shoqërimi i tyre me të, në parajsën e përgjithshme, nuk i pakësojnë mirësitë e tij, as shijet e tij dhe as të drejtën e

Kështu pra është e qartë se nuk ka arsye për rivalitet në Botën tjetër, as nuk mund të ketë atje konkurrencë. Kjo na tregon ne se nuk ka smirë e grindje në veprat e mira që arrijnë në Ahiret. Domethënë, nuk ka vend për xhelozi këtu. Xhelozi i vetëm këtu ose është një hipokrit, i cili kërkon rezultatet materiale të kësaj bote nëpërmjet kryerjes së veprave të mira, ose një njeri i sinqertë por injorant, që duke mos kuptuar qëllimin e vërtetë të veprave të mira, dhe duke mos e kuptuar se sinqeriteti është shpirti dhe themeli i të gjitha veprave të mira, mbjell një lloj rivaliteti dhe armiqësie ndaj njerëzve të graduar nga Zoti xh.sh., ndaj shenjtorëve; ai në fakt po vë në dyshim gjërësinë e mëshirës së Allahut.

Do të përmend këtu një shembull i cili e mbështet këtë të vërtetë:

Njëri nga shokët e mi të mëparshëm kishte urrejtje e armiqësi ndaj një tjetri. Kur këtë të fundit e lavdëruan duke thënë për të: "Ai është burrë i drejtë, Ai është i pranuar tek Zoti xh.sh.", ne pamë se këto fjalë nuk i shkaktuan atij ndonjë xhelozi ndaj shokut të tij", pra lëvdata për kundërshtarin nuk e shqetësoi atë. Mirëpo kur dikush tha: "Ai armiku yt është i fuqishëm dhe trim", ne panë se, papritmas, tek ai u shfaq damari i xhelozisë dhe i rivalitetit. Ndërkohë ne i thamë atij:

"Shenjtëria, drejtësia dhe përkushtimi në fe sigurojnë pozitat më të larta në Ahiret dhe asgjë nuk mund të krahasohet me to; ku është toka me yjet - plejadat? Sa largësi ka ndërmjet tyre! Ne pamë se kur u përmend pozita për kundërshtarin tënd, ty s'të turbulloi, s'të bëri fare përshtypje; ndërsa kur u zu në gojë forca dhe trimëria e tij fizike që gjenden edhe tek demi midis kafshëve e egra, ti shfaqe shenjat e smirës dhe të xhelozisë". Burri ia ktheu: Në këtë botë, të dy i kemi fiksuar sytë tanë në një objekt të vetëm dhe fuqia, trimëria e veti të tjera të ngjashme me to janë mjetet më të rëndësishme që çojnë në arritjen e pikësynimeve të lidhura me këtë botë. Ishte pikërisht kjo arsyeja që unë u bëra xheloz. Ndërsa lidhur me banesat e botës tjetër dhe me

---

pronësisë së tij; por përkundrazi, ata e gjallërojnë Xhennetin e tij të veçantë dhe e stolisin atë parajsë të gjërë. Ashtu siç kënaqet njeriu në dynja me gojën e tij, me veshin e tij, me syrin e tij, dhe me të gjitha shqisat dhe ndjenjat e tij për një orë në një kopësht, ose në një shëtitje, ose në një periudhë një mujore në një mbretëri, ose në një vit të jetës së tij kur kënaqet në një udhëtim, po kështu është në parajsë, por kënaqësia e shijes dhe e nuhatjes në atë mbretëri të përjetshme në një hapësirë kohore prej një viti të plotë, është si ajo e një oreje të vetme që kaloi njeriu në këtë jetë të përkohshme në një kopsht.

Shqisat e të parit dhe e të dëgjuarit kënaqen në atë mbretëri të përhershme nga njëri skaj në tjetrin, brenda një udhëtimi pesëqindvjeçar duke provuar kënaqësitë që i përshtaten përjetshmërisë së asaj bote; një kënaqësi e tillë prej atij udhëtimi pesëqindvjeçar është si kënaqësia që e provon njeriu brenda një udhëtimi që ai kalon gjatë një viti në këtë dynja.

Çdo besimtar do të përfitojë atje sipas rangut të tij shpirtëror, dhe do të fitojë gëzim e kënaqësi nëpërmjet shqiseve të tij të cilat do të shtrihen dhe zhvillohen në lidhje me shpërblimin që ai ka fituar në këtë dynja dhe me veprat e mira që ai ka kryer.

pozitat e saja, ato janë të panumërta dhe atje ndoshta bëhet miku më i dashur e më i ngushtë ai që ka qenë armiku im".

O njerëzit e të vërtetës dhe të Sufizmit! Që t'i shërbesh të vërtetës nuk është kollaj dhe e lehtë, është si të ruash një peshë të madhe thesari. Ata të cilët e mbajnë atë amanet mbi shpatullat e tyre do të ishin të lumtur e mirënjohës sa herë që duar të fuqishme nxitojnë për të dhënë ndihmën e tyre në mbajtjen e tij.

Kështu, ata që afrohen, duhen pritur me dashuri të sinqertë. Fuqia, ndihma dhe efekti i tyre duhet të vlerësohen më shumë se sa personat e tyre dhe të takohen me respektin e përshtatshëm, pasi ata janë vëllezër të vërtetë sakrifikues. Meqenëse kjo është një detyrë e domosdoshme, atëherë pse i shikoni ata me syrin e rivalitetit dhe të smirës duke humbur kështu sinqeritetin? Ju, kështu do të zbuloheshit para akuzave të frikshme të njerëzve të çudhëzimit, dhe do t'ju vendosnin juve në një nivel shumë më të ulët se sa ky i rrugës që ndiqni, madje ju përqasin me ata që sigurojnë interesat materiale nëpërmjet fesë nën perden e dijes së vërtetë, ju karakterizojnë ju rivalë lakmues të dynjasë dhe me akuza të tjera të padrejta!

Për këtë sëmundje, ilaçi i vetëm është të dënosh nefsin tënd para se të tjerët të të akuzojnë dhe të mos mbash anën e tij; por të shokut. Sipas dijetarëve, arti i debatit është ky: "Kushdo që dëshion, në debatin mbi një çështje, që e vërteta të shfaqet nëpërmjet gjuhës së tij dhe jo nëpërmjet gjuhës së tjetrit, si dhe gëzohet e qetësohet që kundërshtari i tij është në gabim dhe jo në të drejtë, atëherë një person i tillë do të vepronte me padrejtësi". Jo vetëm kaq, por një person i tillë humbet, sepse kur ai shfaqet fitues në një debat të tillë, ai nuk ka mësuar ndonjë gjë të re, dhe krenaria e tij ndoshta do t'i shkaktojë humbje atij. Ndërsa, në qoftë se e vërteta do të shfaqej nga gjuha e kundërshtarit të tij, kjo nuk do ta dëmtonte atë dhe as nuk do t'i shkaktonte mendjemadhësi, veç do të mësonte një gjë të re. Domethënë, kërkuesi i së drejtës e frenon nefsin e tij për hir të së vërtetës. Edhe në qoftë se të drejtën e gjen te kundërshtari i tij, ai do ta pranonte me dëshirë dhe do ta mbështeste atë me gëzim.

Atëherë, në qoftë se njerëzit e fesë, njerëzit e së vërtetës, njerëzit e tarikatit sufi dhe njerëzit e dijes, do ta merrnin këtë parim si udhëzuesin e tyre, ata do të fitonin sinqeritetin, dhe do të ishin të sukseshëm në ato detyra që i përgatisin ata për Ahiretin. Nëpërmjet mëshirës së Zotit xh.sh., ata do të çlirohen nga kjo fatkeqësi dhe nga ky mjerim i tmerrshëm prej të cilave po vuajnë aktualisht.

"Lavdia të takon ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtet që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti.[84]

[84] Kur'an, 2:32

. . .

SHKREPTIMA E NJËZET E NJË

SINQERITETI

[Megjithëse në origjinë ishte e katërta e shtatë çështjeve të shënimit të shkreptimës së shtatëmbëdhjetë, por për shkak të lidhjes së saj me sinqeritetin, ajo u bë pika e dytë e shkreptimës së njëzet.

Më në fund, për shkak të karakterit të saj ndriçues, ajo u përfshi në koleksionin e Shkreptima si Shkreptima e Njëzet e Një]

Kjo Shkreptimë duhet të lexohet të paktën njëherë në pesëmbëdhjetë ditë.

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Mos hyni në polemika me njëri-tjetrin që të mos humbni kurajon dhe të mos ju lënë fuqitë".[85]

"Dhe qëndroni para Allahut me bindje e përkushtim (gjatë faljes)".[86]

"Vërtet që do të ngadhënjejë ai i cili e pastron vetveten".

"Dhe vërtet që dështon ai i cili e prish vetveten".[87]

"Dhe mos blini (fitoni) me Ajetet e mia çmim të ulët".

(Mos i shisni shenjat tona për një çmim të vogël)".[88]

O Vëllezërit e mi të Ahiretit! Dhe o shokët e mi në shërbim të Kur'anit!

Ju duhet t'a dini -dhe e dini- se sinqeriteti në këtë botë është parimi më i rëndësishëm, sidomos në punët që i përkasin botës tjetër; ai është forca më e madhe, ndërmjetësi më i pranueshëm, pika më e fortë e mbështetjes, rruga më e shkurtër për tek e vërteta, lutja më e pranueshme, mjeti më i mirë për arritjen e qëllimeve dhe, cilësia më e lartë dhe adhurimi më i pastër.

Meqenëse në sinqeritet ka shumë drita si ato që u përmendën më lart; dhe meqenëse, në këtë kohë të llahtarshme, pavarësisht nga numri ynë i vogël, nga dobësia dhe gjendja jonë e varfër, e pafuqishme, e të përballur me armiq të tmerrshëm të bidateve -risive- e të çudhëzimit, një detyrë tej mase e rëndë, e rëdësishme, e përgjithshme dhe e shenjtë është vendosur nga mirësia Hyjnore mbi shpatullat tona. Ne jemi të detyruar më shumë se çdokush tjetër që të bëjmë të gjitha përpjekjet tona për të fituar sinqeritetin. Ne kemi një nevojë shumë të madhe për ta ngulitur sinqeritetin brenda vetvetes sonë. Përndryshe ajo që kemi arritur, pjesërisht deri tani në shërbimin tonë të shenjtë do të humbiste e nuk do të vazhdonte; Atëherë do të mbanim përgjegjësi e do të ishim prej atyre që i përfshin ndalesa Hyjnore dhe kërcënimi i Tij i ashpër në Fjalën e Tij:

---

[85] Kur'an, 8:46
[86] Kur'an, 2:238
[87] Kur'an, 91:9-10
[88] Kur'an, 2:41

"Dhe mos blini (fitoni) me ajetet e mia çmim të ulët",[89] dhe do ta shkatërronim sinqeritetin, duke dëmtuar kështu lumturinë e përjetshme për hir të ndjenjave të ulëta të parëndësishme të botës, të pakuptimta, jo të domosdoshme, të dëmshme, të shëmtuara, të mërzitshme e shtinjake. Dhe duke vepruar kështu ne do të dhunonim të drejtat e vëllezërve tanë, do të bënim shkelje kundra detyrës së shërbimit të Kur'anit dhe do të ishim të pa respekt ndaj shenjtërisë së të vërtetave të besimit.

Vëllezërit e mi! Ka shumë pengesa përpara punëve të mëdha të së mirës. Shejtanët bëjnë një luftë të fuqishme kundra atyre që i ndërmarrin ato vepra. Prandaj, njeriu duhet të mbështetet në forcën e sinqeritetit përballë këtyre pengesave e para këtyre djajve. Ju duhet të shmangeni nga gjërat që dëmtojnë sinqeritetin ashtu siç shmangeni nga gjarpërinjtë dhe nga akrepat. Duhet të mos mbështetemi tek nefsi urdhërues për të liga -tek egoja- por të veprojmë sipas Fjalëve të profetit Jusuf a.s. në Kur'anin e shenjtë,

"Edhe unë nuk e shfajësoj veten time (nuk e nxjerr atë të larë). Padyshim që uni (nefsi njerëzor) është i prirur drejt së keqes, përveç kur Zoti im derdh Mëshirën e Tij (mbi atë që do Ai)".[90] Mos e lër nefsin dhe egoizmin të të mashtrojnë; ju duhet t'i merrni si udhëzuesin tuaj rregullat e mëposhtëm me qëllim që të fitoni sinqeritetin e ta ruani atë:

● **Rregulli Juaj i Parë:**

Ju duhet të kërkoni kënaqësinë Hyjnore në punët tuaja. Në qoftë se Allahu i Plotëfuqishëm kënaqet, s'ka rëndësi, madje, sikur e gjithë bota të ishte e pakënaqur.

Në qoftë se Ai do ta pranonte një punë, ndërsa e gjithë njerëzia do ta refuzonte, kjo s'do të kishte asnjë ndikim. Në qoftë se Allahu do ta dëshironte, nëse do ta kërkonte urtësia e Tij pasi të jetë i kënaqur e ta ketë pranuar një punë, Ai gjithashtu i bën njerëzit ta pranojnë e të kënaqen me atë punë, edhe në qoftë se ju nuk ia kërkoni Atij një gjë të tillë. Për këtë arsye, qëllimi i vetëm në këtë kohë shërbimi duhet të jetë kërkimi i mirëfilltë i kënaqësisë Hyjnore.

● **Rregulli Juaj i Dytë**

Ky është moskritikimi i vëllezërve tuaj të cilët janë duke punuar në shërbim të Kur'anit, dhe moszgjimi i motiveve të smirës së tyre duke u krenuar e duke shfaqur vlera më të larta. Sepse ashtu siç nuk mund të konkurrojë njëra nga duart e njeriut me tjetrën, as njëri nga sytë e tij nuk mund të kritikojë tjetrin, as gjuha e tij nuk e kundërshton veshin e tij, as

[89] Kur'an, 2:41
[90] Kur'an, 12:53

zemra e tij nuk i shikon gabimet e shpirtit të tij; Gjithashtu secila nga gjymtyrët e tij plotëson mangësitë e të tjerave, mbulon gabimet e tyre, ndihmon nevojat e tyre. Ose për ndryshe, jeta e njeriut do të shuhej, shpirti i tij do të largohej dhe trupi i tij do të tretej. E ngjashme me këtë, pjesët përbërëse të makinerisë në një fabrikë nuk mund të konkurojnë apo të hahen me njëra-tjetrën në rivalitet, apo të kenë përparësi ndaj njëra-tjetrës, apo të dominojnë njëra-tjetrën. Ato nuk mund të zbulojnë të metat e njëra-tjetrës, të kritikojnë njëra-tjetrën, të shkatërrojnë entuziazmin për punë e t'u shkaktojnë atyre papunësi; ato marshojnë drejt qëllimit, për të cilin u krijuan, në solidaritet e unitet të vërtetë. Sikur të ndërhynte edhe agresioni më i vogël ose dëshira për të dominuar, ajo gjë do ta flakte fabrikën në rrëmujë duke i shkaktuar asaj mungesën e prodhimit e të rezultatit. Atëherë pronari i fabrikës do ta shkatërronte krejtësisht atë. Kështu, o studentët e Risale-i Nurit dhe o shërbyesit e Kur'anit! Ju dhe unë jemi anëtarë në një personalitet kolektiv të tillë i cili vlen të titullohet: '***Njeriu i plotë***'. Ne jemi si pjesët përbërëse të një makinerie të një fabrike e cila prodhon lumturi të përjetshme brenda një jete të amshuar. Ne jemi duar punonjëse në një anije Hyjnore e cila do të zbarkojë komunitetin e Muhammedit a.s.m. në bregun e shpëtimit i cili është bota e paqes. Kështu ne sigurisht kemi nevojë për solidaritet e për bashkim të vërtetë që realizohen nëpërmjet fitimit të sinqeritetit -sepse misteri i sinqeritetit siguron nëpërmjet katër individëve fuqinë morale të një mijë e njëqind e njëmbëdhjetë vetave. Në të vërtetë, ne duhet ta fitojmë atë. Po, në qoftë se tre *Elifa*[91] nuk bashkohen, ato kanë vlerën e treshit. Ndërsa në qoftë se ato bashkohen, atëherë nëpërmjet misterit të numrave, ato fitojnë vlerën e njëqind e njëmbëdhjetës. Kështu do të ishte gjendja me katër katra; në qoftë secila do të shkruhej e veçuar nga të tjerat, shuma do të ishte gjashtëmbëdhjetë. Ndërsa, në qoftë se nëpërmjet misterit të vëllazërimit dhe pasjes së një qëllimi të përbashkët ato bashkohen duke ardhur së bashku sup më sup në një rresht, atëherë ato kanë fuqinë dhe vlerën e katër mijë e katërqind e dyzet e katër.

Ka ngjarje të shumta historike që dëshmojnë se fuqia morale dhe vlera e gjashtëmbëdhjetë vetave vetësakrifikues ka qenë më e madhe se ajo e katër mijë vetave. Urtësia e këtij misteri është ky: Çdo anëtar i një unioni të vërtetë e të sinqertë mund të shikojë gjithashtu me sytë e vëllezërve të tjerë dhe të dëgjojë me veshët e tyre. Është sikur çdo person i një unioni të vërtetë prej

[91] Elif: Shkronja e parë e alfabetit arab, e shkruar si një vizë vertikale dhe vlera numerike e së cilës është një. Përkthyesi

dhjetë vetash të kishte vlerën dhe fuqinë e të shikuarit me njëzet sy, mendon me dhjetë mendje, dëgjon me njëzet veshë dhe punon me njëzet duar.[92]

● **Rregulli Juaj i Tretë**

Ju duhet ta dini se e gjithë fuqia e juaj qëndron tek sinqeriteti dhe e vërteta. Po, forca qëndron tek e vërteta e tek sinqeriteti. Madje edhe ata që janë të gabuar fitojnë fuqi nga sinqeriteti i tyre në rrugën e mbrapshtë që ata kanë marrë.

Dëshmia se fuqia qëndron tek e vërteta dhe sinqeriteti është ky shërbimi ynë në rrugën e besimit dhe të Kur'anit. Një sasi e vogël e sinqeritetit në shërbimin tonë e provon këtë pretendim dhe është dëshmi për vetveten. Sepse shtatë apo tetë vite në rrugën e besimit dhe të dijeve të sheriatit këtu ka tejkaluar njëqindfish njëzet vitet e shërbimit që kam kryer në zonën e vendlindjes sime e në Stamboll. Në vendlindjen time e në Stamboll ata të cilët më ndihmuan ishin njëqind apo një mijë herë më shumë se sa vëllezërit e mi këtu që punojnë së bashku me mua, ku unë jam i vetmuar, pa kërkënd, i huaj, gjysmëanalfabet,[93] nën mbikqyrjen e pushtetarëve të padrejtë e i persekutuar prej tyre. Unë nuk kam absolutisht dyshim se shërbimi që kam kryer me ju këto shtatë apo tetë vite dhe forca morale që ka rezultuar me sukses njëqind herë më e madhe se ajo e mëparshmja, ka ardhur nga sinqeriteti që ju keni. Unë gjithashtu, duhet të pranoj se nëpërmjet sinqeritetit tuaj të përzemërt, ju më keni shpëtuar mua në një farë mase nga hipokrizia e cila lajkatonte e mburrte nefsin tim nga poshtë perdes së famës e të emrit. Në dashtë Zoti, ju do të keni sukses me fitimin e sinqeritetit të plotë dhe do të më bëni që edhe unë gjithashtu ta fitojë atë.

Ju duhet të jeni në dijeni se Hazreti Imam Aliu, Zoti qoftë i kënaqur prej tij, dhe Shejh Gilani, iu shenjtëroftë misteri i tij, ju nderojnë juve me kerametet e tyre dhe me vizionet e tyre të mrekullueshme nga e padukshmja, për shkak të këtij misteri të sinqeritetit. Në qoftë se ju, me dashje, do ta dëmtonit këtë sinqeritet, atëherë ju do të merrnit goditjet e tyre. Ju duhet të

---

[92] Po, solidariteti i përzemërt dhe unioni nëpërmjet misterit të sinqeritetit janë mjetet për përfitime të pafundme. Gjithashtu ato janë një mburojë efektive dhe pikë e fortë mbështetjeje kundra frikësimeve të shumta, madje edhe kundra vdekjes. Sepse në qoftë se vjen vdekja, ajo merr shpirtin e njërit. Por, meqenëse nëpërmjet misterit të vëllazërisë së vërtetë në rrugën e kënaqësisë Hyjnore, në punët që lidhen me Ahiretin, ndodhen shpirtëra sa numri i vëllezërve, në qoftë se ndonjëri nga ata vdes, ai e takon vdekjen me kënaqësi duke thënë: "Le të mbeten gjallë shpirtërat e mi të tjerë, sepse ato në të vërtetë e bëjnë jetën të vazhdojë për mua duke fituar vazhdimisht shpërblim për mua, kështu unë nuk vdes. Nëpërmjet shpirtërave të tjerë, unë jetoj me ato shpirtëra për sa ka të bëjë me shpërblimin.

[93] E ka fjalën për shkrimin e tij të keq. Përkthyesi

kujtoni gjithmonë goditjet e mëshirës në *Shkreptimën e Dhjetë*. Në qoftë se dëshironi të keni mbështetjen e heronjve si këta të dy e t'i keni ata si mësues tek koka e juaj, fitoni sinqeritet të plotë në përputhje me vërsetin Kur'anor,

"*Dhe i parapëlqejnë ata (të shpërngulurit) mbi veten e tyre, edhe pse ata vetë kishin nevojë për të*".[94] Preferoni vëllezërit tuaj mbi vetveten tuaj me nderim, rang e brohoritje, dhe me gjërat që shpirti juaj kënaqet, si përfitimet materiale. Madje edhe në dobitë më të pastërta e të padëmshme si të dhënit mësim një besimtari lidhur me të vërtetat e holla të besimit. Në qoftë se është e mundur, inkurajoje njërin nga shokët e tu, i cili nuk dëshiron ta bëjë një gjë të tillë, me qëllim që shpirti i juaj të mos bëhet mendjemadh. Ndoshta dikush nga ju mund të ketë dëshirë që ta fitojë vetë shpërblimin e kështu përpiqet ta shpjegojë vetë një çështje të rëndësishme në lidhje me besimin. Megjithëse këtu nuk ka ndonjë dëm apo mëkat, mirëpo kuptimi i sinqeritetit midis jush do të dëmtohej.

● **Rregulli Juaj i Katërt**

Ky është t'i përfytyroni vëllezërit tuaj dhe t'i konsideroni virtytet dhe meritat e tyre në vetveten tuaj me falënderime, si dhe krenaria me lavdinë e tyre. Sufitë kanë terma që i përdorin ndërmjet tyre, si 'Asgjësim në Shehun' - në mësuesin e tyre shpirtëror. Unë nuk jam Sufi, por këto parimet e tyre përbëjnë një rregull të mirë në rrugën tonë, në formën e 'asgjësimit në vëllezër'. Midis vëllezërve kjo do të thotë, "Asgjësim brenda njëri-tjetrit", me fjalë të tjera, çdo vëlla të harrojë ndjenjat e tij të nefsit dhe të jetojë në mendim me ndjenjat dhe virtytet e vëllezërve të tij. Në çdo situatë themeli i rrugës sonë është 'vëllazërimi' për hir të Zotit xh.sh, dhe marrëdhëniet që na lidhin neve janë 'vëllazërimi i vërtetë', jo marrëdhënia e babait me djalin, apo marrëdhënia e Shehut me ndjekësit e tij. Tek e shumta një ustadh - profesor- ndërhyn. Rruga jonë është shoqëria më e ngushtë. Kjo shoqëri bën të domosdoshme një shok më të ngushtë, shokun më sakrifikues, mikun më vlerësues dhe vëllain më fisnik. Esenca e kësaj shoqërie është sinqeriteti i vërtetë. Ai që në mesin tuaj e prish këtë sinqeritet të vërtetë bie nga maja e lartë e kësaj shoqërie; ai mund të bie në fundin e një ultësire të thellë, meqë nuk ka aty në mes ndonjë vend për t'u ngjitur. Po, rruga shihet të jetë dy. Ka mundësi se ata që ndahen tani nga kjo rruga e jonë, nga rruga e madhe e Kur'anit, ata pa e ditur e pa dashje, ndihmojnë forcat e pafesisë, të cilat janë armiqtë tanë. Ata që hyjnë në fushën e shërbimit të Kur'anit të mrekullueshëm, nëpërmjet Risale-i Nurit, në dashtë Zoti, nuk do të bien në kurthe të tilla, por do të mbështesin me fuqi dritën, sinqeritetin dhe besimin.

[94] Kur'an, 59:9

O Shokët e mi në shërbim të Kur'anit! Njëri nga mjetet më të efektshëm për ta fituar e ruajtur sinqeritetin është, "*Të kujtuarit e vdekjes*". Po, ashtu si ambiciet e kësaj dynjaje që dëmtojnë sinqeritetin dhe e shtyjnë njeriun në hipokrizi dhe në dashurinë e kësaj bote, po kështu të kujtuarit dhe lidhja me vdekjen shkakton largim e neveri ndaj hipokrizisë dhe e bëjnë njeriun të fitojë sinqeritetin. Domethënë, të mendosh për vdekjen e të kuptosh se kjo botë është kalimtare, dhe kështu shpëton nga dredhitë e nefsit. Po, sufitë dhe njerëzit e së vërtetës e kanë marrë "*të kujtuarin e vdekjes*" si themelin në udhëtimin e tyre shpirtëror, duke iu referuar vërseteve Kur'anore:

"Gjithësecili do ta shijojë vdekjen".[95]

"Sigurisht që ti (Muhammed a.s.m.) do të vdesësh dhe padyshim që edhe ata do të vdesin".[96]

Kështu ata, duke u lidhur në këtë mënyrë me vdekjen, dëbojnë iluzionin e përjetshmërisë, që është burimi i ambicies së kësaj bote. Ata duke i përfytyruar dhe duke i mashtruar vetvetet e tyre si të vdekur ose sikur po vendosen tani në varr... kur ata mendojnë në këtë mënyrë, nefsi urdhërues për të liga bëhet i trishtuar dhe preket nga një imagjinatë e tillë, saqë pak nga pak heq dorë nga shpresat e tij të mëdha e të gjëra. Kështu ka disa avantazhe në "*të kujtuarin e vdekjes*".

Hadithi profetik, kuptimi i të cilit është,

"Kujtojeni shpesh vdekjen e cila zhduk kënaqësinë dhe e bën atë të hidhur"[97] jep mësimin për ta shqyrtuar vdekjen. Megjithatë, meqenëse rruga jonë nuk është një tarikat Sufizmi, por *rruga e realitetit*, ne nuk do të detyrohemi ta kryejmë këtë shqyrtim apo lidhje në formë të imagjinuar - hipotetike- si Sufitë. Në qoftë se do të veproje kështu, nuk do t'i përshtateshe rrugës së realitetit. Rruga jonë nuk është të sjellim të ardhmen në të tashmen nëpërmjet mendimit të fundit, por të shikojmë me mendim nga e tashmja në të ardhmen dhe ta shikojmë të ardhmen nëpërmjet të tashmes aktuale siç është realiteti. Po, duke mos patur nevojë për imagjinatën ose konceptin, njeriu mund të shikojë kufomën e tij, frutin e vetëm në pemën e kësaj jete të shkurtër. Njeriu në këtë rrugë nëse do ta ndryshonte pak shikimin e tij, por gjithashtu, edhe vdekjen e botës dhe shkatërrimin e saj, dhe tek ajo do t'i hapet para tij rruga për tek "sinqeriteti i plotë".

Mjeti i dytë për të arritur sinqeritetin është të fitosh një sens të pranisë Hyjnore nëpërmjet forcës së besimit të sigurt e të verifikuar dhe nëpërmjet dritave që burojnë nga mendimi reflktues mbi krijesat, i cili të çon në njohjen e Krijuesit; duke menduar se Krijuesi i Gjithëmëshirshëm është gjithmonë i

[95] Kur'an, 3:185
[96] Kur'an, 39:30
[97] Tirmidhi, Nisai

pranishëm dhe e shikon vazhdimisht; duke mos kërkuar tërheqjen e vëmendjes së askujt tjetër përveç se atë të Krijuesit, dhe duke kuptuar se orientimi drejt të tjerëve dhe të kërkuarit ndihmë prej tyre është kundër sjelljes së drejtë në praninë e Tij, njeriu mund të shpëtojë nga një hipokrizi e tillë dhe fiton sinqeritetin.

Megjithatë, ndodhen shumë grada e stade në këtë 'shqyrtim', kështu pjesa e çdo personi është ajo që ai fitoi prej tij sipas aftësisë e mundësisë që ai ka.

Shumë të vërteta janë përmendur në Risale-i Nur të cilat do ta shpëtojnë njeriun nga hipokrizia dhe do ta bëjnë atë të fitojë sinqeritetin. Atëherë duke e referuar atë tek ato të vërteta, ne e presim shkurt diskutimin këtu.

Do të përmendim shkurtimisht disa nga shkaqet e shumta që e prishin sinqeritetin, që e pengojnë e që e shtyjnë njeriun në hipokrizi.

I Pari, penguesi i parë i sinqeritetit.

Rivaliteti ose smira lidhur me përfitimet materiale e shkatërron gradualisht sinqeritetin. Ai gjithashtu është i dëmshëm për rezultatet e shërbimit tonë. Kështu, ai gjithashtu shkakton që përfitimet materiale të humbasin. Ky komb ka ushqyer gjithmonë respekt për ata që punojnë për të vërtetën dhe Ahiretin dhe i kanë ndihmuar ata për hir të Zotit xh.sh... Me qëllimin dhe pjesëmarrjen aktive në sinqeritetin e tyre të pastër dhe në punët që ata kryejnë me devocion, kombi ka treguar gjithmon respekt duke i ndihmuar me përfitime materiale si lëmosha -sadeka- e dhurata me qëllim që ata të mos bëhen të preokupuar për të siguruar nevojat e tyre materiale e të harxhojnë kohën e tyre. Por kjo ndihmesë e dobi mund të mos kërkohet; ajo jepet. Madje ajo nuk mund të kërkohet as me gjuhën e gjendjes, duke e dëshiruar atë me zemër e duke pritur. Por ajo duhet t'i jepet kur nuk parashikohet, ose ndryshe do të dëmtohej sinqeriteti. Një gjë e tillë gati përfshihet brenda ndalesës Hyjnore në vërsetin:

"*Mos blini (fitoni) me ajetet e mia çmim të ulët".*

(Mos i shisni shenjat tona për një çmim të vogël)"[98] dhe pjesërisht shkatërron veprimin.

Kështu, dëshira për këto përfitime materiale dhe pritja për ato gjëra, në një mënyrë të tillë duke mos i lejuar ato të shkojnë tek një tjetër, nefsi urdhërues për të liga nxit me egoizëm e smirë një ndjenjë rivaliteti ndaj një vëllai të vërtetë dhe ndaj një shoku në atë shpërblim të veçantë. Sinqeriteti i tij prishet, shenjtëria e shpërblimit humbet dhe personi bëhet i padëshiruar në sytë e njerëzve të realitetit. Ai gjithashtu humbet përfitimin material. Kjo çështje ka diskutim të gjatë, por unë do ta pres shkurtazi, dhe vetëm do të

[98] Kur'an, 2:41

përmend dy shembuj të cilët do të forcojnë sinqeritetin dhe unionin e vërtetë midis vëllezërve të vërtetë.

Shembulli i Parë

Njerëzit e dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, dhe madje edhe disa politikanë dhe disa grupe të fshehta dhe manipulatorët e shoqërisë kanë marrë si udhërrëfyesin e tyre parimin e 'pronës së përbashkët', e ndarjes së pronës, me qëllim që të sigurojnë pasuri e fuqi të madhe. Ata kërkojnë një fuqi të jashtëzakonshme dhe avantazh, pavarësisht të gjitha shfrytëzimeve të tyre dhe humbjeve. Megjithatë, natyra e pronës së përbashkët nuk ndryshon me ndarjen, pavarësisht dëmeve të shumta të saj. Megjithëse çdo partner, ortakë, sipas këtij parimi është sikur të ishte pronari dhe mbikqyrësi i të gjithë pasurisë nga këndvështrimi i pjesëmarrjes në pasuri dhe i mbikqyrjes së saj, por pavarësisht nga kjo, ai përsëri nuk mund të fitojë gjë nga ajo. Megjithatë, në qoftë se ky parimi i pronës së ndarë do të zbatohej në punët që i përkasin botës tjetër, ai do të grumbullonte përfitime të mëdha e pa shkaktuar ndonjë humbje. Sepse ajo do të thotë se e gjithë pasuria të kalonte tek duart e çdo partneri. Për shembull, ndodhen katër ose pesë njerëz me idenë e pjesëmarrjes dhe të partneritetit; njëri prej tyre sjell parafinën -naftën-, një tjetër fitilin, i treti shishen e llambës, i katërti vetë llambën dhe i fundit, kutinë e shkrepëses. Ndërkohë ata e mbërthejnë llambën dhe e ndezin. Gjithësecili nga ata bëhet pronari i krejt llambës. Në qoftë se secili nga ata partnerë do të kishte një pasqyrë të madhe në mur, ai do të reflektohej në të së bashku me llambën e me dhomën pa mangësi dhe e pazbërthyer. Është e njëjta me pjesëmarrjen e ndërsjellë në pasuritë e botës tjetër nëpërmjet misterit të sinqeritetit, bashkëpunimit përmes vëllazërimit dhe iniciativës së përbashkët nëpërmjet misterit të unitetit. Shuma e përgjithshme e siguruar nëpërmjet atyre punëve të përbashkëta si dhe e gjithë drita që buron prej tyre - hyjnë në librin e veprave të mira të secilit nga ato pjesëmarrës. Ky është një fakt dhe është dëshmuar nga njerëzit e realitetit. Ai gjithashtu kërkohet nga zemërgjërësia e mëshirës Hyjnore dhe Bujaria e Tij absolute.

Prandaj, o vëllezërrit e mi, në dashtë Zoti, përfitimet materiale nuk do të nxisin smirë midis jush. Është e mundur që ju të mashtroheni në lidhje me përfitimet e Ahiretit si disa nga ata që ndjekin Tarikatin Sufi. Por kujtoni, ku do të ishte merita personale dhe e pjesshme kur krahasohet me meritën dhe dritën e shfaqur në lidhje me veprimet e përbashkëta të përmendura në shembullin e dhënë lart?

Shembulli i Dytë - për vazhdimësinë e sinqeritetit.

Zejtarët fitojnë pasuri të madhe nëpërmjet bashkëpunimit me qëllim që të përfitojnë më shumë nga prodhimet e profesioneve të tyre.

Dikur në një kohë, Dhjetë burra që prodhonin gjilpëra qepjeje, secili punonte veçmas dhe rezultati i punës së tyre individuale ishte prodhimi i tre

gjilpërave në ditë. Ndërkohë, sipas parimit të iniciativës së përbashkët, dhjetë burrat u bashkuan. Njëri prej tyre solli hekurin, tjetri ndezi furrën, i treti shpoi gjilpërat, një tjetër i fuste ato në zjarr -furrë-, një tjetër mprehte majat e tyre, e kështu me radhë. Gjithësecili merrej me pjesën e tij të proçesit të prodhimit të gjilpërave. Meqenëse puna, në të cilën ushtrohej, ishte e thjeshtë dhe koha nuk harxhohej, secili fitoi aftësi profesionale dhe e realizonte punën me shpejtësi të konsiderueshme. Atëherë ata e ndanë punën që kishin bërë sipas parimit të sipërmarrjes së përbashkët dhe ndarjes së punës: Ata panë se në vend të tre gjilpërave në ditë, prodhonin treqind për secilin. Kjo ngjarje u përhap gjërësisht midis zejtarëve dhe atyre të dhënë vetëm pas kësaj dynjaje, me qëllim që t'i inkurajonin për të bashkuar punën e tyre.

Prandaj o vëllezërit e mi! Meqenëse bashkimi e marrëveshja në çështjet e kësaj bote dhe në lëndët e ngjeshura sjellin rezultate e përfitime të mëdha të përgjithshme, ju mund të krahasoni se sa shumë fitimprurës e dritëdhënës do të ishte shpërblimi i punëve të Ahiretit! Dhe sa i madh do të ishte shpërblimi i reflektuar nga të gjitha punët e xhematit -kolektivit- nëpërmjet mirësisë Hyjnore në pasqyrën e çdo individi, ato punë që nuk kanë nevojë të ndahen e të copëzohen. Atëherë ju duhet ta vlerësoni atë përfitim shumë të madh. Ky përfitim i madh nuk duhet të humbasë për shkak të smirës -rivalitetit- dhe për shkak të mungesës së sinqeritetit.

Pengesa e Dytë që shkatërron sinqeritetin.

Kjo është mburrja e egos dhe dhënia e një statusi të lartë nefsit urdhërues për të liga, i cili ka dëshirë për famë, për emër, pozitë, për brohoritjen e publikut dhe tërheqjen e vëmendjes së tyre. Kjo është një sëmundje e rëndë shpirtërore. Gjithashtu ajo i hap derën hipokrizisë dhe egocentrizmit -vetëdashjes- e quajtur shoqërim i fshehur i përshkruajtjes ortakë me Zotin xh.sh., dhe shkatërron sinqeritetin.

Vëllezërit e mi! Rruga jonë në shërbim të Kur'anit është realiteti i vëllazërisë dhe, kuptimi i vërtetë i vëllazërisë është të asgjësojë personin e tij brenda personalitetit të vëllezërve dhe të preferojë shpirtërat e tyre mbi shpirtin e tij.[99]

Atëherë, rivaliteti, smira e këtij lloji që buron nga dëshira për rang e pozitë nuk duhet të zgjohet, pasi ai është krejtësisht i kundërt me rrugën tonë. Meqenëse nderi i të gjithë vëllezërve lidhet me nderin e gjithësecilit në xhemat, atëherë të sakrifikosh atë nder të madh kolektiv për hir të famës së pjesshme e të pozitës që burojnë nga egoizmi... Unë kam besim e shpresë se kjo është shumë larg që të ndodh nga studentët e Risale-i Nurit. Po, zemra,

[99] Po, i lumtur është ai i cili, me qëllim që të fitojë hyrje në një pellg të madh uji të ëmbël e të kulluar nga burimi i Kur'anit, e flak personin e tij dhe egon -të cilat janë si copa akulli- në atë pellg dhe i shkrin ato, Autori

mendja dhe shpirti i studentëve të Risale-i Nurit nuk do ta ulnin veten kaq poshtë në gjëra të dëmshme e të ulëta si kjo, por çdo njeri ka një nefs urdhërues për të liga dhe ndonjëherë emocionet e nefsit ndikojnë në disa damarë të karakterit dhe sundojnë në një farë mase, pavarësisht nga zemra, mendja dhe shpirti; Unë nuk po akuzoj zemrat tuaja, mendjet dhe shpirtërat. Unë kam besim tek ju për shkak të ndikimit të Risale-i Nurit. Por nefsi, dëshirat, emocionet dhe imagjinatat ndonjëherë mashtrojnë.

Për këtë arsye, ju ndonjëherë merrni paralajmërime të ashpra. Dhe kjo ashpërsi i drejtohet nefsit, emocioneve, dëshirave dhe imagjinatës; prandaj veproni me vëmendje!

Po, në qoftë se rruga jonë do të kishte qenë një tarikat i veçantë dhe nënshtrim ndaj një shejhu, atëherë do të kishte pasur vetëm një rang ose rangje të kufizuara, për të cilat do të kishin dalë shumë kandidatë për to. Dhe do të ishte e mundur të shfaqej tek ato smira dhe egoizmi. Kurse rruga jonë është vëllazëria. Nuk ka pozitë apo baba midis vëllezërve, as nuk mund të marrin pozitën e udhëheqësit shpirtëror. Rangu në vëllazëri është i gjërë; ai nuk mund të jetë shkak për shtyrje bërrylash prej ziliqari. Tek e shumta vëllai ndihmon vëllain e tij; ai plotëson shërbimin e tij.

Ndodhen dëshmi që tregojnë se shumë pasoja janë shkaktuar nga rivaliteti e lakmia për shpërblim shpirtëror. Dhe aspiratat e larta të rrugëve të udhëheqësve shpirtërorë janë konflikti dhe rivaliteti ndërmjet atyre që ndjekin Tarikatin Sufi. Arritjet e tyre, dobitë e përfitimet kanë pasur pasoja shkatërrimtare ndaj asaj fuqie të madhe të shenjtë të tyre, gjë që i kanë bërë ata të pamundur të qëndrojnë përpara stuhive të bidatit -risisë.

Penguesi i Tretë: Është frika dhe lakmia. Ky tregues është shpjeguar me qartësi të plotë tek *"gjashtë sulmet*" së bashku me dy pengues të tjerë. Prandaj ne ua referojmë atë juve, dhe duke i bërë të gjithë Emrat e Tij të Bukur ndërmjetësit tanë, ne i kërkojmë të Gjithëmëshirshmit që të na japë sukses në fitimin e sinqeritetit të plotë.

O Zot! Për hir të sures Ihlas na bëj neve midis robërve të Tu të sinqertë që janë të shpëtuar.

Amin... Amin.

Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtet që vetëm Ti je i Gjithëdituri, i Gjithurti".[100]

[100] Kur'an, 2:32

Një letër private për njërin nga vëllezërit e mi.

Unë do të përmend një pikë rreth dy hadithe për vëllezërit e mi të cilët bëhen të lodhur nga të shkruarit e Risale-i Nurit dhe që preferojnë recitimin e virdeve në tre Muajt, në muajt e adhurimit, mbi shkrimin e Risale-i Nurit që konsiderohet ibadet në tre aspekte.[101]

Dy hadithet janë këto:

I Pari: *Në ditën e Gjykimit, boja e harxhuar nga dijetarët e fesë do të vihet në peshë me gjakun e martirëve dhe do të jenë të barabartë në peshë.*[102]

I Dyti: *"Kushdo që kapet pas sunnetit tim kur prishet ummeti - komuniteti- im, ai do të fitojë shpërblimin e njëqind martirëve"*. Domethënë, Ata që aderojnë dhe i shërbejnë sunnetit të profetit dhe të vërtetave të Kur'anit kur të jenë përhapur bidatet dhe çudhëzimi, ata mund të fitojnë shpërblimin e njëqind martirëve.

O vëllezërit e mi që mërziteni e lodheni nga shkrimi për shkak të dembelisë! Dhe o vëllezërit e mi që keni prirje për sufizmin! Këto dy hadithe, së bashku, tregojnë se drita e zezë që rrjedh nga penat e bekuara e të pastra duke u shërbyer të vërtetave të besimit, mistereve të Sheriatit dhe sunnetit të Profetit a.s.m. në një kohë të tillë si kjo, madje edhe një pikë prej ujit të tyre -të jetës- si boja, mund të sjellë për ty një avantazh në Ditën e Gjykimit që do të jetë i barabartë me njëqind pika nga gjaku i martirëve. Prandaj ti duhet të përpiqesh ta fitosh atë shpërblim të madh!

Në qoftë se ju thoni: Ajo që erdhi në hadith është dija, ndërsa disa nga ne jemi vetëm shkrues.

Përgjigjja: Ai që i lexon këto trajtesa të Risale-i Nurit për një vit, duke i kuptuar e duke i pranuar ato, bëhet një dijetar i rëndësishëm e i saktë i kësaj kohe. Madje edhe në qoftë se ai nuk do t'i kuptonte ato, meqenëse studentët

---

[101] Ne e pyetëm profesorin tonë rreth pesë llojeve të adhurimit të cilat i tregoi në këtë letër të vlefshme. Shpjegimi që ne morëm është si më poshtë vijon:

1- Ai është xhihad shpirtëror kundra njerëzve të çudhëzimit dhe ai xhihad është më i rëndësishmi.

2- Ai është shërbim ndaj profesorit tonë dhe ndihmë për të në përhapjen e së vërtetës.

3- Është shërbim për të gjithë muslimanët lidhur me besimin.

4- Është përfitim diturie nëpërmjet penës.

5- Është kryerje ibadeti në formën e mendimit reflektiv, një orë e të cilit mund të jetë ndonjëherë e barabartë me adhurimin e një viti.

Nëshkroi: Rushtu, Husrev, Refet.

[102] Al-Gazali, Ihja 'Ulum al-Din, I.G/Ajluni, Kashf al-Khafa, etj...

e Risale-i Nurit kanë një personalitet kolektiv, nuk ka dyshim se ai është njëri nga dijetarët e kësaj kohe. Sa për penat tuaja, ato janë gishtërinj jolëndorë të atij personaliteti kolektiv, megjithëse në mendimin tim unë jam i pavëmendshëm për shkak të mendimit të mirë që keni ju për mua, ju më keni dhënë mua pozitën e profesorit -ustad- dhe të dijetarit fetar si dhe jeni bashkuar me mua. Meqenëse unë jam analfabet dhe kam vështirësi në të shkruar, penat tuaja mund të mendohen se janë penat e mia; ju do të merrni shpërblimin e treguar në hadith.

Said Nursi

• • •

/

SHKREPTIMA E NËNTËMBËDHJETË

TRAJTESA LIDHUR ME KURSIMIN

[Kjo trajtesë është rreth kursimit e mjaftueshmërisë dhe paralajmëron për të mos tepruar në shpenzime dhe për të mos prishur pa hesap]

Me Emrin e Allahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

"Hani e pini, por mos shpërdoroni me prishje pa hesap (e me harxhime pa masë)".[103]

Ky vërset jep udhëzimin më të rëndësishëm dhe më të urtë në formën e urdhrit të prerë për të bërë kursime dhe në mënyrë të qartë ndalon nga prishja pa hesap dhe nga harxhimi i tepërt.

Kjo çështje përmban shtatë pika.

● Pika e Parë

Krijuesi Mëshirëplotë kërkon falënderime si shkëmbim për mirësitë që Ai i ka dhuruar njerëzimit, kurse harxhimi i tepërt është në kundërshtim me falënderimet dhe është fyerje ndaj mirësisë dhe shkakton humbje të madhe.

Kursimi tregon respekt ndaj mirësisë dhe është fitimprurës. Po, kursimi është edhe një lloj falënderimi dhe tregon respekt ndaj mëshirës Hyjnore e manifestuar në mirësitë, dhe është një shkak i sigurt vendimtar për bereqet.

Po kështu, kursimi është boshti i shëndetit të mirë për trupin ashtu si dieta.. dhe meqenëse ai e shpëton njeriun nga poshtërimi i asaj që në efekt është lypje, është shkaku i vetënderimit -i sedrës.. Ai gjithashtu është një mjet i fuqishëm për të përjetuar e ndjerë kënaqësinë që gjendet në mirësitë dhe të shijojë ëndjen në mirësitë të cilat në dukje nuk japin kënaqësi. Sa për shpenzimin e tepërt ose prishjen pa hesap, meqenëse është në kundërshtim me këto shembuj urtësie që u përmendën lart, pasojat e saj janë të rënda.

● Pika e Dytë

Krijuesi i Gjithurtë e krijoi trupin njerëzor në formën e një pallati të mrekullueshëm duke i ngjasuar një qyteti të mirësistemuar. Shqisa e të shijuarit në gojë është si një portier, ndërsa nervat dhe enët e gjakut si tela telefoni e telegrafi; ato janë mjete nëpërmjet të cilave shqisa e të shijuarit komunikon me stomakun, i cili është qendra e trupit, dhe e njofton atë për ushqimin që futet në gojë. Në qoftë se trupi dhe stomaku nuk e përdorin atë,

[103] Kur'an, 7:31

ai thotë: “Ndal, ndalohet hyrja” dhe e nxjerr atë. Dhe ndonjëherë ushqimi është i dëmshëm dhe i hidhur si dhe jo i dobishëm për trupin, dhe ai e nxjerr, e vjell atë menjëherë.

Kështu meqenëse shqisa e të shijuarit në gojë kryen rolin e portierit -rojtarit- dhe stomaku është prijësi dhe sunduesi për sa ka të bëjë me administrimin, atëherë në qoftë se dhuratat që arrijnë në pallat ose në qytet dhe ato që i jepen sunduesit të pallatit kanë vlerën e njëqind lirave, vetëm vlera e pesë lirave i lejohet t’i jepet rojtarit dhe jo më shumë në formën e një bakshishi me qëllim që ai të mos bëhet mendjemadh, të mos harrojë detyrën e tij dhe të mos fusë në pallat çdo element turbullues e keqbërës i cili do t’i jepte bakshish më të madh. Duke u mbështetur mbi këtë mister, ne tani do të imagjinojmë dy kafshata, njëra përbëhet nga një lëndë ushqyese si djathi dhe veza, dhe kushton dyzet para, ndërsa kafshata tjetër është nga ëmbëlsirat më të zgjedhura. Para se të hynë në gojë nuk ka ndryshim midis dy kafshatave për sa ka të bëjë me trupin; pra ato janë të njëllojta. Kurse pasi të kalojnë poshtë gurmazit, ato përsëri janë njëlloj, të njëjta, lidhur me të ushqyerit e trupit. Madje, ndonjëherë djathi, i cili kushton dyzet para, është më ushqyes se sa kafshata tjetër. Atëherë vetëm lidhur me llastimin -përkëdheljen- e shqisës së të shijuarit në gojë, ka një ndryshim që nuk zgjat veçse gjysëm minuti. Ti mund të shikosh nga kjo se çfarë harxhimi i pakuptim e i dëmshëm do të ishte të shpenzosh dhjetë qindarka në vend të një qindarke të vetme për hir të një gjysme minuti.

Atëherë, t’i japësh rojtarit një shpërblim nëntë herë më të madh se sa e meriton nga dhuratat që arrijnë për sundimtarin e pallatit, padyshim do ta çonte atë në mburrje e do ta bënte të korruptuar. Dhe si rrjedhojë, ai do të thonte:

“Unë jam sundimtari”, dhe do të lejonte të hynte cilido që i jep atij bakshishin më të madh dhe kënaqësinë më të madhe, duke shkaktuar prishjen e rregullit atje dhe duke bërë të shpërthente revolucioni e të ndizej zjarri. Atëherë, ai do të detyrohej të bërtiste duke kërkuar ndihmë “Oh! Thirreni doktorin të ma shuaj këtë zjarr në stomakun tim dhe të më ulë temperaturën!”

Kështu, kursimi dhe mjaftueshmëria janë në harmoni me urtësinë Hyjnore; ato e trajtojnë shqisën e të shijuarit si një portier dhe e paguajnë atë sipas asaj detyre. Sa për harxhimin e tepërt, meqenëse ajo vepron në kundërshtim me urtësinë, ajo merr shpejt ndëshkim, e zemëron stomakun dhe e bën oreksin e vërtetë të humbasë. Duke prodhuar nga shumëllojshmëritë e panevojshme të ushqimit një oreks të rremë dhe artificial dhe shkakton mostretje dhe sëmundje.

- **Pika e Tretë**

Ne thamë në pikën e dytë se shqisa e të shijuarit luan rolin e një portieri. Po, ajo gjithashtu tek të pakujdesurit të cilët nuk kanë përparuar shpirtërisht dhe nuk kanë avancuar në rrugën e dhënies së falënderimeve dhe që nuk janë ngjitur në shkallët e saj, ajo është si një derëtare. Po, nuk duhet të zhytesh në harxhim të tepërt -si shpenzimi me një çmim dhjetë herë më të lartë vetëm për t'i dhënë kënaqësi ndjenjës së të shijuarit. Kurse shqisa e të shijuarit e atyre që janë vërtetë në rrugën e dhënies së falënderimeve, e atyre që kërkojnë realitetin, dhe e atyre që i afrohen asaj me zemrat e tyre, është si një mbikqyrëse dhe inspektore në kuzhinat e mëshirës Hyjnore, ashtu siç është shpjeguar në krahasimin tek Fjala e Gjashtë. Detyra e saj është të njohë e të peshojë shumëllojshmëritë e mirësive Hyjnore me peshat e saj të vockëla e të shumta sa numri i ushqimeve, dhe për t'i dërguar trupit dhe stomakut lajmet rreth ushqimit në formën e falënderimeve.

Në këtë drejtim, shqisa e të shijuarit nuk shikon vetëm tek stomaku fizik; përkundrazi, meqenëse ajo shikon gjithashtu tek zemra, shpirti dhe mendja, ajo ka një pozitë dhe një rëndësi më të lartë se për detyrën e stomakut. Me kusht që të mos harxhojë tepër, të plotësojë detyrën e saj të falënderimeve dhe të njohë e të kapë shumëllojshmëritë e mirësive Hyjnore dhe, me kusht që të jetë e ligjshme dhe mos të çojë në poshtërim e lypje, ajo mund ta ndjekë kënaqësinë për vetveten. Në fakt ushqimi i shijshëm mund të preferohet me qëllim që ta përdorim gjuhën e cila mban shqisën e të shijuarit në dhënien e falënderimeve. Kjo ç'ka vijon është një shembull, nga kerametet e Shejh Gejlanit, iu shenjtëroftë sekreti i tij, që aludon për këtë të vërtetë.

Një djalë i vetëm i një gruaje të respektuar merrte mësim dhe edukim nga Shejh Gejlani (iu shenjtëroftë sekreti i tij). Një ditë gruaja e nderuar kishte shkuar në qelën -dhomëzën- e djalit të saj dhe kishte parë se ai nuk kishte asgjë për të ngrënë përveç një cope buke të thatë e të zezë. Kjo gjendje nxiti dhembshurinë e saj prej nëne dhe nga gjendja e tij i dobësuar për shkak të asketizmit të tij. Asaj i erdhi shumë keq për të dhe pastaj shkoi tek Gauth el-Aëdham me qëllim që t'i ankohej dhe e pa shejh Gejlanin që i ishte përveshur pulës së pjekur. Për shkak të shqetësimit të saj ajo i tha atij: O mësues, o Shejh! Djali im po vdes nga uria ndërsa ti po ha pula! Ndërkaq shehu i tha pulës. "Ngrihu, me leje të Zotit xh.sh." Menjëherë, kockat e pulës së pjekur u grumbulluan dhe u hodhën duke dalë jashtë enës si një pulë e gjallë. Kjo ngjarje është treguar me unanimitet nëpërmjet shumë kanaleve të besueshëm e të dokumentuara si një keramet i dikujt; kerametet e të cilit janë me famë botërore. Shejh Gejlani i tha asaj: "Kur djali yt ta arrijë këtë nivel, atëherë edhe ai gjithashtu mund të hajë pula". Kështu, kuptimi i fjalëve të Sheh Gejlanit është ky: Sa herë që shpirti i djalit tënd të sundojë trupin e tij dhe zemra të sundojë dëshirat e nefsit të tij dhe arsyeja të sundojë stomakun

e tij dhe ai ta dëshirojë kënaqësinë për hir të dhënies së falënderimeve, atëherë ai mund të hajë gjëra të shijshme.

● **Pika e Katërt**

Në përputhje me hadithin, kuptimi i të cilit është: *"Ai që është kursimtar nuk do të ketë vështirësi familjare lidhur me mjetet e jetesës"*[104], nikoqiri dhe njeriu ekonomik nuk do të vuajnë shumë shqetësim e vështirësi në mbështetjen e familjes së tij.

Ndodhen prova të panumërta se rezultatet e kursimit janë, shtimi i bereqetit dhe themeli i jetesës së mirë. Për shembull, unë kam parë vetë dhe mund të them sipas dëshmisë së atyre që më kanë mbështetur në shërbimin tim dhe kanë mbajtur shoqëri me mua me sinqeritet se për shkak të kursimit, unë ndonjëherë kam parë një shtim të dhjetëfishtë bereqeti, po kështu kanë pasur edhe shokët e mi. Madje para nëntë vitesh[105] disa kryetarë fisesh të cilët ishin syrgjynosur në Burdur së bashku me mua ndërhynë për shkak të mendimit të tyre të mirë që kishin për mua që të më bënin të pranoja zeqatin e tyre me qëllim që të mos vuaja skamje dhe poshtërim nga mungesa e parave. Unë u thashë atyre kryetarëve të pasur:

"Megjithëse unë kam shumë pak para, unë jam kursimtar e nikoqir dhe i mësuar me mjaftueshmëri. Unë jam më i pasur se ju". Unë i refuzova sferat e tyre të përsëritura e ngulmuese. Ia vlen të përmendet se dy vite më vonë disa nga ata që më kishin dhënë zeqatin e tyre ishin në borxh për shkak se nuk kishin qenë kursimtarë. Lavdi Zotit, qysh prej shtatë vitesh, nëpërmjet bereqetit duke rezultuar nga kursimi, ajo shumë e vogël (parash) ka qenë ende e mjaftueshme për mua; ajo nuk më ka poshtëruar, as nuk më ka detyruar të paraqes nevojat e mia tek njerëzit dhe as nuk më ka bërë të shmangem nga rruga ime e vetëmjaftueshmërisë dhe nga të qënurit i pavarur nga njerëzit, i cili është njëri nga parimet e jetës sime.

Ai që nuk është kursimtar, sigurisht do të poshtërohet e do të bie në varfëri dhe në efekt në lypje. Në këtë kohë, paraja që përdoret në harxhime të tepërta e në prishje pa hesap, është jashtëzakonisht e shtrenjtë, saqë ndonjëherë një njeri shet nderin e tij, sedrën e krenarinë dhe merr ryshfete për ta shtënë në dorë atë; madje ndonjëherë shiten edhe gjërat e shenjta të fesë, pastaj para ogurzeza merren si shkëmbim. Domethënë, artikuj materialë me vlerën e dhjetë kurushëve -qindarka- lëndorë merren si shkëmbim e në llogari të qindra lirave prej kurushëve jolëndorë. Ndërsa në qoftë se njeriu është kursimtar dhe i ngushton e i kufizon nevojat e tij tek elementet e

[104] Transmetojnë Ahmedi nga Ibnu Mesudi
[105] Domethënë në vitin 1926, Përkthyesi

domosdoshëm, tek gjërat kryesore, atëherë sipas kuptimit të aluduar e të nënkuptuar të vërsetit,

"Vërtet që Allahu, Ai është pa dyshim Gjithëfurnizuesi, Zotëruesi i Fuqisë, i Përhershmi më i Fortë"[106]. dhe sipas kuptimit të qartë të vërsetit,

"Nuk ka krijesë të gjallë në tokë që të mos e ketë furnizimin e përshtatur nga Allahu...",[107] ai do të gjejë një mënyrë të paparashikur furnizimi të bollshëm për të jetuar, sepse këtë e garanton vërseti Kur'anor.

Po, ndodhen dy lloje furnizimi -rizku:

Lloji i parë është furnizimi i vërtetë tek i cili varet e kushtëzohet jeta e njeriut. Ashtu siç dekreton vërseti, ky furnizim garantohet nga Krijuesi. Për sa kohë që të mos ndërhyjë prirja e njeriut ndaj së keqes apo zgjedhja e keqe e tij, ai do ta gjejë këtë furnizim të domosdoshëm sido që të jenë rrethanat. Ai nuk do të detyrohet të sakrifikojë fenë e tij, as nderin e tij dhe as sedrën e tij.

Lloji i dytë është furnizimi metaforik. Me këtë, nëpërmjet keqpërdorimit, nevojat jo të domosdoshme bëhen si ato të domosdoshmet dhe si rezultat i sprovimit me fatkeqësinë e traditës, njerëzit bëhen të dhënë pas tyre dhe nuk mund t'i braktisin. Meqenëse ky furnizim nuk është i garantuar nga Furnizuesi, futja e tij në dorë është tepër i shtrenjtë -dhe sidomos në këtë kohë. Këto artikuj të pafrytshëm e orëzi futen në dorë para së gjithash duke sakrifikuar nderin e sedrën dhe duke pranuar poshtërimin dhe ndonjëherë duke u përkulur para asaj që në efekt është lypje, puthje e këmbëve të të ligëve dhe ndonjëherë duke sakrifikuar gjërat e shenjta të fesë të cilat janë drita e jetës së përhershme.

Gjithashtu, në këtë kohë varfërie e mundimi, dhimbja që përjetojnë ata me ndërgjegje në ankthin e urisë, dhimbjet që vuajnë nevojtarët, e prishin kënaqësinë e arritur nga paratë e fituara në rrugë të paligjshme. Në kohë të çuditshme si këto, njeriu duhet të mjaftohet me minimumin e nevojshëm në mallrat e dyshimta, sepse sipas rregullit, *"Domosdoshmëria paracaktohet sipas shtrirjes (masës) së saj"*, kur je i detyruar, mund të merret nga mallrat e paligjshme masa e minimumit të nevojshëm, dhe jo më shumë. Dikush në nevojë të madhe mund të hajë mish të vdekur, por jo të mbushë e ngopë stomakun e tij; ai mund të hajë aq sa t'i mjaftojë për të mos vdekur. Gjithashtu, nuk hahet ushqimi me lakmi e grykësi në prani të njëqind njerëzve të cilët janë të uritur.

Tregimi që vijon tregon se kursimi është shkaku i dinjitetit dhe i shquarsisë:

---

[106] Kur'an, 51:58
[107] Kur'an, 11:6

Njëherë, Hatim Taijju, i cili ishte me famë botërore për bujarinë e tij, u dha dhurata me tepricë miqve të tij në një gosti të madhe. Pastaj ai doli për të shëtitur në shkretëtirë dhe pa një plak të varfër i cili mbante mbi shpinë një peshë të rëndë me dru dhe me shkurre me gjemba. Gjembat po çjerrnin lëkurën e tij dhe po e përgjaknin. Hatimi i tha atij: "Hatimi Taijju ka shtru një gosti të madhe dhe po jep dhurata të shumta. Shko dhe ti atje se ndoshta ti do të marrësh pesëqind kurush si shpërblim për peshën tënde me vlerë pesë kurush. Plaku kursimtar iu përgjigj: "Unë e ngrej dhe e mbaj këtë peshë me gjemba me vetënderimin tim e me krenari, unë nuk kam ndërmend të bëhem i obliguar e borxhli ndaj Hatim Taijjut".

Pastaj, Hatim Taijju u pyet një ditë: "A ke takuar ndokënd më bujar dhe me të shquar se sa ti?" Ai u përgjigj: "Plaku i moshuar të cilin e takova në shkretëtirë ishte më i shquar, më i lartësuar dhe më bujar se sa unë".

● **Pika e Pestë**

Nga Bujaria e Tij e plotë. Allahu i Plotëfuqishëm e bën një njeri të varfër të kuptojë kënaqësinë e mirësive të Tij ashtu siç i bën t'i kuptojnë të pasurit. Kështu, i varfëri e përjeton kënaqësinë dhe e ndjen njëlloj si mbreti. Në të vërtetë, kënaqësia që merr një njeri i varfër prej një cope buke të thatë të zezë për shkak të urisë dhe kursimit është më e madhe se kënaqësia që arrin një mbret apo një njeri i pasur nga ëmbëlsira e ngrënë me mërzitje dhe me mungesë oreksi që shkaktohet nga tepria e prishja pa hesap. Është vërtet për t'u çuditur se si disa njerëz të shthurur e prishanikë guxojnë t'i akuzojnë kursimtarët e nikoqirët duke u thënë 'kurnacë', e 'kopracë'. Ruajna Zot! Kursimi është dinjitet dhe bujari ndërsa kopracia dhe poshtërsia janë fytyra e brendshme e një bujarie të sipërfaqshme të njerëzve të shthurur e prishanikë të cilët bëjnë harxhime të tepruara. Ndodhet një ngjarje që e mbështet këtë fakt i cili ndodhi në dhomën time në Isparta në vitin kur u shkrua kjo trajtesë. Ajo është siç vijon:

Njëri nga studentët e mi ngulmoi shumë që të pranoja dhuratën e tij prej mjalti që peshonte dy okka e gjysëm, gjë e cila ishte në kundërshtim me rregullin tim dhe me parimin e jetës sime. Sado që u përpoqa për t'ia shpjeguar domosdoshmërinë për t'iu përmbajtur parimit tim, ai nuk u bind. Unë u detyrova ta pranoj atë i detyruar me nijetin që të merrnin pjesë tre vëllezër me mua në dhomë dhe të hanin prej tij me kursim për tridhjetë ose dyzet ditë në muajt Shaëban e Ramazan me qëllim që ai që e solli si dhuratë të merrte sevab dhe ata të mos mbeteshin pa ndonjë ëmbëlsirë për ta ngrënë. Prandaj unë i porosita ata që ta pranonin dhuratën duke ditur se unë vetë kisha gjithashtu një okë mjalt. Megjithëse shokët e mi ishin të matur dhe e vlerësonin kursimin, por duke ia dhënë mjaltin njëri-tjetrit, duke ledhatuar ndjenjat e njëri-tjetrit dhe secili duke preferuar tjetrin mbi vetveten, gjë e cila

nga një drejtim është si një cilësi e mirë, ata harruan rreth të qënurit kursimtarë. Për tre netë ata mbaruan dy okë e gjysëm mjalt. Duke u buzëqeshur unë u thashë:

"Nijeti im ishte që t'ju bëja ta provonit shijen e mjaltit tridhjetë ditë ose më shumë, por ju e harxhuat atë vetëm për tre ditë.. Ju pastë bërë mirë!" Ndërsa unë e kam përdorur okën time të mjaltit me kursim dhe e kam përdorur në ngrënie gjatë dy muajve Shaëban e Ramazan, përveç faktit se ai u bë -lavdi Zotit- shkak për një sevab të madh, pasi i dhashë secilit prej atyre vëllezërve nga një lugë prej tij në kohën e Iftarit në çdo mbrëmje. Ndoshta ata që e panë këtë sjelljen time menduan se ajo ishte koprraci ndërsa sjelljen e vëllezërve të mi në tri netë si dorëgjërësi. Por në fakt unë pashë se e fshehur nën atë koprraci të dukshme qëndronte një dinjitet i lartë, një shtim bereqeti e bollëk dhe një sevab i madh. Ndërsa nën atë dorëgjërësi e harxhim të tepruar -në qoftë se nuk do të ishin lënë- do të lindte diçka shumë më e ulët se sa koprracia, si lypja, të shikuarit e dorës së tjetrit me lakmi dhe pritja për të marrë gjëra të tjera si këto.

● **Pika e Gjashtë**

Ndodhet një ndryshim i madh ndërmjet kursimit dhe koprracisë. Ashtu si modestia që është prej cilësive të lavdërueshme dhe që në mënyrë të sipërfaqshme është e ngjashme por e ndryshme nga cilësia e keqe e servilizmit dhe ashtu si dinjiteti që është një virtyt i lavdërueshëm dhe i ngjashëm në sipërfaqe por i ndryshëm nga cilësia e keqe e mendjemadhësisë, po ashtu kursimi, i cili ishte njëri nga cilësitë e lartësuara të Profetit a.s.m., madje njëri nga boshtet mbi të cilin rrotullohet rregulli i urtësisë Hyjnore që mbisundon në univers, nuk ka asnjë lidhje me koprracinë e cila është një përzierje prej poshtërsisë, lakmisë, kurnacërisë dhe makutërisë. Ndodhet vetëm një përngjasim i sipërfaqshëm. Kjo që vijon është një ngjarje që e mbështet këtë fakt:

"Abdull-llah Ibn Umer i cili ishte njëri nga sahabët e shquar të Profetit a.s.m. dhe njëri nga '*Shtatë Abdull-llahët'* ishte më i madhi e më i rëndësishmi i kalifit Umer El-Faruku el-Adham, dhe njëri midis më të dalluarve e më të diturve të Sahabëve.

Një ditë ndërsa po tregtonte në pazar, me qëllim që të ishte kursimtar, të ruante mirëbesimin, pastërtinë dhe integritetin mbi të cilat varej tregtia, ai polemizoi me zemërim për diçka me vlerë pesë kurush, qindarka. Njëri nga Sahabët e pa dhe, duke imagjinuar emirin e basimtarëve, kalifin në tokë, se po grindet për pesë qindarka të ishte një akt koprracie i jashtëzakonshëm, e ndoqi atë për në shtëpinë e tij që të kuptonte diçka nga gjendjet e tij. Pastaj ai pa se Abdullahu kaloi ca kohë me një njeri të varfër tek dera dhe shkëmbeu fjalë me të me mirësjellje e dashuri; pastaj doli nga dera e dytë e shtëpisë dhe

pa një njeri tjetër të varfër; ai bisedoi edhe me të për pak kohë; edhe njeriu i dytë i varfër u largua. Ndërkohë, sahabi i nderuar, i cili po vështronte nga larg, u bë kureshtar të dinte për këtë çështje. Ai shkoi me nxitim tek të dy të varfërit dhe i pyeti: A nuk do të më thoni se çfarë bëri Ibnu Umer kur ndaloi për pak kohë me ju të dy? Të dy ata u përgjigjën:"Ai na dha ne të dyve nga një monedhë ari". Ai mendoi me vete dhe tha me habi, "Ja subhanall-llah!... Sa e çuditshme qenka: Si është e mundur që ai u grind në atë mënyrë për pesë qindarka në Pazar, dhe pastaj dha me shumicë si dhuratë dyqind kurush në shtëpinë e tij pa dijeninë e ndokujt?"

Ndërkaq, ai shkoi tek Abdullahu dhe i tha: "O imam! A do të ma zgjidhësh mua këtë vështirësi? Në treg ti veprove ashtu ndërsa në shtëpinë tënde ti veprove kështu". Abdullahu iu përgjigj duke i thënë:

"Në treg nuk ishte koprraci, por një sjellje që buronte nga kursimi; një veprim i tillë ishte krejtësisht i arsyeshëm; unë veprova ashtu për të ruajtur amanetin dhe ndershmërinë, të cilat janë bazat dhe shpirti i tregtisë. Ndërsa sjellja në shtëpinë time buroi nga dhembshuria e zemrës dhe nga shpirtmadhësia e plotësia e shpirtit. As e para nuk ishte koprraci, as e dyta nuk ishte tepri -mospërmbajtje.

Duke aluduar për këtë, Imam Ebu Hanifeja tha: "Nuk mund të ketë tepri në mirësi ashtu siç nuk ka mirësi në tepri". Domethënë, ashtu siç nuk ka tepri, harxhime të tepërta, në veprat e mira e në mirëbërësi për atë që e meriton, po ashtu nuk ka absolutisht asnjë të mirë në prishjen pa hesap e në mospërmbajtje.

●Pika e Shtatë

Tepria dhe prishja pa hesap çojnë në lakmi dhe lakmia ka tri pasoja:

E Para: është pakënaqësia, mungesa e mjaftueshmërisë. Kjo pakënaqësi shkatërron përpjekjen dhe entuziazmin për punë dhe e bën personin e pakënaqur, me mungesë mjaftueshmërie, që të ankohet në vend të dhënies së falënderimeve dhe bën atë dembel. Një njeri i tillë i braktis pasuritë të cilat ndonëse të pakta në numër janë hallall -të ligjshme[108]- dhe kërkon pasuri të cilat janë të paligjshme e pamundim. Dhe Ai sakrifikon sedrën e tij në këtë rrugë, madje edhe nderin e tij.

Pasoja e dytë e lakmisë është zhgënjimi dhe humbja. Njeriu lakmitar e prish -e humbet- atë që ai dëshiron, gjendet i papëlqyer i mërzitur dhe

[108]Konsumatorët shtohen dhe prodhuesit pakësohen si rrjedhojë e harxhimit të tepruar dhe mungesës së kursimit. Gjithësecili i fikson sytë tek dera e qeverisë. Atëherë industria, tregtia dhe bujqësia mbi të cilat varet jeta shoqërore ulen e pakësohen. Dhe kombi bie dhe varfërohet.

privohet nga ndihma e përkrahja. Madje për të bëhet realitet thënia: *"Njeriu lakmitar është i pasukseshëm dhe pëson humbje".*

Lakmia dhe kënaqësia -mjaftueshmëria- kanë efektet e tyre në botën e gjallesave në përputhje me një ligj të shtrirë e të gjithanshëm. Për shembull, mjaftueshmëria e natyrshme e pemëve dhe e bimëve të nevojshme për furnizim -ushqim- e bën ushqimin e tyre të nxitojë për tek ato; kjo tregon dobitë e mëdha të mjaftueshmërisë -kënaqësisë. Ndërsa kafshët duke rendur pas ushqimit të tyre me lakmi, me vështirësi e me mangësi, kjo demonstron humbjen e madhe të lakmisë.

Gjithashtu mjaftueshmëria e dukshme nëpërmjet gjuhëve të prirjeve të tyre të natyrshme të të gjithë të vegjëlve të dobët dhe ushqimi i këndshëm si qumështi duke vërshuar për ta nga vende të paparashikuara, ndërsa kafshët e egra duke sulmuar me lakmi ushqimin e tyre të mangët e të ndotur, e provojnë pretendimin tonë në mënyrën më të qartë.

Gjithashtu, qëndrimi i mjaftueshëm, i kënaqur, i peshqive të dhjamuar, të trashë e jo të zgjuar për arritjen e ushqimeve tek ato në mënyrë të plotë, kurse kafshët e zgjuara si dhelprat e majmunët duke qëndruar të dobëta e shëndetliga për shkak se ato nuk mund të gjejnë ushqim të mjaftueshëm, megjithëse ato e ndjekin atë me lakmi, përsëri tregon se deri në çfarë shkalle është lakmia shkaku i vështirësisë, ndërsa mjaftueshmëria -kënaqësia- është shkaku i lehtësisë. Ashtu si ushqimi i siguruar nga ana e çifutëve nëpërmjet rrugëve të paligjshme dhe i përzier me poshtërimin dhe mjerimin e tyre për shkak të lakmisë së tyre, të marrjes me kamatë dhe për shkak të dredhive e mashtrimeve të tyre dhe, qëndrimi i mjaftueshëm dhe i kënaqur i nomadëve dhe të jetuarit e tyre me dinjitet dhe duke gjetur ushqim të mjaftueshëm, e provon edhe më shumë në mënyrë vendimtare atë që ne themi.

Gjithashtu, shumë dijetarë e figura letrare duke rënë në varfëri për shkak të lakmisë së tyre që buron nga inteligjenca e tyre, dhe se shumë njerëz të trashë e të paaftë duke u bërë të pasur nëpërmjet mjaftueshmërisë së tyre të bashkëlindur, provon prerazi se ushqimi hallall -i lejuar- vjen nëpërmjet pafuqisë dhe nevojës dhe jo nëpërmjet aftësisë dhe vullnetit. Madje ushqimi hallall është në raport të kundërt me aftësinë, dëshirën e zgjedhjes; sepse sa më shumë të shtohet aftësia dhe zgjedhja e fëmijëve, aq më shumë pakësohet ushqimi i tyre dhe largohet e vështirësohet arritja për tek ai.

Në përputhje me hadithin profetik:

"Mjaftueshmëria (kënaqësia) është një thesar i pashtershëm[109]*,* kënaqësia është një thesar për një jetë të mirë dhe për rehati në jetë, ndërsa lakmia është minerali i humbjes dhe i poshtërimit."

[109] Veziri i Persisë Shah Nushirvan, i drejti dhe i urti, pyeti Bozorgmehrin: Përse shikohen dijetarët nëpër dyert e sundimtarëve dhe nuk shikohen sundimtarët tek dyert e dijetarëve,

Pasoja e Tretë: Lakmia shkatërron sinqeritetin dhe dëmton veprat që lidhen me Ahiretin, sepse në qoftë se një njeri i devotshëm do të vuante nga lakmia, ai do të dëshironte vlerësimin e njerëzve. Dhe ai që konsideron vlerësimin e të tjerëve, nuk mund të ketë sinqeritet të plotë. Kjo pasojë është shumë e rëndësishme dhe e denjë për t'u vërejtur.

*Shkurtazi***:** Harxhimi i tepërt dhe prishja pa hesap çojnë në mungesë kënaqësie, në mungesë mjaftueshmërie, pakënaqësia shkatërron entuziazmin për punë, shkakton dembeli, hap derën e ankesës për jetën dhe e bën njeriun e pakënaqur të ankohet vazhdimisht[110]. Gjithashtu mungesa e mjaftueshmërisë shkatërron vetënderimin -sedrën, dinjitetin dhe i tregon atij rrugën e lypsarisë.

Sa për kursimin dhe ekonominë, këto sjellin kënaqësi, vetëmjaftueshmëri. Sipas Hadithit, *"Personi i kënaqur (që ka mjaftueshmëri) është i respektuar, ndërsa personi lakmitar është i përbuzur",* një pasojë e vetëmjaftueshmërisë është sedra -vetënderimi. Ajo gjithashtu nxit përpjekjen dhe punën. Ajo shton entuziazmin dhe nxit për të vepruar. Për shembull, një njeri punoi për një ditë. Për shkak të kënaqësisë së tij -vetëmjaftueshmërisë, me pagën e vogël që mori në mbrëmje, ai punoi përsëri në ditën e dytë. Kurse për shkak se personi prishanik dhe i papërmbajtur nuk ishte i vetëmjaftueshëm, ai nuk punoi përsëri në ditën vijuese. Ose në qoftë se ai do të punonte, do të punonte pa entuziazëm.

Gjithashtu, vetëmjaftueshmëria që buron nga kursimi hap derën e falënderimeve dhe mbyll derën e ankesës. Gjatë gjithë jetës së tij, njeriu i vetëmjaftueshëm është mirënjohës. Dhe përderisa ai është i pavarur nga të tjerët nëpërmjet vetëmjaftueshmërisë së tij, ai nuk kërkon vlerësimin e njerëzve. Dera e sinqeritetit hapet dhe dera e hipokrizisë mbyllet.

---

në një kohë që dija është më e lartë se sa sundimi?" Ai u përgjigj: "Për shkak të diturisë së dijetarëve dhe të injorancës së sundimtarëve. Domethënë, sundimtarët nuk dinë vlerën e dijes dhe prandaj nuk vijnë tek dyert e dijetarëve që ta kërkojnë atë, kurse dijetarët e dinë vlerën e saj tek dyert e sundimtarëve!

Kësaj përgjigjje të hollë, elegante e komike, për lakminë e dijetarëve që buron nga zgjuarsia e tyre duke i çuar ata në poshtërim e në varfëri, Bozorgmehri iu përgjigj në një mënyrë të përsosur.

Nënshkroi **Husrevi**

Një ngjarje që e mbështet këtë: Në Francë, një autorizim lypësi u jepet figurave letrare për shkak se ata ishin mjeshtër, njohës të lypjes. Nënshkroi:

Sulejman Rushtu

[109] Në të vërtetë, sa herë që takohesh me një njeri prishanik e të papërmbajtur, ti dëgjon ankesa. S'ka rëndësi se sa i pasur është; gjuha e tij përsëri ankohet. Ndërsa kur ti takon personin më të varfër por të kënaqur (të vetëmjaftueshëm), ti dëgjon vetëm falënderime.

Unë kam vërejtur dëme të mëdha e pasoja të rënda të cilat shkaktohen nga harxhimi i tepërt dhe nga mospërdorimi i kursimit; Unë i kam vëzhguar ato të trupëzuara në një shkallë të gjërë e të shtrirë siç vijon:

Para nëntë vitesh, unë vizitova një qytet të bekuar. Meqenëse ishte stinë dimri, unë nuk munda t'i shihja burimet e pasurisë dhe aspektet e prodhimit të atij qyteti.

Disa herë, myftiu i qytetit, zoti e mëshiroftë, më tha, "Njerëzit tonë këtu janë të varfër", këto fjalë më prekën. Për pesë ose gjashtë vite, unë ndjeva keqardhje për njerëzit e qytetit. Tetë vite më vonë në stinën e verës, unë përsëri e vizitova qytetin. Hodha vështrimin tek kopshtet e tij dhe m'u kujtuan fjalët e myftiut të ndjerë. Unë thashë me habi, "Ja subhanall-llah! Prodhimet e këtyre kopshteve janë shumë më të larta se sa nevojat e qytetit. Njerëzit e tij duhet të jenë shumë të pasur". Unë mbeta shumë i habitur. Pastaj unë kuptova nëpërmjet të kujtuarit të një fakti i cili nuk më kishte mashtruar asnjëherë dhe është udhëzuesi për kuptimin e të vërtetave të tjera, se bereqeti e bollëku ishin zhdukur për shkak të harxhimit të tepërt dhe të prishjes pa hesap, saqë ndonëse qyteti kishte burime të tilla pasurie, Muftiu i ndjerë më thonte: "Njerëzit tonë janë të varfër".

Po, ashtu si dhënia e zeqatit dhe qënia kursimtar dhe i përmbajtur që janë provuar me eksperimente se janë shkaku për shtimin e bereqetit dhe të begatisë në mirësi e në pasuri, po ashtu harxhimi i tepërt dhe mosdhënia e zeqatit janë shkaku për të ikur bereqeti e begatia.

Platoni i filozofëve muslimanë, shejhu i mjekëve dhe profesori i filozofëve, gjeniu i famshëm Ibnu Sina e shpjegoi vërsetin, "*Hani e pini, por mos shpërdoroni me prishje pa hesap"*[111] vetëm nga këndvështrimi i mjekësisë, siç vijon:

"Unë e përqëndrova -grupova- mjekësinë në dy vargje poezie,

Fjala më e mirë është ajo më e shkurtëra;

Kur ti të hash, ha pak, dhe jo të hash përsëri pas katër apo pesë orësh.

Shëndeti qëndron në tretje. Domethënë, ha aq sa mund ta tretësh me lehtësi.

Gjëja më e rëndë e më e lodhshme për stomakun tënd është të ngrënit e shumë gjërave njëra mbi tjetrën".[112]

Një koinçidencë e jashtëzakonshme dhe instruktive:

Në të gjitha kopjet e trajtesës rreth kursimit të shkruara nga pesë apo gjashtë shkrues -tre prej të cilëve ishin të papërvojë, në shkrim dhe ishin në

[111] Kur'an, 7:31

[112] Domethënë gjëja më e dëmshme për trupin është mosdhënia atij një afat ndërmjet vakteve të ushqimit -pra një afat rreth 4-5 orë- ose mbushja e stomakut duke futur ushqim në mënyrë të pandërprerë për hir të ëndjes, shijes. Autori

vende të ndryshme të largëta nga njëri-tjetri, e shkruan atë prej kopjeve të ndryshme, dorëshkrimi i të cilëve ishte krejt i ndryshëm dhe të cilët nuk i morrën fare në konsideratë Elifat; Elifat të cilët përkuan e koinçiduan me numrin "pesëdhjetë e një" të çdo kopjeje -pa dua- ose të numrit pesëdhjetë e tre me dua.

Këto numra koinçidonin me datën në të cilën u shkrua e u kopjua trajtesa rreth kursimit, datë e cila ishte [13]51 sipas kalendarit diellor dhe [13]53 sipas kalendarit hënor, padyshim kjo nuk mund të jetë rastësi. Ajo është një tregues se bekimet e bereqetit që shkaktohen nga kursimi ngjiten deri në shkallën e kerametit, dhe se ky vit është i përshtatshëm të quhet "*Viti i kursimit*".

Po, ky keramet i kursimit u provua dy vite më vonë gjatë luftës së dytë Botërore, nga një uri e përhapur gjërë, nga një shkatërrim dhe nga një harxhim i tepruar, dhe njerëzimi dhe gjithësecili u detyruan të jenë të kursyer".

"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti i Gjithëdituri, i Gjithurti".[113]

• • •

[113] Kur'an, 2:32

Një letër private për njërin nga vëllezërit e mi.

Unë do të përmend një pikë rreth dy hadithe për vëllezërit e mi të cilët bëhen të lodhur nga të shkruarit e Risale-i Nurit dhe që preferojnë recitimin e virdeve në tre Muajt, në muajt e adhurimit, mbi shkrimin e Risale-i Nurit që konsiderohet ibadet në tre aspekte.[114]

Dy hadithet janë këto:

I Pari: *Në ditën e Gjykimit, boja e harxhuar nga dijetarët e fesë do të vihet në peshë me gjakun e martirëve dhe do të jenë të barabartë në peshë.*[115]

I Dyti: *"Kushdo që kapet pas sunnetit tim kur prishet komuniteti im, ai do të fitojë shpërblimin e njëqind martirëve".* Domethënë, Ata që aderojnë dhe i shërbejnë sunnetit të profetit dhe të vërtetave të Kur'anit kur të jenë përhapur bidatet dhe ç'udhëzimi, ata mund të fitojnë shpërblimin e njëqind martirëve.

O vëllezërit e mi që mërziteni e lodheni nga shkrimi për shkak të dembelisë! Dhe o vëllezërit e mi që keni prirje për sufizmin! Së bashku, këto dy hadithe tregojnë se drita e zezë që rrjedh nga penat e bekuara e të pastra duke u shërbyer të vërtetave të besimit, mistereve të Sheriatit dhe sunnetit të Profetit a.s.m. në një kohë të tillë si kjo, madje edhe një pikë prej ujit të tyre të jetës si boja, mund të sjell për ty një avantazh në Ditën e Gjykimit që do të jetë i barabartë me njëqind pika nga gjaku i martirëve. Prandaj ti duhet të përpiqesh ta fitosh atë shpërblim të madh!

Në qoftë se ju thoni: Ajo që erdhi në hadith është dija ndërsa disa nga ne jemi vetëm shkrues.

Përgjigjja: Ai që i lexon këto trajtesa të Risale-i Nurit për një vit, duke i kuptuar e duke i pranuar ato, bëhet një dijetar i rëndësishëm e i saktë i kësaj kohe. Madje edhe në qoftë se ai nuk do t'i kuptonte ato, meqenëse

---

[114] Ne e pyetëm profesorin tonë rreth pesë llojeve të adhurimit të cilat i tregoi në këtë letër të vlefshme. Shpjegimi që ne morëm është si më poshtë vijon:

6- Ai është xhihad shpirtëror kundra njerëzve të ç'udhëzimit dhe ai xhihad është më i rëndësishmi.

7- Ai është shërbim ndaj profesorit tonë dhe ndihmë për të në përhapjen e së vërtetës.

8- Është shërbim për të gjithë muslimanët lidhur me besimin.

9- Është përfitim diturie nëpërmjet pengesës.

10- Është kryerje ibadeti në formën e mendimit reflektiv, një orë e të cilit mund të jetë ndonjëherë e barabartë me adhurimin e një viti.

Nëshkroi: Rushtu, Husrev Refet.

[115] Al-Gazali, Ihja 'Ulum al-Din, I.G/Ajluni, Kashf al-Khafa, etj...

studentët e Risale-i Nurit kanë një personalitet kolektiv, nuk ka dyshim se ai është njëri nga dijetarët e kësaj kohe. Sa për penat tuaja, ato janë gishtërinj jolëndorë të atij personaliteti kolektiv, megjithëse në mendimin tim unë jam i pavëmendshëm për shkak të mendimit të mirë që keni ju për mua, ju më keni dhënë mua pozitën e profesorit -ustad- dhe të dijetarit fetar si dhe jeni bashkuar me mua. Meqenëse unë jam analfabet dhe kam vështirësi në të shkruar, penat tuaja mund të mendohen se janë penat e mia; ju do të merrni shpërblimin e treguar në hadith.

Said Nursi

• • •

ÇËSHTJA E PESTË E CILA ËSHTË TRAJTESA E PESTË

Trajtesa Mbi Falënderimin

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۞ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"Me Emrin e All-llahut, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti. "Dhe s'ka gjë që të mos e lëvdojë lartësinë e Tij."

Nëpërmjet përsëritjes së vërseteve të tilla si,

[أَفَلَا يَشْكُرُونَ] [أَفَلَا يَشْكُرُونَ] [وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ]

[لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ] [بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ]

"A nuk do të falënderojnë, pra?"[116] "A nuk do të falënderojnë, pra?"[117] "Dhe ne do t'i shpërblejmë falënderuesit."[118] "Nëse ju falënderoni, unë do t'ju jap akoma më shumë."[119] "Përkundrazi, adhuro (All-llahun) dhe ji prej falënderuesve."[120]

---

[116] Kur'an, 36: 35
[117] Kur'an, 36: 73
[118] Kur'an, 3: 145
[119] Kur'an, 14: 7
[120] Kur'an, 39: 66

Kur'ani i mrekullueshëm tregon se gjëja më e rëndësishme që dëshiron e kërkon Krijuesi Mëshirëplotë nga shërbëtorët e Tij është "Falënderimi".

Kur'ani, dalluesi i gjithurtë midis të vërtetës dhe të shtrembërës, u bën thirrje njerëzve që të japin falënderime, duke i dhënë kësaj rëndësinë më të madhe. Ai tregon se mosmirënjohja është mohim i mirësive dhe, në suren **Er-Rahman**, ai shfaq një kërcënim të ashpër e të frikshëm tridhjetë e tre herë me dekretin, فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ *"Atëherë pra, cilën nga mirësitë e Krijuesit tuaj ju (njerëz e xhinde) e mohoni (Kur'an, 55: 13 etj.)*

Ai tregon se mosmirënjohja është mohim e përgënjeshtrim. Në të vërtetë, ashtu siç shpjegon Kur'ani se falënderimi është rezultati i krijimit dhe ajo që synohej prej tij, po ashtu universi i cili është si një Kur'an gjithashtu tregon se rezultati më i rëndësishëm i krijimit të qënieve është falënderimi, sepse në qoftë se universi do të vëzhgohej me vëmendje, do të shfaqej se të gjitha qëniet rezultojnë në falënderime - nga një anë në mënyrën që secila prej tyre është vendosur në një rregull brenda tij dhe në një shkallë që secila shikon tek falënderimet dhe është orientuar drejt tyre. Është sikur fruti më i rëndësishëm i kësaj peme të krijimit të ishte falënderimi, madje sikur prodhimi më i lartë i fabrikës së universit është falënderimi. Arsyeja për këtë është si më poshtë vijon:

Ne shohim në krijimin e botës se qëniet e saj janë sistemuar në një mënyrë që i ngjason një rrethi të madh dhe u krijua jeta që të përfaqësojë pikën e saj qëndrore. Të gjitha qëniet shikojnë tek jeta, i shërbejnë jetës dhe prodhojnë domosdoshmëritë e jetës. Domethënë, Ai i Cili e krijoi universin, zgjodhi jetën midis qënieve të tij. Atëherë ne shohim se Ai krijoi botët e gjallesave në formën e një rrethi dhe e vendosi njeriun në qendrën e tij. Mjaft thjesht, Ai i përqëndroi tek ky njeri qëllimet e synuara nga qëniet e gjalla, i grumbulloi të gjitha krijesat e gjalla përreth njeriut dhe ia nënshtroi të gjitha ato për hir të tij. Ai i bëri ato që t'i shërbejnë njeriut, dhe e bëri atë mbisundues mbi ato. Domethënë, Krijuesi i Gjithëlavdishëm e zgjodhi njeriun midis gjallesave dhe e bëri atë vendin e dëshirës dhe të përzgjedhjes së Tij.

Pastaj ne shohim se bota e njeriut dhe, madje edhe bota e kafshëve gjithashtu, janë formuar si një rreth dhe ushqimi është vendosur në qendrën e tij. Ai i bëri njerëzimin dhe kafshët të jenë të dashuruar me ushqimin, ia ka nënshtruar ato të gjithë dhe i ka bërë ato t'i shërbejnë atij.

Ajo që i sundon ato është ushqimi. Dhe Ai e ka bërë ushqimin një thesar të tillë të madh e të pasur sa që ai rrethon mirësitë e Tij të panumërta.

Madje, nëpërmjet një aftësie të quajtur shqisa e të shijuarit, Ai ka vendosur në gjuhë shkallë të holla e të ndjeshme të panumërta aq sa numri i ushqimeve, me qëllim që ata të mund t'i njohin e t'i dallojnë shijet e njërës prej shumë varieteteve të ushqimit.

Domethënë, e vërteta më e çuditshme, më e pasur, më e mahnitshme, më e këndshme, më gjithëpërfshirëse dhe më e mrekullueshme në univers është ushqimi.

Tani ne shohim se ashtu si çdo gjë që është grumbulluar rreth ushqimit dhe shikon tek ai, po ashtu ushqimi në të gjitha shumëllojshmëritë e tij, jeton e mbahet nëpërmjet falënderimeve, qofshin lëndore apo jolëndore, dhe sido që ato të jepen, nëpërmjet fjalës apo gjendjes; ai ekziston nëpërmjet falënderimeve, prodhon falënderime, shpjegon falënderime dhe shaq falënderime, sepse oreksi dhe dëshira për ushqim janë një lloj i falënderimeve të bashkëlindura. Dhe ëndja dhe kënaqësia gjithashtu janë një lloj i falënderimeve, të cilat i japin të gjitha kafshët. Vetëm njeriu është ai i cili e ndryshon natyrën e atyre falënderimeve të bashkëlindura nëpërmjet çudhëzimit dhe mosbesimit; ai devijon nga falënderimet për në shirk, duke i përshkruar ortakë All-llahut.

Për më tepër, format tepër të stolisura, nuhatjet, aromat e këndshme, shijet e lezetshme e të mahnitshme në mirësitë, të cilat janë ushqimet, janë thirrës e tregues për falënderime; ato zgjojnë një dëshirë të fortë, një entuziazëm tek qëniet e gjalla dhe, nëpërmjet entuziazmit nxisin një lloj vlerësimi e respekti dhe nxisin falënderimet e një lloji në kuptim. Ato tërheqin vëmendjen e qënieve të vetëdijshme dhe shkaktojnë admirim.

Ato i nxisin ata për të respektuar mirësitë e dhëna; nëpërmjet kësaj ato i çojnë ata të bëjnë falënderime me gojë e me veprime dhe që të jenë mirënjohës; ato i bëjnë ata që të përjetojnë kënaqësinë më të lartë e më të ëmbël dhe ëndjen brenda falënderimeve. Domethënë, ashtu si një kënaqësi e shkurtër, e përkohshme dhe sipërfaqësore, nëpërmjet falënderimeve, këto ushqime të shijshme dhe këto mirësi fitojnë favoret e të Gjithëmëshirshmit të Vetëm, të cilat mbajnë një kënaqësi të qëndrueshme, të vërtetë dhe të pakufishme dhe një ëndje të tillë.

Domethënë, ushqimet u shkaktojnë qënieve të vetëdijshme të bëjnë shqyrtime mbi mirësitë e pafundme dhe të kënaqshme të Pronarit

Gjithëbuar të thesareve të mëshirës, dhe në efekt me këtë shqyrtim e bëjnë njeriun të shijojë një nga kënaqësitë e përjetshme të parajsës ndërsa është akoma në këtë botë. Kështu, megjithëse nëpërmjet falënderimeve ushqimi bëhet një thesar i tillë i vlefshëm, i pasur dhe gjithëpërfshirës, veçse ama ai zbret në shkallën më të ulët nëpërmjet mosmirënjohjes.

Ashtu siç është shpjeguar në Fjalën e Gjashtë, kur shqisa e të shijuarit në gjuhë orientohet drejt ushqimit për hir të Zotit të Gjithëfuqishëm, domethënë nëpërmjet detyrës së saj të falënderimeve dhe bëhet si një inspektore mirënjohëse e kuzhinave të panumërta të mëshirës Hyjnore dhe një mbikëqyrëse e respektuar lavdëruese.

Por në qoftë se ajo orientohet tek ushqimi për hir të nefsit, domethënë , pa përmendur falënderimin për Mirëbërësin i Cili e dhuroi ushqimin, atëherë shqisa e të shijuarit bie nga rangu i të qënit një mbikëqyrëse e respektuar për tek niveli i një rojtari të fabrikës së stomakut dhe të një derëtari të stallës së barkut. Ashtu siç zbresin këto shërbëtorë të ushqimit deri në këtë shkallë nëpërmjet mosmirënjohjes, po ashtu, edhe natyra e ushqimit dhe shërbëtorët e tij të tjerë gjithashtu bien; ato bien nga rangu më i lartë për tek më i ulëti. Ata mbyten në një gjendje krejtësisht në kundërshtim me urtësinë e Krijuesit të Universit.

Masa e falënderimeve është mjaftueshmëria, kursimi dhe të qënit i kënaqur e mirënjohës. Ndërsa masa e mosmirënjohjes është lakmia, çuarja dëm, pakursyeshmëria, mosvlerësimi dhe mungesa e respektit; dhe është të ngrënit çfarëdo që të gjejë pa bërë dallime nëse është hallall apo haram.

Po, ashtu si mosmirënjohja, edhe lakmia shkakton edhe humbje, edhe poshtërim. Për shembull, madje edhe milingona e bekuar e cila ka një jetë sociale, shtypet nën këmbë për shkak të lakmisë së saj, sepse, megjithëse pak kokrra gruri do t'i mjaftonin asaj për një vit, ajo nuk kënaqet e të mjaftohet me kaq, por do të grumbullonte me mijëra kokrra gruri nëse ajo do të mundej. Ndërsa bleta e bekuar e mjaltit fluturon sipër kokave për shkak të mjaftueshmërisë e të kënaqësisë së saj dhe, nëpërmjet një urdhri Hyjnor ajo ua dhuron qënieve njerëzore.

Po, Emri "**Er Rahman***", i Gjithëmëshirshmi* i cili është nga Emrat më të mëdhenj të All-llahut xh.sh. vjen menjëherë pas Emrit **"All-llah**", i cili është Emri më i Madh dhe Emri i përveçëm i Esencës më të Shenjtë. Ky Emër, **"Er Rahman***"* me përkujdesjen e Tij përfshin ushqimin; prandaj mund të arrihet tek dritat e këtij Emri të madh nëpërmjet falënderimeve të cilat janë në ushqim. Gjithashtu kuptimi më i dukshëm i Emrit *"***Er-Rahman***"* është *"***Er-Rezzak***", Furnizuesi.*

Për më tepër, ndodhen lloje të ndryshme falënderimesh, veçse ama më gjithëpërfshirësja e këtyre dhe indeksi i tyre më universal janë pesë namazet e detyruar.

Për më tepër, brenda falënderimeve ndodhet një besim i pastër, një vërtetim i sinqertë i Unitetit të Zotit, sepse një person i cili ha një mollë, për shembull, dhe thotë në fund **"El hamdu lil-Lah"**, *Falënderimi i takon Zotit xh.sh.,* ai sigurisht me këtë falënderim është duke shpallur se kjo mollë është një përmendje e pastër që buron drejtpërdrejtë nga Dora e Fuqisë, dhe është një dhuratë që vjen drejpërdrejtë nga thesari i Mëshirës Hyjnore. Duke e thënë këtë dhe duke besuar në të, ai ia dorëzon çdo gjë qoftë e pjesshme apo universale Dorës së Fuqisë Hyjnore. Ai e percepton shfaqjen e mëshirës Hyjnore në çdo gjë. Ai, nëpërmjet falënderimeve, shpall një besim të vërtetë dhe një vërtetim të sinqertë të Unitetit Hyjnor.

Nga shumë aspekte të humbjes së madhe që pëson njeriu i pavëmendshëm nëpërmjet mosmirënjohjes ndaj mirësive, ne do të përshkruajmë vetëm një. Ai është siç vijon:

Në qoftë se dikush ha një mirësi të shijshme dhe jep falënderime, mirësia bëhet një dritë nëpërmjet falënderimeve të tij, dhe bëhet një frut i parajsës në Ahiret. Përveç kënaqësisë që ajo i jep, duke reflektuar mbi të si një vepër nga mirësia e Zotit të Gjithëfuqishëm dhe nga mëshira e Tij, ajo mirësi i jep atij një ëndje të madhe të vazhdueshme dhe një kënaqësi të lartë të pafund. Mirënjohësi i dërgon bërthamat dhe esencat që i përkasin kuptimit dhe substancave jolëndore të tilla si këto tek ato vendbanime të larta e sublime, duke i lënë lëvoret e saj materiale, si mbeturina, domethënë, lënda që e ka plotësuar detyrën e saj dhe tani është e panevojshme, bëhet jashtëqitje dhe shkon për t'u transformuar në substancat e saj origjinale, domethënë në elemente.

Në qoftë se ai person nuk do të jepte falënderime, kënaqësia e përkohshme lë një dhimbje e një dëshpërim kur ajo mirësi ikën, edhe ajo bëhet mbeturinë dhe, ajo mirësi e cila është e çmueshme si diamanti transformohet në qymyr.

Nëpërmjet falënderimeve, ushqimi kalimtar jep kënaqësi të vazhdueshme dhe fruta të qëndrueshëm. Ndërsa mirësia pa mirënjohje kthehet nga forma e saj e lartë e bukur dhe e ndritur në një formë të ulët të shëmtuar dhe të neveritshme, sepse një person i tillë i pavëmendshëm pandeh se pas një kënaqësie të përkohshme, fundi i ushqimit është lëndë jashtëqitjeje.

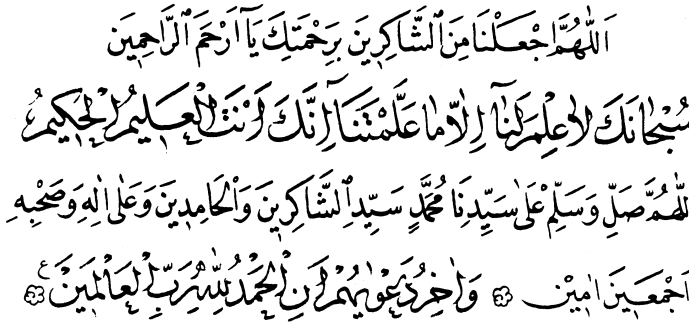
Sigurisht ushqimi është në një formë të denjë për dashuri dhe ajo formë bëhet e dukshme nëpërmjet falënderimeve. Ndërsa pasioni i të çudhëzuarve dhe i të pavëmendshmive për ushqimin është kafshëri. Ti mund të bësh krahasime të mëtejshme në këtë mënyrë dhe të shikosh se çfarë humbje pësojnë të çudhëzuarit dhe të shkujdesurit.

Midis grupeve të qënieve të gjalla më i nevojshmi për shumëllojshmëritë e ushqimit është njeriu. Zoti i Gjithëfuqishëm e krijoi njeriun si një pasqyrë gjithëpërfshirëse për të gjithë Emrat e Tij të bukur dhe e bëri atë si një mrekulli të fuqisë me aftësinë për të peshuar e për të njohur përmbajtjet e të gjitha thesareve të Tij të mëshirës; e krijoi atë në formën e kalifit në tokë duke poseduar aftësi të ndjeshme, nëpërmjet të cilave ai mund të krahasojë e vlerësojë të gjitha hollësitë e manifestimeve të ndryshme të Emrave Hyjnorë. Prandaj Zoti i Gjithëfuqishëm i dha njeriut një nevojë të pakufishme, duke e bërë atë të nevojshëm për shumëllojshmëritë e ndryshme të ushqimit, qofshin lëndore ose jolëndore. Ndërsa mjeti i cili i mundëson njeriut të ngjitet tek rangu më i lartë, tek rangu i 'modelit më të bukur' në përputhje me gjithëpërfshirjen e tij është falënderimi. Në qoftë se ai nuk jep falënderime, ai bie tek ultësira më e ulët dhe bën një padrejtësi të madhe...

Shkurtazi: Më esencialja e katër parimeve themelore të rrugës së adhurimit, e të fituarit të dashurisë së Zotit xh.sh. dhe e rrugës më të lartë e më sublime, është falënderimi. Këto katër parime janë përkufizuar siç vijon:

"katër gjëra janë të domosdoshme në rrugën e pafuqisë, o shoku im:

"Pafuqia absolute, varfëria absolute, ashku absolut dhe falënderimi absolut, o shoku im."

O Zot, nëpërmjet mëshirës Tënde na bëj ne midis atyre që japin falënderime, o më i Mëshirueshmi i Mëshiruesve!"Lavdia të takon Ty! Ne nuk dimë asgjë më tepër nga ç'na ke mësuar Ti. Vërtetë që vetëm Ti je i

Gjithëdituri, i Gjithurti."[121]*O Zot jepi bekime e paqe prijësit tonë Muhamedit a.s.m., shkëlqesisë së falënderuesve dhe të lavdëruesve, si dhe të gjithë familjes së tij dhe sahabëve. Amin.Dhe duaja e tyre e fundit është: I Gjithë lavdërimi i takon Zotit, Krijuesit të të gjitha botërave.*

* * *

HULASATUL HULASA

FIJ EL-HAMDU LIL-LAH

[121] Kur'an, 2: 32